

Hüseyin Latif

Hüseyin Latif, İstanbul'un o zamanlar basın ve yayın merkezi Babıâli'de, sonradan *Politika* ve *Günaydın* gazetelerinin yayınlanacağı binada doğdu. Üç yaşına gelmeden zamanın güzel mahallelerinden Yeldeğirmeni'ne taşındılar. Haydarpaşa Lisesi'nin ardından Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ni bitirip mühendis diplomasıyla 1983'te Fransa'ya gitti. Bourgogne Üniversitesi'nden yüksek lisans diploması aldı. Paris Sorbonne Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler, Siyasi Tarih yüksek lisans (1996) ve doktora programlarını (2001) başarıyla bitirdi.

Fransa'nın iş hayatıyla ilgili en önemli dergisi *CVMag*'ı 14 yıl boyunca yönetti. IRIS'te Küresel Problemler adlı eğitim programını izledi.

2003'te uzak kalamayacağını anladığı, içinden denizin geçtiği kente geri döndü. Beykent, Galatasaray, Marmara ve Nişantaşı üniversitelerinde dersler verdi. Halen *Aujourd'hui la Turquie* gazetesinin genel yayın yönetmenliğini yapan Hüseyin Latif'in Türkçe ve Fransızca yazılmış birçok yapıtı bulunmakta:

Mavi Ölüm (roman, 1996), *Bizim Avrupa Seçme Yazılar* (der. 2004), *İş Ararken Kazandıran Stratejiler* (2004), *Les Médias Turcs et la Politique Européen de la Turquie – depuis 1971* (2004), *Les stratégies gagnantes de recherche d'emploi* (2004), *Fatih Altaylı ile Teke Tek* (Mireille Sadège ve Bilge Demirkazan ile, 2005), *Ce que pensent les turcs* (der. 2006), *Sence Aşk Nedir?* (roman, 2006), *Çelişkiler Projesi BOP ve ABD'nin Türkiye'ye Bıçtığı Rol* (2006), *Bitmemiş Hikâyeler* (roman, 2007), *İstanbul Düşerken* (roman, 2008), *La mort bleue* (2008), *Ce que pensent les turcs 2* (der. 2009), *Küreselleşen Dünya ve Değişen Türkiye* (2011), *La Nouvelle Politique Extérieure de la Turquie* (2011), *L'Actualité comme un roman Joue un morceau pour mon amour!* (2012), *Les Unes d'Aujourd'hui la Turquie* (der. 2018) ve *Yazarın Yaşamından Kesitler* (Meliha Serbes ve Ersin Üçkardeş ile resimli kitap, 2020).

Dörtleme

Hüseyin Latif

Dörtleme

Hüseyin Latif

BizimAvrupa Yayınları – 31

BizimAvrupa Yayınları
Yayına Hazırlayan: Eylül Duru
Kapak Tasarımı: Ersin Üçkardeş

Grafik Tasarım: Pixeloji
Baskı: Dörtel Matbaası
Sertifika no: 40970
Zafer Mah. 147. Sok. 9-13 A Esenyurt - İstanbul

1. baskı: 2022

ISBN: 978-975-6294-31-4

Bu kitabın tüm yayın hakları Bizim Avrupa Yayınları ve yazarına aittir.
Yayıncının izni olmadan, kaynak gösterilerek tanıtım amaçlı yapılacak
kısa alıntılar dışında hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Bizim Avrupa Yayınları
Sertifika no: 41656
Moda Caddesi No: 59 34710 Kadıköy - İstanbul
Tel: 0 216 550 22 50
bizimavrupa@gmail.com
www.bizimavrupa.com

Dörtleme

Hüseyin Latif

BizimAvrupa Yayınları

Takdim ve Teşekkür

Baskısı biten kitaplarımı tek bir ciltte toplama fikri önceleri pek çok kişiye garip geldi. Bu hiç de ticari bir proje olmayacaktı. Ancak bu durum, benim gibi yazmayı para kazanma aracı görmeyen bir yazar için hiç de şaşırtıcı olmamalı. Pek çok Batı ülkesinde bunun örneklerini görmekteyiz.

Elinizde tuttuğunuz bu kitapta dört ayrı eserimi okurlarım için bir araya getirdim. Kitaplarımı yazdıktan sonra yeniden okumayı pek sevmem. Onlar benim için artık bitmiş birer eserdir. Ve artık kararı okuyucunun vermesi gerekir. Fakat bu defa dört ayrı yapıtın tek bir ciltte hazırlanması aşamasında – farklı zaman içerisinde de olsa – ortak mekânlarda dolaştığımın ve ortak kahramanlar etrafında kurgular yaptığımın bilincine vardım. Bu yerler, bu kahramanlar ve hatta sık sık kullanılan benzer ortak cümleler benim ruhumu olgunlaştırmış, yönlendirmiş...

Kısacası birbirinin devamı gibi, zaman zaman otobiyografik de gözükten, yarı uykulu zamanlarımda yaşamın dayatmalarına karşı çıkan ruh halimle – babam ve onun çalışma mekânı dışında – hayal ürünü olarak yazılmış dört ayrı kitap...

...

Sıra kitabımın adını belirlemeye geldiğinde aklıma ilk gelen ‘‘dörtleme’’ sözcüğünün tanımlarına bakmak istedim. Türk Dil Kurumu Sözlüğü’ndeki tanımlardan biri tam da kitabıma denk düşüyordu: ‘‘Bir konunun dört ayrı aşamasını izleyen dört ayrı oyunun tümüne verilen ad.’’ Bu kitapta yer alan, konusu kadın ve aşk olan dört eserimi en iyi anlatan cümle bu olmalı.

Yaşam sahnesinde dört oyun...

Şimdi bu dört kitabımı tek bir ciltte bir arada görmekten mutluyum. Dördünün birbirini tamamlamasının yanı sıra bir bütünlük oluşturduğuna da inanıyorum.

Dört eseri tek bir ciltte toplarken bazı tekrarlardan kaçınmak gerekiyordu. Bu konuda bana görüşlerini ısrarla bildiren sevgili editörüm Eylül Duru’ya, pandeminin süregeldiği zor bir dönemde yaptığı tekrar tekrar okuma ve katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Bir diğer teşekkür de kitabımın en rahat şekilde okunabilmesini sağladığı ve yaptığı kapak tasarımından dolayı Ersin Üçkardeş’e...

Son olarak Yazarın Defteri’ne yaptıkları katkılarından ötürü Bedri Baykam, Ceyda Ziver Akın, Daniel Latif, İnci Kara ve Sadri Özel’e teşekkür ederim.

Hüseyin Latif
31 Aralık 2021

Sence Aşk Nedir?

2006

*İstanbul'un Boğaz'ına, vapurlarına, iskelelerine
ve beni seven tüm kadınlara...*

1

Yağmur, kendisine armağan edilen defterin koruyucu jelatinini dikkatlice yırtıp, elini üzerinde okşarcasına gezdirdi; sayfalarındaki çizgilere bakarak düşüncelere daldı. Bu adamı seviyor muydu? Neden ve nasıl seviyordu? Onu üzmemeli ama ailesini de düşünmeliydi. Annesine, babasına ve en önemlisi de kocasına durumu nasıl anlatabilirdi?..

Onun genç yaştaki uluslararası başarılarını övünerek, gururla konu komşuya, akrabalara anlatıyorlardı. Daha bir yıl önce düğün yapıp, eşi dostu çağırmış, damadı takdim etmişlerdi. Bizim damat şöyle, bizim damat böyle, diye böbürlenerek, onların dünyaya getirecekleri güzel bebekleri düşlemişlerdi.

Yağmur'la Burak'ın mutlulukları çok kısa sürdü. Evliliklerinin daha ikinci ayında Burak, Amerika'da bir MBA bursu kazanıp Washington'a uçtu. Burak'ın Amerika'ya gidişinden sonra Yağmur kendisini hiç yalnız hissetmedi, hatta sırtından bir yük kalkmıştı. Artık her akşam okul çıkışı kayınvalidesinin Boğaz'a nazır evine dönmek zorunda olmadığı düşünüyordu.

Evlendikten sonra bu dört katlı yalının üçüncü katına yerleşmişlerdi. Evlilik öncesinde üç yıl flört etmelerine rağmen, bu süre içinde, kayınvalidesi evdeyken, oraya hiç gitmemişti. Kimse yokken nadiren gittiği bu yerde oturanların mutaassıp kişiler olduğunu evin mobilyalarından, mutfağın, tuvaletin, banyonun

düzeninden, hâlâ otuz yıl önceki gibi gözüken alaturka tuvaletin girişinde bir kenarda duran takunyalardan anlamıştı.

Burak'ın yokluğunda annesinde kalmak isteyişi, kayınvalidesinin olduğu kadar annesinin de canını sıkıyordu.

Burak, önceleri günde bir-iki kere telefon ediyor, internette onun uyku, kendisinin işe gidiş saatinden önce *chat* yapıyorlardı; ama kısa sürede bu alışkanlığından vazgeçti. Aralarında sık sık “Uykum geldi, iş gitmem lazım, artık çıksam iyi olur,” gibi kısa cümleler geçer oldu. Bir de üstüne üstlük, ayrı düşmelerinin üzerinden henüz on beş gün geçmeden Burak, üniversitedeki bir kızdan “zeki, kabiliyetli ve istekli” diye seçilmiş sıfatlar kullanarak sürekli bahsetmeye başlayınca, Yağmur bu birlikteliğin çok uzaklara itilmiş duygularda kaldığını fark etti.

Kıskanç bildiği kocası Burak, artık onun günlük programını bile merak etmiyordu. Oysa Türkiye’deki en günde en az üç-dört kez arar, neler yaptığını öğrenmeye çalışırdı.

Yağmur:

“Ben geldim.”

“Ben de buradayım.”

“Pardon, geciktim; banyodaydım.”

“Bugünlerde ne zaman arasam banyodasın, ne sık yıkanıyorsun!”

“Üç günde bir yıkanmak sık mı oluyor?”

“Ne bileyim. Her aradığımda banyodasın, hep bana rastlıyor. Seni çok seviyorum.”

“Sana rastlaması, akıllı sayaç yüzünden, elektrikli şofben olayı...”

“Üniversitenin gönderdiği davet mektubunu evdekilere gösterdin mi?”

“Hayır canım, niye göstereyim? Daha kararımı vermedim.”

“Neden, evli değil miyiz? *Acceptance* bile ayarladım. Artık gelmeni istiyorum.”

Çat diye modemin kapanma sesi duyuldu. Karşı taraftan sadece sinyal sesi geliyordu.

Kıskançlık kızgınlığı, kızgınlık kıskançlığı doğuruyordu. Ne yapmaları gerektiğine bir türlü karar veremeyen iki kişi, birbirlerinden on binlerce kilometre uzakta da olsalar, bazen saniyeler kadar yakındılar; ama kuru bir yakınlık. Hiçbir şey sesin yerini dolduramıyordu. Duymak, içinde hissetmek gibi bir şey... İki genç son hızla kıskançlık duygusuna yenik düşerken, farkında olmadan birbirlerinden uzaklaşıyorlardı.

2

“Geldimmm...”

“Merhaba, iyi geceler.”

“Aramakla iyi ettin. Memnun oldum.”

“Bana kızgın mısın?”

“Sence olmamam mümkün mü?”

“Ben de olsam biraz kızabilirdim, ama biraz.”

“Neden haber vermedin, telefonun da kapalıydı. Belki şarjı bitmiştir diye düşündüm.”

“Telefonumun kapalı olduğunu sonradan fark ettim, açtığım anda da mesajın geldi. Ben de sana mesaj yazıyordum. Bana inanmıyor musun?”

“Peki ne oldu? Hem geciktin, hem de telefonun ka-

palıydı. Bir açıklama rica edebilir miyim?”

“Ne olabilir ki! Annemlerle anneannelere gittik. Eniştem, ablam falan oturduk. Telefonum da dediğim gibi, ben fark etmeden kapanmış. Eve geldiğimde açtım, hepsi bu.”

Uzaklardan kızmanın ne anlamı olabilirdi?.. Çaresizlik içindeydi Burak. İnanması, kıskançlığını yenmesi, gerçekçi olması gerekiyordu. Bağırıp çağırsa ne değiştirdi ki?.. Kapalı telefonun açılmasını sağlayabilir miydi? Sanki kendisi telefonunu devre dışı bırakmıyor muydu?

“Orada mısın, yoksa yine uzun mu yazıyorsun?”

“Düşünüyorum... Çok soğuk davranıyorsun. Bu akşam konuşabileceğimizi sen söylemiştin, sonra da aramadın.”

Soğukluk mu? Sıcak bir odadasın. Karşında bir ekran, elektromanyetik bir alanın içindesin. Klavyeden gelen tıkırtılar, bilgisayarın soğutucu pervanesinin sesi, yerlerde dolaşan kablolar, çoklu prizler... Köşede sürekli açık bir televizyon. Ondan da elektromanyetik dalgalar yayılıyor.

Soğukluk mu? Rengârenk görüntüler birbirini takip ediyor. Odanın ışıkları renk değiştiriyor. Göz iki ekran arasında gidip geliyor. Bilgisayar ekranında kuru, kısa cümleler sessiz sedasız akmaya devam ediyor. İçi boş, soğuk sözcüklerin oluşturduğu, hüznü, buz gibi cümleler...

“Çok, hem de çok üzüldüm...”

“Sen bana acele etmene gerek yok, dedin, bu bir; ikincisi, dediğim gibi, hep beraber oradaydık, durup dururken ben eve gidiyorum, diyemezdim. Niye üzüldün?”

“Beni aramadığın için. Senden ayrılmak istemiyorum. Seni çok seviyorum,” dedi Burak, biraz ağlamaklı bir sesle.

“Ama dediğim gibi oldu her şey, gerçekten... Özür dilerim.”

“Rica ederim, özür dilemek de bir erdem. Teşekkür ederim. Dudaklarına küçük bir öpücük konduruyorum. Tamam, öyle olsun. Peki, anlat bakalım neler oldu?”

“Peki öyle olsun deme sırası bende o zaman,” diyerek gülümsedi Yağmur ve devam etti:

“Neden güvenmiyorsun bana?”

“Güveniyorum. Ama çok uzaklarda olduğum için de sıkılmaya başlayabilirsin...”

“Neyse, eniştem icra olayını halletmiş,” diyerek konuyu değiştirdi Yağmur.

“Nasıl halletmiş?”

“Ablam çocuğunu düşürdü, biliyorsun. Ayrıca eniştemin sekreteri de oradaydı. Arkadaşları, annemler falan...”

Sanırım o kadar büyütülecek bir şey yokmuş. Ablamın yanında pek konuşmak istemedi.”

“Sorular başladı diyeceksin ama... Sekreteri mi yoksa metresi falan mı?” diye biraz da alaycı sordu Burak.

“Aslında, gerçekten sekreteri olup olmadığını ben de tam bilmiyorum. Yani eniştem, kız için ‘Sekreterim, yakın çalışma arkadaşım,’ falan diyor, bence en azından kız ona âşık. Kız Rus; TV dizilerinde oynuyor, görse tanırsın. Otuz yaşlarında falan, çok güzel bir kız. Galiba evli; kocası Türk’müş. Bu yüzden Türkçe de biliyor.”

“Bravo eniştene, amma da halletmiş! Borçları hal-

leden sen ve annenler. Tahmin ediyorum ki, yüzde yirmi annenler, yüzde seksen de sen!”

“Yok sanmıyorum, annemler o kadar bile yapamazlar şu ara.”

“*E-mail* mesajımı aldın mı?”

“Evet aldım sevgilim,” dedi Yağmur gülümseyerek.

“Baban da sizinle birlikte miydi?”

“Evet,” derken sıkılmış gibiydi.

“Anlamıştım da bir de senin ağzından duymak istedim. Seni çok ama çok özledim,” diye devam etti Burak.

“Bence bu özlem bile sıkılmayı önler!”

“Ak sakallı dede gibi öğütler veriyorsun.”

“Bu öğüt değil ki; ben de bugün aynı şeyi düşünüyordum kendi kendime. Yani aradaki mesafenin ve senin sürekli orada bulunma zorunluluğunun bir şeyleri hep taze tuttuğunu, belki sürekli beraber olsak birbirimizden sıkılabileceğimizi düşünüyordum. Ayrıca yaşlı olmamakla birlikte deneyimli biriyim. Asıl yaşlı olan sensin.”

“Yaşlı mıyım ben?” diye yazarken ekran karşısında yüzünü ekşitti Yağmur. “Tamam hemen savunmaya geçme, öyle olmadığını ben de biliyorum; bir şey demedim ki, şaka yaptım,” diye konuşmasını sürdürdü.

“Bu arada neler yapıyorsun? Bu senin ritmin değil. Hem ağzından hiç güzel bir şey çıkmadı,” diye devam etti Burak.

“Hiçbir şey yapmıyorum, ritmimde ne var?”

“Yavaş yazıyorsun!” dedi Burak.

“Yavaş mı? Hiç de değil; demin biraz düşünerek yazdım o kadar. Buluttan nem kapmayalım lütfen! Anlatacağın başka bir şey yok mu? Hem sen neden ka-

ricığım demiyorsun?” diye sözcüklerinin üstüne bastı Yağmur; ortamı yumuşatmak istiyordu.

“Karıcığım...”

“Gerçekten karıcığın mıyım? Ben seni seviyorum,” diye şımarıdı.

“Öyle olmasan, niye öyle davranayım ki? Beklerkenki hislerimi yazayım mı?”

“Nasıl hisler onlar?”

“Kendimi terk edilmiş hissettim.”

“Ama neden? Hem bir şey söyleyeyim mi, bence sen benden ayrılacaksın!”

Burak gülümsedi:

“Nedenmiş o, fal mı baktırdın?”

“Hayır, öyle sanıyorum sadece, yani benimle uğraşmaktan sıkılabilirsin. Çok daha rahat edeceğin insanlarla beraber olabilirsin. Soruma yanıt vermedin? Lütfen kaynatmayalım.”

“Seninle eğleniyorum; yani kendi kendime. Sana âşığı, bilmiyor musun? Dalga geçtim. Seni görme-yince... Çıldıracağım galiba.”

“O halde internetten çıkayım, sen de on dakika sonra ara.”

“Okey, seni seviyorum, genç kız.”

“Anlaştık.”

“Hadi hoşça kal...”

“Hoşça kal.”

İnternette Burak ile konuştukları, kafasındaki adamla ilgili düşünceler birbirine karışıyordu; Paris, Washington, İstanbul... Şimdi onlara nasıl takdim edebilirdi Kaya’yı? Onunla evlenirse, para ve iş sorunu kalmayabilirdi. Türkiye’de ve Fransa’da üniversite

çevresinde, medyada ve devletin resmi kurumlarında tanıdıkları vardı; sözü geçerdi, onu sever ve sayarlardı; ama olamazdı. Burak’la yaşamasa bile hâlâ onunla evliydi. Hem babası, nasıl damat derdi kendisinden dört-beş yaş küçük birisine? Alimallah bir duysa Paris’te ve şimdi de İstanbul’da Kaya ile birlikte olduklarını, adamın bir yerlerine inebilirdi. Hoş, Kaya Bey’i uzaktan tanıyorlardı; hatta onunla tanışmak, yemeğe davet etmek bile istiyorlardı. Belki de annesi durumu anlamıştı.

Annesi Gülden Hanım çok şüpheciydi. Bir keresinde Yağmur’un süslenip Kaya Bey’le buluşmaya gitmek için alalacele evden çıkmasını fırsat bilip arkasından seslenmişti:

“Sen şu Kaya Bey’e, kızımızın evli barklı olduğunu, kendisiyle konuşmak istediğimizi söyle.”

“Off anne, saçmalama!” diye çıkışmıştı Yağmur, asansörün kapısını hızla kapatırken.

Buluştugunda annesinin söylediklerini anlattı.

“Neden olmasın? Ne zaman isterlerse, hatta yemeğe geleyim,” demişti Kaya sırtarak.

“Sen ne diyorsun! Böyle bir şey olamaz,” diye geçirtmişti Yağmur biraz da kızarak.

Bu hikâyenin artık bitmesini istiyordu, ama Kaya’yı üzmemekten korkuyordu. Onu seviyordu ve ne yapacağına bir türlü karar veremiyordu.

Bir de Burak vardı. Bir yıllık evli oldukları halde, onun kendisini eskisi gibi aramamasını içine sindiremiyordu. Nasıl terk edebilmişti onu? Altı ay Paris’te kalmış, aldığı birçok teklife rağmen Burak’a sadık kalmıştı. Sadece İstanbul’a dönmeden hemen önce tanıştığı Kaya ile iki hafta boyunca Seine Nehri’nin ki-

yısında Quai Voltaire’de kol kola dolaşmış, bir-iki kez de yemeğe çıkmıştı. Bir de Beaune gezisi...

Yağmur kendisine hediye edilen Moleskine defterini daha önce Paris’te ünlü kırtasiyecilerde görmüştü. Bir süre baktıktan sonra Kaya’nın kara, bez ciltli defterini eline alarak grimsi, ince çizgili sayfalarını çevirdi. Ortalarda rasgele konulmuş gibi duran kartvizit büyüklüğünde bir kâğıt buldu; okumaya başladı:

Moleskine’ler, Van Gogh’dan Matisse’e kadar birçok sanatçı ve aydınının, tarihe mal olmuş avantgardistlerden Ernest Hemingway’e kadar nice ünlünün sürekli yanında taşıdığı ve notlarını yazdığı defterlerdi. Günümüzden iki yüz yıl önce yazarlar, sanatçılar ve gezginler Moleskine’lerini almak için Paris’in ünlü sokağı L’Ancienne Comédie’ye giderlerdi. Moleskine, bugün Avrupa’nın büyük müzelerinde eserlerini görmek için saatlerce sıra beklediğimiz kimi sanatçılar için güzel tablolarının ilk taslaklarını çizdikleri, kimileri içinse milyonlarca satacak bir kitabın ilk elyazmalarının kâğıda döküldüğü bir defter olmuştur.

Kapağı kolay açılmasın diye lastikle tutturulmuş, içinde ayırım kurdelesini bulunan, cebe sığacak boyutta bir defterdi. Kaya, defterleri satın alırken bütün bu özelliklerini biliyordu. Kendisinin bu sayfalara bir roman, Yağmur’un ise senaryo yazabileceğini düşünerek aynı defterden iki tane almıştı. Defterin ortalarında bir sayfayı açıp, masanın üzerine bıraktı. Bir perşembe günüydü. Yağmur tarih atarak başladı yazmaya, ama ne yazacağını bilemiyordu.

“Beni yaz, lütfen,” diye kulağına fısıldadı Kaya.

Yağmur yazacak bir şey bulamıyordu. On gündür görmediği, bir an önce sevişmek istediği adamı kırmadan, hediye seremonisini bitirip kollarına atılmak istiyordu. Onu çok özlemişti.

Masanın üzerine özenle bırakılmış, metal kısımları altın kaplama, gövdesi yeşil sedef dolmakalemi eline aldı. Dolmakalem, kalın bir model olmasına rağmen Yağmur'un zarif elinde çok hoş duruyordu.

"Sana çok yakışıyor," diyerek elini Yağmur'un kalemli tutan elinin üzerine koydu Kaya.

"Teşekkür ederim," diyerek küçük bir öpücük kondu sevgilisinin yanağına Yağmur.

Dolmakalem tutan eli, bir süre defterin üzerindeki boşlukta kalakaldı. Sonra yavaşça, düşüne düşüne yazmaya başladı. Kaya başka işlerle uğraşmış gibi gözüküyor, ama neler yazdığını da merak ediyordu.

Seni ilk gördüğümde vampir olduğundan şüphelenmiştim!

Aklıma hiçbir şey gelmiyor, ne yazayım diye düşünürken saçmalamaktan korkuyorum. Kaldı ki saçmalıyorum zaten.

Defterim çok güzel, çok teşekkür ederim.

Sevgili Kaya, her şey çok güzeldi, beni sevdiğini bilmek de çok güzeldi, seni sevmek de...

Şimdilik bu kadar, hoşça kal...

Dolmakalemin kapağını kapatıp, özenle masanın üzerine, biraz önce aldığı yere bıraktı. Sonra kollarını Kaya'nın boynuna dolayıp, dudaklarını dudaklarına yaklaştırdı, her zamanki gibi ihtirasla öpmeye başladı.

Kaya Yağmur'u çok özlemişti, ama öpüşürken aklı

defterdeydi. Ne yapacaktı onu? Hele ben bir şeyler yazmaya başlayayım, diye düşünüyordu Yağmur'un kollarındayken. Çoktandır böyle bir deftere bir şeyler yazmak istiyordu. Yağmur'a olan aşkını, onunla nasıl tanıştığını, neleri paylaştıklarını, onu nasıl hissettiğini...

Neler mi yazacaktı? Her şeyi! Ümit Yaşar Oğuzcan'ın sözlerinin Timur Selçuk'un "Beyaz Güvercin" şarkısında ruh bulmasına benzer bir hikâyeyi bu defterin sayfalarına yazmalıydı:

*Süzülüp mavi göklerden yere doğru
Omuzuma bir beyaz güvercin kondu
Aldım elime usul usul okşadım
Sevdim gençliğimi yeniden yaşadım
Bembeyazdı tüyleri öyle parlaktı
Açsam ellerimi birden uçacaktı
Eğildim kulağına dur gitme dedim
Hareli gözlerinden öpmek istedim
Duydum avuçlarımda sıcaklığını
Duydum benden yıllarca uzaklığını
Çırpınan kalbini dinledim bir süre
Ve uçmak istedim onunla göklere*

3

Belki de her şeyin bir ünlü kadın gazeteciyle başladığını yazması gerekiyordu. Onun güzel kitabının dokuzuncu baskısını satın aldığı anda kapağa bakarken, yayınevinin pazarlama tekniğine hayran kalmıştı. O gazeteci, Kaya'ya senatör sevgilisini anımsatıyordu.

Hele arka kapaktaki fotoğrafı çok karizmatikti.

Bir kadın için “karizmatik” uygun bir ifade miydi?

Arka kapağın içe katlanmış uzantısındaki fotoğrafıysa çok seksiydi. İnce, uzun bacaklarının devamındaki zarif ayakları, topuklu açık ayakkabılarının içinde usta bir heykeltıraşın elinden çıkmış bir heykelin parçalarını andırıyordu. Vücudunun üst kısmını saran ince ipek elbise, o harika bacakların ancak küçük bir kısmını kapatmıştı. Fotoğraftaki o güzel gazeteci yazar, yediği kavun parçasının çekirdeklerini plajda do-laşan tavuklara serpiştiriyordu.

Kaya, Yağmur’la bu fotoğrafa âşık olduğu günlerde karşılaşmıştı. Söz konusu gazeteci Yağmur’dan altı-yedi yaş daha küçük olmasına rağmen, onunla aynı özellikleri taşıyordu; 1.72 boyunda, 60 kilo ağırlığında ve onun gibi yay burcundandı.

Rastlantı bu ya, Kaya da yaydı. İşte hikâyeye böyle başladı. Kaya, O ve gazeteci...

Ama kısa zamanda gazeteci zihninden silindi. Artık hep O vardı... Alfabenin o yirmi sekizinci harfi... O yirmi sekizinci harf, çalışma ve yaşam düzenini değiştirdi. Yaşamına yeni bir dinamizm ve zamanla da yeni bir hikâyeye ekledi. Artık yaşamında ondan başkası yok gibiydi. Önceleri Seine Nehri’ne bakan kafelerde başlayan masum buluşmalar, kısa süren bir ayrılıktan sonra o muhteşem manzaralı küçük, şirin evdeki sevişmelerle sürdü. Güzeldi; gençliğinin saflığı, bilgisi ve aklıyla birleşince, Kaya’nın düşlerindeki sevgiliye dönüşüyordu.

Tanışmalarından sonraki iki hafta boyunca, her akşam, Saint-Michel’deki Aslanlı Çeşme’nin önünde buluştular. Bazen oradaki kahvede saatlerce oturup, güneşin batışını seyrederdilerdi. Yağmur kahvesini içer,

sigarasını tütürürken, yazdığı senaryoları anlatırdı. Kaya ise gözlerinin içine bakarak, “Seninle dünyayı dolaşmak istiyorum. Benimle New-York’a gelir misin?” diye ısrar eder, gözlerinin içine baka baka gülümserdi.

Yağmur’un gamzeli yüzünde, o günlerde nedeni belli olmayan bir burukluk vardı. Sık sık Washington’daki Burak’ı düşünüyordu; ama onu kocası gibi değil de belki birazdan, belki yarın, yeniden birlikte olacağı eski sevgilisi veya flörtü olarak düşünüyordu. Ama yaşamından da memnundu, iltifatlar hoşuna gidiyordu. Kaya ise “Seninle her yere gidebilirim, senden hiçbir şey istemiyorum; yalnızca koluna girmek, sokaklarda etrafa baka baka dolaşmak istiyorum. En fazla seni öpmek isteyebilirim,” diyordu.

Yağmur bu hoş teklifleri sadece dinliyordu, böylesine güzel sözler duymayalı çok olmuştu. Bu adamdan hoşlanıyordu ama şu kahrolası Burak olmasaydı...

Paris’te, o mevsimde sık sık yağan yağmurun altında, Seine Nehri’nin kıyısında şemsiyesiz dolaşmışlar, yağmurun ardından çıkan güneşte Seine Nehri’nin ıslıl ıslıl parlamışlığını seyretmişlerdi.

Kaya, nehrin üzerinden geçen kaba ve çirkin tekneleri seyrederken, Moda’da, Kemal’in Yeri’nden denizi seyrettiği yaz akşamlarını düşünürdü. Bunaltıcı sıcak ve yüksek nemli bir günün ardından çayını yudumlar-ken izlediği, dalgalara aldırış etmeden kayıp giden ada vapurlarının sarılı beyazlı ışıklarının ahengini, melankolik bir filmde âşıkların buluşma sahnesiymiş gibi yaşardı. Güneş batınca karşı yakanın ışıkları belirir, Boğaz’ın Marmara ile kucaklaştığı yerde mavi sular yavaş yavaş kararır.

Günün geceyle buluştuğu bu saatlerin her saniyesinde değişen renkler, denizde ve gökyüzünde biraz daha karanlığa dönerdi. Gündüz sıcağı bitince kendisini bütün gün boyunca yakan güneşten öç almak isteyen denizin üzerinde salına salına gezinen yelkenlilerin, motorlu küçük teknelerin hikâyesini anlatan, yıllar öncesine ait bir resim hayal ederdi. Günbatımında yaşanan ilk aşkları, kendine özgü yapısıyla üstündeki yüzlerce çocuğa rağmen ayakta durmayı başaran ahşap iskeleyi düşünürdü.

4

Paris'te hafta sonu tatili cuma sabahından başlardı. Herkes cuma sabahından hafta sonu tatilini planlar, çalışanların çoğu işten bir-iki saat içerisinde nasıl kaçacaklarını düşünürdü. Hafta sonunu sevgililerinin kollarında, dostlarının yemek sofralarında geçireceklerinden, çoğu öğle yemeğini beklemeden, bir bahaneyle işyerini terk ederdi. Bazıları da Kaya gibi öğle yemeğinden sonra işe dönmezdi.

Her şey 2002 yılının Ekim ayında başladı. Bir cuma gününün öğleden sonrasıydı. O günkü randevusu saat on birdeydi. Pek de ilginç bulmadığı görüşmesini on ikiye doğru bitirdi. Tek başına yemeğe gitmek istemiyordu. Çok aç değildi. Ne yapacağını bilmiyor, iki gün önce açılışına gittiği sergiyi rahat kafayla tekrar görmek istiyordu. Senato binasının bulunduğu yere gitmek için metroya doğru yürüdü.

Aynı son cuması olmalıydı; evet, 25 Ekim'de Lüksemburg Müzesi'nde, hayranı olduğu Modigliani sergisinde karşılaştı onunla.

Yirminci yüzyılın yasaklı ressamı Amedeo Modigliani, bir avantgardist olmasına rağmen ekspresyonizmden de etkilenmişti. Henüz çıraklık dönemini bitirmeden, genç yaşta ölen Livorno’lu usta, sanat yaşamı boyunca çizdiği nü kadın resimlerinin yanı sıra erkek portreleriyle de ünlüydü.

Kahramanlarımız o gün orada karşılaşacaklardı. 1917’de yapılmış yağlıboya bir tablonun önünde başlayacaktı bu aşk hikâyesinin ilk sahnesi. Kaya onu ilk defa Jeanne Hébuterne’in şapkalı bir resminin önünde gördü ve o sahneyi hiç unutamadı.

Lüksemburg Müzesi’nin loş salonlarını birleştiren dar koridorlarında dolaşırken, kalabalıkta onunla bir-iki kez göz göze gelmiş, hemen unutmuştu. Yüz hatlarının çizgileri yumuşak ve belirsizdi. Bu belirsiz ince çizgilerin adeta ruhu yoktu. Gözleri Modigliani’nin kadın portrelerindeki gibi hem anlamlı, hem anlamsızdı.

Kalabalığın verdiği sıkıntıdan uzaklaşıp, dikkatini tablolara vermeye çalışırken, az önce Modigliani’nin tablolarındaki bir modelle karşılaşmış gibiydi. Demin hayal meyal gördüğü genç kızın ardından aklında kalan, oval yüzü, zarif omuzlarının üzerinde sonsuza kadar uzanan ince güzel boynu ve yüzündeki anlamsız ifadeyi süsleyen badem gözleriydi. Bakışlarını tam olarak hatırlayamıyordu. Sanki gözbebekleri yoktu. Etrafındaki rengârenk tabloların etkisiyle hayal mi görmüştü, yoksa o kalabalığın arasında gerçekten biriyle mi karşılaşmıştı?..

Loş salonlarda yüzlerce ampulün yaydığı ışık sergilenen tabloların üzerinde toplanıyor, resimlerdeki renk cümbüşü doğal bir manzaranın unutulmaz canlılığını

insanın dimağına kaydederken insan büyülenip kalıveriyordu her birinin karşısında. Kendini orada bulunan herkes gibi Modigliani'nin dünyasına kaptırmıştı. Bu tablolar da yüz hatları bazen belirgin, bazen de silikti. İnsan resimde gördüğü kişiyi pek tanıyamamasına rağmen unutamıyordu da. Bunun benzeri bir durumu daha sonraları Yağmur'un makyajlı halinde keşfedecek; zıt renklerin, onun melankolik yüzünde makyajla yarattığı etkiyi görecekti. İnsan onun makyajlı yüzüne baktığında Liza Minnelli'nin dünyasında yaşadığını hissediyor, dalıp dalıp gidiyordu. Dikkatli bakılmadığındaysa akılda hiçbir şey kalmıyordu.

Birdenbire o kızı tekrar görme isteği uyandı içinde. Şapkası var mıydı, diye düşündü. Evet, yün bir şapka olmalıydı başında, zaten o nedenle dikkatini çekmişti. Biraz önce de *Büyük Şapkalı Jeanne Hébuterne*'in önünde bir süre kımıldayamadan kalıvermişti. Ta ki arkadan gelen yaşlı birine yer vermek zorunda kalıncaya kadar. Karıştırmıyor olmalıydı, şekeri mi düşmüştü yine?.. Keşke bir şeyler atıştırıp gelseydi; midesinin kazındığını hissetti. Şimdi dışarı çıkmanın zamanı değıldi! Bir süre oturup etrafı seyretmeye karar verdi. Salon da bazı tabloların karşısına özenle yerleştirilmiş kanepelerden birini seçti. Yanında güzel, genç bir kız oturmuş, karşısındaki tabloya bakarak dizindeki deftere notlar alıyordu. Kaya bir yandan önündeki tabloya hayran hayran bakarken, bir yandan genç kızın aldığı notlara göz atıyor, bazen kalabalığı seyrediyor ve gözleriyle hatırlayamadığı, ifadesiz yüz lü, soluk benizli, kumral kızı arıyordu. Aslında çoğu kişide heyecan yaratmayacak bir yüzü vardı, tıpkı Modigliani'nin yağlıboya tablosundaki sevgilisinin şapkalı görünümü

gibi... Başka bir tablonun önünde oturduğu halde kafasının bir yanında o resim, bir yanındaysa biraz önce gördüğünü zannettiği, yüzünü bir türlü zihninde canlandıramadığı şapkalı genç kız vardı.

Belki de bir hayaldi.

Etrafındaki kalabalığa dalıp gitti. İhtiyar bir adam gözüne çarptı. Belirgin bir kamburu vardı. Ayaklarını sürüyerek yürüyordu. Yıllar onu öylesine eritmişti ki, artık eskimeye yüz tutmuş mavi kabanı üzerinde bol duruyordu. Boynunda bir kolye gibi asılı duran gözüklerini zaman zaman takıp tabloları dikkatlice inceliyor; yeşilin, kırmızının, mavinin, sarının onlarca değişik tonunu seçebiliyordu o yaşlı gözleriyle. İster kadın olsun ister erkek, resimlerdeki insanların gururu, azameti ön plandaydı.

Etrafta çoğunluğunu kadınların oluşturduğu orta yaşlı, temiz, şık giyimli, nezih insanlar vardı. Birden Kaya'nın gözüne bir başka yaşlı adam ilişti, o da bastonluydu. Kasketinin altındaki bembeyaz saçları tertemizdi. O da az önceki yaşlı adam gibi kambur yürüyordu. Onun da solmuş, açık mavi bir montu vardı. Bir eliyle bastonuna yapışmış, diğer elini de adeta eğilen vücudunun daha da eğilmesini engellemeye çalışmak ister gibi belinin hizasında arkaya kıvrırmıştı. Zaman zaman bastonuna dayanarak eğilen gövdesini doğrultmaya çalışıyor, tablolara hayranlıkla bakıyordu. Ellerinin kemikleri kalınlaşmış, derisi saydamlaşmış olmasına karşın ihtiyar adamın güçlü bir görünümü vardı. Bir uzman gibi tablolara bakışı Kaya'nın ilgisini çekiyor, gözlerini ondan ayıramıyordu. Asıl aradığını, gözlerini bir türlü hatırlayamadığı soluk yüzlü, şapkalı genç kıızı bir an için unutmuştu.

Unuttuğu genç kız o anda birdenbire karşısına çıktı. Şapkasının altından görülebildiği kadarıyla saçları altın parlaklığında idi. Gri, yün bir şapka vardı başında. Yalnızca yüzü gözüküyordu. Gözlerinin iriliğine karşın ifadedeli bakışı hâlâ fark edilmiyordu. İnce, uzun bir kızdı. Bol kesimli bir pantolonu vardı. Kirli yeşilimsi mavi, İspanyol paça, son moda bir kot pantolon; salonun loşluğunda tablolara yaklaştıkça rengi değişiyordu. Üzerinde dar, vücuduna yapışan bir montu vardı. İçine mor renkte, penye bluz giymişti. Hareket ettikçe çıplak beli, göbeği gözüküyordu. Kaya, az önceki kız bu, diye düşünürken, genç kızın ayağı yanındaki adamın bastonuna takıldı. Adam biraz sendeler gibi oldu ama çabuk toparlandı; dönüp kibarca bir şeyler söyledi genç kıza. Pardon, demiş olmalıydı. Genç kız, kabahatin kendisinde olduğunu bildiğinden yaşlı adamın kibarca özür dilemesinden sıkıldı, utandı. Yüzü biraz pembeleşti, sonra da kızardı. O sırada, genç kızla Kaya tekrar göz göze geldiler; daha önce karşılaşmış olmalarına rağmen birbirlerini hiç tanımıyorlardı. Bu defa dünyanın kültür merkezi olan bu kentte, olağanüstü bir sergide karşılaşılıyorlardı ve birbirleri hakkında hiç ama hiç fikirleri yoktu.

Kaya yerinden fırlayıp genç kızın yanına gitti. Bir şeyler söylemek için ağzını açtığında, genç kız onu yaşlı adamın bir yakını sandı. Neden dikkat etmiyor-sun diyerek çıkışacak herhalde, diye tahminde bulunuyordu. Mümkün olduğu kadar yumuşak, kibar davranmalı, alttan almalıydı. Burada bir tartışma çıkarmanın âlemi yoktu. Kalabalığın içinde kendisini tanıyan birileri de olabilir.

Kaya, genç kızın gözlerinin içine baka baka üzerine yürüdü. Kızcağz mümkün olan en güzel gülüm-

semesini takındı; bir tatsızlık olmasını istemiyordu. Bu seçkin kalabalığın arasında, gözlerini Kaya'nın kilerine dikmişti. Kaya ise kızın gözlerinin rengini görmek, derinliklerinde onu hissetmek için bakıyordu. Az önce, tabloda benzerlerini görmüştü. İri yeşil ama belki de ela...

Aslında kendisi de ne yaptığının farkında değildi. Yere eğilip, yerden aldığı dörde katlanmış beyaz bir kâğıdı genç kıza uzattı. Kâğıt biraz önce onun elinden kayıvermişti.

“Pardon, bunu düşürdünüz galiba,” dedi.

Sevinmişti, düşündüğü gibi tartışma filan çıkmayacaktı. Demek ki bu adam, yaşlı adamın bir yakını filan değildi. Kendini biraz daha iyi hissetti; kibarca uzatılan kâğıdı aldı ve hemen cebine sokuşturdu:

“Teşekkür ederim, çok naziksiniz,” derken az önceki ürkekliğini üzerinden atmaya çalışıyordu.

Kaya genç kızdan aldığı yanıtla cesaretlenmişti. Aksanından Fransız olmadığı hemen anlaşılıyordu. Zaten giyimi, her ne kadar modern olsa da Fransız'dan çok bir Orta-Avrupalı, ya da bir Kuzeylininkine benziyordu. Turist ya da geçici olarak Paris'te bulunan bir öğrenci olabileceğini düşündü. Heyecanlıydı, onunla konuşmalıydı. Artık kan şekeri de normale dönmüştü, kendini daha iyi hissediyordu.

Birbirlerine bakakalmışlardı. İki de diğlerinin konuşmasını bekliyordu.

Kaya, “Tablolar ne kadar güzel,” dedi.

“Evet, kendimi burada adeta 1910'larda yaşıyor gibi hissediyorum.”

“Öğrenci misiniz?” diye dolaysız bir soruyla devam etti Kaya.

“Hayır, üniversitede profesörüm.”

Kaya şaşırmişti. Bu genç yaşta profesör, herhalde Fransızcada meslek anlamında kullanılan profesör olmalıydı, yani okutman ya da öğretmen.

“Nerede?”

“Paris III, Sorbonne Nouvelle’de.”

Kaya’nın şaşkınlığı artmıştı.

“Ben de!” dedi. “Arada sırada...”

Arada sırada ders veririm demek istiyordu, ama genç kızın biraz önce söylediklerine hâlâ inanamamıştı.

“Ben orada konuk profesörüm,” dedi genç kız ısrarla. Kaya’nın gözlerinde okuduğu şüpheleri dağıtmak istiyordu. “Asıl kadrom burada değil,” derken sanki bir-iki saattir konuştuğu biri vardı karşısında. Bu adamla neden konuşmaya devam ediyorum ki, diye kendi kendine düşündü. Uzun süredir karşısına böyle biri çıkmamıştı. Konuşmayı uzatmak için her yola başvuruyor bu adam, ama olsun; ben de konuşmak istiyorum. Paris’ten sıkıldım artık, diye geçirdi içinden.

“Eee, asıl kadronuz nerede?” diye merakla, biraz da küçümsercesine sordu Kaya.

Ne kadar da derin sorular, aman Allah’ım, çatlayacağım şimdi! Kendini ne zannediyor bu herif? Kendisi ne ki beni sorguluyor? diye düşündü kız.

“İstanbul Üniversitesi’nde...” diyerek gülümsedi kız.

“İstanbul mu?” diye sordu Kaya kelimenin üstüne basa basa, biraz da heyecanla.

“Evet, İstanbul,” dedi genç kız, kısa ve net olarak. “İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi,” diye gururla devam etti.

Kaya heyecanlanmıştı. Bir tanıdıkla karşılaşmış gi-

biydi. Paris'te bir Türk'le karşılaşmak pek zor değildi. Galeries Lafayette'de dolaşırken alışveriş yapanlar arasında en çok konuşulan dillerden biri Türkçeydi. Burası turlarla üç-dört günlüğüne Paris'e gelenlerin alışveriş için uğradıkları yerlerin başında geliyordu. Üniversitede de tanıştıkları olmuştu. Ama şimdi burada, Lüksemburg Müzesi'nde, resim eleştirmenlerinin olağanüstü bir sergi diye nitelediği bir ortamda karşısındakinin Türkçe konuşması onu heyecanlandırıyordu. Hemen berrak bir Türkçeyle konuşmaya başladı.

“Benim ismim Kaya, ya sizinki?”

Genç kız şaşırmış ve hemen gülümsemişti, biraz da sevinmişti galiba. Yün şapkasını başından sıyırıp çıkardı. Kocaman gözleri biraz daha ortaya çıktı. Geniş bir alnı vardı.

“Benimki de Yağmur.”

“Ben de Paris III'te Türk dış politikasını anlatan konferanslar veriyorum. Bu Fransızlar bir türlü Türkiye'yi öğrenemediler.”

“Ne zamandan beri Censier'desiniz?” diye sordu Yağmur. Üniversite çevresine ne kadar aşina olduğunu belirtmek istemişti. Censier, Sorbonne Nouvelle'in bulunduğu mahallenin adıydı, aynı adta bir de metro istasyonu vardı. Bu yüzden Paris III'te okuyanlar ve çalışanlar Sorbonne Nouvelle yerine kısaca Censier de derlerdi.

“96'dan beri. Hemen hemen herkesi tanırım, sizin bölümden de tanıdıklarım, arkadaşlarım var. Bölüm başkanınız benim arkadaşım sayılır, bir zamanlar hocamdı. Samimi olduğum bir-iki de güzel doçent var.”

Adama bak, “İki de güzel doçent var,” diyor. Yavaşak mıdır nedir! Doçentin de güzeli, çirkin, yakışıklı-

sı olur mu? Bunun akli başka taraflarda olmalı. Çekip gitsem de bulaşmasam, diye düşündü Yağmur.

“Ya siz?”

“Ben altı aydır Paris’teyim; hayret, aynı üniversitede bulunmamıza rağmen hiç karşılaşmadık. Kimse bana sizden bahsetmedi.”

“Nasıl oldu da daha önce karşılaşmadık,” diye düşünürken, iki hafta önce fakültede yapılan bir toplantı geliverdi Kaya’nın aklına.

“Geçenlerde yüksek enstitünün açılışında siz de vardınız galiba, ben o gün geciktim. Hah, şimdi hatırlar gibi oldum. Sizin bölüm başkanı Mösyö Palmer bana laf arasında yeni birinden bahsetmişti. Şimdi daha iyi anlıyorum, o siz olmalısınız. Şu anda, size daha önce rastlamadığım için çok üzgün olduğumu söylesem hiç de yalan olmaz,” dedi Kaya.

Henüz bir ay olmamıştı, iyi hatırlıyordu; hatta eylülün son cuması olmalıydı. Ofisteki toplantılar bir türlü bitmek bilmiyordu. Bu okulun oluşum aşamasında emeği geçenlerden olmasına rağmen açılış törenine bir buçuk saat geç gitmişti.

Rektörlükte bir-iki toplantıya katılmış, bilim konseyinde görev almıştı. Yüksek enstitünün iç dekorasyonu konusunda bir iç mimarla birlikte çalışmalar da yapmıştı; ama sonradan nedense okul müdürünün azizliğine uğramış, toplantılara çağrılmaz olmuştu. Aslında nedenini herkes gibi o da biliyordu. Henüz yeni binanın açılışı yapılmadan yayımlanmaya başlanan bilimsel derginin yazışlerine verdiği Türkiye konulu yazıların geri çevrilmesiyle başlamıştı tartışmalar.

Toplantıda avazı çıktığı kadar bağırıyordu herkese; ne de olsa çekinecek bir şeyi yoktu. Ne kadro sıkıntı-

sı vardı ne de not. Doktora tezini bir önceki yıl bitirmişti, kadronunsa hiçbir zaman açılmayacağı kesindi. Hocaların verdiği sözler hep boştu, zaten onların da ellerinden bir şey gelmiyordu. Tez hocası yaş haddinden emekli olmuş, diğerleri de kendi dertleriyle uğraşıyorlardı. Bakanlıktan yeni bir kadro açılmadığı gibi yalnızca emeklilikle, çok az da olsa başka bir şehre tayinle zaman zaman boşalan kadrolar, bürokratik yaşamdan sıkılan şu ya da bu yüksek dereceli memurlara, aktif politikadan ayrılanlara veriliyordu. Bürokrasiden gelenlerse ellerindeki tüm olanakları kullanarak kendi kadrolarını kendileri yaratıyorlardı. Hatta çoğunlukla eski görevlerinde yarı zamanlı kalmayı bile başarabiliyorlardı. Böylece doktora tezlerini yeni savunular boşu boşuna yıllarca bekliyorlardı. Kaya çoğuna göre daha şanslıydı, onun para kazandığı başka bir işi daha vardı. Uluslararası bir araştırma bürosunda Türkiye masası şefiydi. Ama üniversitede ders vermek hoşuna gidiyordu.

Yüksekokulun açılışına biraz da bu kızgınlığı yüzünden kasıtlı olarak geç gitmişti. Toplantıya geldiğinde, kokteyl neredeyse sona ermek üzereydi. Masadaki yiyecekler tükenmiş, hocaların bazıları çıkmıştı bile. Etrafına bakındı; biraz ileride Prof. Palmer elinde şampanya dolu kadehiyle açık pencerenin bir kanadına yaslanmış, dışarıyı seyrediyordu. Ona doğru yönelirken genç bir kız yanaşıp, “Günaydın Kaya Bey,” dedi.

Ardından bir başkası, “Doktor bey, biraz geciktiniz galiba,” diye laf attı.

Kaya etrafındakilere gülümseyerek Palmer’e yaklaştı:

“Mösyö Palmer!” demesiyle, karşıdaki binaları

seyreden profesör her zamanki dalgınlığından sıyrıldı. Kaya'yı içtenlikle selamladı:

“Ooo doktorcum, geciktiniz, sizin profesörü kaçırdınız bile. Yine çok güzel bir konuşma yaptı. Ben de sizi bir öğrencimle tanıştırmak istiyordum. Biraz önce buradaydı; zeki bir Türk. Çalışkan birisi, mutlaka tanışmalısınız.”

Yağmur genç ve güzeldi; boyu Kaya'dan biraz kısaydı, manken gibi düzgün ölçülere sahipti. Tam olarak sarışın değildi. Kumraldı. İri gözlerinin renkleri, kalın dudakları onu etkilemişti. Burun kanatları geniş, burnu hafif eğriydi. Pantolonunun geniş paçalarının altından görülebildiği kadarıyla botlarının rengi mora çalan bordoydu. Hafif bir Uma Thurman havasıyla, “Ne düşünüyorsunuz?” diye uyarıyordu, kafasından geçenlerle bir süre daha, dakikalarca konuşmadan kızın gözlerine bakakalacaktı.

Kafasını bu genç kızın konuk profesörlüğüne takmıştı. Taş çatlasa yirmi yedi, yirmi sekiz yaşında olabilirdi. Hatta o kadar yoktu bile. Bu yaşta nasıl profesör olunmuş, diye düşünüyordu.

“Kaç yaşındasınız?” diye sordu Kaya birdenbire.

“26 yaşındayım. 1.72 boyunda, 60 kilo ağırlığında, bekâırım,” dedi Yağmur gülerek. Sanki o kitapta yazılanları tekrarlıyordu.

“Ayşe Arman'ın kitabını okudunuz mu?” diye sordu Kaya.

“Evet,” derken ve'yi uzattı.

Yağmur'un gözlerinde masum ama biraz da kurnaz bir gülümseme belirmişti. Bu adam soru sorarken hiç çekinmiyor, çok rahat, kendisinden emin, diye düşündü.

“Sergiye beraber gezelim mi? Daha sonra da isterseniz gider bir şeyler yeriz.”

“Olur, zaten ben bu koleksiyonu ikinci kez ziyaret ediyorum, açılış günü kokteyle davetliydim. O kalabalıkta tabloları rahatça inceleyememiştim.”

“Aaa, ben de buradaydım, nasıl da sizi göremedim! Oysa genç ve güzel bayanları hiç gözden kaçırmam!”

“Teşekkür ederim, iltifat ediyorsunuz.”

5

Açılış kokteylinde birbirlerini görmemeleri normaldi. Çünkü Kaya o akşam orada tanıştığı bir senatörün gönüllü esiri olmuştu. Bini aşkın davetli vardı. Hepsi de birbirinden şık insanlar; yüzlerce kadın ve onların etrafında dönen yüzlerce erkek... Herkes birileriyle tanışmak, onlara bir şeyler anlatmak istiyordu. Davetliler o akşam, her davette olduğu gibi, bir-bir buçuk saat içinde yeni tanışıklarına kendilerini olduklarından daha önemli biri gibi gösterme telaşındaydılar. Karşılarındakilere önemli biriyle tanıştıklarını ima ederek, kendileri olmadan dünyada bir şeylerin eksik olacağı hissini uyandırmaya çalışıyorlardı. Böylesine tanışmaların sonunda öncelikle ticari, olmazsa cinsel ilişkilerin başlaması ümit ediliyordu. Daha önceden tanışanlar, eğer bunlardan biri çok önemli biri değilse, ya birbirlerinden uzak durmaya çalışır ya da kısa bir selamlaşma, hatır sormanın ardından daha zengin, daha güzel, daha yakışıklı birileriyle tanışmak için başkalarına yönelirlerdi.

O gün de öyle oldu. Kaya tanıdığı bir-iki kişiyle

ayaküstü sohbet ettikten sonra bazılarında uzaklaşmak istemiş, bazılarının da yanında daha uzun süre kalmak istemesine rağmen ilgisizlikleri yüzünden kısa sürede ayrılmak zorunda kalmıştı. Etrafını seyretmek, nereye, kime yanaşabileceğini daha iyi düşünmek için bir kenara çekildi. Etrafında konuşan, gülen ikili-üçlü gruplar vardı. Elime bir bardak içki alıp yavaş yavaş içer gibi gözükssem, etrafımı öyle seyretsem belki daha iyi olur, düşüncesiyle içki servisinin yapıldığı bara göz attı. İştah açıcı kanepeler ve içkilerin bulunduğu masada kendine şampanya servisi yapılmasını bekleyen otuz beş-kırk yaşlarındaki şık giyimli bir kadınla göz göze geldi. Bir iş kadını olmalıydı ya da yüksek dereceli bir memur. Öğretim üyesi olamazdı, çünkü üzerindeki elbise bir üniversiteli için çok şıktı. Kulaklarında gerçek olduğu şüphe götürmeyecek güzellikte ve parlaklıkta elmas küpeler vardı.

Bu tür kokteyllerde zengin işadamı avlamak için gelen kadınlara çok sık rastlanırdı, ama bu kadının davranışlarından, giyiminden öyle biri olmadığı hemen belli oluyordu. Olsa olsa zengin bir işadamının eşi olabilirdi. Kadın şampanya kadehini aldıktan sonra, beyaz giyimli, şık garsona gülümseyerek ikinci bir kadeh daha istediğini belirtti. Garson hiç tekrarlatmadan kadının isteğini anladı. Kaya, garsonun aşırı titizliğinden kadının önemli biri olduğunu seziyordu. Bu tür toplantılarda herkesi en iyi tanıyanlar garsonlardı. Davetlilerin bir bölümü sürekli gelen kişiler olduğundan kimin ne yaptığını, ne içebileceğini çok iyi tahmin ederlerdi.

Garson, beyaz örtülü masa üzerindeki boş şampanya kadehlerinden en öndekini dikkatlice doldurup, şı-

şenin ağzından bir damlayı bile yere damlatmadan geri çekildi.

Her iki elinde şampanya dolu birer kadehle, güzel olduğu kadar şık ve zarif giyimli bir kadın kendisine doğru yönelmişti. Etrafına gülücükler göndererek Kaya'ya yaklaşıyordu. İkisi arasındaki mesafe on-on beş adımdan fazla değildi. Etraftakiler kadının Kaya'ya doğru ilerleyişini merakla izliyordu. Yanından geçtiği herkes, hemen kendilerine çekidüzen verip, ceketlerinin önü açıksa alelacele düğmelerini iliklemeye çalışıyor, göbeklerini içeriye çekip, biraz da gövdelerini dikleştirerek “merhaba efendim” anlamında “madame” diyorlardı. Kadın da onları uzaktan bazen başıyla, bazen de gülümseyerek selamlıyordu.

Önemli ya da en azından tanınmış biri olmalıydı. Kaya kendisine yaklaşmakta olan bu kadının karşısında heyecanlanmaya başlamıştı. Çevresindekilerin belli etmeden onu gözleriyle izlediklerini fark ediyordu. Yine de kadının kendisine değil, başkasına doğru yönelceğini düşünerek, o kalabalığın içinde birdenbire yalnızlık korkusuna kapıldı. Böyle bir düş kırıklığını yaşamak istemiyordu. Kadın yaklaştıkça heyecanı daha da arttı. Onunla arasında çok az bir mesafe kalmıştı ki, daha fazla dayanamayıp, bir adım atarak ona yaklaştı.

“Bonjour!” dedi Kaya, karşısındakinin konuşmasına fırsat vermeden. Başka tarafa yönelmesini engellemek istiyordu. Ela gözlü, şık kadın gülümseyerek, “Yalnız olduğunuzu gördüm, benimle bir kadeh içebileceğinizi düşündüm,” diyerek elindeki kadehi uzattı.

Kaya kendisine uzanan kadehi aldı. “Sağlığınıza!” diyerek, kadehini kadının kadehine hafifçe tokuşturdu.

İki cam bardağın birbirine çarpmasından çıkan ses salonda yankılandı. Kadehlerdeki şampanya, iç çeperleri yalayarak dolaştı. Her ikisi de kadehlerini dudaklarına götürdüler. Kadının gözlerinin içi gülüyordu.

“Benim adım Marie-Françoise,” dedi.

“Benimki Kaya...”

“Kayya,” diye tekrarladı Marie-Françoise.

Kaya, Fransızların yabancı adları, ama özellikle de Türk adlarını kötü telaffuz etmelerine alışkındı. Nedenise bu Fransızlar yabancı adları doğru söylemeye hiç çaba göstermezlerdi. Oysaki onun adının söylenişi kolaydı.

“Nasıl buldunuz sergiyi?” diye sordu Marie-Françoise.

“Muhteşem!”

Beyaz gömlekli, koyu lacivert mini etekli, çorapsız ve güzel bacaklı garson kızların sundukları ikinci ve sonrasında üçüncü sıcak, tuzlu kanepelerini aldılar. Sohbetleri boyunca bir-iki kişi gelip Marie-Françoise’a samimiyetle sarıldılar, yanaklarından öperek bir-iki de esprili söz söyleyip hemen uzaklaştılar. Birkaç kişi de, fazla cesaret edemediklerinden, ancak iki-üç adımlık mesafeye kadar yaklaşp, onu karşlarına almış, göz göze geldiklerinde, “madame le sénateur,” diyerek saygılı bir ifadeyle başlarını öne eğmişlerdi.

Kaya karşısındaki güzel, alımlı kadının senatör olduğunu artık anlamıştı. En kötü olasılıkla bir senatörün eşi olmalıydı. Marie-Françoise’la herkesin onları izlediği bir ortamda olmak çok hoşuna gidiyordu. Bütün gözlerin ona çevrildiğini, biraz önce daha kadının kendisine yaklaşımaya başlamasıyla fark etmiş, ama onun bir senatör olacağı hiç aklından geçmemişti.

Kaya kendisiyle gurur duyuyordu. Konuşmalarına dikkat etmeliydi. Yaşamında hiç bu kadar şanslı olmamıştı.

Kaya'nın bir Türk gazeteci –kendisini öyle tanıtmıştı– olduğunu öğrenmesiyle, konuşma dönüp doluşup Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş serüveni- ne gelmişti. Senatör, Türkiye ile ilgili aklına takılan bütün sorularını ona sormuş, Kaya da ona, Kemalizm ve onun ilkeleri doğrultusundaki Türkiye Cumhuriyeti'nin, Avrupa güvenliği için stratejik önem taşıdığını anlatmaya çalışmıştı.

Senatör “Haklısınız ama...” diyordu.

Neydi bu ama? Neden ordu siyasete karışmış? Batı'da ordu politikacıların emrindeymiş. Türkiye'deyse ordu, 1980 sonrası Yüksek Danışma Kurulu cinsinden bir kurumu Anayasa'ya geçirerek devleti yönetir olmuşmuş!

Kaya, yaklaşık kırk yaşlarındaki bu güzel kadının zarafetine, geniş kültürüne ve konuşmalarından sezdiği kadarıyla politik konumuna da hayran kaldığı için, o gece tüm soruları teker teker, sakince yanıtlamaya özen göstermişti.

Şampanya servisi yapan güzel garson kızların Marie-Françoise'a nasıl gıptayla baktıklarını, ona yaklaşarak, ikramda bulunurken ilgiyi üzerlerine çekebilmek, ağzından bir-iki kelime duyabilmek için aralarında yarıştıklarını gözlemlemişti. Elini gümüş tepsideki kadehe uzatırken Kaya farkına varmadan göz bile kırpmıştı kızlardan birine. Öğrenci olmalıydı. Uygun bir zamanda, bu garson kıza kartını vermeliydi.

Genç kız saatlerdir bir senatörle konuşan adamın da önemli biri olduğunu düşünüyor; arada bir onlara

yaklaşp etrafına fazla çaktırmadan Kaya'ya gülümsüyordu.

Garson kızın düz saçları omuzlarına dökülüyordu. Gözleri badem gibiydi. Kaya, gözbebeklerinin içinden "benimle ol" mesajları alıyordu; ama o akşam garson kızla tanışma fırsatını bulamadı. Orada, istese de istemese de, yaşam defterindeki katlanmış bir sayfayı oluşturacak güzel senatörün adeta esiri oldu.

Kokteylin ilerleyen saatlerinde, dördüncü şampanya kadehi Kaya'nın başını döndürmeye başlamıştı bile. Kaya'nın gözü garson kızların çıplak bacaklarından, senatörün ünlü bir modaevinden alındığı belli elbisesinin bacak ve göğüs dekoltesine kayıyordu. Kaya bir ikilem içindeydi. Ya garson kıza daha samimi davranıp onunla yakınlaşacaktı ya da senatörle yaşamında yeni bir sayfa açabilecek bir ilişkiye başlayacaktı.

Elbisenin yaka dekoltesi Marie-Françoise'nin göğüslerini zaman zaman belirgin bir şekilde ortaya çıkarıyordu. Arada bir açılan derin yırtmacın sergilediği davetkâr bacaklar, içtiği şampanyanın da etkisiyle başı dönen Kaya'nın cesaretini artırmıştı. Ünlü, zengin, olgun bir kadınla, çok genç, üniversiteli, harçlığını çıkarmak için hafta sonlarında kokteyllerde servis yapan ince, çıplak bacaklı genç vücutlar arasında düşünceleri gidip geliyordu. Bu gece ikisinden birisiyle sevişmek istiyordu; doğru seçim yapmalıydı, yoksa her ikisini de kaybedebilirdi.

Tünelin sonunda çok körpe, iktidara susamış genç bir kız; şu anda durduğu yerdeyse ağır bir sise rağmen kamyonuna binmeye hazırlanan askeri kıyafetli olgun bir kadın vardı.

Üçüncü kadehin sonunda Marie-Françoise, Kaya'ya

yaklaştıkça yaklaşmış, yaktığı ince bir puronun dumanını onun yüzüne üfler olmuştu. Konuşurken Kaya'nın dikkatini biraz daha üzerine çekebilmek için arada bir eliyle koluna dokunuyordu. Artık garson kızlar daha az yaklaşır olmuşlardı. Biraz önce göz kırptığı o kız giderek hüzünlü görünüyordu.

Saat gecenin onuna geliyordu. Kaya'nın beyni, sisli bir tünele giren bir kamyon gibiydi. Bütün dikkatine rağmen farların ışıkları bırakın tünelin sonunu, birkaç metre ötesini görmesine müsaade etmiyordu.

Kalabalık bir türlü dağılmıyordu. Kaya ve Marie-Françoise sanki yıllardan beri birbirlerini tanıyor-muş gibiydiler. Üç yıldan beri senatör olduğunu, daha önce de bir dönem milletvekilliği yaptığını söylemişti Kaya'ya. Aynı zamanda beş bin nüfuslu bir kasabanın belediye başkanıydı.

Kaya daha sonraları Marie-Françoise'in babasının da senatör olduğunu öğrendi. Cumhurbaşkanıya yakın olan babası yetmiş yedi yaşında emekli olunca, Marie-Françoise onun yerine seçilmişti. Sanki babadan oğula ya da kıza geçen bir unvan, bir hanedanlıktı bu senatörlük işi. Tüm diğer politik görevler gibi. Kaya, Marie-Françoise'in Türkiye'deki ordu-hükümet ilişkilerine yönelik eleştirisine karşılık olarak, Fransa'daki senato seçimlerinin, belediye meclisi üyeleri, belediye başkanları, parlamenterler gibi seçilmişlerin katılabildiği bir ikinci seçimle gerçekleştiğini, bunun da özünde pek demokratik olmadığını anlatmaya çalıştı. Türkiye'de elitlerin yer alacağı bir senatonun yeniden kurulmasının demokrasinin tamamlayıcı bir unsuru olacağını, böylelikle iyi bir kontrol mekanizmasının oluşacağını belirtti.

“Türkiye’de senatonun eksikliğini hissediyoruz. 1980’deki darbeye kadar bizde de senato vardı. İki meclisli demokrasilerde yasama ve yürütmenin denetimi daha dengeli ve kontrollü olur,” dedi.

Saat on bire doğru kokteyli birlikte terk etmeye karar verdiler. Yaklaşık elli kişi daha, salonda ellerinde içki bardaklarıyla son sigaralarından en derin nefesi çekerek, karşılarındakilerin teslim olmasını bekliyorlardı.

“Arabanız yakında mı?” diye sordu senatör, müzenin kapısından çıkarlarken.

“Hayır, ben metroya bineceğim,” dedi Kaya biraz ezilip büzülerek. Bu kadından ayrılıp kokteyle tekrar dönmeyi ve göz kırptığı genç garson kıza bu akşam ne yapmayı düşünüyorsunuz, diye sormayı geçiriyordu kafasından.

Ama olaylar düşündüğünden daha farklı ve hızlı gelişti.

“O halde ben sizi bırakırım. Benimle gelin, zaten arabam kapının önünde,” dedi Marie-Françoise.

6

Marie-Françoise’ın son model, koyu mavi Citroën arabası kapının önündeydi. Dışarıdan bakıldığında ilk göze çarpan şey, ön konsolun üzerindeki senato amblemi. Amblemin altın kaplama kısımları ve konsolun üzerinde devrilmeden durmasına yarayan döküm ayakları pırıl pırıldı. Bu amblem sayesinde, saatlerdir Lüksemburg Müzesi’nin önünde duran bu arabaya ne ceza yazılmış ne de çekilmesi istenmişti. Ma-

rie-Françoise arabaya yaklaştığında otomatik anahtarla kapıları açtı, arabanın içi bir anda aydınlandı. Yeni alınmışa benziyordu. Marie-Françoise'ın kontağı çevirmesiyle Kaya'nın bakışları kilometre göstergesine kaydı. Daha bin kilometre bile yapmamıştı. Kemerini bağladı. Marie-Françoise'ın koltuğu kendi koltuğuna göre biraz öndeydi. Böylece onun her hareketini arkadan bakıyormuş gibi izleyebiliyordu.

“Size bir kahve ikram etmek istiyorum. Yanında da biraz konyak... Ne dersiniz?”

Kaya erken gelen bu teklife şaşırılmıştı. Ne diyeceğini bilemedi. Biraz duraksadı. Aklında genç garson kızın bir mankeninki gibi kusursuz olan bacakları vardı.

“Merak etmeyin, sizi fazla geciktirmem,” dedi senatör, Kaya'nın şaşkın, biraz da düşünceli bakışlarının üzerine üzerine giderek. Marie-Françoise çocukluğundan beri etrafına karşı baskın yetiştirilmişti. İsteddiği zaman, canının çektiğini yapmasına hiçbir şey engel olamazdı. Erkek arkadaşlarından her defasında bir adım önde olmak, her ilginç teklifin mucidi olmak isterdi. Şimdi de öyle oluyordu.

Kaya heyecanlanmıştı. Şimdiye dek birçok kadınla birlikte olmuş; kimini evine davet etmiş, kiminin evine gitmişti ama ilk kez bir senatörün evine çağrılıyordu. Hem de gecenin bir yarısında! Böylesi bir davetin nasıl sonuçlanacağı belliydi. Garson kızı çoktan unutmuştu. Kariyerinde büyük değişikliklerin olabileceğini düşünürken, yaşamı aşırı hızlandırılmış bir film şeridi gibi gözünün önünden geçiyordu. İlkokul, lise, üniversite, Boğaz, Galata Köprüsü, Karaköy'deki balıkçılar, Şişhane'deki Türk Hava Yolları terminali,

şehir hatları vapurları, yeniden Boğaz, Paris'in metro-ları, upuzun, bitmez tükenmez yürüyen merdivenler, tekrar Boğaz... Karanlık, mavi sular... Ve koyu mavi bir Citroën 5'in siyah deri koltukları.

Ağzından memnuniyetle sözcüğü çıktığında Marie-Françoise arabasını hareket ettirmişti bile. Otomatik vitesli araba asfaltın üzerinde adeta kayarken, dört yandaki hoparlörlerden Mozart'ın *Türk Marşı* duyuluyordu. Yol kalabalık değildi. Raspail Bulvarı'ndan geçerek Saint-Germain-des-Prés'ye geldiler. 1900'lerin başında yapılmış, 80'li yıllarda yenilenmiş bir binanın garaj kapısının önünde durduklarında, etraf güvenlik lambalarının yanmasıyla aydınlanıverdi. Senatör el freninin altındaki açık bölmede duran uzaktan kumandayı alıp garaj kapısına yöneltti, düğmelerden birine bastı. Kapı ağır ağır açıldı. Sonradan yapıldığı belli olan garaj, bu eski binaya ustaca eklenmişti. Büyük fırsat, bir senatörün evine davet ediliyorsun. Hem de saat gece yarısını geçmek üzere. İkiniz de dört-beş kadeh şampanya içmişsiniz. Kadın güzel de... İstediklerinin hepsi gerçekleşebilir. Hele arkadaşlığı biraz daha ilerletirsen, gerisi kolay... Artık senatör arkadaş, sevgilisi olan bir araştırma şefinden öte, genel müdür yardımcısı, hatta genel müdür bile olabilirsin, diye düşünüyordu Kaya.

İçtiği şampanyalar onu hayal âleminin derinliklerine sürüklüyordu, aklı iyice karışmıştı.

7

Karaköy'deki balıkçılar, küçük tablalarda günün son balıklarını sergiliyorlardı. Köprüaltındaki balık

lokantasında Abdi İpekçi ve altı arkadaşı son içkilerini yudumluyorlardı. Lokanta sahibi Şükrü Bey de, balıklarını iştahla yiyip bitirmiş davetliler de mutluydular. Kahveci çırağı, askısındaki yedi fincan orta şekerli kahveyi, köpüğünü kaçırmadan yetiştirmek için acele ederken kapıyı dikkatlice açtı.

Abdi İpekçi'nin ince bıyıkları simsiyahtı, ayak-kabılarıysa sanki birkaç dakika önce cilalanmış gibi tertemizdi. Masada az önce yenmiş ızgara balıkların kılçıkları, sıkılmış limonların kabuklarıyla dolu son tabaklar dikkatlice toplanıyordu.

O akşam orada bulunanlardan hiçbiri, sonraki günlerde neler olacağını bilmiyordu. Ne masadaki boş tabakları, konukları rahatsız etmeden dikkatlice toplamaya çalışan Yasin bir gün Fransa'da müteahhit olacağını biliyordu; ne de kahveci çırağı Kaya, Fransız bir senatörün evine gideceğini... Ve onunla unutulmaz bir aşk yaşayacağını... Aralarında en talihsiziyse öldürüleceğini bilmeyen Abdi İpekçi'ydi.

Şef garson Zeki, kahveci çırağının elinden askıyı kaptı; Abdi İpekçi'nin dikkatli bakışları altında servis yaptı. Komi Yasin ise askısını geri almak için biraz küskün bekliyordu.

8

Senatör, babasının son Antalya gezisi sırasında aldığı cezveyi özenle yerleştirdiği vitrindeki yerinden çıkarıp mutfağa giderken sordu:

“Size Türk kahvesi yapacağım, nasıl alırsınız? Ben az şekerli seviyorum.”

“Benimki de az şekerli olsun lütfen.”

Aklı hâlâ yedi orta şekerli kahvedeydi. Balık lokantasında, şef garson Zeki, askıdaki kahveleri Abdi İpekçi ve konuklarına sunuyordu.

Marie-Françoise orta masanın üzerindeki kumandayı alıp kitaplıkta duran müzik setine yöneldi, bir CD seçti. Jacques Brel’in sözleri usulca salona yayıldı:

*Ne me quitte pas / Il faut oublier / Tout peut s'oublier / Qui s'enfuit déjà / Oublier le temps / Des malentendus / Et le temps perdu / A savoir comment / Oublier ces heures
Qui tuaient parfois / A coups de pourquoi
Le cœur du bonheur / Ne me quitte pas...⁽¹⁾*

Marie-Françoise, az sonra kahvelerle birlikte gülümseyerek salona döndü. Elindeki gümüş tepside Türk motifleriyle süslü iki fincan vardı. Salondaki geniş kanepede kaykılmadan, ciddi bir şekilde oturan Kaya'nın yanına gelerek, tepsiyi ortası cam olan masanın üzerine özenle koyup oturdu. Oturduğu yerden uzanıp, fincanlardan birini önce Kaya'nın önüne koydu.

“Türk kahvesine bayılıyorum. Size bir sır vereceğim. Benim büyükannem de Türk kahvesini çok severdi. Her akşam hem kendisine hem bana mutlaka kahve pişirirdi. Annemse sevmezdi. Artık pek sık içmiyorum, yalnız başıma hoşuma gitmiyor. Hem zaten Türk

⁽¹⁾ Terk etme beni / Unutmak gerek / Her şey unutulabilir / Hatırdan çıktı bile / Zamanı unutmak / Yanlış anlaşımaların / Nedenini anlamaya / Çalışarak geçen kayıp zamanı / Mutluluk dolu kalbi / Bazen öldüren / O saatleri unut / Beni terk etme.

kahvesi bir sohbet, bir okuma sırasında daha keyifli,” derken farkında olmadan, kendisini dikkatle dinleyen Kaya’nın gözlerinin derinliğine takılıp kalmıştı. Kaya gülümseyerek yanıt verdi, ama Marie-Françoise gülümsemeyle yetinmedi. Yüzünü yaklaştırdı, dudaklarını dudaklarına dokundurdu ve gözlerini kapattı. Kaya, artık içindeki dayanılmaz öpüşme isteğini şiddetle akan bir nehirde kayıp gitmekte olan bir topun, kaban sulardaki akıntıyla boğuşmasını seyreden küçük bir çocuğun çaresizliğini yaşar gibi hissediyordu. Belki de bir uçurumun başındaydı. Tepelerden bakıldığında uçurumun sonunda dibi görülemeyen, kayalıklarla dolu bir kıyı vardı. Dalgalar kayalıklara sertçe çarpıyor; sivri, keskin kayalarda zerre zerre dağılıveriyorlardı. Deniz sonra çekiliyor, hemen ardından olanca gücüyle yeniden yükleniyordu.

Artık Marie-Françoise kendisini misafirinın kollarına bırakmıştı. Dilini ustaca kullanarak, ağızındaki bütün ıslaklığı ona taşıyor ve Kaya’ya çöl ortasında terk edilmişliğini, susuzluğunu unutturuyordu. Kaya uçurumun tepesinden boşluğa bakan, denizi kucaklamak isteyen melankolik âşık gibi bir an önce denize kavuşmak istiyor, çölde kalıp saatler sonra bir su kaynağına kavuşmuş gibi sabırsızca saldırıyordu Marie-Françoise’in dudaklarına.

Soluklanmak için durduklarında “Kahvelerimiz soğudu,” dedi senatör. Hiç konuşmadan, göz göze kahvelerini içtiler. Kaya bir ara Marie-Françoise’in elini tutup dudaklarına götürdü. Marie-Françoise da onun avucunun içine küçük bir öpücük kondurdu.

Kaya o gece senatörün konuğu oldu. Sade fakat şık bir yatak odasında bütün gece seviştiler. Geniş yatak

odasının bir duvarı boydan boya ayna kaplıydı. İki sehpadan birinin üstünde televizyon, öbüründe gece lambası vardı. Ortada klasik, döşemesi eskimiş bir koltuk duruyordu. Kim bilir kaç kez sevişmişti Marie Françoise, aileden kalma olduğu belli olan bu eski koltuğun üzerinde... Sabaha doğru yorgunluktan gözlerini açacak gücü kalmayınca, Kaya mücadeleden vazgeçip Marie-Françoise'ın dolgun göğüslerinin üzerinde uyuyakaldı.

Uykusu fazla sürmedi. Belki de ona öyle geliyordu. Uyandığında yanında kimse yoktu. Merakla çevresine bakındı. Ev tam bir sessizliğe gömülmüştü. Belki ekmek almaya çıkmıştır, diye düşünürken yatakta çırılçıklak olduğunu fark etti. Giysilerine bakındı. Yatak odasında hiçbir giysisi ortalarda görünmüyordu. Odadaki gömme dolaplar gözüne ilişti ama oralarda da olmazdı. Yavaş yavaş hatırlamaya başladı bir önceki geceyi; kahve içişlerini ve sonrasını. Marie-Françoise'ın tek tek giysilerini çıkarışını... Bütün bunlar salonda olmuştu; demek ki iç çamaşırları da oradaydı. Doğrulup, karşıdaki aynada bir süre kendini seyretti. Yorgundu. Uykusunu alamamıştı. Ayağa kalktı ve tekrar aynada kendini seyretti. Erkeklik organı dün geceki bütün faaliyetlerinden sonra yine sertleşmeye başlamıştı. Yatak odasından salona geçerken, Marie-Françoise'ı mutfakta bulacağını ve onunla tekrar sevişeceğini umuyordu. Evin sessizliği onu önce salona, oradan mutfaka, banyoya ve tekrar salona sürükledi. Yapayalnızdı. Salonda kanepenin üzerinde iç çamaşırlarını gördü. Kahve fincanları hâlâ masanın üzerindeydi. Gözü fincanlardan birinin üzerine iliştirilen, kırmızı kalpli, minik beyaz karta takıldı.

Kartvizitin üstünde altın yaldızla ince, kabartma harflerle Fransız Cumhuriyeti Senatosu başlığı basılıydı. Mavi dolmakalemle yazılmış notu okudu:

“Bonjour, en partant tu tires la porte. MF. 06 80 62...”

Anlaşılan senatör hanım, toplantısına giderken onu uyandırmak istememişti. Kaya banyoya yöneldi. Çok geniş bir yerdi. Burada da bir duvar boydan boya ayna kaplıydı, öbür duvarın tamamı gömme dolaptı. Geniş küvete girdi ve dušta ayakta yıkandı.

Giyinip kravatını taktı. Mutfğa gidip buzdolabından bir dilim peynir aldı. Biraz önce masanın üstünde bulduğu kartviziti cebine yerleştirmesine rağmen tekrar cebinden çıkarıp, orda yazan telefon numarasını cep telefonuna kaydetti. Kartviziti özenle cebine koydu. Hiçbir şeyi unutmamaya özen göstererek dışarı çıktı. Kapının iyice kapandığını kontrol ederek asansörü çağırdı.

Saint-Germain-des-Prés’de sokaklar her zamanki gibiydi. Motosikletli temizlikçiler köpek dışkılarını süpürüyorlardı. Kaldırımları yıkayan işçiler, ellerindeki uzun vana anahtarlarıyla sağa sola koşuyor, büyük bezlerle suyun akış yönünü değiştiriyor, suyun önündeki engelleri temizlemeye çalışıyorlardı.

Kaya koşar adım metroya yöneldi. İşe geç kalmıştı.

Bütün gün evden çıkmıyor, gazete, kitap okuyor, internette geziniyordu. Evinde, pencere önüne konmuş kanepesine uzanarak denizin öbür yakasındaki ışıklara yaklaşmak isteyen küçük bir sandalı seyrediyordu. Karşı yakanın ışıkları gözüküyordu, ama sandal küçücük, mesafeyse büyüktü. Ve sandalın kürekçisi yorgundu. O ışıkların irileşip büyüdüğünü onlar sönmeyen görebilecek miydi? Sandalcı ümitsizdi. Suçu sandalda, kendisinde araması gerekirken ışıklara sövüyordu. Işıklar neden daha yakınlarda değildi? Ama asıl sorun sandalcının yorgun kollarındaydı. Ne sandal ne de ışıklar suçluydu.

Telefon konuşmaları klasikleşmişti:

“Neredesin?”

“Geliyorum.”

“Taksideyim.”

“Birazdan çıkıyorum.”

“Ben ararım seni.”

Ve nihayet biraz sonrasında gelen o güzel sevgili.

Beklerken sık sık pencereye yaklaşıyor, sokaktan geçen araçların seslerinden, beklediği taksi olup olmadığını anlamaya çalışıyordu.

Bu sırada evdeki en ince ayrıntılarla bile ilgileniyor, odaların havalandırılmış olmasından, koltuk üzerinde olmaması gereken çorap ya da kıyafetlere kadar her şeye dikkat ediyor, kirlileri banyodaki çamaşır dolabına koyup kül tablalarını gözden geçiriyordu.

Yağmur adeta tüm bunların bitmesini bekliyor, hep son dakikalarda geliyordu.

Saçları dalga dalga, bazen de kıvrır kıyırdı. Yağmur'un o küçük, soluk, siyah beyaz fotoğraftaki bekleliğini iyi hatırlıyordu. Babası, annesi, ablası...

Büyükannesinin fotoğrafı bir başkaydı. Yaşadığı yetmiş küsur yıl o fotoğraftaki yüz hatlarına kazınmıştı. Yağmur yaşlı kadının hikâyesini defalarca dinlemiş, 6 Eylül'de Selanik'te, Atatürk'ün evine bomba atıldığı haberiyle İstanbul'da ve İzmir'de sokaklara dökülen halkın yağma yapışını ezberlemişti. Yunanistan aleyhine bir gösteri şeklinde başlayan olaylar zinciri, kısa zamanda Rum azınlığı hedef alan, amansız bir servet düşmanlığına dönüşmüştü.

Değişik bölgelerde oluşun kalabalıklar Rum evlerini, dükkânlarını yağmalamışlardı. İbadethaneler tahrip edilmiş, din adamları tutuklanmış, hatta biri öldürülmüştü.

1955'teki 6-7 Eylül olayları büyükanneyi çok rencide etmesine rağmen, gelin gittiği Türk ailesinin kurallarını kısa sürede benimsemiş, başka bir deyişle her şeyi içine atmıştı. Görmüş geçirmiş bir kadındı. Rum olmasına rağmen Atatürkçüydü, kendisini Türk sayıyordu. Ona göre, Türk'le Rum'u ayıran keskin bir çizgi yoktu. Ne Ege Denizi ne de Kıbrıs sınır olabilirdi. 6-7 Eylül'ün ezikliğine rağmen torunlarına Atatürkçülüğü o aşılamıştı. Ramazan aylarında oruç tutmadığını hiç kimseye belli etmez; herkesin iftar için masaya oturduğu ezan saatinde de akşam yemeğini hazırlamış olurdu.

Büyükanne, Yağmur'un annesine 6-7 Eylül'de hamileydi. Komşularıyla aralarında bir soğukluk oluş-

muş ama hiçbir kabalıkla karşılaşmamış; galeyana gelen, Rumların mallarına göz diken yağmacıları bir avuç çapulcu olarak nitelemişti. Türk ve Müslüman olan kocası da kendisine çok nazik davranır ve hiçbir zaman Türk-Rum ayrımını dile getiren kelimelerle evde gereksiz tartışmaların yaşanmasına izin vermezdi. Karısına âşıktı, bu aşktan Yağmur'un annesi dünyaya geldi. Yağmur böyle bir ailenin üçüncü kuşağından-
dı. Dönem dönem zorluklar çekmişlerdi. Askerlikler, yağmalamalar, sıkıyönetimler, iflaslar, yalnızlıklar, tekrar askerlik, tekrar sıkıyönetim, tekrar iflas... Ailenin iki kuşak boyunca, 1955'ten 1985'e kadar uzanan bir zaman diliminde yaşadıkları, Yağmur'un akşamları yatmadan önce dinlediği bol tekrarlı dramlardı.

Ailecek önceleri *Cumhuriyet* okurlardı, şu sıralar *Radikal*'e geçmişlerdi. İstanbul'un Anadolu yakasındaki ünlü bir semtin altmış yıllık sakinleriydiler. Anneleri hep annesinin ağzından eskiye olan özlemini dinlediğini söylerdi. Akşamları salondaki sobanın karşısında divanın üzerinde kıvrılıp yattığında, büyükannesi yanına gelip saçlarını okşar ve ona kırmızı başlıklı küçük kızın hikâyelerini anlatırdı.

1950'lerden günümüze, kırmızı şapkalı küçük sarışın kızın hikâyesinin sonunu bir türlü öğrenememişti. Her seferinde, daha hikâyenin son bölümü başlamadan uykuya dalardı; kıvrır kıvrır saçlarının okşanmasıyla rüyasında kırmızı şapkalı peri kızı olur, kumların üzerinde gün boyunca koşardı. Güneşin kızgın ışınlarının yaktığı bir sahildi bu. Yağmur kumların üzerinde yana yana koşardı. Yakalanmak korkusuyla hep koşar, koşardı... Kovalayan birisi var mıydı? Yoksa birileri sonradan mı kovalayacaktı? Nedeni hiç belli olmayan

bir koşuydu bu. Belki askerde olan babasına koşuyordu, belki de yurtdışında çalışan bir babaya kavuşmanın sevincini yaşıyordu.

O yaşlarda babasının hep yanında olmasını istemişti. Önce askerlik, sonra da yurtdışındaki çalışmalar kırmızı şapkalı küçük perinin yüreğini baba özlemiyle doldurmuştu. Onun kucağına oturmak, çenesiyle, burnuyla oynamak istiyordu. Döndüğünde, ondan kapının önündeki küçük kediyi kovmasını isteyecekti. Rüyasında kimi zaman o kediyle oynuyordu. Oyun bazen kovalamacayla devam ediyor, bazen de tırmalanmayla son buluyordu. Rüyasındaki küçük, inatçı bir kedi idi; her şeye hep o karar veriyordu.

Yağmur yirmi altı yaşına geldiği halde, zaman zaman annesinin yatağında uyumayı seviyordu. Kendi yatağında, hep o kızgın güneşin yaktığı kumsalı düşünüyor, rüyasında kedinin de onunla beraber koştuğunu görüyordu. Kediyi görür görmez yatağında doğruluyor, gözlerini açmadan annesinin yatağına yöneliyordu. Karanlıkta el yordamıyla bulup kenara çektiği sıcağın altına girince kendini güvende buluyor, bacaklarını karnına çekip sırtını annesine dönerek uyuyordu.

Kaya Fransa'ya gittiğinde, Yağmur beş yaşında olmalıydı. Ablası Güneş, darmadağın saçlarıyla sağa sola koşuşan Yağmur'u hiç sevmiyordu. Nitekim bir keresinde Yağmur'un korkulu rüyalarına giren, kapı önündeki kediyi onun odasına kilitlemişti.

Saat iki buçukta buluştular. Yağmur bir önceki gün ona, “Sen yemeğini ye, benim okuldan hangi saatte çıkacağım belli olmaz,” demişti.

Galatasaray Lisesi’nin önünde buluşup, yakınlardaki bir kafeye gittiler. Yağmur ayrılmak istediğini söylüyordu:

“Of! Özgürlükle falan alakası yok bunun, sadece anlamaya çalışıyorum. Kapatalım artık bu konuyu lütfen.”

“Ben zaten benim anlatamayışımдан bahsediyordum. Bir dakika ya! Kapatmayalım, niye kapatalım ki?..” dedi Kaya.

“Tamam, açalım... Sen sor, ben yanıt vereyim. Bak, benim sorulum şu; kendimi bir anda her şeyin mükemmel gittiği, daha önce yaşamadığım türden bir ilişkinin içinde buldum. Muhtemelen birbirimize gösterdiğimiz ilginin farklı sebepleri vardır; ama kendimi iltifat, vaat ve güzel jestler bombardımanı içinde buldum. Çünkü gerçekten hiç alışık olmadığım şekilde davranıyorsun, bu mükemmel; ama bir yandan da beni gerçekten tanımıyorsun. Benim gerçek anlamda, beraber olmamızı engelleyecek bir sürü sorulum var. Offf, bilemiyorum ne söyleyeceğimi...”

“Ne yapayım yani? Aklımdan geçenleri söyledim. Galiba senin yaşadığın dünyaya biraz da Fransız kalıyorum; ama ben de birdenbire şaşırdım, şoke oldum.”

“Neyse, diyordum ki; anlatamadım ve galiba anlatamayacağım, ama her şey senin için ya da başka biri için kolay olduğu kadar, benim için değil. Öte yandan senden ciddi ciddi hoşlanıyorum, hatta belki de aşık

olmaya başladım. Sürekli seninle geçirdiğimiz zamanları düşünüyorum.”

“Benim için de aynı... Zaten on beş gün sonra, ay sonu tekrar gelmeyi düşünüyorum.”

“O zaman YAŞASIN! Seni çok özleyeceğim!”

“Senin bu ‘yaşasın’ların da beni çıldırtıyor! Çocuk gibisin! Sevdiğimi anlıyorum! Geçen gün Sinem’in evinde bütün gece sevişmemizi hâlâ unutamadım. Ama acaba beni yalnızca sevişmek için mi özleyeceksin?”

“Mitolojik yorum mu?”

“Evet.”

“Haydaaa! Elli tane şey söyledim, en sonuncusu sevişmekti; neyse bu konuyu geçelim. Bu dönem mitoloji dersi veriyorum, ama fazla bir bilgim yok.”

“Tabii, başka fikirler de verebilirsin. Doğruluk tanrısıyla sahtekârlık tanrısı ve iletişim tanrıçası arasındaki ilişkiler, tartışmalar, karşılaşmalar...”

“Sahtekârlık tüm tanrılarda var.”

“Bayağı da biliyorsun. Eee?”

“Öğrencilerle konuşuyoruz. Daha dün saatlerce tanrıları konuştuk.”

12

Yağmur Fransa’ya bir önceki gelişinde –on yıl önce– Dijon’da iki hafta kalmıştı. O sırada tesadüfen bindiği, Paris-Dijon seferini yapan hızlı tren yolun ortasında, Dijon ve Lyon hatlarının kesiştiği noktada raydan çıkmıştı.

Trendeki barda uzun boylu, esmer bir kız çalışıyordu. Günün yorgunluğunu gizlemek için aşırı makyaj

yapmıştı. Tezgâhın önünde oturan güzel kız desenli bir elbise giymiş, omuzlarının güzelliğini sergiler gibiydi. Bakışlarını hızlı trenin geniş pencerelerinin önünden hızla geçen ağaçlara kaptırmıştı. Arada bir küme halinde otlayan ineklere takılıyordu gözleri. Ama aslında düşündüğü tek şey sabahki randevusuna gelmeyen sevgilisiydi.

Barmen kız, barda oturan müşterilerine servis yapmaktan sıkılmıştı.

Uzun saçlı, deri ceketli, hiç etrafına bakmayan başka bir kız, bir yandan yeni aldığı cep telefonunu incelerken, öte yandan birasını yudumluyordu. Sonunda telefonunu ayarlayabildi. En sevdiği kişilerin numaralarını kaydetti. Birasının son damlasını bitirip, trenin ön tarafındaki tuvaletlere yöneldi. Geri döndüğünde barmenden bir bira daha isteyip aynı yere oturdu. Boydan boya ince kırmızı çizgilerle kaplı duvara baktı. Parmağında gösterişli bir yüzük vardı. İnsanların başlarını çevirdiklerinde ilk gördükleri şey, koca kırmızı taşın pırıltısıydı. Telefonunu cebinden çıkardı, kaydettiği adları teker teker yeniden kontrol etti.

Pencerenin kenarında oturan bir başka kız vardı. Elleri tombuldu. Gözlüklerini saçlarının üzerine kaldırmıştı. Sandviçinin birazını yemiş, kalanını önündeki masaya bırakmıştı. Uzak köşedeysen iki genç gülüşerek, şakalaşarak konuşuyorlardı. Birinin bütün dişleri eğri büğrü, diğeri kısa boylu ve zayıftı; genç yaşına rağmen saçları dökülmeye yüz tutmuştu. Teknoloji ve internetle ilgili konuları konuşuyorlardı.

Saçlarını arkaya taramış, kulaklarında MP3 çaların kulaklığıyla birasını yudumlayan otuz yaşlarındaki genç, sigara içilmesi yasak olan bölümde kimseye al-

dırış etmeden ayakta sigarasını içiyordu. Zaten barmenin de pek umurunda değildi. Başka bir masada altmış yaşlarında iki kadın hem yiyip, hem konuşuyorlardı. Aynı tarafta, birinci sınıfta yolculuk ettikleri her hallerinden belli olan, büyük bir ilaç firmasının iki müdürü ve yönetim kurulu üyesi olan bir kadın kahvelerini içiyorlardı. Kadının, güneşten kömür gibi yanmış derisi kırışmıştı. Kır saçlı adamlar trene binmeden önce imzaladıkları kontratın getireceği primlerin mutluluğunu yaşıyorlardı.

Aynı trenin sigara içilmeyen birinci sınıf vagonlarından birinde bir doktor ve bir avukat, sabah birlikte seyahat ettiklerinden habersiz, yine aynı vagona dönüyorlardı. Yazışları müdürü olduğu sektörel bir gazetenin Paris'teki haftalık toplantısından dönen doktor, genç yaşta ağarmış saçları ve kendinden emin tavırlarıyla, sekreterinin o sabah internetten indirdiği yazıları okuyordu.

Avukatsa kısa boyluydu, saçlarını arkaya taramıştı. Etrafını kibirli bakışlarla süzerken, bir yandan da müvekkillerinin dosyalarını inceliyordu. Sabah girdiği davada yargıca verip veriştirmiş, "Biz, dünyaya insan hakları dersi vermeye çalışıyoruz. Özgürlük, eşitlik ve kardeşliğin ülkesinde böyle bir duruşmanın yapılması bile insan haklarına sığmaz. Müvekkilimin hemen be-
raatını istiyorum. Bu komediye artık bir son verilsin!" diye çıkmıştı.

Genç ve güzel yargıç oturuma ara vermek istediğini söylemiş, on dakika sonra diğer yargıçlarla birlikte salona döndüğünde davanın kapandığını uzun, süslü cümlelerle ifade etmişti.

Avukat gururlu, biraz da kibirli bir ifadeyle mü-

vekkiline “Artık kızınız Fransa’da kalabilir,” derken, biraz önce yargıç karşısında özgürlük, eşitlik, kardeşliği savunduğu andaki ruh halinde değildi. “Büyük ve affedici” bir ülkenin vatandaşı olmanın verdiği gururu taşıyordu. On altı yaşındaki Faslı güzel, ailesiyle beraber Paris’te ikamet edebilecekti.

Bir ara sekiz yaşlarındaki esmer bir çocuk bara geldi, çikolata alıp gitti.

Hızlı tren hızını gittikçe artırıyor. Yüz ellinci kilometrede saatte üç yüz kilometreye ulaşmıştı. Birazdan Dijon-Lyon yol ayrımında yavaşlaması gerekcekti. Etrafta yeni biçilmiş, sapsarı tarlalar, biraz ilerde yeşil ağaçlar ve ormanlar görünüyordu. Her şey bir peyzaj mimarının elinden çıkmış gibi düzenliydi. Tren yolunun etrafında, hayvanların raylara çıkmasını engelleyen tel örgülerin paralelindeki otoyol, ilk açıldığındaki sakinliğini koruyordu. Uzaktan tek tük geçen otomobiller görünüyordu.

Hava aşırı sıcaktı. Gökyüzünü kaplayan kara bulutlar, çakan şimşekler ve aniden boşalan sağanak, otoyolun parlak zeminini kayganlaştırmıştı. Kalın pencerele sayesinde yağmurun etkisi trenin içinde hissedilmiyordu.

Trendeki tek anormal durum, biletsiz olduğu halde kimliğini göstermek istemeyen genç bir yolcuyla kontrolörün tartışmasıydı.

“İşsizim, lütfen idare edin. Dijon’a gitmem gerekiyor.”

“Peki, zaten trenden inemezsiniz; mutlaka Dijon’a gideceksiniz. Kimliğinizi görüp gerekli bilgileri not edeceğim. Lütfen,” dedi kontrolör elini genç delikanlıya uzatarak.

Delikanlı hiçbir şey duymak istemiyordu. Kontrolörün görevini yapma zorunluluğu ve iyi niyeti arasındaki düşünce karmaşasından faydalanıp kaçma çabasıydı. Tartışma uzayınca delikanlı, bulunduğu koltuğun önündeki sehpa topluca bırakılmış *France Train* adlı bedava dağıtılan dergilerden bir tomar kapıp havaya doğru fırlattı. Bu hareketiyle kontrolörü tedirgin edip fikrini değiştireceğini sanıyordu.

Bara bitişik bölümde oturan bir kız, başı omzuna düşmüş, uyuyordu. Güzel kulakları, burnu ve temiz bir yüzü vardı. Gözlerine rimel çekmişti. Yanında oturan, saçları griye boyalı, orta yaşlı kadınsa, ağzı yorgunluktan açık kalmış, uyukluyordu. Genç bir işadamı, iki genç bayanla birlikte ikinci sınıf vagonların bulunduğu yöndeki kapıdan bara giriyordu. Aniden şiddetli bir sarsıntı oldu. Ayaktaki yolcular yere yuvarlandılar. Bağırış çağırışları duyuldu. Bir an için ışıklar da sönmüştü. Tren adeta bir yunusun denize dalıp çıkması gibi dalgalanıyordu. Valizler havada uçuşuyordu; saç başı dağılmış, elbisesi kaymış, korku dolu gözlerle, panik halindeki yolcular, bir yerlere tutunmaya çalışıyorlardı. Sonunda tren tamamen durdu, ama raydan çıktığı belliydi. Çarpışma esnasında dengesini kaybedip yere yuvarlanan kontrolör diğer meslektaşını gözleriyle ararken, bir yandan da yere dağılmış evrakına göz atıp ayağa kalktı. Kendini toplayıp, korktuğunu belli etmeye çalışarak var gücüyle bağırmaya başladı:

“Lütfen sakın olun bayanlar, baylar!”

Tek isteği bir an önce öbür meslektaşını bulup, makinistle iletişime geçmekti. Felaketin büyüklüğünü görmemek için pencereden dışarıya bakmaya cesaret edemiyordu; ama yine de gözü dışarıdaki manzaraya

takıldı. Bulunduğu vagon tren yolunun etrafını çevreleyen tel örgüyü yırtmıştı. O anda trenin raydan çıktığına emin oldu. Panik içinde koşturan insanlar arasından sıyrılarak pencereye doğru yaklaştı. Bu imkânsız, inanılmaz bir şeydi!

Hızlı trenin yoldan çıkışının Paris'e bildirilmesiyle A planı derhal yürürlüğe girdi. Yapılacaklar önceden belliydi. Paris'teki güvenlik sorumlusu bilgisayara durumu aktardığında, Dijon'da Albay Barthelet'yle temas kurulması gerektiğini ekrandan öğrendi. Her şey bilgisayarda kayıtlıydı; operasyona katılacak herkesin telefon ve faks numaralarının yanı sıra diğer gerekli tüm bilgiler... Güvenlik sorumlusu bütün belgeleri yazıcıya gönderdi. Yazılanları bir solukta okudu. Belirlenen sıraya göre, her şeyin büyük bir gizlilik içinde yapılması gerekiyordu. Bir yandan elindeki belgeleri Dijon Emniyet Müdürlüğü'ne fakslarken Albay Barthelet'yi telefonla arıyor, bir yandan da bilgisayardan çıkan belgelerde kazanın basına ya da yabancı kuruluşlara duyurulmamasını emreden kısımların altındaki çift çizgilerden gözlerini alamıyordu.

Tüm bu olaylar çok hızlı geliyordu. Kaza yeri askeri bölge ilan edilmiş, bölgede bulunan hava kuvvetlerinden özel bir bölük buraya gelip trenin etrafını kuşatmıştı. Olay mahalline kimse yaklaştırılmıyordu.

O gün Paris-Dijon seferini yapan, 18:05'te Paris, Gare de Lyon'dan kalkan hızlı tren, yavaşlaması gereken Dijon yoluna geçiş makasında raydan çıkmıştı.

Kaya, o zamanlar şimdi çalıştığı araştırma şirketinde işe yeni başlamıştı. Sophie ise serbest gazeteciydi. Dijon'a bir arkadaşını ziyarete gidiyordu. Aynı trende yolculuk yapan, sonradan Albay Barthelet'nin listesin-

deki en ilginç bu üç kişi birbirlerini kazadan sonra da fark etmediler. Uzun bir süre sonra Sophie, Kaya'nın çalıştığı firmada işe başlamış, ama hiçbir zaman birbirleriyle ne samimi olmuşlar, ne de kaza yapan trende birlikte olduklarını konuşmuşlardı. Kısa sürelik değişim programı için Dijon'a gitmekte olan Yağmur ise çok sonra Kaya'nın sevgilisi olacaktı.

Kaza sonrası Sophie çantasından çıkardığı fotoğraf makinesiyle trende mahsur kalan, panik içindeki yolcuların fotoğraflarını çekmiş, ardından kazazedelerle kısa görüşmelerde bulunmuş, görgü tanıklarının anlattıklarını, çantasında sürekli taşıdığı minik teybine kaydetmişti. Trenin kapısı açılıp dışarı çıktığında da trenin raydan çıkmış halini görüntülemişti.

Bütün yolcuların adları, soyadları, telefon numaraları, adresleri, meslekleri, "Sigorta şirketimize hasar tespiti için gerekiyor," diye bir deftere not edilmiş, isimler tek tek nüfus kâğıtlarıyla kontrol edilmişti.

Sophie gazeteci olduğunu söylememişti. Trenin kapıları bloke olup kilitlendiği sırada yolcularla yaptığı konuşmaları, çektiği fotoğrafları güvenlik kuvvetleri fark etmemişlerdi bile. Yaşanan panik, kapılar açılıp insanlar dışarı çıkarken patlayan flaşlara rağmen, fotoğraf çekildiğini fark ettirmemişti. Hiçbir yaralı olmasına karşın, bütün yolcular otobüslere bindirilerek Dijon'un en büyük oteli La Cloche'a götürülmüş, orada ağırlanmışlardı. Yolcuların yoğun soruları sürekli olarak "Bunlar sigorta şirketimizin poliçesi gereği, sağlık kontrolü için," diye geçirtilmişti. Halbuki asıl neden başkaydı. Bu sırada herkesin kimliği valilikteki merkezi bilgisayardan kontrol ediliyor, sorulara verdikleri yanıtlar arasında ilişki kurulmaya çalışılıyordu.

Bilgisayar, Sophie'nin gazeteci olduğu halde kendini öğrenci olarak tanıtmamasını şüpheli yanıtlar arasında sıralamıştı. Araştırma yapılması gereken başkaları da vardı. Bunların arasında Kaya da bulunuyordu. Araştırma şirketinde çalıştığı için demiryollarından bir mühendis, yabancı bir cismin ray üzerine bıraktığını, kazanın bu yüzden olduğunu ve görüldüğü gibi hiç kimsenin burnunun bile kanamadığını anlatmıştı. Kaya'nın bu kazayla pek ilgilenmediğini gören psikolog ve mühendisler, onunla görüşmelerini daha fazla uzatmaya gerek duymamışlardı. Ama Sophie neden gazeteci olduğunu söylememişti? Kazadan sonra olay yerine gelen Hava Kuvvetleri'nin özel birliğine eşlik eden doktor, mühendis ve psikologlara da komuta eden, sivil giyinmiş olmasına rağmen herkesin kendisine albayım diye hitap ettiği polis şefi Albay Barthelet, Sophie'yi otelde kendisi için ayrılmış özel dairesine çağırdı. Odada sivil giyimli genç bir dedektif vardı. Sophie'nin küçük bir sırt çantasının yanı sıra kadınların kullandığı tipte, omuza asılabilen ikinci bir çantası daha vardı.

“Hoşgeldiniz, geçmiş olsun,” diyerek babacan bir sesle karşıladı Albay Barthelet.

Sophie, “Teşekkür ederim. Bütün bu merasimler benim için mi?” diye sordu albaya.

“Anlatacağım. Oturun lütfen.”

Önündeki kâğıda bakarak, alaycı bir tavırla, “Bakıyorum ki öğrencisiniz!” dedi.

“Evet, ne var bunda?” diye çıktı Sophie.

“Nerede öğrencisiniz?”

“Sorbonne'da.”

“Gerçekten mi? Çok ilginç.”

Albay Barthelet, akşamüstü arkadaşlarıyla demlenmek üzere masa başındayken, ani bir telefonla, operasyonu yönetmek üzere çağırılmış olmanın verdiği sıkıntıyla, bu masum ve güler yüzlü genç kadının nasıl yalan söyleyebildiğini düşünüyordu.

“Sorbonne’da hangi bölümde okuyorsunuz?”

“Uluslararası ilişkilerde okuyorum. AB ülkelerinin ulusal savunma politikalarını inceleyen bir tez hazırlıyorum.”

“Bak bak... Ne güzel bir konu, ne ilginç!”

Albayın alaycı soru ve umursamaz tavırları Sophie’nin canını sıkıyordu.

“Mösyö, burada benim tez konumu konuşmak için bulunmuyoruz herhalde,” diye bu defa da Sophie alaycı bir gülüşle albayın sözünü kesti.

Dedikleri doğrudu, yaşamını sürdürmek için serbest gazetecilik yaptığını gizlemişti. Bir yandan tez çalışmasını yürütürken, diğer yandan da ülkenin en büyük gazetesine haber, bazen de yorum yazıyordu. Gazeteci olduğunu söyleseydi, fotoğraf makinesine el konulabileceğini, en azından kontrol için alınıp bir süre geri verilmeyeceğini biliyordu. Çektiği fotoğrafları, kısa konuşma kayıtlarını bir an önce gazetesine ulaştırmalıydı. Kaza yapması imkânsız gibi gösterilen bu teknoloji harikası tren kaza yaptığıında, tesadüfen içindeydi. Bundan daha güzel bir haber olamazdı.

Albayın sesi onu düşüncelerinden sıyırdı:

“Çantanıza bakabilir miyim?” diye sordu sertçe. Gözleri çantadaydı. Sophie şaşırmış, biraz da heyecanlanmıştı.

“Çantamda ne bulmayı umuyorsunuz? Bir kadının çantasına neden bakmak istiyorsunuz ki?” diye kızza-

rak oturduğu koltuktan kalkmak istedi. Odada bulunan genç sivil dedektif ilk defa konuşmaktan öte bir tavır alma ihtiyacını hissetti:

“Lütfen oturunuz ve çantanızı Mösyö Barthelet’ye veriniz.”

Sophie ne olduğunu pek anlamamakla birlikte “Tamam, bunlar bir terörist arıyorlar galiba. Treni raydan çıkarmanın bir bomba olduğunu zannediyorlar. Tüh be! Şimdi teybi ve fotoğraf makinesini bulacaklar,” diye geçirdi kafasından.

“Matmazel, lütfen çantanızı bana gösterin,” diye tekrar sertçe çıkıştı Albay Barthelet, yardımcısını onaylarcasına.

Genç dedektif vakit kaybetmeden Sophie’nin yanında yerde duran çantayı kapmıştı bile. İçine bakmadan masanın üzerine bıraktı.

“Biz mi bakalım, kendiniz mi gösterirsiniz?”

Sophie ayağa kalkıp masanın üzerinde duran çantayı kendisine doğru çekerek küçük para çantasını çıkardı. İçinde öğrenci kimliği, banka kartları, ehliyet ve biraz da para olan cüzdanını göstermek istiyordu.

“Teşekkür ederim. Öğrenci olduğunuzu kanıtlayan belgeniz de buradaymış,” diyerek öğrenci kartını cüzdanın saydam yerinden çekip aldı albay. Arkasını, önünü inceledi. Genç dedektife dönerek, “Thomas, bak bakalım şuna. Araştır, öğren,” dedi.

Genç polis, öğrenci kimliğini alarak hemen odadan çıktı. Bu sırada Sophie ile Albay Barthelet arasında sohbet yumuşamış gibi görünüyordu:

“Konunuz çok ilginç. AB ülkelerinin savunma politikaları öteden beri ilgimi çeker. Sizce bir birlik politikası var mı?”

“Nasıl yani? Savunma alanında mı?”

“Evet, İngiltere ABD’yle bir birliktelik içerisinde zaten. Diğer taraftan da AB’nin birçok ülkesi ABD ile birlikte NATO çerçevesinde müttefikler. Bir de Türkiye var... Çok bilinmeyenli bir denklem. Bravo size! Böyle bir konunun üstesinden gelebiliyorsunuz. Gerçekten bravo! Benim kıza da doktora yapmasını söyledim ama...”

“Kızınız ne iş yapıyor mösyö?” diye sordu Sophie, biraz rahatlamış gibiydi.

“Konservatuvarda okudu, piyano bölümünde. Ama bir yandan da hukuk fakültesini bitirdi. Avukat olmak istiyor. Bense doktora yapıp, üniversitede kariyer yapmasını istiyorum.”

Bu sırada kapı çalındı ve dedektif Thomas içeri girdi. Elindeki öğrenci kartıyla birlikte albaya yaklaşım kulağına eğildi.

“Tamam, bir problem yok gibi.”

“Demek doğruymuş,” diye fısıldadı albay hafif bir şüpheyle.

“Matmazel, teşekkür ederim. Buyurun kartınız,” diye elindeki belgeyi ona uzattı. Sophie ayağa kalktı. Artık sıkılmıştı. Hemen oradan uzaklaşıp gazetesine telefon etmeliydi. Ünlü olmanın zamanı gelmişti galiba. Yıllarca düşük ücretlerle çalışmıştı. Artık *reporteur* olmanın zamanıydı. Odadan çıkmak istiyordu. Dedektif Thomas aniden:

“Çantanızda başka neler var?” diye soruverdi.

Sophie sinirlenmeye başlamıştı.

“Tezimle ilgili okuduğum kitaplar, metro kartım ve kadınların kullandığı diğer makyaj malzemeleri.”

Dedektif Thomas:

“Öteden beri merak ederim kadınların makyaj malzemelerini, çantalarını... Lütfen bir göz atmama müsaade edin.”

Sophie sertçe çantasını yere koydu ve tekrar koltuğa oturdu. Adeta kendisini koltuğa atıvermişti. Dedektif, çantanın kendisine uzatılmasını beklemeden eline aldı, biraz karıştırınca hemen metro kartını buldu. Sağına soluna bakarken metro kartının arkasındaki gazeteci kimliği gözüne ilişti. Dedektifin gözleri gülüyordu, kendince büyük bir iş becermişti. Çantayı yerine bıraktı. Albaya metro kartının arkasındaki gazeteci kimliğini gösterecek şekilde uzattı. Albay aradığını bulmuş bir ifadeyle:

“Matmazel Sophie, gazeteci! Tezinizin dışında başka uğraşlarınız da varmış! Tekrar tekrar bravo! Bütün bunlara vakit bulabiliyorsunuz.”

“Para kazanmam gerekiyor, burslu değilim ve tez çalışmalarım için de para gerekli. Hem bunlardan size ne! Kartımı veriniz, hemen gitmek istiyorum.”

“Lütfen sakın olun ve oturun matmazel. Her şeyi size anlatacağım,” dedi albay, bu defa yumuşak, baba-can bir sesle. “Bu ulusal bir konu. Gelişmiş teknoloji harikalarımızdan hızlı tren küçük bir kaza atlatmış bulunuyor. Biz olayı her yönüyle incelemek zorundayız. Hem siz, neden gazeteci olduğunuzu daha başından söylemediniz?”

“Bana ne ulusal sorundan! Bu teknoloji harikası yüzünden zaten geç kaldım. Üstelik burada neden beni alıkoyuyorsunuz? Size ne benim gazeteciliğimden, benim tez konumdan? Yetti be! Lütfen beni daha fazla geciktirmeyin,” diyerek ayağa kalktı Sophie.

Konuşmaları dikkatlice izlemekte olan genç dedek-

tifin yüz ifadesi aniden değişti, konuşmak için ağzını açacaktı; albay fırsat vermedi.

“Lütfen yerinize oturunuz matmazel!” deyişi önceki çıkışlarından daha da sertti. Elini ceketinin cebine sokarak, özenle dörde katlanmış bir kâğıt çıkarıp Sophie’ye uzattı.

“İşte benim olağanüstü koşullarda çalışma ve araştırma yapmaya yetkili olduğumu gösteren belge. Lütfen dikkatlice okuyunuz. Sizi burada kırk sekiz saat alıkoyabilirim. Sorularıma yanıt vererek içimi kolaylaştırın. Ben de sizin gibi evime dönmek istiyorum.”

Zaten içki masasından aniden gelen telefonla kalkmak zorunda kaldığı için kızgındı. Daha bonfilesine çatalını bile batıramamıştı. Haftanın belirli günleri gelip yemek yediği, ara sıra da poker oynadığı kulüpten masadaki güzel kadınların şaşkın bakışları arasında alelacele ayrılmıştı.

Dedektif Thomas, emniyet müdürlüğünün kapısında albayı, elinde kırmızı “acele ve gizli” damgası vurulmuş bir kâğıtla karşılamış, hemen kazayı özetlemişti. Albay olayı birkaç dakikada kavramıştı. Paris-Dijon seferini yapan bir tren kaza yapmıştı; kaza nedeninin araştırılması, basına yansıtılmaması gerektiği, emrine özel jandarma ve hava kuvvetlerine bağlı birliklerin verildiği görev kâğıdında yazılıydı.

“Çantanızda fotoğraf makinesi ve teyp var mı? Beni ilgilendiren yalnızca bu. Ayrıca dikkatlice beni dinlemenizi istiyorum. Lütfen sakinleşin, ben de sizin gibi evime gitmek istiyorum. Yemeğimi de yarım bıraktım.”

Sophie gazetecilik hayatında o güne kadar yakaladığı en önemli haberi kaçırmak üzere olduğunu anla-

mıştı. Kaza sonrasında kendisini toparlar toparlamaz yaptığı kısa röportajlar, çektiği fotoğraflar ona mesleğinde önemli bir prestij ve de en az bir yılda kazanabileceği kadar gelir sağlayacaktı. Yapabileceği bir şey kalmamıştı, artık her şey ortaya çıkıyordu. Demek ki merkezi bilgisayar onun gazeteci olduğunu saptamıştı. Hemen taktik değiştirip yumuşadı. Tekrar gülümseyerek sevecen bir tavır takındı.

“Albayım, siz de haklısınız. Buyurun çantam burada, bakın. Benim de her gazeteci gibi fotoğraf makinem ve teybim var tabii ki,” dedi gülerek.

Albayın fotoğraf makinesi ve teybine el koyabileceğini düşünmek bile istemiyordu. Albay çantayı aldı, içinden fotoğraf makinesini ve teybi alıp hiç düşünmeden dedektif Thomas’a uzattı:

“Bunları siz alın, daha sonra matmazele geri verirsiniz.”

Sophie şoktaydı. Ama sertlikle halledebileceği hiçbir şey yoktu. Uzlaşması gerekiyordu.

“Bakın matmazel, bu iki aleti kontrol ettirmem gerek. Açıkçası bu küçük kazayla ilgili basında hiçbir yazı, görüntü ve ses istemiyorum.”

“Neden?” diye çıkıştı Sophie.

Albay, “Ulusal çıkarlarımız bunu gerektiriyor. Bildiğiniz gibi hızlı tren uluslararası stratejik bir ürün. Daha fazla bir şey anlatmama gerek yok sanırım. Bu konuda hiç kimseye bir şey anlatmayın. Yarın makinelerinizi dedektif Thomas evinize getirir. Size iyi geceler diliyorum,” diyerek ayağa kalktı.

Sophie hafiflemiş çantasını eline alıp, yıkılmış bir şekilde odadan çıktı. Tren yolcuları otelin lobisinden ayrılıyorlardı. Görevliler, yolcuların her birine, beş

bin kilometre bedava seyahat edebilecekleri bir kart hediye edileceğini söylediler. Ertesi günkü gazetelerde kazayla ilgili hiçbir haber çıkmadı. Televizyonlar bu olaydan hiç söz etmediler.

Kolejli kıyafetiyle dikkat çekmeyen Yağmur, bütün gözetim sırasında, liselerarası değişim programı çerçevesinde birkaç günlüğüne Fransa'da bulunan bir öğrenci muamelesi gördü. Vizesi ve pasaportu kontrol edildi, her şey yolundaydı.

Kaya, Yağmur ve Sophie birkaç yıl sonra olacaklardan habersiz, Dijon'un ünlü oteli Hôtel de la Cloche'ü terk ettiler. Yağmur on beş gün Dijon'da bir Fransız ailenin yanında kaldı, daha sonra İstanbul'a döndü.

Kaya, Dijon'daki arkadaşlarını ziyaret edip Paris'e döndü. Sophie ise hayatının röportajını kaçırmanın üzüntüsü içinde doktora tezini yazmak için evine kapandı. On beş gün sonra özel bir kuryeyle evine gönderilen on bin franklık çeke biraz şaşırды ve demiryollarının kişiye özel, bir yıl geçerli, bütün Avrupa'da birinci sınıfta yolculuk etmesini sağlayan kartıyla da teselli olmaya çalıştı.

Albay Barthelet ise bir teyp kaseti, banyo edilmiş bir makara film ve yolcuların isim, soyadı, telefon numaraları ve mesleklerini içeren listeyi, üzerine sürülen saydam plastik maddeyle su geçirmez hale getirilmiş çuvalımsı bir kumaştan özel bir zarfın içine koyup, bu iş için yapılmış bir tel ve pense yardımıyla kapattıktan sonra üzerine kırmızı mum eritip döktü. Kırmızı mumun üzerine kendi kimlik numarasını taşıyan mührü bastı. Üzerinde çok gizli yazan zarfın için-

de iki sayfalık kısa bir rapor da vardı. Listede Sophie adının sağ üst köşesine kırmızı tükenmez kalemle bir yıldız konulmuştu; aynı yıldız ikinci sayfanın altına yeniden konulup, önüne “Gazeteci, film ve kaset ilişikte” diye not düşülmüştü.

Aynı listede Kaya ve Yağmur’un isimlerinin bulunduğu satırların altı kırmızı kalemle çizili olmasına rağmen yanlarına yıldız konmamıştı.

13

Yağmur, merhaba...

Bu sabah erken uyandım. Kötü bir rüya gördüm!

Zaten dün gece de zor uyumuştum. Belki sana saçma gelebilir ama aklıma takıldı: geçen gün bir hata sonucu ICQ’da benden başka birisiyle aynı anda görüştüğünü itiraf etmiş ve bunun dersle ilgili olduğunu söylemiştin.

Dün öğleden sonra da Burçin’e gideceğini söyledin ve sonunda bu işin içinden de Seçkin çıkıverdi.

Burada bir sorun olup olmadığını öğrenmek istiyorum. Tabii ki istediğini anlatmakta serbestsin. Neden bana Burçin ve Erol’la beraber film çekeceğini önceden söylemedin? Dün akşam telefonda kesinlikle samimi değildin. Uyuyacağını söyleyip önce telefonu kapattın, bir süre sonra tekrar açtın. Zaten daha önce gönderdiğin mesaj da kupkuru kelimelerden ibaretti: “Ben yatıyorum, iyi geceler.”

Oysa, önceki mesaj eksikliklerine rağmen daha içtendi: “Ben şimdi Bebek’e, Seçkin’in evine gidiyorum, film çekeceğiz. Eve döndüğümde haber veririm, ya

ICQ'da ya da telefonda konuşuruz. Tamam mı? Öpüyorum,” demiştin. Sonra arayıp kendini rahatlatmak istedin. Ardından da eve geldiğin halde bana mesaj falan göndermedin. Biraz önce söylediğim gibi “Ben yatıyorum, iyi geceler,” diye mesaj gönderdin.

Bir gariplik var. Konuşmalarında ve tutumunda bir tutarsızlık görmeye başladım. Bir suçluluk duygusu hissettim dün geceki telefon konuşmada. Acele bitirmek istiyordun. Böyle şeyler yapmazdın. Sonra birdenbire uykun kaçtı, korku filmi seyredip uyuyamadın! Uyuduğunda telefonunu kapatmana karşın (!) bu kez mesajlarım sana gitmeye devam etti. Oysa bu mesajların, sabah uyanınca telefonu açtığına eline geçmesi gerekiyordu.

Bu arada benimle konuşmak istemiyorsun. Çünkü içinde bir suçluluk duygusu var. Artık Washington'dan dönmek istememe bile sevinemiyorsun.

Senden rica ediyorum: benimle olan ilişkindeki samimiyetini bana kanıtlaman, benimle dürüst olman gerekiyor. Henüz “Dürüst değilsin, Sana inanmıyorum” filan da demiyorum. Ama bir tutarsızlıklar zinciri oluşmaya başladı. Güzelsin, karımsın, seni seviyorum da... Ama bazı şeylere tahammül etmek zorlaşabilir. Hatalar olabilir. Ama bu hatalar zinciri üçüncü kişilere zarar vermemeli.

Bu akşam da Burcu'ya gidiyorsun. Senaryosu saçma, iğrenç dizinin muhasebesini yapacaksınız!

Olaylar karıştı. Arkadaşlarının, hele varsa –ki var– kim olduğu belirsiz bir herifin bana garip garip bakmasını istemiyorum. Beni bu konuda aydınlatmanı rica ediyorum.

Senden ayrılmak isterken, sana âşık olup acı çekmek varmış.

Seni seviyorum.

*Ne kadar kötü ve korkunç bir rüyaymış, değil mi?
Aynen saçma sapan senaryolu iğrenç bir film gibi...*

Seni seviyorum. Öpüyorum.

Burak

Washington, 21 Şubat 2003

Merhabalar,

Yanlış bir mesaj değildi. Neler yaptığımı sana göstermek için iletmiştim. Öpüyorum. Mart'ın 14'üne kadar sensiz olamam...

Ellerini tutmak, parmaklarına dokunmak, onları dudaklarıma götürmek istiyorum.

Sen elini çekmeye çalışacaksın, ben de "Bırak ne olur, onları seviyorum, öpmek, dokunmak istiyorum" diyeceğim.

Sana âşık, ne yapacağını bilemeyen kocan.

Burak

Washington, 22 Şubat 2003

Merhaba,

Hafta sonu gelmek istiyorum. Ne dersin, cuma akşamı İstanbul'da olayım mı?

Öpüyorum. Yarın telefonla ararım. Sen benimkini çaldırırsan, ben sana dönerim.

Selamlar...

Kaya

Paris, 23 Şubat 2003

Sevgilim, aşkı,

Sen konuşurken insanların gözüne bakmayı seviyorsun. İşte aynı bunun gibi bir şey... Konuştuğum (yani ICQ'da mesajlaştığım), görüştüğüm kişiyi hayalimde canlandırmak istiyorum. Bunda alınacak hiçbir şey yok. Çünkü ben seni hep evlenmeden önceki bej pardösünle hatırlıyorum.

Bilgisayarın kilitleti galiba...

Bağlanamazsan iyi geceler...

Burak

Washington, 24 Şubat 2003

Sevgili Kaya,

"Dur, hemen girme... Son düzeltmeleri de yapayım, ondan sonra yollayacağım" dediğinde, Allah Allah, düzeltme yapacak kadar ne yazmış olabilir ki, diye düşünmedim desem yalan olur.

Şimdi anlıyorum ne demek istediğini...

Böyle bir e-mail'in üzerine ben ne desem boş olacak galiba.

Her yaşta birçok kadının birlikte olmak isteyeceği bir adam beni seviyor; ben ona birlikte olmamızın imkânsızlığını ve engellerin benim isteğimi ne kadar kırdığını; dolayısıyla ilk zamanlardaki gibi gözü kara sevgi sözcükleri sarf etmek yerine, iradenin iplerini ellerimde tutup, bütün bu iltifat ve jest yağmurundan kendimi korumaya ve bu negatif duyguları o adama belli etmeye çalışmayı tercih ettiğimi söyledikten sonra bile o ısrarla bana âşık olduğunu, hem de beni can evimden vurarak söylüyor...

*Ben gerçekten bir şey diyemeyeceğim galiba...
Ama benim gözümü boyamaya çalışma!
Sen şimdi diyeceksin ki imkânsız diye bir sorun yok,
her şey çözülebilir falan filan... HER ŞEY ÇÖ-ZÜ-LE-
MEZ!!! Ve bu konuda iddiacı olmamanı rica ediyorum.*

“Senin sevgin beni öldürüyor” derken...

*1) Beni bu kadar sevmen anlaşılır gibi değil, bu
şüpheler kafamı karıştırıyor.*

*2) Ben seni, senin beni sevdiğini söylediğin kadar
sevmiyorum galiba, bu da vicdan azabı yaratıyor.*

*3) Aslında baştan yanlış olan bir şeye göz göre göre
devam etmek çok fazla moralimi bozuyor.*

...Üzgünüm.

*Ve bunlara benzer bir sürü sebep... En önemlisi de
Burak Washington'da hâlâ beni bekliyor. Belki yakın-
da gelecek!*

Seni kırmak istemiyorum, kırdıysam özür dilerim.

Hoşça kal.

Yağmur

27 Şubat 2003

Sevgili Burak,

*Sana bir mesaj ya da e-mail göndermememin bi-
rinci sebebi böylesinin herkes için en iyi olacağına
inanmam. Yani söylenebilecek her şeyi söyledim zaten.
Aynı şeyler üzerinde konuşmak ya da konuşamamak ne
kadar anlamlı bilemiyorum.*

Gelemeyeceğimi yazınca kızmışsın. “Washington

bana çok uzak” diye yazmam bir bahane değil; gerçekten çok uzak, ben buraları seviyorum. Paris’te geçirdiğim günlerde bile her gün güzel kentimi özliyordum. Paris’ten de davet var. Ama oraya da gitmeyeceğim. Geçici olarak da olsa bu yaşta konuk profesör olmak çok eğlenceliydi. Orada yazacak bir şeyler bulamadım. Halbuki yaşanacak çok şey olmalıydı. Ailem, arkadaşlarım bir başka kentte, ben başka bir yerde... Sense dünyanın öbür ucunda.

Karar verdim, buraya gelsen bile değişen bir şey olmayacak. Senden ayrılmak istiyorum. Pardon, zaten ayrılmıştım bile. Şimdi boşanmak istiyorum.

Bir de mesajına cevap yazayım: Dün buraya gelseydin de değişen bir şey olmayacaktı, lütfen inan. Artık ben de istemiyorum.

“Sana yalvarmak istemiyorum,” demişsin e-mail’inde. Ben hiç istemiyorum. Dediğim gibi, söyleyecek başka bir şeyim yok ve senin ısrarla her şeyin düzeleceğine inanman ya da inanmasan bile hayal kurmaya devam etmen, bunları bana sürekli söylemen ve her seferinde seni reddetmek zorunda kalmam beni fazlasıyla üzüyor.

Bütün bunların dışında gerçekten, sana her şey için teşekkür etmek istiyorum. Birlikte çok güzel vakit geçirdik. Sen bir geçiş falan da değildin, kendini aşağılama lütfen, ben seni öyle görmüyorum.

Sadece duyguları, düşünceleri yerine oturmamış bir insana rastladığın için kendini şanssız hissedebilirsin. Bu konuda da değişmeye ve bir düzene oturmaya çalışıyorum ve üzgünüm –ki gerçekten üzgünüm– Washington’u bırakıp buraya gelsen bile bu düzenin içinde senin yerin olamaz...

*Yine de geldiğinde bir kere görüşürüz, konuşuruz,
sarılır ayrılırız, tamam mı?*

*Not: Tam gönder düğmesine basıyordum ki mesajın
geldi “ICQ’ya gir ya da arayayım,” diye... Yanıtla-
mayacağım; zaten yukarıda yanıtları var. Bana kızma,
yalvarıyorum...*

Sarılır ayrılırız; hem güzel hem acı.

Hoşça kal...

Yağmur

29 Şubat 2003

14

“Babam geldi, kapatıyorum,” diyerek telefonu kapatmaya çalıştı. Kaya donup kalmıştı. Yağmur kendini aldatıyor olmalıydı. Onun babasıyla, hele de köprü çıkışında buluştuğunu hiç duymamıştı. Geç oldu diye gelip ta köprü çıkışından almış! Koca bir yalan!

Gözleri dolmuştu. Kafası artık çalışmıyordu; tüm bu olanlar bir komediymi sanki... Bir şeye odaklanmıştı. Köprünün ayakları, gişeler ve Yağmur’u bekleyen çirkin bir otomobil. Birazdan sevdiği kız arka koltukta sevişecekti. Belki de adamın evine giderlerdi, kim bilir? Kafasından geçenler yalnızca bunlardı. Kendini zavallı ve çaresiz hissediyordu.

Yağmur, Taksim’den bindiği dolmuştan köprü gişelerini geçtikten sonra indi. Otobüs durağı kalabalıktı. Etrafına bakındı, beklediği arabayı göremeyince durağa yönelip kalabalığın arasına daldı.

Biraz önce yağan yağmurun izleri yerlerde, kokusu hâlâ havadaydı. Hafif bir rüzgâr çıkmıştı, ama pek de soğuk sayılmazdı. Yıldızsız bir geceydi. Gelip geçen arabaların farları göz kamaştırıyordu. Spor bir araba yavaşça durağa yanaştı. Yağmur, Burak'ın arabasını tanıdı. Yavaş hareketlerle bindi. Burak Yağmur'un yüzüne baktı, sinirli gözüküyordu. Yağmur gülümsemeye çalıştı:

“Nereye gidiyoruz?”

“Bizim eve,” diye yanıt verdi Burak.

“Ben oraya gitmem.”

“Neden?”

“Bilmem. Annene gitmek istemiyorum. Orası benim evim değil.”

“Nasıl senin değil? Sen hâlâ benimle evlisin.”

Bu sırada Yağmur çantasından bir sigara çıkarıp yakmış, sinirli sinirli dumanını içine çekip burnundan üflüyordu. Burak evinin yolunu tutmuştu bile. Yağmur bir süre sessiz kaldıktan sonra birden kararını verdi. Sert bir ses tonuyla:

“Biraz dursana, ben inmek istiyorum.”

Burak anlam veremedi. Henüz Beylerbeyi'ndeydiler. Arabayı yolun sağına çekti.

“Boşanmak istiyorum!” diye kocasının gözlerine baka baka sertçe bağırdı Yağmur. Burak ne olduğunu anlamamıştı. Sanki birisi bir şeylerini çalmış da kaçıyor. Neden terk ediliyordu? Hiç anlam veremiyordu. Yakışıklıydı, parası vardı, üstelik Amerika'da mastır yapıyordu. Peki, karısı neden boşanmak istiyordu? Hiddetlenmişti. Karısının böyle ani bir çıkışla ondan ayrılmak istediğini söylemesini kendine yediremiyor. Yalvarmak istemiyordu. Neden diye sormayacaktı.

Aniden elini kaldırıp olanca gücüyle Yağmur'un yüzüne bir tokat indirdi.

Yağmur'un gözleri yaşardı. Burak'ın yüzüne bakmadan arabanın kapısını açıp indi. Fazla seçeneği yoktu. Geriye doğru yürümeye başladı. Karşıdan gelen minibüse işaret edip koştu.

15

Cicim benim...

Gerçekten de benim cicimsin. Sana dokunurken, okşarken sanki cici bir şeylerle oynuyordum.

Sabahtan beri yazayım, hayır yazmayayım diye sürekli düşündüm; sen benim kanıma, ruhuma girmişsin.

Seni artık düşünmemeye çalışacağım. Geçen hafta olanlar için özür dilerim.

Beni istemeyen bir kişiye bağlanmamın hiç yararı yok. Ama sen ilginç birisin, tıpkı benim gibi. Bu yüzden arkadaş kalmayı düşünüyorum, dedim sana ve sözümü tutacağım.

İşte böyle, dün gece ve bugün aynı şekilde bilgisayarın önünde uyuyakaldım... Nihayet tam anlamıyla kendime geldiğimde, ilk iş senin fotoğrafını bilgisayarımın fonundan çıkarmak oldu. Artık dayanılmaz bir hal almıştı sana sürekli bakmak; eskiden masumiyetle gülen o yüz şimdi bana anlaşılmaz bir acı veriyordu. Ben bakmadığım zamanlarda bile bana bakıyordu acıyarak...

Ama bilmeni isterim ki, bana çok ama çok kötü günler geçiriyorsun! Avukatla görüştim. Boşanma işlemlerini bir an önce bitirecek. Çok doluyum; yazacak,

*anlatacak çok şeyim var. Biz sevgiliden çok arkadaş-
tık, daha doğrusu ben hep öyle olmamızı istiyordum!
Derken işler başka yerlere gitti. Ama hiç kırıcı, üzücü
olmayacağım; senin de öyle olmamanı umarım.*

Burak

15 Mart 2003

16

Yağmur çiseliyordu, güneş çoktan batmıştı. İstanbul'da sonbaharın son günleri yaşanıyordu. Kaya randevusuna biraz erken gelmişti. Kolundaki saate baktı. Randevu saatine henüz on beş dakika daha vardı, fikrini değiştirdi. Pastaneye girmekten vazgeçti. Geldiği yolu gerisin geriye yürümeye başladı. Kadıköy'ün kısa olduğu kadar en işlek caddelerinden biriydi orası. Kadıköy'e indiğinde hep o caddeden geçmek isterdi.

Kendini bildi bileli o caddede Hacı Bekir Şekercisi, Baylan Pastanesi, Volkman Kuru Temizlemecisi, Saatçi Artun ve eskiden orada bulunan, şimdi biraz ileri taşınmış olan Gençlik Kitabevi vardı. Bir de 1980'de darbe sonrası kapatıldıktan sonra bir türlü açılmamış olan CHP'nin eski, tarihi lokali.

Bu binanın üzerinde CHP levhasını görmemek de ona hüzün veriyordu. O binaya yaşamı boyunca iki kere girmişti. Duvar kenarlarına dizili tahta sıralar ve beyaz duvarlardan başka da bir şey hatırlamıyordu.

Vapurdan her inişinde mutlaka o sokağa dalar, isteyerek ya da istemeyerek her seferinde ayakları onu Gençlik Kitabevi'ne sürüklerdi. Her defasında da cebindeki parayı son kuruşuna kadar harcayarak, değişik

kitaplar satın alırdı. Celal Bey'in gülümseyişi, kısa sohbetleri ve bazen de çalışan genç bir kızın anlamlı bakışları, herkes gibi onu da oraya çekermi.

Kaya, Nezhik'e uğrayıp kendine o gün okumadığı bir gazeteyi satın alacaktı ki telefonu çaldı.

“Merhaba, ben geldim.”

“Pardon, biraz geciktim. Pek uzakta değilim, siz oturun, hemen geliyorum,” dedi Kaya.

Aman Tanrım, ne kadar güzel bir sestir. Sesi tanıyor gibiydi. İki aydır özlemine çektiği sesin tıpatıp aynıydı. Gülen, sevinçli, samimi, her şeyden önemlisi saygılı. Pişmanlığın zerresi yoktu. Pırıltılı bir sestir. Genç, hareketli, istek dolu ve neşeliydi. Ona bir şeyleri hatırlatıyordu. Olanları düşündü ama artık kızgın değildi. Kızamadı. Sanki iki ay öncesinden bugüne verilmiş randevuları vardı. Geç kalmamalıydı, gazeteyi almaktan vazgeçti. Hızlı adımlarla, çiseleyen yağmurdan kaçarak pastaneye girdi. Kendisine bakan genç, sarışın kızın oturduğu masaya yöneldi.

“Güneş Hanım, merhaba. Özür dilerim, sizi beklettim.”

Sesi titriyordu, istemeyerek biraz da resmiliğe katmıştı sesine. Aman Allah'ım! Bu kız Yağmur'a ne kadar da benziyor diye düşündü.

Bir farkla; gözleri biraz daha küçüktü. Gözlerinde daha sonradan fark edeceği başka bir özellik daha vardı; bir süre konuştuktan sonra buğulanıyor, duygusallık doluyordu. Sanki dokunsalar ağlayacak gibi oluyordu.

Güneş maliyeci olmasına rağmen, çalışkanlığı ve seksenin üzerindeki not ortalamasıyla, İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi'nde yardımcı doçent ola-

bilmişti. Aldığı asistan maaşı ona yetmiyor, özellikle kocasının işleri bozulduğundan beri bazen Fransızca dersleri vererek, bazen de rehberlik yaparak ek gelir sağlıyordu.

Yaşamında bir küçük pencere açacak karşılaşma Baylan Pastanesi'nde oldu. Gazetede çıkan bir ilanda tam onun istediği gibi bir iş için onun koşullarında birisi aranıyordu. Zamanı olmadığı için annesine telefon ettirerek randevu almış, hiçbir araştırma yapmadan görüşmeye gitmişti.

Güneş onunla gülümseyerek konuşuyordu, hem de gözlerinin içine baka baka. Kedilerin karşılardakilere gözlerini ayırmadan baktığı gibi. Önceleri tereddüt etti. Bir de bu bakışlarından korktu. Bu kızın gözleri bir şeyler anlatıyor, adeta bir şeyler söylemeye çalışıyordu. Kararlıydılar, tıpkı Boğaz'ın suları gibi çok derindiler. Aradığınız takdirde çok şey bulabilirdiniz içlerinde.

Nasıl da cüretkardı bakışları! Bir meydan okuma vardı bu gözlerde; çözülemeyen problemler, anlatılamayan aşklar, yaşanılmamış bir çocukluk... İnatla karşısındaki şık giyimli erkeğin gözlerinin ta içine bakıyordu. Kaya önce biraz tereddüt etti, biraz da korktu bu bakışlardan. Tanıdık bir şeyler bulma korkusuydu bu. Neyse, şimdi tüm bunları düşünmenin sırası değildi.

Kahverengi pardösüsünü koltuğunun arkasına atmış, sandalyesinde dimdik oturuyor, sigarasını içiyordu. Kendinden emin bir tavrı vardı. Kaya'nın "Ne içerirsiniz?" sorusunu yanlarında dikilen garsona dönerek yanıtladı. Bir kahve istedi. Kaya "Bana da aynısından, lütfen," dedi.

Güneş, Kaya'nın takım elbisesini inceliyordu. Pahalı bir marka olduğunu düşündü. Kravatı şıktı ama düğümü hafifçe kenara kaymış, saçları kısa kesilmişti. Cebinden çıkardığı notlarına bakarken arada bir ceketinin cebinden gözlüklerini çıkarıp takıyor ve bir süre sonra tekrar yerine koyuyordu. Koyu bir sohbe dalmışlardı. Senaryo yazımından, kitap çevirisinden konuşuyorlardı. Sanki yıllardır birbirlerini tanıyan iki arkadaş gibiydiler; öyle ki Kaya, bazen karşısındakinin Yağmur olduğu hissine kapılıyordu. O da Fransa'da yaşamış; Türkiye'ye dönüşünde üniversitede öğrencileriyle, meslektaşlarıyla eski ilişkilerini yeniden kuramamıştı. Kocasını Feridun'un ekonomik sorunları vardı; söz bu konuya gelince konuşmaya ara veriyor, sigarasından bir-iki duman çekiyor, dumanını her üfleğinde gözleri bir an için dalıp gidiyordu. Birilerine hiddetlendiği belliydi. Tüm bunlara rağmen Kaya'ya karşı sevimli, sevecen görünmeye çalışıyordu.

Kaya genç kızın davranışlarını izliyordu. Gözleri yeşilimsi elaydı Güneş'in. Yağmur'un kilerin tıpatıp aynısıydı sanki. Kaya ileriki aylarda bu gözlerin değişik bakışlarını fark edecekti.

Güneş, o gün karşısında kardeşinin anlattığı tanıdık birini bulduğunu anlamıştı. Şaşkınlık içindeydi. Karşısındaki, Yağmur'un Paris'te, Modigliani sergisinde tanıştığı, iki hafta birlikte gezdikleri Kaya Bey'di. Paris'te, Lüksemburg Müzesi'nde karşılaştıkları sırada kardeşi Türkiye'ye dönmek için hazırlık yapıyordu. Fransa'daki altı aylık konuk profesörlük Noel tatilinden önce bitecek, üniversitenin tatile girmesiyle birlikte İstanbul'a dönecekti.

Annesi, bir yıl önce, onun da Paris'te kalmasını is-

temişti; o ise bütün uğraşlarına rağmen hocası Mösyö Kretchmer’in gözüne bir türlü girememişti. Oysa her şey yolunda gitseydi, kısa sürede en kötü olasılıkla kadrolu bir doçent olabilirdi.

Kaya aniden, “Kaç kardeşsiniz?” diye sordu.

“İki,” diye yanıtladı Güneş, biraz da şaşırarak.

Söylese miydi onu tanıdığını, kardeşinin ondan bahsettiğini; hatta aklının hâlâ onda olduğunu?

Güneş tüm tereddütlerine karşın hiçbir şey yokmuş gibi davrandı.

Böyle başladı Kaya ile Güneş’in ilişkisi. Her ikisinin de kiminle ilgili olduğunu bildikleri halde, bir türlü konuşmak istemedikleri bir konu vardı: Aralarında ki ortak bağ, bu ilişkiden uzun süre haberi olmayacak olan Yağmur’dü.

Kaya, Güneş’le ilişkisini sürdürürken bir yandan da Yağmur’a ulaşmaya çalışıyordu.

Güneş, Feridun’la yaptığı evlilikten sıkılmaya başlamıştı. Önceleri Feridun eve sürekli geç gelmesine rağmen, en azından parasal hiçbir problemleri yoktu. Evde yemek ve temizlik işleriyle uğraşan bir kadın vardı. Güneş bütün zamanını üniversitede geçiriyordu. Hocası onu araştırma görevlisi olarak yanına almıştı. Daha sonra, o da kardeşi gibi Fransa’ya gitmiş ve kardeşi gibi orada aradığını bulamayarak geri dönmüştü. Bu defa, bir sürü uğraştan sonra, gazetecilikte yardımcı doçent kadrosu bulmuştu.

Fransa’da tutunamamak onu yıkmıştı. Feridun’un da işleri ters gidince, özgüvenini tekrar kazanabilmek ve sürdürebilmek için onaylanmaya, beğenilmeye, takdir görmeye ihtiyacı olduğunu farkına varmıştı.

Varmıştı ama ona tüm bunları yeniden yaşatacak birini bir türlü bulamıyordu. Belki de aramıyordu; ta ki annesinin bilmeden ayarladığı bu randevuya kadar... Bu randevu yaşamında pek çok şeyi değiştirecekti. Yağmur'dan, Kaya Bey'le ilgili bir-iki şeyi sıklıkla duymuştu. Ona göre Kaya Bey dünyanın en kibar insanıydı; bütün kadınlar onu sevebilirdi. Galiba haklıydı. Adam kendisinden ne kadar da emindi! Gerçekten de bütün kadınlar beni sever diye düşünüyordu! Daha ilk görüşmelerinde konuşurken bunu ima etmişti.

Güneş Kaya'ya tercüme yapıyor, gazetelerden onun için makaleleri kesip özetler hazırlıyordu. Bir süre sonra kendisini Kaya'ya daha da yakın hissedip kılık kıyafetine, saçına başına daha da özen gösterince, sonunda Kaya da ona karşı bir istek duymaya başladı. Bir gün yine Baylan'da birlikte sohbet ederlerken Kaya, Güneş'in elini tutup dudaklarına götürdü. Güneş hiçbir şey demeyip sadece gülümseyince, Kaya birkaç dakika sonra daha da ileri gitti. Eliyle saçlarını geriye itmeye çalışıyordu. Güneş yine gülümseyince, Kaya çok hafif dokunduğu saçlarının arasında ellerini dolaştırıp yüzünü ona yaklaştırdı ve dudaklarından öptü. Uzun süre kendine gelemeyen Güneş, "Bunu nasıl yaptınız? Ya tokat yeseydiniz?" diye sorunca, "Beni bütün güzel kadınlar sever. Siz de onlardan birisiniz," diye ukala bir tavırla ve büyük bir özgüvenle yanıt verdiğinde, Güneş gülümseyerek biraz da utanmıştı.

Güneş, Kaya'ya âşık mı oluyordu ne?..

Paris'ten döndüğünden beri kendi kendine karar veremiyor; başkalarından bol bol öğüt, destek ve onay almaya ihtiyaç duyuyordu. Aşk boyunu eymek olarak

görüyor, kaybetmekten korkuyor ve birine bağlanmak istemiyordu. Yakın bir ilişkisini sonlandırdığında bakım ve destek kaynağı olarak derhal başka bir ilişki arayışına girmişti; yalnız kalmaya tahammül edemiyordu.

Bütün belirtiler tamamdı!

Tüm bunlarda Paris'teki hayal kırıklığının yanı sıra Feridun'un ekonomik olarak çöküşünün de rol oynadığını düşünüyordu. Onda istediği hiçbir şeyi bulamamıştı. Önceleri kendisine iyi davranan, duygulu bir Orta-Asyalı olarak düşünmüştü onu. Onunla evlense mi diye hocasına danışmıştı. Hoca tarafsız kalmıştı; ne de olsa ikisi de onun öğrencisiydi.

Güneş hayatında ilk defa bir erkekle gerdek gecesi yatmıştı. Kız kardeşinin kendisi gibi olmadığını pekâlâ biliyordu. Önceleri pek ilgilenmediği Yağmur'un cinsel hayatı, Feridun'la ilişkilerinin bozulmasıyla ilgisini çeker oldu. Amerika'daki koca, Paris'teki masum sevgili, İstanbul'daki onlarca yakın arkadaş... Hepsi birdenbire Güneş'in ilgi alanına girmeye başlamıştı. Cuma, cumartesileri barlara gitmeler, sabahlara karşı eve zil zurna sarhoş dönmeler... Bütün bunları ve öncesini merak ediyordu.

Ve şimdi de karşısına çıkan Kaya Bey... Yağmur, Kaya ile neler yaşamıştı? Kendisiyle neler yaşayacaktı? Kendisine tıpatıp benzeyen kız kardeşiyle Kaya arasında geçenleri çok ama çok merak ediyordu. Kardeşiyle olan benzerlikleri salt fiziksel değildi, şansları da benziyordu. İkisi de Fransızca konuşabilecek şekilde yetiştirilmişti, her ikisinin de başarısız olan Fransa deneyimleri vardı. Her ikisi de evlenmiş, ama bir süre sonra evliliklerinde zor dönemeçlere girmişlerdi.

Kaya kaslarında bir uyuşma hissediyordu. Vücudu kasılıyor, gözleri kapanıyor, sanki uyuşturucu kullanan birinin kriz anlarını yaşıyordu. Son üç ayda her gün en az iki-üç kere konuştuğu sevgilisiyle o gün hiç konuşmamış, hiç mesajlaşmamıştı. Günlerden beri Yağmur, “Artık bu konuyu kapatalım, ben bu ilişkiyi devam ettirmek istemiyorum,” diyordu. Kaya ise sürekli ısrar ediyor, telefon üzerine telefon açıyordu. Araması, mesaj atması yetmiyormuş gibi, sürekli uzun uzun *e-mailler* gönderiyordu. Bilgisayarında sakladığı eski bir dosyayı açtı. Ne saçma konuşmalardı! Sıkıntıdan okumaya başladı.

Kaya:

“Biraz taze portakal suyu içtim. Uykum kaçsın diye. Seni çok seviyorum ve çok özledim. Nedeeeen?”

Yağmur:

“Ben de seni çoooooooook özledim! Ama çıkmam gerek.”

“Neden çıkıyorsun?”

“Çünkü Asmalı Konak başladı. Senin sevmediğin dizi.”

“Peki, bakıver. Ne kadar sürecek?”

“Bir saat sürüyor, sen hâlâ orda olacak mısın?”

“Bir saat sonra otuz dakika beraber olabiliriz. Yarın erken kalkmam lazım.”

“Ya peki n’apalım, kızma bana ama n’olur, tamam mı?”

“Seni seviyorum. Şimdiye kadar sana hiç kızmadım.”

“Tamam sevgilim, ben tekrar geleceğim, hoşça kal...”

...

Kaya:

“Evet, sevgilim. Buradayım. Nasıl geçti dizi? Tek başına mı seyrettin?”

Yağmur:

“Evet, odamda seyrettim.”

“Şu Güneydoğu Anadolu kültürü muhabbeti beni pek sarmıyor.”

“Güneydoğu Anadolu değil ki orası! Kapadokya, İç Anadolu bölgemizde bulunur Kaya Beyciğim!”

“Hiç seyretmedim ki. Nerede geçiyor, ne bileyim. Ama önemli olan bazı Güneydoğu ya da İç Anadolu gelenek ve törelerinin kutsallaştırıldığı, güncelleştirildiği, medyatikleştirildiği bir ortam. İnsanların törelerini yasaların önüne koyduğu; yasaların töreler karşısında geçersiz, zayıf, anlamsız gösterildiği bir yaşam tarzının legalleştirilmesine karşıyım ben.”

“Vay be! İki dakikada felsefe yaptın! Bu dizi pek öyle değil; yani töre möre başrolde değil. Asıl Zerda diye bir dizi var ki içler acısı; resmen kumalığı teşvik ediyor.”

“Kumalık, intikam, öç, kan, hep dizilerde. Alişan, Deniz bilmem ne, İbrahim Tatlıses ve benzerleri... En başta da Kadir... Bunlar ülkenin bazı gerçeklerini karikatürize edip kabadayuları halk kahramanı haline getiriyorlar. Onlarca adamın öldürüldüğü, kocaman kocaman silahların kullanıldığı...”

“Ama reyting yapan şeyler bunlar. Sen dua et ki RTÜK var, yoksa buram buram seks kokardı her dizi. Gerçi RTÜK’ün varlığı iyi midir, kötü müdür, tartışılır ama...”

“RTÜK gibi kurumlar her ülkede var. Hem de epey acımasızlar. Türkiye’deki etek düşmanı ama silahları, dini yozlaşmayı sorun olarak görmüyor. Eski filmlerdeki açık sahneler ve öpüşme sahneleri daha fazlaydı. Seks silahtan daha az tehlikeli,” dedi Kaya.

Bir an uzun bir sessizlik oldu.

...

“Bana en sevdiğin şarkıyı söylesene...” diye Yağmur yeniden konuşmaya başladı.

“Tanju Okan’ın ‘Kadınım’ şarkısı.”

“Hmmm... Kime söylüyorsunuz efendim bu şarkıyı?”

“Söylemem ki, dinlerim. Sana söyleyeyim sevgilim. Sen benim kadınımsın!”

Kaya yine önceki konuya dönmek istiyordu:

“İletişim teknolojisi, çocukluk, tarih, coğrafya... Bunlar hep işlenebilecek güzel konulardan birkaçı. Adamın ilkel köyünde ilkel, basit hikâyeler saatlerce anlatılıyor. İnsanların unutulması gereken şeyler bir anda yeniden dirilip kine dönüşüyor. Silah taşımak yasaklanmalı.”

“Zaten öyle bir hareket var, ‘Bireysel silahlanmaya hayır!’ diye. Ama milletvekillerinden başlamak lazım en başta.”

...

Kaya:

“Artık Türk filmlerinde yatağa elbiseyle girilmeye başlandı. Seksin unutulduğu koca Sovyet sistemi yıkıldı. Ülke Araplaştırılıyor, yobazlaştırılıyor...”

“Allah Allah, bana niye çatıyorsun ki! Ben seksin tehlikeli bir şey olduğunu söylemedim, sadece yozlaştırmak hoş değil bence; ki diziler ve Türk filmleri yete-

ri kadar yoz ve yüzeysel!”

“Sana değil bu söylediklerim; televizyonculara, RTÜK’çülere. Bakıyorum ki herkes kebab kültürüne yönelmiş.”

“Bunu daha önce de söylemiştim, gerektiğinden fazla elitist bir tavrın var bence. Kebab kültürü de bu ülkede var olan bir şey; o da olsun ama senin dediğin şeyler de olsun.”

Kaya:

“Kebab kültürü, bizim ‘çağ atlatan’ cumhurbaşkanımızın askeri kıtayı kısa pantolon giyerek denetlemesiyle başladı. Ne komikti! O günkü görüntüler çok iğrençti. Kısa boy, tombul ötesi bacaklar... Güney Afrika Cumhuriyeti’nde geleneksel olarak kısa pantolon giyilir. Meclis tavanına çiğ köfte atmak... Ne aylar yetmiş bu güzelim ülkede! Boğa kurban ediyor zavallı insanlarımız. Ve ondan sonra üretim için konuşmak mümkün mü? Bu konuyu kapatıyorum. Bir dakika ellerimi yıkayıp geleyim.”

“Ne kadar doluymuşsun bu konuda... Bence de kaptalım bu konuyu, çünkü ICQ’da yazarak böyle şeyleri konuşmayı sevmiyorum. Aklım dağılıyor, ne söyleyeceğimi unutuyorum.”

“Benimle içmiyorsun, yemeğe çıkmıyorsun ki kendimi sana açayım.”

“Ne alakası var? İçmeden açılmıyor musun? Hem yemeğe de çıkıyoruz. Ayrıca daha eğlenceli şeyler yaptığımız söz götürmez! Ben konuşmak isterken akli başka yerde olan da sensin.”

“Sen evde biraz konuşmaya başlasana; Fransa’ya tekrar gitmek, orada araştırma yapmak istiyorum diye...”

“Hep dediğim şey bu zaten; senden önce de diyordum.”

“İçkiden kasıt bir-iki kadeh içmek ve senin gözlerine bakmak. Mesela şu Ortadoğu Teknik Üniversitesi restoranına gidelim. Pardon neydi, dediğin şey sevgilim?”

“Oraya sen Eda’yla git, ben seni başka yere götürürüm.”

“Hiçbir şeyi de unutmuyorsun! Götür bakalım bir yere sevgilim benim...”

“Sen de unutmuyorsun böyle şeyleri!”

“Sana bayılıyorum. Deminden beri kaç sigara içtin? Sen benimleyken hiç etek giymedin değil mi?”

“Sana daha az sigara içmeye başladım dediğimden beri sanırım normalden daha fazla içtim. Etek giymemi mi istiyorsun?”

“Pantolon sana çok yakışıyor; ama seni etekli de görmek istiyorum. Gene de kendin bilirsin, sevgilim.”

“Geçen gün giydim ama sen yoktun. Tamam, senin için de giyeceğim.”

“Kıskandırmaya çalışıyorsun. Öyle olsun. Ayrıca file çoraplar da hoşuma gider. Peki kimin için giymiştin?”

“Aa, hiç alakası yok! Gerçekten hiç düşünmemiştim böyle bir şeyi kıskanacağını... Ben de file çorap giymiştim zaten.”

“Sana da giyerim,’ deyince sordum. Hiçbir şeyi kıskanmıyorum. Zaten ben senin sevgilin değilim ki!”

“N’oldu ya birden, neye bozuldun?”

“Peki kimin şerefineydi bu güzel kıyafetler?”

“Madem kıskanmıyorsun, niye soruyorsun o zaman?”

“Yanıtını alabilir miyim?”

“Ben kimse için giyinmem, kendim için giydim. Zaten o gün bayramdı. Ayrıca merak ediyorsan etek kısa değil, uzundu.”

“Bilmem, sen dedin.”

“Ben sevgilin değilim’ ne demek?”

“Bana sevgilim dememendeki ısrarını anlatmaya çalıştım.”

“SEVGİLİMMMMMM...”

...

“Oha! Sende steady nerden var?”

“Merci beaucoup ma belle!”

“Aay pardonnnnnnnnnnn!”

“Kötü yakalandın.”

“Kötü bir şey yok ki; bir arkadaşım senaryosunu yollamış, bu hafta film çekecekmış, onu konuşuyorduk.”

“Peki cümleyi biraz açabilir misin?”

“Steady cam diye bir alet var, hareketli çekimlerde kamerayı sabitleştiriyor, pahalı ve kullanması zor bir alet... Bir arkadaşımda varmış, ben de şaşkınlığımı belirtiyordum biraz terbiyesizce.”

“Yani benimle konuşurken başkalarıyla da konuşuyordun...”

“İnanmayacaksın belki ama listemde sadece sen vardın. Demin telefon etti bu öğrencim (Varol), ‘Yağmur sana senaryomu yolluyorum, biraz konuşalım,’ diye. Ben de onun için eklemek zorunda kaldım liste-me.”

“Öyle olsun. Ben seni seviyorum. Fikirlerinde herhangi bir değişiklik olduğunda bana haber ver. Yine de arkadaş kalırız.”

“Bak şimdi! Ne diyorsun sen ya?”

“Her zaman söylediğimi; seni çok çok seviyorum.
Senin okul ne zaman başlıyor?”

“Bir dakikada n’oldu, niye böyle konuştun şimdi?”

...

“Pardon annem geldi, o yüzden yazamadım. Bir şeyler anlattı yine.”

“Ne anlatıyor?”

“Hiç, eniştem falan, normal şeyler yani...”

“N’olmuş? Haciz geldi mi?”

“İşte avukatla falan konuşulmuş, onu anlatıyordu.
Hayır, henüz gelmedi.”

“Avukatla konuşulup pazarlık, taksitlendirme yapılabilir.”

“Bilmiyorum, herhalde bir şeyler yaparlar. Seni seviyorum.”

“Ben de. Alacağın paralar da oraya gidebilir mi?”

“Yok canım.”

“Bir şey diyeceğim; ben seni gerçekten seviyorum ve demin beni korkuttun açıkçası, arkadaş da kalabiliriz derken...”

“Hayır, ben o cümleyi beni sevmeyeceğin zamanlar için söyledim. Şu anda seni seviyorum, hem de bazen seni maalesef kıskanıyorum; ama kötü bir kıskançlık değil.”

“Peki, ben bu kadar seni seviyorum demekten de korkuyorum, benden sıkılacaksın diye. Neyse bu konuyu kapatalım.”

“Seni seviyorum. Hiç merak etme...”

Gönderdiği mesajlar yanıtız kalıyor, telefonlar meşgule düşürölüyor ya da hiç cevap verilmiyordu. Telefon etmeden, onun sesini duymadan edemiyordu. O ise aramaz olmuştu. İşte bu sessizlik onu kahrediyordu.

Nadiren telefonlara cevap verdiğinde de, “Annem geliyor, babam galiba, kapatmam gerek,” diyerek görüşmeyi kısa kesiyordu. O ise sıklıkla Yağmur’un ICQ’ye gelmesini bekliyordu; ama Yağmur hiçbir zaman *online* gözüküyordu.

Günler böyle geçiyordu. Kaya, çalıştığı araştırma bürosunun işlerinden sıkılmaya başlamıştı. Türkiye’deki krizin ardından Batılı yatırımcılar Türkiye’den çekilmiş; radyo, televizyon ve gazeteler günlerce işten çıkarma haberleri vermişti. Krizin ertesi günü, gecelik faizler yüzde on binlere ulaşınca, imza aşamasındaki projeleri askıya bile almadan iptal etmişlerdi. Sanki Türkiye yeryüzünden silinmişti. Patronu da ne yapmak istediğini bilmiyordu. Bir gün grubu başka birisine satmaya çalışırken, ertesi gün pek de kazançlı olmayan küçük bir projenin medyatik önemini artırmaya çabalıyordu.

Çalışma koşulları ve patronuyla olan ilişkisi gayet iyiydi. Yaptığı iş idealindeki değilse de ona yakındı. Asıl istediği günlük bir gazetenin genel yayın yönetmeni olmaktı. Hem de Türkçe yayın yapan, en az iki yüz bin tirajlı bir gazeteyi yönetmek istiyordu.

Telefonlar devamlı çalıyor, her gün yüze yakın mesaj yağıyordu, ama onun istediği mesaj bir türlü gelmiyordu. Yağmur ona ne telefon ediyor ne de mesaj gönderiyordu. Zaten böyle olacağını da söylemişti.

Mesajları, telefonları seyrekleştirmek, arayışı açmak istiyordu. Kaya ise ondan gelecek bir mesaj için neler vermezdi, neler yapmazdı! Onun şu anda nelerle uğraştığını tahmin etmeye çalışıyordu. Ya okulda ders veriyordu, ya da kütüphanede bilgisayarının başında bir şeyler yazıyordu. Yoksa sokaklarda mı dolaşıyordu? Bugün günlerden salı, belki de Salı Pazarı'na yürümüştür. Yağmur kafasını boşaltmak için pazara gitmeyi severdi. Pazarın o kalabalığında insanlara çarpmadan yürümeye çalışır, kazakçının, müşteri çekmek için üst üste giydiği kazakları tek tek çıkarıp sergileyişi, yaptığı şaklabanlıklar onun ilgisini çekerdi. Onları seyrederken ailesiyle olan problemlerini, sevgililerini, öğrencilerini unutturdu. Kadın iç çamaşırı satan erkek satıcının elbiselerinin üzerine sutyen giymesi onu hep güldürürdü. Bir keresinde o kadar çok gülmüştü ki satıcı ona bir sutyen hediye etmişti.

Kaya dalıp gitmişti, gözünün önünde Yağmur'un silueti belirdi. Beyaz tenli yüzüne anlam katan şekilli kalın dudakları, derinlere bakan gözlerinin yanı sıra kemerli burnu yüzüyle mükemmel bir armoni içindeydi. Kaya'nın en sevdiği yeri de sık sık öptüğü o burnuydu. Yağmur'un dudaklarına sarılıp onları öpmekten yorulduğu anlarda, burnunun ucuna küçük bir öpücük kondurarak dudaklarını dinlendirirdi... Şimdi de aynısını yapmak, o anları tekrar yaşamak istiyordu. Kısa bir süre zihninde öpüşmeye başladı.

Herkesin iptal için sürekli faks ve e-posta gönderdiği, Kaya ve ekibinin krizin geçici olduğunu, Türkiye'de Osmanlı'dan beri krizlerin süregeldiğini anlatmaya çalıştığı bir sırada, telefon trafiğinden sı-

kılan Kaya birden her şeyi bıraktı, yardımcısı Virgine'e, "Ben çıkıyorum," dedi.

"Ne zaman gelirsiniz?"

"Bilmiyorum, biraz dolaşacağım. Düşünmem gereken şeyler var."

Soluğu Paris'in en sevdiği yerlerden Jardin du Luxembourg'da aldı. Serin bir rüzgâr hafif hafif esiyordu. Sandalyelere tünemiş öğrenci grupları son sandviçlerini yiyor, bir yandan da konuşuyorlardı. Gözlüklü kızın biri, bir elinde mendil diğerinde koca bir sandviç, ayaklarını sandalyenin üzerine toparlarmış, dizlerini kendisine doğru çekmiş, sandviçini büyük bir iştahla ısırıyor, ardından ağzını diğer elindeki mendille siliyordu.

Bu park, Yağmur'la tanıştığı müzenin yer aldığı Senato binasının halka açık bahçesiydi. Burada yıllarca sevgilileriyle dolaşmıştı. Yağmur'la bunu yapabilmeyi çok isterdi ama olmadı. Galiba olmayacaktı da. Yuvarlak, büyük bir alanın ortasında büyük bir havuz, onun ortasında da bir fiskiye vardı. Etrafta orijinal heykeller, yemyeşil ağaçlar... Zaman zaman Senato'da katıldığı toplantılar nedeniyle, zaman zaman da fotoğraf çekmek için bıkmadan, usanmadan sık sık gittiği tek parktı burası. Ama en çok sevgilileriyle gezinirken güzeldi bu park. Hiç değişmiyordu. Aynı demir koltuklar, aynı banklar ve aynı tozlu yollar. Toprak yoldan kalkan toz bulutu, rüzgârlı havalarda tıpkı bugünkü gibi her şeyin üzerine çökerdi. Değişik yaşta insanların bazıları güneşlenmeye, kitap okumaya, bazıları koşmaya gelirdi Jardin du Luxembourg'a. Kimileri de uzaktan kumandalı küçük teknelerini havuzda yüzdürürlerdi, çocukluklarını yeniden yaşamak istercesine.

Yağmur’u havuza inen merdivenlerde öpmeyi hayal ediyordu. Doyasıya öperken, elli iki katlı Montparnasse kulesini seyredecek, Senato’nun tarihi saatinin çalışını dinleyecekti; eğer Yağmur haber vermeden çekip gitmiş olmasaydı.

18

İstanbul’a dönmeyi hem istiyor, hem istemiyordu. İstanbul’daki arkadaşlarını, Cadde’yi, Boğaz’ı, Taksim’i özlemişti. Özlemediği tek şey, İstanbul Üniversitesi’ndeki yardımcı doçent maaşıydı. Burada asistanlar hayli yüksek maaş alıyorlardı. Kendisine bu altı ay süresinde, Türkiye şartlarına göre hatırı sayılır bir servet ödemişlerdi. Bu parayla ailesi, eniştesinin borasadaki kayıplarının bir bölümünü kapatmıştı.

Eniştesi Feridun, üniversiteye yabancılar kontenjanından girmiş, çok başarılı bir Türkmen öğrenciydi. Zorunlu derslerden birinde Güneş’le tanışmıştı.

Ablası uzun boylu, alımlı bir kızdı. Uzun kumral saçları, yeşille ela arasında değişen irice gözleriyle sınıfın en dikkat çekici öğrencisiydi. Derslerde hep en ön sırada oturur, sürekli hocayla diyalog içinde olurdu. Sınıftaki öğrencilerin çoğunun aksine, Kemalist görüşlere sahipti. Devrim tarihi dersi, birçok bölümün ortak zorunlu derslerinden olduğu için büyük bir amfi-de yapılırdı. Amfinin sol tarafında oturanlar kendilerine, 80’lerden kalma bir alışkanlıkla “Küba mahallesi” adını takmış, hem Kemalistlerin hem de değişik sol grupların yer aldığı fakir öğrencilerdi. Mustafa Kemal’in ulusalcılığına bir şey diyemeyen bu aşırı sol-

cular, Anadolu'nun değişik yörelerinden okumak için İstanbul'a gelen, Türkçeyi kendi yörelerinin şivesiyle konuşan, genellikle yabancı dil bilmeyen öğrencilerdi.

Amfinin sağ tarafındaki "Flamingo Yolu" ise küçük burjuvalardan, bir-iki yabancı dil bilen, Avrupa'yı ve yabancı kültürü Türk kültüründen daha fazla benimseyen kolejlilerden oluşuyordu. Konuşurken, arada bir İngilizce ya da Fransızca kelimeleri güya ağızlarından kaçırcasına cümlelerine katıyorlardı. Bu grubun erkekleri yakışıklı, kızlarıysa güzel ve seksiydiler. Yağmur'un ablası Güneş, iki grubun da içinde değildi. O, her zaman amfinin en önündeki sırada oturan, hocasının ağzından çıkan bütün sözleri dikkatlice not alan bir öğrenciydi. Adeta hocanın söyleyeceği her yeni cümlede, Türkiye'de kötü giden düzeni değiştirmek için sihirli bir ipucu bulacağını umuyordu.

Feridun bir gün, ders sonrasında Güneş'e yaklaşp notlarını ödünç istediğinde, Güneş'in ters bakışları karşısında ezilip kalmıştı. Ancak "Türkmenistan'daydım; ilk üç dersi kaçırdım," sözleri, hiç kimseye notlarını vermeyen Güneş'i yumuşatmıştı. Aslında hiç böyle değildi, her şeyi herkesle paylaşmayı seven bir kızdı. Ama bir keresinde, ödünç verdiği notları geri gelmeyince küplere binmişti. Sınav öncesi ders notlarının kaybolması onu strese sokmuş, elindeki müsveddeleri tekrar toparlamak için günlerce uğraşmak zorunda kalmıştı. O günden beri notlarını kimseye vermiyordu. Sınıfta pek arkadaşı da yoktu. Hele hocalarla sık sık sohbet etmesi diğer öğrencilerin hiç hoşuna gitmiyordu.

O gün, ders sonrası kendisine not isteme amacıyla yaklaşan uzun boylu yakışıklı çocuğun, masumca,

Türkmenistan'dan geç dönünce dersleri kaçırdığını söylemesi onu etkilemişti. Gözlerine bakarak samimi olup olmadığını anlamaya çalıştı. Genç, yakışıklı çocuğun arkasından, kürsüde defter, kitap ve diğer kâğıtlarını yavaş yavaş toparlamakta olan hocanın “Ver,” dercesine gülümseyen gözleriyle karşılaştı. Biraz utanmış, biraz da sıkılmıştı. Ama güzel kaplı, düzgün yazılmış defterini bu tanımadığı çocuğa vermek bir türlü içinden gelmiyordu.

“Hangi bölümdesin?”

“Pardon, kendimi tanıtmadım. Ben Feridun, ‘Para’ bölümünde yüksek lisans tezimi hazırlıyorum. Bu son dersim. Geçen yıl babam vefat edince memlekete gitmek zorunda kaldım. Bu yüzden bu döneme kaldım.”

“Ben Güneş. Ben de yüksek lisanstayım ama benim ilk yılım, maliye bölümündeyim.”

“Kantine gidelim mi?” diye sordu Feridun ürkekçe.

Güneş kantinde oturmayı hiç sevmezdi. Oradaki sigara dumanı, gereksiz tartışmalar, hele gruplar halinde oturan öğrencilerin ters ters bakışmaları, bazen de laf atmaları onu çok rahatsız ederdi. Bu yüzden de kantine hiç uğramaz, çantasında gerekli her şeyi taşırdı: Plastik şişedeki suyu, acıkınca atıştıracağı “Eti” krakeri... Hatta öyle ki, hocası her dersin bitiminde “Güneş, bisküvin var mı?” diye sorardı. Güneş hemen çantasını açıp bisküvi paketini hocasına uzatırdı. Hocaysa paketin içinden bir tek bisküvi alıp, paketi Güneş’e iade ederdi.

Hoca derslere sürekli iki-üç dakika gecikir, koca çantasını kürsüye koyarken “Evet çocuklar,” der, bu sırada çantasından notlarını çıkarır, önüne koyardı. Notlara baktığı hiç görülmemiştir; her şey zaten kafa-

sındaydı. Dersi hikâye gibi, öğrencileri hiç sıkmadan, güzel bir ses tonuyla, her kelimesini vurgulayarak anlattığından, öğrenciler iki saatin nasıl geçtiğini fark etmezlerdi bile. Hocanın hikâyeleri sayesinde bu iki saat, beş dakika gibi geçerdi. Ders bitiminde öğrenciler birbirlerine saati sorarken, zamanın ne kadar hızlı geçtiğine bir türlü inanmak istemezlerdi. Bazı hocalar “Flamingo Yolu”na bakarak ders anlatırken, bu hoca her iki gruba dersini anlatır ve hepsiyle iletişim içinde olurdu. Onun için “Flamingo Yolu” veya “Küba Mahallesi” ayrımı yoktu. O Cumhuriyet’i, devrimleri, Mustafa Kemal’i seviyordu.

O günlerde, hoca hâlâ 12 Eylül’den kalma bir dava yüzünden yargılanıyordu. Öğrencisi Feridun, bundan çok etkilenip “Ateş Yargılanır mı?” isimli bir şiir yazmıştı.

Birden Güneş’in aklına hocanın bisküvi paketini istemediği geldi. Gözlerini Feridun’dan ayırıp çantadan bisküvi paketini çıkardı, hocasına yönelip, “Hocam, bugün bisküvi istemediniz?” diye sordu.

Hoca her zamanki çocuksu gülümseyişiyle:

“Bugün hazırlıklı geldim. Bak, hem de ne aldım. Al bir tane,” diye çantasından bir bisküvi paketi çıkardı. Güneş paketin içinden bir tane aldı. Ardından Feridun’a “Sen de al,” dedi.

Feridun kendisine uzatılan parlak ambalajlı paketten bir bisküvi alıp hocasına teşekkür etti.

“Hadi haftaya görüşürüz,” dedi hoca. Masanın üzerindeki çantasına doldurup çıkarken her zamanki gibi düşünceliydi, koca çantasını alıp kapıya doğru yöneldi.

“Hocam, ne olacak bu 12 Eylül? Hâlâ demokrasiye

dönemedik?” gibi sorular soruyorlardı.

Belli ki öğrenciler davayı gazetelerden takip ediyorlardı. Hoca da soruları gülümseyerek yanıt bırakıyordu. Kapıdan tam çıkarken biraz önce bir şeyler söylemek için yanında yürümeye çalışan Feridun’u gözleriyle aradı, arkalarda kalmıştı.

“Feridun, bir uğra da, şu yazdıklarına birlikte göz atalım,” diye seslendi.

Güneş’in Feridun’a olan güvenini artıran sözler bunlardı. Demek ki Feridun, hocanın öğrencisiydi. O halde çekinilecek bir şey yoktu. Herhalde notlarını kaybetmezdi.

“Kantine gitmeyelim, çıkıp dışarıda bir yerlerde oturabiliriz,” diye yanıt verdi Feridun’un gözlerine bakarak.

Feridun sevinmişti. Nihayet notları alabilecekti. Ayrıca hocayla arası iyi olan bir öğrencinin notlarından yararlanmak da bir ayrıcalıktı.

O gün Güneş’le Feridun akşam geç saatlere kadar birlikte oturup, pek çok şey konuştular. Sorunlar Türkmənistan’da da aynıydı. Türkiye’deki Atatürkçülüğe karşı sosyal değişim, Türkiye’nin komşuları, Türkiye’nin Avrupa ile ilişkileri ve ekonomik durumunu konuştular. Feridun oldukça bilgiliydi. Güneş’in kafasındaki her soruya bir yanıt verebiliyordu. Saatler geçtikçe Feridun, Güneş’i daha da etkiliyordu. Feridun’un üniversitedeki sağ ve sol gruplaşmalara karşı olması onu daha da rahatlatmıştı. Ertesi gün tekrar buluşup ders notlarının fotokopilerini birlikte çektirmeye karar verdiler.

Güneş, Feridun’un kendisine ilgi duyduğunu hissediyordu. Bir Türkmen çocuğu olması, onu en çok kor-

kutan şeydi. Ailesi onun bir yabancıyla birlikte olmasına asla izin vermezdi, bunu çok iyi biliyordu.

Ertesi gün fotokopi çektirme bahanesiyle başlayan buluşmalar, üç ay sonra nişan ve Feridun'un mezun oluşuyla da nikâhla sona ermişti. Güneş'in ailesini ikna etmede payı büyük olan sevgili hocaları nikâh şahitleriydi.

Feridun daha son sınıftayken haftada birkaç defa yarım gün çalıştığı borsa şirketine, yüksek lisansını bitirmesine üç-dört ay kala daha sık gitmeye başladı, işleri yoğundu. Dürüstlüğüyle ve uluslararası borsalardaki hareketleri düzenli takip edip doğru tahminlerde bulunmasıyla müşterilerinin dikkatini çekiyordu. Şirketin özel müşterileri hep onunla çalışmak istiyor, portföylerini ona emanet ediyorlardı.

Her şey yolunda gidiyordu. Müşterilerine kazandırdığı paraların kendisine de yansmasıyla, Feridun taksitle bir lüks daire ve bir de Mercedes araba aldı.

Ve derken, 22 Şubat yaşandı. O gecenin sabahı adeta bir rüyadan uyanır gibiydi Feridun. Aslında, o son günlerde bir şeylerin her zamanki gibi yolunda gitmediğini hissediyordu. Biraz korkuyor, biraz da neler olabileceğini merak ediyordu. Hükümetin ödemeler dengesinde zorluk yaşaması, cumhurbaşkanıyla ufak tefek sürtüşmeleri borsaya küçük zikzaklar çizdiriyordu. Ama olacakların küçük bir "ders"ten öteye gidebileceğini aklından bile geçirmiyordu.

Cumhurbaşkanının *Anayasa* kitabını başbakan yardımcısına fırlatmasıyla, sanki bir düşmanın üzerinde dolaşan parmak hareketi geçirilmişti. O gece Merkez Bankası'ndan milyarlarca dolar çekildi, Türkiye'deki

yabancı finans kuruluşları kolera salgınından kaçır gibi kaçtılar.

Herkes nesi var nesi yoksa dolara çevirip ülke dışına çıkarıyordu. Ertesi gün borsa dibe vurdu, faiz oranları yüzde on binlere ulaşınca Merkez Bankası hiçbir kuruluşun talebini karşılayamaz oldu. Feridun'un müşterileri birer birer iflasın eşiğine geldiler; borçlarını ödeyemiyorlardı. Bankalar zamanı gelmemiş alacaklarını, insanlar birbirlerine verdikleri borçları hemen tahsil etmek istiyorlardı. Her defasında başarısızlıkla sonuçlanan çabalar, Feridun'un da bir ay gibi kısa bir süre içinde evini ve arabasını yok pahasına satmasına neden oldu. Artık kayınvalidesinin yanına taşınmak, onunla birlikte oturmak zorundaydılar. Yağmur, odasını eniştesiyle ablasına verdi. Bir süre sonra, alacaklıların adreslerini saptamaları üzerine Feridun'la Güneş, bu kez anneannenin evine taşındılar. Yağmur ise geçici olarak kaldığı anneannesinin evinden annesinin evine, kendi odasına döndü.

Feridun, krizden altı-yedi ay sonra batan eski şirketinin patronunun yeni kurduğu şirkette çalışmaya başladı. Artık eskisinin beşte biri kadar bir maaşa talim ediyor, kazandığıyla çeşitli bankalara olan kredi borçlarını ödemeye çalışıyordu. Kayınvalidesi ve eşinin büyükannesi sayesinde borçları epey azalmıştı. Son olarak da Yağmur'un Fransa'da kazandığı paralarla borçlar tamamen ödendi. Artık her şeye sıfırdan başlaması gerekiyordu.

İki hafta boyunca Kaya ile Paris'te gezmiş, Seine Nehri'nin kıyısında, Champs Elysées'de, Montparnasse etrafında, bazen yan yana, bazen de kol kola dolaşmışlardı. Kaya Yağmur'a ailesini sormuş, kendi ailesini anlatmıştı. "Seni öpmek istiyorum," demiş, fakat Yağmur istemediğini söyleyince de "Önemli değil, birlikte dolaşalım, ara sıra koluna girmek, seninle dolaşmak, konuşmak bile yeter," demişti.

Louvre'a, Musée d'Orsay'a birlikte gitmişlerdi. Bir hafta sonu da, günübiriğine Beaune'a gidip Hôtel Dieu'yü, şişelerinin üzerinde neredeyse santimetrelerce kalınlıkta tozun biriktiği eski şarapların saklandığı kimi yüz, kimi yüz elli yıllık mahzenleri gezmişlerdi. Bazı mahzenlerde adını bu bölgeden alan, damakta uzun süre unutulmayacak bir iz bırakan şarapların tatarlarına bakarken, Yağmur kadehini hep Kaya'nın gözlerinin içine bakarak kaldırmıştı.

Akşam hızlı trenle dönerlerken, Yağmur yorgunluktan başını Kaya'nın dizine koyup uyuyuvermişti. Adeta babasının kucağındaydı. Kendini güvende hissediyordu. Paris'e varmadan beş-on dakika önce uyanıvermiş, uykulu gözleriyle mahmur mahmur etrafına bakınmış, Kaya'nın gözlerini görür görmez tekrar başını onun dizlerine koyup rüyasının sürmesini arzulamıştı.

O zamana kadar Yağmur rahatsız olmasın, uyanmasın diye kımıldamadan elindeki Patrick Süskind'in *Koku*'sunu okumaya devam eden Kaya, şimdi onun saçlarını okşuyordu.

...

Ne şerefi olan, ne azizlere ne de annesinin zavallı

ruhuna inanan Grenouille yemin etti...

XVIII. yüzyıl Fransısa'nda, kendine has bir kokusu olmadığını fark etmesinin ardından, tuhaf ve egzotik kokuları karıştırarak dünyada eşi benzeri olmayan bir koku bulan, Grenouille'un hikâyesini anlatan romandı bu. Kaya bu çocuğa hem acıyor, hem de kızılıyordu...

Aynı anda farklı duygular yaşıyordu; tıpkı dizlerinin üzerinde uyuyan, dolgun dudakları yarı aralanmış bu güzel kıza olan sevgisinin değışikliğı gibi...

Ellerini kısa, sarı saçlarının arasında dolaştırıyordu. Bir ara Yağmur'un elini tuttu, dudaklarına götürdü. Küçük bir öpücük kondurup, güzel elini bacağına üzerine tekrar koyuverdi. Sıcaklığını pantolonunun üzerinden hissediyor, solumaların ritmini bacağına sayabiliyordu.

Tren beş-altı dakika sonra Paris'e ulaştı. Kaya geceyi birlikte geçirebileceklerini düşünüyordu. El ele metro turnikelerine doğru yürüdüler. Turnikeden geçtikten sonra Yağmur, "Benim eve gitmem gerek, anem arar," dedi.

"Ben de geleyim mi?"

"Hayır, hadi ben gidiyorum, hoşça kal."

"Hoşça kal," derken ayrılmak istemiyordu Kaya. Yağmur'un elini tutmuş dudaklarında gezdiriyor, bir türlü elini bırakmak istemiyordu. Yağmur, gülümseyen gözlerle Kaya'nın gözlerinin derinliklerine baktı. Gözleri metro istasyonunun loş ışığında daha yeşil görünüyordu. Mahzun, minnet ve sevgi doluydular. Kaya bu gözleri daha sonraları İstanbul'da pek çok kez görecek, her defasında metrodaki bu veda sahnesini hatırlayacaktı.

“Hadi hoşça kal,” diye tekrarladı Yağmur.

“Görüşürüz,” dedi Kaya. O an Yağmur’un ertesi gün haber vermeden İstanbul’a döneceğini bilmiyordu.

Metronun koridorlarında kaybolmak için sabırsızlanan Yağmur’un ardından, “Yarın, yine aynı yerde!” diye seslendi.

Yağmur’un duyup duymadığı belli olmadı, geriye dönüp bakmamıştı.

Lüksemburg Müzesi’nde tanışmalarından sonra, iki hafta boyunca her gün Café Danton’da buluşup Odéon’da, Saint-Germain’de gezmişlerdi. Oturdukları kafeye adını veren Danton’un heykeli tüm görkemiyile metrodan çıkanları selamliyordu. Girişleri kırmızı, pembe, sarı çiçeklerle süslü tıklım tıklım dolu kafele- rin çevresinde, akşam saatlerinde bilet almak için ön- lerinde kuyruğa girilen sinemaların bulunduğu; siyah çantalarıyla okuldan çıkan tıp öğrencilerinin, kendile- rini alışveriş çılgınlığına kaptırmış Fransız burjuva- ların, her renkten turistin, çay ve kahvelerini içerken etrafi seyredip sohbet ettikleri bir yerdı burası.

O gece Yağmur’un gözüne bir türlü uyku girmedi.

Ertesi gün Kaya iş çıkışında her zamanki gibi Odéon’a gitti. Kafede pencere önünde oturdu, okudu- ğu kitabı bitirmek üzereydi. Son sayfaların akıcılığı- na dalıp gitmişti. Başını kaldırdığında, kırmızı ışıktı duran koyu yeşil renkli otobüsün hiç acele etmeden, yayaların karşıdan karşıya geçişini beklediğini gördü. Yandaki sinemanın önünde insanlar birikmeye baş- lamıştı. Hava biraz kapalı, hafif rüzgârlıydı. Herkes Noel’in son alışverişlerini yapmış olmanın tatlı yor-

gunluğunu kafelerde, sinemalarda atmaya çalışıyordu. Yan masada iki kız el ele tutuşmuş, etrafa aldırış etmeden, birbirlerinin gözlerinin içinde adeta eriyorlardı. Yağmur geldiğinde sinemaya gidebilirlerdi, ama önce onun ince güzel parmaklarını avuçlarına alacaktı. Bir ara saatine baktı, buluşma saatinin üzerinden tam bir saat geçmişti. Yağmur gelmemişti. Hiç geç kalmazdı. Acaba gelmeyecek miydi? Belki metroda birisine takılmıştır, belki de son dakikada hocası yeni bir projeyi konuşmak için beklemesini istemiştir diye düşündü.

Yağmur'un cep telefonu yoktu. Kaya fakültenin telefon numarasını biliyordu; ancak bu saatte orada kimse kalmazdı. Yine de aramayı düşündü, aradı da. Uzun uzun çalan telefona yanıt veren olmadı. Birden bu kız sevdiğini hissetti. Kalbinde bir sızıyla telefonu kapattı. Ya onu bir daha hiç göremezsem, diye düşündü. Ama böyle bir şey olamazdı, hangi üniversitede, kiminle çalıştığını biliyordu. O halde bulması zor olmayacaktı. Belki de birazdan gelirdi. Beklerken kitabını da bitirmiş olurdu. Garsondan bir kahve daha istedi.

Yağmur o akşam gelmedi, bir sonraki akşam da gelmeyecekti. Kaya ertesi gün fakülteye telefon ettiğinde Profesör Palmer, Yağmur'un Türkiye'ye döndüğünü söyledi.

“Burada kalması için her şeyi yaptık, ama o gitmeyi tercih etti.”

Kaya'nın sanki başından aşağı kaynar sular döküldü, kendini çok yalnız hissediyordu. Ondan sonraki akşamlar yine aynı saatte aynı kafeye gitti, aynı yerlerde dolaştı ve hep onu düşündü. Belki randevu günü bugündür diye!

Bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar kadınla, uzun sayılabilecek ilişkileri olmuştu. Bunlardan Yağmur ve Marie-Françoise, tüm zorluklara rağmen yaşamında kalıcı olmayı başarmış, onunla belli bir dönemi paylaşmış; kendilerinden, yaşadıkları ortamdan, dünya felsefelerinden bir şeyleri ona katmışlardı.

Bir Fransız burjuvasının yaşam biçimini, felsefesini Marie-Françoise'dan öğrenmişti. Yağmur ise ona gençlik aşlamış, yaşamın değişmekte olduğunu bir kez daha göstermiş, bir genç kadının vücuduna dokunmakla, zaten modern ve genç olan düşünme yapısı iyice hareketlenmişti. Hele onunla tanışmadan önceki son iki yıl çok zor geçmişti. Monoton yaşamın bıkkınlığı, deniz ve güneşin eksikliği üzmüştü Kaya'yı. İki yıl boyunca hep Boğaz'ın mavi sularını düşlemiş, o derin maviliği yırtarak geçen şilepleri gözünün önüne getirmeye çalışmıştı. Bir de Kız Kulesi vardı hiç unuttuğu. Nedense Boğaz'ı Eysel'le karşılaştırıyordu. Birisi derinliği, ölümü, karanlığı, korkuyu, kısacası doğanın zor uçlarını simgeliyordu; diğeri ise teknolojiyi, bilimi, zaferi...

İkisi de güzeldi ama bu güzellik birinde yapay, diğesinde doğaldı. Teknoloji birini gençleştirip, süsleyip, bezeyip güzelleştirmeye, diğeri ise çirkinleştirmeye çalışıyordu. Boğaz doğurgandı, kendini yenileyebiliyordu, hareketliydi; Eysel ise durağandı.

Yüz binlerce kişi, yüz milyonlarca balık dolaşıyordu Boğaz'da. Kimi suyun üzerinden derinliklere kimi derin karanlıklardan göğe doğru bakarken, kimileri de kendini bırakıyordu mavi sulara; düşünsel bunalımın

kriz aşamasına yükseldiği bir anda, iki kıtayı birbirine bağlayan güzelim Boğaz Köprüsü'nün üzerinden.

Boğaz'ın iki yanı, her biri bir tarih olan güzelim yahılarla çevrili; hem kendileri tarih, hem de seyrettikleri... Son yüzyılda kimleri görmediler ki? Önlerine demirleyen yabancı bandıralı gri savaş gemilerini, muzaffer ordumuzun gururla geçişini, her gün onlarca şilebin süzülüşünü... Ve bu süzülüşe meydan okuyan küçük teknelerin onlarla yarışa kalkmasını.

Boğaz'ı Boğaz'da yaşayan anlar. Oraya gelip bir-iki gezmeye, seyretmeye, Cebelitarık'tan, Süveys'ten, Panama'dan farkı anlaşılamaz. Onu ancak yaşayan İstanbullu bilir. Boğaz'ın cıvıl cıvıl yaşam dolu ortamını, tarihe tanıklığını, ancak ortasından denizin geçtiği tek dünya şehrinin insanı anlayabilir.

Paris Belediyesi'nin tüm ışıklandırma çabalarına rağmen Eyfel Kulesi yalnız, yaşlı bir kadın gibidir; yanındaki Seine Nehri'ne rağmen etrafı ıssız, ölüm kokan, kuru bir yalnızlık. Paris'teki, Champs Elysées'deki canlılık ve hareketlilik Eyfel'in çevresinde yoktur. Gündüzleri Eyfel'e çıkmak için sıralarının gelmesini bekleyen, çoğunluğunu yabancı turistlerin oluşturduğu kalabalığın dışında bir hareketliliğe rastlayamazsınız. Ama her şeye rağmen yine de güzel bu "yaşlı kadın": La Tour Eiffel.

Baharda, ancak küçük balıkçı kayıklarından sallanan olta sahiplerinin yakından görebildiği, yaşlanmak bilmeyen Kız Kulesi'nin gizemi artık bir efsane olmaktan çıkıyor. Yıllardır sırtını Osmanlı'nın en büyük kışlalarından birine vererek koca bir imparatorluğun yönetim merkezine biraz korkuyla, biraz da kıskançlıkla bakan bu kule, yine de herkesin ilgisini çekiyor.

Musée de l'Homme'un terasından görkemli heykelleri arkanıza alarak Eyfel Kulesi'ne baktığınızda, yirmi iki fiskiyeli bir havuzdan gelen su şırıltısının tekrarlanan namelerine, Napolyon'un altın sarısı, parlayan kubbesinin göz kamaştırıcılığına rağmen, kendinizi bir otomobil trafiğinin, kirli akan Seine'in ya da çılgın bir motosikletlinin haykırışının ortasında bulabilirsiniz.

Heykellerin altındaki havuzcularda, son yağmurdan kalan, pis su birikintilerinin üzerinde yüzen boş bira şişelerini ve paçavraları görebilirsiniz. Çevrede değişik dillerde konuşan insanlar, ellerinde kamera ve fotoğraf makineleri, görkemli Eyfel görüntüsünün önünde arkadaşlarının, yakınlarının fotoğraflarını çekmektedirler.

Tarih kokan, donuk ve de kirli, bakımsız merdivenlerden inerek fiskiyeli havuza yaklaştığınızda kendinizi biraz rahatlatırsanız de, Hafız ve Hayyam'ın Şiraz'daki gül bahçelerinde yaşadıkları huzuru hiçbir zaman bulamazsınız.

21

Yağmur, Kaya ile tekrar karşılaştığında, kâğıt üzerinde iki yıldır evli olduğu kocasını terk etmeyi planlıyordu. Kocasını Burak, Yağmur'un yaptığı her şeyi eleştirir, arkadaşlarını onaylamaz; giydiğine, yaptıklarına, sigara içişine, cumartesi akşamları Taksim'e, hafta içinde Cadde'ye çıkışına sürekli karışır, "Neden yaptın, neredeydin?" sözleriyle Yağmur'u hep çileden çıkarırdı. "O barda ne var, sigara dumanı, alkol. Bir de para harcıyorsunuz! Evinde oturamaz mısınız kızım!"

Yağmur'un sık sık duyduğu cümlelerdi. Neyse ki artık böyle bir şey söz konusu değildi; tüm bunlar Beylerbeyi'nde kapısını vurarak indiği spor arabayla birlikte hayatından uzaklaşmıştı.

Yağmur yalnızlığı sevmiyor, hiçbir zaman tek başına olmak istemiyordu. En azından telefonu yanında olmalıydı. Annesi de öyleydi. Anneanesi de... Hep arkadaşlarıyla olmayı tercih ederlerdi. Onlarca arkadaş ve onların grupları vardı.

Paris'teki ayrılışın üzerinden geçen bekleyiş ve özlem dolu günlerden sonra yılbaşı akşamı telefon edip, "Kaya bey, yeni yılınızı kutlamak istiyorum," demişti. Kaya'yı, genç kızın bu güzel davranışı heyecanlandırmış, duygulandırmıştı.

"Hiç aramadınız," dedi Yağmur.

Kaya bir şeyler söylemek için yutkundu, ama ağzından hiçbir kelime çıkmadı.

Ne demek aramamak! Günlerce Odéon'daki kafede beklemişti. Hem nereyi, nasıl arayabilirdi ki!

Düşüncelerini toparladı:

"İstanbul'da mısınız? İsterseniz görüşelim," diyerek Kaya'nın bir şeyler söylemesine fırsat vermedi Yağmur.

"Altı buçuk nasıl sizin için?"

"Tamam, benim için uygun. Galatasaray'da, Can Kitabevi'nin önünde buluşalım."

"Tamam, altı buçukta."

Kaya, Can Kitabevi'nin vitrinindeki kitaplara bakıyordu. Yağmur bu kez tam vaktinde geldi.

"Hadi gel, arkadaşlarımla birlikteyim; gidip bir şeyler yiyelim."

Etraf tıklım tıklımdı. Masalarda oturanlar, ayakta duranlar, biralarını, şaraplarını yudumlayanlar hoş sohbetlere dalmışlardı. Yağmur, Berfin, Annie ve Kaya garsona soğuk ve sıcak mezelerin yanında bir şişe şarap ısmarladılar. Yan masalarda gülüşen, akşam dizilerinde oynayan sanatçılar gibi, Kaya da hayatından memnundu. Yanında “Bana İstanbul’u gezdir,” dediği, hoşlandığı bir kız ve onun güzel arkadaşları...

Pano Şaraphanesi yükünü almıştı. Art arda biralar ısmarlanıyor, boşalan kadehler tekrar sirkeye yakın, ekşi nar tadında şarapla dolduruluyordu. Kadehler birbirini kovaladı. Bir şişe şarap yarım saat geçmeden bitmişti bile. Sigara böreği, tavada kalamar, barbunya pilakisi, ıspanaklı yoğurt, haydari ve patlıcan ezmesinden herkes birer ikişer kaşık aldılar.

“Servis çok ağır bugün,” dedi Yağmur.

Kaya onunla daha az konuşuyordu. En çok konuştuğu kişi Annie’ydi. Ama Yağmur’la gözleri karşılaştığında, birbirlerine yönelik bakışlarından Paris’te henüz başlayan aşk oyununun ikinci perdesi açılacak gibiydi. Yağmur’a üzerindeki, Zara’dan aldığı mont çok yakışmıştı. Altınaysa mor pamuklu bir tişört ve botlarının üstüne düşen, geniş paçalı soluk sarı bir pantolon giymişti. Boynunda küçük bir ipek eşarp vardı. Arada bir öksürse de, aldırış etmeden sigara içmeye devam ediyordu. Sigara içmeyen Kaya ve Annie rahatsız oldukları halde Yağmur’un hatırına bu duruma katlanıyorlardı. Yağmur arkadaş grubunun en Avrupalısıydı. Saçlarının renginden tarayışına, mimiklerinden hareketlerine kadar her şeyiyle tam bir Avrupalı; diğer arkadaşlarıysa daha bir Türk... Kaya, Yağmur’u arkadaşlarıyla konuşurken inceliyor, yüzündeki en

ufak çizgiyi dahi ezberlemeye çalışıyordu sanki. Yağmur arada bir bu bakışları yakalıyor; özlediği baba şefkatiyle karışık, arzu dolu duygular içinde gidip geliyordu. Kaya hem bir babanın hem de bir sevgilinin verebileceği her şeye sahipti.

Yağmur, her kız gibi, küçükken babasına âşıktı. Özlemiyle, kıskançlıklarıyla ve heyecanıyla aşkı ilk kez babasında tatmıştı. Onun eve geliş saatlerini ipe çeker, gelmesine yakın heyecandan yerinde duramazdı. Ona kapıyı illa kendi açmak ister, herhangi bir sebeple yetişemezse ve kapıyı annesi açarsa bütün gece surat asardı. Babasının işi uzadığında ya da bir iş seyahatine gittiğinde onu öyle çok özlerdi ki, annesinden gizlenmek için koltuk arkalarına sığınıp için için ağlardı.

Babası o daha bebekken askere gitmişti. O zaman çok küçüktü, pek hatırlamıyordu o dönemi, ama özlediğini hatırlıyordu. Hatta Yağmur'un en eski anısı, hayal meyal de olsa bu özlem duygusuydu. Babası onu her şeyiyle, hiçbir çıkarı olmadan seven ilk erkekti. O da her kız gibi ilkin babasını sevdi, karşı cinsi ilk onda tanıdı, bütün erkekleri onun gibi sandı, onunla karşılaştırdı. Biraz büyüyüp yeni insanlar tanıdığında, babasının aslında o "mükemmel erkek" olmadığını farkına vardı. Yani Yağmur da her kız gibi, ilk babasının ihanetine uğradı. Babasının da herkes gibi bir insan olduğunu, hayalleri, umutları, zaafı, hayal kırıklıkları olabileceğini asla kabul edemedi; gittikçe uzaklaştı ondan. Ama babasına duyduğu aşk, yüreğinin bir köşesinde kaldı. Belki de Kaya'yı bu yüzden seviyordu, belki her şey gizli bir elektra kompleksinden ibaretti. Ona da bir zamanlar babasına sığındığı gibi sığınabiliyor, onun da kucağına oturup başını om-

zuna dayayarak düşüncelere dalabiliyordu. Kaya aynı babası gibi bir erkekti; onun kadar güçlü ve korumacı.

Tek bir fark vardı: Bu erkekle sevişmeyi düşünüyordu.

Gece yarısına doğru Pano'yu terk ettiler. Yolda Berfin ve Yağmur sigarayla sakız aldılar.

“Küçük bir yere gidiyoruz, umarım seversin!” dedi Yağmur, Kaya'nın yanına yaklaşarak.

Saat gece yarısına yaklaştığı halde, İstiklâl Caddesi'nde yürümek çok zordu. Kimileri bir yerlere yemek yemeye ya da eğlenmeye giderken bazıları da dönüyorlardı. Bara geldiklerinde, içerisi pek dolu olmadığından bütün ışıklar yanıyordu, birkaç kişi taburelerinde içkilerini yudumuyorlardı. Kaya ve üç kız bir köşeye yanaşıp ortama ayak uydurdular.

Annie kendini müziğe herkesten daha çok kaptırmıştı. Yağmur, bir elinde bardak, Kaya'nın yanında sallanıyor; bazen Kaya'ya yaklaşıp kulağına bir şeyler söylüyor, bazen de Berfin ile konuşuyordu. Kaya ise müziğin temposuna ayak uydurmaya çalışıyordu. Bir süre sonra birkaç ışığın söndürülmesiyle içerisi daha da loş oldu. Yağmur ve Kaya ellerindeki kadehleri karşılıklı kaldırırlarken, Yağmur'un kısa penyesinin altından beli, karnı açılıyordu. Kaya sol elini uzatıp, parmaklarıyla Yağmur'un yumuşak tenini okşadı.

“Belimi okşuyorsunuz!” diye fısıldadı Yağmur, Kaya'nın kulağına.

“Çok hoşuma gidiyorsun, seni öpebilir miyim?” diye sordu Kaya.

Yağmur gülümsüyor, gözleriyle muzipçe hayır diyordu. Müzik hızlanmıştı. Yağmur, Kaya'nın dudaklarını inceliyordu. Onu daha iyi tanımalıydı. Burnu

kendininkine benziyordu. Gözleri anlamlıydı. Çok da anlayışlı gözüküyordu. Canı öpüşmek istiyordu.

Yağmur Kaya'ya biraz daha yaklaştı. Ela gözleriyle Kaya'nın gözlerinin derinliklerine baktı. Onun gözlerinde kendi gençliğini, yaşayacağı kısa aşk hikâyesini gördü adeta. Kaya'nın elinin vücudunda dolaştığını hissediyordu; pantolonunun üzerinden kalçalarına dokunuyordu. Tenine dokunulması Yağmur'u heyecanlandırdı. Kaya'nın eli neredeyse pantolonunun içine girecekti.

Paris'te ilk görüştükleri günlerde "Seninle kol kola İstanbul'u dolaşmak, Aya İrini'ye gidip orada seni öpmek istiyorum," demiş, her bakıştıklarında pek çok iltifatta bulunmuş, gözlerinin güzelliğini anlata anlata bitirememişti.

Sonrasında her şey çok hızlı gelişti. Beraber oldukları her ânı birbirlerine dokunarak geçirdiler. Aralarında inanılmaz bir çekim vardı. Yağmur o zamanlardan kalma ıslaklığı hissetti dudaklarında; onu öpme arzusu karşı konulmaz bir hal almıştı artık. Birisinin, annesinin yatağında ona sarılıp yattığı gibi kendisine sarılmasını, okşamasını, öpmesini düşünüyor; gecenin derin sessizliğinde kendini güvenli kollarda hissetmek istiyordu. Kendisini bir uzay çölünde hissediyordu. Bu çölde ne kum ne de güneş vardı. Uzaklarda görünen ne serap ne de vaha. Her yerin karanlık olduğu, hiçbir ışığın olmadığı, hiçbir cismin gözükmediği, hiçbir sesin duyulmadığı, havanın bile varlığının hissedilmediği bir boşlukta gibiydi. Gündüzleri gittiği okul, ders verdiği öğrencileri, sınıfları sanki yoktu; uzayda bir çölün içinde kafasındaki filmi çeviriyor gibiydi. Bu filmin dekorunu evi, arkadaşları, okulu, sınıfı, öğrencileri ve

İstanbul oluşturmaktaydı. Ama bunların fiziksel olarak var olmadığı, yalnızca hayallerinde yaşattığı bir çölde yalnız, hiçbir şey yokmuş gibi dolaşıyordu; hayır, ilerliyordu ama nereye? Görünen bir şey yoktu. Zaten arkasında da bir şey gözükmüyordu. Bu halde uzay çölünde iki-üç adım ilerledi, kafasından hızlı bir film şeridi geçti. İki-üç saniyede tüm geçmişini izledi.

Kendine geldiğinde Kaya'nın dudaklarını öpüyordu. Beklenen ve heyecanlandırıcı bir öpüşmeydi. Deniz otobüsünde giderken önünde oturan yakışıklı genci öpme isteği gibi. Şiddetli bir motor gürültüsü ve birbirini tanımadan öpüşmek isteyen iki insan...

Kendilerini müziğe kaptırmış, birbirlerine sarılmış, nefes almadan öpüşüyor ve dans ediyorlardı. Kaya böyle olacağını hesaplamamıştı. Aylar süren bekleyle beyninde toplanan elektriği dudaklarından Yağmur'unkilere boşaltıyordu. Her ikisinin dili bulduğunda hazdan titriyorlardı. Bu ilk öpüşme adeta yüzyıllar sürdü. Yağmur heyecanlanmış, ağlamaklı olmuştu.

"Biraz çıkıp dolaşalım," dedi Kaya.

Yağmur da oradan uzaklaşmak istiyordu. Hesabı ödeyip birinci kattaki bardan çıktılar. Ahşap merdivenlerden inerken Yağmur'a bir kez daha sarıldı Kaya. Mutluluktan uçuyordu. Paris'te onu kaybettiğinde, günlerce boş yere beklediğinde duyduğu acıyı unutmamıştı bile. Yağmur'un elini tutup dudaklarına götürdü.

"Hadi, sakın bir yere gidelim," dedi.

Birlikte İstiklâl Caddesi'nden Tünel'e doğru yürüdüler. Caddedeki herkes, ikisinin bir şeylerden kaçmaya çalıştıklarını, biraz önce öpüşüklerini biliyordu

sanki. Uzun süren bir bekleyişten sonra, birbirine sı-rılıklılam âşık bu iki kişi, sanki biraz önce seyrettikleri bir filmin karanlık, loş bir sahnesinden kaçmış kahra-manlarıydılar. Serin, soğuk bir İstanbul gecesinde ge-lip geçen herkes onlara bakıyor gibiydi. Beyoğlu'nda henüz yılbaşı süsleri toplanmamıştı. Caddeyi süsleyen lambalar ışıltılı ışıltılıydı. Bu cadde onun için, tüm İstanbul-lular için çok önemliydi. Karabet Usta, Ara Usta, Hay-gaz Usta oradaydılar. Lise yıllarında kuzeniyle birlikte gittikleri Asmalı Mescit, Tünel ve Tramvay oradaydı. Kitapçılar oradaydı, Plakçı Hasan Erdal oradaydı. Şimdi de uzun bir aradan sonra ilk defa sevdiği kızını burada öpüyordu.

Tünel'e doğru, cadde biraz daha sakinleşiyordu. Soldaki sokaklardan birine döndüler, ıssız bir yerde doyasıya kucaklaşmak, öpüşmek istiyorlardı...

“Bana gidelim,” dedi Kaya.

Yağmur “Hayır,” diyerek Kaya'ya sarıldı, gözleri yaşlıydı.

“Neden ağlıyorsun?”

“Bilmem, anlamıyorum. Ama seni öpmek, doyasıya öpmek istiyorum,” diye fısıldadı tekrar sarılırken.

22

Böyle başlamıştı uzun bir ayrılığın ardından yeni-den görüşmeler, Kaya'nın Noel tatili sırasında. Sürekli Baylan Pastanesi'nde buluşuluyor, bir çay ya da kahve içildikten sonra Bahariye'ye doğru yürünüyordu. Ora-daki bir mağazadan Yağmur'un öğrencilerine göster-mek için önceden ısmarladığı filmler, yirmi dört saat

içinde VCD halinde hazırlanıyordu.

Yağmur filmlerini alıyor, daha sonra da oradan bir taksiye binerek evine dönüyordu. Bazen de Kaya'nın evinin bulunduğu Kadıköy'ün o müstesna muhitinde dolaşıyorlar, akşam olunca internette ICQ'da, zaman zaman da telefonla konuşuyorlardı.

Ve zaman akıp gidiyordu bir nehir gibi...

Bu arada Kaya ile Güneş tanışmış, Yağmur ise Burak'tan henüz boşanma işlemleri tamamlanmamış olmasına rağmen ayrılmıştı.

Kaya ile Güneş'in ilişkisinden habersiz geçip giden günlerde ikisi de Güneş hakkında konuşmuyor, adeta bir sihrin bozulmasından korkuyorlardı.

Yağmur, "Cumartesi akşamı birlikte olamayız," demişti, Kaya'nın İstanbul'a hareketinden önce.

"Esra'nın doğum günü, Taksim'e gideceğiz. Annem de gelecek. Bu yüzden gelemezsin; yoksa senin de gelmeni çok isterdim," diyerek üzgün olduğunu belirtmeye çalışmıştı. Aslında anne bahaneydi. O toplantıda Kaya ile görünmek istemiyordu. Düşünmeliydi. Düşünmek içinse zamana ihtiyacı vardı.

Yağmur, Kaya'nın evinden her çıkışında pişmanlık duyuyordu. Annesi babası neler yaptığını bilmiyor, onlara sürekli yalanlar söylüyordu. Kimi zaman da eski kocası aklına geliyordu. Onu hâlâ seviyordu, neden gidip yaşımı başını almış biriyle saatlerce sevişiyordu? Ona âşık olmamalıydı, bu sevişmeler artık kronik bir hal almıştı. Her an taksiye binip Moda'ya gitmek, kendini onun kollarına atmak istiyordu.

O gün de öyle oldu. Kaya ile sevişip geç saatlerde arkadaşlarıyla buluştu. Ertesi sabah da kahvaltı

ederken gazetelere göz atmış, ardından Yakacık'ta bir öğrenciye ders vermek için evden çabucak çıkmıştı. Sokağa adım atar atmaz hemen telefonuna sarılıp Kaya'yı aradı.

Kaya, "Seni bekliyorum, gel lütfen," diye ısrar ediyordu.

Yağmur, "Dersten sonra eve döneceğim, sonra akşamüstü Taksim'e çıkmadan önce sana uğramaya çalışırım, tamam mı şekerim?" diyerek Kaya'yı ikna etti.

Yağmur saat altıya doğru geldi. Gözlerinin altında ve üstünde siyah far vardı ve kirpiklerine koyu rimel sürmüştü. Dudaklarını kırmızıya boyamıştı. Makyajlı haliyle olduğundan daha yaşlı gösteriyordu. Her zamanki gibi kapıdan girerken yüzünde küçük bir kızın muzip ifadesi vardı. Gözlerinin içi gülüyor, onu bütün problemlerine rağmen kabul eden, onu biraz sonra bulutlara uçuracak bu adama sevgi ve minnetle bakıyordu.

Defalarca yaşananlar tekrar yaşıyordu. Koyu kırmızı-bordo arası botların bağlarını çözmesi bir hayli zaman alıyordu. İnce uzun ayaklarını örten rengârenk, temiz çoraplarıyla parkenin üzerinde kayarak kendisini Kaya'nın kucağına bırakıyor, öpüşe öpüşe kanepeye doğru yürüyorlardı.

Sevişirken Yağmur'un akli telefonundaydı. Bir süre sonra telefon o bilinen müziğiyle çalmaya başlayınca, Kaya'nın kucağından canlı bir balığın elden sıyrılması gibi sıyrılıp doğruluyor ve uzun bir of çekerek, "Annem! Gene ne istiyor? Özellikle arıyor, bir şeyler anladı galiba. Benim gitmem gerek," diye söylenmeye başlıyordu.

Canı sıkılan Yağmur, kanepenin üzerinde dizlerini kendine doğru çekerek bir süre oturuyor, sonrasında tekrar yaklaşıp Kaya'yı öpmeye çalışıyor ve ardından "Gel, içeri gidelim," diye elinden tutup Kaya'yı yatak odasına sürüklüyordu. Kaya Yağmur'u tanımaya başlamıştı. Yağmur, kanepede üzerindeki kendini koruma pozisyonunu yatakta da kullanıyor, vücudunun bütün detaylarıyla birlikte göz önünde olmasını pek istemiyordu. Ne zaman ne yapması gerektiğini iyi biliyordu artık. Yağmur'un sık sık kuaföre gitmekten yıpranmış sarı boyalı saçları, kalın dudakları ve şefkatli gözleri, acı bana der gibi bakışları... Adeta işkence ediliyor gibiydi, rahat değildi. Kaya, kocasını mı düşünüyor acaba, diye aklından geçiriyordu.

Yağmur geliyor, sevişiyor, sonra pişmanlık duyup bunalıyordu. Yemeğe çıkıyorlardı, yemeğin sonunda apar topar eve dönmek istiyordu. Sürekli yalan söylemekten korkuyor, gece uykusunda kâbuslar görüyordu. Korkudan dizlerini kendine doğru çekip, dizleriyle dirseklerini bir fetüs gibi birleştirerek uyuyor, bazen de uykusunda günün olaylarını, kızgınlıklarını, mutluluklarını anlatmaya başlıyordu. Yirmi altı yaşındaydı. Ama hâlâ zaman zaman anne ve anneannesinin yatağında yatmak ona huzur veriyordu. Bu onun, gerçek aşkı ararken endişeleri sonucunda sürüklendiği korkularından arınmasını, kendini güvende hissetmesini sağlıyordu. İnsanın insana bağımlılığı bu olmalıydı. Bu ilişki bazen karşımıza anne-baba, çocuk, arkadaş ya da aşk şeklinde çıkıyor; insan karanlığın çökmesiyle, gün boyu uzakta yaşadığı, birlikte olmadığı, hatta kaçtığı kişiye sığınabiliyordu. Kimi bilim adamları aşkı bağımlılık, kimisi de diğer bağımlılıklardan

kaçarken yakalanılan yeni, değişik bir bağlılık olarak yorumluyordu. Başlangıçta insanı mutlu eden, bazen anne ya da babayla çocuk arasında, bazen de sevgililer arasında hastalık haline dönüşebilen, sonra insana kaybetme duygusunu yaşatan, endişenin ardından öfkeye dönüşen üç aşamalı, kontrol edilemez bir duygu karmaşası olmalıydı aşk: kaybetme korkusu, endişe, fke...

Yağmur kafasında tüm bu çelişkileri yaşarken, yine bir gece rüyasında Kaya'yı koyu mavi bir BMW ZX kullanırken gördü. Arabanın koltukları siyah deri kaplıydı. Yanında oturuyordu; saçları rüzgârdan darmadağınıktı, bir eliyle sağ tarafındaki kapı koluna tutunurken, diğer elini de Kaya'nın omzuna doğru uzatmıştı. Arada bir Kaya'nın siyah saçlarını okşuyor, bazen parmaklarını kulaklarında, bazen de boynunda dolaştırıyordu. Küçük BMW uçsuz bucaksız gibi görülen otoyolda hızla ilerlerken, güneş Yağmur'un gözlerine anlamlı bir parlaklık katıyordu. Öyle ki Kaya, zaman zaman gözünü yoldan ayırarak sevgilisinin her zamankinden daha yeşil görünen gözlerine bakıyordu. Yolun iki yanındaki ormanın yeşili, Yağmur'un gözlerine yansıyor.

Yol bomboştu. Yeni durmuş sağanağın ardından çıkan sıcak güneşe rağmen, hızla giden arabanın altındaki asfalt hâlâ ıslaktı. Dev damlalar kaportanın üzerinden cama doğru fırlıyor, arabanın üzerinde parlıyorlardı. Kaya siyah gözlükler takmıştı. Yağmur bir yandan yola bakıp diğer yandan küçük parmaklarıyla Kaya'nın kısa saçlarını, boynunu okşarken, geçenlerde derste bir öğrencinin birdenbire yerinden kalkıp, yanına gelişini düşünüyordu.

Çok şaşırmıştı. Sınavda öğrencilerden kısa bir paragraf yazmalarını istemişti. Herkes önündeki kâğıda isim ve soyadlarını yazmaya henüz başlamışken, arka sıralardan esmer bir genç kalkıp, kürsüde notlarını karıştırmaya daldığı sırada yaklaşmış, ani bir hareketle kalem tutan eline sarılıp yalvarmaya başlamıştı:

“Hocam sizi çok seviyorum, benimle arkadaş olurmusunuz?”

Yağmur, ön sıralarda oturanların bu sözleri duyduğunu fark etmiş, kıpkırmızı olmuştu. Kendini çabucak toparlayarak, “Lütfen yerinize oturunuz!” demişti genç delikanlının gözlerinin içine bakarak.

Delikanlı, gözlerindeki kararlılığı görünce elini Yağmur’un elinden çekmiş, biraz gerileyip, “Özür dilirim, pardon! Kendimi tutamadım,” diyerek geri geri gitmiş ve hızla yerine oturmuştu.

Kendini çabuk toparlayan esmer delikanlı, çantasından çıkardığı kalemlerle hızla önündeki kâğıda bir şeyler yazmaya başlamıştı. Yağmur’un genç ve güzel olması, öğrencileriyle arasında pek fazla yaş farkının olmaması sınıfta değilse de kantinde, okul çıkışında, sigara içerken bu tür davranışların yaşanmasına sebep oluyordu. Hatta bazı sınıflarda Yağmur’dan yaşlı öğrenciler bile vardı.

Tüm bunları düşünerek uzaklara dalmıştı Yağmur.

Kaya aniden frene bastı, Yağmur öne doğru fırlar gibi oldu ama kemer onu sıkıca tuttu. Araba saatte yüz altmış kilometre hızına rağmen yaklaşık otuz metre gittikten sonra duruverdi. Yağmur, Kaya’nın yüzüne bakıyordu. Neden aniden frene basmıştı? Yol bomboştu. Uzaklarda bir gökkuşağı gözüküyordu, ne arkadan ne de karşı taraftan gelen giden hiçbir araç yoktu.

Ne oldu? Yoksa kalbine bir şey mi oldu, diye düşünürken Kaya dikiz aynasına göz attı, arkadan başka bir arabanın gelip gelmediğini kontrol ederek dörtlülere yakıp arabadan inmek için kapıyı açtı. Uzanıp arka döşemenin üzerindeki dergiyi aldı. Yağmur tek kelime etmeksizin hayretle Kaya'yı izliyordu. Kaya dikkatle arabanın önüne doğru yürüdü. Arabanın durduğu yerden bir-iki metre ilerde, tam arabanın önünde bir kurbağa korku içinde arabaya doğru bakıyordu, şoktaydı. Arabanın fren sesleri bile onu kaçıramamıştı. Öylece hiç kıılmadan asfaltın üzerinde duruyordu.

Yağmur kurbağayı, Kaya onu derginin üzerine almaya çalışırken fark edebildi. Kurbağa Yağmur'a, Yağmur kurbağaya bir an için bakakaldılar; sanki birbirlerinin düşüncelerini okumaya çalışıyorlardı. İkisi de korkuyordu. Düşündükleri bir şey yoktu; yalnızca korku. Kaya hiç de kendisinden beklenmeyen bir çabuklukla dergiyi kurbağanın üzerine kapattı.

“Yakaladım onu, yakaladım onu!” diye çığlık atıyordu. Ortasından açılmış ince derginin altındaki kurbağa hiç kıılmamıyordu. Kaya dergiyi dikkatle, kurbağayı içine hapsedecek şekilde kapattı ve arabaya döndü.

“Arkada benim bir ayakkabı kutum var, lütfen içindekileri çıkarıp kutuyu bana verir misin?” dedi.

Yağmur biraz acıma, biraz da korku içerisinde:

“Ne yapacaksın, bırak hayvanı,” diye biraz kızdı.

“Bırakırsam bir arabanın altında kalacak! Sen bana kutuyu versene.”

Yağmur arabanın arkasına uzanıp bir sürü dergi ve çantanın arasından kutuyu buldu. İçindeki yeni ayakkabıları hızla çıkarıp, arka koltuğun üzerine fırlattı.

Kaya elindeki paketi kutuya doğru yaklaştırıp, “Yaklaş biraz, ben bırakır bırakmaz, sen de kapağını hemen kapat!” dedi.

Yağmur kurbağadan korkmuyor ama tiksiniyordu.

“Tamam mı? Hadi!”

Sonunda kurbağa ayakkabı kutusuna girdi. Kıpırdamıyordu.

Kaya acaba hâlâ yaşıyor mudur, diye düşündü ama cesaret edip Yağmur’a sormadı. İyice kapandığından emin olduktan sonra kutuyu uzatarak, “Tutabilir misin, ben biraz yeşillik filan getirip kutuya koyayım,” dedi ve arabadan indi. Yağmur kutuyu istemeye istemeye kucağında tutuyor, yeşil kurbağanın kartonu delip çıkmasından korkuyordu.

23

Kaya eve geldiğinde hemen telefona sarılıp “Seni bekliyorum,” demiş, geliyorum diyen Yağmur, saatler geçmesine rağmen gelmemişti. Kaya içten içe kızıyor, ancak ne telefon etmek, ne de mesaj göndermek istiyordu. Siniri her geçen dakika daha da artıyor, içini ya gelmezse korkusu kaplıyordu. Haber bile vermemişti. Madem öyleydi, o halde ona güzel bir ceza vermeliydi. Yağmur taksiden inip zili çaldığında, demir kapının soğukluğuyla karşılaşmasını istiyordu. Biraz zalimce miydi? Hayır, tepkisini ölçmek, Yağmur’u denemek için müthiş bir fırsattı.

Anahtarlarını, cep telefonunu, kredi kartını cebine koyup ağır ağır kapıdan çıktı. Elleri ceplerinde, asık bir suratla yürümeye başladı. Etrafına bakınıyor, her

an köşeden sokağa dönecek bir taksi görmeyi ümit ediyordu. Adımlarını hızlandırdı. Yağmur'un taksiden inip kendisine bir çocuk gibi gülerек yaklaşmasını, elini uzatıp onu hızla kendine çekmesini ve dudaklarına bir öpücük kondurmasını istiyordu. Ne kadar sevildiğini hissetmek, onun acıyla, pişmanlıkla özür dilediğini görmek, o ânı yaşamak istiyordu. Ona iyi bir ders vermeliydi. Gelince zili çalacak, fakat kapı açılmayacaktı. Yağmur'un içinde bir burukluk, bir merak, beyninde bir anlık uyuşma oluşacaktı. Hemen telaşlanıp, telefonuna sarılacak, "Kapıyı açar mısın?" diye titrek bir sesle, heyecanla, biraz da sevgiyle soracaktı.

Elindeki cep telefonunu sıktı. Telefonun hemen çalmasını ve arayanın Yağmur olmasını diliyordu. Öyle bir istek ki, yaşanan her saniye içinden bir şeyleri eksiltiyordu sanki. Onun bir an önce telefon etmesini, yalvarmasını istiyordu. Sonunda öyle de oldu. Çok geçmeden telefon çaldı. Cevap vermek için heyecanlanıyordu; onu bu davranışı yüzünden pişman etmeliydi. Daha fazla dayanamayıp telefonunu açtı.

"Ben geldim!" dedi telefondaki ses. Sevgilisinin sesini tekrar duymak, neden geciktiğini öğrenmek istiyordu.

Yağmur, "Ben aşağıdayım, açar mısın kapıyı?" diyordu sabırsızca.

"Evdе değilim. Dışarıya çıktım," dedi Kaya.

Yağmur Kaya'nın kızgınlığını ses tonundan anlamıştı. Hemen bir şeyler yapması gerektiğini düşündü. Bu adamı çok ama çok seviyordu. Annesine, babasına, arkadaşlarına rağmen. Daha ilişkiye başlamadan önce tüm arkadaşlarına danıştığında hepsi "Hiç öyle şey olur mu? Neredeyse baban yaşında!" demişlerdi. O ise

tereddüt içindeydi. Herkes olmaz diyor, ama o denemek istiyordu. Belki de, iki yıldır göremediği babasının sevgisini buluyordu onda. Burak'a ispat etmeliydi ne kadar çekici olduğunu. Kaybettiği özgüvenini tekrar kazanmalıydı. Paris'te, Kaya'nın kendisine nasıl da kur yaptığını düşündü, bir an o dakikaları yeniden yaşar gibi oldu. Paris'ten dönüşünde hep kim bilir nasıl sevişiyordur bu adam diye düşünmüştü. Muhakkak denemeliydi. En az bir kere. Şimdi de yine aynı şeyi istiyordu. Bitecekse bile en az bir kere daha sevişmeliydi.

“Hadi gel, lütfen,” dedi Yağmur.

“Hayır, ben çok açım. Seni bekleye bekleye bir hal oldum, istiyorsan sen gel!” diye katı bir şekilde yanıtladı Kaya.

“Sen gelsen olmaz mı Kaya, lütfen?”

Yağmur üzgün ve çaresizdi. Sevgilisiyle sevişmek, onun kollarında bir-iki saat geçirmek istiyordu.

Onu hiç böyle görmemişti. Kıskandığı, sorular sorduğu anlar olmuştu, ama hiç bu kadar sinirlenmemişti. Kesin, kararlı konuşuyordu.

“Gelemem. Açım, bir şeyler yemek istiyorum. Geleceğin saati söylersen boşuna beklememiş, vakit kaybetmemiş olur, kendimi ona göre ayarlarım. İstanbul'u yaşamak istiyorum.”

“Tamam, neredesin? Ben geliyorum,” dedi Yağmur titrek bir sesle. Üzgün, biraz da pişmandı. “Hemen geliyorum, bekle beni.”

Yağmur birdenbire Kaya'nın kollarından sıyrılmak istedi.

“Tamam, artık gitmem gerek. Çok geç kaldım,” dedi.

Bacaklarını birleştirerek kadınlık organını, elleriyle de göğüslerini kapamaya çalışıyordu.

“Bakma lütfen.”

Kaya, “Ben göreceğimi gördüm, hadi ellerini çek lütfen,” derken, Yağmur yerinden fırlayıp banyonun yolunu tutmuştu bile.

“Ben de seninle Taksim'e kadar geliyorum,” diye seslendi Kaya yattığı yerden. “Dolaşmış olurum, hem belki fikrini değiştirirsin.”

“Tamam sen bilirsin, o halde çabuk ol,” dedi Yağmur.

Banyodan döndüğünde, koyu mavi külotunu giymişti bile. Sonra siyah büstiyerini giydi. Kaya, Yağmur'a yaklaştı, boynuyla omzunun birleştiği yere bir öpücük kondurdu. Yağmur onun gözlerine gülümseyerek baktı. Sağ yanağındaki gamzesi beliriverdi. Kaya, onun yüzünün aldığı ifadeleri hafızasına kaydetti. Bir anlığına görünen gamzesi ona çok yakışıyordu, Kaya her zamanki gibi o âna takılıp kaldı.

“Hadi ama çok geç kaldım, bekliyorlar,” dedi Yağmur, Sinem'i ararken.

...

Kaya böreğini hızlı hızlı yiyor, sevgilisinin yemek ortasında kalkıp gitmesini istemiyordu. Birbirlerine bakıyor, pek fazla konuşmuyorlardı:

“İstersen seni bekleyeyim, birlikte döneriz,” dedi Kaya.

“Hayır, sen git.”

“Sen bilirsin. Ben erken yatmıyorum. İstedğin saatte ara, gelip seni alırım.”

Bir süre sonra Yağmur’un telefonu çaldı:

“Tamam, biz Sütüş’teyiz. Önünde misiniz? O halde çıkıyorum.”

Yağmur alelacele kalkarken Kaya’nın yanağına küçük bir öpücük kondurdu. Kaya birdenbire kendini yalnız, terk edilmiş hissetti. Pastanede bütün masalar doluydu. Zaten geldiklerinde zar zor yer bulmuşlardı. Garsonlar telaşsız ama hızlı adımlarla, müşterilerle yiyeceklerin hazırlanıp sergilendiği tezgâh arasında dolaşıyorlardı. Masalara baktı; çiftler, arkadaş grupları ve kendisi gibi yalnız oturan birkaç kişi vardı.

Masasından Yağmur’un kalkıp gittiğinin kimse farkına varmamıştı. Sanki başından beri yalnızdı. Oysaki yalnız oturmadığı, masadaki aşure tabağından ve bardaktaki kırmızı ruj izinden belli oluyordu. Kaya, orada daha fazla kalmanın anlamsız olduğunu düşündü; dışarı çıkıp İstiklâl Caddesi’nin kalabalığına karıştı. Bir süre Galatasaray’a doğru, kitapçılara bakarım diye yürüdü. Ama kendini daha da yalnız hissediyordu. Birbirleriyle konuşan, gülüşen insanlar, özellikle de gençler etrafa bakınarak dolaşıyordu. İlerlemek çok zordu. Her yer insan kaynıyordu. Keman çalan yaşlı adam, çiçek satıcıları, “Abi, elli Rus kadını getirdik,” diyenler, “Boyayalım mı?” diye soranlar, tezgâhlarının yeni gazetelerle dolmasını bekleyen gazete bayileri, dışarıya müzik yayını yapan müzik marketler ve vitrinlerine yayınladıkları “çok satan kitaplar”ı koymuş kitapçılar, yiyecekleri sergileyen lokantalar, tatlıcılar, sürekli in-

dirimde olan konfeksiyon mağazaları...

Kaya'yı saran yalnızlık duygusu artıyordu. Yağmur şimdi ne yapıyordu? Elinde votka-limon bardağı, arkadaşlarıyla konuşup gülüyor, müziğin ritmine uyarak sallanıyordu, diye düşündü. Belki de daha şimdiden delikanlının biri Yağmur'u uzaktan göz hapsine almıştır bile. Birazdan ona yaklaşır "Dans edelim mi güzelim?" diyecek; Yağmur da ne yapacağını bilemeden, biraz da içtiği votka-limonun tesiriyle kendini onun karşısında dans eder bulacaktır. Belki de gruptaki arkadaşları, o akşam onunla tanıştırmak üzere birini davet etmişlerdir.

Karanlık düşünceler içinde kayboluyordu. Umut-suzdu. Bu genç kıızı kendisine daha da bağlayabilmek, onunla hiç değilse bir süre yaşamak için ne yapabirdi? Yağmur gençti, güzeldi, eğitimliydi. Birlikte olduklarında kendine olan güveni daha da artıyordu. Herkesin gözü üstündeydi.

Kaya aniden fikir değiştirdi. Taksim Meydanı'na geri dönüp dolmuşla Kadıköy'e dönecekti. Sanki herkes onun sevgilisi tarafından, bu akşam için de olsa terk edildiğini anlamış, ne işin var senin o kızla, diye sorar gibiydi. Başını öne eğmek istedi, bu defa karşıdan gelenleri göremiyordu. Bir mesaj göndersem diye düşündü. Belki de mesajı okuduğunda fikir değiştirir, koşar ona gelir, koluna girer ve "Özür dilerim sevgilim, bir daha seni yalnız bırakmayacağım, söz!" derdi.

Yağmur'u anlayamıyordu. Daha biraz önce yatağında, kollarındaydı. Yeşil gözleriyle ona minnet dolu bakışlarını sunmuş, kendini vermişti. Seni seviyorum der gibi bakıyor, çocuk gibi utanıyordu çıplaklığından.

Gözleriyle, "Bak, ben ne kadar güzelim, iyiyim,

gencim, yaşam doluyum, sana her şeyimi verdim, lütfen beni öldürme, sev beni,” derken Grenouille’un koklayıp, içine çektiklerinin akıbetine uğramaktan korkuyordu.

Sonunda nasıl bir mesaj göndereceğine karar verdi. Taksim’de hava serindi. Kadıköy durağında sıradaki dolmuşların en önde olanı dolmak üzereydi. Şoför, “Kadıköy’e bir, Kadıköy’e,” diye bağıyordu.

Kaya hemen dolmuşa atladı. Araba hareket eder etmez de elindeki telefonun tuşlarına bastı. “Sence aşk nedir?” diye soracaktı Yağmur’a. Âşık olup olmadığından emin değildi henüz; sadece Yağmur’un hislerini ölçmek istiyordu. Âşık değildi. Ama kıskanmaya başlamıştı. Oysa kıskanç erkek durumuna düşmeyi hiç istemiyordu. Tuşlara bastı: “Sence aşk nedir?”

Mesajın gittiğine emin olmak için bir süre gözünü telefonun ekranından ayırmadı. Bir heyecan mıydı? Bir sürükleniş, bir alışkanlık hâli miydi aşk?

Bir-iki dakika sonra “Bilmiyorum, sence nedir?” diye yanıt geldi Yağmur’dan. Dolmuş Dolmabahçe Sarayı’nın önünden geçiyordu. Kaya arabadaki sekiz kişinin yanında yapayalnızdı. Gökyüzü karanlıktı, zifiri bir karanlık. Yıldızlar gözüküyordu. Yanında oturan güzel kadına baktı. Bacaklarını kısmen örten mantosunun aralanan kısmından dantelli çoraplarının sardığı düzgün bacakları gözüküyordu. Dolmuş Boğaz Köprüsü’nün üzerine geldiğinde, Boğaz’ın Marmara’ya açılan kısmının muhteşem görüntüsüne dalmıştı. Işıklar Topkapı, Ayasofya ve Sultanahmet’in yüzyıllardır azalmayan tarihsel, gizemli gücünü artırıyor. Oralarda saklı bir şeyler, gece gündüz, her an bakışları bu yapıların üzerine çeken, büyüleyen, sihirli bir güç olmalıydı.

Yazacağı yanıt aklında belirmişti. Kalem olmadan yazmak, bilgisayarının o sevdiği klavyesinin tuşlarına dokunmadan düşüncelerini ekrana geçirmek, hele telefonun küçük ekranında düşüncelerinin ruhsuz harflere dönüşmesini görmek pek hoşuna gitmiyordu, ama yine telefonunun mesaj sayfasını açtı.

“Aşk, ışılıtlı Taksim’de sevdiğini bırakıp koca İstanbul’da yalnızlığı yaşamak, yazmak gibi bir şey,” diye yazdı; sonra da yazdığını tekrar tekrar okudu. Gönder tuşuna basıp mesajını gönderdi. İletildi notunu alana kadar gözlerini yine ekrandan ayırmadı. Mesaj iletilmişti, artık yanıtı beklemeliydi. Telefonu cebine koydu, arada sırada sanki mesaj gelmiş gibi çıkarıp bakıyordu. Oysa mesaj gelse çıkardığı sesi duymaması imkânsızdı.

Bir türlü mesaj gelmiyordu. “İşte, beni sevmiyor. Zaten sevse ne diye beni bırakıp iki-üç arkadaşıyla bara gitsin ki! Benimle birlikte bir yerlere gidebilirdi, hiçbir alternatif teklifte bile bulunmadı,” diye geçirdi içinden. “Çıkışta bana gel,” demesine rağmen, “Hayır, beni bekleme,” diye kestirip atmıştı Yağmur.

Dolmuştan indi, ayakları onu ister istemez bir gazeteciye sürükledi. Oysa o gün bütün gazeteleri okumuştı. Ertesi günküler de bu saatte henüz çıkmazdı. Tüm bunları bile bile yaklaştı, bir dergi aldı; yaklaşık yarım saat satıcıyla sohbet etti. Gazete satıcısının bütün gece ne yaptığını, gazetelerin saat kaçta geldiğini, her gazetenin kaç tane sattığını sordu. Aydın Doğan’la Cem Uzan sürtüşmesinden ve daha bir sürü şeyden konuştular.

Yağmur, kısa sürede Kaya’nın bu huyunu öğrenmişti. Bütün esnafla durup saatlerce sohbet ederdi.

Hele bir keresinde bir arkadaşıyla karşılaşmış, tam bir saat ayakta, yolun ortasında Hayyam'ın bir şiirini beş ayrı dilde dinlemişti:

*Quel est l'homme ici-bas qui n'a point commis
de péché, dis?*

*Celui qui n'en aurait point commis,
comment aurait-il vécu, dis?*

*Si, parce que je fais mal, tu me punis par le mal,
Quelle est donc la différence qui existe entre toi
et moi, dis? ⁽²⁾*

Felsefeci arkadaşı, ayrı dillerdeki yorumların farklarını anlatıp “Kaya Bey, ben Hayyam için ölüyorum. Ne olur, bir gün oturalım, biraz daha uzun konuşalım,” demişti. Yağmur bu arada sıkıntıdan bir sürü telefon konuşmaları yapmış, üç sigara içmiş, deniz kıyısına yürüyüp sisler altındaki Sultan Ahmet Cami'nin minarelerine bakmıştı; bir türlü hadi geç kalıyoruz diye-memişti.

Kaya hem arkadaşının ilginç konuşmasını kaçırmak istemiyor, hem de sevgilisini beklettiği için üzülüp sıkılıyordu. Arkadaşıysa konuşmasına ara vermeyi hiç düşünmüyordu. Sonunda, sevgilisinin artık sıkıntıdan çekip gidebileceğini düşünen Kaya, “Biz gecikiyoruz, müsaadenle! Bir akşam oturur, daha geniş konuşuruz,”

⁽²⁾ Dünyayı kim günahsız bilirmiş, söyle! / Yaşayan mutlak günah almış, söyle! / Ben kötülük edince, sen de edersen / İkimizin ne farkı kalmış, söyle!

demiş, böylece oradan ayrılabilmişlerdi. Yağmur hiç de memnun kalmamıştı bu bekleyişten. Ama Kaya'nın ona okuduğu Hayyam'dan mısralar her şeyi unutturmuş, o da dönüp Kaya'nın dudaklarına küçük bir öpücük kondurmuştu.

*Ömür defterinden bir fal açtım gönlümce
Halden anlar bir dost gelip falı görünce
Ne mutlu sana, dedi, daha ne istersin
Ay gibi bir sevgili, yıl gibi bir gece*

...

*Sevgili bir başka güzelsin bugün
Ay gibisin! Pırıl pırıl bugün
Güzeller yalnız bayram günleri süslenir
Seninse bayramları süsler gül yüzün*

Gazete bayiinden ayrılıp evine gitmek için bir takisi ararken, telefonun o heyecan verici mesaj sesi, Kaya'nın hiç beklemediği bir anda duyuldu. Hemen telefonuna sarıldı, mesajı heyecanla okudu:

“Ne yapıyorsun? Uyudun mu?”

Beklediği mesaj gelmişti, ama Yağmur'a her istediğini yapmasına müsaade eden bir yanıt yazmamalıydı. Ancak kırıncı da olmamalıydı. Belki bu gece tekrar onu görebilirdi. Ne yazması gerektiğini düşündü.

Sonunda karar verdi. Kısa, yorumsuz bir şey yazacaktı:

“Hayır, uyumadım.”

“Çok sıkıldım,” diye karşı yanıt aldı hemen. Kaya bu defa telefon etmeye karar verdi.

“Neredesin?”

“Hâlâ bardayım ama çok sıkıldım. Seni özledim.”

“O halde gel!”

“Gelemem, pek fazla param kalmadı.”

“Önemli değil. Taksiye bin. Buraya gelince ben öderim. Hadi, bekliyorum.”

“Bir dakika, biraz düşüneyim, seni ararım.”

İki dakika sonra tekrar telefon çaldı:

“Taksideyim.”

Kaya, belki de başka bir sevgilisinden haber bekledi, gelmeyince de sıkılıp beni aradı, diye düşündü.

“Yaklaşınca telefonu çaldır, aşağı inip taksi parasını ödeyeyim.”

“Peki sevgilim, öpüyorum.”

Taksi geldiğinde kapıda bekliyordu. Birlikte yukarı çıktılar. Yağmur biraz içkiliydi, kapıdan girer girmez hemen Kaya’ya sarıldı. Televizyonda Okan Bayülgen her zamanki gibi çılgık çılgığa “Zagaladım sizi!” diye bağırıyordu.

Yağmur televizyonu kapattı.

“Arka odaya gidelim,” diyerek Kaya’nın elinden tuttu. Yüzü yorgundu, makyajı üç-dört saat öncesine göre parlaklığını yitirmiş, gözlerinin altındaki farlarla kirpiklerindeki rimeller karışmaya başlamıştı. Sanki saatlerdir uyumamıştı. Bu haliyle en az otuzlu yaşlarda görünüyordu. Kaya koridorun sonunda Yağmur’u kendisine çekti, öpüşmeye başladılar. Yağmur’un alt dudağı Kaya’nın dudakları arasında adeta eziliyordu. Yağmur dilini güçlü bir şekilde öne iterek, dudağını Kaya’nın tutsaklığından kurtardı. Bu defa Kaya’nın dudakları Yağmur’unkilerin tutsağıydı. Kaya adeta nefes alamaz bir hale gelmişti. Bu bunaltıcı durumdan kurtulmak için Yağmur’u duvara doğru hafifçe itti ve ellerini onun güzel kazağının altına sokarak, sıcak,

ince bedenini okşamaya başladı. Bir eliyle de pantolonunun düğmelerini çözüyordu.

Keten pantolon yere düştüğünde, Kaya elini Yağmur'un çıplak bacaklarında dolaştırarak ayaklarına ulaştı. Pantolonunu eliyle iterek ayaklarından uzaklaştırdı. Yağmur, Kaya'nın bütün hareketlerine yardım ediyordu. Solukları giderek hızlanıyor, bu dakikaların daha uzun sürebilmesi için fazla kıpırdamıyordu. Her şey istediği gibiydi.

Kaya, ellerini tekrar Yağmur'un mavi kazağının örttüğü göğüslerine götürdü. İri göğüslerini avuçlarında hissetti. Pembe meme uçları dimdikti; dudaklarının arasına aldı, diliyle hafifçe oynuyordu.

Yağmur kendisini duvara dayamış, gözlerini kapamıştı. Bir saat önce barda çalan müziğin hâlâ etkisi altındaydı. Kalabalıktı; üzerindeki bakışlardan sıkılmış, içtiği iki bardak votka-limon onu bunaltmıştı. Sevgilisinin kollarında olmak, öpüşmek, okşanmak istiyordu. Burak, Kaya ve daha başkaları gözlerinin önündeki bir hayal perdesinden akıp geçiyordu. Resimler bulanıklaşıyor, seçilmez oluyordu. Sevgiliye ihtiyacı vardı. Ama hangi sevgiliye? Dayanılmaz bir sevişme duygusu kaplamıştı içini, beynini. Birinin onu aramasını istiyordu. En güçlü olasılık Kaya'nın aramasıydı. O da aramıyordu. Halbuki biraz önce ne kadar da yalvarmıştı. Aşkın tanımını sormuştu. Bunlar hep onu istediği içindi. Etrafına bakındı. Kendi yaşındaki gençler çoğunluktaydı. Bir-iki gecelik ilişkiler için buradaydılar. Hiçbiri Kaya kadar kibar davranamazdı. Belki de yaşadığı ülkenin kültüründen olsa gerek, çok inceydi, çok anlayışlıydı. Onunla olmak, kendini ona bırakmak özgüvenini artırıyor, onunlayken hiç korkmuyordu.

Çok nazikti, yatakta kendisini hiç hırpalamadan seviyordu.

Kaya'nın dudakları Yağmur'un göğüslerinden daha aşağılara, karnına doğru inerken karşısındaki muhteşem güzelliği içine çekmek istercesine derin bir nefes aldı. Dişleriyle Yağmur'un çıplaklığını örten son jarse parçasını aşağı doğru çekti. Yağmur bacaklarını oynatarak külotunun ayaklarına kadar inmesini sağladı. Kaya'nın yere diz çöktüğü esnada, her ikisinin de biraz önce Boğaz Köprüsü'nden ayrı ayrı geçerken baktıkları gökyüzünü dolduran yıldızlar, gözlerinin önünden bir film şeridi gibi geçiyordu. Her yer yıldız doluydu. Karanlıkta ve çok uzaklarda olan yıldızlar onların mıydı?

25

Senatör Marie-Françoise, Kaya'yı sürekli telefonla arıyor, ihale gününün yaklaştığını, muhakkak görüşmeleri gerektiğini söylüyordu. İstanbul-Ankara hızlı tren ihalesini her ne pahasına olursa olsun Fransız Devlet Demir Yolları Şirketi almalıydı. Proje, bütün Ortadoğu ülkeleri için örnek oluşturacak, dünyanın en güvenilir, ileri teknolojisine sahip olan Fransız Hızlı Tren Şirketi ve işleri bir türlü iyi gitmeyen yapımcısı için büyük bir pazarın kapılarını aralayacaktı. Zaten normal koşullarda ihalenin Fransız şirketine verilmesi için hiçbir neden yoktu. Yine de son zamanlarda AB ile Türkiye arasındaki ilişkilerin bir türlü Türkiye'nin istediği gibi gitmemesi ve ABD'nin bu bozuk ilişkiyi kendi lehine çevirmek için her türlü oyuna baş-

vurması Fransızları tedirgin ediyordu. Ayrıca Türk Dışışleri, isteklerinin karşılıksız kalacağını bildiği halde, Fransa'dan pek çok şey bekliyordu.

Senatör, bir yandan sevgilisinden uzak kalmanın ıştırabını duyuyor, diğeryandan kendisine bakanlık yolunu açabilecek anlaşmayı da kaçırmak istemiyordu. İhaleyi kazanmaları durumunda, en kötü ihtimalle, şu sıralarda ABD'de MBA'sını tamamlamakta olan oğlu Fransa'ya döndüğünde büyük bir kamu kuruluşunda önemli bir işegirebilirdi.

Diğeryaraftan, Kaya'nın kendisini aramamasına içten işekızıyordu. Ne de olsa dünyanın en güçlü ülkelerinden birinde koca bir senatördü. Nasıl olur da küçük bir ülkenin aydını, genç ve güzel olduğu kadar güçlü bir senatörün etkisi altında kalmazdı?..

Kendisini genç buluyordu. Bir senatör için çok gençti; üstelik güzeldi, çekiciydi, iyi giyiniyordu. Politikanın içindeki diğerykadınlar gibi paspal, şişko ve çirkin değildi. Hep en iyi markalardan giyinir, en güzel butiklerden alışveriş eder, en lüks kuaförlerde saçlarını boyatıp yaptırırdı. Birçok ünlü işadama, politikacı, gazeteci peşinde koşuyordu. Her fırsatta "Madame le Senateur" diyerek önünde eğilirlerken bile gözlerinin içine bakarlardı. Onunla yakınlaşmak, bir akşam yemeğinde birlikte olmak için gözlerinden gelebilecek en ufak bir ışıltıyı beklerlerdi. O ise, samimiyeti biraz ilerlettiklerinde "Sizinle bir akşam yemeğinde baş başa olmak için neler feda etmem," demekten tutun da, işlerini takip ettirebilmek için defalarca bin bir türlü bahanelerle Paris'in en pahalı mağazalarından hediye ve çiçek gönderenleri çoğunlukla reddederdi.

Kiminle ne zaman, nerede olacağını hep kendisi seçerdi. Parlamentodan aldığı maaş ve harcırahlarla birlikte ailesinin de katkılarıyla oluşan servetinin yanında bu adamın geliri çok sınırlı kalıyordu. Kendisinin yapabildiği pahalı tatilleri bu gazeteci kimliğine bürünmüş, uluslararası yüksek ilişkiler peşinde koşan, bir araştırma bürosunda daire şefi olan birinin hiç yapamayacağını biliyordu. Yaşam düzeyleri arasında çok büyük farklar vardı. Doğrusu kendisi gibi aristokrat bir aileden gelmediği her halinden belliydi ama yine de idare ediyordu; adam oturmasını, konuşmasını, giyinmesini, yemesini içmesini biliyordu. En önemlisi yatakta onunla birlikte olduğunda yüksek yamaçlardan süzülen bir kuş gibiydi; yırtıcı olmayan, yumuşak bir kuş. İriyarı, kaba saba, sert değildi. Yanında tartıştığını hiç görmemişti; gülümseyerek, sevgi dolu gözlerle bakardı hep etrafına. Hele etrafındakiler kadın olunca dünyanın en ideal kavalyesiydi sanki. Sihirli bakışları olan, bazen kendinden çok emin, bazen de kararsız bir kişiydi. Ama bilmediği tek şey sevmekti. Hele kendisi gibi, herkesin peşinde koştuğu, iktidarda olan bir partinin uzun yıllar en üst kademesinde bulunmuş, ikinci yedi yılına başlamış bir devlet başkanının yakın çalışma arkadaşını, bir senatörü bile sevmesini bilmiyordu bu adam. Hele bir de sevmesini bilseydi neleri olmazdı bu adamın, neleri... Kendisiyle birlikte olsaydı, uluslararası görevlere atanmasını sağlayabilir, Paris'te oturup dünyanın bilmem neresindeki misyonun sorumlusu sıfatıyla yüksek bir maaş ve itibar sahibi olabilirdi.

Birkaç gündür hep kafasında bunları düşünüp tartıyordu. Nasıl olur da böyle biri kendisini aramaz ve

çağrularına yanıt vermezdi? Acaba Türkiye’de France Telecom hatlı telefonunu kullanmıyor muydu? Hayır, olamazdı, çünkü telefon çalıyordu. Sadece yanıt veren yoktu. Çalan telefonun ekranında MF harflerini görüyor olmalıydı. İlk tanıştıkları gecenin ertesi sabahı, senatodaki bir toplantıya katılmak üzere evden erkenden çıkması gerektiğinde, Kaya’nın telefonunu yatağın yanındaki küçük komodinin üzerinden alıp kendi numarasını MF kısaltmasıyla kaydetmişti.

Senatör sinirlenmeye başlamıştı. Telefonlarına yanıt vermeyen bu adamı elinden kaçırmak istemiyordu. Bakanlık ya da oğluna iyi bir iş bulma fikri artık ikinci plandaydı. Yorgun geçen bir haftanın sonunda, cumartesi gününü Kaya’nın kollarında geçirmek istiyordu. Ama Kaya bir türlü yanıt vermiyordu. Marie-Françoise her zamanki ani kararlarından birini almak üzereydi. Cep telefonunun belleğinden, yolculukları için sık sık bilet aldığı, senato binasının yakınlarındaki turizm şirketinin telefonunu buldu. İki-üç dakika içinde istediği kişiye ulaştı. Ertesi sabah Air France’ın İstanbul’a uçan ilk seferi için kendisine *business class*’ta yer ayırttı, yarım saat içinde de otel rezervasyonunun yapılacağı sözünü aldı.

Telefonlarına bir türlü yanıt verilmemesini hazmedemiyordu. Kaya’yı istiyordu. Hafta sonu için özel bir programının olmamasını fırsat bilerek, en son on sekiz yaşındayken babasıyla gittiği İstanbul’u tekrar görmek ve Kaya ile birlikte olmak için gitmeye karar vermişti. Daha yarım saat dolmadan ajanstaki görevli, Marie-Françoise’ı tekrar arayıp otel rezervasyonunun yapıldığını, otelin sadece İstanbul’un değil belki de dünyanın en güzel otelleri arasında olduğunu söyledi.

Marie-Françoise heyecanlıydı, ertesi gün öğle yemeğini onunla yiyebilecekti. Tabii telefonuna yanıt alabilirse...

Fransız Hava Yolları'na ait tarifeli uçak tam saatinde hareket etti. Marie-Françoise uçuş boyunca cam kenarında oturup günlük gazetelerini okudu. Alpler'in üzerinden geçerken, bir süre dağların üzerine büyük lekeler gibi yerleşmiş karları seyretti. Pazartesiye hazırlanması gereken dosyaları da yanına almış, dönüşte havaalanından doğruca senatoya gitmeyi planlıyordu.

Uçağı İstanbul'a yaklaştığında hava sisliydi. Uçak havada bir-iki tur atıp, pilotun kontrol kulesiyle yaptığı "Başka bir şehre mi yönelsek," pazarlığının ardından fikir değiştirerek, zor koşullara rağmen başarılı bir iniş yaptı.

Marie-Françoise, birinci sınıftaki ikramlarla biraz rahatlamış, gevşemişti. Dünkü sinirli hali yok gibiydi. Uçaktan inerken, merdivenlerin bittiği yerde duran kara gözlüklü, koyu lacivert takım elbiseli, asker tıraşlı genci fark etmedi. Genç adam, senatörü görür görmez başını başka yana çevirerek göz göze gelmelerini engellemiş, yakasındaki mikrofona bir şeyler fısıldamıştı:

"Okey, bien vu."

Elindeki küçük tekerlekli valizini çekerek yavaş yavaş, rahat adımlarla yolcuları terminale götürmek üzere bekleyen Havaş otobüsüne doğru yürürken, arkasından takip eden takım elbiseli gence dikkat etmiyordu bile. Gümrük kontrolünden, elindeki diplomatik pasaportu sayesinde hiç beklemeden geçti. Bu arada kara gözlüklü, koyu lacivert giyimli genç, kendi gibi giyinmiş iki kişiyle buluştu. Üçü birlikte etraflarına bakına

bakına taksi durağına yöneldiler. Marie-Françoise bir ara onların arkasında kalınca, durakta yaptıkları küçük bir jestle tekrar onun arkasına geçtiler.

Bir taksi yaklaştı. Kahya, senatörün Lancel marka çantasını elinden kapıp şoför mahallinin yanındaki koltuğun üzerine çantayı bıraktı, araba hareket etti. Arkada, bir başka takside kara gözlüklü, takım elbiseli üç adam takip ediyordu. Taksiler birbiri ardına Çırağan'a girdiler. Marie-Françoise resepsiyonda kaydını yaptırırken diğer üç genç, daha önceden yerleştikleri odalarının anahtarlarını alıyordu.

Marie-Françoise, odasından Boğaz'a hayran hayran bakarken, geçen koca bir şilep gözüne takıldı. Kırmızı, siyah boyalı şilebin yüklü olduğu belliydi. Alt kısmındaki siyah boyalar neredeyse görünemeyecek şekilde suyun içerisindeydi. Koltuğuna çöktü. Boğaz'ı oturarak seyretmek, Bizans'ın çöküşünü hayal etmek istiyordu. İstanbul'a geliş nedenini unutmuş gibiydi. Şilebin arkasından gelen küçük yelkenliyi görmüyordu bile. Bizans'ın duvarlarını topçu ateşiyle döven Fatih'in ana gemisini düşünmeye çalıştı.

İstanbul üzerindeki sis çoktan kalkmış, yerini açık bir havaya bırakmıştı.

Elçi içeri girdi. Bizans imparatorunun önünde eğilerek, sultanının, rulo yapılmış kurdeleli, kırmızı mühürlü mektubunu uzattı. Sultan Mehmet, İstanbul'un anahtarlarını derhal istiyordu.

İmparator, beklediği haberin bir türlü gelmeyişinin çaresizliğini yaşıyordu. İçinde mumların yandığı büyük bir avizenin süslediği geniş salonun içinde, Bizanslı savaşçıların pek çoğu, yaşamlarının imparatorun iki dudağının arasından çıkacak sözcüklere bağlı

olduğunu düşünmeye başlamışlardı. Bilge görünümlü, yaşlı elçi yavaşça kafasını kaldırdı; yanıtı öğrenmek istiyordu. İmparator, karşısında eğilen Osmanlı elçisinin yerinde sultanın olmasını düşlerken, artık bunun hiçbir zaman gerçekleşemeyeceğini biliyordu.

Şilep uzaklaşmıştı. Boğaz sularını delmeye çalışan güneş ışınları, kabaran suların karanlığını azaltırken ardındaki beyaz yelkenli, koyu mavi suların arasından kayıp gidiyordu. Marie-Françoise, yol yorgunluğu yetmezmiş gibi, manzaranın da etkisiyle kendini hayal âlemine, melankolik bir boşluğa kaptırmıştı. Suyu delmeye çalışan güneş ışınları Fatih'in askerlerinin okları gibiydi. Teninin altında bir şeyler, isabet almayan okların düştüğü deniz suyu gibi kabarıyordu. Telefon etmeliydi, ancak yerinden kalkmaya üşeniyordu.

Marie-Françoise sonunda yerinden doğruldu. Telefonu bulup ahizeyi kaldırdı. Numarayı ezbere bilmediğini hatırlayıp el çantasını aradı. Ajandasının arka kapak bölümüne özenle yerleştirilmiş kartviziti buldu. Tekrar ahizeyi eline alıp numaraları dikkatlice tuşladı. Ahizenin kaldırıldığını anlar anlamaz, karşı tarafın sesini beklemeksizin heyecanla:

“Alo, Kaya?”

Ahizenin öbür tarafından genç bir kız sesi geldi.

“Alo, kimi aradınız?”

“J’essaie de rejoindre Kaya,”⁽³⁾ dedi Marie-Françoise.

“Kaya Bey şu anda evde değiller. Yardımcı olabilir miyim?” diye güzel bir Fransızcayla yanıt verdi Yağmur.

⁽³⁾ “Kaya’ya ulaşmaya çalışıyorum.”

O gün Yağmur, Kaya'nın evinde doçentlik sınavı için hazırladığı senaryosunun son düzeltmelerini yapıyordu. Marie-Françoise kendini tanıtmaya gereğini bile hissetmeden hiddetlendi:

“Siz de kim oluyorsunuz ki bana yardımcı olacaksınız? Kaya'ya İstanbul'da, Çırağan'da olduğumu, hemen gelip beni görmesini söyleyiniz.”

Birdenbire kendini kaybetmişti. Elindeki tek numara buydu. Kızgınlıkla söylenecek tek bir söz her şeyi berbat edebilirdi. Toparlanmaya, alttan almaya çalıştı ama beceremiyordu, sesi titriyordu. Sakinleşmeye çalıştı:

“Hemen gelsin lütfen, bekliyorum,” diyerek telefonu kapattı. Telefonun kapanmasıyla hüngür hüngür ağlamaya başladı. Koşarak kendisini pencerenin önündeki koltuğun üstüne bıraktı.

Telefonun diğer tarafındaysa Yağmur ağlıyordu, şaşkındı. İki ayrı kadın, iki ayrı yerde hüngür hüngür ağlıyorlardı. Dünyayla bütün ilişkilerini kesmişler, karpısı ansızın açılmış bir uzay aracından boşluğa düşmüşlerdi adeta. Kafalarındaki her şey bir bilgisayarın sabit diskinin formatlanması gibi silinmişti. Yağmur bir sonraki hafta vereceği seminerin konusunu bile unutmuştu. Biraz öncesine kadar heyecanla planladığı akşamüstü alışverişinde satın alması gereken kitaplar umurunda değildi. Rektörle olan ertesi sabahki randevusunu bile önemsemiyordu artık. Herhangi bir kişiye verilmiş bir söz gibiydi, bu doçentlik sınavı öncesindeki randevu. Doçentlik bekleyebilirdi.

Bir boşlukta, hiçliğin içinde düşüyordu. Artık hiçbir şeyin önemi yoktu. Belki de her şey önemliydi. Düşüşün ardından mutlaka bir yerlere ineceklerdi. Her ikisi de o duyguyu daha önce yaşamışlardı.

Yağmur, kocası Burak'ın Amerika'dayken onu önemsemediği ilk günlerde de bir boşluğa düştüğü hissine kapılmıştı. Başı örtülü, beş vakit namazındaki hacı kayınvalidesini ziyaret etmek istemediği zamanlarda hep kendisini boşlukta düşer gibi hisseden Yağmur, bir de Kaya ile ikinci kez seviştiğinde başka bir boşluğa sürüklenmişti. Boşlukların en muhteşemini, kanının vajinasına doğru çekildiği o anları hatırladı.

Marie-Françoise ise, şu anda yaşadığı duyguları ilk defa babasının ölümünden bir yıl önce, ikinci kez girdiği milletvekilliği seçimlerini üç oy farkla kaybettiğinde hissetmişti. Bir şövalyenin gururunun kırılmasıydı bu yaşadığı... Hele devlet başkanının teselli etmek amacıyla bizzat telefon açmasıyla biraz daha üzölmüştü. Belki de bakanlık kaybetmişti. Babasının arkadaşı olan devlet başkanının sesi çok babacandı. "Üzölme, önümüzdeki seçimlerde mutlaka kazanırsın," diyordu.

Uzun süre kendisini boşlukta hissetmişti. Tam kendisini toparlamaya başlamışken, bu defa babasının ani ölümü onu yıkmıştı. Cenaze merasiminde devlet başkanı bir ara koluna girmiş, elini tutmuştu. Bir süre sonra yenilenen senatörlük seçimlerinde babasının yerine aday gösterilmiş ve seçilmişti. Yavaş yavaş kendine olan güvenini yeniden kazanmaya başlıyordu. Düştüğü boşluktan çıkmasına cumhurbaşkanının eşi de bir hayli katkıda bulunuyordu. Her ziyaretinde küçük bir kız gibi ona sarılıp okşuyordu. Bu yüzden babasının eski dostu olan cumhurbaşkanına ve eşine her zaman derin bir sevgi ve saygı duyuyordu.

Daha sonra senatonun ulaştırma komisyonu başkanını seçilmiş, zaman zaman danıştığı imaj uzmanı saye-

sinde kısa sürede bambaşka bir kadın olmuştu.

Boşluk derinlere uzanıyordu. Boğaz'ın derinlikleri gibi karanlık bir maviliğe.

26

Yağmur otele geldiğinde biraz şaşkınlık, biraz da dehşet içindeydi. Etrafına bakınıp resepsiyon panosunu aradı. Resepsiyondaki genç kıza Marie-Françoise'ın odasına çıkmak istediğini söyledi. Kaya'nın arada bir ağzından kaçırıldığı konuşmalardan Marie-Françoise'ın senatör olduğunu biliyordu. Resepsiyonist odaya telefon edip, aldığı "Bekliyorum" yanıtı üzerine yol göstermesi için valeyi çağırdı. Yağmur, odaya giderken nasıl birisiyle karşılaşacağını ve ona neler söyleyebileceğini düşünüyor, ateşli bir hastalığın sabahındaki korkunç rüyalardan birini görür gibi oluyordu. Her yer sıcaktı, ıssız bir yolun sonundaki imparatoriçeye saygı ve bağlılığını sunmak için yürüyor gibiydi. Uzaklarda, kızgın güneşin ısıttığı kumdan bir yolun sonunda tahrına kurulmuştu. Arkasındaki iki yelpaze kendiliğinden sallanıyordu.

Nasıl hitap etmeliydi? "Madame" diye mi seslenseydi, yoksa "Madame le Senateur" mü dese daha iyi olurdu?.. En iyisi hiçbir hitap kelimesini kullanmamaktı. Kafası karışmıştı. Rüyada mı yoksa gerçekte mi yaşadığının farkında değildi. Neden sonra kapıya ulaştı. Odaya gelene kadar valeyle bir şeyler konuşmuş muydu, hatırlamıyordu. Loş koridorda altın sarısı tokmaklı kapının ahşabına valenin dokunmasıyla irkildi. Kapı açıldığında kendisini toparlamaya çalıştı-

yordu. Karşısında transparan bir gece elbisesi giymiş, saçları omuzlarında, kırk yaşlarında kumral bir kadın duruyordu. Vale, iyi akşamlar diyerek uzaklaştı.

Yağmur, Marie-Françoise'ın güzelliği karşısında şaşkındı. Boğaz'ı gören köşedeki iki koltuktan birine oturdu. Ortadaki sehpanın üzerinde yeni geldiği belli, gümüş tepsi üzerinde iki fincan ve bir çaydanlık duruyordu.

“Çay alır mısınız?” diye sordu Marie-Françoise.

Yağmur afallamıştı. Sanki her gün derse girip yüzlerce öğrenci karşısında saatlerce konuşan o değilmiş gibi suskundu. Ne diyeceğini bilemediği gibi, kızgınlığı yerini hayranlığa bırakmıştı. Marie-Françoise ise rahat gözüktüyordu. Siyah elbisesinin altındaki, bir genç kızinkileri aratmayacak güzellikte ve dirilikteki göğüsleri, dışarıdan yansıyan ışıkla daha da belirgindi.

Çayın ardından, Marie-Françoise'ın “Barda bir şeyler içelim,” davetine Yağmur hayır diyemedi.

Genç bir caz şarkıcısı, piyano eşliğinde Leonard Cohen'in “Dance me to the end of love”ını söylüyordu. Ön tarafında derin bir yırtmacı olan, kolsuz, uzun bir elbisesi vardı. Piyanonun önündeki tabureye oturduğunda uzun güzel bacakları ortaya çıkıyor; ayağındaki ince, yüksek topuklu ayakkabılarıyla, incecik bir kule gibi gözüktüyordu.

Garson, beyaz eldivenli elleriyle Marie-Françoise'a istediği şarap şişesini, etiketinin okunabileceği kadar yaklaştırdı. “Oui, Monsieur,” yanıtını alınca şişeyi dikkatlice kenardaki masada açtı ve yavaşça Marie-Françoise'ın bardağına bir parmak kadar boşalttı. Marie-Françoise alışık bir tavırla cam kadehin çepçeperlerinde şarabı yuvarladı. Koyu kırmızı, kan rengine

salonun dev kristal abajurlarından gelen ışıklar yansıyor. Şaraptan bir yudum aldı, istediği kıvamda ve tattaydı.

“Oui, merci,” dedi.

Garson önce Yağmur’un kadehini, daha sonra Marie-Françoise’ın kadehini doldurdu.

“Bu oteli çok beğendim, müthiş bir manzarası var,” dedi Marie-Françoise; konuşabilecekleri bir konu bulmaya çalışıyordu.

“Siz hiç vapura bindiniz mi? Asıl o manzaraları görmemiz lazım. Her hattın kendine özgü, değişik bir manzarası var. Tarih ve doğa, bugünün arabesk mimarisi, yüzen dev tankerler, rüzgârdan korunmaya çalışan küçük balıkçı tekneleri, daha neler neler... Burası İstanbul madam!”

Marie-Françoise müziğin etkisiyle dalmış, kadehindeki şarabın yarısını bitirmek üzereydi. Gözlerini Yağmur’un buğulu, iri gözlerinden bir türlü ayıramıyordu; kalın, biçimli dudakları etkileyiciydi. Kaya bu dudakları mı öpüyordu? İçinde kıskançlık duygusunun kabardığını hissetti. Yağmur güzeldi, gençti ama kendisi de hiç fena değildi. Kendisini yakın bir gelecekte bakan, sonra cumhurbaşkanı danışmanı, belki de bir gün başbakan olarak hayal etti. Ama aklına son kadın başbakanın başına gelenler gelince, bu son fikri pek beğenmedi. O sırada Yağmur’un, üzerindeki transparan elbisenin altından gözüken göğüslerine baktığını fark etti. Yarı dolu kadehten bir yudum aldı. Yağmur’un aralanmış dudaklarında, az önce yudumladığı şarabın ıslaklığı henüz kurumamıştı. Uzanıp Yağmur’un elini tuttu. Otuzuna varmamış bir genç tenin yumuşaklığını hissediyordu. Yağmur gülümsedi.

Masanın üzerinden kadehini tekrar almak için uzandığında Yağmur da elini kadehine uzatıyordu. Göz göze geldiler. Her ikisi de şarkıcının aşk namelerinin etkisi altındaydılar.

*Dance me to the wedding now, dance me on and on
Dance me very tenderly and dance me very long
We're both of us beneath our love,
we're both of us above
Dance me to the end of love
Dance me to the end of love* ⁽⁴⁾

Kadehlerini tokuşturup birbirlerinden uzaklaşacakları an Marie-Françoise susamış dudaklarıyla Yağmur'a yaklaştı; genç kızın ıslak, aralık dudaklarına küçük bir buse bıraktı. Yağmur gülümseyerek elindeki kadehten bir yudum aldı. Rüzgârlı bir ovada, yabancı çiçekler arasında dolaşıyordu. Rüzgâr, üzerindeki incecik ipek elbisenin eteklerini uçuruyordu, bukle bukle saçları darmadağınaktı. Yeşil bitki örtüsünün arasında kırmızı gelincikler, çok uzun saplı papatyalar ve onların üzerinde oynayan kelebekler arasında koşuyordu.

Kafasındaki bütün düşünceler silinmişti. İçinde bir bahar akşamında Boğaz serinliğinin rahatlığı, dudaklarında Akdeniz'de bir yaz akşamının sıcaklığını hissediyordu. Hiç gergin değildi. Boğaz'a karşı yumuşak bir yataкта uyanmak istiyordu. Her şeyi unutmak, adadaki plajı, Dijon'daki Hôtel de la Cloche'u, Washing-

⁽⁴⁾ Dans ederek düğüne götür beni, dans etmeye devam edelim / Çok yumuşak ve çok uzun sürsün dansımız / İkimiz de aşkımızın ötesindeyiz, ikimiz de aşkımızın üstündeyiz / Aşkın sonuna kadar dans edelim / Aşkın sonuna kadar dans edelim.

ton'daki Burak'ı, belleğinin derinlerindeki tren kazasını unutmak istiyordu.

Kaçıncı kadehten sonra tekrar odaya döndüklerini yıllar sonra bile hatırlayamayacaktı. Marie-Françoise mı Yağmur'u soymuştu yoksa kendisi mi soyunmuştu, hiçbir şeyi hatırlamıyordu. Asıl olan aynı yatakta olmalarıydı.

Tek hatırladığı, odaya döndüklerinde, barda bırakmadığı kadehinde kalan kırmızı şarabın son yudumunu içmeyip Marie-Françoise'ın göğüslerinin üzerine damlattığıydı. İri damlalar pürüzsüz yüzeyde kayıp, pembe göğüs uçlarının üzerlerine birer mücevher gibi konmuşlardı. Adeta küçük, kırmızı bir uğurböceğinin ılık bir ilkbahar akşamında teninize konması gibiydi. Bir genç kızinki kadar dik göğüslerin uçları üzerinde ellerini dolaştırmış, parmakları arasına alıp oynadık-tan sonra dudaklarını yaklaştırmıştı. Marie-Françoise bir eliyle Yağmur'un kafasına çocuğunu emziren bir anne şefkatiyle destek olurken, diğer elini sırtında dolaştırıyordu.

O gecedен aklında pek bir şey kalmayacaktı, Marie-Françoise'ın dudaklarını ve dilini bacaklarının arasında hissetmeseydi.

Odada loş bir ışık, pencereye vuran Boğaz rüzgârının hafif iniltisi ve yatağın üzerinde bir genç kız kadar saf Yağmur, çırılçıplaktı.

Yağmur bir defasında Kaya'nın kollarındayken, mora çalan o loş maviliği beyninde hissetmiş, hayatında ilk defa orgazma ulaşmıştı. Yirmi altı yaşında, on yıldan beri değişik birçok arkadaşı olmasına rağmen ve çok da istediği halde romanlarda okuduğu, filmlerde gördüğü bulutların arasındaki o gezintiye çıkamamıştı. Onun için bulutlara çıkmak önemliydi. Bulutlara hep yaklaştığı halde bir türlü kendisini üzerlerinde, içlerinde hissedememişti. O koyu mavi, siyaha yakın enerji dolu bulutlar yanından geçip gidiyorlardı. Ama o gün, Kaya ile Boğaz'ın mavi, koyu lacivert derinliklerine indi. Odanın, sokaktan yansıyan ışıklardan korunması için sıkı sıkı kapatılmış perdelerinin aralık kalmış yerlerinden sızan cılız ışıkların yarattığı karanlık loşlukta seviştiler, Boğaz'ın dibine dalıp oradan bir şeyleri koparmak istercesine boşaldılar. Yağmur'un mutluluk çığlıkları, ilk kez derinlere inen bir dalgıcın birdenbire kendini derinlik sarhoşluğuna kaptırışının yansımasıydı. On yıl önce bir akşam, küçük bir adanın plajında bıraktığı, o masum genç kızlığından sonra girdiği doyumsuzluk bunalımının bitişi ilan eden bir çığlıktı bu. O serserinin nesine kanmıştı sanki.

Plajda yalnız yürüdüğü, güneşin çoktan batmış olduğu bir gün onunla ikinci kez karşılaştığı genç, gündüz denizde yüzdüğü sıralarda birdenbire karşısına çıkmış, bacaklarını aralayarak arasından geçmişti. Delikanlı karşısına dikilip gözlerini gözlerine dikince korkmuş, ama korkusunu belli etmemeye çalışmıştı. Ne yapabilirdi? Korktuğunu belli etmemesi gerekiyordu. Birkaç saniyelik şaşkınlığın ardından kendini

toparlamaya çalışmış, gülümsemişti. O da bu gülümsemeden aldığı güçle onu kendisine çekip dudaklarından öpmüş ve hızla uzaklaşmıştı.

Yağmur, gündüz geçirdiği korkulu dakikalara rağmen, o gece, karanlığın çöktüğü bir saatte, gündüzün sıcaklığını hâlâ yaşayan kumların üzerinde yürüyüşe çıkmış, ansızın arkasından gelen ayak seslerinin sahibini görmek için geri döndüğünde onunla tekrar karşılaşmıştı. Uzun boylu, geniş omuzlu, briyantimli siyah saçları geriye taranmış genci tanımıştı. Sabah denizde kendisini önce korkutan, sonra da öpen oydu. O an, daha birkaç dakika öncesine kadar serseri dediği genç delikanlı gözüne yakışıklı görünmüştü. Hem yürüyor, hem de konuşuyorlardı. Bir süre sonra kendini onun kollarında bulmuştu.

Yağmur o akşamı bir türlü unutamadı, ta ki Kaya ile ikinci kez seviştikleri geceye kadar. Sonrasında bir daha anımsamak istemediği o yaz gününü, aşağılandığı, kötü davranıldığı, bütün genç kızlık hayallerinin bir anda kaybolduğu akşamı ve geceyi unutacaktı.

Elleriyle kumları avuçluyor, üzerindeki ağırlığın çıkardığı hayvani sesleri duymak istemiyordu. “Bırak gideyim, istemiyorum,” diyordu. Aniden yalvarırcasına konuşmayı bıraktı ve çılgılık attı.

O anda Kaya uykusundan sersem bir şekilde uyanmıştı. Bir kolu Yağmur’un başının altında kaldığından uyuşmuş gibiydi.

“Sevgilim ne var?” diye sordu.

Yağmur Kaya’nın yüzüne, onu hiç tanıyamıyormuş gibi korkulu gözlerle bakıyordu. Gece yatmadan önce saatlerce sevişmişlerdi. Makyajını silmediği için gözleri kıpkırmızı, dudakları şiş ve mosmordu. Başını

Kaya'ya yaklaştırdı, şişmiş dudaklarıyla Kaya'nın dudaklarına sıcakık bir öpücük kondurdu.

“Kötü bir rüya gördüm, sarıl bana.”

28

Paris'te Cité'de koca binanın bodrum katındaki bilgisayar ekranında beliren Yağmur ismi görevlileri heyecanlandırdı. İstanbul'dan acele istenen bilgiler satır satır ekranda beliriyordu. Yağmur'un Sorbonne'daki konuk profesörlüğü, Kaya'nın araştırma bürosundaki sorumluluğu... Aynı sayfada beliren diğeri isimler için de linkler aracılığıyla ayrı pencereler açılmaktaydı. Bilgisayarın karşısındaki genç adam dosyayı linkleriyle birlikte topluca yazıcıya gönderdi. Bilgisayara yeniden Yağmur ve Kaya isimlerini girerek kısa bir analiz istedi. Bu defa tek sayfalık bir not belirdi. En üstte “hızlı tren kazasında aynı trende yolculuk”, alt satırda “risk: kazanın kamuoyuna yansıma olasılığı” yazıyordu.

Asker tıraşlı genç adam bu sayfayı da yazıcıdan alıp arka odadaki şefine götürdü. Sarışın şef ciddi görünümlü, otuz beş yaşlarında, güzel bir kadındı. Bu sabah küçük kızını okula bırakıp yürüyerek bürosuna gelmişti. Üç haftadan beri kocasıyla sevişmemesi sabahdan beri kafasını meşgul ediyordu. Bir tomar kâğıdın en sonuncusunu aldı. Sayfanın son kısmındaki yedi haneli şifreyi önündeki bilgisayara aktardı, ardından ezberlediği kendi özel şifresini girdi.

Ekranı bir göz attı:

“Hızlı tren ihalesi öncesi gerekli önlemlerin alınması...”

Önündeki telefona sarıldı.

“Ekrandakileri gördünüz mü beyefendi?” derken kafasında Paris-Dijon hızlı treninin raydan çıkışını tekrar yaşıyordu.

“...”

“Sözlü tedbir almamız yeterli diyorsunuz...”

“...”

“Peki efendim, gerekenleri yaptırıyorum.”

Tekrar bilgisayarında başka bir sayfaya, “Biraz sıkıştırıp, tavsiyede bulunun. Yeterlidir,” mesajını yazıp *enter* tuşuna bastı. Ardından tekrar özel şifresini girip, ekranın değişmesini bekledi. Bu sırada asker tıraşlı genç ayakta bekliyordu. Şef, gence dönüp, “Tamam, hallettim; sen gidebilirsin,” dedi.

“Teşekkür ederim, iyi akşamlar Madame Sophie,” diyerek kapıdan çıktı genç.

Sophie, hızlı tren kazasından sonra kendisine gönderilen çek sayesinde gazeteciliğe bir süre ara vererek önce tezini bitirmiş, ardından beş ay boyunca Avrupa’da değişik kentleri dolaşmıştı. Aslında daha uzun bir yolculuk planlamıştı ama bir akşam, Prag’da kaldığı otele gelen, Albay Barthelet imzalı özel bir mesajla iş görüşmesi için acele Paris’e, içişleri bakanlığına gelmesi isteniyordu. Apar topar döndüğü Paris’teki iki kısa görüşmenin ardından, bir yıl süren yoğun bir eğitim sonrasında, gizli serviste çalışmalarına başlamış ve hızla yükselmişti. Sophie, uzun bir süre sonra Kaya’nın çalıştığı ofiste basit bir araştırmacı gibi çalışmaya başlamıştı ama sık sık işe gelmediği oluyordu. Geldiğinde de ne yaptığı pek belli değildi. Sık sık bürodaki bilgisayarları karıştırdığına tanık olmuş-

tu Kaya. Patronun ofiste bulunduğu zamanlarda onun odasından çıkmayışı da ilginçti. Defalarca bu kadının ofiste ne yaptığını düşünmüş, ama bir türlü cesaret edip patronuna soramamıştı.

Bilgisayardan çıkan mesaj, bir telefon numarasına benzer şekilde kodlanarak, İstanbul’da senatörü korumakla görevli ajanlardan birinin cep telefonuna gönderildi. Bu arada dönüş için eşyalarını toplamakta olan senatör, biraz önce kendisine “Bir isteğiniz var mı?” diye soran ajanı bulmak için otelin lobisine telefon edip, “Beni bekleyen bir bey var galiba... Kendisiyle görüşebilir miyim?” dedi.

Biraz bekledikten sonra karşı taraftan gelen “alo”-ya yumuşak bir tonla, “Merhaba, size ihtiyacım yok; gidebilirsiniz,” yanıtını verdi.

“Peki efendim,” diyen ajan, bara dönüp yarım kalan viskisini içmeye devam etti. Birkaç dakika sonra cep telefonundan Taksim’deki bir başka otelin lobisinde içki içmekte olan arkadaşını arayarak, biraz önce cep telefonuna gelen mesajla iletilen şifreyi bir telefon numarası gibi tekrar etti.

Fransız ajanlar Yağmur’u Taksim’de, bir kitapçıda, yeni çıkan kitaplara bakarken buldular. Ajanlardan biri Yağmur’un yanına yaklaşp Fransızca, “Yeni yayınlanmış neler var, anlatmak ister misiniz?” diye sordu.

Soruyu soran genç, yakışıklı ve iyi giyimliydi. İşadamı herhalde, diye düşündü Yağmur.

“Üst kattaki kafede bir çay ısmarlarsanız, yeni çıkan bütün kitapları anlatırım size,” diye yanıt verdi.

Bu teklif ajanın hoşuna gitmişti:

“Tamam,” dedi.

Yağmur, kitabevinin en üst katında çayını yudum-larken haftanın kitaplarını anlatmaya koyuldu. Karşısındaki yakışıklıya İstanbul’da ne yaptığını, nerede kaldığını sormaya hazırlanırken, genç adam şöyle dedi:

“Ben sizden bir şey rica edeceğim; başınıza bir şey gelmesini istemiyorsanız Fransa’da on yıl önce bin-diğiniz trendeki küçük kazayı unutun lütfen. Çok güzelsiniz. Yeni çıkan kitapların hikâyeleri çok güzeldi. Tekrar ediyorum, lütfen Paris-Dijon trenini unutun. Ben artık gitmeliyim. Her şey için teşekkürler...”

Genç adam ayağa kalktığında, cebinden çıkardığı kâğıt parayı hesap pusulasının üzerine bıraktı. Kara gözlüklerini takıp, Yağmur’a gülümsedi ve arkasına bakmadan uzaklaştı.

Yağmur hem şaşırmış hem de korkmuştu; zaten çoktan unuttuğu bir kazayı hiç hatırlamaması isteniyordu. Kimdi bu adam? İçine bir korku düşmüştü...

29

Her şey Baylan Pastanesi’nde bitecekti.

Yağmur, telefonda “Baylan’da buluşalım,” demişti. Oysa son zamanlarda genellikle “Sana geliyorum,” diyordu. Neden Baylan’da buluşacaklardı? Belki de birlikte bir yerlere gideceklerdi.

İki-üç haftadır en çok konuştukları, Yağmur’un kafasına koyduğu ayrılma düşüncesiydi.

Ayrılma kararı, kitaplıktaki beyaz ciltli kitabı bulmasıyla girmişti aklına. Güneş’in düzenli kütüphanesinde en son okuduğu kitabın yeri değişmezdi. Yağmur, Fransa’da bulunduğu sıralarda, Beaune gezisi

sirasında Kaya'nın okuduğu, şarap mahzenlerindeki rutubet ve küf kokusu gibi zihnine kayıt ettiği bu kitabı hemen tanımıştı. Gözleri karardı, ter içindeydi. Kitaplığın içinden eski kitap kokusu yayılıyordu.

Yağmur, ablasının odasında bir sözlük ararken fark etmişti, içinde kalınca bir kalem unutulmuş bu kitabı. Kitaplığın içine doğru bakarken daha da meraklandı. Camedânlı kapağı açıp içindekini düşürmeden kitabı eline aldı. Sayfa arasına yerleştirilmiş yeşil mineli dolmakalemi gördü; artık emindi. Kitabı dikkatlice yerine koyup odadan çıktı; sözlüğü çoktan unutmuştu bile.

Yapabileceği bir şey yoktu. Yalvarsa, rica etse, birlikteyken hiç tartışmadıklarını, her şeyin çok iyi gittiğini söylese bile hiçbir şeyin değişmeyeceğini biliyordu Kaya. Yağmur'un gözlerine baktı. Gözleri hiddet doluydu. Ama arada bir zoraki gülümseyerek hiddetini dengelemeye, onu sevdiğini, fakat mantığının bu ilişkinin devam etmemesini emrettiğini anlatmaya çalışıyordu. Ona küçümseyerek baktı ve aniden gözlerini Kaya'dan kaçırıp, "Ayrılmalıyız," dedi.

"Neden?" diye sordu Kaya. Üzüntülü olduğuna Yağmur'a göstermemeye çalışıyordu, ama nafiyleydi.

"Ben sana söylemişim, bunun sonu yok..."

30

Onu düşünmeden edemiyordu. Yıllardır bu ânı, yeniden âşık olmayı beklemişti. Hiç beklemediği anda, tam da aradığı gibi birine, genç bir öğretim üyesine âşık olmuştu. Her şey tam düşlediği gibi giderken Yağ-

mur bu ilişkiyi sürdüremeyeceğini söylemişti. Kaya ise Yağmur'suz olmayı bir türlü kabullenemiyordu. Onun sesini duymadan yaşamak, gözlerine bakmamak ona ıstırap veriyordu.

Yağmur, Baylan'da ayrılacağını söyledikten birkaç gün sonra Kaya'yla tekrar görüştü. Bir kahvede oturdular.

“Al mektuplarını, ver mektuplarımı,” diyerek ödünç aldığı kitapları verdi Kaya'ya.

“Seninle çok güzel anlar geçiriyorum, ama rahat değilim. Ayrılmak istediğimi söylemiştim. Ailem, arkadaşlarım, Güneş, şimdi de yabancı ajanlar... Kimse seninle olmamı uygun görmüyor. Bu böyle gidemez. Hem senin Fransa'daki ilişkilerini de şimdi daha iyi anlıyorum. Hani yalnızca arkadaştınız? İş ilişkisi filan! Kadıncağız diye bahsettiğin koskoca senatör, Fransa'dan kalkıp senin için buralara gelmiş. Çok da güzel ve akıllı bir kadın. Ben her şeyi uzun uzun düşündüm. Zaten önceden de karar vermiştim. Marie-Françoise ile Çırağan'da tanışınca her şey daha da netleşti.”

Yağmur, Marie-Françoise ile o gece yaşadıklarını aklından geçirdi. Onun bakımlı ellerinin çıplak tenini okşayışını bir an için tekrar hissetti. Keşke o ânı yeniden yaşayabilseydi...

“Ben seninle yine görüşmek, dolaşmak, sohbet etmek istiyorum,” dedi Kaya.

“Elbette görüşürüz, ama senin evine gelmem. Artık bu ilişkiyi bitirmek istiyorum.”

Kaya fazla bir şey söyleyemedi. “Sen nasıl istersen,” deyip bir an için durakladı.

Yağmur, “O halde hoşça kal,” diyerek yanıt beklemeden ayağa kalktı.

Kaya'nın içinde bir şeyler kopuyordu. Yağmur'dan ayrılmak istemiyordu. Tansiyonu yükseliyor gibiydi, gözlerinin içi yanıyor. Olamaz! Bu kıza âşık olamazdı! Onu yanında görmek istiyor, kendini bu kızın kolları arasında hissetmek istiyordu.

Yağmur beraberinde getirdiği kitapları toparlayıp Kaya'ya doğru itti ve eğilip Kaya'nın alnına bir öpücük kondurduktan sonra kapıya doğru yöneldi.

31

İki yakayı ayıran deniz yavaş yavaş karanlığa gömülürken, karşı sahilde ışıklar birazdan daha da yoğunlaşacaktı. Tarihi binalar ışıklandırılmış halleriyle daha görkemliydi. Deniz bir göl kadar sakindi. Üzerinde kayan şehir hatları vapuru sarıyla beyazın değişik tonlarındaki renkleriyle dev bir balina gibi süzülüyordu.

Kaya pencerenin önündeki koltuğa, denizi görür pozisyonda oturmuş, dizlerinin üzerindeki Güneş'in gözlerine bakıyordu. O gözlerde ihtiras, şevk ve gurur vardı. Güneş'in arkasında kalan deniz manzarasını seyrederken dizlerini biraz yükselterek, Güneş'in kendisine yaklaşmasını sağladı. Güneş gözlerini kapayıp derin bir nefes aldı, dudakları aralandı. Kaya aralanan dudakları kendi dudaklarıyla kapadı. Yatağında ilerleyen bir top gibiydi Kaya. Güneş'in içinde bir ileri, bir geri gidip geliyordu. Güneş, eski koltukta bacaklarını biraz geri çekip ayaklarını havaya kaldırarak Kaya'nın omuzlarına koydu. Kaya, kendini İstanbul kuşatmasındaki Sadrazam Halil Paşa gibi hissediyordu. Dudakla-

rını Güneş'inkilerden ayırıp omuzundaki ayağa doğru götürdü.

Birkaç saat önce uçakta kendisine hizmet eden uzun boylu, esmer, dalgalı siyah saçlı hostesin kendisiyle konuşurken kalbinin hızla çarptığını hissetmişti. İçinde bir şeyler kımıldıyor, yeraltından taşları dele dele ilerleyen bir kaynak suyu sızmak için yatak arıyor gibiydi. Yemeğini yerken hep onu düşündü; ne yapıp edip ona telefonunun numarasını vermeliydi. Simsiyah gözleri insanın içini deliyordu. Bir yeniçeri ağasının, düşman kalesinin tam önüne gelişi anındaki bakışları vardı sanki onda. Savaşmaktan bıkkın, kadına, yatağa susamış yeniçeriler bir an önce kale kapısının açılmasını istiyorlardı. Yeniçeri ağası bağırırken gözleri faltaşı gibi açılıyordu. Herkes kenara çekilirken, koca bir top iki tekerlekli arabayla kapıya doğru itiliyordu. Gözü kara, palabıyıklı yeniçeriler ezilmemek için sağa sola koşuşurlarken, topu çeken arabanın daha hızlı ilerletilmesi için kendinden geçmiş bir şekilde bağırarak, beyaz atının üzerinde ezilmekten kıl payı kurtulurken top hızla kapıya doğru savruldu. Kapı çatırdamak üzereydi.

Kaya ile koltuktaki yerini değiştiren Güneş, koltuğun kumaşını yırtacak gibiydi. Dirseklerini iki tarafına yasladığı koltuğa, kırmızı ojeli elleriyle sıkıca sarılmıştı. Dizlerini biraz yana, biraz da öne iterken kadınlık organını daha ulaşılır bir duruma getirmeye çalışıyordu. Lastik gibi esnek ayak parmaklarının üzerinde yükselirken, Kaya'nın dudakları kadınlık organının üzerinde bir pınardan su içmeye çalışır gibiydi.

Kaya'nın düşünceleri karışıyordu. Uçakta tanıştığı hostes Hande'nin gözleri, deniz, gökyüzü, uçak ve tren...

Aslında Boğaz'ın sularında süzülen yelkenli aklını meşgul ediyordu. Hande'nin gözlerini koyu renk sürmelerinin etkisiyle siyah zannetmişti. *Free shop* alışverişinden sonra hosteslerin mola vererek yemek yedikleri alana gidip sohbet etmiş ve ancak o zaman gözlerinin aslında kahverengi olduğunu fark etmişti.

Masada oturan meslektaşını yemeğini hızla yiyip kalktı. Kaya'nın içi içine sığmıyordu. Konuşurken elleriyle jestler yaparak anlattıklarını daha duyarlı hale getirmeye çalışıyordu. Hande'ye bir şeyler anlatırken dokunmak istiyor ama çekiniyordu. Hande sakin sakin yemeğini bitirip ayağa kalktı. Ayakta konuşmasını sürdüren Kaya'ya yaklaştı. Elini Kaya'nın dudaklarına yaklaştırarak, yeter artık dercesine ağzını kapattı. Ve kendi eline küçük bir öpücük kondurdu. Kaya artık dayanamıyordu. THY'nin 182Y no'lu uçuşunda o gün fazla yolcu yoktu. Hande'nin elini yavaşça dudaklarından çekti, öpüşmeye başladılar.

Kaya, Güneş'le sevişirken kafasında bu sahneyi tekrar yaşıyordu.

SON

Bitmemiş Hikâyeler

2007

*Gecenin karanlığında
Beşiktaş'tan Üsküdar'a her geçişimde
seyretmeye doyamadığım gizemli Boğaz'a...*

GİRİŞ

Uzun zaman

İşte bu da uzun zamandır yazılmaya çalışılan kitaplardan biri. *Bitmemiş Hikâyeler* geçen zaman üzerinedir; aslında zamanın nasıl geçtiğiyle ilgili bir eleştiridir.

Bu kitapta kaleme alınan yaşam parçaları tamamen kurmacadır. Zihnin insan bedenine oynadığı tehlikeli olaylar örgüsünün planlanıp bir bütünlük kazanmış halidir *Bitmemiş Hikâyeler*. Yani insan zihninin en tehlikeli halinin yansımasıdır hayata...

1

Uyuyamamak

Gecenin bir saatinde tam uykunun gözlerinizden adeta akışını durduramadığınız o an, en güzel kitabınızın sayfalarına bir kez daha dokunmak gelir aklınıza.

Kütüphanenizin en güzel köşesinde onu aramak için bakışlarınızı dolaştırdığınızda gözünüze çarpan son aldığınız kitap, birkaç haftadan beri kullanmadığınız dolmakalem, sevgilinizin sizi terk etmeden önce mutluluk oyunları oynarken çektiği son fotoğrafı, okunmaya başlanmış ama bir türlü bitirilememiş kitaplar...

Yıllarca oraya buraya sürüklenmiş, bazen on binlerce kilometre dolaşmış, uçağa bindirilip indirilen, trende koltuğunuzun yanı başında duran, arabanızda yan koltukta düşmemesi için özenle bırakılmış kitaplarınız...

Derken aklınıza aylardır sevişmediğiniz gelir; daha öncesinde de bir türlü gereği gibi doyasıya birlikte olamadığınızı düşünürsünüz.

Kalkıp gidip uyumak, okunmaya başlanan bir kitabın bitmeden rafa kaldırılması ya da masanın üzerinde kalması, bırakılmak zorunda olunması ya da ertesi gün tekrar geri alınmak üzere rafına bırakılması...

Tüm bunlar kime bağlı?

Şarap Başımı Döndürüyor

Küçük bir şişe bitmiş, bir kadeh içerim, diye ona eşlik etmek isterken ikinci küçük bir şişe, arkasından da üçüncüsü gelmişti. Sürekli konuşuyor, yaptığı işleri anlatıyordu.

Kendinden çok emindi. Hep bana kur yapıyor, elimi tutmak, öpmek istiyordu. Elimi tutamayacağını anlamıştı. Sadece iki kere elimi uzattım ona. Her defasında da tutup dudaklarına götürdü.

...

Sık sık tuvalete gitmeye başlamıştım. O ise yerinden hiç kıılmıyordu. Tuvaletten her dönüşümde kadehini dolu görüyordum. Ve o, hâlâ içmeye devam ediyordu. Onca içkiye rağmen belki bir kere tuvalete gitti.

Yaktığım sigaraların sayısını anlamak için önümdeki kristal kül tablasına birikmiş izmaritleri saymaya başladığımda “Senin gibi birisiyle yaşamak, seninle evlenmek istiyorum,” dedi birdenbire.

Gülümsedim. Bir yandan hoşuma giden bu teklif biraz da korkuttu beni.

O bir yazar. Her yeni kitabında yeni bir kadın, yeni bir kent, yeni bir ülke; onun yaşam biçimi bu. Bense sevgilisinden ayrılmaya korkan, korktukça paniğe kapılan küçük bir kız. Koca bir adam ve ben... Kendimi nikâh masasında düşledim bir an. Bir yanımda nikâh memuru kırmızı yakalı cüppesiyle, ciddi bir edayla

oturmuş; diğer yanımdaysa yazar İlker İyiyazar. Nikâh memurunun sağında Ayçağ Hanım, benim şahidim. Onun yanındaki kadınla daha bir-iki gün önce tanışmıştım. İlker İyiyazar'ın arkadaşımıymış. Yani kocamın arkadaşı! Nasıl bir arkadaşlık acaba? Çok eskilere uzanıyormuş. Sabahlara kadar uzayan felsefi konuşmaları olurmuş. Çok da güzel bir kadın. Tek kusuru boyunun biraz kısa olması. Adı da bir tuhaf. Bir üzüm çeşidi galiba: Chardonnay... Yeşil gözlerinde oradan oraya koşturan bakışları çok kararlı. Cin gibi, akıl dolu bir kadına benziyor.

Müstakbel kocamla kaç kez yatmıştır bu Chardonnay? Bu kadın hem zeki, hem akıllı, hem de bilgili... Dahası güzel ve havalı. Kocam neden onu seçmedi? Kesin, defalarca birlikte olmuşlardır. Evliliğimizden sonra da sürecektir bu birliktelikleri...

Korkuyla karışık daldığım hayal âleminden İlker İyiyazar'ın o düzgün Türkçesiyle çıkıverdim:

“Hayatta her şeyim var. Tek eksikim sensin...”

Gözleri sigaramın dumanıyla nemlenmişti. Kırklı yaşlarında bir yazardı karşımdaki. Yeni tanışmıştık. Birbirimizi tanıyalı üç ay oluyordu. O zamandan beri her hafta görüşüyorduk. Her hafta bir saat...

Görüşmelerimizde, çalıştığım yayınevinden çıkacak son kitabını konuşuyorduk. Bazen çok girişken, neşeli, her şeyi rahatça konuşan biri; bazen neşesiz, hiç konuşmak istemeyen, düşünceli biriydi. İlk günden beri bana takılmaya başladı. Onu dinlerken önümdeki deftere aldığım notların yanına çizdiğim, aslında karaladığım resimleri her görüşmemizin sonunda almak istiyordu.

Ben de her defasında aynı soruyu soruyordum.

“Hocam ne yapacaksınız bu desenleri?”

“Saklayacağım. Bazen çıkarıp bu çizdiğiniz evlere, kedilere bakacağım. Lütfen bana verin,” diyordu yaptığım karalamaları elimden alırken.

Zaman zaman üniversitelerde konferans ve dersler verdiği için ona hocam diyordum.

İlk görüşmemizin sonunda defterimdeki sayfayı kopartıp altına bir de *mail* adresimi yazdırmıştı. Ve o akşam bir mesaj gönderdi:

“Pazar akşamı bende kalırsan, sana Nâzım’dan şiirler okurum; böylece bilmediğin yeteneklerimden de haberdar olabilirsin sevgili Nehir.”

“Paşalar onun arkasındaydılar.

O, saati sordu

Paşalar, ‘Üç,’ dediler.

Sarışın bir kurda benziyordu

Ve mavi gözleri çakmak çakmaktı.

Yürüdü uçurumun başına kadar,

eğildi, durdu.

Bıraksalar

ince, uzun bacakları üstünde yaylanarak

ve karanlıkta akan bir yıldız gibi kayarak

Kocatepe’den Afyon ovasına atlayacaktı.”⁽¹⁾

Pek çok kitabı bulunmasına rağmen ünlü olmayan bir yazardı. Çalıştığım yayınevini sahibi Ayçağ Hanım beni çağırıp “İlker Bey’le senin ilgilenmeni istiyorum,” dediğinde ilk editörlük deneyimimi yaşayacak

⁽¹⁾Nâzım Hikmet.

olmamın verdiği heyecan sarmıştı bedenimi. İlk işim masama dönüp Google’da İlker İyiyazar adını aramak oldu. Yazdığı kitaplar, aşkları, mektupları vardı arama motorunun listesinde. Daha sonra hepsini birer birer açıp detaylı incelemek üzere bağlantı adreslerini “incelemem gerekenler” dosyasına kaydettim.

İlker İyiyazar’la ilk buluşmamızda önyargısız davranmak istiyordum. Bu yüzden yaptığım araştırma sonuçlarını hemen okumayacaktım. Onu cep telefonundan arayıp, Ayağ Hanım’ın kendisiyle ilgilenmem için beni görevlendirdiğini söyledim. Sesi çok kibar dı. Bahçeşehir niversitesi’nde bir konferansı olduğunu, gelirsem sevineceğini ve çıkışta birer kahve iebileceğimizi söyledi.

Bahçeşehir niversitesi’ndeki konferansına bütün randevularıma olduğu gibi biraz gecikmeli gittim. Beni tanımadığı için geciktiğimin farkına varmayacağını zannediyordum.

Yeşil mantom ve saçlarıma taktığım bir sürü renkli lastikle adeta süslenmiş bir niyet tavşanı gibiydim. Belki de küçük bir kız gibi görünmek istiyordum. Gözlerimin altına hafif bir makyaj yapmıştım. Gecikmiş olmanın mahcupluğu, ama beni tanımayacağı düşüncesinin vermiş olduğu huzur ve kurnazlıkla arka sıralardaki yerlerden birine oturdum. Alelacele antamdan defterimi çıkarıp ciddi ciddi bir şeyler not alıyor havasına girdim.

İlk dört sıra doluydu. Masada oturan İlker İyiyazar önüne birçok kitap yığmıştı; iki gözlük, bir de saat. Bir şeyler anlatıyor, sık sık da rengârenk *post-it*’le işaret-

lenmiş kitapların sayfalarına başvuruyordu. Salonda oturanların ilgiyle izlediği belliydi. Sıkılmaya başlamıştım. Hiç dinlemedim, desem yalan sayılmazdı. Birtirse de konuşsak diye düşünüyordum.

Konferans bittiğinde salondaki hemen herkes yanına gitti, durmadan bir şeyler konuşuyorlardı. Aslında o dinliyor, başkaları konuşuyordu. Aman Allahım! Şimdi saatlerce bu boş muhabbetin bitmesini beklemem gerekecekti. Nihayet dayanamayıp yanına yaklaştım.

“Ben Nehir, Ayçağ Hanım’ın size önerdiği editör.”

Saçlarına baktı, üzerinde toka diye kullandığım lastiklere şaşırdı; yeşil mantomu yukarıdan aşağıya doğru süzdü. Kırmızı kadife, üzerinde düz beyaz kumaştan kesilmiş şeritler bulunan lastik ayakkabılarımı inceliyordu.

Tüm bunlar çok kısa bir zaman aralığında oldu.

Not alacak yerde bir şeyler karaladığım defter elimdeydi, eğilip baktı.

Her zamanki gibi bir kedi çizmiştim. Kuyruğunu kıvrımış posbıyıklı bir kedi, ciddi ciddi oturmuş, etrafına bakıyordu. Hayır, etrafına değil; gözlerini belli bir yere dikmişti. Ama neresi olduğu belli değil. Tombulca bir kedi. Posbıyıklı, sert görünümlü. Etrafında çitler. Çitlerin etrafında çiçekler, uçan kelebekler.

Bir ev ya da bir kafe, belki de bir mahalle; hemen karar veremedi. Masalar ve insancıklar, parlayan bir güneş ve evin tepesinde bir havuz, altında “Firuzağa” yazısı. Kedinin adı mı Firuzağa, yoksa mahallenin mi? Ne o gün ne de sonrasında hiç sormadı.

Daha sonraları da hep onu dinlerken aynı şeyleri çizdim. Firuzağa benim kahramanım, bazen mutlu bir kedi, bazen mutlu bir mahalle. Ama hep evler vardı

çizgilerimde, üzerlerinde antenler, kocaman bir ay ya da bir güneş. Ve bu evlerin üzerine yağmasını istediğim mutluluk...

Galiba mutlu bir evin özlemi içindeydim.

...

“Bana bu sayfayı verir misiniz?” dediğinde hah, Ayçağ Hanım’a bu kâğıdı verirse kovulmamam için hiçbir neden kalmaz artık, diye kafamdan geçirirken adeta yaşam durmuştu. İşimden memnundum. Şimdi işsiz kalacaktım. Nereden çıkmıştı bu adam! Belki de başından bu işi kabul etmemeliydim. Bir yandan annemin hastalığı, diğer yandan babamın durumu ve ablam.

“Ben çizdiklerinizi çok beğendim, saklamak istiyorum, merak etmeyin,” derken biraz da ısrarcıydı. Sayfayı dikkatlice yırtıp kendisine verdiğimde tekrar ettim: “Ben Nehir. İşte Böyle Yayınları’ndan Ayçağ Hanım sizinle görüşmemi istedi.”

Biraz önce söylediklerimi tekrar etmeme şaşırdı, yüzüme daha dikkatlice baktı. Gösterişsiz ama kendinden emin bir yüz ifadesi vardı. Bir-iki gündür tıraş olmamıştı. Sakalları beyazlaşmıştı. Beyaz gömlek ve lacivert bir takım elbise giymiş, kravat takmıştı.

Dakikalar geçtikçe düşüncelerim değişiyordu. İlginç bir tip olmalıydı. Benim de ilk editörlük deneyimim olacaktı. Her şey fotoğraf gibiydi. Elimde biraz önce kurşunkalemle çiziktirdiğim defter sayfası, ona ne istediğimi hatırlatmaya çalışıyordum. Daha doğrusu, o bana buraya gelmemi söylemişti. Çıkıp bir kahve içecektik. Hatırlamıyor gibiydi. Gözleri benim sayfamaya takılıp kalmıştı. Etraftakilerse bir bana, bir ona bakıyorlardı.

Konferansın sonunda etrafına toplananlardan kendisini kurtarıp kulağıma eğildi:

“Hadi gidelim buradan,” diyerek dönüp masasının üstündeki kitaplarını topladı, alelacele çantasına doldurdu. Etrafındaki kızlara bir göz atıp tercihini benden yana kullandığını gösterircesine “Herkeseye iyi akşamlar,” dedi ve bana doğru ilerledi.

Bir elinde çantası, diğerinde paltosu, kaşkolu, dolmakalemi ve gözlüğüyle etkileyiciydi.

“Nereye gidelim?” diye sordu.

“Pek vaktim yok, bir saat kadar bir yerde oturup, isterseniz bir şeyler içebiliriz.”

Vaktimin olmayışı pek hoşuna gitmemişti. Bütün geceyi onunla geçirmemi mi bekliyordu acaba?! Yüzünün ifadesi biraz daha değişmişti.

“Bir film yapımcısıyla randevum var; birazdan arar, geç vakit görüşürüz demiştim,” dedim.

Yüz hatları gittikçe daha da sertleşiyordu.

“Ayçağ Hanım pek bir şey anlatmadı. Ama size çok önem verdiği belli. Yeni kitabınızı biz yayınlayacağız galiba. Ve ben editörünüz olacağım,” diyerek ortamı yumuşatmaya çalıştım.

“İşte bu iyi. Sizinle çalışmak ilginç olacak galiba. Şarap içelim mi?” diye sordu. O da ortamın gerginleşmesini istemiyordu.

Sorusunun yanıtını beklemeden, caddeden geçen, gözüne kestirdiği bir taksiye eliyle işaret etti. Bana kapıyı açtı, taksiye binerken siyah dantel çoraplarıma bakıyordu. Eski, yıpranmış ayakkabılarımı, yeşil mantomu, siyah saçlarımdaki lastiklerimi, ince ve biraz eğri burnumu, çok da özelliği olmayan dudaklarımı, dikkatli küçük gözlerimi, kalın fakat uzun parmakla-

rımı, velhasıl her şeyimi çabuk bakışlarıyla bir radar gibi inceliyordu.

Ne kadar korkunçtu izlenmek, incelenmek.

Ama her şeyiyle kendinden çok emindi. Her şeyi çok iyi bildiğini, bu defa her şeyin tam istediği gibi olacağını adeta yüzlerce kez kafasında irdelemiş olmalıydı.

“Bir roman yazıyorum. On sekizinci kitabında dünya çapında meşhur olacak bir Türk yazarın editörüyle olan ilişkisini anlatan bir kitap.”

Çıldırılmış olmalıydı. Kendisinden bahsediyordu. Meşhur olmak, kitabının milyonlarca satmasını istemek normalin ötesinde bir olaydı. Bundan önceki kitapları hep ikişer bin basılmış, iki-üç baskıdan öteye gidememişti. Fakat yayınevi sahibinin de bir bildiği vardı galiba. Daha fazla bilgi vermediği halde “Bizim için çok önemli bir yazar. Bundan sonra bizimle çalışacak; hem o, hem biz zengin olacağız. Bana düzenli bilgi vermeni istiyorum,” demişti Ayçağ Hanım.

Bu kadın da bu yazar gibi çıldırılmış olmalı. Madem beklediği çok şey var, neden benim gibi genç birisine vermişti bu işi? Doğrusu bu yayınevinde, karın tokluğuna çalışıyordum. Bir yandan burslu olduğum üniversitem, diğer yandan bu yayınevi. Benim gibi dört-beş genç editör ve bir-iki emeklinin çalıştığı bir yerdi. Yayınladıkları kitaplar da öyle fazla iddialı yazarların değildi. Arada bir de büyük bir yayınevinin yayınlayacağı kitapları hazırlıyorduk. Tabii ki kitabın hiçbir yerinde ismimiz geçmiyordu bile. Yani taşeron yayıncılık... Taşeron müteahhitlikten sonra şimdi de taşeron yayınevi. Sevdim bu tanımlamayı.

Garson kadehime beyaz şarap doldururken “Başka neler yapıyorsunuz?” diye sordum.

“Hiçbir şey,” diye yanıtladı.

“Yani yazdıklarınızla mı geçiniyorsunuz?” diye acele ve galiba biraz da ukalaca bir soru sordum.

“Hayır, babam çok zengin. O benim yazdıklarımı seviyor ve yazmamı istiyor,” dedi.

Ne güzel, babası hem zengin, hem de parasını harcamasını bilen biriydi. Oğluna kitap yazması için para veriyordu. Babasını da merak ettim. Ne yapsam, söylesem mi? Allah Allah, kafam karışıyor, burada işim icabı onunla tanışmam gerekiyordu. Bense başka şeyler düşünmeye sürükleniyordum. Aklım beni bırakmak için bin bir bahane bulmaya çalışsan sevgilimdeydi. Göğüslerim de bir hayli şişti. İlker Bey’in de gözünden kaçmamış olsa gerek bu durum, sürekli göğüslerime bakıyordu. Daha fazla ne konuşsam bilemiyordum. Kitabında neler anlattığını mı sorsam? Kaç sayfa yazmış acaba? Nasıl bir çalışma yapacağız?

“Ben yazdıkça size gösterip fikrinizi alırım,” diyerek beni rahatlattı.

“Nasıl yani?” diye sorduğumda aslında heyecanlanmıştım. Çok meşhur olmasa bile on yedi kitabı yayınlanmış bir yazarın benim fikrime başvurması, onun yazdıklarını ilk defa benim okuyacak olmam beni heyecanlandırmaya başlamıştı.

Şarap başımı döndürüyordu. Kaçıncı kadeh olduğunı saymamıştım. Bir saatliğine oturduğumuz masada üç saattir konuşuyorduk. Bu adam beni etkilemeye çalışıyordu. Bense sevgilimi ve onunla olan ilişkilerimi ona anlatmak istiyordum.

Ağaçlı Yol

Her ikimiz de sallanıyorduk bir karanlıktan bir başka karanlığa doğru yürürken. Kapıdaki iriyarı, dev azmanı görevliler bize gülümsedi.

Çıkış kapısının önünde küçük bir taksinin kapısı açıldı. Önce ben bindim, sonra o. Taksiciye otelimizin adını söyledim. Elimi tutuyordu, ona yaklaştım, dudaklarını öptüm. Gözü taksi şoförünün dikiz aynasındaydı.

İlk defa gittiğimiz bir Afrika ülkesinde küçük, kırmızı bir Peugeot 206’da öpüşüyorduk. Artık aklımda ne İstanbul’daki daha birkaç ay öncesine kadar beraber oturduğum, hâlâ sevdiğimi zannettiğim dört yıllık sevgilim vardı; ne de Ayçağ Hanım’ın bana verdiği görev. Otele varmadan, ağaçlı yolun başlangıcında inelim, diye anlaştık. Sarmaş dolaş, yalpalayarak yürürken ona şarkılar söyledim. Nâzım’dan şiirler okudum:

*“Artık Bu Gezmekten Dönelim Geri
O kuytu yollardan geçtik yan yana
Soğuk ellerimde titrerken eli
Kardeşim daha çok sokuldu bana
Gösterip karanlık derin gökleri
Uzaklaşma yeter bu kuytu yerden
Bu bitmez karanlık derin göklerden
Gizli bir elemle korkuyorum ben
Artık bu gezmekten dönelim geri”*

Aklımda yalnızca, ilk defa bu kadar uzaklaştığım

İstanbul vardı. Bir de babaannemin Ardahan'daki köyü.

Pek tanımadığım bir köy; ülkemin iki ucu sürekli aklımda, karanlıklarda. Ve yine, o karanlıklarda İstanbul Boğazı'nda bir vapur kayıyordu, karanlıklar içinde.

Gece olunca, hele belli bir saatten sonra yollar boşalınca, İstanbul'un güzelliği daha da belirgin bir hâl alıyor. Hele, hafif de olsa bir meltem esiyorsa; ağır egzoz gazlarının duman ve kokuları yok oluyor. İşte İstanbul.

Boğaz'dan esen hafif rüzgâr, ağaçlar baharın yaşam sevincine henüz merhaba dememişlerdir. Hâlâ, kışın o tehlikeli soğuğuna karşı dikkatli.

Aslında o gece öpüşmeyi hiç düşünmediğim halde, böylesine öpüşmeyi çok özlediğimi fark ettim.

Ve asıl, o gecenin sabahı sonrasında yazacağım mektubu hiç mi hiç düşünmemiştim.

4

“Tekrar merhabalar!..

Öncelikle size kesinlikle kızgın değilim ve bunu da daha önce belirttim. Yaşanan şeylerin ağırlığından bahsederken kesinlikle cinsellikten bahsetmediğimi anlamış olmanız gerekiyor. Benim duygularım biraz daha derin... Çünkü yaşanan şeye çok fazla inanmıyorum. Bunu içselleştiremiyorum.

Ama bunun sizle herhangi bir ilgisi yok, lütfen

alınmayın. Bakın bu tamamen içten, yazarken hâlâ ‘siz’ diyorum ve bunun alışkanlıkla bir alakası olamaz; çünkü şu anda farkına vardım ama ‘siz’ demeye devam edeceğim...

Çok haklısınız; aynı nehirde iki kez yıkanılmaz... Zaten benim tüm hayatım, inançlarım, yaşam tarzım bu temel kanun üzerine kurulu... Ama o nehrin içinde sadece ben yokum ve akıp giden nehirde akıntıya karşı beraber dimdik durmaya çalışıyoruz O’nunla.

Benim için üzülmeysin. Kendiniz için hiç üzülmeysin...

Tüketecek kadar çok bir şey üretmedik zaten... Belki yarım kalmışlığın verdiği merak, endişe, ‘kızgınlık’...

Berber olmamız çok uzak bir ihtimal ve bunu çok iyi biliyorum...

Kendi duygularımı çok iyi tanıdığımı zannediyorum. İnsan sarhoşken bazen değişebiliyor, ya da bakın bu ciddi bir cesaret ve itiraf olabilir aslında; eğer sarhoşken duygularım değişebiliyorsa, o zaman demek ki bazı konularda kendimi bastırıyorum, bu da olabilir ve tüm ihtimallere sonuna kadar açığım anlamına gelir. Ama hep sarhoş değiliz, olamayız. Velhasıl bir süre görüşmeyi gerçekten istemiyorum. Kendi kendime çözümlemem gereken duygular var ve bunları sahte avunmalar ya da benzer şeyler üzerine temellendirmek istemiyorum. Bu konuyla ilgili anlayış ve saygınız için şimdiden çokook çok teşekkür ederim. Tekrar görüşmek üzere.

Son bir ricam da Ayçağ Hanım’a hiçbir şey söylemeyelim lütfen.

Hoşça kalın...”

Ve Yanıt Gecikmedi

Her ne kadar, ilişkiyi bir süre için dâhi olsa durdurmak istemiyorsa da, yine de kendisine baskı yapılmasının doğru olmayacağını düşünüyordu. Yanıtını geciktirmedi:

“Moda Çay Bahçesi’nde sigara dumanıyla dolu bir ortamda, kirli camların arkasında akan bir deniz; ağaçlar son giysilerini soyunmaya hazırlanıyorlar; ama hâlâ üzerlerinde. Boğaz’ın Marmara’ya akan sularının üstünde gezintiye çıkmış vapurlar... Ve zihnimin en kuytu köşesine hapsedilmiş ‘Sen’ varsın.

Tekrar ediyorum: sizin duygularınıza ve düşüncelerinize saygı duyarak bu konuyu şimdilik zihnimin en güzel, en kuytu yerine hapsediyorum.”

Ve yine bir süre sonra, nedendir bilinmez bir akşamüstü, geç vakit uzun telefon görüşmelerinden sonra “Benimle gel, gidip okyanus sularına dokunalım,” dedi.

Taksim, Dolmabahçe yokuşu ve ardından Dolmabahçe Sarayı’nın önündeki ağaçlıklı yol. Aynı buradaki gibi. Ama burada ne tarih, ne deniz, ne de Boğaz var! Burada birkaç yüz kilometre ötede sadece çöl.

Kısa ama hararetle öpüşmeler... Yol bomboştu. Palto yine aynı yeşil palto. Ayakkabılarım yine aynı kırmızı spor ayakkabılar. Okyanus boyunca koştum. Eli mi okyanusun sularına daldırdım; o hep korkuyordu

ayaklarımın altındaki kumlar kayar diye... Bir tarafta yalınayak futbol oynayanlar, topla her buluşmalarında bir gün Zidane, Maradona, Beckham ve hatta Pele olacaklarını düşleyerek jestlerini yapmaya çalışanlar... Diğer tarafta okyanusa koşan ben.

Dünya dönüyordu; atlı karınca Fecri Ebcioğlu'nun sözlerinde dönüyordu.

*“Atlı karınca dönüyor dönüyor
Dünya durmadan dönüyor dönüyor
Yalnız dönmeyen bana sensin
Bekliyorum hep, sen neredesin
Çiçekler güneşe dönüyor dönüyor
Dünya durmadan dönüyor dönüyor
Yalnız dönmeyen bana sensin
Bekliyorum hep, sen neredesin*

*Bir haber de mi gönderemezdin
Hiç değilse bileyim, sen nerdeydin
Yoksa sen kalpsiz miydin
Yoksa kalbin elbet dönemezdin
İçmişim başım dönüyor dönüyor
Ayrılanlar hep dönüyor dönüyor
Yalnız dönmeyen bana sensin
Bekliyorum hep, sen neredesin”⁽²⁾*

Yazar İlker İyiyazar ve ben editör Nehir, yıldızların altında sarmaş dolaş, döne döne ağaçlı yolda ilerliyorduk; yayınevi sahibi Ayçağ Hanım bizden kitapları bekleye dursun.

⁽²⁾ Fecri Ebcioğlu.

Birazdan yatakta onunla sevişmek, bir yazarın ya-tağındaki aşk oyunlarını yaşamak istiyordum. Ayçağ Hanım'ın görevlendirmesinden hemen sonra kitapları-nın her birini en az iki kere okumuştum. Özellikle de ikinci kitabındaki kanepede sevişme sahnesi beni çok etkilemişti.

“Bir manken gibi incecik, uzun vücudunu dizleri-nin üzerinde doğrulttu. Düz, uzun saçlarına bir saat önce fön çekirtmişti. Güzel omuzları, biçimli gövdesi, incecik bacaklarının esmer, parlak rengi usta bir ressam-ın fırçasından çıkmış nü tablodaki gibiydi. Karşısına geçilip saatlerce seyredilebilirdi. Yuvarlak kalçalarını oynatarak iki elini duvara dayadı. İnce, uzun ve ba-kımlı parmakları kırmızı ojeleriyle seksiydi.

Adam Azade'nin yuvarlak kalçalarını kasıklarında hissetmek istiyordu. Arkasına yaklaştı. Genç kızın iki yuvarlak kalçasını avuçladı. Azade, usta bir dansçının dansına başlarken yaptığı başlangıç salınımlarındaki gibi hafifçe bir sağa bir sola gitmeye başlamıştı. Adam eğilip dilini Azade'nin kalçalarının arasına soktu, ıs-lattı. Azade bir elini duvardan çekip geriye uzatarak kalçalarının üzerindeki adamın başını okşadı, gövde-sini biraz aşağıya, biraz da arkaya itti. Kalçaları nere-deyse birer tam küreydi. Adam dayanamıyordu artık. Doğruldu, organını Azade'nin tam arkasına, o yumu-şak, yuvarlak noktaya getirdi. Azade eliyle çatlaya-cakmış gibi sert organa dokundu, sımsıcaktı... Hafifçe kendine bastırdı...”

Bilmem, belki benimle de böyle bir sahneyi yaşamak isteyecek miydi? Ben böyle bir heyecanı onunla yaşa-

mak istiyor muydum? İçkinin etkisiyle biraz yalpalıyor olmasına rağmen neşeli neşeli ilginç şeyler anlatıyordu.

Ne saldırgandı ne de hüzünlü.

Gülmek, beni öpmek, kucaklamak istiyordu. Aklında önceki eşleri, sevgilileri, çocukları var mıydı? Pek yoktu gibi. Ben de annemi, babamı, kardeşimi, arkadaşlarımı binlerce kilometre ötede ilk defa bırakmıştım. “Bir arkadaşımın Fas’a gidiyorum,” diyerek binmiştim uçağa.

Herkes alıştı benim bu huyuma; Ayçağ Hanım bile. Başıma buyruk, istediğim her an, her çiçeği seven bir arı gibi her çiçekten biraz polen toplayan, her şeyi anında anlayan, kara kuru, kısa gibi gözükten, aslında orta boylu biriydim. Saçlarımı her zamanki gibi on toka ve bir o kadar da lastikle toplamıştım. O, her öpüşmemizde bir-iki toka ya da lastiği çıkarıp cebine koyuyordu. Kısa kısa ama ihtiraslı öpüşüyor, çekiliyorduk. Bir düşünceye dalar gibi. Gökyüzündeki yıldızları saymak, Boğaz’dan geçen gemilerin demir atacakları ilk durakları hayal etmek için.

Kolunu boynuma dayamış, kim bilir ne düşünüyordu. Benimle sevişmenin dışında ne düşündüğünü merak ediyordum. Ama soru sorulacak zaman değildi. Mevsim kış olmasına rağmen bahar sıcaklığını yaşıyorduk. İçtiğim sigaralardan bir-iki nefes de o çekmişti. Kafasında bir lodos esiyordu galiba, benimkinde olduğu gibi. Bir şeyleri unutmak, yeni denizlerde, yeni adalar keşfetmek istiyorduk.

Ben editör Nehir; o yazar İlker İyiyazar...

Otelin önüne vardığımızda bir kez daha birbirimizle kucaklaşıp şehvetle öpüşmeye başladık. Elini mantomun içine sokarak göğüslerimi avuçladı.

“Kapıaltı Gölgesi”

Bu isim onun yazdığı bir hikâyenin başlığıydı. Hikâyeyi okudum ve sonrasında düşündüm.

Dündü; İstiklâl Caddesi’nde düşünceli düşünceli yürürken ansızın karşıma dikilip “Merhaba, nasılsın?” demez mi!

Tünel’den Taksim’e doğru yürürken, tam görmek istediğim biriyle karşılaşsam, diye düşünürken karşıma çıkmıştı. Doğrusu onunla karşılaşmayı çok istiyordum; yine de onunla karşılaşacağımı, en azından o anda hiç düşünmemiştim.

Onu görünce ne yapacağımı bilemedim, ne söyleyeceğimi de. Nereden çıkmıştı karşıma! Ne söyleyebilirdi bana? Oturalım desem, oturmayacaktı. Demesem, belki de bir fırsatı kaçırmış olacaktım.

En son, Marakeş’teki Fransızların sık sık gittikleri Comptoir Paris adlı o meşhur kafe-barda oturmuştuk. Önce bir kadeh bir şey içeriz diye düşünürken kadehlerin sayısı bir hayli artmıştı. Ve gecenin bir vaktinde ikimiz de neşeli bir şekilde çıkıp, kapıdaki görevlilerin çağırdığı bir taksiye binmiştik.

“N’abersin?” dedi. Sesinde yanıt arar gibi bir hal vardı. Anlat, der gibiydi.

Saçlarını bir acayip kestirmiş, boyatmış gibiydi. Acayip bir siyah.

Aklıma gelen ilk şeyleri söylemeye çalıştım.

“Oturmak ister misin, vaktin var mı?” diye sordum çekine çekine.

“Gitmem gerek, çalışmalıyım,” dedi.

Söyleyeceğim başka bir şey yoktu. İçimden git öyleyse, dedim. Tabii ki o duymamıştı. Kim bilir belki de hissetmişti.

* * * *

Oturduğum pastaneden, akan insan selini seyrediyorum. Yeni yapılmasına rağmen çok kötü durumdaki yolun toz ve çamurunun üstüne basa basa yürüyor insanlar. İlginç olan hem toz hem de çamurun yan yana bulunmasıydı. Kesilen taş parçalarının tozları, biraz önce, kısa süre de olsa yağın yağmurun biriktirdiği sulara karışıyordu. Bu taşlar neden önceden kesilip getirilmez ki?..

Yanımda oturan üç kadından en genci, boynunda fotoğraf makinesi olan “Ayy, yaşılanıyorum,” diyerek yerinden kalkarken bana baktı. Halbuki en fazla otuz beşindeydi. Bir şeyler söylemek istiyordum. Yüzüne baktım; o ise yanındakileri takip ederek, bana gülümsemeden ama suratını da asmadan, boynuna asılı fotoğraf makinesinin bana çarpmamasına dikkat ederek önümden geçip gitti.

İstanbul’un Champs Elysées’si diyenler var ama ilgisi yok; burası İstiklâl Caddesi, orası Champs Elysées. Buradan akan kalabalık benim insanlarım; kadınıyla, erkeğiyle, çocuğuyla, öğrencisiyle, Doğulu-suyla, Batılısıyla benim insanım. Bir-iki tane yabancı gözüme ilişiyor. Onlar da bize ayak uydurmuş, kalabalığın içinde kaybolmuşlar.

Yalnızım; yanımda sevgilim yok. Bana fazla tahammül edemeyen, beş-altı aylık sevgililerimden hiçbiri yok.

Burası ne kadar da güzelmiş; sessiz, sakin, temiz...
Ve ben buradan tozlu, çamurlu İstiklâl Caddesi'nden
akan kalabalığı, onlara gözükmezsiniz seyrediyorum.

Ne diyordu O, "Kapıaltı Gölgesi" adlı hikâyesinde:

"Barda, üzerinde uzun süre düşündüm, 'gözlerini
gözlerime dikti' yerine 'sapladı' demek çok daha an-
lamlı ve devingen olurdu, ki öyle de oldu."

Gözlerimi gözlerine dikmişim, onu etkilemeye
çalışmışım; ama o benimle aşkı, sevgiyi konuşurken
"Biz dost olabiliriz, o kadar," diyordu. O da olmadı.

7

Yalnızlık

Bir an kimsenin telefonunuzu çaldırmadığını düşün-
nün...

Elinizde ne kitap ne çanta, avare avare İstiklâl Cad-
desi'nde düşünerek yürüyor, mağazaların vitrinlerine
bakıp içeri girmeye cesaret edemiyorsunuz.

Cadde boyunca kitapçılar, kitapçılarda CD'ler, yeni
çıkanlar, en çok satanlar... Ama canınız hiçbir şey sa-
tın almak istemiyor.

Bir yandan kafanızda koşuşan kopuk kopuk karma-
şık düşünceler, diğer yandan yalnızlık.

Yürü babam yürü, kimse yaklaşıp merhaba demi-
yor. Belki de bugün benim günüm değil, deyip yürü-
meye devam ediyorsunuz.

Şuradaki kahveye girip sıcak bir çay içsem mi, diye
düşünüyorsunuz.

Tertemiz, ince belli bardaklar içinde pırıl pırıl, ol-

ması gereken renkte bir çayı, ne koyu ne de açık, ne acı ne de saman suyu tadında içmek geçiyor içinizden. Gerçek, karbonatsız bir çay içmek...

Bir yudum aldığınızda yalnızlığınızı alıp götürüyor.

Burası bildiğiniz herhangi bir kafe değil. Hacı Bekir'in çay salonu.

Camekânlı vitrinde tatlı-tuzlu kurabiyeler, cevizli çörekler, paskalya çörekleri, çikolatalı, üzümlü, meyveli kekler. Bir de pastalar; onlar da çikolatalı, kestaneli, fıstıklı, meyveli ve de bol kremalı...

Tezgâhın arkasında mevlit şekeri dolduruyorlar külahlara...

Yandaki masada oturanlar bir demirhindi, bir limonata istediler garsondan. Birazdan adam ikinci bir limonata isteyecek. Yanında da birkaç kestone şekeri.

Tezgâhın arkasındaki üç genç külahları doldurmaya devam ediyorlar. Önceden hazırlanmış külahlar yavaş yavaş doluyor. Biri yalnızca nane şekeri, diğeri akide ve sonuncusu lokum koyuyor. Otomatiğe almışlar. Nane, akide ve lokum; nane, akide ve lokum... derken kasadan biri bağıyor:

“Akide yetecek mi?”

8

Paris – Metro

Beyaz, uzun pamuklu elbisesi vücudunun bütün hatlarını ortaya çıkarıyordu. Güneş altında pembeleşmiş teni, pürüzsüz çıplak omuzlarındaki parlaklık istek uyandırıyor. Yürürken kalçalarını bir yukarı bir

aşağı yuvarlıyor, bir balığın derin sularda süzülüşünü andırıyordu.

Saçları arkaya taranmış, bir lastiğin iki turuyla sımsıkı hapsedilmişti. Kademeli olarak yeşilden camgöbeğine yakın bir renge inen şeffaf pantolonu onu olduğundan daha güzel gösteriyordu. Uzun boylu olmasına rağmen giydiği yüksek topuklu ayakkabılar ayaklarının güzelliğini, vücudunun seksiliğini gözler önüne seriyordu.

Bal rengi gözleriyle baktı. Yüz hatları gevşedi.

Merhaba, der gibi gülümsedi. Dudaklarında ona çok yakışan kırmızı ruj ve hafif makyajıyla tek kelimeyle muhteşemdi.

“Fransızca konuşuyor musunuz?” dedim.

Vagonun dolu olmasına rağmen kimse dönüp ne bana ne ona baktı. Yalnızca o “Biraz,” dedi. Gülümseyordu.

“Nerelisiniz?” dedim.

“Litvanyalı,” diye yanıt verdi.

9

Yokluğun Yalnızlığı...

Daha biraz önce kalabalığın karşısında konuşuyordu. Bütün dinleyiciler gözlerinin önünde donup kalmış, ağızları açık onu dinliyorlardı. Şimdiyse yapayalnız. Bu kelime bile onu duygulandırmaya yetiyordu: yapayalnız.

Gökyüzündeki yıldızlar gibi. Çölde yolunu kaybetmiş bir deve gibi.

Yıldızlar hemen yanı başında, sanki yalnız değil-
ler gibi. Hele dünyadan gökyüzüne bakıldığında hepsi
birbirinin hemen dibindeymiş gibi duruyorlar. Birinin
ışığı sönse, biri yolunu kaybetse, hemen yanındaki
belki onu uyaracak...

Deve de öyle. Biraz uzaklardaki bir vahanın koku-
sunu alarak yalnızlıktan uzaklaşacaktı.

Ama o şimdi tamamen yapayalnız. Dudaklarını
öpeceği, gözlerinde parıltılar sezebileceği kimsesi yok
yanında.

Biraz önce içtiği üç kadeh kırmızı şarap, onun üç
kadeh beyazıyla buluştuğundaki birliktelik şimdi artık
yok.

Yokluğun yalnızlığı... Çatı katında oturup yıldızla-
rı görememek.

10

Düş Kırıklığı

İnsanlar sağa sola bakarak etraftaki tanıdık simala-
ra kendilerini göstermek, mümkünse onlardan biriyle
konuşmak istiyor gibiydiler. Salonlar, tavandan yan-
sıyan beyaz ışıkla tabloların üzerindeki sarı ışıkların
buluşmasından doğan, rengi meçhul ışık huzmesinin
buluştuğu bir alana dönüşmüşlerdi.

Eski Köprüaltı balıkçılarının sürrealist tabloları
hariç, o akşam orada gördüğü tablolar pek de ilginç
değildi. O resimlerde balıkçıların yüz, el ve kol hatları
olduklarından daha belirgin çizgilerle resmedilmişler-
di. Yıllardan beri balık satarak bir türlü gerçekleştir-

medikleri düşlerin ağırlığını taşımakta zorlanan kayıklar neredeyse denizin sularına gömülecekti. Denize her an batacak gibi denizle neredeyse aynı seviyede yüzen, tuzlu sulara doymuş teknelerde, daha o sabah tutulmuş balıkların tazeliği gelip geçenlerin iştahını kabartıyordu. Her akşamüstü başlayan balık satışı neredeyse yüzyıllardır aynı yerde yapılıyormuş gibiydi. İnsanların yılları saymasını bilmediği bir anın ifadesi miydi bu yüzyıllar? Ama gerçek olan, herkesin mutabık olduğu, o teknelerde biriken düş kırıklığının onlarca yıl sürüp giden ağırlığıydı.

Leğenlerde sergilenen, küçük terazilerde tartılan istavritler, balıklı ellerle alınan kâğıt paralar ve yine o ellerle müşteriye nazikçe uzatılan para üstleri, bunların hepsi sanki Boğaz'ın kıyısında duygusallığı deniz suyuna rağmen donmaya yüz tutmuş bir insanın kan ve doku yığını bir robota dönüşümünün ilk aşamasını gösterir bir simge...

Sürekli akan bir kalabalık.

Fötr şapkalı, kasketli insanlar, iş dönüşü, vapura binmeden, akşam yemeği için karar vermeden önce balıklara son kez göz atıyorlar. Tekneleri ağırlaştıran kırmızı, mavi ahşap tablaların içindeki, tazelikten pırıl pırıl parlayan balıklar. Ve teknelerin bağlı oldukları kıyıda plastik taslar içinde bir süre daha yaşamaya çalışan balıklar. Onlar için yaşamak yüzmek, yüzmek yaşamak...

Yüzen yok aslında. Onlar, daracık leğenin içinde azıcık suda debelenen balıklar. Yaşamlarının son dakikalarını çırpınarak geçirmeye mecbur kalmış, balık kostümünü giymiş canlılar.

Ruhumun Dört Hali

Resim Fuarı'nın çıkışında beni karşı binadaki lokantaya davet etti. Karanlığı bir nebze olsun aydınlatan mum ışıklarının altında, akşamüstü fırından çıkmış sıcak ekmek gibi kabarık saçlı kadınların doldurduğu masalara temiz giyimli garsonlar servis yapıyordu.

Marmara Denizi tüm görkemiyle ayaklarımızın altındaydı. Kız Kulesi'nin sarı ışıkları, Topkapı'nın, Ayasofya'nın ihtişamlı aydınlatması ve hemen yanı başımızdaki lüks restoranı çevreleyen camlı çerçevenin arkasındaki kadınların kolye ve küpeleri hep aynı renkteydi. Belki de bana öyle geliyordu. Bir yandan o kapıdan içeriye müşteri gibi girmek istiyordum; diğer yandansa yıllarca garsonluk yaptığım sıralar zihnimde kurguladığım eleştirileri nasıl unutabileceğimi düşünüyordum.

Yanımdaki adam kırkını aşmış bir yazardı. Üç yıldır İstanbul'da değişik üniversitelerde konferanslar ve dersler veriyordu. Fransız Kültür Merkezi'nde Monica Bellucci, Bernard Campan ve Gérard Depardieu'nun başrollerini oynadıkları *Combien tu m'aimes?*⁽³⁾ filminin ilk gece gösterimi sonrasında yanıma yaklaşmış, film sırasında karanlıkta karaladığım defterin sayfalarına göz atmak istemişti.

Gülerek, bozuk bir Fransızcayla, kötü bir ressam olduğumu söyledim. Kendimi çiziyordum. Ben bir ke-diydim; sırnaşan, sevgiye aç, hoşgörülü gözükten ama

⁽³⁾ Beni ne kadar çok seviyorsun?

sık sık hırçınlaşan, inatçı bir kedi. Beni sevsinler istemiyordum. Ben sevmeliydim. Ben sahip olmalıydim.

Elimdeki defteri alıp uzun uzun baktıktan sonra, “Bu sayfayı bana verir misin?” dedi.

Gözlerine baktım. Israrcıydı. Tanımadığı birinden bir şeyler alıp yanında götürmek isteyen bir yabancıydı o. Defterin sayfasını koparıp biraz da gururla ona uzattım. O ise hemen değişip, zafer kazanmış bir komutan edasıyla ya da kibirli bir Fransız gibi cebinden Pelikan marka dolmakalemmini çıkarıp bana uzattı. Sayfanın altındaki imza yerini göstererek, “Lütfen numaranı yazar mısın?” dedi.

Bardaki insanlar benden çok yeşil paltoma bakıyorlardı. Palto yeni olmasına rağmen, her gün giyilmenin yorgunluğuna dayanamıyor gibiydi; tüylenmeye başlamıştı. Ama yine de beni genç kızdan çok bir çocuk gibi göstermesiyle gurur duyuyordum. Göğüslerimi yok gibi gösteren, ancak sonraları okyanus kıyısında ıslanmamı engelleyecek bu paltonun rengi mi onu bana musallat etmişti, yoksa benim zekâ fışkıran küçük gözlerimle onun kalbini delen bakışlarım mı? Hâlâ kestirebilmiş değilim.

Daha sonraları onu birlikte kaldığımız otelde paltomon markasını gizlice incelerken yakalayacaktım.

“Neden?” kelimesi çıktı ağızımdan. Biraz istek, biraz başkaldırış dolu, gülümseyen bakışlarımı gözlerini aşarak, en kısa yoldan onun kalbine yönlendirirken.

Mecburen; hayır, belki de isteyerek telefon numaramı, *e-mail* adresimi kurşunkalemle çizdiğim eskizin köşesine yazıp ona uzattım. Elindeki defterlerden biri-

nin arasına özenle yerleştirip gözlerimin içine bir bakış atarak “Hoşça kal,” dedi.

* * * *

Harbiye’den Taksim’e doğru yürüyorduk, hava rüzgârlı ve soğuktu. Canım şarap içmek istiyordu. Onunsa mum ışığında benim gözlerime bakıp elimi tutmak istediği her halinden belliydi.

Elimi tutmasını istemiyordum. Aklıma üç yıldan beri birlikte olduğum, bir türlü bitiremediğim ama bitmesi gereken başka bir hikâye geliyordu. Yanımdaysa başka bir dünyanın adamı; benim konuştuklarımı anlıyor, karşı olmayan fikirler üretiyordu. Düşünceli ve dalgındı.

“Nehir,” diyerek dikkatimi kendi üstüne çekmek istercesine sesini biraz yükseltti. Adımı söylerken “h” sesini söyleyemiyordu.

“Koluma girer misin?”

Bu soruyu bekliyor muydum, yoksa bu sorunun gelmesinden kaçıyor muydum? O an sorunun yanıtını bir türlü kestirememiştim. Belki de o yanıtın kaçtığıydum. Ta ki o gecenin yarımına değin. Paris’teki, Notre Dame Kilisesi’nin çanlarını duyuncaya kadar. Nasıl mı diyeceksiniz... İstanbul’un ortasından Notre Dame’ın çanları gece yarısında nasıl duyulur? O ana kadar ben de bunu hiç düşünmemiştim. Ta ki aramızdaki küçük mermer masadaki bir kadehin devrilip kırılışına kadar bir onu dinledim, bir kendimi. O yalvardı, rica etti.

Ben “Olmaz,” dedim. “Hayatımda başkası var, sen de nereden çıktın?”

Ben o yerlerin insanı değildim; ama beyaz şarabın yanı sıra ilerleyen dakikalarda sigara ve sarhoş olma isteği, hep bunlar, benim o tanıştığımız andaki, o barda anlaşılmayan, sinema tutkunu genç kızın bir başka yüzüydü.

O an, ne bir saat sonrasında onunla olup olamayacağımı, ne de okyanus kenarında suların çekildiği kumların üzerinde, bir gün Ronaldinho olabilmek için yalınayak futbol oynayan gençleri seyrederek yanında yürüyeceğimi düşünüyordum. Böylesi bir ihtimalin varlığını düşünmek bile benim için çok ama çok imkânsız gözüküyordu. Kadehin içindeki açık sarı, duru içecek dilimin üstünde kaygan bir tat, gırtlacımda nefis, sıcak bir aroma bırakarak midemin yolunu tutuyordu. İçimde sigara dumanının verdiği sıcaklık, yakıcı ama zevk veren bir duyuyla buluşuyordu.

Kadehler birbirini kovaladı. Ta ki Notre Dame'ın Kamburu'nun o kuleye tırmanmaya başladığı âna kadar... Üç yüz seksen yedi basamak derken kadehin masaüstüne devrilip kırılmasıyla çıkan son çan sesinin tınlaması geldi kulağıma.

Başlangıçta tam karşısında duran koltuğumu, artık onun tarafına yanaştırmıştım. Ona yaklaşıp dudaklarını öptüm. Aslında ona öpmek denir mi, bilemeyeceğim. Bir küçük buseydi onun dudaklarına kondurduğum. Hafız'ı ve Sadi'yi yaratan Şiraz'ın gül bahçelerinde çıkacağımız gezintiye bir ilk adımdı.

*“Hafız'ın kabri olan bahçede bir gül varmış;
Yeniden her gün açarmış kanayan rengiyle.
Gece; bülbül ağaran vakte kadar ağlarmış
Eski Şiraz'ı hayal ettiren ahengiyle.*

*Ölüm asude bahar ülkesidir bir rinde;
Gönlü her yerde buhurdan gibi yıllarca tüter.
Ve serin serviler altında kalan kabrinde
Her seher bir gül açar; her gece bir bülbül öter.”⁽⁴⁾*

Dudakları loş ışıktaki, içtiği beyaz şarabın ıslaklığıyla parlıyordu. Arada bir konuşuyor, sürekli beni dinliyordu. Gözlerindeki sevgiliye ulaşamamanın çaresizliğinin yanı sıra, “Bana yaklaşıyor musun?” ifadesini okuyordum. Yarı aralık dudaklarına bakıyordu. Bense karar vermiştim. Onu öpecektim. Ne olursa olsun artık öpmeliydim. Artık dünya umurumda değildi.

Notre Dame’ın çanları susmuştu. Ben onların gümbür gümbür yeniden çalmasını istiyordum. Elim elimde, aklım Notre Dame kulelerindeydi. Ona doğru yaklaştım. Aralık, ıslak dudaklarımı onunkilere bir kez daha dokundurdum. Zehirleyici, hatta öldürücü bir haz vermeliydi bu anlık öpüşme. Nitekim öyle de oldu. Beklenmedik bir anda yüzünde kroşenin patlamasını hisseden bir boksör gibiydi. Bütün gardı düştü. Şaşırılmıştı. Ne yapabiliirdi? Hani öpmeyecekti, öpülmeyecekti? Birkaç dakika sonra kalkmayı düşünüyorduk. Ama bir-iki dakika içinde kendini bana bırakmıştı. İstediyim gibi onu öpüyor, kendimi ona öptürüyordum. Gözlerini kapatarak dudaklarını dudaklarıma değdiriyor, ihtirasla öpüyordu.

⁽⁴⁾Yahya Kemal.

Dünya dönüyordu. Atlı karınca dönüyordu. Dudaklarım ıpıslaktı.

*“Dedim: artık bilgiden yana eksikim yok;
Şu dünyanın sırrına ermişim az çok.
Derken aklım geldi başıma, bir de baktım:
Ömrüm gelip geçmiş, hiçbir şey bildiğim yok.”⁽⁵⁾*

Rüyada mıyım ne!

12

Bekleyiş

Bugün de yine bekliyordu; saat 19:12.

Hâlâ cep telefonu çalmıyor. İçinde dayanılmaz bir sıkıntı. Nefes alışları daha da sıklaşıyor. Şeytan kapıyı çek, çık git diyor. Cep telefonunu da atıver iskeleden denize. Ama ne yazık ki ne şeytan o kadar güçlü ne de o, o kadar cesurdu.

Haksızlık mı yapıyordu kendine?

“Var olan düzenin içine ben mi girdim, o mu soktu beni,” sorusunun yanıtını şu an düşünmek bile istemiyordu.

O, bu bekleyişi bir kez daha yaşamıştı, yıllar önce aynı yerde, aynı saatlerde.

...

Derken aniden bir zil sesi duyuldu. Çılgınca öten bir kuş gibi. Gelmiş olmalıydı. Kapıya yöneldi. Gö-

⁽⁵⁾ Ömer Hayyam.

zetleme deliğinden dışarı baktı. Gülümseyen bir yüz, fıldır fıldır iki kara göz, iki yana bukle yapılmış simsiyah saçlı küçük bir kız bekliyordu. O değildi. Delikten bakakaldı uzun bir süre. Dışarıdaki de kapının arkasından gelecek tıkırtıyı bekliyordu. Kapıyı açmayı, “Pardon, ne istemiştiniz?” demeyi düşündü, hemen vazgeçti; içerdeki bekleyiş büyüsünün yok olmasını istemiyordu. Dışarıdaki, bir süre bekleddikten sonra merdivenleri tırmanmaya devam etti. Satıcı filan olmalıydı.

Vücutunda altı voltluk bir akım dolaşıyor gibiydi. Kimse telefon etmese, kapısını çalmasa, cep telefonuna mesaj göndermese ne güzel olacaktı.

Açlığını bile hissetmiyordu. Onunla yemek yiyeceğini düşünerek, yemek yemeden beklemişti. Artık iştahı kaçmıştı.

Işıkları kıstı. Tam o sırada cep telefonunun mesaj geldiğini haber veren sesi, sessizliği böldü. Bölünen bir şey yoktu. Büyülü bekleyişin katledilen umut dolu huzuru vardı. Onsuz, ama bir bekleyişin altı voltluk elektrik şarjına tekabül eden bir hayat: “Yarın Carrefour Kozyatağı’nda görülmemiş indirim. 500 gr yağsız dana kıyma...”

Çıldırılmamak olası değildi.

Canı bir duble viski içmek istedi. Fakat oturduğu koltuktan kalkmayı düşünmüyordu. Üstelik üç gündür aldığı antibiyotikleri hatırladı. Boğazındaki, yutkunmasını engelleyen ağrı daha yeni geçmişti. Alkol almamalıydı. Oturduğu yerden kanepenin üstündeki derginin kapağına, “Sadece 1 YTL”; bir de “Bedava” sözcüklerine gözü takıldı.

Ansızın telefon garip garip çalmaya başladı. Telefonun ekranında adı beliren kişiyle konuşmak istemiyordu, ahizeye dokunmadı bile. Telefon dakikalarca çaldı ve sonunda kesiliverdi. Ardından cep telefonu başladı çalmaya, yine aynı kişi. Gene yanıt vermedi. Hatta telefonun bir an önce susması için ne yapması gerektiğini düşündü. Ama bu defa zil sesinin verdiği rahatsızlık pek de uzun sürmedi.

Beklediği telefon hâlâ gelmiyordu. Gelmese daha iyi olacaktı.

“Akşam saatlerinde gelirim,” ne demek oluyordu? Saat 20:10 olmuştu, ne gelen vardı ne giden, ne de bir telefon...

Kafasından geçenleri düşünmemeye çalışıyordu. Telefon etse miydi? “Nerede kaldın?” diye sorsa mıydı? Belki eski sevgilisine dönmüştür. Bir daha aramayacaktır. Belki de olağan bir trafik tıkanıklığı yüzünden gecikmiştir; birazdan gelip, “Özür dilerim, geciktim,” diyecektir.

Ama ne gelen vardı ne de giden.

Telefonlar artık çalmıyordu. Bir-iki kere pencereyi açıp dışarı, iskeleye baktı. Caddeden ona benzer biri geçti, hem de kendisine bakarak. Onun gibi biraz eğik yürüyordu, hızlı adımlarla. Kafasında yün bir şapka, dönüp arkasına bir baktı ve yoluna devam etti.

O olamazdı. Zaten o olsa bile, o kadar uzaktan birbirlerini fark etmeleri imkânsız gibiydi. Hayır, neden olmasın. O olsaydı, oralara kadar onun için gelen biri neden ona bakıp geçsin. Evi bulamamasıysa pek mümkün değildi. Kafasında tutarsız, kopuk düşünceler dolaşıyordu.

Ne telefon çalıyordu ne de kapı.

Gidip soyundu, banyoya girip duş alacaktı. Ya telefon çalarsa, diye düşündü. Telefonu duyabileceği bir yere koymalıydı. Çekip çekmediğini kontrol etti. Banyonun kapısını açık bırakmalıydı. Telefon çalarsa hemen fırlayıp yanıt verecek, “Evdeyim, gel,” diyecekti.

Bir türlü duşun altından çıkmak istemiyordu.

“Sevgilim neden gelmiyor, neden aramıyor?” diye kendini sorgularken omuz kaslarını sertleştiren düşünce kafasından uçup gitti. Sıcak suyun etkisiyle bir süre sonra sakinleşti. Çıktığında salona gidip cep telefonunu tekrar kontrol etti. Ne telefon eden vardı ne de mesaj gönderen.

Tekrar sinirlenmeye başladı. Kendi kendine kızılıyordu. Bu kızılı sevmekten vazgeçmeliydi. Telefon etmeyecekti. İsterse o arar, diye düşünerek kendini bir yandan teselli ederken bir yandan da bu bekleyişe bir son vermek istiyordu...

Nihayet 22:50’de onu aramaya karar verdi. Telefon uzun uzun çaldı. Tam kapatacağı sırada telefon açıldı. Karşı taraftan onun sevecen sesi:

“N’aber?”

“Nasıl n’aber!” diye sormak istedi biraz kızgın, biraz kırılğan bir sesle. Ama karşı taraf fırsat vermedi.

Sevgilisi ağlamaklı bir sesle “Ben hastalandım; bayılmışım, hastaneye götürdüler, serum taktılar,” dedi.

Battaniyenin altında titriyordu. “Özür dilerim, sana haber veremedim,” derken sesinde haber verememenin derin rahatsızlığı vardı.

13

THY'nin 330 Airbus Uçağı

THY'nin 330 Airbus, Konya uçağı pist üzerinde üç saat boyunca karlar arasında bekledi. Birinci sınıftaki koltukların çok yönlü hareketli olması tüm yorgunluğunu unutturuyordu. Uçağın kırmızı lale çizili gövdesine çarpan tipinin içerden hissedilen sesine rağmen uykuya dalmıştı. Sanki göklerdeydi.

Pistte karlı uçağın donmaya karşı alkolle yıkanması ve ardından uçuş için sıra almasını beklerken uyuyordu; ne kıyafeti uygundu birinci sınıfa ne de fiziksel durumu. Saç baş kir içinde.

Aklı zaten çok karışıkı.

14

Yolculuk

Mahzun mahzun ilerliyordu, hiç arkasına bakmadan uzunca bir süre öyle gitti.

Sonra birden yavaşlayıp arkasına döndü. Evet, arkasından geliyordu. Yalnız olmadığını anladı ve sevindi. Buruk bir sevinçti onunki. Aşağılanmıştı sanki.

Ama arkasında olması da güzeldi. Onu kaybetmek istemiyordu. Neden bu yolculuğa onunla çıkmıştı?

Bu yolculuk nerede başlamıştı, nereye kadar sürecekti?

15

Senin Adın Ne küçük Kız?

“Senin adın ne küçük kız?”

“Benim adım Chardonnay.”

...

“Hem ben küçük filan değilim! Bakın ben sizinle zamansız, boyutsuz bir şeyler konuşmak istiyorum. Yaşamı, yalnızlığı, vakitsizliği, doyumsuzluğu tartışmak istiyorum. Hem de Boğaz’ı seyrederek.”

16

Chardonnay

Beyaz bir bağ çubuğundan oluşan Chardonnay tipi üzümlerin, kaynağını Bourgogne bölgesinde bulunan Chardonnay Haut-Mâconnais kasabasından aldığı söylenir.

Fransa’da bulunan bu üzüm çeşidi, Champagne, Bourgogne, Saumur, Touraine, Orléans, Haut-Poitou et du Thouars ve Languedoc bağlarının familyası arasında yer alır.

Fakat bu üzüm, Kaliforniya, Şili, Avustralya ve Güney Amerika gibi yerlerde, diğerlerinden daha çok tanınmaktadır; çünkü toprağına ve yapılışına göre farklı tatlar verme özelliğine sahiptir. Bu nedenden dolayı da dünyada yüz bin hektar Chardonnay dikilmiş ve çok popüler bir çeşit olmuştur.

Bu kuvvetli, verimli, fakat ilkbahar donmalarına

duyarlı çeşit, bağ randımanı belli bir seviyede tutulunca çok zarif ve aynı zamanda aroması güçlü bir şarap oluşturur.

17

Üç Günün Özlemi

Chardonnay ve İlker İyiyazar, Boğaz'da bitişik iki binanın bitişik iki teras katında yaşıyorlardı. Zaman zaman Boğaz'a karşı kahvelerini yudumlarken, zaman zaman da bir kadeh viski ya da şarabın o olağanüstü kokusunu Boğaz'ın kendine has rüzgârının esintisinde hissediyorlardı. Her ikisinin de evine gidip gelenler vardı. İki terası bölen saksı ağaçlar, adeta onların şimdiye dek buluşmasını, görüşmesini engellemek için yıllardan beri oradaydılar.

Derken Nehir'le tartıştığı bir gün, bir günbatımı, İlker İyiyazar ilhamla olan randevusuna hazırlanırken kapısı ürkekçe çalındı.

Genç bir kız...

1.60 boyunda, uzun saçlı, esmer, yeşil gözlü... Kucağında bir sürü kitap, bir tomar kâğıtla kapısının önündeydi.

“Ben yan binada oturuyorum, tam yanınızdaki daire. Kapıcı sizden bahsetti.”

“Girin lütfen, kapıda kaldınız.”

Genç kız elindeki kitaplarla girdi içeri. Göğüs dekoltesi, dantelli çorapları, yüksek topuklu sivri uçlu ayakkabısıyla cilalı parkeleri podyumda yürüyen bir manken edasıyla baştan başa geçerek, Boğaz manzara-

sının karşısına özenle yerleştirilmiş kanepeye oturdu. Kitaplarını yanına koydu. İlker İyiyazar da yanındaki koltuğa oturup bacak bacak üstüne attı.

“Bütün kitaplarınızı okudum,” dedi genç kız. “Benim adım Chardonnay. Ben de yazıyorum. Geçenlerde kapıcı sizden bahsetti, ben de yazılarımı okumanız için getirdim. Tabii ki sizin kitaplarınızı da okuyordum. Sizinle konuşmak, tartışmak, yazdıklarım ile ilgili düşüncelerinizi öğrenmek istiyorum.”

“Ne içersiniz Chardonnay?” diye sordu İlker İyiyazar yalnızlığını unutturacak genç kıza.

“Adım gibi bir şarap, varsa...”

“Tabii, hiç merak etmeyiniz. Ben Bourgogne şaraplarına bayılıyorum. Küçük bir mahzenim bile var; kırmızı, beyaz, ne arzu ederseniz bulabileceğiniz...”

İşte böyle başladı Chardonnay ile İlker İyiyazar’ın dostlukları, arkadaşlıkları. İstanbul Boğazı’na bakan iki teras katı sakininin konuşmaları.

* * * *

Chardonnay yavaşça, günün en çok sevdiği bu sessiz günbatımı vaktini yudumlayarak, loş salonun içinde sakin adımlarla bara ilerledi.

“Gerçekten çok yoğun bir hafta sonuydu,” dedi karşısındaki adam.

“Ama size tüm bu yorgunluğu unutturacak bir program hazırladım bu gece,” diyerek doldurduğu iki kadehten birini kendisini izleyen misafirine uzattı. İlker İyiyazar heyecanlıydı.

Chardonnay’nin evine ilk defa geliyordu. Pencereden kıpkırmızı güneş denize gömülmekteydi.

“Aynı şeyleri düşünüyoruz galiba,” diye söze başladı İlker İyiyazar.

“Ben de tam onu söylüyordum...”

Her ikisi de güneşin bronz bir top gibi sularda kayboluşunu birbirlerinin düşüncesinden habersiz de olsa aynı hayallere dalarak bir süre izlediler...

Uzaktan bir gemi Boğaz’a girmek üzereydi. Uzun, upuzun bir tankerdi. Yavaş yavaş süzülüyordu. Küvetin içerisinde yüzdürülen, yanan bir mumun enerjisiyle ince kılcal borularda ısınan suyun devridaimiyle yol alan oyuncak bir gemi gibi. Tenekeden yapılmış kırmızı boyalı küçük geminin arkasındaki incecik iki deliğin biri sıcak suyu boşaltırken, diğeri oluşan basınç farkından soğuk suyu emiyordu.

Chardonnay’nin yumuşak sesi çıkan akşam rüzgârına karışarak, İlker İyiyazar’ın kulaklarını hafifçe okşadı... Hafif titrete, yumuşak sıcak bir ses... İlker İyiyazar’ın elinden kadehini alıp terasın pervazına bıraktı... Elini sıcak küçük avuçlarının içine aldı...

“Gözlerini kapa.” Chardonnay ve İlker İyiyazar batmakta olan güneşin son ışıklarıyla aydınlanan dar koridorda yürüyorlardı... Öteden beri aktif, karizmatik kadınları severdi İlker İyiyazar. Fransa’da uzaklarda kalan sevgilisi de öyleydi; karizmatik. Kendinden emin ve her şeyi de göze alabilen...

Kalbi biraz daha hızlı atıyordu.

“Gözlerini kapat,” dedi Chardonnay. Birbirini izleyen ritmik adımlar... Boş koridorda dört ayak sesi giderek yavaşlıyordu... İlker İyiyazar Chardonnay’nin sıcaklığını yüzünde hissediyordu...

Sonra dudakların yumuşak, sıcak dokunuşu...

İlker İyiyazar onu merakla, heyecanla izliyordu. Yumuşak elleri terlemeye başlamıştı. Ellerinin güzelliğiyle hep övünürdü. Şimdi o güzel ellerini uzun süreden beri flört ettiği, onun uzun süreden beri beklediği, kalbini kıpırdatan sevgilisi genç kıza teslim etmişti. Buram buram kokan parfümü onu daha da çekici yapıyordu.

“Şimdi gözlerini açabilirsin...”

Gözlerini açtığı anda mavinin her rengine bürünmüş bir Japon banyosundaydılar... Chardonnay her şeyi en ince ayrıntısına kadar düşünmüştü... Köpüklerle doldurulmuş, içeriye taze beyaz orkidelerin kokusu yayılıyordu.

Köşedeki geniş aynanın önündeki musluklar altın sarısı, lavabo tertemiz ve pırıl pırıldı. Aynadan Chardonnay'nin güzel vücudunun arkadan görünüşüne dalıp gitmişti. Dar beli, alımlı kalçaları, siyah saçları...

Chardonnay yorucu bir gün sonrası sığıncı bir tapınaktı sanki... İlker İyiyazar şaşkınlıkla döndüğünde onu kırmızı kimonosunun içinde buldu... Siyah ipeksi saçları omuzlarından dökülüp kimononun desenleriyle birleşmişti.

Muhteşem banyonun bir başka köşesinde küçük bir içki dolabı. İçinde her türlü içki. Üzerinde bir örtü. Ve onun üzerinde iki viski bardağı.

Chardonnay dolaptan daha önce hazırlanmış buz kovanını çıkardı. Dolabın üzerindeki viski şişesinden iki bardağa ikişer parmak viski koydu. Buz kovanından maşayla aldığı ikişer buzlu özenle bardaklara koyduktan sonra, eline aldığı ilk bardağı onu şaşkın şaşkın

izleyen İlker İyiyazar'a uzattı.

İlker İyiyazar, Chardonnay'nin karanlık saçlarında gezdirdi elini, yavaşça... Bakışları genç kadının üstünde ama kendisi çok uzaklardaydı... Odanın içindeki tanıdık koku onu Fransa'daki bir yaz akşamına götürmüştü.

Boğaz'dan geçen koca bir şilebin keskin düdüğüyle İlker İyiyazar bir an için daldığı düşüncelerden uzaklaşır; yaşamındaki dönemeçlerden biri olan o kadını unutmuştu artık.

Chardonnay'nin ince, zarif parmakları tuşlara dokunan bir piyanistin ustalığıyla İlker İyiyazar'ın siyah gömlek düğmelerini tek tek çözdü.

“Chardonnay...” diye fısıldadı adam.

Chardonnay çok güzeldi. Banyonun maviliğindeki altın kaplama muslukların pırıltıları, ipek kimononun üzerinde keşişiyordu. Kırmızı ipek kimononun üzerinde siyah saçlar. İlker İyiyazar kadeh tutmayan elini onun sağ yanağında gezdirdi. Parmaklarıyla dudaklarını bulup üzerinde gezinmeye başladı. Chardonnay dudaklarında gezen İlker İyiyazar'ın parmaklarını dudaklarıyla yakalamak, öpmek istiyordu. Yavaşça dudaklarını araladı. Dudaklarının üstünde gezinen parmakların ucuna küçük ıslak öpücükler kondururken, diğer eliyle İlker İyiyazar'ın elini yakaladı. Elini tutup dudaklarından çekti. Köşedeki lacivert kadife Josephin koltuğa doğru ilerlediler.

Chardonnay yavaşça İlker İyiyazar'ı kanepeye itti.

İlker İyiyazar sırtüstü kanepeye uzandı.

Ellerini dizlerinin üzerindeki Chardonnay'nin göğüslerinde gezdiriyordu. Omuzlarını örten kimonoyu

usulca sıyırdı. Siyah, ipeksi saçları şimdi çıplak omuzlarına dokunuyordu. Chardonnay'nin çıplak bedenini bir bütün olarak ilk defa görüyordu. Dolgun göğüsleri çok güzeldi. Elleriyle onları okşamaya başladı. Chardonnay'nin dik göğüsleri İlker İyiyazar'ın vücuduna yaydığı elektrikle sertleşti. Bir an içinde bir ürperti hissetti Chardonnay; İlker İyiyazar'ın sıcak nefesini boynunda hissediyordu. Kulaklarına değen ılık nefesi ve tok sesi...

Chardonnay sık sık başını arkaya atarak göğüslerini biraz daha ön plana çıkarıyordu. İlker İyiyazar başını Chardonnay'ye yaklaştırarak dudaklarıyla onun omuzlarında gezinmeye başladı.

...

Chardonnay'nin şarapla ıslanmış, dolgun dudaklarında çapkın bir gülümseme belirdi.

Chardonnay teninde gezinen İlker İyiyazar'ın sıcak ve güvenli ellerini itiraz etmeden büyük bir zevkle karşılıyor, gözleri kapalı ve zamandan soyutlanmış olarak iyice bütünleşiyordu kanepesinde...

İlker İyiyazar dudaklarını Chardonnay'nin ensesinden aşağıya doğru gezdirmeye başladı. Sırtının tam ortasında dudaklarıyla dolaşıyordu. Hafifçe dudaklarını değdirerek bazen halkalar, bazen elipsler çiziyordu. Diğer yandan da bir eliyle genç kızın sert, biçimli göğsünü sıkıyordu. Sıcacıktı.

“Hımmm... Siz benim için tehlikeli olmaya başladınız,” derken Chardonnay'nin dudaklarında çapkın bir gülümseme belirmişti.

“Sizinle uyumumuz beni hâlâ şaşırtıyor.”

İlker İyiyazar'ın dudakları bir an sırtından kuyruk sokumuna doğru kaydı. Dudaklarının kısa kısa küçük

dokunuşları ve ıslak, sıcak dili belkemiğinin üstünde geziniyordu. Yudumladığı şarabı Chardonnay'nin belkemiğindeki o kendine has çukura boşalttı ve dudaklarını kapatıp yavaşça emdi oradan şarabı... Artık şarabın tadında Chardonnay'nin kokusu da vardı. Diliyle bu şarabı Chardonnay'nin bütün arkasına yaymaya başladı. Dudaklarıyla iki yuvarlak kalçasının üzerinde bir süre dolaştı. Tekrar şarabın biriktiği çukura yöneldi. Diliyle geriye kalan şarabın iki kalçanın ayrımından içeri akmasını sağladı. Dilini Chardonnay'nin iki kalçasının ortasında dolaştırarak aşağılara doğru ilerledi, dudaklarıyla bir süre dolaştı. O pembe yumuşak dokuyu büyük bir zevkle, uzunca bir süre öptü. Chardonnay hoşuna giden bu öpücüklerin saatlerce sürmesini istiyordu.

Chardonnay'nin iniltileri müziğin tınısına karışıyordu. İlker İyiyazar'ın saçlarını sertçe kavradı ve başını kalçalarına bastırdı. Zarif güzel ellerini İlker İyiyazar'ın saçlarının arasında gezdiriyordu. Bir süre sonra İlker İyiyazar'ın saçlarını tekrar sertçe kavrayıp yukarı, kendisine doğru çekti ve alt dudağını ihtirasla emmeye başladı. Zaman zaman ufak ısırışlarla İlker İyiyazar'ın canını yakıyordu.

İlker İyiyazar'ın sıcak dudaklarında yudumladığı şarabın ıslaklığı vardı hâlâ... Chardonnay hafifçe başını öne eğip gülümseyerek onu selamladı.

İkinci Gün

İlker İyiyazar Chardonnay'nin o güzel boynuna küçük bir buse kondurdu. Başını arkaya atık Chardonnay'nin saçlarını bir süre okşadı. Daha sonra bir adım

ilerleyerek dudaklarını onun boynunda dolaştırmaya başladı. Beyninin içi adeta onun güzel kokusuyla doluyordu. Büyük bir gül bahçesinin üzerinde dolaşan hafif bir rüzgârın kokusu adeta.

Chardonnay zarif parmaklarını İlker İyiyazar'ın keskin yüz hatlarında dolaştırıyordu. Çenesinden boynuna ve daha aşağı, bazen de yukarı... Parmakları sıcak dudaklarının üstünde geziniyordu.

İnce uzun boynunda gezinen dudaklar Chardonnay'nin köprücük kemiğini omuz kaslarından ayıran o boşlukta durdu. İlker İyiyazar Chardonnay'nin hızlanan kalp atışlarını dudaklarıyla hissedebiliyordu şimdi. Bu arada Chardonnay'nin heyecandan titreyen parmakları dudaklarına yaklaştıkça, yakalayıp öpücükler kondukmaya çabalıyordu. Chardonnay bazen parmaklarını İlker İyiyazar'ın dudaklarının üzerinde unutuyor; bazen de aniden çekiyordu. Sonunda bir eliyle o ince güzel, zarif eli yakaladı.

Chardonnay İlker İyiyazar'ı çıldırtıyordu.

İlker İyiyazar, Chardonnay'nin şekilli göğüslerinin sıcaklığını gövdesinde hissediyordu. Yavaş yavaş İlker İyiyazar'ın dudaklarını bırakmadan vücudunu ondan uzaklaştırdı. Chardonnay'nin elleri yavaşça İlker İyiyazar'ın pantolonuna kaydı. Cinsel organı bir yanardağın içi kadar sıcaktı. Onu bütünüyle eline almak istiyordu.

Chardonnay'nin zaman zaman dudağını hafifçe ısırması hoşuna gidiyordu. Chardonnay belini arkaya doğru eğip kalçalarını iyice İlker İyiyazar'a dayadı. Dili kulaklarının çevresinde geziniyordu. Dairesel ha-

reketlerle kulağının içinde gezindi. Sessiz bir melodi mırıldanıyordu kulağına...

Vücutları birbirine dayalı, dans eder gibi sallanmaya başladılar... Chardonnay zarifçe salınarak, İlker İyiyazar'dan ayırmadan yavaşça aşağı doğru kaydırıldı. Tırnaklarıyla İlker İyiyazar'ın erkekliğinin üzerinde geziniyordu, cinsel organı artık pantolonunun içine sığmaz olmuştu. Pantolonunun kemerini çözdükten sonra düğmelerine doğru yöneldi. Dikkatlice ütülenmiş pantolonun düğmelerini tek tek çözdü. Sertçe dönüp duvara yasladı İlker İyiyazar'ı... Ellerini arayıp, İlker İyiyazar'ın kollarını başının iki yanında duvara yapıştırdı... İlker İyiyazar'ın dudaklarının üzerinde gezinen dilini yavaşça çenesine doğru kaydırıldı. Küçük bir ısırış...

İlker İyiyazar kendisini Chardonnay'ye bıraktı...

Bu sırada Chardonnay diğer eliyle İlker İyiyazar'ın kravatını gevşetiyordu. Diliyle İlker İyiyazar'ın göğüslerinin arasındaki hattan aşağı doğru inmeye başladı. Yavaşça... Küçük öpücükler kondurarak, zaman zaman küçük ısırışlarla aşağı doğru iniyordu dudaklarıyla... Gömleğinin düğmelerini parmaklarının kıvrak hareketleriyle çoktan açmıştı. Dilini göbek deliğinin çevresinde gezdirdi ve sertçe içeri doğru bastırdı. Dili göbek deliğinin içinde daireler çiziyordu. Dudaklarını göbek deliğinin üstüne kapayıp emmeye başladı. Tırnaklarını geçirip sertçe kavradığı İlker İyiyazar'ın kalçalarını iyice kendine doğru çekip başını göbeğine gömdü.

İlker İyiyazar, Chardonnay'nin başını göbeğinin üzerine bastırıyordu.

İlker İyiyazar o sırada birden toparlandı. Chardonnay bu toparlanışı hemen sezmişti.

“Müsaadenizle, ben gitsem artık,” dedi İlker İyiyazar çekingen bir edayla.

Chardonnay şaşırmıştı ama belli etmemeye çalışarak, “Müsaade sizin,” dedi. Dedi ama hâlâ ayrılmak istemiyordu. Başını biraz daha aşağılara sürüklüyordu santim santim...

Birden telefonun sesiyle irkildiler.

Chardonnay, “Pardon... telefon...” dedi, içinden ettiği bin bir küfürle...

İlker İyiyazar’ın cinsel organının ucundan etrafa yayılan sıvı, külotunu hafifçe ıslatmıştı. Telefona doğru yönelirken, “Biraz yorgunum, çıkarken kapının kapandığına emin olursanız sevinirim,” diye seslendi Chardonnay.

Hem gülümsedi hem de ne kaba bir kadını, diye düşündü ve ardından ekledi: “Maalesef gitmek zorundayım, arkadaşlarım İstanbul gecesini noktalayıp gelmeye başladılar, aşağıdan çağırıyorlar...”

İlker İyiyazar karmaşık düşüncelere daldı.

Ilık bir duşun altında onun ıslak vücuduna sarılmak, onu okşamak, göğüslerini ellerinin içine almak istiyordu.

Üçüncü Gün: Sevişme Öncesi Felsefe

“Yazı yazmak konusundaki ‘ehliyet ne olmalı?’ sorusunun yanıtını hâlâ kafamda tam oturtamadım... Mesele medya... Televizyon programları, film kritikleri, sanat eleştirileri yazmak çok hoşuma gidiyor; ama ben bu konunun uzmanı değilim. Herkesin her şey olduğu bir ortamda aynı çığlıkta bulunmak da bana ters geliyor. Kendi alanımla ilgili konulardaysa henüz yeteri kadar olgunlaşıp olgunlaşmadığımı da bilmiyorum.

Evet, yazılarıma gelince... Finallerim yüzünden bölündüm; çok daha özenli, daha kendim gibi yazmak istedim..." derken köşedeki koltukta bacak bacak üstüne atmıştı. Arkasındaki köşe lambasının loş ışığı odaya, özellikle de koltuğun bulunduğu köşeye kırmızıyı hâkim kılıyordu.

"Adam sabah sabah sizi bayağı uğraştırmış sanırım... Eh, sizin şanssızlığınız! Bir film yönetmeni olsaydınız güzel kızların bu cins taleplerini bir akşam yemeğinde değerlendirme şansınız olurdu... Şimdi sabahın köründe tacizkâr bir akşam yazarıyla yetinmek durumundasınız..." Ardından ha ha ha... diye yüksek sesle gülmeye çılgılık arasında sesler çıkarttı. Salonda kahkahalar yükseldi.

"Bu arada yazı yazmak üzerine endişemi doğru dile getirebildim mi acaba? Uzun zaman bu düşünce beni yazı yazmaktan alıkoymuştu; şimdi tekrar bu işe heveslendiğim anda acaba ne kadar yeterliyim sorusu beni yine rahatsız ediyor..." Bir an duraklayıp sordu: "Hiç âşık oldunuz mu?"

"Hayır. Sizinle olmak benim için büyük bir zevk," diyerek İlker İyiyazar elindeki kırmızı gülü uzattı.

Chardonnay elinin kaçamak bir dokunuşuyla gülü aldı ve sıcak bir gülümsemeyle teşekkür etti...

"Sizinle olmak her zaman büyük zevk..."

"Şanslılardansınız... Ben sevecen ve sevgi dolu bir insanım ama hiç âşık olamadım... Belki de biraz bencilce, bana duyulan aşk ve tutkuya âşık oldum dönem dönem. Erkeklerde aşkı gördüm ama kendimde hiç yaşamadım. Çok sevdim sadece... Kıskançlık nedir bilmeyen ben... Sevgilimin bana olan aşkı ve tutkusunu kıskanmıştım... Ne kadar çok isterdim onun

gibi duyumsamayı, belki acı da olsa aşkı yaşamayı; ama olmadı... Sonra aşkı aramaktan vazgeçtim. Sevmeyi öğrendim, çok sevmeyi... Sonra zaman geldi, kendimi kandırdığım yapay aşklar yaşadım... İyi bir oyuncu olarak aşkı tattırdım kendime, ta ki rolümden çözülene kadar... Ve sonra sizinle ilk tesadüfi tanışmamızın ilerleyen bölümlerinde beni şaşırttınız... Hiç tanımadığım, bilmediğim, etkileşiminin olmadığı bir insan olarak bana benzerliklerinizle... Zevkleriniz, karakteriniz, zekânınız, karizmanız, âşık olmayı tercih edebileceğim çekici bir adamdınız... Sonra... Lanetli huyumla analiz etmeye başladım her şeyi. Durumumu, sevgilimi, sizi... Ve fark ettim ki ben hep sorguladıkça çözmüşüm aşkları; dağıtmışım, hiç izin vermemişim ki kendime... Aşk soru sormamakmış oysa. Bir dogma, ilkel ama çok güzel bir duygu, her şeye rağmen ve her şeyin üstünde... Ve ben. O kıskançlık nedir bilmeyen çağdaş yaşamın medeni kızı, sorgulamalarla, ‘mantık’la aşksızlığa hapsetmişim kendimi hep, bunu fark ettim... Ve insanların aşklarını kıskandım. Kim olduklarından bağımsız... Aşkı duyumsayabiliyor olmalarını ve aşkı yaşama yeteneklerini... İşte böyle... Bir cumartesi sabahı için bir hayli melankolik bir sohbet oldu ama takdir edersiniz ki ben bol şaraplı bir cuma gecesinin devamındayım hâlâ... Hatta sohbetten çok, son on dakikadır bir monolog... Umarım sıkılmamışsınızdır...”

İlker İyiyazar Chardonnay’ye yaklaştı, elini zarif bir jestle tutuverdi. Kadın dün gecedeki beri söndürülmemiş gece lambasının ışığında davetkârdı. Neye davet? Salonun diğer köşesindeyse bir başka gece lambasının aydınlattığı bir başka koltuk, mavi bir köşe. Par-

maklarına bakıyordu. Parmakları üzerindeki muhtemel bir mürekkep lekesinden çekinerek ellerini gizlemeye çalıştı. Mürekkep lekesi İlker İyiyazar'ın en çok sevdiği şeydi. Chardonnay'nin mürekkepli elinde cilt dokusunun üzerindeki hatlar daha da belirginleşiyordu. İlker İyiyazar'ın dikkatini ellerinden uzaklaştırmanın yolu, belki de dikkati dolgun kırmızı dudaklarına çekmekti. Yavaşça İlker İyiyazar'a yaklaştı. Dudaklarını onun kulağına yaklaştırdı. Artık nefesinin yumuşak sıcaklığını hissediyordu. Dudakları her an degecekmiş kadar yakındı.

“Sizi özledim,” diye fısıldadı genç kadın...

Chardonnay'nin dudaklarının her hareketinde kulak memesinde sıcak, ıslak bir dokunuş hissediyordu İlker İyiyazar. Kendini Chardonnay'ye bıraktı.

Chardonnay dans edercesine yana kayıp, İlker İyiyazar'ın arkasına geçti. İlker İyiyazar, şimdi genç kadının yüzünü göremiyor ama kulağındaki sesin tınısından ve teninde hissettiği sıcak nefesinden Chardonnay'nin yüzündeki ifadeyi tahmin edebiliyordu. Chardonnay İlker İyiyazar'ın tam arkasında durmuş ve çenesini omzuna yaslamış, tatlı bir sesle, uzakta geçirdiği üç günün özlemine kulağına fısıldıyordu. Ama İlker İyiyazar seslerden çok uzak, Chardonnay'nin ona dayanmış vücudunun sıcaklığına bırakmıştı kendini. Birden ürperdi, sıcaklığıyla ısınan sırtı onun bara yönelmesiyle boş kalmıştı. Soğuktu. Chardonnay'nin kulaklarındaki sesi, yerini Ella Fitzgerald'a bırakmıştı.

Minyon bir kadındı Chardonnay; odanın içinde zarif adımlarla yürürken Japon minyatürlerini anımsatıyordu. Zevk sunmayı iyi bilirdi ama bir geyşa ruhu taşıyamayacak kadar bağımsız bir kadındı.

İlker İyiyazar Chardonnay'nin yanına gitti. Bir eliyle onun yanağını okşamaya başladı, diğer eliyle saçlarını. Chardonnay'nin hoşuna gidiyordu. İlker İyiyazar, iki elindeki viski kadehlerine rağmen Chardonnay'yi kendisine doğru çekti. Yavaşça dudaklarını öpmeye başladı. Ayrı geçen üç gün ve yoğun bir tempunun ardından birbirlerine sığınıp, huzur ve keyifle paylaşacakları kaçamak bir saatin açılışını yaptılar kadehlerini kaldırıp...

İnce uzun topuklu, sivri burunlu ayakkabıların içerisinde dans eden adımlarla İlker İyiyazar'a biraz daha sokuldu. İlker İyiyazar yavaş yavaş öpmeye başladığı Chardonnay'nin dudaklarını. Şimdi hararetle öpüyordu. Chardonnay'nin dolgun dudakları İlker İyiyazar'ın kilerde adeta eriyordu. Chardonnay ağzında dolaşan İlker İyiyazar'ın dilini yakalamaya çalıştı.

İlker İyiyazar vücudunu iyiden iyiye Chardonnay'ye yaslamıştı. Olağanüstü sertleşen organını hissediyordu. Elleri İlker İyiyazar'ın omuzlarından sırtına doğru kaydı. Tüm kasları sertleşmişti. Tırnaklarıyla İlker İyiyazar'ın sırtında dolaşıyordu. Belkemiğinden aşağı doğru bir çizgi çizdi tırnağıyla... Ve iki eliyle İlker İyiyazar'ı kalçalarından sertçe kavrayıp iyice kendine çekti. İlker İyiyazar bir kolunu Chardonnay'nin beline dolayarak elini yuvarlak kalçasının üzerinde dolaştırırken, diğer eliyle Chardonnay'nin sol göğsünü kavradı. Parmaklarıyla ucunu arayıp buldu.

...

“Müsaade ederseniz gidip uyuyacağım.”

“Ama biraz daha...” dedi İlker İyiyazar.

Geceliği yukarı sıyrılmış, loş ışıkta pürüzsüz ba-

cakları bronz bir renkte parlıyordu. İlker İyiyazar Chardonnay'nin geceliğinin önünü tamamen açtı. Önünde, dizleri üstüne çökmüş bacaklarını öpmeye çalışan adamın alnına sıcak bir öpücük kondurdu. Bir iyi geceler öpücüğü... İlker İyiyazar, Chardonnay'nin pürüzsüz bacaklarında dudaklarını bir süre daha gezdirip, dudaklarını bacak arasına doğru yönlendirdi. Chardonnay'nin elleri İlker İyiyazar'ın saçları arasında geziniyordu.

Tarih 1 Mart 2001, saat 05:15'ti. Boğaz'dan süzülerek geçen bir Rus tankerinin pervanesinin suda çıkarıldığı ses, karanlığın gebe olduğu sabaha karşı başkaldırış uğultusuydu sanki.

Chardonnay bacaklarını araladı, İlker İyiyazar'ın başını apış arasına doğru hafifçe bastırdı.

Chardonnay, İlker İyiyazar'ı saçlarından kavrayıp yavaşça yukarı doğru çekip öptü:

“Git, yat artık, devamı yarın.”

Üçüncü günün ertesi sabahı ve sonrasındaki gece

“Biraz önce çok güzel yağmur yağıyordu. Dayanamayıp, kadehimi alıp terasa çıktım. Kentin içinde hâlâ ıslak toprak kokusunu duyabilmek çok güzel... Saçlarım ıslandıkça şampuan kokusu toprak kokusuna karıştı. Üşüdüm ama zihnim çok rahatladı. Oysa yürümek de isterdim yağmurda...” diyordu Chardonnay. Yandaki binanın terasından cep telefonuyla konuşurken hiç de uzakta değildi...

“Benim kolumda yürümenizi çok isterdim,” dedi İlker İyiyazar.

“Şemsiyesiz ve sırlıslık olana kadar sahilde yürümek... Sonra Boğaz'a karşı durup vücutlarımızı ade-

te birbirine sararcasına yapıştırarak ısınmak... Hımm... Dudaklarımda dudaklarınızı ısıtmak... Sonra şöinenin karşısında hiç konuşmadan alevleri izleyip, huzurla şaraplarımızı yudumlamak... isterdim...”

...

Kısa bir sessizlikten sonra Chardonnay aniden konuyu değiştirdi.

“Güzel yemek yapar mısınız?”

“Hayır. Ama yemesini bilirim. Enginar, kereviz hakkındaki düşüncelerinizi öğrenmek istiyorum,” dedi İlker İyiyazar.

“Enginar, tam altı farklı çeşit pişirebildiğim ve çok sevdiğim bir sebze... İyi bir afrodisyak ve gençlik ik-siri. Aynı zamanda cilt ve karaciğerin yenilenmesi için de çok yararlı... Kerevizi ama özellikle sap kerevizi çok severim...”

“Çıldırabilirim! Aynı şeyleri seviyoruz. İnanılmaz bir şey! Eski bir komşumuzun sözüne göre enginar pişirmesini bilmeyen İstanbul hanımefendisi olamaz!”

“Siz Fransızların enginarı nasıl yediklerini biliyor musunuz?”

“Küçük yavru enginarları zeytinyağında kızartarak, dış kabuklarını emerek mi?”

“Bravo! Dış yapraklarını sosa batırıp yiyorlar.”

“İtalyanlar da aynı şekilde yer... Dış yaprakları için krema, sarmısak ve beyaz şarapla hazırlanmış bir sos kullanırlar...”

“Ahhhhhh!” diye içini çekti Chardonnay.

“Çok severim ve şimdi canım çekti.”

“Ben de! Hadi bana gelsenize,” dedi İlker İyiyazar.

Chardonnay’yi elinden tutarak yavaşça kanepeye doğru çekerken, yırtmaçlı elbisesinin altından güzel ba-

cakları çekiciydi. Kanepenin karşısındaki Boğaz'a bakan pencereden, o derin gecenin karanlığındaki siyah boşlukta iki balıkçı teknesinin cılız ışıkları gözüküyordu. Şehir hatları vapurlarının son seferi çoktan bitmişti.

Chardonnay İlker İyiyazar'ın yanına oturdu. Sırtını kanepenin koluna dayayıp bacaklarını kucağına uzattı. Çok yorulmuştu.

“Ruh halinizi, beyninizin mükemmel çalışma şeklini ve yöntemini öğrenmiş gibiyim. Hayatımda tanıdığım en mükemmel yirmi yaş beyni. Nasıl karşılaştık diye hâlâ zaman zaman düşünüyorum. Lotodan büyük ikramiyeyi kazanma gibi bir olasılık,” diye söze girdi İlker İyiyazar.

Chardonnay yavaşça ayaklarını İlker İyiyazar'ın bacaklarından yukarı, kasıklarına doğru gezdirmeye başladı; tabanları sıcacıktı. Loş ışığın altında Chardonnay'nin saçları parlak siyah, yumuşak ve kalın telli görünüyordu.

İlker İyiyazar'ın kasıklarında değişik bir sıcaklık oluşuyordu.

“İltifatlarınız için teşekkürler.”

“Yokluğunuzda sizi özleyeceğim.”

Diliyle Chardonnay'nin göbek deliğinin üzerinde dans ederken elleriyle sutyenini ustaca açtı. Artık ellerini onun göğüslerinin üzerinde rahatça dolaştırıyor, bazen avuçlarına alıp hafifçe sıkıyordu. Bazen de göğüs uçlarıyla oynuyordu. Chardonnay birden sertçe İlker İyiyazar'ın cinsel organını kavradı ve vücudunu onunkinin altından aşağı doğru kaydırды.

...

İlker İyiyazar'ın gömleğinin düğmelerini açmış aşağı doğru kayarken, dilini göğsünün üstünde dolaştırıyor ve göğsüne küçük öpücükler, ısırışlar konduyordu... İlker İyiyazar gözlerini kapamış, kendini aşağılara doğru yolculuğuna devam eden Chardonnay'ye bırakmıştı. İlker İyiyazar'ın göbeğinin altında bir ara durakladı, cinsel organı hâlâ iki avucunun içerisindeydi. Hafifçe dudaklarını araladı. Cinsel organının tepe noktasında diliyle küçük dairesel hareketler çiziyordu. Bir süre sonra iyice dudaklarının içine aldı. Chardonnay'nin ıslak, sıcak dilinin her darbesini, her dönüşünü gözleri kapalı, beyninin içinde hissediyordu İlker İyiyazar...

Chardonnay'nin zarif ince parmakları sımsıkı kavramıştı İlker İyiyazar'ı... Ağzının içinde yavaşça kaydığını hissediyordu.

Adam elleriyle Chardonnay'nin elbisesini aşağıya doğru sıyırdı. Genç kız ayağa kalktığında zarif bir hareketle elbisesini üzerinden sıyırıp atıverdi. İlker İyiyazar karşısındaki çıplak bedeni kucağına çekti. Onun dudaklarını doyasıya öpmeye başladı. Chardonnay bir yandan elleriyle İlker İyiyazar'ın üzerinde kalan son giysi parçalarını soyarken, diğer yandan da dudaklarıyla yanıt veriyordu. Aydınlatan ay ışığının altında Chardonnay dizlerinin üstünde doğrulmuş, vücudu ve bacaklarının tüm pürüzsüz güzelliğiyle ortadaydı. İçeri süzülen ay ışığı dik ve biçimli göğüslerini, göğüslerinin arasından göbeğine doğru inen o derin çizgiyi iyice belirginleştirmişti.

“Sesinizi duymak çok hoşuma gidiyor. Sizi özleyeceğim.”

“Rica ediyorum. Ay ışığının altında sizinle sevişirken çıldırmak istemiyorum!”

Chardonnay yavaşça İlker İyiyazar’ın üstüne doğru eğilip önce burnuna, sonra dudaklarına ve çenesine küçük öpücükler kondurdu. Diliyle boynundan kulak memesine doğru hareket ederek kulak memesini emdi ve fısıldadı:

“İyi geceler.”

Ve üst üste uzanıp sarılarak uyudular.

18

Bir Tren

Takur tukur ilerleyen bir tren Marakeş’ten Kazablanka’ya gidiyordu. Kompartımanlardan birinin içerisinde altı kişi. Üç erkek, üç kadın; üç ayrı nesil gibiydiler.

Yetmiş yaşın üstünde bir çift, ellinin üzerindeki ikinci çift; üçüncü çiftse daha enteresan. Genç kız yirmi küsur yaşlarında, ayakkabılarını çıkarmış, bacak ve ayaklarını kendine doğru toplamış, hiçbir konuşmaya katılmıyordu. Arkadaşı tam karşısında oturmuş, onun aksine herkesle, özellikle de her iki yanındaki iki kadınla sürekli konuşuyordu. Sağındaki yetmişlik bir kadın, mükemmel Fransızcasıyla durmadan anlatıyordu. Diğer yanındaki elli yaşlarında, ama en az on yaş daha genç gösteren bir kadın, pahalı giysilerin içindeki güzel vücuduyla, seçkin bir mağazadan alındığı belli çizimleriyle dikkat çekiyordu.

Üç nesil giysileriyle, konuşma şekilleriyle, birbir-

lerine, etrafa yaklaşımlarıyla kültürel, ekonomik ve sosyal farklılıklar arz eden altı kişi.

O da zaman zaman konuşmalara katılıyordu. İspanyol'muş. Eşiyle birlikte seyahat ettiğini söylüyor. Ama yolculuğun ilerleyen saatlerinde uzun süreli arkadaş oldukları anlaşılıyor. Birlikte zaman zaman seyahat edip bir şeyler alıyorlar. Elbise olmalı ve bunları götürüp İspanya'daki butiğinde sattığı konuşmalarından anlaşılıyor. İlginç bir çift. Sportif bir yapıları var. Sürekli cep telefonlarıyla görüşme yapmaya çalışıyorlar, ama nafile. Cep telefonu bu hatta pek çekmiyor.

Musevi kadın iki oğlundan birinin Nice'te ünlü bir cerrah olduğunu, diğerininse tıp fakültesinin birinci sınıfını terk edip, psikolojik bir vaka olarak Kazablanka'ya döndüğünü söylüyor. "Yirmi beş yıldır ona bakıyoruz; ne evden çıkıyor ne de birisiyle görüşmek istiyor; odasında sürekli sigara içip televizyon seyretmekle vakit geçiriyor," diyordu yaşlı kadıncağız.

Ne olduğunu bir türlü anlayamamışlar. Aşk mı, korku mu, özlem mi, hasret mi? Yoksa hepsi bir arada mı?..

"Uyuşturucu, içki," olmasın diye sordu İlker İyiyazar.

"Hayır," dedi kadıncağız. Bir süre hızla geçen manzarayı seyredip konuşmasını sürdürdü. Ardından gözlerini göğe dikti, ilahi bir medet umar gibiydi.

"Hayır, hiç içki içmezdi; uyuşturucu da kullanmazdı. Tek kullandığı sigara," diye ısrar etti.

Kompartımanın kapısını trenin kontrolörü açtı, herkesin biletlerini kontrol edip gitti. Ardından seyyar büfe geldi. Seyyar büfede her şey var gibiydi. Çay, kahve, kola, çeşitli bisküviler, çikolatalar, sandviçler, kısacası gerçek bir seyyar büfe.

Musevi kadın kibarca herkesin ne içmek istediğini sordu, kompartımandaki herkese kaşar peynirli sandviç ve çay ısmarladı. Eşi bir kutu Coca Cola istedi. Adamcağız yalnızca başını sallıyordu sık sık, onun söylediklerini tasdik edercesine. Bir ara mobilya mağazalarının olduğunu söyledi. Durumlarının iyi olduğunu biliyordu.

Kadın dayanamayıp İlker İyiyazar'a sordu:

“Arkadaşınız değil mi? Ne kadar da yakışıyor size.”

İlker İyiyazar Nehir'in Fransızca bilmemesinden de yararlanarak, “Hayır, editörüm,” diye yanıtladı.

Nehir, başını okuduğu spiral ciltlenmiş kâğıtlardan kaldırıp neler konuşulduğunu anlamaya çalıştı. Tekrar başını İlker İyiyazar'ın son çalışmasının sayfalarını okumak için kitabına çevirdi.

Tren takır tukur ilerliyordu, bir zamanlar Osmanlı, sonrasında Fransız olan topraklarda. Etrafta hep bir çöl kızılığı, ama zaman zaman yeşil alanlar da görülüyordu. Bir kontrolör, bir büfeci gelip geçiyordu. Yetmişini aşmış Musevi kadın İlker İyiyazar'a İstanbul'u soruyordu.

19

Ben Sana Hikâyeler Yazdım

Yaşam, bu galiba...

Vapurdaki kumral kızın biraz kahve-kızıl karışımı bir renge boyalı, zarif kesilmiş saçları vardı. Dudakları çok güzel, biçimli; biraz önce Gilles Deleuze'ün sergisinde içtiğim şarap rengine.

Şarap içilecek gibi değildi. Ama yine de elime almış bulunduğum için içtim; birazdan midemi ekşitecekti.

Kırmızı ayakkabılı güzel, iki parmağıyla çenesini ovuşturuyor, zaman zaman sıkıntıdan tırnaklarını yiyerek denize bakıyordu.

Bir süre kitabımı okumaya devam ettim. Zaman zaman da yanımdaki küçük, ince deftere notlar alıyordum. Bazen uzun uzun, bazen kısa... Ama aklım ondaydı. Başımı kaldırdığımda pencereden denize bakıyor, ayağını sağa sola sallıyordu. Geniş kadife pantolonunun paçalarından kısa, beyaz çorapları ve tüy-süz, parlak teni dikkatimi çekti.

Biraz önce vapuru beklerken, onunla iskelede karşılaşmıştım. Ben oturuyordum. O ise ayakta, çantasından çıkardığı kitabını okuyordu. Üzgün ve düşünceliydi. Bana hiç bakmıyordu.

Vapurun eski, lüks sınıfına ait kapılarından biri hızla çarptı. Vapurdaki seyyar satıcılardan birisi olmalıydı. Benim kız, o tarafa doğru ters ters baktı. Yirmi bir - yirmi iki yaşında olmalıydı.

Sergide içtiğim şarap yüzünden üstüme bir ağırlık çökmüştü, gözlerim kapanıyordu. Metrodayken gözlerimin kapanmasıyla açılması arasındaki mayışıklığı tekrar yaşıyordum.

Kız üst üste attığı bacaklarından üsttekini sağa sola doğru bir süre oynattı, birkaç saniye denize derin derin baktıktan sonra elinde tuttuğa kitaba dalıp gitti.

Akbank Sanat'taki "Pour Gilles Deleuze" sergisinde, üstüme üstüme gelen dalgalar hâlâ gözümün önünden gitmiyordu. Adeta okyanusun kenarındaydım.

Benim güzel toparlandı. Kitabını çantasına koydu. Bu defa iki ayağıyla tempo tutuyor, hiç gülümsemeden

denize bakıyordu. Mumyalanmış bir firavun gibi yüzünde hiçbir mimik belirgin değildi.

O kadar dikkatli bakıyordum ki, bir ara başını kaldırıp bana bakmak zorunda kaldı, ama hiç gülümsemedi. Dokunsam ağlayacak gibiydi. Keşke benimle konuşsa, vapur çıkışında “Ben sizinle konuşmak istiyorum,” dese, “Ne yazıyordunuz öyle bana baka baka?” diye sorsa, yalnızlığını benim yalnızlığımla paylaşırsa, çekik gözlerini doyasıya seyretsem diye düşündüm, düşündüm.

Ama tabii ki böyle olmayacaktı. Vapur yanaştığında, ben toparlanıncaya kadar o çoktan çekip gitmiş olacaktı; ardından ben her ne kadar kalabalığın arasında onu arasam bile...

Çekik gözlü güzelimi esnerken görünce, biraz önce metroda nasıl uyuyakaldığımı düşündüm. Sıcak, yorgunluk ve bir önceki geceden kalma uykusuzluk gözlerimi kapatıyordu. Ne kadar da tatlıydı, toplu ulaşım aracında uykuya dalmak. Bir yandan etraftan ayıplanır diye uyumamaya çalışmak, diğer yandan vücudun dinlenmesiyle derinleşen uyku. Yanımda oturan üniversiteli genç kız da uyuyuvermişti. Derin bir uykudaydı. Ta ki metronun son durağında hafifçe koluna dokunana kadar...

Gecenin üçünde uyanıp, arabalı vapurla kahveyi açmak için karşıya geçen babam geldi aklıma. Akşamları, iş dönüşünde hep uyurdu vapurda. Ben de şimdi kırkımdan sonra aynı vapurlarda aynı kestirmeleri yapıyorum. Yaşam, bu galiba.

Ne o günden beri Boğaz aynı Boğaz, ne de İstanbul aynı İstanbul. Çirkin bir köprü, o güzelim Galata Köprüsü'nün yerinde.

İstanbul, Batı'nın Doğu'ya uzanmış en son kenti olmaktan çıktı. Artık Doğu'nun Batı'daki yeniden zuhuru oldu. Gündüzleri Dolmabahçe Sarayı'na denizden bakamıyorum bile.

Yalnızlık, uyku, sevgisizlik, tatminsizlik...

Ben kırk küsur yaşımda çocukluğumun İstanbul'unu istiyor, onu özlüyorum.

SON

İlker İyiyazar oturduğu yerden salona bakıverdi. Yüzlerce kişi vardı. Hepsinin elinde birer ikişer kitapları... Ve bazılarında not defterleri, kalemler... Konuşmasını heyecanla bekliyorlardı. Ayakta onlarca fotoğrafçı ve kameraman... Ağzından çıkacak her kelimeyi not etmek, her jestini görüntülemek için dikkatlice onu izliyorlardı. O ise biraz sonra ellerindeki kitapları imzalatmak için önünde sıra oluşturacak kalabalığa bir kez daha göz attı. Kalabalıkta Chardonnay'yi, Ayçağ Hanım'ı ve Nehir'i gördü.

Salonda onlarca Chardonnay, onlarca Ayçağ Hanım ve onlarca Nehir vardı.

Salona bakarak tek bir cümle söyledi:

“Bir gün uyanıp bir karar alır beynimiz ve o artık doğasına aykırı bir hal almıştır.”

29 Mart 2006

İstanbul Düşerken

2009

*Nagehan bir yıldız kaydı,
İstanbul Boğazi'nda
karanlıklarda payitahtı seyrederken.*

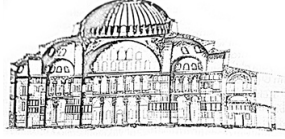
Kâr Etmez Âhım Sen Gülizâre

*Kâr etmez âhım sen gülizâre
Onulmaz işler güzelim dilde bu yâre
Olsam da geçmem bin pâre pâre
Sevmiş bulundum güzelim gayrı ne çâre*

*Ko'aksın yaşım billâhi silmem
Mecnûnun oldum güzelim terk edebilmem
Kessen de başım senden ayrılmam
Sevmiş bulundum güzelim gayrı ne çâre*

Anonim, Kerkük türküsü

1

Sence aşk nedir? adlı romandan...

Marie-Françoise, odasından Boğaz'a hayran hayran bakarken, koca bir şilep gözüne takıldı. Kırmızı ve siyah boyalı şilebin yüklü olduğu belliydi. Alt kısındaki siyah bölüm neredeyse görünmeyecek kadar sulara gömülüydü. Koltuğuna çöktü. Boğaz'ı oturarak seyretmek, Bizans'ın çöküşünü hayal etmek istiyordu. İstanbul'a geliş nedenini unutmuş gibiydi. Şilebin arkasından gelen küçük yelkenliyi görmüyordu bile. Bizans'ın duvarlarını yoğun topçu ateşiyle döven, o savaş sonrasında adı Fatih olarak anılacak Sultan II. Mehmed'in amiral gemisini düşünmeye çalıştı.

İmparator, mektubun içindekini tahmin etmeye çalışıyordu. Teslim mi olmalıydı? Çekip gitmesi mi isteniyordu; yüzyıllardan beri atalarının sahip olduğu, koca bir dünyayı yönettikleri, âlimlerin, imparatorların, din adamlarının gözbebeği saydığı, Tanrının mabedinin de bulunduğu, arzın merkezini, topraklarını teslim etmesini mi istiyordu bu tüyü bitmemiş sultan?

Ne günlere kalmıştı koca devleti, tarihleri, onurları... Yirmi yaşındaki bir Türk sultanının oyuncağı haline gelmişti. Floransa'nın, Venedik'in, Roma'nın bunda payı yok muydu? Bir de halkının bölünmesi...

Önceleri hoş bir tartışma, bir fikir jimnastiği gibi düşünülüyordu Kutsal Sophia'da sabahlara kadar süren münakaşalar. Tanrının oğluna haykırışı, onu yüce iktidarın yeryüzündeki baş egemeni olarak sunması, tartışmadan çok boyun eğmenin mutlak kılınması istemi... Hep iktidar kavgası, taç giyimi, kimin nerede giyeceği, giydireceği... Ve tartışmanın dışında kalan on binlerce insanın fikir ayrılığına uygun olarak hesaplaşması...

İstanbul üzerindeki sis çoktan kalkmış, hava açılmıştı. Elçi içeri girdi. Bizans İmparatoru'nun önünde eğilerek, sultanın kurdeleli, kırmızı mühürlü, rulo yapılmış mektubunu uzattı.

Elçi, İmparator'un dalgın, ürkek yüzüne baktı. Sultan II. Mehmed, İstanbul'un anahtarlarını derhal istiyordu. Akşemsettin, Molla Gürani, Zağanos Paşa ve diğerleri sultanın aklına Kutsal Sophia'da namaz kılmayı belli ki çoktan sokmuşlardı.

Halkının selameti için Roma'dan gelecek yardımı düşlerken taç giyen İmparator, beklediği haberin bir türlü gelmeyişinin çaresizliğini yaşıyordu. Kutsal Sophia'da taç giymek, ayine katılmak Roma'nın tebaasına girmek demektir. Başka bir anlama gelmezdi. Ancak ne yaparsa yapsın, Roma onu bir türlü duymuyor, yardım isteğine cevap vermiyordu.

Üstünde mumların yandığı büyük avizenin süslediği geniş salonda bekleyen Bizanslı devlet adamlarının pek çoğu, artık yaşamlarının imparatorun iki dudağının arasından çıkacak sözcüklere bağlı olduğunu düşünmeye başlamıştı.

Bilge görümlü, yaşlı elçi yavaşça kafasını kaldırdı; yanıtı öğrenmek istiyordu. İmparator, karşısın-

da eğilen Osmanlı elçisinin yerinde sultanın olmasını düşlerken, bunun hiçbir zaman gerçekleşmeyeceğini biliyordu artık.

...

Şilep uzaklaşmıştı. Boğaz sularını delmeye çalışan güneş ışınları kabaran suların karanlığını azaltırken, ardındaki beyaz yelkenli koyu mavi suların arasından kayıp gidiyordu.

Fransız senatör Marie-Françoise, yol yorgunluğu yetmezmiş gibi manzaranın da etkisiyle kendini hayal âlemine, melankolik bir boşluğa kaptırmıştı. Suyu delmeye çalışan güneş ışınları, Sultan II. Mehmed'in askerlerinin okları gibiydi. Teninin altında bir şeyler, hedefe ulaşmayan okların düştüğü deniz suyu gibi kabarıyordu. Telefon etmeliydi. Ancak yerinden kalkmaya üşeniyordu.

O kendini, imparatorla sultan bir yana, daha çok İstanbul kuşatmasındaki sadrazam Halil Paşa gibi hissediyordu.

Grek soylusu elçi İsmail Bey, Osmanlı tebaasında olmakla birlikte Bizans İmparatoru'yla da dostluk bağları kurmuştu. Devlet yönetimindeki engin deneyimiyle bilge birisi olarak kabul edilen Halil Paşa'nın sözünü dinlemek istemeyenlerin bile iki kez düşündüğü bir zamanda, İsmail Bey, silah alımında ve diğer tedarükat için hem sultana hem de Halil Paşa'ya bir hayli yakındı. Macar tüccarlarla kurduğu ilişkilerin yanı sıra Müslüman olmaması ve de Bizans Sarayı'na öteden beri gidip gelmesi, Osmanlı yönetimi için önemli bir ilişki ve bilgi kaynağı oluşturuyordu. Kısacası aracılık yaparken, ilgi ve bilginin etrafında yalnızdı. Tıpkı senatör Marie-Françoise'in güçlü bir kadinken sevdiği

adamın peşinden koşup geldiği büyük bir kentte, hele Kutsal Sophia'nın eskimiş heybetini gördüğünde kendini yalnız ve çaresiz hissediş gibi.

...

Vahdettin Yıldız'da yalnızdı; ne Damat Ferit Paşa ne de başkaları onun yalnızlığını giderebiliyordu.

Yıldız Sarayı'nın ufak bir salonunda Vahdettin ile adeta diz dize denecek kadar yakın oturduk. Sağımda dirseğini dayamış olduğu bir masa, üstünde bir kitap var. Salonun Boğaziçi'ne doğru açılan penceresinden gördüğümüz manzara şu: Birbirine paralel hatlar üzerinde düşman zırhlıları! Bordalarındaki toplar sanki Yıldız Sarayı'na doğrulmuş! Manzarayı görmek için başımızı sağa sola çevirmek kâfi idi. Vahdettin hiç unutamayacağım şu sözlerle başladı:

- Paşa, Paşa! Şimdiye kadar devlete çok hizmet ettin. Bunların hepsi artık bu kitaba girmiştir (elini demin bahsettiğim kitabın üstüne bastı ve ilave etti), tarihe geçmiştir. (O zaman bunun bir tarih kitabı olduğunu anladım, dikkatle ve sükûnla dinliyordum.) Bunları unutun, dedi; asıl şimdi yapacağın hizmet hepsinden mühim olabilir. Paşa, Paşa; devleti kurtarabilirsin!⁽¹⁾

Senatör Marie-Françoise, 2003'te İstanbul'un Çırağan Sarayı'nda kendisini yalnız hissettiği bir anda, yalnızlık boşluğuna "ansızın" itilmeyi beklerken düşlemişti bunları. Birazdan ufak bir dokunuşla uçurumdan aşağıya boşlukta düşmeye başlayacaktı.

⁽¹⁾ COŞKUN, Alev, *Samsundan Önce Bilinmeyen 6 Ay*, Cumhuriyet Kitapları, 3. baskı, Kasım 2008, İstanbul, s. 404.

Boşluk, yükseklik, derinlik: Boğaz'ın kapkara sularını kadar derin, bir türlü ulaşamadıkları Bizans gemileri kadar yüksek, ama havada kayar gibi bir düşüş. O halde deniz olamazdı. “Ansızın” boşluğa itilişini seyretti, inanmak istemedi. Ama o, sırtında “ansızın” patlayan kırbaç darbelerini saymak istiyordu. Kaç şakırtı daha duyacaktı. Gözleri sultanın sevgilisi Suden'e⁽²⁾ takıldı. Uzakta bir yerlerdeydi. Belki de oralarda değildi bile, ama o hayal ediyordu. Kara gözlerini dikmiş, ürkekçe ve tereddüt içinde ona bakıyordu. Her darbenin ardından sırtında, kan akan yeni bir nehir yatağının oluştuğunu hissediyordu. Islak ve sıcak...

2

Mor orkide

Ben sana âşık oldum, bağlanmak da istemiyorum, ayrılmak da... dedi güzeller güzeli Mor Orkidem.

Bilgili ve görgülü genç bir kadın olan Mor Orkide kıvrır kıvrır uzun saçları, sakın tavırları, tane tane konuşması ve bir de güler yüzüyle dikkatini çekmişti.

⁽²⁾ Suden Fransızca bir kelimedendir, Fransızca Soudain, Osmanlıca ve Farsçada Nagehan, günümüz Türkçesinde Ansızın anlamına gelmektedir.

“Seni görünce elim ayağıma dolaşıyor. Kimse anlamasın diye çabalarken daha çok batıyorum. Galiba beceremiyorum bir şeyleri saklamayı,” diyerek bağlandı ona.

Bir gün “Ne güzel anlatıyorsun, sen çok tatlısın ve beni heyecanlandırıyorsun. Masalcı olmalısın sen,” diyerek sarıldı Masalcı’ya Taksim’de yürürken. Yağmur yağıyordu. Saçları ıslanmasın diye gri paltosunun kukuletasını geçirdi başına. Bir eli Masalcı’nın belinde, Masalcı’nın eliyse omzunda, yağmurun altında saatlerce yürüdüler. Armada’ya gittiler yağın yağmur altındaki Kutsal Sophia’yı seyretmek için. Orada anlattı masalların en güzelini Mor Orkide’ye.

Aşk, heyecan ve hüznün vardı bu masalda. Bir de ayrılık...

İşte o gün bugündür masal anlatıyor. Aslına bakarsanız, o günün öncesinde de masal anlatıyordu, ama “Masalcı” diye bir adı yoktu.

Onun masalları tarihin süslü anlatımıdır. Neyle mi süslüyor? Elbette dünyanın en güzel kadınlarıyla...

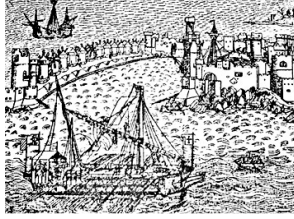
“Bana bir masal anlat; bu masalla uyumak, bu masalla uyanmak istiyorum.”

Anlatacağım bu masalda bizi uyutmak isteyenler var. Toplumsal ilerlememizi, ulusal bütünlüğümüzü kabul etmeyenler, geri vitese yeni dişliler takmak isteyenler var. Ama yine de benim masalım güzel, hem uzun hem de bir o kadar kısa...

Bu masalda kahramanlardan biri “Ben” Masalcı, diğeri “ansızın” Sen. Tarihte bir yolculuk yaparak Sudan’i “ansızın” bugüne taşıyalım...

Masalcı, Jean-Luc Godard’ı, belirsizliği sever.

Ya Mor Orkide?

3

Bir İstanbul masalı

Ayos Romanos ve Harrissos kapılarının dışından, yeniçerilerin konuşlandığı bölgeden açılan topçu ateşi günlerdir sabah ezanıyla başlıyordu. Osmanlı ordusunun yeni kaptan-ı deryası Hamza Paşa’nın komuta ettiği gemilerdeki askerlerin tek bir düşüncesi vardı: taş fırlatan mancınıkları ve uzun merdivenleri kullanarak saldırmak.

Kısa bir süre önce Süleyman Baltaoğlu’nun yerine geçen Kaptan-ı Derya Hamza Paşa, bu değişikliğe seviniyordu sevinmesine amma geceleri de bir türlü rahat uyuyamıyordu.

Rüyalarında hep o sahneyi yaşıyordu...

Yelkenlerinde kocaman haç işaretleri olan, Venedik’ten gelen yüzlerce gemi, surların denize bakan

kısımında, kıyı boyunca sıra sıra dizilmişlerdi. Gemilerdeki toplar yuvalarından çıkmış, ateşe hazır bekliyorlardı.

Rüyasında gemileri sayıyordu, ama bitmek bilmeyen bir sayış... Ve zaman zaman “Ateş!” diye var gücüyle bağıırıyordu donanmasının topçularına. Toplar ateşleniyordu ateşlenmesine, ama haçlı gemilerinin yakınına düşen tek bir gülle bile yoktu. Bir yandan gemileri saymaya devam ederken, diğer yandan emirler yağıdırıyordu askerlerine. Savaşçılar korku içinde koşuyuyorlardı; bir güverteye, bir ambara, “Eşhedü en lâ ilâhe illâllah,” sesleri eşliğinde. Surların dışında, gemilerin önlerinde örölmüş, görölmez bir başka duvar vardı sanki. Tek bir gülle bile düşman gemilerine ulaşamıyordu. Derken Sultan II. Mehmed sıçıırıyordu, amiral gemisinin güvertesine beyaz atının sırtında. Ortalarda kimsecikler yoktu. Ansızın bir cellat bir elinde kırbaç, diğerinde topuzla beliriyordu güvertede; iki elini havaya kaldırmış, sultanın talimatını bekliyordu. Birden cellatların sayısı artmaya başlıyordu, her birinin elinde bir kılıç...

Ve böylelikle kesiliyordu, onu kan ter içinde bırakan korkunç rüyanın akışını. Tıpkı donanmayı hareket-siz kılan rüzgârın beklenmedik duruşu gibi.

Hamza Paşa, işte bu uğursuz rüyanın da etkisiyle, her sabah yatağından kalkıp ayaklarını yere bastığı ilk andan itibaren zihnini meşgul edip kâbuslar yaratan, uykusunu bozan ve bir türlü tam olarak kestiremediği sonunu düşünüyor ve ne yazık, kaderini Baltaoğlu'nunkinden pek de farklı görmüyordu. Çok iyi biliyordu ki, kazandığı hiçbir zafer önündeki diğer savaşların garantisi olamazdı. Her savaşın sonunda yenilgi

gelebilirdi ve Hamza Paşa yine çok iyi biliyordu; yenilgi demek onun için ölüm demektir.

Konstantinopolis'i alma çabası, Kaptan-ı Derya Baltaoğlu'nun sonu olmuştu. Kötü bir asker değildi Baltaoğlu, kötü bir komutan hiç değildi. Ama kader ona bu şehri fethetme onurunu vermemişti. Hamza Paşa, onu kaptan-ı deryalığa taşıyan o büyük yenilginin son kısmını tekrar tekrar düşünmekten bir türlü kendini alamıyordu. Baltaoğlu nerede yanlış yapmıştı? Onun yanlışını bulduğu an, kendi doğrusunu da bulduğu an olacaktı.

Baltaoğlu, küçük gemilerden oluşan donanmasıyla erzak ve mühimmat yüklü üç-dört Cenova gemisine engel olamamıştı. İri gövdeli gemiler küçüklerin aralarından sıyrılarak, biraz da elverişli rüzgâr sayesinde Haliç'in ağzına gerili zincire rahatlıkla yaklaşmış ve Bizanslı askerler de zinciri boşaltıp onları içeri almayı başarmışlardı.

...

Gemilerden yapılan hafif topçu ateşi surlarda pek etkili olmuyor, sadece yer yer dökülmelere yol açıyordu. Kadırgalarsa bir yandan surlardan yapılacak karşı saldırıya, diğer yandan akıntılara ve kendi filolarındaki gemilere çarpmamaya dikkat ederek sürekli yer değiştiriyorlardı. Yorulan kürekçilerin yerlerine geçen askerlerin korkulu rüyası, kızgın bir top güllesinin üzerlerine düşmesiydi. Nitekim bir süre önce, tarihçilerin 18 Nisan diye not aldıkları o gün, Baltaoğlu Haliç'teki zinciri kırmak için kadırgalarıyla yakın muharebeye girerek zincirin arkasındaki gemileri ele geçireceğini zannetmişti.

Zannetmiş miydi, yoksa savaşın gidişatı onu bu uğursuz muharebeye zorunlu mu kılmıştı?

Savaşçıların hiç beklemedikleri bir anda karşı karşıya kaldıkları yoğun top ateşinin ve sağanak yağmur gibi güverteye yağan yangın oklarının etkisiyle “cehennem penceresine bir bakış” diye nitelendirilebilecek o gün, Lukas Notaras yönetimindeki Bizans donanması Osmanlı kadırgalarının karşısında yenilmez görünüyordu. Demir atmış gemilerin içinden Hıristiyan denizciler, güverteden aşağıya, Müslüman savaşçıların üzerine ellerine geçen her şeyi; taş, ok, demir ciritleri fırlatıyor ve kızgın yağ kazanlarını boca ediyorlardı. Baltaoğlu top ateşi ve alevli oklarla Hıristiyan donanmasına tüm gücüyle saldırırsa bile sonuç alamadı ve sonunda kaptanlarına geri çekilme emri verdi.

Bu son muydu, yoksa bir başlangıç mı? O an hiç kimse buna karar veremezdi. Bırakalım kararı, belki de bu soruyu akıllarından bile geçiremezlerdi. Baltaoğlu stratejik bir kararın eşiğindedi. Donanmasının ortadan kaldırılmasını, askerlerinin esir edilmesini, Bizans askerleri tarafından öldürülmesini göze alamazdı. Geri çekilmek, askerlerini yeni bir saldırıya hazırlamak için vakit kazanmak istiyordu. Ama bu karar onu hazin bir sona sürükleyebilir, hatta Sultan Mehmed’in hışmı, ne pahasına olursa olsun kazanma isteği, onu ölümün soğuk kucağına atabilirdi.

An, ölümlerden ölüm beğenme ânıydı.

Vakit kazanması gerekiyordu. O halde geri çekilecekti. Biraz önce duyduğu zevki daha da üst doruklara yükseltme çabasında hadi hadi diye ısrar eden sevgi-

linin, artık seninle sevişmeyeceğim demesi gibi bir şeydi bu.

Askerleri geri çekilmekten hiç de memnun kalmamıştı. Günlerdir onlara anlatılan, bu büyük Hıristiyan savaş gemilerinin mahzenlerinde tıka basa altın dolu sikke sandıklarının muhafaza edildiğiydi. Yine onlara anlatıldığına göre, Bizans İmparatoru, hazinesinin bir bölümünü ve şehrin en güzel kadınlarını ne olur ne olmaz diye bu gemilere yükletmişti. Osmanlı ordusunun şehri ele geçirmesi durumunda, İmparator bu gemilerden birine atlayıp Konstantinopolis'ten kaçacaktı. Baltaoğlu komutasındaki kadirgalardan en önde olanı, bir ara savunmadaki gemilerden birine o kadar çok yaklaşmıştı ki, artık bu iş tamam diye düşünen savaşçılar neredeyse “Allah Allah” diye saldırmaya hazırlanıyorlardı. Ama bir de baktılar ki önlerindeki gemi dağ gibi; attıkları kancalar düşmanın güvertesine bile ulaşmıyor. Ve yukarıdan aşağıya taş ve kızgın yağ sağanak gibi yağarken, kaptan-ı derya ezilen, yanan savaşçıların acı çığlıkları karşısında ne yapacağını bilemiyordu. En kötüsü de, sahilde beyaz atını denize süren sultanın duyulmayan sesinin kulaklarında durmadan çınlamasıydı:

“Allah belanızı versin! Haydi saldırın yiğitlerim, saldırın!”

“Tornistan,” diye bağırdı Amiral Süleyman Baltaoğlu...

Bu hızlı yükselen iktidar grafiğinin ani düşüşü, yaşam savaşından geri çekilişinin de başlangıcı olacaktı.

Kürekler hızla çekilmeye başladı. Herkes korku içindeydi. Kâfirlerin Allahı daha güçlü görünüyordu.

Akıntının Marmara'ya sürüklemesine karşın gemiler sürekli manevra durumundaydı. Kaptanlar bir yandan diğer savaş gemilerini ve surları gözlerken, diğer yandan denizde anbean değişen akıntıyla mücadele etmeye çalışıyorlardı.

Filodan uzaklaşabilecek bir gemi, her an düşman savaşçılarının ve surlardaki sultana karşı savaşan Şehzade Orhan komutasındaki birliğin hedefi olabilirdi. Şehzade Orhan'ın kaçak Türklerden oluşan koruma birliğine yardımcı olan Giritli denizcilerle Katalan birliği de sıkıntı içinde, denizde bir fırtınanın kopmasını bekliyorlardı.

Ne var ki hava güneşli ve açıktı. Böyle bir havada fırtına, ancak ilahi bir gücün ilahi adaleti sağlaması için mucizevi bir şekilde kopabilirdi. Giritli denizcilerle Katalan birliğine mensup savaşçıların kafaları karıştı. Bu birlikler her ne kadar dindar olsalar da, ilahi gücün kendi topraklarından günlerce uzaklıktaki bu yabancı diyarda egemen olmadığını kabullenemiyorlardı. Aslında uğruna savaşmışları, belki de ölecekleri bu topraklarda yaşayanların her pazar ulu bir amaç etrafında, mutluluk ya da üzüntü içinde huzura ermek için buluşup dua ettikleri kiliselerinin bağlı olduğu Papa'ya karşı çıktıklarının farkındaydılar. Onlar için "evrensel mabet" diye gösterilen Kutsal Sophia'da henüz birkaç dakika bile dua etmemişlerdi.

4

Bizans entrikaları

Gennadius adını alarak kendi manastırını oluşturan Scholarius, aylardır süren Osmanlı baskısından bunalan Patrik Grigori'nin 1451'de İmparator XI. Konstantinus Palaiologos'un da isteğiyle Papa Nikolas ile buluşmak üzere Roma'ya doğru yola çıkmasından yararlandı.

Konstantinopolis'in düşmesiyle büyük Osmanlı İmparatorluğu'nun Roma'yı da tehdit edeceği, er ya da geç Kutsal Roma topraklarının Müslümanların eline geçeceği düşüncesinden hareket eden Patrik Grigori ve Papa, Osmanlılara karşı tüm Hıristiyan âleminin birleşmesinden yanaydılar.

Halbuki patrik adayı Gennadius ve arkadaşları, Konstantinopolis'in 1204'te Hıristiyan Haçlılarca yağmalandığı o günleri adeta yaşamışçasına hafızalarına kazınmışlardı.

O yıllarda babasını zorla tahttan indiren Prens Aleksius, arkasını Haçlılara dayayarak ağır vergilerle iktidarını sürdürmeye kalkışınca halkın isyanıyla karşılaştı. Halk bu Katolik işbirlikçisine karşı çıkınca, Bizanslı asil Dukas halktan aldığı güçle İmparator Alek-

sius'u boğdurttu ve kendisini Kutsal Sophia'da yeni imparator ilan ettirerek tahta oturdu.

Haçlılar, kendilerine karşı olan bu yeni imparatoru entrikalarla yok edemeyince Konstantinopolis'e saldırdı. 12 Temmuz 1204'te kent düştü. Her yer yanıyordu⁽³⁾ ve asil Dukas Trakya'ya doğru kentten kaçarken Kutsal Sophia'da Laskaris adında yeni bir imparator seçildi. Sonrasında yağmalanmakta olan kenti terk eden Laskarisler, elli yedi yıl boyunca İznik'te yaşadılar ve 1261'de tekrar İstanbul'a döndüler.

...Ve İmparator Michel VIII. Palaiologos ile yüz doksan üç yıl sürecek yeni bir dönem başladı.⁽⁴⁾ Yağmalanma, deprem ve yangınlar hep Tanrının gazabıydı.

Tanrı kızgındı; mabesinde, patriğin kürsüsünde çırılçıplak şarkılar söyleyerek dans eden fahişeleri gördükçe... Yasakladı huzuru Konstantinopolis'te elli yedi yıl boyunca ve sonrasında böldü inananları.

Kimileri tüm bunları Tanrının kutsal isteğine karşı durmanın cezası olarak yorumlarken, Gennadius aynı fikirde değildi. Tanrının Oğlu'na yeryüzünde vekâlet edenin "aforoz etme" yetkisinin bulunmadığını, bin yüz yıldır süren bu tartışmanın aslında kendilerini büyük Roma Devleti'nin sultanı altına sokmaktan başka bir şey olmadığını iddia ediyordu. Nitekim Patrik Grigori'nin Papa ile buluşmak üzere Konstantinopolis'i terk etmesi Gennadius ve arkadaşlarını hareketlendirmişti. Kutsallığının yanı sıra imparatorluğu da

⁽³⁾ DALÈGRE, Joëlle, *Grecs et Ottomans 1453-1923 de la chute de Constantinople à la disparition de l'Empire Ottoman*, L'Harmattan, 2002, Paris, s. 30.

⁽⁴⁾ age, s. 27.

tartışılan XI. Konstantinus Palaiologos ise, iktidarını borçlu olduğu Roma kiliseleriyle birleşme politikasına karşı çıkan Pantokrator Manastırı'nın⁽⁵⁾ hâkimi Gennadius'tan çekiniyordu. Halkın yarısı ondan yanaydı. Hele yaptığı hararetli konuşmalara kalabalığın verdiği destek, endişeden de öte İmparator'u açıkça korkutuyordu.

Pantokrator'da güneş kimin için doğuyordu, burası kimlerin tarih sahnesindeki batışının seyredildiği yer olacaktı? Kent düşerken, Georges ya da Gennadius Scholarios adıyla tanınan bilge hüccesinde dua ediyor olmalıydı; ama Sultan II. Mehmed'in tüm aratmalarına rağmen Gennadius manastırda bulunamadı. Her yer yağmalanmıştı, yerde genç bir kadın cesedi ve kırık dökük heykelcikler, ikonlar ve de mumlar... Şehri yağmalayan İstanbul fatihi başıbozuklar ve yeniçeriler, manastırdaki din adamlarını bir-iki gün içerisinde esir olarak satmışlardı.

⁽⁵⁾ 12. yüzyılın ilk çeyreğinde üç kiliseden oluşan kompleksin birinci yapısını inşa eden II. Ioannis Komnenos'un karısı İmparatoriçe Eirene'in ölümünden sonra, imparator kocası ilk kilisenin hemen yanı başında Meryem'e adayacağı bir kilise daha yaptırmaya karar verir. Birbirine çok yakın iki kilise ortaya çıkınca, İmparator Komnenos bunları birleştirir ve aralarına, bu üçlünün en küçüğü olan üçüncü şapeli yaptırır. Biri kilisedeki en büyük kubbe olmak üzere iki kubbesi, ortadaki şapel aynı zamanda Komnenosların aile mezarı olmak üzere tasarlanmıştır.

Fatih Sultan Mehmed İstanbul'un fethinden sonra, kendi camisini ve külliyesini yaptırmaya kadar, Pantokrator'un ayakta kalmış binalarını medreseye çevirir. Başına da o dönemin önemli bilginlerinden Zeyrek Mehmed Efendi'yi getirir.

Gennadius Scholarius'un Edirne'de zengin bir Türk'ün yanında köle olarak tutulduğu haber verince, hemen salıverilip yanına getirilmesini buyurdu yüce Fatih Sultan Mehmed. Her ne kadar resmi taç giyme töreni 6 Ocak 1454'te yapılacak olsa da, sultan daha haziran ayı bitmeden Gennadius'u resmen patrik ilan edecekti.

1452 yılının sonbaharında, Boğazkesen'de, Türkler artık hâkimiyetlerini kurmuşlardı. Her geçen gemiden istedikleri kadar vergi ve haraç alıyorlardı. İmparator ve komutanları bir yana, sırdaşı Phrantzès'i de dehşete düşüren en son vaka, Venedikli Kaptan Antonio Rizzo'nun akıbetiydi. Konstantinopolis'e gıda taşıyan Rizzo, II. Mehmed'in yaptırdığı Rumelihisarı'nın önünden, Boğaz'ın akıntısından yararlanarak duraksamadan geçebileceğini düşündü. Düşündü de ne oldu? Kendisi kazığa oturtuldu, adamlarının başı kesildi. Bu olay imparatoru ve maiyetini dehşete düşürdü. İmparator bu dehşet içinde hemen Onikiler Meclisi'ni toplayarak, Roma'ya tehlikede olduklarını haber etti ve kim bilir kaç kez yardım isteklerini yineledi.

Ne yazık ki Roma'daki kardinaller, Konstantinopolis'in ve Adrinopole'ün⁽⁶⁾ çok uzaklarda olduğunu biliyorlardı. Venedikliler ise, Bizans İmparatoru'nun kiliseler arası birlikten yana olan görüşlerine rağmen deniz yollarının güvensizliğinden ve yatırım kayıplarından endişeleniyorlardı. Akıllarından geçen hep maliyet, kâr, zarar, yani çıkar hesaplarıydı. Ve o hesapların tümünde "yüksek kâr, düşük zarar" esastı; kısacası

⁽⁶⁾ Edirne.

Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti Edirne ile yapılan ticaret çok daha kârlıydı.

Sultan onlar için önemliydi.

“Bir başka önemli konu ise Vatikan'ın Katolik, Bizans'ın ise Ortodoks oluşuydu.

Batı dünyası, Bizans'a yardıma hazırdı. Ama bu yardım için küçük bir koşul öne sürüyordu:

Bizans, kiliseler arası hiyerarşi bakımından Vatikan'ın üstünlüğünü kabul etmeliydi.”⁽⁷⁾

Oysa Edirne, bir süre sonra başkent olmanın önemini kaybedeceğinden habersiz, köprüleriyle, camileriyle, saraylarıyla görenlere iç geçirtmekteydi. O, Mimar Sinan'ın “ustalık eseri”ni⁽⁸⁾ kurduğu şehirdi; kibleye dönük odaları olan evleriye, Osmanlı'nın kimliğiyle bütünleşmiş İslam anlayışının en güzel tasvirleri... Ve şimdi o güzelim kentte Osmanlı'nın kurmayları Bizans'a vuracakları son darbe için hazırlanıyorlardı.

Doğu Roma'ya yardım etmenin gerekliliği Venedik Senatosu'nun kararıydı; fakat aynı zamanda ticaretin tatlı kârı düşünülüyordu Venedik'te, Vatikan'da, Roma'da...

Yine de aslolan korkuydu. Tanrı'dan korkmak, onun oğlunun yeryüzündeki gücünün zayıflamasından korkmak ve dolayısıyla bu oğlun temsilcisinin hışmına uğramak... Kısacası her şey korkuya bağlanmıştı.

⁽⁷⁾ KONGAR, Emre, *Tarihimize Yüzleşmek*, Remzi Kitabevi, 6. baskı, 2006, İstanbul, s. 43.

⁽⁸⁾ Mimar Sinan, II. Selim tarafından kendisine yaptırılan Selimiye Camii için ustalık eserim demiştir.

Ve bu korku karşılıklıydı. Bir yanda ilahi güçler, diğer yanda Katolikliği kabul etmeyen derin bir öfke. Senatörlerin akıllarının bir köşesinde 1204 yılında İstanbul'u talan eden IV. Haçlı Seferi'nin vahşeti, diğer köşesinde San Marco Kilisesi'nin içindeki dört bronz at heykelinin güzelliği... Ve hepsinin ötesinde, Kutsal Sophia'daki duaların huzurunu ve rahibelerin mahremiyetini yok eden Haçlı erkeklığı.

Bizans İmparatoru yardım bekliyordu. Yardım gelmeliydi. Gelecekti.

Sonunda Papa V. Nicolas'ın ısrarları üzerine, Sultan Mehmed'e haddini bildirmek için dört savaş gemisinin gönderilmesi kararlaştırıldı. Osmanlı kadırgalarından oluşan filo, sayıca üstün olmasına rağmen, biraz da Boğaz'daki rüzgârın aniden durması ve sonra yeniden çıkması sonucu bu savaşı kaybetti.

Gemilere bindirilmiş yarı çıplak kürekçilerle topçuların güçlü pazıları ve baldırları şişlikten patlayacak gibiydi. Bu güçlü savaşçıların tek emeli vardı: Para ve kadın. Küreğe her asılışlarında, topun içine gülleri her yerleştirişlerinde, her ateşlemede zihinlerinden geçen yalnızca çıplak kadın silüetleri ve bu kadınların göğüslerinin üzerine tek tek bırakacakları altın sikkelerdi.

19 Şubat 1453'te toplanan senatonun kararıyla, 8 Nisan'da yola çıkan filo, 20 Nisan'da Kutsal Sophia'yı ufukta gördü. Hıristiyanlar, ilahi güçlerin yardımıyla rüzgârı arkalarına alarak rekor denebilecek kadar kısa bir sürede Doğu Roma'ya ulaşınca, bir yanda Kaptan Francesco Lecenella ve diğer tarafta savaşın sonunda yüz kırbaç darbesiyle birlikte rütbesi sökülecek olan Baltaoğlu canlarını zor kurtaracaklardı.

Hep birileri birilerinin adına karar veriyordu; başrol oyuncular, oyuncular, figüranlar...

Sonunda ölüm vardı; dudakların üzerinde gezeceği altın sikkeler, bir çift göğüs ve de bir çift bacağı orta-sı düşüniyor olsa bile...

Sultan Mehmed ise, akıl hocası Akşemseddin ile sadrazam Çandarlı Halil Paşa arasında bocalıyordu. İlki sertlikten, başarısızlığın cezalandırılmasından ve zafer sonrasında verilecek ödüllerin katlanmasından yanaydı. İtaatsizliğin gevşemeyi ve yenilgiyi getireceğini söylüyordu. Sadrazamsa sultanının hışmından korkuyor olsa bile, yeniçerilerin ayaklanabileceğini anlatmaya çalışıyordu.

Aslında sadrazamın, sultanın ve de Akşemseddin'in derdi iktidardı. İster soy ister din adına olsun, sonuçta ortak amaçları sağlam bir otorite kurmaktı.

Sadrazam Halil Paşa, bir gece yarısı ansızın derin uykusundan uyandırılıp huzura çağrıldığında tedirgin ve sinirliydi. Ama korku, karmakarışık hisleri içinde en baskın olanıydı. Sultanın önünde eğilirken ak sakallını düşündü. Tel tel sakalları neler görüp geçirmişti. Fethi karşı çıkmanın bedelinin, Konstantinopolis'in İstanbul olmasıyla birlikte tatlı canından olacağını ise hiç tahmin etmemişti. Hayır, bu kadar kötüsü olamazdı, nasılsa sayısız hizmeti olmuştu devlet-i âli Osmanlı için. Ancak II. Mehmed mutlak otoritesini korumak için en ufak pürüzü bile yok etmeye çoktan hazırды.

Yirmi bir yaşında genç birisinin önünde eğilip eteklerini öpmek ağrına gidiyordu. Hele bu genç sultanın arkasındakileri düşündükçe...

Bir an geçmişi gözünün önünden aktı gitti. Geleceğine dairse içinde bir korku vardı.

Çandarlı Halil Paŗa, İbrahim Paŗa'nın büyük oğluydu. Kazaskerken babasından sonra vezir-i azam olmuŗtu. Babası gibi o da, II. Murad zamanında bütün gücü elinde bulundurmuŗtu. 1444'teki Edirne-Segedin muahedesinden⁽⁹⁾ sonra II. Murad'ın saltanattan çekilmesiyle yerine hükümdar olan oğlu Manisa Valisi II. Mehmed'e de vezir-i azamlık etmiŗti. Vezir-i azamlığına vezirdi amma, on üç yaŗındaki ocuk hükümdarın lalası Zağanos Paŗa'nın lüzumsuz emirlerinden de bir hayli sıkılmıŗtı. Sultan Murad zamanında serbestçe hareket ettiğinden iŗine karıŗılmasını sevmezdi. Antlaŗmanın bozulması üzerine yeni bir Haçlı Seferi baŗlamıŗ; sadrazam Halil Paŗa, ocuk padiŗahı ordunun baŗına babasını geçirmesi için zorlamıŗ ve Sultan Murad baŗkumandan sıfatıyla gelerek Varna Muharebesi'ni kazanmıŗtı.

Halil Paŗa, Halil Paŗa...

Sen Çandarlı'sın, ama o da Fatih olacak bir ocuk.
Hazırlama sonunu!..

Bu oyun Bizans entrikasının içinde bir saray oyunu...

II. Murad bir süre sonra tekrar Manisa'ya döndü. Sonrasında Edirne yangını ve yeniçerilerin ayaklanması hadisesi vuku buldu. Devletin zayıfladığını sezen Halil Paŗa, saltanata gelmek isteyen Sultan Murad'ı

⁽⁹⁾ Edirne-Segedin Antlaŗması 1444 yılında Osmanlı Devleti ve Macaristan arasında imzalanmıŗtır.

gizlice Edirne'ye getirterek, ikinci defa hükümdar yaptırdı. Tüm bunlar genç hükümdar Sultan Mehmed'in Halil Paşa'ya gücenmesine sebep olmuştu.

II. Murad'ın 1451'de ölümünden sonra ikinci kez devletin başına geçen Sultan Mehmed, hemen İstanbul'un fethi için hazırlıklara başladı.

Otorite, korku, iktidar; hepsinin ortak yanı kadın ve para...

5

Arzın merkezinde

Aklında hep o vardı, onunla Sarayburnu'na bakan bir pencerenin ardında sevişmek istiyordu. Topkapı'da, Aya İrini'de, Çırağan'da hep aklında o vardı. Çoğu zaman da yanında...

Onunla şehveti yaşamıştı. Dostluk, güven ve sevgi vardı aralarında. Belki de o öyle olduğunu sanıyordu, şüphenin şeytani bir biçimde onu umutsuzluk bataklığına savurduğu anlar dışında.

Senatör Marie-Françoise için tutku, "ansızın" bulunduğu bu genç kızın hikâyesiydi. Farkına varmadan derin sulardaki karanlığa sürüklenmişti her an Boğaz'ı düşünürken. Boğaz'ın derinliklerindeki karanlık gi-

biydi onun gözleri ve o gözlerdeki meraklı bakışlar.

Suden etrafındaki iktidar mücadelesinin yapıldığı arenadaki her oyuncuyu tanımaya ve bu tanışıklığın ona getireceği yükümlülüğü bilmeksizin kendi geçmişi bulmaya çalışıyordu sanki. Geçmiş ve kökler... Biri daha yakın, diğeri daha uzak.

Sultanla çırılçıplakken imparatoru düşlemek; kaçıp ya da kaçırılarak hareme sığınmak, sarayda doğmadan sarayı tanımaya çalışmak ve daha tanıyamadan sarayın bir numarası olmak hep düşündürüyordu onu.

Ve bir Cumhuriyet kızıyken, bir anda mahalle baskısıyla umutsuzluğa kapılmak; korku, çaresizlik ve yalnızlık dolu düşüncelerin içinde boğulmak.

2007 - 2008'de dünyanın iki kültür başkenti arasında gidip gelmek... Geçmişinin ona hazırladığı tuzaktan bir türlü kurtulamamak, kendini geçmişi özlemenin ve çevre etkisinin hazırladığı ruhi bunalımın içinde bulmak. Bir ağustos sonunda karar verebilmek... Tıpkı senatör Marie-Françoise'ın, Boğaz'ı seyrederken aradığı geçmişinin tuzağına hazırlıksız düşmesi gibi.

Sevgili imparator için aşk Konstantinopolis'ti. Senatör içinse aşk, köklerinde Konstantinopolis'in yattığı İstanbul'du.

Hepsinin ortak kaygısı bir daha görememek. Neyi, nasıl ve neden görememek? İmparatorun ve sultanın beyaz atları üzerindeki yalnızlıkları birbirinden hiç de farklı değildi aslında...

Beş yüz elli küsur yıl sonra Çırağan'ın Boğaz'a bakan süitindeki yalnızlık... Ya da Moda'daki deniz manzaralı apartman dairesinden, Topkapı'ya bakan pencerelerin ardındaki kanepede çırılçıplak uyanırken,

“ansızın” sinsice ayrılığı düşünmek...Belki de o sinsiliğe istemeyerek itilmek... Karşısındakinin güvenini kazandığından emin bir şekilde, yüksek bir egoyla, arzu ve irade arasında müthiş bir savaşın eşiğine kendisini, onu, belki de herkesi sürüklemek...

İmparator, sultan, senatör, öğretim üyeleri, öğrenciler, askerler... herkes birilerini arzuluyordu. Bu bazen bir kent, bazen bir kadın, bazen de bir erkek olabiliyordu.

Arzu ve ilgi karşılıksız kaldığında savaşı, savaş ölümü, ölüm de aşkın bitişini getiriyordu.

Aşkın doğurduğu arzu ve isteğin yoğunlaştığı, çevrenin tasvip edemediği anlardır kaygıyla yalnızlığı buluşturan. Bir tarafta aşk, diğerinde irade; birbirlerine karşı güç gösterisine girdikleri anda başlar savaş ve ancak taraflardan birinin devreden çıkmasıyla bitebilir.

Sultan II. Mehmed, hocası Akşemseddin’e karşı çıkmadığı için İstanbul’u fethetti. Bu fetihle hem arzın merkezinde zamanın başlangıcını, hem de boyutunu belirlemek istemişti.

Tüm bu arayışın, mücadelenin içinde kaygı... Düşüşün, kaybedişin, yok oluşun kaygısı. Sorunun yanıtını bulmakta zorlanışın sıkıntısı. Kaygı, korku ve yalnızlık girdabına sürüklenirken daha güçlü bir şekilde yok etmek, zapt etmek için saldırmak....

Karar ânı en zor zaman birimi olarak kalacaktı belleklerde; bazen sayfalara, bazen mozaik ve tablolara dökülerek yüzyıllar ötesine sürüklenecekti.

Aynı kaygıyı 2008’de hissetmenin bir anlamı var mıydı?

Moda'dan bakıldığında Koca Sultanahmet'in arkasındaki gri silüet her ne kadar sizi iğrendiriyorsa da, o modernite adına, yüzyılların birikmiş kültürünü birkaç milyon TL uğruna görmezden gelmek... Bu görmezden gelmezlik, bir körlük müdür yoksa şanssızlık mı?

Nereden çıktı bu şanssızlık diyeceksiniz. Paranın getirdiği iktidarın, kökleri silme çabasına istemeyerek de olsa girme şanssızlığı. Bilgisizliğin, görgüsüzlüğün şanssızlığı.

Tarihin akışını durdurmak adına çabalar durur insan oğlu. Kimi savaşla iktidar peşinde koşarken, kimi iktidarını daha da güçlendirirken... Bazıları bu iktidar savaşında ilerlemeye, bazıları durmaya, bazıları da geri çekilmeye yönelik karar alır.

“Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz!” derken O'nun altında artık İstanbul yoktu. İstanbul buruk bir geçmiş, yaşlanmış, köhnemiş bir başkentti ve zaten çoktan düşmüştü.

6

Çaresizlik

İmparator çaresizdi. Kırk beş gündür süren savaş kent halkını bezdirmişti. Yarı aç yarı susuz, perişan bir halde oradan oraya koşuyorlardı. Kimi Kutsal Sop-

hia'ya, kimi Kutsal Maria'ya duaya giderken,⁽¹⁰⁾ kimileri de Gennadius'un peşine takılarak Pantokrator Manastırı'na koşuyordu. Tıpkı günümüzdeki gibi; yerelleşmeyle küreselleşme yanlısı olanlar arasındaki çatışma gibi. Şimdilerde pusulayı Washington'a, Londra'ya çevirenler gibi o zamanın yaşayanları da Roma'dan, Vatikan'dan medet umuyordu.

İmparatorun aklından geçenleri danışmanları bile bilmiyordu. Gerçekte İodosun da etkisiyle günlerden beri bir bulantı gelip yerleşmişti midesine. Kentte beyaz atıyla dolaşırken yanındakilere rağmen yalnız, surlardaki askerlerin korku içinde nöbet tuttukları saatlerde güneşin doğuşu ve batışına karşı bile ilgisiz, duyarsızdı. O aslında ne ne yapacağını düşünüyor, ne de bir şeyler yapmak için özel bir çaba harcıyordu. Asıl istediği, denize bakan surların birinden, mesela Aziz Studius Manastırı'nın yakınlarında nöbet tutan bir askerine ona doğru sevinçle koşması ve "İmparatorum, imparatorum, bizimkiler," diye bağırması ya da hiç olmazsa bir elçinin gelip savaşın bittiğini haber vermesiydi.

Bu nasıl mı olacaktı? Roma'dan bir haber mi gelirdi, yoksa Sultan II. Mehmed'in Konstantinopolis'i fethetmekten vazgeçtiğini açıklayan bir mektup mu alırdı; hiç de emin değildi açıkçası. Bu düşünceler her sabah, güneşin yeniden doğarak şehri ısıtmasıyla başlayıp batışına doğru yok olan bir umudun içine sıkışıp kalmıştı.

İmparator işte bu sıkışmışlık içinde bir gün, bir öğ-

⁽¹⁰⁾ CROWLEY, Roger, *Son Büyük Kuşatma 1453*, s. 227. Bu kilise bugünkü Cankurtaran bölgesindeydi.

leden sonra karar verdi. Güneşin batışıyla Pantokrator Manastırı'na gidecek ve kiliseler arası ayrılık uzlaşmaz boyutlara ulaştığında, arasının açıldığı eski dostu Gennadius'la konuşacaktı.

“Unutma, biz Roma'nın çok uzağında, Konstantinopolis'teyiz,” demişti ruhani dostu.

Kesin kararlıydı, gidip onunla konuşmak istiyordu. Yalnız gidecekti ve kimsenin haberi olmayacaktı. Güneşin batmaya başladığı dakikalarda yanındakilerden ayrıldı. Onu takip eden yakın korumaları ve yaverinden başka kimse yoktu yanında.

Kısa sürede Pantokrator'a ulaştı. Atından indi, yaveri ondan önce davranıp atının yularını tutmuştu. İmparator yanındakilerden bir türlü kurtulamamanın verdiği ruh haliyle, biraz da sinirli bir şekilde yaverinin yüzüne baktı. Uzun boyuyla gösterişli bir askerdi yaver. Biraz çekiniyordu, ama yine de kararlıydı imparatorunun yanından ayrılmamakta. Palaiologos manastırın demir kapısına doğru yürürken elini arkaya doğru uzatarak “Sen burada kal,” dedi. Biraz da hiddetlenmişti. Zaten son zamanlarda yerli yersiz etrafındakilere sinirleniyordu. Kapı ağır ve soğuktu. Belki kimsenin günlerden beri cesaret edip çalamamasından kaynaklanan, belki de içeride yaşayanların kimseyle görüşmek istememesinin doğurduğu yalnızlıktan gelen bir soğukluktu bu. Kapının üzerindeki demir halkaya dokundu. Kapı bir süre sonra açıldı. Gennadius bizzat açmıştı. İmparatoru karşısında görünce hiç şaşırmadı, bekliyordu. Konuşmadan ilerlediler, girişi geçip geniş bir salonda karşılıklı oturdular. Salonun dört bir yanında bulunan yüzyılların sıcaklığını emmiş taş kolonlar,

artık eskimişliğin rutubet kokan hastalıklı serinliğini yansıtıyordu.

“Hoş geldiniz,” dedi sakin, heyecansız bir ses tonuyla Gennadius. Sesinde bir umursamazlık vardı. Biraz mağrur, biraz gururlu; savaşı kazanmış mıydı, hiç umurunda değildi. Her akşam sohbet etmeye gelen misafirini bu akşam da ağırlıyormuşçasına, sanki dünkü sohbetin devamında söz sırası konuğuna gelmişçesine, karşısındakinin gözlerinin içine bakarken sıra sizde, anlatınız bakalım, der gibi...

Bir süre konuşmadan karşılıklı oturdular. Salon duvarlarının yukarılarında bulunan birkaç küçük pencereden içeriye sızan ışığın loşluğundaki salonda çıt yoktu.

Burada imparator Gennadius'tu.

Nihayet Gennadius sessizliği tekrar bozdu:

“Tanrı bizim bağımsızlığımızı istemiyor, bütün gayretler boşuna!”

İmparator sinirlendi:

“Hiç kimse bana yardım etmek istemiyor, yok olmamızı istiyorlar. Siz de mi?”

Gennadius ayağa kalktı. Kendisine bilge görünümü veren üzerindeki koyu gri bol elbisesiyle rahat hareket ediyordu. Yanındaki küçük masaya yöneldi; işlemeli altın bir tepsi içine tozlanmasın diye baş aşağı konulmuş iki altın kupayı doğrultarak, hemen yanlarında duran sürahideki kırmızı şarapla ağır ağır doldurdu. Büyük bir dikkatle her ikisinin de aynı miktarda olduğuna kanaat getirdikten sonra kadehlerden birini imparatora uzattı. Gün boyu sokaklarda, surlardaki

mevzilerde dolaşmaktan yorgun düştüğünü kastederek, “Susamışsınızdır, içiniz, iyi gelir,” dedi.

İmparator kupanın içindeki kan rengi içeceğe baktı, artık konuşmak istemiyordu, dinlemeliydi.

Gennadius yine sessizliği bozan taraf oldu:

“Yardım gelmeyecek, bu çok açık, başka bir şey yapmalıyız.”

İmparator yanıt vermedi, yutkundu, ağlamaklı oldu. Sabahtan beri aklını karıştıran düşünceler yığınının üzerine bu sözler adeta bir Osmanlı kadırgasından atılmış gülle gibiydi. Tecrübeli bilge, artık boşuna ümitlenilmemesi gerektiğini söylüyordu. Demek ki yardım gelmeyecekti. Gözünü kupanın içine dikti. İçmeli miydi, içmemeli miydi? Şarabın içinde bir şeyler var mıydı acaba? Başını kaldırmadan kadehin içine bakıyordu. Biraz önce Gennadius’un elindeki kadehten bir yudum içtiğini hissetmişti. Başını kaldırıp bakmamıştı, sadece hissetmişti. Acaba içer gibi mi yapıyordu? Şarabın içinde bir şey olamazdı. Nereden bilebilirdi geleceğini; bilse şarabına zehir koyup öldürmeye çalışır mıydı onu? Daha bir yıl öncesinde uzun uzun tartışmaların yapıldığı gecelerin en önemli konuğu, başköşede buyur ettiği, en çok dinlediği, sözlerine değer verdiği kişi o değil miydi?

Sonra zamanla aralarında görüş ayrılıkları çıkmaya başlamıştı. Giderek tartışmalar artmış, birliktelikleri yok olmuş, ayrılık noktaları ön plana çıkmıştı.

“Sizce her şey için çok mu geç?” diye sordu imparator.

Gennadius, “Aslında iktidar söz konusu olduğunda hiçbir şey için hiçbir zaman geç değildir. Ama bu sefer hakikaten geç kaldık,” diyerek sözlerine başlamıştı

ki, imparator şarabından bir yudum daha almak için altın kadehini dudaklarına yaklaştırdı. Tadını özümseyerek yuttu ağzındaki yıllanmış kırmızı üzüm suyunu. Gözlerini, biraz önce adeta dalarak baktığı tabloya yeniden dikti. Tablodaki yaşlanmayan yüzün sol elinde sayfaları açık bir *İncil* vardı, diğer eliyle de inananları kutsuyordu. Ama imparatorun dikkati, nedense sürekli olarak altın rengi mozaiklerle çevrili bir pırıltı kuşağıyla taçlandırılmış azizin başına kayıyordu.

“Yeorgios Françis’le konuştum dün gece, size gelmemi ima etti, ama bir türlü tam olarak dile getirmemi,” derken sesi adeta medet umar gibiydi.

“Tam olarak ne dedi Françis?” diye meraklı meraklı sordu Gennadius.

Aslında hiçbir şey düşünmüyordu. Aklından geçen Kutsal Sophia’da altın bir tahtın önünde, ayakta, karşısında toplanan binlerce müridine iki elini doğrulttuğu bir sahneydi. Her yer pırıl pırıldı. Binlerce insan onun ellerine bakıyordu. Başında altın bir taç, elinde pırlantalarla süslü patriklik asası, her iki yanında piskoposlar, bir tanesinin elinde pırıl pırıl bir tepsi, üzerinde şarap dolu altın bir kupa ve yanında bir esmer ekmek somunu... Rüyadan uyanmak istercesine silkindi, aklından uzaklaştırmak istiyordu iktidarın hırs kokan bu sahnesini.

“Maalesef,” diye başladı sözlerine ağır ağır. “Kıyamet uzak değil, bu defa her şey bitecek.”

Son cümlesini duyulmamış gibi ikinci kez tekrar etti, daha da alçak bir sesle tane tane:

“Bu defa her şey bitecek.”

Scholarius akşamsız bir günün çok yakın olduğunu düşünüyordu. Zaten böyle olmasaydı imparator kendi-

sini ziyaret etmezdi. İmparatorun erken yatıp her sabah erkenden Kutsal Sophia'ya duaya gittiğini çok iyi biliyordu.

“Son zamanlarda duymak istemediklerini duymaya mı geldin?” demek geldi içinden, ama onun ruhani terbiyesine sığmazdı böyle konuşmak. Hele misafirinin her gün dua için gittiği Kutsal Sophia'da bulamadığı çözüme son bir bakış için burada bulunduğunu çok iyi bildiği bir anda, bu soruyu sorması ona yakışmazdı. Giderek sona yaklaştıkları bu anda, özellikle uzlaşmak gerekirken başkalarını küçümsemesi ona bir yarar getirmeyecekti.

Gennadius “Günlerdir güneşin ışığını şu küçük pencerelerden seyrediyorum, düşünüyorum azizim,” dedi imparatora. Ağır ağır devam etti, gözlerini altıgen pencereciklerden sızan ışık huzmelerinden ayırmaksızın:

“Günlerdir bu güneşin sıcaklığını vücudumda hissetmek için bu salondayım,” dediği sırada bir genç kız içeri girdi, elinde bir tepsi tutuyordu, üzerinde bir şarap sürahisi. Şalla sarılı başı öne eğik, yaklaşır Scholarius Gennadius'a, Tanrının vekiline altın sürahiyi sundu. Scholarius mağrur mu mağrur bir ifadeyle başını biraz daha dikleştirdi gözlerini tablodan ayırmadan. Beyazlara bürünmüş genç kız geri geri uzaklaştı.

İmparator bakışlarını kupasından ayırıp genç kızın yüzüne bakmadı bile.

Sanki bu sahne hiç yaşanmamıştı.

Hayır, fikir ayrılıkları, düşünsel farklılıklar iktidar için bile olsa dostlukları yok edemezdi. Ama onun patrik olmasının önündeki en önemli engellerden biri

kendisi değil miydi? Tüm bu düşünceleri ardı ardına değil, aynı anda zihninden geçiriyor, her fikri bir diğeriyle mukayese etmeye çalışıyordu. Yeni karşılaştırmalar, karşılaştırmaların birbirleriyle karşılaştırılması ve düğümlenen düşünceler birbirine dolanıyordu. Aklının bir yanını, kızgın güneşin altında ölümü surlarda bekleyen askerlerin bin yüz kırk dört yıllık kenttin sonunu bir an önce görmek istemeleri kurcalıyordu. Aşksız bir yaşamın ölümle sonuçlanacağına bilincindeydiler. Yaşam sürerken heyecan arayışında savaş ve de aşk vardı. Ama belki de normal bir süreçte görülmeyen gerçek ise, savaşın aşk ve yaşamı yok ettiğiydi. Savaş ve aşkın iki dostu, iki düşmanı hep bu iki olgunun iki ucundaki sonsuzluk olmalıydı. Ama ölüm bir sondu, her ne kadar bazılarının göre bir süreç olsa da.

Bir an gözlerini elindeki altın kupadan biraz uzaklaştırıp Gennadius'un gözlerine bakmak istedi. Gennadius da düşünceliydi ve hâlâ yan duvardaki tabloya bakıyordu. Hep aynı görüntü, aynı yaşanmayan suret...

Gözlerini kupanın içinden ayırmadan öylece bir süre daha kaldıktan sonra aniden kupayı başına dikti. Hiç konuşmadan ayağa kalkıp, arkasına bile bakmadan kapıya yöneldi. Savaş devam edecekti, birileri ölmeliydi; belki de herkes. Kimseden bir şeyler istememeliydi. Son zamanlarda ters düştüğü, iktidarını kabul lenemediği fakat bilgisine, görgüsüne hâlâ güvendiği eski dostu Gennadius da dahildi buna. Hiçbir şeyden korkmuyordu. Savaşarak her türlü zorluğun üstesinden geleceğini ve sonunda herkesin, onun önünde eğileceğini biliyordu.

O akıllı, soylu ve güçlüydü.

Ancak imparatorun bilmediği bir şey vardı. O ne kadar savaşırsa savaşsın, sonunda bütün zorluklara rağmen George Scholarius Gennade, nam-ı diğer Gennadius kalıcı olacaktı.

Surların içerisindeki tartışmalar bir türlü bitmiyordu. Gennadius, Roma'dan gelecek yardımların bir göz boyamadan, aldatmacadan ileriye gitmeyeceğini söylüyordu. Ona göre kentin düşmesinin önüne geçilmesinden öte, insanlarını yitirmeye neden olacak tüm davranışlardan kaçınılmalıydı. Halk, korku ve bezginlik içerisinde çaresizdi. Kutsal Sophia'nın merkez ilan edilmesi, tüm inananların orada toplanarak Gennadius'un iktidarına karşı çıkmalarının yolunu açacaktı.

Gennadius inzivaya çekildiği Pantokrator Manastırından yaptığı açıklamalarda, "İmparator Roma'dan gelecek yardımdan çok kendi halkına güvenmelidir," diyordu. Gerekirse Sultan Mehmed'le doğrudan görüşülmeliydi. Ortodokslara göre Katoliklerin, Müslümanlardan ya da Yahudilerden farkı yoktu.

İmparator IV. Romanus Diogenes'in Ağustos 1071'de kaybettiği Malazgirt Savaşı sonrası Müslümanların eline geçen Hıristiyan Anadolu'ya, Sünniliğin Ortodoksluğu ve İslamın gezgin yorumcuları Sufiler ve dervişler gelmişti. Ardından Papa II. Urban'ın 1095'te Clermont'ta verdiği feci karar, üç yüz elli yıl sürecek olan Haçlı seferlerini başlatacaktı. Batı'nın gerçek yüzü kendini 1203 yılında, IV. Haçlı Seferi'nin komutanı olarak yola çıkan Venedik Doçu Enrico Dandolo'nun 1204 başında Konstantinopolis'i yağmalama-

masıyla gösterdi. Bizans'ın hâkim mezhebi Ortodoks kilisesinin önderleri ve halk bunu hiç unutmuyordu. O halde Roma yerine Adrinopole ile anlaşmak arasında pek de fark yoktu. Birisi bir günlük, diğeri on günlük mesafedeydi. Üstelik Roma'dakiler Gennadius'un patrikliğine karşıydılar. Aldığı haberlere göreyse, sultan onun patrikliğini destekliyordu.

Ortodokslar her an kendi kiliselerini kaybedebilirlerdi. Hâlâ imparatorun Kutsal Sophia'da taç giymesine gösterdikleri tepki unutulmamıştı. Patrik olmak, bütün ruhban liderlerin önünde eğilmesinden öte Bizans imparatorunun tacını, tahtını da kurtarmak demektir. Tüm Bizans halkına karşı hiçbir sorumluluğu olmayan en yüksek makama oturacak, imparatora tacını giydirecek kişi olacaktı. Ama bir türlü üst ruhban sınıfı bu yönde kararını veremiyordu. Roma'nın tepkisini, belki de lanetini almaktan korkuyorlardı. Bizans halkı ve imparatorluk yöneticileri Kaptan Rizzo'nun akıbetini henüz unutamamış, günlerdir ölen askerlerinin ve de öldürdükleri Türklerin cesetlerinin çokluğundan dehşete düşmüşlerdi. Ölülerin ya da tedaviye muhtaç yaralıların kokusunu şehrin her yerinde almak mümkündü.

Koku, o ne berbat histir ki tahammüllerin ötesinde, insanın “insanlıktan çıktığı” anda hissedilir. Hele gözünden akan kanın kurumuş birikintisinin üzerinde böcekler, sinekler, leş kargaları toplanmışsa... O koku ruhsuzluğun kokusu mudur? Yoksa “kahpe dünya beni nasıl uzaklaştırdın kendinden, sevdiğilerimden, sevenlerimden,” diye atılmış son çılgınlığın, ciğerlerden boşalan son hırıldının tiksinti uyandıran kokusu mudur?

Koku bir çekicilik ve iticilik mekanizması. Çoğu zaman gördüklerinizden önce, zihninizde geçmişe ait binlerce kare oluşturan duygusal uyarıcı; ki sevince, korkuya, hüzne, kıskançlığa ve daha binlerce başka hisse yataklık eden hayal gücünün güdümleyicisi... Miracle gibi... Velhasıl kokuyu anlamak için biraz Patrick Süskind'i okumak, biraz sevgilinin yanında filmini seyretmek gerekebilir. Ve tarihçiler bilselerdi not ederlerdi; ben onların işini kolaylaştırayım.

Tarihin 16 Mart 2007 olması gerekir... Ama hepsinin öncesinde 15 Mart vardı.

16 Mart 2007 bir önceki günün devamıydı sadece. Sonrasında yaşanılacak yeni bir gün, sonra bir yenisi, bir yenisi daha... Halbuki 1453'te her günün bir günü vardı, ertesi gün için herkes şüphe duyuyor; yok olmayı, ölmeyi bekliyordu. Karşılarındakilerse yok etmeyi, öldürmeyi...

Günbatımında korku siniyordu yüreklere, karalar iniyordu gözlere. Denizden esen rüzgâr, lodosun etkisiyle şaha kalkan dalgaların sesi korkutuyordu Bizans'ın askerini. Zaten herkes aç ve susuzdu, gerçek askerlerin yokluğunda giymişlerdi asker kıyafetlerini. Ama nafile, korku kılık kıyafet tanımıyordu. Akıllarında hep uçurulan kelleler ya da en şanlı olanlarına gözü kapalı vaat edilen Arabistan'ın kızgın çölleri vardı.

Rüyalarında yaşıyordu senatör Marie-Françoise, 1453'teki İstanbul'un düşüşünü. Ve de 2008 model surların yapılışını... Ne Urban'ın toplarının attığı güllelerin izi kalmıştı, ne de tarihi...

Surlara yaklařtıķça yalnızlık ve tedirginlik duygusu kaplıyordu insanların iini. Savunmaları yabancıların elindeydi. Her ne kadar yiğit ve kahraman bir kumandan da olsa, Giovanni Giustiniani Longo paralı askerdidi. Gıysilerini, silahlarını, askerlerinin maaşlarını, parasını ve belki de tüm cesaretini Roma'dan almıştı.

Antonio, Paolo ve Trolio Bocchiardo'nun yanında arpışanlar ve diğer küçük birliklerle beraber tüm yabancı savaşlıların sayısı birkaç bini geçmiyordu. Etraf toz duman, yanık tahta ve barut kokuyordu. O kış ve ardından gelen bahar hep korku dolu bir tedirginlikle geçti.

İmparator dahil kimse sevişmeyi düşünmedi. Dşnseler ne olacaktı ki? Herkes korku ve panik içerisindeydi. Bedenleri bir korku tünelinde salınıyordu, sanki manyetik bir çemberin içinden geçirilmeye çalışılan bir metal çubuğun sağa sola kayarken bir türlü doğru geçememesi gibi... İnsanlar kadınlı erkekli bir stres cenderesinin içindeydiler. Akıllarından sevişmek, okşamak, okşanmak geçmiyordu. Her ne kadar imparator, sultanın dillere destan cariyesine aşık olsa da...

Sultanın cariyesinin güzelliğine dair söylentiler surların içine kadar yayılmıştı. Ermeni kökenli bir Hıristiyan olduğu söylenen bu güzel, çok gururlu ve bir o kadar da kibirliydi. Hiç kimseyle konuşmaya tenezzül etmezdi. Yukarıdan bakışları, hiç kimseye acımayan, soru sormayan, sert ama yine de meraklı bakışları...

İmparator onun özlemini çekiyordu. Ona anlatılanlardan aşık olmuştu Suden'e. Esmer, uzun saçlı, genç yaşına rağmen saçlarına belirgin aklar düşmüş, güzel gözlü, zeki bir kız diye anlatıyorlardı onu. Elleri, ayak-

ları, dudakları, hele bakışları dillere destandı. Böyle biri var mıydı, yok muydu belli bile değildi. Ama imparatorun kafasında “ansızın” beliren, sonrasında bir saplantı haline gelen güzel mi güzel, inatçı mı inatçı... İmparator neden ona âşıktı?

Ulaşamayacağı ilahi bir güzel olduğuna inandığından mı, yoksa kendisini yok etmek isteyen sultanın sevgilisine sahip olma hırısından mı? Belki de çaresizliktendi, Tanrı'nın Oğlu'ndan bir türlü gelmeyen ilahi desteği onda bulmak istiyordu. Sanki Ömer Hayyam'ın anlattığı biriydi o:

*Sevgili, bir başka güzelsin bugün
Ay gibisin, pırıl pırıl gülüşün
Güzeller bayram günleri süslenir
Seninse bayramları süsler yüzün*

Geceler korkunçtu. Hele ayın yeteri kadar aydınlatmadığı ya da kara bir bulutun tüm ışığını engellediği zamanlarda daha da korkunç... Özellikle Akropolis Burnu'ndaki askerler, rüzgârın yönü her değiştiğinde, yükselen dalgaların arkasından Osmanlı kadırgalarının karşılıklarına çıkacağı düşüncesiyle endişeleniyorlardı. Annelerinin yanından yeni ayrılmış askerler, karılarının yatağından kaldırılmış savunmacılar, artık onları düşünemez olmuşlardı. Tek korkuları Osmanlı kadırgalarından atılacak toplar, kızgın yağ batırılmış taş güller ve yangın oklarıydı. Hele gecenin bir saatinde yaklaşmakta olan Osmanlı askerlerini gafil avlamak için surların dışına çıkmaları istendiğinde, artık zamanın duracağı âna, ânın yok olduğu “ansızlığa” çok yakın olduklarını düşünür olmuşlardı.

Askerler, kendilerini sıklıkla ziyaret eden Kumandan Giovanni Giustiniani Longo'nun ruh halindeki farklılığı ve çöküşü görüp, giderek sonlarının yaklaştığını hissediyorlardı. Kumandanın o eski mağrur, dik duruşu yavaş yavaş değişiyordu.

İmparatorun da surları denetlediği söyleniyordu. Ancak onların kafasını en çok meşgul eden, Sultan Mehmed'in tebdil-i kıyafet surların içine girdiği, her türlü bilgiyi bizzat kendisinin topladığı efsanesiydi. Sultan bunu yapabilmiş miydi? Öyleyse onu koruyan ilahi bir güç olmalıydı. Yıldızlara bakıyorlardı. Yıldızlar anlamsızdı. Ay önceki yılların ayı hiç değildi. Güzel yüzünü onlardan sık sık esirgiyordu. Bulutlar sa anlamlıydı. Özellikle gecenin ilerleyen saatlerinde, karanlıkta, ağzlarından ateş fişkırان ejderhalar doğuracak gibi görünüyorlardı. Önlerindeki deniz masmavi ama ürkütücüydü. Kara surlarını bekleyen askerler de bir başka tedirgindi. Osmanlı ordusunun manevra seslerini duyuyorlardı. Kışneyen atlar, böğüren öküzler, gıcırdayan tekerleğin, dövülen demirlerin sesleri...

Çelik okları mı sivriltiyorlardı, yoksa daha keskin kılıçlar mı yapıyorlardı? Kim bilir belki de yeni kazıklar. Kâinatın Allah'la İsa'yı karşı karşıya getirdiği günlerdi o günler. Annelerinin, sevgililerinin, karılarının daha da umutsuz olduğu, aşkın olmadığı, sevişilmeyen günler. İnsanların gündüzlerini, gecelerini nasıl geçireceklerini bilemedikleri mutsuz günler...

Saatin durmak bilmez yelkovanı

Merhaba, dün öğleden sonra sizinle çok güzel dakikalar geçirdim. Her türlü sıkıntıdan uzak, sizin güzel gülümsemeniz, bana kendinizi en güzel, en saf kelimelerle anlatmanız ve dakikaların geçmemesini istememe rağmen saatin hızla ilerlemesi beni şaşırtan güzel ve kötü şeylerdi. Güzel olan kendinizi bana anlatmanız, samimiyetiniz; kötü olansa saatin yelkovanıydı.

Saatleri çok severim. Ama istemediğim anlarda hızlanan saati de hiç sevmem.

Ortaokul ve lisede, özellikle sevmediğim derslerde zamanın çabuk geçmesini isterdim. Şimdilerde gecelerin çok uzun ve bana ait olmasını arzuluyorum, aynen sizin gibi. Ama dün öğleden sonra, akşam saatlerinde zamanın durması en büyük isteğimdi. Hiç olmazsa bir süre, elinizi dudaklarıma götürdüğüm ânı, elinizden bana yansıyan güzel bir bahar çiçeğinin çekingen hafif kokusunu bir süre daha soluyabilmek için zamanı durdurabilmek istiyordum.

Perşembe, cuma, cumartesi ve pazar, bunlar haftanın sizinle geçirebileceğim günleri. Yarın da olabilir. Gelecek hafta içinse tam yedi gün... Kısaca her günümün içerisinde sizin için ayırabileceğim, zamanın durmasını istediğim saatlerim var.

Sizin için uygun gün ve saati bekliyorum. Aynı yer ya da Divan Oteli'nin kafe bölümü olabilir.

Hoşça kalın.

14 Mart 2007, Masalcı

Saatler çalışır izinsiz, hep bir sonraya...

Biraz geç olmakla beraber gönderilerinizi okudum.

Öncelikle bu akşam için çok teşekkür ederim. Üç votka, üç limon, sohbetiniz ve inceliğiniz için ayrı ayrı teşekkür ederim.

Karşılaşmamız çok hoş bir tesadüf oldu gerçekten...

Yalnız "Zamanı durdurmak istiyordum," cümleiniz fazla şımartıcı...

Eğer teklifiniz hâlâ geçerliyse ve size uygun olan saati belirtirseniz, yarın "Koku" için müsaitim.

Görüşmek üzere.

İyi geceler...

15 Mart 2007, "Ansızın" Sen

Yanıt

Tabii ki geçerli, saat on dörtten sonra istediğiniz zaman benim için uygun. Lütfen yer ve saati bana bildiriniz. Bilinmeyen bir numaradan kısa bir mesaj lütfen.

Uyandıığınızda görüşmek üzere...

15 Mart 2007, Masalcı

7

İstanbul düşerken

Karadan Ayos Romanos kapısına yeni bir saldırı başlatılmıştı. Aynı anda denizde iki ünlü kumandan; bir tarafta Lukas Notaras, diğer tarafta Gelibolu'da donanmasını hazırlayan Süleyman Baltaoğlu...

Biri otuz iki, diğeri yüz kırk parçalık iki donanma.

Osmanlı donanması sayıca dört kat daha fazla olmasına rağmen, zincirin arkasında yan yana dizilen Bizans donanmasına karşı bir şey yapamamıştı. II. Mehmed bir yandan kara surlarını zorlarken, diğer yandan da yüz kırk parçalık donanmasını zincire doğru ilerletiyordu.

Ablukaya alınan Bizans ve Venedik gemileri de kaçmayı başarınca, bir sonraki günün kendisi için doğmayabileceğini anladı Süleyman Baltaoğlu. Bizans zincirinin kırılmasının mutlaka bir yolu olmalıydı. Baltaoğlu o kadar hızlı düşünüyordu ki, bir an insanüstü bir çaba sarf ettiğini hissetti, ama bu zincirleri kırmaya hiçbir gücün yetmeyeceği kanısına vardı. Allah yanında değildi. Baltaoğlu'nun sonu, zincirlerin

geçilmezliği kadar güçlü bir olasılıktı. Saniyeler içinde düşüncelerini toparlamaya çalışırken, “ansızın” kendisini gemilerini geri çeker pozisyonda buldu; daha fazla ilerlese gemilerin tamamının yok olacağından adı gibi emindi. Olmamıştı, başaramamıştı. Kutsal Sophia’da gün, yine çan sesleriyle doğacaktı. Donanmasını kaybetmekten korkan Baltaoğlu’nun suretine korkuyla karışık mağlubiyet duygusu çökerken, muharebeyi Zeytinburnu’ndan izleyen Sultan II. Mehmed atını sık sık denize sürerek, “Zinciri kırmalısınız, zinciri kırın, zinciri!..” diye nefesi kesilircesine bağırmayı sürdürüyordu, ama nafile.

Sultan, sesinin Baltaoğlu’na erişemeyeceğini biliyordu, yine de bağırıyordu var gücüyle. Baltaoğlu’nun o sesleri duyacak ne hali vardı ne de takati.

An savaşma ânı, mesele ölüm kalım meselesiydi...

İlahi güç yine Bizanslıların yanındaydı. Nasıl olmuşsa olmuş, gecenin karanlığında kuzeyden esen rüzgârın etkisiyle Osmanlı donanması geri çekilmişti. Kimilerine göre çok sayıdaki saray borusunun aynı anda çalması, kimilerine göreyse düşmanın güçlü bir şekilde örgütlendiği dedikodusunun yorgun askerler arasında yayılması bu yenilgide rol oynamıştı. Kimse korkudan, ölüm korkusundan, yok olmaktan bahsetmiyordu. Dalgaların sesini duyamamak, sevdiğini, hayal ettiğini görememek, hissedememek, birileriyle konuşamamak, tümünden yok olmak...

Bu arada Papa V. Nicolas’ın gönderdiği tahıl, silah ve asker, yani umut yüklü dört gemi zincirin arkasına geçmeyi başarmıştı.

Deniz kıpkırmızıydı. Balta, kızgın ok ve kılıçla yaralananlar, bir süre denizde çırpındıktan sonra ölen savaşçılar denizin yüzeyini görünmez hale getirmişti.

Osmanlı tarafı bu durumu yenilgi olarak kabullendiğinde, tarihçiler güncelerine 19 Nisan 1453'ü not ettiler.

Genç padişah sinirliydi. Yeniçeriler huzursuzdu. Daha önce iki kez ayaklanan askerler neden üçüncü kez ayaklanmasınlardı? Neredeydi vaat edilen güzel kadınlar, kızlar, köleler, ganimetler... 1451 Şubatı'nın başında ayaklanan yeniçeriler geldi padişahın aklına. Babasının gizli tutulan ölümü ve kendisinin Gelibolu'yu geçtiği haberi sonrasında, sur dışında toplanıp şehri yağmalamaya hazırlanmışlardı. Ancak Çandarlı Halil'in otoritesi sayesinde büyük bir kargaşanın önüne geçilmişti. Sadrazam Halil Paşa, ayaklanmaya katılmayan kapıkulu askerleri arasından alelacele topladığı birlikleri isyancıların üzerine sevk ederek, silahlarını bırakmazlarsa kılıçtan geçirileceklerini, yeni sultanı beklemelerini, o gelince kendilerine ihsanda bulunacağını söylemişti. Asker, Çandarlı'ya olan hürmetinden dolayı isyandan vazgeçmiş, böylece Sultan II. Mehmed payitahta girebilmiş, "Ey insanoğlu, sana yapılan iyiliği unutma; insan ol, padişah olsan dahi... Hele inatçı ve kindar hiç olma," öğütleri ve dualarıyla yedinci Osmanlı padişahı olarak tahta oturmuştu.

Çandarlı Halil Paşa, baba yadigârı, yaşlı ama güçlüydü; dost mu, düşman mı olduğuna karar vermekse zordu.

Genç padişah ondan çekiniyordu. O, devletti.

Ama bir de Akşemseddin vardı.

Sultan II. Mehmed, kendisi için çok önemli olan akıl hocalarından, XV. yüzyılın en büyük Sufilerinden Akşemseddin'in⁽¹¹⁾ sertlik yanlısı tedbirlerini uygulamaya soktu. Kızgındı. Hele hocası Akşemseddin'in onu uyaran mektubunu alınca ve 18 Nisanı 19'u sabahına bağlayan karanlık, uğursuz geceyi düşündükçe daha da artıyordu kızgınlığı. "Ölün!" demişti kumandanlarına; askerleri ölüyor, donanması geri çekiliyordu, yeniçeriler homurdanıyordu. Bu uğursuz gecedeki talihsizliğini yenmeliydi; o gece hangi baykuş, hangi ölüm şarkısını son kez söylemişti?..

Akşemseddin, fetihten birkaç gün önce yazdığı mektubunda açıkça, kuşatma uzadığı için dedikoduların alıp yürüdüğünü, bu dedikoduların da kuşatmaya karşı çıkan sadrazam Çandarlı Halil Paşa'yı ve şürekâsını sevindirdiğini söylüyordu:

"Artık yumuşak davranmayı bırakmak gerek. Derinliğine soruşturulup bu aykırı seslerin kimlerden geldiği öğrenilmeli ve kendilerine ağır cezalar verilmelidir. Eğer bu yapılmazsa, bu kişiler, önümüzdeki günlerde Bizans'ın surlarına hücumla geçildiğinde ve surlardaki hendekler doldurulmaya başlandığında

⁽¹¹⁾ Asıl adı Şeyh Mehmed Şemsettin Bin Hamza olan ve Hacı Bayram Veli'nin müridi olarak da tanınan Akşemseddin, Türkçe yazdığı *Maddet-ül Hayat* ve Arapça yazdığı *Hall-i Müşkilât* ve *Risalet-ün Nuriye* adlı tasavvuf kitaplarıyla ün salar. 1389'da Şam'da doğan hocanın tasavvufla harmanlanmış büyük ilim ve bilim hevesi Fatih'e de geçer. Fatih'i kendi evladı gibi büyütmüş, eğitmiş ve dünyanın gözbebeği İstanbul'a hükümdarlık yapması için hazırlamıştır.

emirlerinize karşı çıkacaklardır. Biliyorsunuz, bunların çoğu zorunlu Müslüman'dır. Allah için savaşanlar azınlıktadır. Bunlar ancak ganimet alacaklarını bilirlerse harekete geçerler ve canlarını tehlikeye atarlar.”

Yıldızsız geceleri sevmiyordu Sultan Mehmed. Onun için dolunay çıkmalıydı. Mutluluk ve zafer sarhoşluğu için. Ama her şeyden önce şimdi kızgınlık, öfke ve kendini gösterme zamanıydı. Atının hazırlanmasını buyurdu. Muhafız birliği, sultanın ardı sıra istemeye istemeye yola koyuldu. Maltepe'den yola çıkan on bin atlıydılar; kimilerine göre Çiftedirek'e kaptan-ı deryayı ziyarete, kimilerine göreyse Baltaoğlu'na ölüm fermanını iletmeye gidiyorlardı.

Baltaoğlu yorgun ve yaralı bir vaziyette korkuyla karşıladı sultanını. “Hoş geldiniz, şerefler getirdiniz padişahım,” dediye de, Mehmed'in atını şaha kaldırmasına engel olamadı. Mehmed sanki atının ön ayaklarıyla Baltaoğlu'nu çiğnemek istiyordu.

Yanıdaki sadrazam Halil Paşa korka korka sakinleştirmeye çalışıyordu Mehmed'i. Ama nafi! Sultan hışımla Baltaoğlu'nun kazığa vurulmasını emretti.

Amiral Süleyman Baltaoğlu'nun dizleri boşaldı birdenbire, yıkılıverdi yere. Gözüne aldığı taş darbesi, Gelibolu'daki saltanatı geldi aklına. Askerleri oklarını fırlatıyordu. Ateşli, yağlı, zehirli oklar. Ama nafi! Hepsı Bizans donanmasının yüksek ve sert bordasına çarpıp çarpıp denize düşüyordu. Ve gökten yağın kızgın yağlar, tutuşmuş odun parçaları kafasına kafasına yağıyordu.

Kapandı yere Baltaoğlu iriyarı gövdesiyle. Padişah atını üzerine sürecekti. Aman diliyordu, yakarıyordu, gözünü gösteriyordu. Ne olduysa oldu o an; Mehmed Sultan, yüz kırbaç cezasından sonra mal ve mülkünün karşılığında amiralin canını bağışladı.

Ve her kırbaç darbesinde Baltaoğlu'nun yaralı yüzünden kanlar fışkırdı. Ama bedeninde ağır yaralar açan kırbaçtan çok hatırladıkları canını acıtıyordu; her darbeye bir adım daha küçüldüğü hissi, her çeşit ölüm ânını yaşatıyordu ona. Osmanlı donanmasının ilk kumandanlarından olma şerefine ermişti bir zamanlar. şimdi Heybeliada'yı, Büyükada'yı aldığı günlerin ihtişamından geriye kalan birkaç kırbaç darbesiydi, ardından hiç çıkmayan.

Yeniçeriler hiddetliydi; Baltaoğlu'na mı, yoksa II. Mehmed'e mi?

Kurnaz padişah, yeniçerilere dağıttığı amiralin malıyla bir nebze olsun itaatsizliğı geciktirmeyi ve mağlubiyeti Baltaoğlu'na mal etmeyi başarmıştı.

8

Çılgın sultan

Osmanlı askerleri karadan ve denizden Konstantinopolis'i kuşatmışlardı. Kuşatmışlardı ama atılan on binlerce gülleye, oka rağmen şehir hâlâ düşmüyordu. Koca güllerin açtığı gedikler bazen bir-iki saatte, en fazla bir gecede onarılıyordu. Bir yandan Batı'dan yardım geleceğine ilişkin söylentiler, diğer yandan kent içinde hastalıkların yayıldığı dedikoduları, Osmanlı tarafında da savaşmaktan bıkan yeniçerilerin homurdanmaları sultanı telaşa düşürmüştü.

Sultan geliştirdiği yeni bir planla surların içine asker sokmayı düşünüyordu. Bunun üzerine tünel kazılması emrini verdi. Surların değişik yerlerinden, askerlerin geçebileceği genişlikte tüneller kazılmaya başlandı. Önceleri Bizanslılar yerden gelen seslere bir anlam veremediler. Bir süre sonra gelen istihbaratla şaşkına döndüler. Osmanlılar, tüneller aracılığıyla surları geçmek istiyordu. İmparator karşı tünellerin açılmasını ve içerdeki tahkimatın ateşe verilmesini emretti.⁽¹²⁾ Açılan tünel ve kuyulardan atılan alevli odunlarla, askerlerin

⁽¹²⁾ İmparator, Luc Notaras aracılığıyla Johannès Grant'ı bu işle görevlendirdi. Bazılarına göre Alman asıllı olan, askeri eğitime de sahip bu mühendis, aslında Almanya'da çalışan bir İskoç'tur. (RUNCIMAN,

tünellerdeki çalışmaları hemen durma noktasına geldi. Diri diri yanan, dumandan boğulan Osmanlı savaşçıları, tünel kazıcıları oldu. Bu durum ordunun moralini biraz daha bozmuştu.

Çılgın sultan bu duruma daha da öfkeleni. Bu defa sinsice bir plan yapıp, yanına alacağı bir-iki kişiyle surların içine bizzat girip, gerekli istihbaratı toplamayı düşündü. Zaten bu duruma çok alıştı. Zaman zaman Adrianopolis'teki otağından yanına aldığı kişilerle halkın arasına karışmayı âdet haline getirmişti. Genellikle gece yarısına doğru hareminden iki cariyesi ve en yakın korumalarından Salih Ağa'yı da yanına alıp tebdil-i kıyafet, kentin imanla yoğun mahallelerine giderdi. Bir derviş kılığında, sanki Anadolu'nun derinliklerinden gelmiş bir evliya gibi dolaştığı kentin içinde, bu tebdil-i kıyafet denetlemeler bazen yirmi dört saat bile sürerdi.

Gecenin ona uyuma dediği bir anda yola çıkarıldı tebdil-i kıyafet. Kendisini bazen Mevlânâ, bazen Şems-i Tebrîzî ve nihayet duruma göre de Kuyumcu Selahaddin zannediyor ve ölümden korkmuyordu. Korkusu haber alamamak, dolayısıyla yalnızlıktı.

Öldüren hep ölümü göze almıştır. Hayatta kalabilmek için öldürmesi gerekir. Bunu ister meslek olarak yapsın, ister ani bir krizle; onun için artık karşısındakini bertaraf etmekten başka çare yoktur, aksi halde her şeyini kaybedecek olan taraf kendisi olacaktır.

Steven, *La Chute de Constantinople 1453*, Traduit par Hélène Pignot, Texto, Editions Tallandier, 2007, Paris, s. 179 ve CROWLEY, Roger, *Son Büyük Kuşatma 1453*, 3. baskı, Türkçesi TAŞÇIOĞLU, Cihat, April Yayıncılık, 2007, İstanbul, s. 216-217.)

Ölüm genelde karanlığı sever, insan gecenin karanlığında soyunur bütün kötülüklerden, iyiliklerden.

Hep hayal kurar daha iyi, daha güzel için; daha güçlü olduğunu, daha muktedir olduğunu tasavvur eder. Sultanken Fatih olmayı, muhalefetteyken iktidar olmayı, askerken darbe yapmayı hep gecenin karanlığında düşünür insanoğlu. Karanlıkta kararlı olmak güce güç katar, gecenin ıssızlığında, hele bir de korkmuyorsanız kendinizi kâinatın mutlak hâkimi zannedersiniz.

Ama yapılması gereken, gün ışımadan bitirilmelidir.

Sultan, Salih Ağa ile birlikte kendisini güvende hissedirdi. Güven bir an meselesi değildi, zamanla doğru orantılıydı. Uzun süre birlikte hareket etmek, alışkanlıkları bilmek, davranışları ezberlemek sonucunda doğuyordu.

Salih Ağa bir kılıç darbesiyle üç-dört kişiyi yere serecek güce ve bu gücü belli etmeyen bir vücuda sahipti. Orta boylu, zayıf ama atletik yapılıydı. Kılıç, bıçak ve ok kullanışı mükemmeldi. Yedi-sekiz, bazen on kişiyle tek başına, bir-iki bıçakla baş ederdi. Koşullar ne olursa olsun, şimdiye kadar hiçbir dövüşü, kavgayı kaybetmemişti.

II. Mehmed'le birlikte büyümüş, onunla oynamış, yiyip içmiş, onunla aynı eğitimi almıştı. Hiç konuşmasalar da sultanın kafasından geçenleri okurdu. Mehmed'in sadece gözlerine bakarak ne istediğini anlar, yaşamsal bir durumu yoksa hiç müdahale etmez, ilgisiz gibi otururdu; otağda, sultanın bulunduğu her yer-

de, hatta haremde, Divan'da... Her şeyi görür, duyar ve hissederdi. Sultanın bir-iki metre ötesinde sevişmesinden, yediği yiyeceklerin o lezzetli görünüşünden, verdiği emirlerin bir bir yerine getirilmesinden hiç etkilenmezdi. Onun için en önemlisi, sultanın güvenliğiydi. Tek bildiği şey, sultan varsa o da vardı. Sultana bir şey olursa kendisine de olmuş demektir.

Kısacası sultanın koruyucu meleğiydi. Onunla yatar, onunla kalkar, onunla dolaşır, onunla hamama girerdi. Onunla yatar dedik ama uyumazdı. Bir köpek gibi tek gözü açık olurdu; zaman zaman kalkıp dolaşan, iyi koku alan, sakın, gereksiz yere havlamayan, kapıda bekleyen bir köpek. Macar asıllı olduğundan birkaç dili, en başta da Türkçe, Macarca, Farsça ve Arapçayı anadili gibi konuşurken; Sırpça, Yunanca ve Latinceyi de sultan kadar bilirdi. Böylece sultanın her türlü gizli âleminde, gezisinde, toplantısında hep yanında olur, ama ne konuşur ne de fikir beyan ederdi. Sultanın hayatı tehlikede olmadıkça, kendi köşesinde uyuklayan, zaman zaman bir gözünü açıp etrafına bakan cılız bir köpek gibiydi.

O gece de öyle oldu. Sultan haremdeki en genç, en güzel kızla sevişmesine rağmen mutsuzdu. Savaşın uzaması canını sıkıyordu. Genç kızını yanına alıp Konstantinopolis'e gitmek istiyordu. Ama son anda fikrini değiştirdi. Tebdil-i kıyafet ettiği odaya geçti. Salih Ağa ve Suden'i, uzun yoldan gelen derviş ve yanındaki köylü kızını kıyafetine kendi elleriyle tebdil etti.

Kıyafet değişimi özgürlük havası veriyordu. Kimine göre kıyafet özgürlüğün simgesiydi, kimine göreyse bağımlılık; hareme bağlı olmak, saraylı olmak. En güzel kadının bir bacağını gösteren yırtmaçlı bir etek

ya da dizlerini gözler önüne çıkaran kloş etek; erkeğinse belindeki kılıcı taşıyan deri kemeri, tokasının şekli ve büyüklüğü güç ve iktidar simgeleriydi.

Evliyanın başındaki sarığı ya da külahı, uzun cüppesi ve asası, sürüklediği terlik biçimindeki ayakkabıları... Dünya umurlarında değildi. Ne halk, ne iktidar, ne de din. Onlar için her şey dürüstlük, yalınlık ve sultana olan itaatten ibaretti o an.

Pazarcı köylülerin şehre giriş ve çıkışı için sabahın loş aydınlığında biraz da gizlice açılıp kapanan kapıdan içeri girdiklerinde derin düşünceler içindeydi Sudan. Dünyanın tek kutsal şehriymişçesine ihtişamlı, o berrak maviliğin aydınlattığı kubbe ve sultanın her saniye yanında olduğu hissiyle bir tuhaf oluyordu. Sultandan ayrılırken yitirmekten korktuğu her şeyin putlara benzemesi için dua eden Sudan, o mavilikte onun sureti ve imparatorun bilinmezliğiyle yalnız değildi.

Suden korkuyordu.

Aşk ve korku çaresizliğe gebeydi.

Düşmanın durumunu kendi gözleriyle incelemek, görmek isteyen Sultan II. Mehmed, Salih Ağa'yla Sudan'i surların içine göndermeye karar vermişti bir kere. Her ikisi de kendisiydi. "Ben"i "sen" yapan, "sen"i "ben" yapan bir evliya felsefesiyle kararını verdi.

Ve ardından ne yapıp edip gizlice şehrin içine girmelerini, durumu iyice inceleyip en kısa zamanda geri

gelmelerini buyurdu. Her birine birer kese altın ihsan eyledi. “Döndüğünüzde dileyin benden ne dilerseniz,” diyerek sultanların masallardaki klasik cümlesini söyledi.

Salih Ağa ilk defa konuştu:

“Sultanım, benim için para ve mülk hiç önemli değil. Siz nereadaysanız ben de oradayım. Siz ne arzu ederseniz ben de onu arzu ederim. Benim yıldızlarım yok. Yıldızların hepsi sizin. Ay sizin için doğuyor, güneş sizin için ısıtıyor. Ben hep mutluyum. Siz emredin, ben yerine getireyim. Üç gün dolmadan tekrar yanınızda olacağım.”

Salih Ağa, Suden’i de alarak tebdil-i kıyafet odadan ayrıldı. Padişah hem huzurluydu hem de huzursuz. Huzursuzdu, çünkü ilk defa yâreninden ayrılıyordu. Çocuklukları bile birlikte geçmişti. Neredeyse birbirlerinin gözüne bakarak anlaşılırdı. Zaten Salih Ağa, sözlerini bitirip padişahın eteğini öptükten sonra gerisingeri kapiya doğru giderken, âdet olmamasına rağmen uzun uzun birbirlerine bakakaldılar. Diğer yandan da huzurluydu, çünkü verdiği görevin en iyi şekilde yerine getirileceğinden adı gibi emindi.

Aklında hep yeniçerilerinin arasında Kutsal Sophia önünde atını şaha kaldırmak ve bir de Suden vardı. Sultanın haremindeki en gözdesi, en akıllısı. Son yedi-sekiz aydır gözü ondan başkasını görmüyordu. Nesi mi vardı bu genç kızın? Çok genç olmasına rağmen uzun siyah saçlarındaki beyazlar, asık yüzü... Ama her gülümseyişiyle ortaya çıkan, güzelliğine güzellik katan o gamzesi... Suden’in sultanla yaşadığı aşk dillere destan olmuş, hatta imparatorun kulağına bile gitmişti. Sultan onu her şeyin ötesinde, bir başka seviyor, yanın-

dan hiç ayırmıyordu. Şimdiyse surların içinde sevişme hayali ve onsuzluk arasında gidip gelirken Suden'i çok önemli bir göreve gönderiyordu. Üç gün, ama sonunu ancak kızgın Tanrıların bileceği bir üç gün için.

Salih Ağa ve Suden ise heyecanlıydılar; bir süreliğine de olsa özgür olacaklardı. İlk defa yalnız bir yere gideceklerdi. Kendileri bile hür olduklarına inanamaz bir haldeydiler. Korkuyorlardı.

Gecenin bir saatinde, savaşın savaşınlara soluk aldırılmak için durduğu bir sırada, civar köylerden tarımsal ürünler getiren köylülerle birlikte saman dolu bir arabanın yanında Ayos Romenos kapısından içeri girdiler. Salih Ağa Konstantinopolis'e ilk defa gelmesine rağmen kentin her sokağını, her bölgesini daha önce görenlerden dinleyerek hafızasına kazımıştı. Aynı Mehmed Sultan gibi onun da hayali bu sokaklarda dolaşmak, Akropol Burnu'ndan Boğaz'ın yeşilliklerini ve Galata Kulesi'ni seyretmekti.

Suden için durum daha da değişikti. Henüz on dokuz yaşındaydı. Sultan II. Mehmed'in haremine dahil olalı daha on ay bile olmamıştı. Annesini babasını anımsamıyordu, kardeşlerinin olup olmadığını hiç bilmiyordu. Tek bildiği Bosna Krallığı'nda büyüdüğü, oraya da Orta Anadolu'nun hatırlamadığı bir yerinden getirildiği idi. Müslümanlığı II. Mehmed'in haremde öğrenmişti. Haremağası "Bu ne biçim bir isim, çok zor. Nagehan Kız olsun senin adın," diyerek değiştirmeye kalkmıştı Suden'in on dokuz yıllık kimliğini. Suden çok kızmıştı bu yeni kimliğe, ama sesini çıkaramamıştı. Neyse ki Nagehan Kız ismi pek tutmamıştı.

Suden’i en çok kızdıran konulardan biri de, ilk karşılaştıklarında haremağasının onu zorla soymasıydı. “Soyun bakalım kızım,” dediğinde önce ürkek, biraz da kızgınlıkla karışık çıkarmıştı üzerindikileri tek tek. Çıplak vücudunu tüm hatlarıyla santim santim incelemişti haremağası. Dolgunca, hafifçe sağa ve sola bakan göğüslerine bakmış, biraz ufak bulmuş, “Olsun, sultan böyle sever,” diye kendi kendine mırıldanmıştı. Daha sonra cinsel organının her çizgisini bütün kıvrımlarıyla, vücudunun en ince ayrıntılarını ezberlemeye çalışıyormuşçasına keskin bakışlarıyla süzmüş, ayak başparmağının kısalığına takılmış ve “Kız, sen sultana uğurlar getireceksin,” derken sultanın Fatih olacağını ima etmişti.

Gerçekte sultan onunla tanışmadan çok önce Konstantinopolis’i fethetmişti.

Suden, Tanrıya inanan, manastırda Ermeni geleneklerine göre yetiştirilmiş, duruşunda asalet olan bir kızdı. Diğer bir rivayete göre de, ailesiyle Bizans’ta yaşamış ve ailesi onu Macarlara satmıştı. Tüm bu rivayetlerin etkisiyle Suden, Bizans’ın kapısından içeri girer girmez heyecanlanmıştı. Kendisini doğduğu, büyüdüğü, köklerinin bulunduğu topraklarda hissetmeye başlamıştı. Aklının bir yanında sekiz aydır birlikte olduğu sultan, diğer yanında kendisini heyecanlandıran bu topraklar, Kutsal Sophia mabedi ve Gennadius’un inzivada olduğu Pantokrator Manastırı hakkında anlatılanlar... Ve tüm bunların ortasında dünyanın hâkimi, sultanı, II. Mehmed’e şehrin anahtarlarını teslim etmekte direnen bir imparator.

Suden'i diğer cariyelerden ayıran, bunları düşünemesiydi.

Özgür olmalıydılar.

Salih Ağa ve Suden, iki gün iki gece Konstantinopolis'in içinde dolaştılar. Getirdikleri ürünleri pazarda sattılar. Surlardaki askerlere meyve ikram ettiler. Halkın ve askerlerin moralini ölçtüler. Şehirde tedavi edilmemiş yaralıların inleme sesleri leş kargalarının çıkardığı seslere karışıyordu. Manzara ürperticiydi. Bir keresinde İmparatorun sokakta beyaz atından inip yaralılarla bizzat ilgilendiğini gördüler. İmparator XI. Konstantinus Palaiologos yorgun görünüyordu.

Yanındaki yedi-sekiz kişiye rağmen, Konstantinopolis sokaklarında atının üstünde yalnızdı. Halk ona bakarken sanki bir kurtarıcıya, bir azize bakıyor gibiydi. Ama ne çare ki imparator eski heybetli dik duruşunu kaybetmişti. Bakışları eskisi gibi güçlü ve sert değildi. Donuk gözlerinin bulunduğu yüz ifadesi üzgündü. Pelerininin parlak mavi saten kumaşı toz içerisindeydi. Yürürken bile dalgın olduğu fark ediliyordu. En büyük sevgilisi Konstantinopolis'i kaybetmek üzereydi. Adeta biraz önce seviştiği bir kız ona, "Ben senin olmayacağım," demiş ve kalkıp gitmişti. Aynı "Aşk Bitti"deki gibi.⁽¹³⁾

*Aşk bitti, elimden sanki minik bir balık kayıp gitti
Aşk bitti, içimden sanki bir şeyler kopup gitti*

⁽¹³⁾ "Aşk Bitti", Nadir Göktürk, Ezginin Günlüğü.

Aşk hiç biter mi

Hiçbir şey olmamış gibi boşlukta kaybolup gider mi

Aşk hiç biter mi, aşk hiç biter mi

Üçüncü günün sonunda Suden ile Salih Ağa dönmeye karar vermiş, hatta dönüş hazırlıklarını neredeyse bitirmişlerdi. Uyum içerisinde çalışıyorlardı. Hiç kimse hiçbir şey fark etmemişti. Zaten kentte yaşayan, II. Mehmed'in gazabından kaçmış ve Bizans'ın merhametine sığınmış yüzlerce Türk vardı.

Yine gecenin geç bir saatinde savaşın soluk almak için durduğu, yorgun savaşçıların derin uykuya daldıkları bir sırada, küçük bir kapının köylüler girip çıksın diye güvenli bir şekilde açılmasını fırsat bilen Salih Ağa, tedirgin ve üzgün bir şekilde terk ettiği bin elli sekiz yıllık Bizans'ı. Tedirginliğini ve üzüntüsünü gizlemeliydi. Bu kapı, daha sonra Osmanlıların son atakta farkına varıp surların içine girdikleri, iyi kapatılmamış Kerkaporta kapısı olmalıydı. Çıkarken yeni ürünlerle döneceğini muhafızlara söyledi. Hatta neler istediklerini sorup şakalaştı onlarla. Sabaha doğru Mehmed Sultan'ın huzurundaydı. Tedirgin ve üzüntülüydü, ama korkmuyordu.

Salih Ağa kenti anlattı. Duvar ustalarının harıl harıl çalışarak surlardaki gedikleri onardıklarını, halkın pazarda ürün bulmakta zorluk çektiğini, götördükleri saman ve diğer ürünleri toptan almak isteyen onlarca kişinin çıktığını, surlardaki askerlerin sayısının çok az olduğunu, bazı kulelerde asker yerine köylülerin, keşişlerin nöbet tuttuğunu, marangozların gece gündüz çalıştığını, sokaklarda evsiz barksız, yoksul insanla-

rın dolaştığını, kiliselerin zaman zaman dolu olmasına rağmen genelde boş ve sessiz olduğunu anlattı. Herkes bıkmıştı.

Kentte korku hâkimdi.

Huzurda Suden'in adı bile geçmedi. Hem sultan hem de Salih Ağa birbirlerinin gözlerine bakarken te-dirginlerdi.

9

Korkunun tezahürü

Korkunun tezahürü, bir cuma günü selamlıkta koca bir padişahın muhalif bir paşaya sorduğu soruda mıdır?

“...bana teminat verir misin ki onlardan bana bir fenalık gelmeyecektir?”⁽¹⁴⁾

Yoksa sadrazam Halil Paşa'nın Bizans İmparatorluğu kuşatmasındaki başarısızlık sonrasında kellesinin gidebileceğini düşündüğü anlar mıdır?

⁽¹⁴⁾ ÇEKİÇ, Orhan, *İmparatorluktan Cumhuriyete I, 1918, Mondros'tan İstanbul'a*, Cumhuriyet Kitapları, 2007, İstanbul, s. 288.

Korkunun yine aynı dönemde bir başka tezahürü, Bizans İmparatoru XI. Konstantinus Palaiologos'un kentini tükenişini görmesi ve atının o kargaşa içinde yaklaşan sonu hissederek ilerlemek istememesi midir?

Amiral Baltaoğlu'nun dizlerinin boşaldığı an gibi, Kaptan Rizzo'nun biraz sonra oturtulacağı kazığın gözleri önünde yağlandığı dakikalar gibi.

Ve dünya, işte o anlarda korkmayanların kazandığı bir dünyaydı.

Sultan Mehmed'in Fatih olması ve Scholarius'un Gennadius adını aldıktan sonra, Kutsal Sophia'daki ayini sekiz keşiş arkadaşıyla birlikte terk ederek Pantokrator Kilisesi'ne yerleşmesi, ona patriklik mertebesinin yolunun açılması hep o kritik, korkusuz anların sonucudur.

Tıpkı Mirliva Mustafa Kemal'i Atatürk yapan korkusuzluğu, padişaha ve düşmana meydan okumasının yanı sıra Hatay'ı işgale kalkışacaklarında, "...ateş için emir verdim!" sözünü söylediği ânın sonucu gibi.

Korku... Korkusuzluk ve çaresizlik sınırlarının birbirine karıştığı, kişiyi kâh acınabilecek duruma sokan, kâh kahramanlaştırıp ölümsüzleştiren buğulu bir sınır ya da sınırsızlık... İnsanın kafasını toparlayamaması, sevgilisinin tenini hissederek onunla bir olduğu dakikaların ertesinde, her şeyi saniyesinde algılayabilme yeterliliği. Bunlar hep alternatif bir akım gibi...

Sevgilinin telefona cevap vermeyişi, ulaşılamaz oluşu, hep korku, korku ve yalnızlık. At üstündeki sultanın Amiral Baltaoğlu'na, yüzlerce metre uzaktan boğazını yırtarcasına bağırırken sesini duyuramayışı

ve sonunda donanmasının geri çekilişini seyrederken yanındaki yeniçerilere rağmen yalnız oluşu...

O yeniçeriler ki, Karaman seferi dönüşünde, Bursa'ya yaklaştığı sırada yolunu kesip, ilk seferi olduğu için töre gereği bahşiş istemişlerdi. Sultan, Şehabeddin Paşa ve Turahan Bey'in tavsiyesiyle onar kese akça verilmesini emrettiyse de, onların bu hareket ve cüretleri canını bir hayli sıkımişti. Bu yüzden birkaç gün sonra yeniçeri ağası Doğan Bey'i azletti. Yaya-başılarını da asker arasında disiplini sağlayamadıklarından dolayı dövdürterek, yeniçeri ağalığına Mustafa Bey'i tayin etti.

Yalnızlık, korkuyu ve kahramanlığı aynı oranda destekler. Korku ve yalnızlığın bir başka tanımı da, 22 Temmuz 2007'de Oyun Atölyesi'nde oturup saatin 20.00 olmasını tek başına beklemektir.

Yalnızlığın ümitsiz bir hüzne sürüklendiği anlarda korkuya kapılmamak, dünya üzerindeki kahramanca duruşunuzu biraz daha sağlamlaştırır.

10

İstanbul'da gezinti

Beşik gibi sallanan tıklım tıklım bir motor... Öncesinde yine tıklım tıklım bir fönüküler yolculuğu. Bir türlü ismine alışamadım, ama çok pratik.

Yanımda oturan gençlerden biri iPod’unda çizgi film izliyor. Karşımda iki sarışın kadın. Biri mavi gözlü, dudaklarında kırmızı ruj, ellerinde yüzükler. Diğeriyse kısa saçlı, kahverengi gözlü, erkek gibi giyinmiş, ama dudakları ve burnu çok güzel kadınlarda görülen muhteşemlikte. Elindeki telefonun ekranından bir şeyler gösteriyor yanındaki arkadaşına.

“Çaycınıza bakmayın efendim, sadece çaya bakın. Çok güzel, süper, harika,” diye diye hızla yanımdan geçen çaycı, zaman zaman bir kız sesi gibi ince sesler çıkarırken gözlerini bir baykuş gibi açıp kapıyor, bir aşağı bir yukarı gidip gelerek çaylarını satmaya çalışıyor. Bir ayağının topalladığını fark ediyorum.

Karşımdaki iki kadın bir hayli samimi. Biraz daha sokuluyorlar birbirlerine.

Motor bir sağa bir sola yalpalayarak ilerliyor. Önce Galata Köprüsü, ardından Yeni Camii, Topkapı Sarayı, Ayasofya Kilisesi, derken dalıp gidiyorum Kanuni’nin tahta çıkışına.

I. Süleyman, babası Yavuz Sultan Selim’in 1520’de şark çıbanından ölmesi üzerine, tıpkı Sultan II. Mehmed gibi Manisa’dan İstanbul’a gelerek onuncu padişah olarak tahta oturdu. Osmanlı padişahları arasında iktidarda en uzun kalan, Osmanlı Devleti’ni en geniş sınırlara ulaştıran sultan oldu.

Batı’da Muhteşem (Magnifique) lakabıyla ün saldı. Devlet adaletini çok iyi sağlaması da isminin “Kanuni” olarak anılmasına yol açtı. Belgrad’ı ve Rodos’u aldı, Macar Kralı’nı bozguna uğrattı ve Budapeşte’yi zapt etti. Alman Kralı onun karşısında duramayıp, sa-

vaşamadan kaçtı. İran ordusunu yendi. Yemen, Habeş, Zigetvar seferlerinden zaferle döndü.

Tahta çıkışının arifesinde haremden hangi cariyesini tercih ettiğini düşünüyorum. Her şey bir anda kararıyor. Aklımın bir köşesinde Paris'in Eiffel Kulesi beliriyor, Seine Nehri ve üzerindeki köprüler...

Derken Selimiye Kışlası'na yaklaşıyoruz, ama Selimiye'nin ihtişamı kaybolmuş gibi. Etrafı Hamburg Limanı'nı andırır bir şekilde demir yığımıyla dolu; vinçler, kamyonlar, TIR'lar, otobüsler, dolmuşlar, özel araçlar... Ve bir de minibüsler...

Kocaman gemiler, kocaman vinçler, limana yığılmış, yüklenmeyi bekleyen ya da gemilerden yeni indirilmiş konteynerler...

İstanbul değişiyor, İstanbul düşüyor.

“İstanbul, sen benim neremdesin?” diye haykırmak geliyor içimden.

Yaşam Sudan'e beklenmedik yeni sürprizler hazırlıyordu. Konstantinopolis'te bir ara kiliseye gitmek istediğini söylemişti Salih Ağa'ya... “Biraz yalnız kalmak istiyorum, dua edeceğim,” deyip dolaşmak için ayrıldığında, Salih Ağa bir hayli meraklanmıştı. Sarayda İslami kültür hâkim olmasına rağmen hiç kimşenin dinine, inancına karışılmazdı. Yahudi, Hıristiyan ve de Müslüman hep birlikte sorunsuzca yaşıyorlardı.

Din adamlarının girip çıktığı kilisenin yanındaki bir bina o akşam gözüne ilişince, merak etmişti Sudan ve bir ara kapının açık olduğu, inananların belki de

kıyametin uzak olmadığını da düşünerek kendilerini Tanrıya yakın hissettikleri bir sırada, yaşadıkları zihninden bir nehir gibi akarken içeri girmişti kukuletalı insanların arasında. İçeri girdikten sonra bir süre dolaşmış, ama kısa süre sonra bir rahibin karşısına dikilip “Burada ne arıyorsunuz?” diye sorgulaması karşısında eli ayağı dolaşmaya başlamış ve kendini boş bir odada sultanla geçirdiği gecelerin rahatsızlığının tanımadığı birisiyle muhasebesini yapmak, kısacası günah çıkarmak için baş başa bulmuştu...

Küçük aralıkların geometrik şekillerle süslediği ahşap kafesli kapı, odayı asıl alandan ayırıyordu. Gennadius’un onu kabul edebileceğini hiç düşünmemişti, beklemiyordu. Hatta orada böyle birinin yaşadığını da bilmiyordu.

Yalnızca merak etmişti, başlarında kukuleta, belleğinde kordon, hızlı adımlarla sessizce, adeta kimselere gözükmemeye çalışarak içeri girenlerin ne yaptıklarını.

Oda Mehmed’le olan ilişkisini isim vermeden biraz değiştirerek anlatmıştı Gennadius’a. Ama yaşlı kurt hemen anlamıştı genç kızın Sultan Mehmed’in cariyelerinden biri olduğunu. Burada ne yaptığını sorarak onu korkutmak istemiyordu. Hatta sultana övgüler düzmeye başlamış, savaşın gereksiz olduğunu, artık kentin Türklerle birlikte yaşamaya hazır olması gerektiğini söyleyerek güvenini kazanmıştı Suden’in.

“Anlat kızım, çekinme, anlat her şeyi. Burada Tanrının evindeyiz,” diyerek biraz da yüreklendirmişti onu. “Tanrı mutlaka yardım edecektir. Tanrının tasvip etmediği hiçbir şey cezasız kalmayacağı gibi, O bütün pişmanlıkları da hoş görür.”

Suden ise lafı asıl konuşmak istediği konuya, kendisini rahatsız eden cinsel ilişkisine getiriyor, adını vermeksizin sürekli olarak sarayda birisinden bahsediyordu; ama Gennadius'un bunu anlamaması imkânsız gibiydi.

“O her seferinde, önce beni genç bir oğlanı düzer gibi beceriyordu. Önceleri ikimizin de hoşuna giden bu ilişki çok düzenli olmaya başlayınca, bazen normal bir ilişkiyi unutuveriyordu,” derken dalıp gidiyordu Suden.

Gennadius dinlemekten ziyade sorular sormaya başladı. Hatta biraz da rahatlatıcı açıklamalarla Suden'i yönlendiriyordu.

“Kızım, bu kutsal topraklar hepimizin, burada bizler; Rumlar, Türkler, Museviler, Ermeniler yüzyıllardır kardeş gibi yaşıyoruz. Burada çan, ezan ve hazan sesleri bir arada yankılanır. İnsanların dinleri ne olursa olsun, önemli olan sulh içinde yaşamalarıdır. Bu böyle devam etmelidir. Savaş boşuna! Birlikte yaşamamanın yollarını aramalıyız. Ben her iki tarafa da söyledim, haber yolladım ama ne çare...” derken Çandarlı Halil Paşa ile mesajlaştığını mı kastediyordu?..

Suden'in zihni karışıyordu. Aklındaysa, hep o ilk gece...

Gennadius'un hiç de âdeti olmadığı halde o gün bir hayli ileri gitmişti, genç kızın Çandarlı ile sultan arasındaki çekişmenin ve birbirlerini sevmemelerinin dışında politik bir şeyler bilmediğine de kanaat getirince, sultanla olan özel ilişkisini sorgulamaya başlamıştı. İlk onunla nasıl tanıştırıldığını anlatmaya başlamıştı Suden. Belki de bu sohbet sonrasında içine düştüğü rahatlama ve sonrasında da korku yüzünden-

dir ki Gennadius'a söylemişti, orada kalıp günahlarından arınma isteğini.

Sultanla tanıştırıldığı akşamın öncesindeki sabaha kadar bakireydi Suden. Ancak o gün haremağasının kaba elleri vücudunda gezinirken, uyku sersemi kendisini teslim etmişti.

Haremağası, elleriyle ustaca gezinmişti uzun süre bütün vücudunda, sonrasında en çok göğüslerinin üzerinde durmuş, göğüslerini sıkmış, bir yandan da bir elini organının üzerinde dolaştırmıştı. Bir süre sonra üzerine eğilip göğüslerini öpmeye başlamıştı. Suden'in uyku sersemi, henüz dinlenmemiş sıcak vücudu kendisini bırakıvermişti haremağasına. O ise yalnızca dudaklarını ve ellerini kullanıyordu. Bir ara başını cinsel organının üzerine götürüp o ıslaklığı emmeye başladı. Bir eliyle bir göğsünü, diğer eliyle kaba etlerini sıkıyor, bazen hafifçe okşuyordu.

Güneş pencereden ilk ışıklarını sızdırmaya başladığı bir anda, orta parmağını iyice ıslanmış yarığın içine soktu. Diğer eliyle de Suden'in ağzını kapatmıştı. Suden ağzını kapatan eli ısırarak istedi, çılgılık attı, sesini kimselere duyuramadı, kıpırdayacak gibi değildi; içine giren parmağın sıcak bir şekilde kaydığını hissetti. Artık bakire değildi. Aynı günün akşamına sultana sunulmaya hazırdı. Haremağası parmağını yavaş yavaş geri çekti, kan bulaşmış elini Suden'in yattığı beyaz çarşafın kenarına iz bırakmak istercesine sildi. Arkasına dönmeden, hiçbir şey düşünmeden odadan çıktı. Suden için unutulmayacak anların başlangıcı böyleydi.

Akşama doğru sultanın huzuruna çıkarıldı, başka kızlar da vardı. Mehmed, Suden'i seçti o akşam birlik-

te olmak için. Üzerinde ipekten giysiler vardı. Sultanla birlikte yiyip içtiler, bir süre sonra çekildikleri odada sultan, Suden'in elbiselerini üzerinden sıyırdı. Yere yüzükoyun yatmasını istedi. Suden biraz korku biraz da merakla uzanıverdi ipekten Acem halısının üzerine yüzükoyun, çırılçıplak. Sultan elindeki kadehi sırtına boşalttığında biraz ürperdi, fakat hemen ardından sultanın dudaklarını sırtında hissedince biraz rahatladı.

Sultan onun bacaklarını hafifçe ayırdı, parmaklarını önce kalçalarında, sonra iki yarım küreyi ayıran vadinin merkezinde dolaştırdı. Parmağını o sıcak merkezin içine doğru bastırdı. Suden, vazelinle yağlanmış parmağı içinde hissettiğinde önce tepki vermedi, hatta hoşuna gitti. Sultan üzerine çıktığında parmağını içinden çekmişti, içine kocaman bir şeyin girdiğini hissettiğindeyse, artık her şey için çok geçti.

Dişlerini sıktı, gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Tıpkı şimdi konuk odasında Gennadius'a o günü anlatırken olduğu gibi...

Gennadius oturduğu koltuktan kalkıp Suden'in yanına geçti, genç kızın başını göğsüne dayadı ve saçlarını okşamaya başladı.

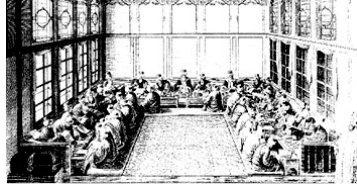

11

Dolmakalem

Bana hediye ettiğin o kalemin yeşil ve mor renkli gövdesi, sarı, ince ve uzun ucu yıllarca kullanılmışlığına rağmen, şimdilerde İstanbul’da sayıları çok azalmış olan kırtasiyecilerin birinden sanki biraz önce alınmış gibi, inanılmaz pürüzsüz.

Hayatımın İstanbul’daki bu ikinci başlangıcında sana güzel bir sayfa açtım “ansızın”. Pırıl pırıl, ince çizgili, kâğıt kokan, kitap kokan bir sayfa. O sayfalar da yazacaklarıma kendi kalemimle devam ediyorum. Senin bana hediye ettiğin kalemse, vitrinimin en güzel köşesinde yerini aldı. Aslında o kalemle senin o güzel tebessümünün, Türkan Şoray’la Catherine Deneuve arası anlamlı bakışlarının süslediği çocuksu yüzünün, bilgiççe gülümseyişinin, gerçek sevgi duygularını o mat tenine katışının resmini yapmak isterdim.

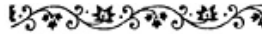
12

Sevgilisini seven adam

Nazlı nazlı, salına salına yürüyen, siyah, uzun saçlı genç kızın ardından hızlı adımlarla yaklaştı. Düşünceli düşünceli yürüyordu. Acaba arkasından ona yaklaşan adamı fark etmiş miydi? Belki de fark etmemişti. Ama fark etmemesi imkânsızdı. Yanına yaklaştı, aralarında birkaç santimetrelik mesafe yoktu bile. Zaman zaman, neredeyse omuzları birbirine dokunacak gibi oluyordu. Başını çevirse göz göze gelecekler, birbirlerinin nefeslerini hissedeceklerdi.

Biraz önce karşısında oturan, gözlerine her baktığında içini titreten, uzun siyah saç tellerinin kimisi erken yaşına rağmen ağarmış esmer kız, bir elinde kitaplarıyla, dünya umurunda değilmişçesine yanından geçen insanlara, araçlara, binaların üzerindeki reklam panolarından yansıyan ışıklara aldırmadan yürüyordu.

Umursamadığı bir başka şey de yanında yürüyen “o”ydu.

“Ansızın” duraklar gibi oldu. Yanında yürüyen adam, ona kaldırımı bitirtmişti. Karşıya geçmesi gerekiyordu. Trafik lambasının yeşil olmasını bekleye-

cekti. Yanında yürüyen adam başladı konuşmaya; çok kısa, bir-iki kelimededen oluşan cümlecikler söylemeye çalışıyordu.

O da kısa cümlelerle yanıt vermeye çalıştı. Gözlerine bakmak istedi. Bakışlarını kaçırdığını fark etti. Halbuki demin, o salonda konuşurken hep gözlerine takılı kalmıştı sanki. Düşüncelerini gözlerinden çıkan keskin oklar gibi fırlatıyordu. O keskin oklardan kurtulmak istercesine bakışlarını önüne eğmişti. Şimdi o okları aradı. Ne o güçlü adam vardı karşısında, ne de okları fırlatacak gözleri. Neden kaçırmıştı gözlerini, neden bir-iki kelimededen oluşan cümleler kurarken heyecanlanıyordu?

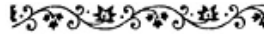
Trafik lambasının rengi değişmişti, kalp atışlarının sesini duyar gibi oldu.

“Haftaya görüşürüz,” der gibi dönüp yanındaki adama son kez baktı.

“Belki de,” dedi.

“Hayır, mutlaka,” diye ısrar etti.

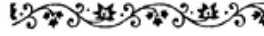
Daha onlarca hafta onun karşısında oturacak, onu dinleyecekti. *Bitmemiş Hikâyeler*’deki “Nehir” gibi.

Gecenin o saatinde hızlı hareket etmeliydi. Kaçıracağı bir otobüs, ona dakikalara değil, saatlere mal olabilirdi bu güzelim İstanbul’un en hareketli merkezinde. Atıverdi kendisini trafik lambasının değişen renginin içine. Durmayıp geçmeye devam eden arabalar vardı. Ama asıl önemli olan, bineceği araca yetişmekti.

Kalabalıkla birlikte karşıdan karşıya sürüklenirken, onun kendisini izlediğini hissediyordu. Elindeki çanta ve içindeki kitaplarını sallayarak insan selinin akışını

takip ederken bir sıcaklığa, bir düşe, bir güneşe, bir sonsuzluğa, bir güzelliğe, bir boşluğa sarılamayışının bitkinliğini yaşıyordu.

Ellerine bakıyordu; düzgün elleri, güzel parmakları. Gözbebeklerini yuvarladı, masum bir çocuk edasıyla bakışlarındaki sevgiyi, aşkı kabul ettiğini belirtmeye çalışırken. Kim bilir daha neler geçirdi aklının her köşesinden, beyninin kilometrelerce uzunluğundaki kıvrımlarından. Kıvrak zekâsı, ânında analiz ve ardından sentez yapabilen beyni Patrick Süskind'in *Koku*'suna davet ettirtti onu.

Sonrasında yine karşısına oturup onu dinledi, elini uzattı öpmesi için. Onun dudaklarından bir öpücük, güzel elinin ince parmaklarına damlayan bir su tanesi gibi düştü. Sarıldı ona, kokladı onu. Bir damla gözyaşıydı bu sırada sevgilinin boynundan süzülerek omzuna düşen.

O an hissetti bu adamın nasıl sarhoş olabileceğini. Gözlerini kaçırmalıydı ondan. Gözlerinin gözleriyle buluşacağı dakikalar, çiçeklerin açıp açmamaya karar veremedikleri, hafif bir rüzgârın kuzeyden serinlik taşıdığı, kendileri dışında her şeyin durduğu bir zaman birimine tekabül etmeliydi.

Parmaklarını parmaklarının arasına geçirip yumuşacık ellerine sarıldığı dakikalarda, göğüs uçlarını dudaklarının arasında hissettiği zaman aralığının, derinlik ve temas kavramıyla ölçüldüğü bir boyuta indirilişini merak etti. Üzerinde en usta dansçılara iç geçirecek sallanırları dakikalarca yaşadı. Artık onun yokuşunda Dilek Türkan'ı dinlerken içi titriyordu.

Gözlerini kısıyışı, yüzünde her salisede değişen mimiklerin dolaştığı tebessümü, dudaklarının açılmasıyla beliren muhteşem güzellikteki dişleri, burnu, nefesi, kokusu ve ayaklarıyla onun başını döndürdü. Sanki bir gül tarlasında gibiydi. Tarladaki kırmızı çiçekler gül değildi galiba. Gelincik tarlası olmalıydı... Evet, bunlar kokulu gelincik, her yer kıpkırmızı ve bir de o...

Tarihçiler not düştü o günü: 14 Nisan 2007.

Gelincikler kıpkırmızıydı...

Alp Tamer Ulukılıç'ın suluboyasından küçük boyama defterinin parşömen sayfalarına yayılmış 21. yüz yılın Türkan Şoray'ı idi o.

Gözlerine bakıp düşüncelere daldı.

CD çalarda Bora Ebeoğlu ve Cengiz Onural'ın sözleri dizildi ardı ardına:

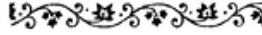
Tereddüt ⁽¹⁵⁾

*İşte göründü yine
Ürkek ve dalgın âşık
Kendi yangınından kaçak
Mendilini yakıyor bak
Tereddütle seviyor
Gözleri yaz gecesi
Saçlarında yıldızlar
Yorgun ve mahcup sesiyle
Diyecek çok sözü varken
Tereddütle susuyor*

⁽¹⁵⁾ EBEOĞLU, Bora ve ONURAL, Cengiz, İncesaz, Kalan Müzik, 2005, İstanbul.

*Hayallerinde vardı
Böylesi bir sevdandı
Öyleyse şimdi gönlü niye böyle karışıyor
Bir adım ötesi dönüşü olmayan yolun başında
Ya özgür, ya tutsak ve sarhoş bir sevdanın peşinde
Zaman duruyor işte o an*

*Bir adım ötesi dönüşü olmayan yolun başında
Ya da korkularına mağlup kırk küsur yaşında
Hayat dokunuyor yüzüne
Gecikmiş bir keder gölgesiyle*

Heyecan doruktaydı. Meleklerin kadın mı erkek mi olduğu, *Melekler Erkek Olur*'dan⁽¹⁶⁾ tam beş yüz kırk dokuz yıl önce, 20 Mayıs 1453'te İmparatorluk Meclisi'nde tartışılmaktaydı.

Günlerdir tartışmanın sürdüğü konsülde geçici patrik ve diğer üst düzey din adamları, komutanlar, üst yöneticiler ve asiller hararetli bir şekilde meleklerin cinsiyeti üzerine tartışırken,⁽¹⁷⁾ toplantı salonunun kapısı telaşla, sık aralıklarla çalındı. İçeridekiler heyecan, biraz da şaşkınlıkla kapıya dönüp baktılar. Konsüldeki üyelerden bir ses çıkmadan, kan ter içerisinde, üzerindeki kıyafetten surlarda görevli olduğu anlaşılan bir muhafız içeriye dalıverdi.

⁽¹⁶⁾ KOÇ, Hamdi, *Melekler Erkek Olur*, YKY, 15. baskı, 2003, İstanbul, s. 258.

⁽¹⁷⁾ RUNCIMAN, Steven, *La Chute de Constantinople 1453*, Traduit par Hélène Pignot, Texto, Editions Tallandier, 2007, Paris.

Muhafız, İmparator XI. Konstantinus Palaiologos'a doğru koştı. Önünde eğilip üç atının iki sur arasında bekletildiğini ve huzura alınmak istediklerini, biraz korku biraz da umut dolu bir heyecanla anlattı.

Surların önünde üç atlı bekliyordu. Sultanın bü-yükelçisi ve iki muhafızı ellerinde beyaz bayrakları, ürkmüş siyah atlarını zar zor zapt ediyorlardı. Gelen, imparatorun da yakından tanıdığı İsmail Bey'di.⁽¹⁸⁾ İsmail Bey, Sultan Mehmed adına şehri teslim almak istiyordu. Karşılığında kimsenin malına, mülküne ve ırzına dokunulmayacaktı.

İmparator unutmuştu melekleri. Zaten o melekleri değil, Roma'dan gelmeyeceğini çok iyi bildiği mucizevi mesajın içeriğinin hazırlandığı, Akbaba'nın⁽¹⁹⁾ kardinallerle yaptığı toplantıyı gözünde canlandırmaya çalışıyordu.

Kardinaller ne düşünüyordu?

Kubbe altında toplanmış kırmızı kıyafetli otuz bir kardinali tam yerlerini alırlarken hayal etti. Yanlarında kulaklarına bir şeyler fısıldayan mor kıyafetli piskoposlar vardı. Kardinaller her fısıldayışın sonrasında "anlaşıldı" gibisinden başlarını sallıyorlardı. Akbaba orada mıydı, değil miydi? Bir türlü gözünün önüne getiremiyordu. Yorgundu.

Tarih 23 Mayıs 1453, Çarşamba idi.

⁽¹⁸⁾ KONGAR, Emre, *Tarihimizle Yüzleşmek*, Remzi Kitabevi, 6. basım, 2006, İstanbul, s. 43.

⁽¹⁹⁾ Papa'ya giydiği beyaz kıyafetinden dolayı verilen ad.

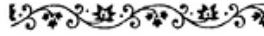
“İtalya, Mora ve Macaristan temsilcileriyle görüş-tük. Osmanlılarla ticaret berkemal. Hem alıyoruz hem satıyoruz. Hem de çok satıyoruz. Kız, kadın veriyor, alıyoruz. Kısacası alışverişimiz bol, paramız gani. Daha ne isteyelim! Üstelik Bizanslılar bizimle din birliğine karşı çıkıyorlar. Onları koruyarak Hıristiyan dininin Katolik mezhebi etrafındaki birlikteliğini, dinimizin bütünlüğünü tehlikeye atmaya ve her yıl onlara karşılıksız yardım edip, iktidarlarını güçlendirip, daha sonra bulaşıcı bir hastalık gibi bizim buralara ulaşmalarına müsaade etmemeliyiz.

Pantokrator Kilisesi'nin sakinleri ve en başta da Gennadius, şeytanın ta kendisidir. Önce Konstantinopolis'te patrik olur, sonra Roma'yı ele geçirmeye çalışır. Bırakın ne halleri varsa görsünler!” diyordu Papa Nicolas'ın en güvendiği piskoposlar, kardinaler 1452 sonbaharında.

Kafasından uzaklaştıramıyordu bu sahneyi imparator; çaresizlikten başı ümitsizce öne düşünce, muhafız bu baş eğişi “elçiyi içeri alalım” anlamında algıladı. İmparatorun düşünceleri bulanıklaştı, ne yapması gerektiğine karar veremiyordu. Kaderin karşısında eğilen, güçsüzlüğün, talihsizliğin bir duruş bozukluğu muydu; yoksa güneşe baktığında Kaptan Rizzo'nun attığı son çığlığın korkusu muydu beyninde dalgalanan?

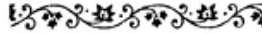
Ve kırk dokuz yaşındaki imparator reddetti, yirmi bir yaşındaki Osmanlı hükümdarının teklifini. Bu ret, Osmanlı'ya Konstantinopolis'i kazandıracaktı.

İsmail Bey'in huzura alınışı, sonun başlangıcıydı.

Aya İrini’de Haçlı kubbenin altında Mercan Dede’yi izlerken Mesnevihan Yunus Balcıoğlu’nun, insanın ruhunu okşayan sesi yanık yanık, dalga dalga kubbenin içerisinde yankılanıyor; semazen kırmızı entarisiyle boşluğa yükselmek isteyen bir döngüye dönüşürken, Mercan Dede neyine üflediği soluğuyla ona enerji veriyordu adeta. Semazenin sağ eli göğse uzanmış, gökyüzünün ilahi kuvvetlerini davet eder gibi. Yere bakan sol eliyle ise arzın merkezi gücünü kendisine çekerek, vücudunda topladığı karşıt güçlerin ağırlığıyla ezildiği hissini uyandırıyor seyredenlerin kalbinde. İlahi adaletin ya da adaletsizliğin altında, iri göğüslerini uyuyan mavi boşluğa doğrultan güzel melez sonsuzluğa dönerken, “ansızın” ve “Ben” bir yıldızın dünyayı ziyaret etmesi gibi gidip geliyoruz.

Bir an için gözlerimizi kapatıyoruz. Karanlıkta elimi uzatıyorum ansızlığa. Elimi tutuyor ve avucumun içine bir buse bırakıyor.

Nedense tüm göz yaşlarıma rağmen, yarın güneş yeniden doğacak. Bense yeniden gecelerimin sessizliğinden gündüzümün yoğun yalnızlığına, hayatımın kadınının bana tekrar kucak açmasını umarak koşacağım.

Belki de ilk yazacağım mesaj, “Günaydın, dünyamı aydınlatan güzel kadın, günaydın. Aşkларın en güzeli, en zoru günaydın,” olacak.

Nihayet, fetihten tam beş yüz elli dört yıl sonra, Moda Çay Bahçesi’nde, karşımda bin dört yüz yetmiş yıllık

Kutsal Sophia, yanında 1616'dan beri Sultanahmet. Güneş, deniz, kitaplarım ve bir de sen varsın sevgilim...

Bu akşam unutulmayacak. Çok kısa sürse de, hafızamda uzun süre iz bırakacak bir akşam. Işık huzmeleri derin ve karanlık sulara batarken, sevgilim ve ben birbirimizin gözlerinde eriyorduk.

13

Neydi o size sonradan yanıtını vereceğim şey

Dün geceden beri bir karambol yaşıyorum. Aklım sizde kaldı. Sizininki nerede bilmem... Galiba ben boşluktaayım.

Sesinizi duymak çok hoştu. Sizi görmek, dinlemek, izin verdiğiniz ölçüde size dokunmak beni heyecanlandırıyor.

Şimdiyse kendimi çok yalnız hissediyorum.

Sensiz.

Bilmem neden yazmıyorsun? Ama istediğimin "sen" olduğuna, kalbimi buruk bir sıkıntıya sokanınıza "sizsizlik" olduğuna eminim. Derken telefonun o mesaj sesi beni bir nebze kendime getirdi. Dün akşam söyledikleriniz, benim de sık sık düşündüğüm şeyler.

Başımı göğsünüze yaslayarak Boğaz'ı seyretmek istiyorum.

Lütfen bir akşam "Gel beni al" deyiniz.

28 Mart 2007, Masalcı

14

Ardından kalan, yarına kadar

Ardından kalan dağınık bir yatak odası, buruşmuş çarşaflar, yarı ıslak havlular, düzgün katlanmış mor bir elbise; onun üzerine atılmış pembe bir tişört. Sağa sola atılmış kâğıt peçeteler.

Yastıklar buruş buruş, yerlerinden oynamış.

Oda bir-iki dakika önceki sevişmenin özgür çılgınlıklarına tanık, iki insanın ter kokusunun birleştiği bir havayla dolu.

Hava ağır mı ağır; hayır değil. Mutluluk, heyecan kokuyor ve biraz da terk edilmişlik; ama en çok da yalnızlık...

Sandalyenin üzerindeki pembe penye tişörte uzandı. Onun parfümü, teninin kokusuyla karışmıştı. Koku başını döndürüyordu. Tekrar kokladı; uzun bir soluk, yükselen bir çılgılık, yaşamın en doğal ânındaki, en nötr halindeki bir nefes gibi kokuyordu.

Masasının başına döndü. Biraz önce çekilen onlarca fotoğrafın iki milimetre kalınlığında, dört santimetre kalınlıkta bir yüzeyin bellek görevi gördüğü makineye ve hafızası hiç silinmeyecek olan masa örtüsüne bakıldı.

İstanbul'a âşık olmak için bir kez görülmesi ve hat-ta adının bir kez duyulması bile yeterli. Hele Kutsal Sophia'ya girip çıkanların o üzgün, dua etmekten, yal-varmaktan bitkin yüzlerinin fiziksel bir çöküşle ayrılı-şını görmek onu bir hayli etkilemişti. Onun bildiği her duanın, her yakarışın sonunda bir mutluluk, bir heyecan, bir rahatlama ve bir umut olmalıydı. Ama burada aksine duanın, yakarışın bittiği anda patlayan bir top sesi, onları yaşadıkları dramla yeniden karşı karşıya getiriyordu.

Suden, Kutsal Sophia'nın sihirli kubbesinin etkisinden kalmıştı. Ona her bakışında kendisini o merkeze biraz daha bağımlı hissediyordu. Sanki orası yerin merkezi, dünyanın göbeğiydi. Çocukluğunun da ötesinde gerilere gidiyor, kendisini oraya adeta bir bebeğin annesine doğarken bağlı olduğu göbek bağıyla bağlıymış-çasına düşünüyordu. Düşünüyordu kelimesi yetersiz bir ifadeydi. Belki de anasütünün bilemediği tılsımıydı; memelerinin emildiği anlarda içinde bir yerlerden beynine doğru akıp giden şefkat duygusu, ona bağlanma isteği onu buralara sürüklemişti. Her şeye "ansızın" karar vermiş gibiydi. Ama gerçek öyle değildi. Her şey görünmez bir şekilde planlanmıştı. Onu oraya iten, belki de ittiren bir cazibe olmalıydı. Bir kaçış, bir yerlere sığınma isteği, görkemli bir mabette kutsanma duygusunun yerini yavaş yavaş oluşan bir tutkuya bırakması gibiydi. Korku, heyecan, kaçma duygusu, arınma, belki de kendini ifade etme, kendini ispat etme hep bunlar zaman zaman bilinç üstünde belirginleşen, zaman zaman ihtirasa dönüşen bir arayışın yansımalarıydı onda. Asıl kafasını kurcalayan, takılıp kaldığı haremağasının onun adını değiştirmeye kalktığı andı.

Oraya bir noktalı virgöl koymuştu.

Bir sihrin etkisine kapılmış, başka bir Őey dūřüne-miyordu. Ara sıra gōzünün önüne sokaklardaki yor-gunluktan bitap, a ve susuz insanlar, yaralılar geli-yordu. Bir de beyaz atının üzerinde görkemli izmele-riyle kartallar kartalı imparator.

Sultanın atı da beyazdı. Őehir bir mucize olmazsa pek yakında dūřecek ve Sultan Mehmed, fatih olarak Őehre girecekti. Bir an sultanın dudaklarını sırtında hissederek irkildi. Aniden sevişme duyguları kabardı içinde bir yerlerde. Ama bastırması gerekiyordu bu duygularını. Zaman sevişme zamanı değildi; dua et-mek, dūřünmek, hatta belki de ölmek istiyordu. İşte bu duygularla geldiği manastırın zorunlu konuğu ol-muştu. Bilge Gennadius hemen kavramıştı konuğu-nun önemini. Ardında nelerin olabileceğini bilmediği pek çok kapının kendisine aılabileceğini bir Őimřek hızıyla geçirmişti kafasından. Nelerin olabileceğini tam olarak kestiremiyordu, ama işlerin gidişine göre kendisine geniş bir manevra alanı kazandırabilecek bu durumu kavramıştı. Zamanı geldiğinde sultanın ya da imparatorun seçeceği oyunun önemli bir aktörü, kendi ayaklarıyla gelmişti Tanrının mabedine.

15

En güzel müziğin notaları

Yağmur İstanbul'un üzerine iki-üç saattir durmadan yağıyordu. Moda'daki çay bahçesinde kimsecikler yoktu. Üç-dört kişi bir masanın etrafında, çardağın altına sokulmuş gülüşüyorlardı. Zat-ı muhteremler belli ki emekli.

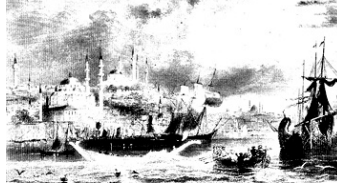
Kuşun biri ağacın sık yapraklarının arasında serinliğin, yerden fıskırarak taze kurt parçacıklarının sevincinden olsa gerek, cik cik bağıyordu. Bütün masalar ıslak, etrafındaki sandalyelerin arkalıkları da masalara dayalı, kapalı durumdaydı.

Yağmur damlalarının yapraklara dokunuşuyla çıkan sesleri dinlerken, en güzel müziğin notaları bile bana bu ses kadar zevk veremez diye düşündüm. Şemsiyelerden damlayan sular, azalan trafik, grileşen deniz...

Sanki gökyüzü denizin üstüne yüklenmiş. Şemsiyeyle yürüyen tek tük insanlar...

Moda Çay Bahçesi'nde duran saat. Aslında saatin durmadığı apaçık ortada. Gelip geçen motorlar, şilepler, ufkun değişen rengi... Derken bir bakarsınız akşam olmuş.

Bir kızılıktır, denizin ufukla kesiştiği yerdeki renk. Paramparça bir kızılık... Sarıdan kırmızıya her tonun bulunduğu, insanoğlunun tahayyüllerinin ötesinde, tek bir renkte birleşen bir renkler dizisi.

16

İmparatorun ölümü

Güneş batarken bu defa kendisiyle birlikte neleri götürüyordu? Bir zamanlar Francis Yeorgios'un "mutsuzların mutsuzu" diye adlandırdığı 2100 yıllık bu kentte, 1144 yıl Bizans iktidarına şahit olmuş Haliç, ardında kızıl bir gökyüzü bırakarak el değiştireyordu.

Güneş batmıştı. Gökyüzü yavaş yavaş loş bir karanlığa doğru gömülürken, bir çift hafif dalgaların üzerinde tango yapıyordu. Güneş battığında ne taht vardı, ne kaçacak yer, ne de "halkım" diye kucaklayacağı insanlar. Her yer başıbozuklarla, yeniçerilerle kaynıyordu.

Bir dilenci kılığında nereye kadar gidebilirdi? Hele gizlemeye çalıştığı kılıç yarası böğrünü yakarken... Kendisini bu cehennemden uzaklaştırabilecek gemiler de çoktan yola çıkmışlardı.

Ellerini göğe doğru uzattı. Böğrü daha çok acıyordu. Ay çıkmıştı. Aya rağmen her yer karanlıktı. Her yer yaralı, ölü kokuyordu. Bütün bu olanlar uğursuzluğun çok ötesinde bir şeydi. Aklına Gennadius geldi. Mendebur herif! Belki de her şey onun yüzündendi. Onun yanına gitse belki de tedavisini yaptırabilirdi. Manastırın yolunu bulabilmek için etrafına bakındı. Daha birkaç saat öncesinde en küçük sokaklarına kadar avucunun içi gibi bildiği şehri tanıyamıyordu. Tüm tehlikelere rağmen yine de hızlı hareket etmemeliydi, Türklerin dikkatini çekebilirdi.

17

Ben senden ayrılmak istiyorum

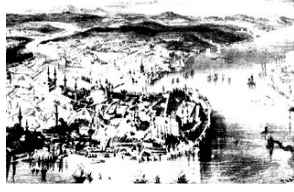
Ey İstanbul sen beni istemedin, ben de gidiyorum.
Dönüp geleceğim tek yer yine sen olsan dahi gidiyorum.

İmparator ayrılmak istememişti.
Mustafa Kemal ayrılmak istemişti.

Osmanlı Padişahı VI. Mehmed, nam-ı diğer Vahdettin, 17 Kasım 1922’de ayrılmak zorunda kalmıştı. General Harrington’un yardımıyla bir daha geri dönmek üzere binmişti İngiliz zırhlısı Malaya’ya.

Bense senden hiç mi hiç ayrılmak istemiyorum. Gözlerini gözlerime diktiğinde yanaklarımızdan akan damlalar şahit; senden ayrılmak istemiyorum.

Senin o iri gözlerinden süzülen iri gözyaşlarının her birini dondurup yüzyıllar boyunca saklamak, sonrasında onlardan bir “sen” yaratmak isterdim. Ama tarih durmuyor, bu dünya ne imparatora ne de Sultan Mehmed’e kaldı. Bu dünya senin, benim dünyam olacak.

18

Beni anlamayan bensizlik ânı

Acaba Salih Ağa'nın bildiği, kendisine söylemediği başka bir şey mi vardı? Acaba onun yanında öldürüldü mü, kaçırıldı mı? Yoksa... Yoksa Suden kendisi mi kaçtı? İmparatoru beğenip ona mı sığındı?

Düşünmemeliydi, çıldırabilirdi. Yoksa her an savaşın gidişatını daha da iyileştirebilmek, düşmanı şaşirtmak ve kendi askerlerine moral vermek için değiştirdiği taktiklerde bir hata yapabilirdi. Bu da kuşatmanın sonu olabilirdi. Kuşatmanın sonu, savaşın kaybedilmesi demektir; yeniçerilerin kazan kaldırması, başibozukların çıldırması anlamına gelebilirdi. Bizans'ın da desteğini alacak olan Şehzade Orhan tahta çıkabilirdi. Sultanlığı döneminde onun Bizans sınırları içerisinde sürgünde yaşamasına müsaade etmişti. Ama kardeşi ona aynı olanağı verir miydi, yoksa ölümlerden ölüm beğenmesini mi isterdi? Kafası gittikçe daha çok karışıyordu. Bir gece yarısı uykusunda boğulmak istemiyordu. Odasında ansızın iki güçlü elin arkadan kendisine yaklaştığını ya da yatağında koca bir palanın genişleyen sivri ucunun göğsüne saplandığını düşünmek bile istemiyordu. Belki de Suden'le sevişirken sırtına inen keskin çeliğin vücudunda açacağı sıcak yarığı

hissetmeden hemen önce, onun iri gözlerinin yuvalarından fırlarcasına büyümesinden ölümünün yaklaştığını anlayacak ve korkunç bir yalnızlık duyacaktı.

Ölüm tehlikesi ve kıskançlık birbirine göz kırpan iki kelime... Kıskandıkça yok olmak, yok oldukça silinip gitmek. Zamanın birkaç saniyesine sığan bir ölüm. Ani bir kalp krizi, bir hırıltı, bir sarsıntı ve iki-üç saniye içerisinde yaşamın bitişi. İşte ölüm bu olmalı. İki-üç saniye öncesinde yaşamak ne güzel diye düşünürken, frene basmakta bir saniye kadar gecikmek ya da sevişip ardından duş almak, giyinmek ve sevgilisine “her şey bitti artık, yaşam ‘ben’siz devam etsin,” demek gibi bir şey...

O gideli ne kimseyi kollarına almıştı ne de kimseyle sevişmişti. Onun geri gelmesini istiyordu. Yeter ki geri gelsin, ona hiçbir şey sormayacaktı.

Yeter ki o dönsün...

...

Sultan Mehmed bütün düşüncelerinden sıyrılıp köprüverdi birdenbire:

“Bana Zağanos Paşa’yı çağırın!”

Zağanos Paşa dimdik, heybetli gövdesi, onurlu duruşuyla çıktı huzura.

“Emredin sultanım,” diyerek, elini kamasının kabzasına koydu.

Ne demekti bu duruş, bu söylem? O an kafasından ne geçiyordu? Sadrazam olmak, Osmanlı mülkünün tuğrası “Mühr-i Hûmâyûn”u temsil eden “Hatem-i Vekâlet” yüzüğüne sahip olmak mı istiyordu? Çocukluğunu bildiği, her konuda etkileyebildiği sultanın bile üstüne çıkmayı mı düşünüyordu bir gün?

İktidar hırsı çoktan gözünü karartmıştı. Ya kalbi? İktidara yürürken önüne gelen herkesi yok etmeliydi.

Bugün bana itaat edecek, yarın belki de Şehzade Orhan'a... Sultan Mehmed, Zağanos Paşa'nın simsiyah gür sakalına bakarak, bu ne biçim dünya diye düşündü. Keskin bakışlarıyla ne kadar da ihtişamlı görünüyordu! Üzerinde bedenini olduğundan çok daha güçlü gösteren iri altın düğmeler ve sırma şeritlerle süslü kadife kaftanı vardı. Beline sarılı ipek kuşağının koruduğu parlak kıymetli taşlarla süslü kaması ve sarı ayakkabılarıyla gösteriyordu paşalığını.

Tarih 26 Mayıs 1453'ü gösteriyordu. 21 Nisan'ın üzerinden tam otuz beş gün geçmişti. Sultan, otuz beş gündür hep düşünceliydi. Bir tarafta baba yadigarı yaşlı Türk veziri Halil Paşa, diğer tarafta Grek devşirmesi Zağanos Paşa, yanında Rumeli ordusu kumandanı Turahan Bey ile Akşemseddin ve Molla Gürani gibi hocalar... Ve aklında geçmişi gibi geleceği de bilinmeyen Sudan.

Aniden gürlledi Sultan Mehmed:
“Tez elden Galata'yı kuşatın!”

Yer gök inledi, yeniçeriler çevirdi dört bir yandan Galata'yı. Biraz daha umutlandılar. Daha üç gün vardı Bizanslı kızlardan bir eş, bir köle bulmaya ya da oracıkta kendilerini tatmin etmeye. Belki de bir oğlan...

Her yer kan içinde kalmalıydı. Kuşlar, kargalar, baykuşlar uçmalıydı Konstantinopolis'in üzerinde...

İki paşadan Grek devşirmesi Zağanos Paşa, bağlılığının asıl ödülünü temmuz başında alacaktı. O gün

birine sadrazamlığa tayin edildiğine ilişkin berat ve mühür verilirken, diğerine de baba yadigârı dahi olsa bostancıbaşının emriyle, celladın güneşin ilk ışınlarıyla bileyip parlattığı kılıcının önünde ölüm elbisesi giydirilecekti... İşte böyleydi barış ya da savaş yanlısı olmanın mükâfatı, 1453 Temmuzunda Konstantinopolis'in düşürülmesine rağmen.

Tarih 10 Temmuz 1453'ü gösterirken, yaşlı Türk sadrazamı ılımlı politikasının karşılığını hayatıyla ödüyordu.⁽²⁰⁾ Ama bu dünya Lala Zağanos Paşa'ya da kalmadı. Her ne kadar vezirlik sonrasında koca Halil Paşa'nın kellesini vurdurtup sadrazam olduysa da...

19

O an, bir an ve de “ansızın” bir ansızlık ânında bana bir aşk hikâyesi anlat!

Bana bir aşk hikâyesi anlat, güzel bir aşk hikâyesi... Kıskançlık, kan ve ölüm dolu... Bizans İmparatoru XI.

⁽²⁰⁾ Bu konuda değişik rivayetler var. Roger CROWLEY, *Son Büyük Kuşatma 1453* adlı kitabında (s. 324), “Halil Paşa, 1453 yılının Ağustos ya da Eylül ayında Edirne’de asıldı,” demektedir. Nedim GÜRSEL ise *Boğazkesen, Fatih’in Romalı’nda* (s. 58), “Cellat, hücreye kapatıldıktan kırk gün sonra, sıcak bir temmuz sabahında Halil’in başına çaldı kılıcı,” diye yazıyor.

Konstantinus Palaiologos ve Sultan Mehmed'in paylaşamadıkları Sudan'ın hikâyesini.

Hayır, ben daha başka bir hikâye istiyorum. Hafız'ın, Sadi'nin sözünü ettiği gül bahçelerinde hurilerin dolaştığı, arıların polen arayışında o çiçekten bu çiçeğe konduğu, papağanların çılgılık attığı, bülbüllerin öttüğü, kızgın güneşten kurumuş çatlak toprağı sulamaya çalışan hortumun ucundaki döner başlı cihazın çaldığı ıslığın karıştığı bir “ansızlık” dünyasında yaşamak istiyorum.

Bana “yalnız” olduğumu söylüyor eski sevgilim. Yalnız, yalnızlık... Kimilerine göre Tanrıya mahsus... Hafız'ın gül bahçesinde “ansızın” kendini yalnız hissetmesi...

Şairin dediği gibi artık o gül bahçeleri de yok...

Ben olmayınca bu güller, bu serviler yok.

Kızıl dudaklar, mis kokulu şaraplar yok.

Sabahlar, akşamlar, sevinçler, tasalar yok.

Ben düşündükçe var dünya, ben yok, o da yok.

Yaşam bir zaman birikimi olmalı ya da onunla ölçülmeli. Ve de o zamanın içinde hep “an”lar... O an, bir an ve “ansızın” bir ansızlık. Başın çaresizlikten öne düştüğü an, kapının açık unutulduğu an, kırbacın daha birkaç saat öncesinde binlerce kişiye komuta eden bir kaptan-ı deryanın sırtına indiği an ya da Kaptan Rizzo'nun yağlı kazığa oturtulduğu an.

Ve “Geldikleri gibi giderler” sözünün söylendiği an... Bana göreyse yazmak için “yalnızlık” gerek. Ansızın terk edilmenin verdiği “yalnızlık”. Zaten o gözlerin olmadığı her an “bir yalnızlık hikâyesi”dir benim için.

O mahzun yüzünün en güzel yerlerinden biri olan gözleriyle bazen insanı neşelendiren, bütün düşüncelerinden uzaklaştıran, bazen de “ölseydim de bu gözlerdeki hıncı, nefreti görmeseydim” dedirten bir yalnızlık... Hem de uzun uzun ölçülmüş, düşünülmüş bir mahkûmiyet gibi.

Kendisine, “Mahkûma son sözlerini soran bir yargıç ya da kararını sorgudan çok daha önce vermiş bir Nazi subayı olma!” dediğimdeki bakışı, yüzyıllardır durmadan akan; ya hayat veren ya da hayatın her evresini kendine göre şekillendirmesini bilen, suların bile eritemeyeceği taşları eritebilecek kararlılıktaydı. Ne tuhaf! Bu katılık, bu eğilmezlik artık yeryüzünde yaşayan herhangi bir diktatörde bile yok.

Hani “Sen bir Simone de Beauvoir olabilirsin,” demiştim.

Artık çok geç.

Böylece benim de Jean-Paul Sartre olmam çok zor.

O halde biz yine kendimize dönelim:

*Saki, yüzün Cemşid'in kadehinden güzel
Uğrunda ölmek sonsuz yaşamaktan güzel
Işık saçıyor ayağını bastığın toprak
Bir zerresi yüz binlerce güneşten güzel*

... diye yazmış Ömer Hayyam yaklaşık dokuz yüz yıl önce.

Ânı “ansızın” tekrar yaşamak...

14 Eylül 2007, Masalcı

20

Çaresizliğin sığ kumsalı

Ne istiyorsun?
Söyle bakalım, ne istiyorsun?
Benim içime mi girmek istiyorsun?
İçime mi boşalmak istiyorsun?
İstedğin bu!
İki bacağımın arası...

Zamanın bittiği yerde, “ansızın” sen.
Bir kızgınlık ânı, 2007

21

Paris, Paris...

Paris! Sen istediğın kadar mağrur, istediğın kadar eşsiz, istediğın kadar güzel olabilirsin; ama ben doğduğum, büyüdüğüm, iki kıtayı birleştiren Bizans'ın, Osmanlı'nın payitahtını seviyorum.

O benzersiz kentte Galata, Beyazıt ve Kız kuleleri en sevdiğim kuleler. Dolmabahçe Sarayı'nın önünde, Kutsal Sophia'da, Aya İrini'de, Armada'nın terasında öpüşmeden, sevgililerimin yaşadığı bu kenti düşlemeden yaşamam imkânsız.

Kıskan!

Dünyada bir İstanbul, bir İsfahan var. Her biri dünyanın yarısı. Sana ne kalıyor?

18 Ocak 1919'da Paris'te kurtlar sofrası toplanıyor. Sofrada otuz iki davetli, ama başköşeyi beş büyük işgal etmiş bile: İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya ve ABD kurmuşlar Onlar Meclisi'ni. Her bir devletin önde gelenleri, başbakan ya da dışişleri bakanları...

Nihayet uzaklaştırınca Japonya'yı meclisten, oluşturmuşlar Dörtler Konseyi'ni. Daha rahat paylaşmak için o eşsiz İstanbul şehrini...

22

Sensiz geçen sessiz saniyeler

Celladın kılıcı, Vezir-i Azam Çandarlı Halil Paşa'nın aldığı son soluğu ikiye bölüp boynuna inerken, kılıcın havada çıkardığı sestten başka hiçbir ses duyulmuyordu.

Ne bilgisayarın soğutma pervanesinin sesi, ne bir müzik ne de “Gooool!” diye bağıran spikerin haykırışı. Ne de sokaktan geçenlerin ayak sesleri...

Fırsatı değerlendiren “O” kahraman oldu bu bölümde.

Sessizlik, mesaj sesiyle bölündü: “Nagehan”.

Bırakalım anlatsın hikâyeyi “Evvel zaman içinde” diye başlayarak...

Bir yosma gibiydim. Kendimi yatağa bırakırken onu da kendime çektim. Bacaklarımı açtım, sundum kendimi.

“Ne yapmamı istiyorsun?” diyerek gözlerime baktınca, “Oral seks,” dedim.

Dizlerimi kıvırmış, ona her şeyimi sunmuştum. Zavalı adam! Benim ciddi ciddi sevişmek istediğimi sa-

narak kendisini bana verdi. Öpmeye başladı beni. Ama nafile! Ne ben ne o bir şey hissediyorduk.

Şüphelendi ama bir şey demedi, devam etti. Sonrasında “Gel içime gir,” dedim. Acayip sesler çıkardım, oflama, poflama benzeri. Üstelik bu sesler, sevişme esnasında çıkardığım sesler gibi değildi.

23

Her yer sen kokuyor

Fotoğraflarımı önüne dizmiş, teker teker gözden geçiriyor, en ince detaylarına kadar uzun uzun bakıyordu. Bense o mekânda yoktum. Bütün bunları çatı katındaki küçük odamdan gökyüzüne bakarken düşünüyorum. Geride bıraktığım dört-beş ayın stresi, çocukluğum, genç kızlığım bana yetişememişti. Uzun, upuzun siyah saçlarımın arasındaki beyazlar bir gecede artmıştı ansızın aldığım bir kararla.

Beni seviyormuş, hem de çok seviyormuş; bir daha yapmayacağını, kıskançlık, özlem denen kelimeleri unutacağını yalvararak söylüyordu. Tekrar tekrar ayaklarımı öpmek istiyormuş. Benim bu karakterimle, kendisinden başka kimseyle uzun süreli bir birlikteliğim olmazmış. Bakın daha neler diyor neler: Bana

çok şey katmışmış, hem de dört ayda. Bilemediniz, beş ayda. Dört ay, yüz yirmi gün eder, beş ay yüz elli, bilemedin yüz elli iki gün. Hadi taş çatlasa, yüz elli üç gün... Bu yüz elli üç günün en azından altmışında iki-üç defa birlikteydik. Onun da ortalaması iki buçuk. Çarp iki buçuğu yüz elliye, eder üç yüz yetmiş beş. Tam beş kutu Yasmin... Ya bunlar...

Her yer sen kokuyor, her yerim sen.

O bakışların bir yanardağ patlamasının habercisiymiş.

Çok zormuş, çok...

...

O gece çok uzundu. Düşünmek, düşünmek... Bir karar vermesi gerekiyordu. Ertesi gün döneceği yerde özgürlüğü bitmiş olacaktı. Sultanın sevgilisi olmak, ona özgürlükten ziyade kontrol edilemez bir bağımlılık da getiriyordu aynı zamanda. Yaşamının hiçbir ânında kendi istediği bir şeyi yapamamıştı. Nerede doğacağına zaten karar vermemişti. Böyle bir olanak kimsenin elinde değildi. Sonrasıyla hep onun bunun kontrolünde, hatta sahipliğinde geçmişti. Ta ki sultana hediye edildiği âna kadar. Yine de özgür olamamıştı. Daha temiz, daha zengin ortamlarda, ama sadece onun isteklerini yerine getirerek... Hâlâ o ilk akşamın acısını unutamıyordu. Belki de sonradan o ânı zihninde tekrar yaşarken duyduğu şey, cinsel haz acısının çok ötesindeydi. Ama gerçek olan, yaşadığı hiçbir ânı kendisinin karar vermemiş olmasıydı. Ona acı veren de bu olmalıydı.

Şimdi artık ne sultan ne de imparator onun için önemliydi. Her ne kadar imparatoru merak ediyorsa da, öne çıkan acıma duygusuydu.

Aynı topraklarda, imparatorluğun son kalan küçük kara parçasında, beş yüz elli dört yıl sonra durum pek de farklı değildi. Baba, anne, aile, arkadaş, mahalle karar veriyordu geleceğin nasıl şekilleneceğine. Beş yüz elli dört yıl önce iki kişi karar verirken, şimdi karar verenlerin sayısı artmıştı.

Suden, Nagehan, Ansızın... Ona kim ne ad verirse versin. O, şimdi geçmişten geleceğe, özgürlüğe uzanan yola bakıyordu. Yola düşen gölgesine, kendi seçtiği adı vermeye çalışarak...

24

Gece olunca soluğum tutuluyor

Gece olunca soluğum kesiliyor gibi oluyor. Aslında benim için gece, televizyonumu, bilgisayarımı kapattıktan sonra evimin, mahallemin sessizliğiyle başlıyor. İçimde bir şeyler depreşiyor “ansızın”. O ânı yakalamak için hayal kurmak istiyorum, ama bir türlü o arzulanmışım ânı yakalayamamanın tedirginliği, yakalayamayacağımın bilincinde olmamın öfkesi...

Hep seni dūşlüyorum. Taranmış, tel tokalarla toplanmış saçlarına ve alınmaya hiç ihtiyacı olmayan güzel kaşlarının altındaki bir çift dikkatli göze bakıyorum; boşlukta, hayalimde, tedirgin ve ũrkek bir yũz ifadesi, hafif kıvrımlı bir burun. Seviřtiđimiz anlarda en çok dikkat ettiğim dudakların ve hemen ũstündeki çok dũzgũn burun deliklerin.

Beni senle buluşturan, seni bana yakınlaştıran sihrin kaybolduğu nı hatırlamaya çalışıyorum. İim burkuluyor, başım dnũyor, gözlerim kapanır gibi oluyor.

Sen rahatsin, en azından rahat olduğunu sylũyorsun. Ben ısrar ediyorum. Sen kasıldığını, gerildiğini sylũyorsun. Ben daha da ısrar ediyorum. Sen ısrar ettikçe dönmeyeceğini sylũyorsun. Ben dalıp gidiyorum yatağımdaki çırılçıplak grũntũne.

Benimle sevişmeye başladıktan sonra bũyũyen ggũslerini dũřũnũyorum. Sultan II. Mehmed'in bitmez tũkenmez hiddetini, şiddetini anlamaya çalışarak...

25

Ruh halimin tahlili: Boşluk ve kıskançlık

Terliyorum, kolum, kaslarım uyuşuyor. Sevgilim motorda, ben vapurda... İkimiz de aynı yöne gidiyoruz. O, biraz önce gelen telefon ũzerine annesinin, ba-

basının yanına gidiyor; bense yanımda dolaşan sevgiliye dokunamamanın hüznüyle Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî'ye gidiyorum.

Meşgule alınan telefon çağrıları, bir türlü cevaplanmayan mesajlar... Ve sabahında gelen “Midem çok ağrıyor. Bütün gece uyuyamadım,” mesajı... Bu defa tarih 10.10.2007, saat 06.12.57 diye kayıt ediliyordu.

İstanbul, nam-ı zamane Konstantinopolis düştüğünde, Mevlânâ tam iki yüz dört yıldır dönüyordu. Nedim Gürsel'e göre, Şems-i Tebrîzî'nin gidişinden beri mutsuz olan Mevlânâ 1249'da başlamıştı semaya. Bense o kara 2 Eylül gününden beri bir başka dünyada yaşıyorum.

Ne dünyaymış be!

Koca Mevlânâ 1249'dan beri, Milat'tan 2007 yıl geçmiş olmasına rağmen saat yönünün tersine dönüyor. Şems ile Mevlânâ arasındaki aşk, sevgilim İstanbul'la benim aramdaki aşk gibi, şimdilerde karşılıksız.

Dünya dönüyor, İstanbul onun üzerinde... “Ansızın” duracak olan yaşamın, sonsuzluğa akan sürecinde, “ansızın” yaşanacak ayrılık ânı. Ben senin için dönüyorum “ansızın”, dünyanın benim için döndüğü süreçte.

Telefonumun çalmaması, bir mesaj sesinin bile duyulmaması üzerine beni Şeb-i Arûs'ta yalnızlığa iten “sen”.

Nasıl da salmışım kendimi, gitmişim sevgilime; yanımda olmayan, uzaklarda, yeşil Bursa'da, şu anda bir yerlerde iftar masasının başına oturmakta olan güzeleme.

Bir de Kütahya...

Artık şans, yıldızlar ve hatta güneş benden yana değil.

Zorluyorum kendimi, acaba bu akşam ay doğacak mı diye.

Derken aklıma 2 Eylül Pazar akşamı geliyor. Benim için “kara pazar”... Ne olmuş o günün ertesinde diye baktım gazetelere, internet sitelerine:

“Org. Büyükanıt, bir günde üç üniforma giydi.”

“Sörfte paparazzilere yakalandı.”

“Sevgilisi yalvarınca Yeşim Salkım affetti.”

“Çağla Şikel ve Emre Altuğ’a İtalya sürprizi.”

“Cem Yılmaz’ın yeni lüksü.”

“Fener kendi liginde lider: 2-2.”

“Gerekirse DNA testi yapılır.”

“İftar vaktinde Allah’a emanet.”

Üşüyorum, yeteri kadar uyuyamadım seni düşünmekten dün gece.

Telefonuma tekrar tekrar göz attım, çekiyor mu diye. Çekiyordu. Ama ne yazık ki ne çalıyordu, ne de yeni bir mesajın geldiğini haber veren ses duyuluyordu.

Bugünkü *Hürriyet*’i açtım. Tarih 11 Ekim 2007. “Anayasa taslağı yazmayız, temel ilkeleri belirleriz,” diyor başbakan yardımcısı Cemil Çiçek.

Bir başka haberse: “Sekiz aylık cari açık 23,3 milyar dolar.”

Sevinin dostlar, dolar düşüşte.

Haberleri okumaya devam ediyorum:

“Onunla lahmacun değil, suşi yedik.”

“Keşke Müjde gibi itiraf edebilsem diyen Yeşim Salkım, Müjde Ar’ın *Haydi Gel Bizimle Ol*’da yaptığı

‘Gazozumu Bedri açtı’ açıklamasına ilginç bir yorum getirdi.”

Tekrar telefonuma bakıyorum. Zili çalmayan, mesajın uğramadığı bir telefon. Önceki romanımda fırlatıp kırmak istediğim telefon. Bir an bir-iki tuşa basarak, en son gelen mesajı yeniden okuyorum:

“Lütfen, ...Bey, yapmayın...”

11.10.2007, saat 12.04.39

Nedir yapılmasının istenmediği şey...

“Bir daha beni göremeyeceksin,” mesajı mıydı? Üzülme, görüp de ne yapacaksın? Hep ben mi acı çekeceğim? O halde lütfen...

Sana belki de iki bin beş yüz kere “Lütfen,” dedim.

Bir kez daha lütfen...

Şimdiyse saat 23.36.10.

Elveda sevgilim. Tam on bir saat otuz iki dakikadır aralıksız seni düşündüm. Hâlâ da düşünmeye devam ediyorum. Artık gereği yok derken “ansızın” MSN’de karşımda konuşmak istemediğim pek çok kişi belirdi.

Gazeteye tekrar göz atıyorum:

“Nobel Kimya Ödülü Alman bilim adamı Ertl’e” diye bir başlık... Gerhard Ertl, “katı yüzeylere çarpan moleküllere ne olduğunu” açıklayan araştırmasıyla ödüle layık görülmüş. Tam 1,7 milyon TL.

Bugün de Nobel Edebiyat Ödülü açıklanacak.

Ben de pazartesiyle ipe çekeceğim. 15 Ekim 2007, saat 14.00.

Bakalım benim ödülüm ne olacak?

26

Yalnızlık

Yalnızlığımı paylaşıp, yalnız kalmamamı, alışmamı istiyorsun. Doğayı incelemeden, doğanın sürecini görmezlikten gelerek... Varlık- yokluk, zaman-zamansızlık, bilgi-bilgisizlik, deniz-kara, orman, çöl, hepsi doğanın bize sunduğu karşıtlıklar.

Gece gündüzü, gündüz geceyi takip eder. Mevsimler birbirini. Bir bakmışsın ki zaman bitmiş. Biten senin zamanın. Gerçekte zaman sonsuz, sonsuzluktaysa “sen” ve “ben” bir hiçiz. Var olansa milyarlarca kere milyar üssü “an”. Ve “ansızın” “sen” ve “ben”...

Dün akşam, yine motordayken Boğaz’ın karanlığına rağmen yalnız değildim. Nagehan bir yıldız kaydı İstanbul Boğazı’nda, karanlıklarda payitahtı seyrederken.

Seni “sen” yapan “ben”, artık güneşin batmasını istiyorum.

Sultan Mehmed bu duygularla Kutsal Sophia’yı düşleyerek son emrini verdi komutanlarına, sadrazamına. Grek devşirmesi Zağanos Paşa, Hadım Şehabeddin Paşa, Turahan Bey, Karaca Paşa, Mahmut Paşa, sadra-

zam Çandarlı Halil Paşa, Hamza Paşa, İshak Paşa ve daha niceleri, hepsi tarihe mal olmak için oradaydı...

Zaman da!

Kimi ürperdi, kimi hırslandı, ama bilinen oydu ki Sultan Mehmed, Salih Ağa'nın Suden'siz dönüşünden beri çok sinirliydi. Hiçbir şey sormamıştı koruyucu meleşine, o da bir şey söylememişti. Ama halkın arasında konuşulanları duyuyor ve kahroluyordu. Suden, imparatora kaçmıştı.

Sultan yalnızdı. Hıncını bağırıp çağırarak, emirler yağdırarak etrafından alıyordu. Ve son emri verdi:

“Namazı Kutsal Sophia’da kılacağız.”

27

Bizans düştü!

8 Nisan, 6 ve 12 Mayıs'tan sonra nihayet o gün geldi. Mehmed'i zafere kavuşturan o tarih: 29 Mayıs 1453...

Hücumda kilit nokta sayılan Edirne ve Topkapı arasında birlikler konuşlandırılıyordu. Tüm çabalara rağmen ilk hücumun üzerinden üç buçuk saat geçmiş, ama hâlâ bir sonuç alınamamıştı. Bu kadar uğraş boşa mı gidecekti? Tansiyon çok yüksekti. Belki de bu şehri va-

tan bellemeye çok az kalmıştı. Son hücumda Mehmed de yeniçerilerle birlikteydi. Surlarını korumaya çalışan Latin komutan Justinian yaralanmış ve geri çekilmişti.

İyi kapatılmamış Kerkaporta kapısından içeri girenler, kapıları içeriden açmak için ölesiye bir mücadeleye girişmişlerdi.

Etrafta toz duman, sanki yangın yeri, surlardan dökülen alevler, yerlerde kırık tahta parçaları... Bunlar surlara dayanan, sonra da kırılan merdivenler olmalı. Yaralılar ve ölümlerin üzerinde sağa sola koşuşan çıldırmış atlar ve atların üzerinde bir elinde kılıçları, nara atıp sağa sola yalpalarken düşmanın atacağı bir mızraktan kurtulmaya çalışan süvariler. Yayalar son çabalarını harcıyor, ellerinde kalkan, başlarında miğfer, yalınayak koşarak duvarın ötesine geçmeye çalışıyorlar. Artık dönüşü olmayan son bir zaman dilimi, ya duvar geçilecek ya da yaşam bitecek...

Kapı nasıl olup da açık unutulmuştu? İçeriden birisi bu savaş artık bitmeli, diye mi açık bırakmıştı, yoksa gerçekten bir unutkanlık mıydı tarihi değiştiren bir anlık eylem ya da eylemsizlik? Hiç kimse gerçeği öğrenemeyecekti. Nasıl olmuşsa olmuş, sonunda İstanbul'un kapıları, Kutsal Roma kapısının⁽²¹⁾ içeriden kırılmasıyla açılmıştı. Sırayla Silivri, Odun ve Canbazhane kapıları da açılınca, Osmanlı sancağı İstanbul topraklarına dikildi.

O artık Fatih idi! Şehrin düşüşünden tam üç gün sonra, Topkapı'dan içeriye girdiği gibi soluğu Kutsal Sophia'da aldı. Atından indi, yerden bir parça toprak aldı ve elini alnına götürdü. Sultan şükrediyordu.

⁽²¹⁾ Topkapı (DALÈGRE Joëlle, age, s. 37).

28

Seni “Sen” yapan “Ben”, artık “ansızın” güneşin batmasını istiyorum

Ay dolunaydı. Yoğun bulutların üzerinden İstanbul’a inmek üzereyken, şiddetli bir yağmurun ortasında bulduk kendimizi.

Cebimdeki telefonun açma düğmesine dokunamamanın çaresizliği içinde geçen berbat yolculuğum boyunca aklımda bir tek “sen” vardın. Kaptan pilot uçağı hızla sola döndürdüğünde, yükselen kanadın işaret ettiği yöndeki aya bir kez daha bakarken, keşke son bakışım olsa, diye düşündüm.

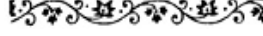
Ama hayır! Ben aslında senin o anlamlı gözlerini, sık taranmış, tel tokalı saçlarının süslediğı çehreni görmek istiyordum. Sağımda İstanbul’un ışıkları, deniz ve üzerindeki gemilerin cılız sarı ışıkları görünüyordu.

Bir kez daha İstanbul’a iniyordum. Bu defa sen, sen ve “ansızın” yine sen diye düşünürken, sahile doğru demir atmış sarı ışıklı teknelerin çoğaldığını gördüm.

Arka koltuklardan birinde bir çocuk ağlıyordu.

Deniz hareketsizdi, uçak sarsılıyordu. Altımızda Florya ve orada Mustafa Kemal Atatürk’ün köşkü yapayalnızdı. Derken uçağın tekerlekleri sertçe yere dokunuverdi. Saat 23.54’ü gösterirken, Yeşilköy Atatürk Havalimanı’nda, hava sıcaklığı 16° Celcius idi. Artık

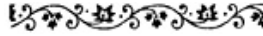
bir-iki dakika sonra telefonumu açıp senin mesajını okumak, ardından sesini duymak için bekleyecektim.

Paris'e giden uçağa binerkenki duygularım da pek farklı değildi. Yolcuların çoğunun uçağa bindiğini, salonda benden başka birkaç kişinin kaldığını görünce ayağa kalkmış, son bilet kontrolünden sonra, uçağa götürülen körük denen hareketli koridoru yavaş yavaş geçmeye başlamıştım ki bir anda duraksadım. Elimdeki iki küçük çantayı yere bıraktım. Uçuş pistinden henüz yeni havalanmış uçakları seyretmeye koyuldum. Uçaklara yiyecek, kargo, bavul taşıyan araçlara baktım seni düşünerek... Bir de İstanbul'a son kez.

"Ansızın" cep telefonuma gelecek mesajı bekledim, durdum, durdum. Elimde kalemim, defterim; işte bu satırları yazdım seni düşünerek...

"Seninle her şey çok güzel"ın yanıtını bekledim, bekledim...

Bazı tartışmalarımızda, son zamanlarda gözlerinin dolduğunu, hatta onlardan bir-iki damla yaş geldiğini görmüştüm. Ama dünkü gibisini ne düşünmüştüm ne de görmüştüm. Gözlerinden nohut büyüklüğündeki gözyaşları damla damla durmaksızın akarak kalbimdeki aşkı eritirken, o saydam iri damlaların yüzeyinde kendimi gördüm. O iri gözyaşı damlaları çaresizliğin, tarif edilemeyen lanetin birikimiydi. Ve o fotoğrafta ben de vardım. İçimden bir şeyler yapmak, akan gözyaşlarını durdurmak, sana tekrar yalvarmak, sana sarılıp gözyaşlarının tuzuyla ıslanmış gözlerini, yanakla-

rını, dudaklarını öpmek, seni hissetmek geçiyordu... Belki de her şey biterdi senin ya da benim istediğim şekilde. Ama sen, “ansızın sen” olarak kalmayı seçtin.

Sen imparator, bense sultan.

...

Anlattıklarımı dinlemez olmuştun, hep senin istediklerin oluyordu.

*Yapma diyorsun; yapmamak elimde mi?
Sen al demişsin; nasıl çekerim elimi?
Hem yap hem yapma demek seninki bana
İnsaf! Kadeh devrilir de dolu kalır mı?*

Ne seni kollarıma aldım ne de sana yaklaşabildim.

*Uğrunda dertlere düştüğüm sevgili
Bir başkasına tutulmuş, o da dertli
Derdimin dermanı kendi derdinde
Hekim hasta olunca kime gitmeli?*

...diyordu Hayyam beynimin kıvrımlarında.

Çıktın ve gittin. Arabamı park yerine götürmek için dışarı çıktım.

Seni tesadüfen gördüm. Yalpalayarak yürümeye çalışan sen... İsrarla çaldığım kornayla seni arabama davet ettim. Bindin. Sevindim. Seni artık eskisinden de çok seviyorum. Benim biricik aşkıım.

Hoşça kal.

25 Eylül 2007, Kadıköy-Beşiktaş vapuru, Masalcı

29

O kadar uzaksın ki...

Dün gece yanımda uyudun. Elimi uzatsam sana dokunabilir, yaklaşısam soluğunu hissedebilirdim. Sense kendinden fevkalade emin, sevişirkenki çığlıklarının aksine sessiz bir şekilde uyuyordun kendi kollarında. Yorganına, yastığına sarılmış, aklında kim bilir nelerle...

Unutamadığım, unutmadığın iki kelime...

Ben ve sen.

...

Artık bir de o vardı. O bir sultan, bir imparator olarak beliriyordu zihninde. Rüyalarında kırbaçlanan Süleyman Baltaoğlu çıldırırçasına emirler yağıdırıyor, kendinden geçmiş, hiçbir şey görmüyordu; ardından bağırان sultanı duymuyordu bile... Aniden sahne değişiyor, Baltaoğlu yere diz çökmüş, beyaz bir atın önünde önyakların her an kafasına bir gülle gibi düşeceğini düşünmeden yalvarıyordu.

Sahne hızla ilerliyor, yine Süleyman Baltaoğlu yerde yüzükoyun uzanmış, artık aman dileycek bir gücü kalmamış, tırnaklarıyla toprağı kazıp altına girmeye çalışıyor; utancından, değerinin bilinmezliğinden, aşa-

ğılanmışlığından, kahrolmuş bir vaziyette sırtına inen kırbaçların ne sayısını ne de şiddetini düşünüyordu. Aklından geçen yerin bir anda yarılacağı ve her şeyle birlikte kendisinin de yutulacağı...

“Ansızın” artık onunla birlikte olamayacağını düşündü. O ister sultan ister imparator olsun, onun için aslanan özgürlüktü. Kendisi seçmeliydi, kendi yazgısını, kaderini değiştirmeyi; seçtiği yoldaki yaşam kazalarına karşı kendi hazırlanmalıydı. Tüm bunları ne tasarlamış ne de istemişti. Anadolu’dan çıkıp Macar beyliğine, oradan Adrinopole’e gelişi hep kendi isteminin dışındaydı. Şimdi bir şeyler yapmalıydı, ama zaman aleyhine çalışıyordu. Bir yanda erkekliklerini tatmin için öldürme, ele geçirme, sahip olma hırsıyla yanan bir kitlenin önüne geçilemez istekleri... Diğer yanda kendi düşüncelerinden vazgeçemedikleri için, kendi dindaşlarından bile yardım alamayan, var olmak için savaşmak zorunda bırakılmış insanlar...

Bir yanda su, diğer yanda susuzluk...

Bir yanda iktidar, diğer yanda iktidarsızlık...

30

Sıkıldım artık!

Sıkıldım artık!

Sessizlikten, sevgini dilenmekten...

Çok sıkıldım, hem de nasıl, bir bilsen! Sen de sıkıldığını söylüyorsun, üstelik benden uzaklaşmak için her şeyi yapmak istiyorsun, korka korka.

Bu akşam havanın kararmaya yüz tuttuğu saatlerde dolaştım İstanbul sokaklarında. Üsküdar'da, Kadıköy'de... Kafelerde oturan kadınların yüzlerine baktım, gözlerini arayarak. Hiçbirinin gözlerini göremedim. Gözlerimde bir sıcaklık, ağırlık, senin deyiminde gözyaşlarının boşalması için yerçekimi etkisi. Gözlerimden yaşlar boşanmak üzereydi, dün akşamki gibi.

Gözlerini sokaklarda yürüyen kadınlarda aradım, gözleri yoktu. Yüzlerine baktım; çoğunun, pek çoğunun yüzleri bile yoktu...

Bu ne biçim bir İstanbul akşamı, diye kendi kendime sormak istedim; içimdeki "ben", "Sen bu akşamları çok iyi bilirsin," dedi. O akşamlardaki gibi kendimi, insan selinin akışına, ayaklarımın gidişine bıraktım; bir telefon sesi bekleyerek.

Hava daha da kararıyordu, bir yere sığınmam gerekiyordu. İş Bankası'nın Kadıköy'deki İskele Camii'nin yanındaki küçük kitapçı dükkânına sığınayım diye düşündüm; ne de iyi etmişim, orada ömrümden akıp giden yarım saatin nasıl geçtiğinin farkına bile varamadım. İ. Hakkı Sunata'nın İstanbul'da *İşgal Yılları*, Francis-Marion Crawford'un *1890'larda İstanbul*, Charles Baudelaire'in *Paris Sıkıntısı* ve Prof. Dr. Suna Kili'nin *Türk Devrim Tarihi* bu akşamki kitaplarım oldu. Kasada ödeme yapmak için beklerken önümdeki hanımefendi bana dönerek "İyi akşamlar," dedi ve gülümseyerek çıktı gitti.

Etrafımdakilere bakmaya pek alışkın olduğum halde onun ne seçtiğine, ne aldığına dikkat etmemiştim.

...

Hep sorun çıkararak, ama bir anda nedense o sorunlu günlerini geride bırakan Montblanc dolmakalemimle bu satırları yazıyorum, İstanbul sokaklarındaki gözleri, yüzleri olmayan kadınları düşünerek.

Bir de yeşil sedef, klasik bir dolmakalem; bana "ben"i, "sen"i hatırlatan, sayfalar dolusu "sen"i yazmamı sağlayan kalemim masanın üzerinde.

Ne mi yazsın istiyorsun? Gülücüğünü mü?

Gülücüğünün altın uçlu kalemimden dökülen betimlemesini dinle, bak:

İşte o uzaklarda, çok uzaklarda bir orman var. Henüz kimsenin gezmek için bir türlü cesaret edip gidemediği bir orman. Cesaret edenlerin de bin pişman olduğu. O ormanın en derin yerinde, ancak çok nadide canlıların dolaştığı bir yerde, küçük bir pınar akıyor, durgun mu durgun; ama pırıl pırıl. Yanına kuşları bile

yaklaştırmayan bir pınar. Zaman zaman etraftaki canlılar uykuya dalınca, “ansızın” biraz daha güçleniyor o pınarın akışı...

Ve bir şırıltıdır yayılıyor, o ormanın yeşil, yemyeşil derinliklerinden... Ta kulağıma kadar. Ve gözlerim beyazperdede 21. yüzyılın Türkan Şoray’ını gülümsetiyor. Dünya umurunda değil onun; ne alınabilir ne satılabilir, sadece o isteyince gülümsüyor dünyaya...

Bir merhaba der gibi, bir affetme, bir hoşgörü mesajı gibi.

Benim bugünlerde bir türlü duyamadığım o şırıltı sesi bana yansımıyor artık. Beyazperdem, bizim perde bomboş. Kimselerden habersiz, yalnız gezdiğim o yemyeşil orman korkutuyor beni.

31

Soğuk bir sonbahar günü

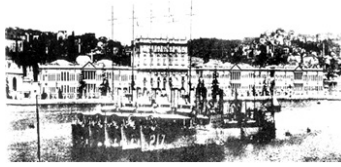
1918’in Aralık ayında yapılan antlaşma gereğince Boğazlar’ın Avrupa yakasındaki müttefik kuvvetlerinin komutası Fransa’ya, Asya tarafının sorumluluğuy-sa İngiltere’ye bırakıldı. Her ne kadar sonradan değişik sorunlar yaşandıysa da, genel olarak İstanbul’daki müttefik kuvvetleri komutasının Fransa’ya ait olduğu kabul ediliyordu.

Soğuk bir sonbahar günüydü. Vakit öğleye doğru. Tarihi bir olaya tanıklık etmek için Sirkeci rıhtımında onlarca kişi toplanmıştı. İngiliz İşgal Kuvvetleri Komutanı General Wilson, Fransız Doğu Orduları Başkomutanı General Franchet d’Espèrey’i rıhtımda karşıladı. Kabin kısmı kapalı bir kurye sandalla gelip, koruma ve yaveriyle rıhtıma çıkan başkomutan, kendinden çok emindi. Kalın mantosu, göbekli vücudunu daha da heybetli bir hale sokmuş, çizmeleri gıcır gıcırdı. Kılıcı neredeyse yere değiyordu.

General Wilson halinden memnundu. Hıristiyanlık için kutsal olan bir kenti, koca bir imparatorluğun başkentini, bir kurşun bile atmadan tam dört yüz altmış beş yıl sonra yeniden teslim almışlardı. Küçük bir so-runun dışında: kenti kimin yöneteceği, pastadan en büyük payı kimin alacağı dışında her konuda hemfikir-diler. Kurye teknenin önündeki bayrak direğine çekilmiş Fransız bayrağı ve altındaki işgal güçlerinin simgesi olan üç yıldızlı beyaz bayrak, hafif rüzgârlı denizde dalgalanıyordu.

İngiliz İşgal Kuvvetleri’nin önde gelenlerinin Wilson’un arkasında pek de memnun olmadıkları duruşla-rından belliydi. Boynu bükük Osmanlı subayları; hele Cevat Paşa’nın omuzları düşmüş, dik durmayı unutmuş, akli Wilson’un, d’Espèrey’in elini sıkarkenki görüntüsüne takılmıştı... Fransız General “Lütfettim, geldim; benden büyük yine benimdir,” edasıyla bir eli kılıcında, İngiliz subaylar selam duruşunda, arka plan-da Fransız Büyükelçiliđi’nden büyükelçi ve üst düzey diplomatlar en şık giysileriyle bir bayram günü hava-sındaydılar. Fötr şapka, kravat, beyaz gömlek... Etraf-ta bir-iki tekne koruma pozisyonunda.

Tarih 23 Kasım 1918, günlerden cumartesiydi.
İstanbul'un tarihinde önemli bir gündü.

32

Heran Sultan

Bir ara Erzincan valiliğine vekâlet etmiş olan, dahiliye nazırlığında başkâtip muallim Okay Bey'in kızı Heran Sultan, İnas Darülfünun'un hukuk fakültesindeki üç kız öğrenciden biriydi.

Pera'daki 23 Kasım 1918 akşamı verilen davette, Selanik'teki İngiliz ve Fransız Orduları Komutanlığı'ndan İstanbul İşgal Komutanlığı'na atanan General Franchet d'Espèrey'le tanıştı. İşgal güçleri komutanı olarak İstanbul'da onuruna verilen bu ilk resepsiyonda, böylesine genç ve güzel bir Türk'le tanışmak d'Espèrey'nin çok hoşuna gitmişti. Uzun uzun sohbet ettiği, Fransızca da bilen bu şık giyimli, esmer genç kızı tekrar görmek istiyordu. Bunun için bir şeyler yapmalıydı. İstanbul'daki sekreteryasında ona bir yer bulabileceğini düşünerek, genç kızla sohbeti o akşam bir hayli ilerletti.

Babasının İttihat ve Terakki üyesi olduğunu tahmin ediyordu. Nitekim tahmini doğrudu. Ayrıca Okay Bey'in padişah hazretleriyle uzaktan da olsa bir akra-

balığı vardı. İşte onu Paris’te, elçilik başkâtipliği makamına getiren, iktidarla olan bu ailevi yakınlığı ve dostluğuydu.

Davete başı açık, modern bir kıyafetle katılan Heran Sultan’ın, çıkışta kendisini bekleyen hizmetçisinin uzattığı çarşafı giymesi d’Espèrey’nin yaveri tarafından izlenmişti.

Bir akşam İstanbul işgal kuvvetleri komutanı Franchet d’Espèrey, Heran Sultan’ı yemeğe davet etti. Maçka yakınlarındaki binanın görkemli salonunda, denize bakan bir pencerenin önüne yuvarlak bir masa kurulmuştu. Beyaz örtü, iki sandalye, altın şamdan, kristal kadehler ve yine altın çatal bıçak takımı kristal avizenin altında pırıl pırıldı. Yaşlı general misafirini ayakta karşıladı, nazikçe elini öptü. Heran Sultan, kapıda kendisini karşılamış olan yaverin yardımıyla yerine otururken general hâlâ ayaktaydı. Ne kadar nazik bir adam diye düşündü genç kız. Her ikisi de, oturdukları yerden henüz batmakta olan güneşin yarattığı Boğaz manzarasına hayranlıkla bakıyorlardı. Birdenbire genç kızın suratu biraz donuklaştı, kendisini toparlamaya çalıştı. Gri renkli dev zırhlılar ve üzerindeki İngiliz, Fransız bayrakları neşesini kaçırmıştı.

General soğuyan ortamı tekrar ısıtmak için kadehini kaldırıp “Önce sağlımıza içelim,” dedi. Kadehler daha dudaklara dokunmamıştı ki “Bir de Boğaz’ın güzelliklerine,” diye imada bulundu genç kız biraz da zoraki bir şekilde.

Boğaz’da ardı ardına demirlemişti zırhlılar. Başını hafifçe çevirdi, bu görüntüden iğrendiği her halinden belliydi. Generalin gözünden kaçmamıştı bu. Tekrar

gerginleşen ortamı biraz yumuşatmak için hemen arkasında, hazır ol durumunda bekleyen yaverine yemek servisine geçebileceğine dair başıyla işaret etti. Yaver başını öne eğip, komutanını ve ardından misafirini selamlayıp yemek masasından uzaklaştı, salonun uzak bir köşesinde kendisi için özel olarak ayrılmış masasına yöneldi. Artık işgal kuvvetleri komutanıyla dahiliye nazırı başkâtibi muallim Okay Bey'in kızı Heran Sultan baş başaydılar. Aslında tam da değillerdi, çünkü yaver salonun uzak bir köşesinde de olsa arada bir onlara göz atıyordu. Bir de birkaç yüz metre uzaklarında gri demir yığınları ve üzerlerinde dalgalanan rengârenk bayrakların oluşturduğu stres cenderesi.

Franchet d'Espèrey söze başladı:

“Hanımefendi, sizi buraya bu akşam davet etmemin nedeni, peder beyin dahiliye nazırıyla ve dolayısıyla sultan hazretleriyle yakın mesaide bulunması. Siz modern bir hanımefendisiniz. Yıllarca Paris'te ikamet ettiniz. Beni en iyi anlayacak kişi siz ve muallim beydir diye düşünüyorum. Nasıl, haksız mıyım?” diye sordu.

Birdenbire ses tonu daha ciddi bir hal almıştı. Heran Sultan'ın gözlerine bakıyordu. Bu bakışlar “anladın mı, bizimle işbirliği yapman gerek” anlamına geliyordu.

Ve Heran Sultan her şeyi çok iyi anlıyordu.

Düşünceliydi, iri gözleriyle generalin gıcır gıcır üniformasına bir yandan hayranlıkla bakarken, diğer yandan “Burada benim ne işim var?” diye kendi kendine sormadan duramıyordu. Tekrar tekrar aklından geçiriyordu: “Ne yapmalıyım? Babamı, ülkemi zor duruma sokmama gerek yok,” diye düşünüyordu.

Kalkıp gitse çok şey değişebilirdi. Babasının da rolü olmalıydı bu davette.

“Belki de doğrudan görüşmektense benim aracılığımla olsun diye düşünmüşlerdir. Evet, öyle de olmalıydı. Dün gece Müttefik Kuvvetleri Komutanlığı’na yemeğe davet edildiğimi söylediğimde babam hiçbir tepki göstermemişti. Demek ki babam onlarla görüşmemi istiyordu, belki de hayırlı bir şeyler olur diye. Padişah efendinin duruma bir an önce çözüm bulacağından da emin gözüküyor. O hiç yanılmaz.”

Dalıp gitmişti kısa bir anda, karmaşık düşünceler yığınının arasında. Ta ki generalin bu defa tekrar nazikleşen ses tonunu duyuncaya kadar:

“Hanımefendi çok güzelsiniz. Bu güzel manzaranın en güzel çiçeği sizsiniz. Sizensiz bu güzelliğin hiç de anlamı olamaz. Sizinle daha başka bir ortamda karşılaşmak isterdim.”

General altmış iki, Heran Sultan yirmi üç yaşındaydı. Afrika’da yıllarca savaşmış bir babanın çocuğu olarak doğmuştu Cezayir’de. “Ils s’instruisent pour vaincre”⁽²²⁾ sloganıyla yetişmişti l’École spéciale militaire de Saint-Cyr’de. Adeta savaşta kazanmak için doğmuş, kazanmak için yetiştirilmişti. Son kazandığı savaş, Osmanlı İmparatorluğu’nun kaderini belirleyen muharebelerden biri olmuştu. Birinin ölümü, diğerinin doğuşunu hazırlıyordu. Savaşlarda oğlunu, kardeşini kaybetmişti, kızı ve ablasından başka kimsesi yoktu. 1918 Haziranı’nda müttefik kuvvetlerin komutanlığına atanmış ve iki haftalık bir süreçte Bulgarları dize

⁽²²⁾ “Kazanmak için eğitiliyorlar.” l’École spéciale militaire de Saint-Cyr askeri okulunun sloganı.

getirmiş; ardından Avusturya, Almanya ve Osmanlı'yı çökertmişti. On dört günde Alman ve Bulgar orduları teslim olup da 29 Eylül'de ateşkes imzalanınca, bir anda Fransız ordusunun gözdesi olmuştu.

General henüz bilmiyordu, ama çöküşüne katkıda bulunduğu Osmanlı İmparatorluğu yıkılmasa, belki de modern bir cumhuriyet kurulamayacaktı.

Parlak bir fikri vardı. Konuya nasıl girmesi gerektiğini düşünüyordu. Bir yanda hoşuna giden genç, güzel kadın, diğer yanda görevinde başarılı olabilmesi için hizmetine ihtiyaç duyduğu kadın. Bir tercih yapmalıydı. Ya onunla olacaktı ya da onu kullanacaktı. Karar vermeliydi.

General tüm bunları çok hızlı düşünüyordu. Kuzey Afrika çöllerinde başını güneşten korumak için sardığı tülbentle atını koştururkenki görüntüleri kafasını karıştırıyordu. Güneş keskindi, her yerde uçsuz bucaksız bir kum yığını, bazen karşılaştığı deve sürüleri, Bedeviler... Belki de yaşamının kısa bir süresini geçirdiği bir ülke uğruna savaşıyordu. Ülke, vatan, yoksa maaşını ödeyen bir kurum mu? Düşünmeye bile vakti olmamıştı. Şimdi Boğaz'a nazır bir salonda, batmakta olan güneş ve güzel bir kadının karşısında bunları düşünüyordu. Yeni bir aile kurmanın zamanı gelmişti. Bir erkek çocuğu olmalıydı. Aklına savaşta ölen oğlu geldi. Düşüncelerinden uzaklaşmaya, kendisini toparlamaya çalıştı. Artık asıl konuya geçmeliydi. Karar veremiyordu, böylesine bir durum ilk defa başına geliyordu. Bu güzel, genç kız ya kendi sevgilisi olacaktı ya da düşmanının.

Kararını vermişti, o bir askerdi; zaferi, başarıyı seçmeliydi. Hep komutan olarak kalmalıydı:

“Yakında vereceğim davette sizi yakışıklı, çok parlak, genç bir generalle tanıştıracam. Yaverim daha sonra size bilgi verir,” diyerek ayağa kalktı.

Heran Sultan, yemeğin bu ani kesilişine şaşırılmıştı, hiç beklemiyordu.

“Bu ikimiz için, herkes için çok hayırlı olacaktır. Hatta babanızın ‘nazır’ olması bile sizin elinizde,” diyerek elini Heran Sultan’a uzattı. Genç kız ayağa kalkmak zorundaydı. Elini uzattı. Yaşlı general, tuttuğu elin üzerine dudaklarını dokundurdu. Genç kız, generalin pos bıyıklarının kısa bir süre için de olsa eline sürünmesinden tiksindiğini belli etmemeye çalıştı. Zaten generalin kafasındaki parlak fikir onun başka şeyler düşünmesini engelliyordu.

Yaklaşık üç hafta sonra Heran Sultan Pera’ya davet edildi. Yeni yıl kutlamaları nedeniyle verilen bu davete Osmanlı devleti erkânı, başkentteki diğer devletlere mensup diplomatik görevliler, misyon şefleri ve hatta Padişah Vahdettin davetliydi. Heran Sultan babasıyla birlikte davete katılacaktı.

Fransız Sarayı’nın kapısında General Franchet d’Espèrey, davetlileri karşıladı.

General, Heran Sultan’ı kapıda karşılarken kendisine samimi davrandı, iltifatlar etti. “Birazdan görüşürüz,” derken adeta görüşmemiz gerekiyor der gibiydi.

Mirliva Mustafa Kemal, general üniformasıyla, yanında yaveri olduğu halde o gece davetliler arasındaydı. Heran Sultan ona uzaktan hayran hayran bakıyordu. Genç, başarılı ve yakışıklıydı. Üniformalı birçok

kişi o gece davetteydi, fakat onun kadar titiz giyineni yoktu. Bir ara uzaktan göz göze geldiler. Mavi gözleri çakmak çakmaktı, gülümseyiverdi. Heran Sultan'ın içinden bir yıldız kaydığını hissettiği o an, General Franchet kulağına eğilmiş bir şeyler söylüyordu.

“Çok yakışıklı, değil mi?”

Ne söyleyebilirdi! Hayır demesi imkânsız derecede çok yakışıklıydı. Ona bakmıyordum da diyemezdi. Ona bakmayan mı vardı sanki. Bir an ona bakakalmıştı. O bir an, belki de bir hayat kadar uzun bir süreydi. Mavi gözleri, sanki deniz mavisiydi, çekmişti onu kendisine...

“Sizi onunla tanıştırmak istiyorum, gelin benimle,” diyerek koluna girdi Franchet. Bir sihrin etkisindeydi adeta Heran Sultan. Kalabalıkta yaşlı generalin yanında sürükleniyordu.

Yaşlı general, bu savaşın kaderini elinde tutan adamı daha İstanbul'a geldiği ilk gün belirlemişti. Onun yakınında olmalıydı, ne düşündüğünü, neler yapacağını kısa yoldan hemen öğrenmesi gerekiyordu. Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'a çağırıldığını, Tefvik Paşa hükümetinin Meclis-i Mebusan'da güvenoyu almaması için çalışmalar yaptığını, hükümeti kurma görevinin İzzet Paşa'ya yeniden verilmesi durumunda harbiye nazırı olmak için çabaladığını biliyordu.

General Franchet, Heran Sultan'ı Mustafa Kemal Paşa ile tanıştıırıp, ondan bilgi sızdırmayı planlıyordu. Heran Sultan bunu anlamıştı. Aniden çantasını yere bırakıverdi. General şaşkın bir şekilde durdu, ne oluyor diye baktı Heran Sultan'ın yüzüne. Genç kızın yüzünde derin bir acı ifadesi vardı, eğilmiş ayak bileğini tutuyordu. General çevik bir şekilde eğilerek, cebin-

den çıkardığı mendili yere yaydı. Genç kızın burkulduğunu zannettiği ayağını dikkatlice ayakkabısından çıkardı, zarifçe tutarak mendilin üzerine koymasına için yardımcı oldu.

Heran Sultan, kötü bir emele alet olmamak için o akşam cumhuriyetin kurucusuyla özellikle tanışmak istememişti.

General Louis Félix Marie François Franchet d'Espèrey ise, yaşamındaki ilk ve son yenilgisinin far-kindaydı.

33

Değişen İstanbul

Zat-ı şahanelerinin payitahtı İstanbul değişime uğruyordu.

Yeni açılan lokantalar, eğlence yerleri, sabahlara kadar uzanan, solukların kesildiği geceler, Beyoğlu'nun etrafından yayılıyordu şehrin diğer yerlerine. Pera'dan çıkan subaylar en şık giysileriyle, en güzel kadınların kollarında sabahlayacakları gecenin başlangıcına yürüyorlardı.

Su gibi akan içki, parlatılmış çizmelerin üzerinde

kaydığı, kristal avizelerin aydınlattığı cilalı parkeler...

Karanlıkta eğlenceye yürüyenlerin dışında, devriye gezen askerler de vardı. İngiliz'i, İtalyan'ı, Fransız'ı ve yanlarında Osmanlı subayları...

Karadeniz'den esen rüzgârın nemi, Boğaz'ın ortasında, akıntıya rağmen gruplar halinde demirlemiş savaş gemilerinden yayılan pas ve boya kokusuna karışmıştı. Amerikan gemileri, İngiliz, Fransız, İtalyan ve Yunan zırhlıların yanlarında yer almıştı, Karadeniz'e çıkacak olanların vizelerini kontrol etmek için.

Geceler kimilerine uzun, karanlık; kimilerine kısa, romantik, akışkan...

Kimileri evlerine sığınmış, bir tas çorbanın içerisine doğranacak olan ekmeğe bile muhtaçken, aile fertleri ve reisinin zihninde devamlı tekrar eden bir isim: Mirliva Mustafa Kemal.

Kimi basılma korkusuyla günün ağarmasını bekliyor, soluğu Sansaryan'da almanın korkusu, her geçen saat yaşamın tatsızlığı, yalnızlığı ve de karanlığı... Sansaryan'da geceler uzun ve soğuk...

Eğlence, sefahat, pahalılık, yalnızlık hep bir arada, 1918 İstanbul'ndaydı. Ama tango devam ediyordu.

İstanbul paylaşılıyor baylar, bayanlar; birazdan şölen var. Başmisafirimiz de geldi artık. Hem de uzaktan, yorgun geldi; rahat ettirelim kendisini. Bu güzelim Osmanlı başkentinde kadınlar, kızlar, Bankalar Caddesi'ndeki bankaların kasasındaki altınlar, Boğaz'da rakı, balık ve her şeyden önemlisi Payitaht-ı İstanbul'da iktidar...

Bu son Bizans kentinde işgal kuvvetlerinin başkanı olmak, koca bir padişaha, İslam'ın halifesine hükmedebilmek...

İşte o ânın keyfi olmalıydı. Hele Mustafa Kemal'in uzaklarda olduğunu düşündüklerinde... Ama nafile! Mustafa Kemal oralardaydı. En fazla karşı rıhtımda bir yerlerde dolaşıyordu. Otuz yedi yaşındaki paşa çoktan "Geldikleri gibi giderler!" demişti, Dolmabahçe'nin önünde demirli işgal kuvvetlerinin gemilerine nefretle bakarak.

34

Büyük Gözaltı

Karaköy limanı, Haydarpaşa ve Sirkeci... Buna bir de Beyoğlu'nu eklersek, işte size 20. yüzyılın başındaki İstanbul. Tabii ki Dolmabahçe, Yıldız ve de Babıâli.

Ahmed Tefvik Paşa, 11 Kasım 1918'de ikinci kez hükümet kurdu. Babıâli'ye çıkışının üzerinden henüz iki gün geçmişti ki İtilaf Devletleri'nin İngiliz, Fransız, İtalyan ve Yunan donanmalarına ait elli beş savaş gemisi Dolmabahçe açıklarına demir attı. Tarih 13 Kasım 1918'di.

Gemilerdeki askerler, subaylar Pera'yı, Beyoğlu'nu görmek için heyecanlanıyorlardı. Osmanlı'nın haremî ve Beyoğlu'nun kızları geçiyordu akıllarından.

12 Ocak 1919'da, İtilaf Devletleri'nin öfkesini üzerine çekmeyecek yeni bir hükümet olarak kurulan III. Tevfik Paşa kabinesinde bazı önemli bakanlar değiştirildi. Fırkacıların ayrılmasıyla, hükümet daha kuruluşunun üzerinden bir hafta geçmeden, 19 Ocak günü işgal temsilcilerinin kapitülasyon istemlerine daha fazla dayanamadı. İngiliz, Fransız, İtalyan vatandaşları özel haklarla donatıldı.

Ocak ayının son günü bu kez Yunanlılar, Rumenler, Sırplar, Karadağlı ve Belçikalılar da aynı haklara sahip oldular.

8 Şubat 1919'da Franchet d'Espérey, işgal güçleri komutanı olarak İstanbul'da beyaz atıyla boy gösterisinde bulundu. *Hadisat* gazetesinde yazdığı yazılarla bir süredir İngilizlerin öfkesini üzerine çeken gazeteci Süleyman Nazif, bu gösteriyi "kara gün" olarak nitelendirince, önce idama mahkûm edilmek istendi, ama sonrasında 1922'ye kadar kalacağı Malta'ya sürüldü.

Çetin Altan, Bilgi Yayınevi'nden yayınlanan *Büyük Gözaltı*'sını, Süleyman Nazif'in Malta'daki sürgününün bitişinden tam elli yıl sonra 1972'de yazdı... O yıllarda gözaltı süresi 24 saat olmasına karşın, on beş gün gözaltında tutulduğu 12 Mart dönemini anlattı.

İşkence odasının penceresinden vapurlar küçük küçük görünüyor. Çocukluğumda çamaşır leğeninde yüzdürdüğüm vapurlar kadar küçük. Pıt pıt pıt diye yüzerdi leğenin içinde oyuncak vapurlar.⁽²³⁾

⁽²³⁾ ALTAN, Çetin, *Büyük Gözaltı*, 5. baskı, Bilgi Yayınevi, Nisan 1995, Ankara, s. 5.

Otuz altı yıl sonra yine büyük gözaltılar var. Gazeteci-yazar Mustafa Balbay, 1 Temmuz 2008 Salı günü sabahın yedisinde, henüz otuz sekiz günlük lohusa eşinin ve iki küçük çocuğunun gözleri önünde alınıp götürülüyor. *Tercüman* gazetesi genel yayın yönetmeni Ufuk Büyükçeşlebi'nin ise ne olur ne olmaz belki kaçır diye kolları arkadan kelepçeleniyor.

“Ufaklık kucağında bağıyor, Yağmur etrafımda dolaşıyor,”⁽²⁴⁾ diye anlatıyor Mustafa Balbay gözaltına alınışını, 6 Temmuz 2008'de gazetecilere.

Balbay adliyede hücrede...

Hücrede zaman duruyor.

Ansızın zaman kavramı değişiyor. Şüpheye düşüyorsunuz. Özgürlük, bir yazarın, bir gazetecinin dört duvarın çevrelediği beş-altı metrekairelik alana sıkıştırıldığı anda bitiyor. Sen on yıllarca “Özgürlük, insan hakları, demokrasi, vatan, millet...” diye yaz ve sonrasında seni kapana kısılmış bir böcek gibi alıp götürsünler...

“Evde kaç böcek var acaba?”

“Polis amcalar evi saran böcekleri arıyor!”

Evi böcekler sarmış. Böcekler düşünceleri, konuşmalarını dinliyor, böcekler yiyeceklerinize, emeğinize ortak oluyor.

Böceklerden kaçmak gerek, nereye kadar?

Böcekleri kovalamak gerek, nereye kadar?

⁽²⁴⁾ BALBAY, Mustafa, *Ankara Rüzgârı*, art Televizyonu, 6 Temmuz 2008.

Böcek hücrede en iyi arkadaştır. Böceğin de özgürlüğü yok mu?

İstedığı yerde, istediği gibi dolaşamaz mı? Üreyemez mi?

Biz insansak, o da böcek.

Böcek mi insandan korkar, yoksa insan mı böcekten? Galiba her ikisi de birbirinden korkuyor. O an, düşünürken çok şeyler geçiyor insanın aklından...

Ama Balbay'ın derdi başka.

“Kapıyı vurmanıza, seslenmenize gerek yok, demir kısmı tıklatmanız yeterli, biz duyarız.” Nitekim de öyle oluyor.

Sevgili Balbay, işte o an düşünüyorsun...

Neyi mi?

Özgürlüğün bittiği ânı... Sevginin, aşkın, insanlığın değer değişimine uğradığı o an, beş bini aşkın kitabından zoraki ayrıldığı o an... Çok şeyler geçiyor insanın aklından...

“Kâğıt ceketimin yan cebindeydi. Çıkarıp bir daha okudum: ‘...hakkında kovuşturma yapmaya mahal olmadığı anlaşılmıştır.’”⁽²⁵⁾

Dışarıda insanlar toplanmış, bağırıyorlar:

“Balbay çıkacak, yine yazacak!”

Balbay ise yedi yaşındaki kızı Yağmur'a uydurduğu hikâyeyi düşünüyordu.

⁽²⁵⁾ ALTAN, Çetin, age, s. 165.

(...)

İstanbul işgal altındayken Mustafa Kemal'in dostları, arkadaşları birer birer gözaltına alınıyordu. Bazı ordu komutanları İstanbul'a çağırılıyor, Haydarpaşa garında daha trenden iner inmez tutuklanıyorlardı.⁽²⁶⁾

Refi' Cevad, *Alemdar* 'da 12 Mart 1919 günü, "Şeh-palar bu adamlara layık değildir. Koparılması lazım gelen bu kafalar, kütükler üzerinde kesilip günlerce ib-ret taşında kalmalı," diye yazıyordu. Ertesi gün ulusal çıkarları savunulara karşı duyduğu hiddeti bir nebze daha ileri götürüyordu: "Ferit Paşa hükümetini nasıl görmek isteriz? Tutuklamalar, gözümüzü doyumadan. Daha ziyade şiddet! Daha ziyade şiddet! Daha ziyade şiddet!"⁽²⁷⁾

"Mustafa Kemal, yakın arkadaşı Fethi Okyar'ın tutuklanmasına çok üzölmüştü. Artık Mustafa Kemal'in Şişli'deki evinde konuşabileceği Rauf Bey'den başkası kalmamıştı. Ancak her ikisi de akşamdan sabaha tutuklanmayı bekliyordu."⁽²⁸⁾

İşte böyle bir ortamda tereddüt etmeyen yine Mustafa Kemal'di. Korkaklığı, yalnızlığı, vefasızlığı hiçbir zaman kabul etmeyen o büyük asker, belki de biraz tedirgin bir şekilde arkadaşını ziyaret etmek için Sansaryan Han'a gitti. İttifak kuvvetleri, iktidar bir

⁽²⁶⁾ COŞKUN, Alev, age, s. 271. Alev Coşkun, İngiliz Generali Allenby'nin notasına uyularak merkezi Nusaybin'de olan 6. Ordu Komutanı Ali İhsan Paşa'nın İstanbul'a çağırılışını anlatır. 21 Şubat'ta Nusaybin'den hareket eden Ali İhsan Paşa, 2 Mart'ta Haydarpaşa Garı'na gelmiş, hemen tutuklanmış, 29 Mart'ta Malta'ya gönderilmişti.

⁽²⁷⁾ age, s. 275.

⁽²⁸⁾ age, s. 276.

bahaneyle hep onu kısıklıvrak yakalamayı düşünürken, o resmi üniformasını giyip arkadaşını ziyarete gitme cesaretini gösterecekti.⁽²⁹⁾

15 Mayıs 1919 günüyse, İzmir'e Yunan askeri çıktığında, İstanbul'da hiç kimse bu habere inanmak istemedi.

16 Mart 1920'de İngilizler Meclis-i Mebusan'ı basıp milletvekillerinin bir kısmını Malta'ya sürdüler. Meclis'te asıl aradıkları, bulup tutuklayamadıkları Erzurum Milletvekili Mustafa Kemal idi.

İstanbul'da Tefvik Paşa, Vahdettin ve Damat Ferid Paşa arasında Bizans entrikası dönüyordu.

Yıl 1920 idi. 23 Nisan'da Büyük Millet Meclisi açılacaktı, 24 Nisan'da ise San Remo'da Tefvik Paşa başkanlığında barış görüşmeleri başladı.

10 Ağustos 1920'de Sevr imzalandı. Sevr öncesi Ahmed Tefvik Paşa, Damat Ferid ile tartışıyordu. Sadrazam Damat Ferid'in aklında XI. Konstantinus Palaiologos vardı.

...

Moda Çay Bahçesi'nden karşı sahili seyrediyorum. Gri bulutlar kızılıları gizlemiş. Kutsal Sophia ışıqlandırmanın da etkisiyle kızılımsı sarı... Minareleri aydınlatılmış. Solunda Sultanahmet ve arkasında ne zaman belirdeği, niçin orada olduğu belirsiz, çirkin, gri bir siluet. Zaman değişiyor.

Tankerler, şilepler bir bir Marmara'ya ya da Karadeniz'e açılıyorlar.

⁽²⁹⁾ ATAY, Falih Rıfki, *Atatürk'ün Bana Anlattıkları*, Cumhuriyet Kitapları, 1998, s. 117. Bu konuya Alev Coşkun da yer vermiş (s. 277).

İstanbul karanlıklara gömülüyor.

Karanlıklarla birlikte yavaş yavaş cılız ışıklar yanmaya başlıyor. Sultanahmet karanlıklar içinde: Kutsal Sophia'da ışıklar...

İstanbul'un silueti kirlenmiş, İstanbul düşüşte...

35

Café Zimmerman oyuncacı: Sen beni oyuncak yaptın!”

Sevr'e göre doğuda bir Ermenistan, güneydoğuda bir Kürdistan kuruluyor olması onu mutlaka üzmüştü, ama kabullenmekten öteye de gidememişti. Hiç değilse İstanbul'u, yani payitahtı ve İç Anadolu'da birkaç ili elimizde tutuyorduk. Güney Anadolu'da İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar nüfuz alanlarını koruyor; İzmir ve Ege bölgesi Yunan'a veriliyor, Boğazlar uluslararası statüye alınıyor; idari, siyasi, mali, adli, kısacası her alanda kontrol ve vesayet altında olan ordusu, hatta iç güvenliği sağlayacak inzibat kuvvetleri bile kısıtlı! Sultan Vahdettin küçük ve oyuncak bir devletin padişahı kalmak için her şeye razı olabiliyordu.⁽³⁰⁾

Nihayet bu karşılıklı yazışmalar iki gün kadar daha sürer ve sonunda 8 Kasım 1918'de Yıldırım Orduları

⁽³⁰⁾ ÇEKİÇ, Orhan, age, s. 242.

Grup Komutanlığı lağvedilir ve Mustafa Kemal Paşa İstanbul'a çağrılır. Aynı gün İstanbul'da İzzet Paşa kabinesi de istifa etmiştir.⁽³¹⁾

İşte buna şans, kader, kısmet, tesadüf, ne dersiniz deyin. Tarih böyle yazılmalıydı. Büyük bir adamın kaderinin değiştiği günlerden biriydi. Aynı gün hükümet istifa etmese, Mustafa Kemal Divan-ı Harbe gider miydi?

Mustafa Kemal Paşa İstanbul'a gelmeden iki gün önce, 11 Kasım 1918 Pazartesi günü, Tevfik Paşa kabinesi kurulmuştu. Bu kabine aslında cumartesi gününden belliydi. Vahdettin bu konuda hiç vakit kaybetmemiş, İzzet Paşa'dan önce görev verdiği halde, o zaman hükümeti kuramayan Tevfik Paşa'yı şimdi yeniden göreve çağırmış ve artık İstanbul'a yaklaşmakta olan itilaf donanmasını daha huzurlu bir ortamda karşılamaya hazır olduğu için rahatlamıştı...

Vahdettin bu kabinenin kurulmasıyla rahatlamıştı. Çünkü bu kabine ittihatçı değildi. Dolayısıyla İngilizlerin ve diğerlerinin tepkisini çekmeyecek, gereksiz sürtüşmeler muhtemelen olmayacaktı. İttihatçı olmayan bir hükümetse iki türlü olabilirdi. Ya "Jön Türk" olmayan ve Meşrutiyet öncesi devlet adamlarından oluşan bir ihtiyarlar kabinesi kurulacaktı ya da İttihat Terakki Partisi'nin muhaliflerinden, yani başta Hürriyet ve İtilaf Partisi olmak üzere muhalif partilerden oluşan bir "Jön Türk" kabinesi. Kurulan, birincisi oldu.⁽³²⁾

⁽³¹⁾ age, s. 260.

⁽³²⁾ age, s. 284.

“Sen beni oyuncak yaptın.” Yıl 2007, gün 20 Ekim.
Tezkere, İncirlik Üssü, limanlar, Telekom grevi...
konuşulan konulardı.

Cihangir’den İstanbul’a baktım, sekizinci kattan.
Sense gözlerini gözlerime diktin. Çaresizliğin, korku-
nun, üzüntünün, o asil duruşun, güvenin, güvensizli-
ğin, güvenme ihtiyacının, sevginin, sevgisizliğin an-
lamını bakışlarının ardına alarak, yine dimdiktin... Ve
İstanbul ayaklarının altındaydı...

Bizans’ın düşüşünden beri, tam beş yüz elli dört
yıldır uğraşıyorlar. Beş yüz elli dört yıl önce yaptıkları
hatanın tamiri için. Tam dört yüz altmış beş yıl sonra
elli beş zırhlıyla gelmişlerdi, 13 Kasım 1918 Çarşamba
günü. Ama geldikleri gibi gideceklerdi.

*Yeni hükümet kurulduktan iki gün sonra, 13 Kasım
1918 Çarşamba günü elli beş zırhlıdan oluşan itilaf
donanması ve Mustafa Kemal Paşa, garip bir rastlan-
tıyla aynı gün İstanbul’a geldiler. Esasen her ikisinin
de gelmesi bekleniyordu. İzzet Paşa, hükümetin istifa
ettiğini 10 Kasım günü Mustafa Kemal Paşa’ya telg-
rafla bildiriyor ve “Zatı devletleri, bir an evvel İstan-
bul’a gelmelisiniz. Sizinle görüşmeye ihtiyacım var,”
diyordu. Ayrıca emri altındaki Yıldırım Orduları Grup
Komutanlığı da padişah iradesiyle 8 Kasım’da kaldı-
rılmıştı. Bu durumda Adana’da yapacağı fazla bir şey
kalmamıştı. Gerekli düzenlemeleri yaparak son emir-
lerini vermiş, silah ve cephanenin teslim edilmeyip
Anadolu’nun içlerine taşınması için gereken tedbirleri
aldırılmış ve 10 Kasım akşamı Adana’dan ayrılmıştı.⁽³³⁾*

⁽³³⁾ age, s. 285-286.

13 Kasım 1918 günü, itilaf kuvvetlerinin elli beş parçalık savaş gemisi İstanbul Boğazı'nda demirlemişti. Genç bir general, yanında yaveri Cevat Abbas'la birlikte Karaköy rıhtımına yakın bir yerde yürüyordu. Denizden bir demir sesi. O mavi gözlü genç general, Yunan zırhlısı Averof'u "Geldikleri gibi giderler!"⁽³⁴⁾ diyerek eliyle yaverine gösterdi. Nitekim 6 Ekim 1923 günü sessiz sedasız gideceklerdi.

Çanakkale geçilememişti, ama 1915'te Çanakkale'yi geçemeyenler için Pera Palas'ta, Tokatlıyan Otelinde seksen oda kiralanmıştı.

12 Kasım 1918 Salı günü Fransız askerleri İstanbul'a girdiler. Yüksek komiserler, komutanlar geldi güzelim İstanbul'a. Ev sahibi Vahdettin'i Dolmabahçe'den Yıldız'a taşıdılar.

12 ve 14 Kasım'da İstanbul sokaklarında yürüdüler. İstedikleri binaları boşalttılar, boşalttırdılar.

Donanma toplarını Dolmabahçe'ye çevirmişti.

⁽³⁴⁾ SOYAK, Hasan Rıza, *Atatürk'ten Hatıralar*, 3. baskı, Yapı Kredi Yayınları, 2006, İstanbul, s. 98.

36

Café Zimmerman'da oyun devam ediyor

Tarihin 26 Ekim 2007'yi gösterdiğini yazdı tarihçiler. İstanbul'un merkezinde yüz elli bir yıllık bir okulun kafesinde, "Bach İstanbul'da" konserlerinden birini izliyorum. Bach'ın Leipzig'deki bir kafede çalınan melodilerini bu defa Notre Dame de Sion'un kafesinde dinliyorum. Karşımda yedi müzisyen. Aklımda Johann Sebastian Bach, tıpkı ortaokul yıllarımdaki gibi. Tek farkı yanımda bana suratını asan, somurtan, sinirinden bacağına sallayan, benim fark ettiğimi gördüğünde daha da somurtan, "ansızın" değişen bir kadının olması. Boşluğa uzanan, ölçülemez bir zamansızlık ifadesiyle "Sen beni oyuncak ettin," diyor.

Oyuncak...

Seven sevilenin, sevilen sevenin, kaçan kovalayanın, kovalayan kaçanın oyuncuğudur bu dünyada. Hoca öğrencinin, öğrenci hocanın, patron çalışanın, çalışan patronun oyuncuğu olduğu gibi...

Herkes birbirinin oyuncuğu... Yeter ki oyuncaklar kırılmasın.

Oyuncaklar, bir tiyatro sahnesindeki dekor gibi yerleri belli, görevleri belli olan işlevsel aletler.

Oyuncak kırılmamalı.

Düzenin devamı için oyuncaklara ihtiyaç var. Kralın, kraliçenin yurttaşlarına, kurumlarına, ordusuna, polisine ihtiyacı olduğu gibi...

Kim kimin oyuncacı, hiç belli değil. Yeter ki oyun kurallarına göre oynansın. Oyuncaklar kırılmasın. Çocukluğumdan beri sakladığım oyuncaklar gibi sağlam kalsın.

...

Bırak da ellerimi süreyim o siyah saçlarına; kokusunu özlediğim, dokusunu unuttuğum, sana özgü “sen” kokan saçlarına. Bırak da dudaklarımı gezdireyim saçlarının diplerinde; ellerime dolayayım o güçlü saçlarını, koklayayım, koklayayım, koklayayım.

Bırak da ayaklarına bakayım; onları görmemem için her şeyi yaptığını biliyorum. O güzel ayaklarını benden esirgeyip kıskandığını gözlemledim Taksim’de, Tünel’de, Ankara’da. Çöl ortasında vahayla karşılaşan bir adamın ağaçlara sarılışı gibi sarılayım ayaklarına, öpeyim onları, dudaklarımı gezdireyim.

Onları okşarken Louvre Müzesi’nde *Venus* heykeline dokunuyorum sanki.

Bırak da uzun uzun okşayayım, öpeyim onları, saydam ojeli, pedikürlü ayaklarını.

37

Üstünde bir ağırlık

Gecenin bir saatinde, on yıllardır beklediği huzuru bulamadığı bir saatte, oturduğu kanepeden şöyle bir baktı Osmanlı'nın Topkapı Sarayı'na. Kalın duvarların üzerine kondurulmuş ağır, mistik kubbeler, sarı ışıklar altında görkemliydi.

Deniz çalkantılıydı, üzerinde salınan bir-iki geminin cılız ışıklarıyla...

Topkapı Sarayı'nın üstünde bir ağırlık, kubbelerin üstü kurşun kaplı, ağırlık ondan olsa gerek; iki yanında camiler, kiliseler ve onların minareleri. Onlar da ağırlaştırıyor büyük uyanışı. Sanki uykuya dalmış büyük bir medeniyet; yüzyılların hasta adamlığından bir türlü uyanamıyor. Seksen küsur yıllık cumhuriyetin varlığı bile onu gençleştirememiş; hatta durağan, itilmiş, sahiplenilmemiş bir duruma sokmuş. Şimdi de insanlar benimseyemedikleri için hiçbir çabanın harcanmadığı bir yapının altında, kendilerine yeni aidiyet merkezleri ve dolayısıyla yeni kimlikler arıyorlar.

38

Gökteki melekler

XI. Konstantinus Palaiologos yaralı bir halde, bazen sürüne sürüne, bazen de kendisini ayağa kalkmaya zorlayarak ilerlemeye çalışıyordu Pantokrator Manastırı'na doğru. Üzerindeki dilenci kıyafetinden dolayı onun imparator olduğunu kimse tahmin edemezdi. Saçı sakalı birbirine karışmış, perişan vaziyetteydi. Çizmelerinin arkasındaki som altın Bizans kartalı kabbartmaların dışında, imparator olduğuna dair hiçbir kanıt yoktu.

Aniden manastırın büyük kapısının önünde buldu kendisini. Kalın demirden halkaya önce tutundu, sonra demir halkayı altındaki yuvarlak demir parçaya vurmaya başladı. Etrafta soğuk demirin ölüm ve yalnızlık sesi duyuluyordu. Kapıyı açan birisi olmadığı gibi içeriden herhangi bir canlının ayak sesi de duyulmuyordu. Bir süre etrafına bakındı. Nereye gidebilirdi? Oraya yığılıp Tanrının huzuruna erişmeyi düşündü. Hava soğuyordu. Soğuk olan hava mıydı, yoksa vücudundan çekilen kanın soğukluğu muydu hissettiği? Düşünmek bile istemiyordu. Birden, demir halkasını tuttuğu kapının içeriye doğru açıldığını hissetti. Düş-

memek için kendini zor tuttu. Kendisini genç, güzel bir kadının kollarında hissetmek istiyordu. Gözleri kararıyordu, karşısındaki sultanın sevgilisi genç, güzel Suden miydi?

Burası sultanın sarayı mı olmuştu? Savaşı kaybedeli kaç gün olmuştu? Günlerdir sürünüyor muydu? Hayır, burası hâlâ o Gennadius mendeburunun manastırı olmalıydı. O mendebur ne yapıp edip kendisini Türklere de sevdirdi. İşte bak, sultanın cariyesi daha şimdiden buraya yerleşmişti bile. Gökten oklar, kızgın yağa batırılmış güllerle yağıyordu; yalvaran insanlar, su diye inleyen çocuklar, yaşlılar... Artık atı bile ona itaat etmiyordu, korku içindeydi. Böğründeki yara yara değil, sanki kor bir ateş gibiydi. “Sen,” diye yığıldı yere. Suden üzerinde bembeyaz bir elbiseyle, kollarına almak istedi o dilenci kıyafeti içindeki devrik İmparator XI. Konstantinus Palaiologos’u...

Biliyordu, onun son imparator olduğunu.

İçeriye sürükledi, hızla kapıyı itti; ardından kapının açılmasını önlemek için yapılmış kısma kalın bir tahta parçası yerleştirdi. Manastırda kimsecikler yoktu. Gennadius inzivada dua ediyor olmalıydı. Bir süre önce günahlarından arınmak için sığındığı bu manastırda Suden yapayalnızdı. Manastırda yaşayanların hepsi, kadın-erkek savaşmak için surlardaydı. Ve o, Konstantinopolis’te savaştan kaçtığı günlerde Gennadius’un hizmetini yaparak, dua ederek, bazen de onunla sohbet ederek zamanını geçirmekteydi.

Suden savaşı, kavgayı sevmezdi. O barışın, huzurun kadınıydı. Mutlu olmak istiyordu. Mutluluğu için

baskıdan, kavgadan ve savaştan kaçıyordu. Bir öğle yemeğinde sohbetin koyulaştığı bir anda “Köpek kadar kindarım,” deyince, Gennadius başını kaldırıp Sudent’in gözlerine hayret eder gibi bakmış ve düşüncelere dalmıştı.

Genç kız garipsendiğini hisseder hissetmez sözlerine açıklık getirmeye çalışmıştı. “Ben de öyle olmak istemiyorum, ama bu benim doğam, sayın patrik...” diyerek.

“Biliyorum, siz hep anlayış, hoşgörü, sevgi ve uzlaşmadan yanasınız. Ben bütün bunları anlıyorum, uygulamak da istiyorum ama içimdeki bir ses ‘kin, kin’ diye çığlık atıyor, ne yapayım, ben de böyleyim,” demişti henüz resmen atanmamış da olsa patrik mertebesindeki Gennadius’a.

Uzlaşma ve hoşgörü Gennadius’un bilmediği kelimeler miydi? Bu konuda Konstantinopolis ikiye bölünmüştü. İmparator da şüphelerin içinde kıvranırken iktidarını koruma telaşına kapılmış, gençliğinde çok sevdiği, sohbetlerinden zevk aldığı Gennadius’a karşı iktidarını korumak için tavır almıştı. Her iki taraf da iktidar peşindeydi. Birisi Osmanlı’dan, diğeri Roma’dan medet umuyordu. Belki de kazanan olmayacaktı; bilinen, Gennadius’un Osmanlı’nın Konstantinopolis’indeki ilk patriği olacağıydı.

Tarih tesadüflerle doluydu. Tesadüf, şans ve cesaret...

Sultan II. Mehmed, çok sevdiği cariyesi Sudent’in ona sığındığını bilseydi, imparatorla düştüğü fikir ayrılığı sonucunda Gennadius adını alan Scholarius, pat-

rik olamayacağı gibi, kellesini de bostancıbaşıya emanet etmiş olacaktı.

Suden savaştan nefret ediyordu. Öldürmekten tiksiniyor, ölmekten korkuyordu. Leşlerin etrafında döne-rek uçan kuşlardan hem korkuyor, hem de iğreniyordu. Bu yüzden Sultan II. Mehmed'e ve imparatora kızgındı. Asıl kin güttüğü, kendi deyimiyle "bir köpek gibi" kin duyduğu Sultan II. Mehmed idi. Onu bir yandan seviyordu, bir yandan da ondan nefret ediyordu. Savaş ve fetih hırsı ondan nefret etmesini sağlamıştı. Binlerce insanın günlerce aç, susuz kalarak ölmesi, yaralı olarak köşede bucakta sürünmesi bir inat uğrunaydı. Biri fethetmek, diğeri topraklarını korumak istiyordu, inatla.

İmparator çok zor bir durumdaydı. Yerde iki bük-lüm, acıdan inliyordu. Gözleri yalvarır gibi, hayata tutunmak istercesine, çaresizce inliyordu, çıkardığı seslerden utanarak. Mavi gözlerinde tek bir istek vardı; göğe yükselip meleklerle kavuşmak. Suden'in gözlerini aradı, kıpkırmızı kan lekeleriyle kirlenmiş beyaz elbisenden başka bir şey göremiyordu. Ne yüzü vardı ne de gözleri. Bir tek elleri... Suden imparatoru yere bıraktı. Belindeki, kabzası elmas taşlarla işli kama gözlerini kamaştırıyordu. Eğilip kamayı kaptı, sipsivriydi. Her iki tarafı keskin kamayı bastırdı imparatorun yü-reğinin tam ortasına. İşte o an, her yer bir anda fişkırان kanla kıpkırmızı olurken Gennadius kapıda gözük-tü; gördüğü manzara karşısında dehşete düşmüştü.

"Ne yaptın," diye korku ve biraz da hüznle yürüdü Suden'in üzerine.

Suden şok içerisindeydi, sendeledi ve yere düştü. Elindeki kama bu defa da kendi kalbine saplanmıştı.

...

Alkışlar, “bravo”lar üzerine kapanan perde yeniden açıldı. Hayat sahnesinde oyuncular yerlerini almıştı bile... Tiyatroda bir ilk yaşanacaktı. Her şey yeniden sahneleniyordu. Çok kısa bir süre için dahi olsa, tıpkı Rainer Honeck’in Cemal Reşit Rey’deki Franz Schubert’in *Rondo*’sunu yeniden yorumlaması gibiydi.

Suden yaşamının böyle değişmesini istememişti. Ne Macar Beyi’ne satılacağını ne de oradan Sultan II. Mehmed’in haremine hediye edileceğini düşünmüştü. Hele bir gün Bizans surlarının içine gireceğini hiç mi hiç düşünmemişti.

II. Mehmed’in haremine geldiğinden beri saraydaki herkes gibi XI. Konstantinus Palaiologos’u hep merak etmişti. Ama şimdi, onunla göz göze gelince yaşamın onu nereye sürüklediğini kestirmeye çalıştı.

Geçmiş ve gelecek sisli bir Boğaz havasındaydı.

Harley-Davidson imzalı çizmeleriyle, kalkmak üzere olan motora son dakikada bindi. Tanıştığından beri, bir ayrılış sonrası ilk defa arkasına döndü ve ona öylece bakakaldı. Göz göze geldiler. Neydi gözlerinde okunan?.. Sevgi yok olmuş gibiydi, sanki yerini hüznün ve pişmanlık almıştı.

Tarih böyle yazılmamalıydı.

Daha bir-iki hafta önce belki de Palaiologos’la sevişeceğini düşünürken, onun yaşamına son noktayı koymak zorunda kalmıştı. Yaralı imparatorun acı çek-

mesini istemiyordu. Kaderin ona oynadığı oyundaki başrolünü kusursuz oynamalıydı; ne yaptığını bilmeden, düşünmeden hayatının sonunu hazırlayan başrole son katkısını yapmıştı.

Kapının çalmasıyla ayağının kayması arasında geçen zamanı, hızlı bir film gibi izledi kalbinde hançerin sivri ucunu hissettiği anda... Hızla daha gerilere gitti. Sultan II. Mehmed'in yatağına uzanışını gözlerinin önüne getirmeye çalıştı. Hayır, o yatakta, kendini tül cibinliğin ardında dimdik göğüsleriyle ayakta durmuş olarak düşledi. Göğüs uçlarının etrafındaki halkaların rengi bir koyulaşıyor, bir açılıyordu. Yüzünde garip bir gülümseme, boynu bükük, "bu da benim" der gibi sunuyordu kendisini.

"Ansızın" o sahnenin durduğunu, donduğunu hissetti. Her şey bitmişti artık.

Gennadius şaşkın, üzgün, hatta perişan bir vaziyette gözlerini kapadı. Sol elinin parmaklarını birleştirerek yavaşça alına götürdü.

Gözlerinden yaşlar boşaldı.

Sonra hıçkırıklar, hıçkırıklar... Çaresizdi.

– SON –

Bu romanda adı geçen tarihi kahramanlar dışındaki kişiler tamamen hayal ürünüdür.

Yazarın Defteri

2016

OKUMA REHBERİ

Kitaplarda en zor okunan, ama okuyucunun elindeki eser ve yazarı hakkında pek çok bilgiyi özetleyen kısım dır önsöz. Romanlarda, hikâyelerde pek bulunmaz. Ama elinizdeki bu denemede, ben “Okuma Rehberi”ni yazmayı uygun buldum. Bu rehber, okuyucunun elindeki kitabı okumaya yönlendirmek amacıyla yazıldı.

...

Sayısını ezbere bilmediğim kadar defterim var. Bunların bazıları henüz kullanılmamış. Ama pek çoğunun içi yaşadıklarımı, düşüncelerimi içeren notlarla dolu; bazılarının tüm sayfaları tek bir kadına yazılmış aşk mektuplarının sıcak kelimeleriyle tıkasıya doldurulmuş. Satırların arasına fotoğraflar serpiştirilmiş... Ve de her şeyden önemlisi o kadınların el yazılarıyla süslenmiş... Kiminde gazetelerden kesilmiş magazin haberleri, karikatürler, kupürler ve pek çoğundaysa köşe yazılarımın ilk müsveddeleri... Bazıları belli bir gezinin ya da konunun özel notlarıyla başlamış, başka bir konuyla devam etmiş, bazen de yarıda bırakılmış. Değişik kalemlerle yazdığım notların bazen üzeri çizilmiş; rengârenk stabilolarla üstü boyanmış başlıklar, paragraflar, cümleler, eklenmiş kelimeler...

İşte bu notlarımı başkaları da okusun diye, bir Jean-Luc Godard filmi formatında kâğıda döktüm. Bakın çağımızın özgür ansiklopedisi *Wikipédia* neler yazmış onun için:

“Jean-Luc Godard est un cinéaste franco-suisse, né le 3 décembre 1930 à Paris. Auteur complet de ses films, il en est fréquemment à la fois réalisateur, scénariste, dialoguiste, et il en maîtrise le montage. Il y apparaît occasionnellement, parfois dans un petit rôle, parfois non comme acteur, mais comme sujet intervenant. Producteur et écrivain, il est aussi critique et théoricien du cinéma.”⁽¹⁾

Godard filmlerini nasıl çektiyse ben de öylesine yazmaya çalıştım. Büyük ustanın dediği gibi:

“J’ai fait plutôt des films, comme deux ou trois musiciens de jazz: on se donne un thème, on joue et puis ça s’organise.”⁽²⁾

Ve *Wikipédia* yazarı eklemiştir: “À des degrés divers et selon les époques, le cinéaste rompt avec la dimension narrative du cinéma classique ainsi qu’avec l’idée de personnages.”⁽³⁾

⁽¹⁾ https://fr.wikipedia.org/wiki/Jean-Luc_Godard (11 Ağustos 2015). Jean Luc Godard Fransız ve İsviçreli film yönetmeni olup, 3 Aralık 1930’da Paris’te doğdu. Filmlerinin her şeyidir; sıklıkla filmlerinin yazarı, yönetmeni, senaristi, diyalog yazarı ve usta montajcisidir. Filmlerinde tesadüfen görülür, bazen küçük bir rolde bazen oyuncu rolünde olmadan, ama müdahil özne gibi... Yapımcı ve yazardır, aynı zamanda eleştirmen ve sinema teorisyenidir.

⁽²⁾ “Ben sadece filmler yaptım, iki veya üç caz müzisyeni gibi; bir konu belirliyoruz, oynuyoruz ve sonra düzenliyoruz.”

⁽³⁾ “Çeşitli mertebelerde ve dönemlere göre, sinemacı klasik sinemanın anlatı boyutunu ve aynı şekilde karakter fikrini terk eder.”

Bunları yazarken aklımın her tarafında dolaşan anılar yumağı ve en yer edinmiş, hâlâ nasıl olup da yerinden kaldırıldığına inanmadığım Galata Köprüsü ve onun altı, Köprüaltı... Çocukluğumda ne öğrendiysem orada öğrendim; gazete okumayı, hamala saygılı olmayı, belediye memurundan çekinmeyi ve daha pek çok şeyi. Turist denen insanı, Amerikalı “casus”u ilk orada gördüm. Mafya ilişkileri, hırsızlar, arsızlar, zavallı insanlar, inananlar, inanmayanlar, kerhane işletenler, zenginler hep oradaydı. Yerlisi, yabancı, okumuşu, cahili, delisi, dilencisi, hamalı... “Spor Toto Müdürü” Rüstem Bey sayılan, sevilen bir hamaldı, ama kimse onun hamallığını dile getirmezdi. Ocağa en yakın köşede, radyonun altındaki üstü mermer masada çayını yudumlarken vaktini Spor Toto kolonlarıyla geçirirdi. Haberlerin müdavimi olduğu için, radyoya en yakın olan bu masayı seçmişti. Daha o günlerde bu masada Erzurumlu Recep Bey’i görmemiştik. Bu masa Rüstem Bey’den sonra Papaz Efendi’nin ve Erzurumlu Recep Bey’in masası olarak anıldı.

Başka seçeneğin olmadığı 1963-65 yılları olmalıydı; 1, 2, 0 zamanıydı. Vefa vardı, Beykoz, Ankaragücü ve Hacettepe... Alman Mehmet, Galata Köprüsü’nün üzerindeki Adalar Vapur İskelesi’nden haziran başında başlayan göçün ünlü taşıyıcılarından... Orta kahve içer ve sadece *Milliyet* okurdu. Dilsiz, Papaz Efendi (dikkat buyurunuz, gerçek unvanı piskopos olan bu beyefendi ileri bir tarihte az farkla başpiskoposluğu kaçıracaktı), nargilesinin fiyatını kendisi belirleyen Belediyeci Yakup, orta masanın müdavimi, her akşam, o gün tuttuğu balıkları satıp sekiz sularında gelen Balıkçı Aydın Bey (1960’ta Hukuk Fakültesi öğrencisiy-

miş, *Cumhuriyet* okurdu), batık gemilerin sarı pervanelerinin akıbetinden sorumlu dalgıç Rahmi, onun yardımcısı Kadir, Hafız Rıfat Bey... Hepsi İbrahim Bey ve Recep ustanın dergâhına düzenli gelenlerdi. Kimi nargile içmek için, kimi çay ya da kahvesi için... Ama en çok sevdikleri sohbetti; etrafı seyretmek, bazen de birbirlerine laf yetiştirmek için gelirlerdi... Velhasıl kasa kasa Elvan ve Çamlıca Meyveli'nin depozitolu şişelerde satıldığı günlerdi.

Refik Durbaş gelirdi. Yılmaz Güney, Münir Özkul geldi. Adalet Partisi'nin önde gelen il yöneticilerinin uğrak yeri idi. İstanbul'un tarihi yerlerindendi, ta ki o uğursuz geceye kadar...

Yakmayın beyler, yaktırmayın; ekmek paramızı, tarihimizi, hafızamızı yakmayın, yıkmayın, yok etmeyin!

Yaşam bir nargile gibi. İçinde her şey var. Aşk, ateş ve su...

Nargile deyip geçmeyin. İyi bir nargile ustasının ustalığı tömbekiyi tavlamasından belli olur. Onlar için yaşam, ıslatılmış tömbekinin birbirine yapışmadan tavında açılması gibiydi. Tavında olmayan tömbeki yapışır ve acı olur, ya da suda fazla kaldığından sıkıştırılamayacak kadar reçinesinden arınmıştır; yani anlamsız bir yaşam gibi tatsızdır.

Kırk beş yıllık nargile ustaları İbrahim Bey ve Recep usta avuçlarında yuvarladıkları tömbeki yapraklarıyla kimleri mi demlendirdiler?

Erzurumlu Recep'ten belediyeci Yakup'a, balıkçı Ferit'ten Ali dayıya (nam-ı diğer Sarı Ali), kuyumcu Halit'ten sigara kaçakçısı Halil Bey'e (bir diğer adı Doçent), hafız Rıfat Bey'den dalgıç Rahmi'ye; Orhan Bey'den Papaz Efendi'ye kadar on binlerce insan ellerindeki kadife kaplı marpuçun demir ağızlığından çektiler feleğin dumanını: Gözleri Boğaz'ın sularında kim bilir neleri hayal ettiler, bir duman olup yokluğa doğru ilerlerken...

Kimileri buna sonsuzluk diyor.

1

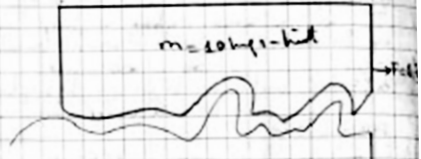
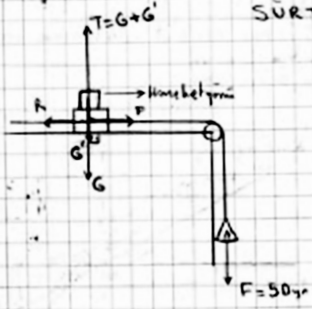
A4'ün hikâyesini yazdım.

Birdenbire bastıran yazma isteğimin farkına vardım; yemek, içmek gibi. Oysa bugün, yazı yazabileceğim hiçbir şey almamıştım yanıma. Ne bir Moleskine ne de Ciltçi Doğan Bey'in yaptığı ebruli defterler... Hiçbiri yoktu yanımda. Önceleri İtalya'da yapımına başlanan Moleskine defterleri, ajandaları artık Ba-

tı'nın atölyesi, fabrikası sayılan Çin'de yapılıyor. Kimilerinin dediğine göre, ABD uyanıklık yapıyor; bazı ürünleri Çin'de yaptırıp Amerika'da montajlıyor, üzerine de çekinmeden "Made in USA" yazıyor.

Babam, üniversite öncesi okul yıllarımda; ilk ve ortaokulda, ardından lisede, değişik boyutlarda, çizgili olanlardan, karelilerden, "harita metod" olarak anılanlardan; istediğim kalınlıkta, kapakları desenli okul defterlerimi hep zevkle, özenle, biraz da merakla Tahtakale'deki toptancı kırtasiyecilerden satın alırdı. Her yıl eylül ayının ilk haftalarında o toptancı kırtasiyecilerdeki satış hengâmesi görülmeye değerdi. Raflar tavanlara kadar defterlerle kaplı olurdu. Lisede cebir, geometri, fizik ve kimya derslerinde kareli olanlarını kullanırdım. Şimdilerde seçmeli olan bu derslerin o zamanki ciddiyeti; eskimiş ahşap sıraları, tebeşir tozuna doymayan karatahtayı, yerden otuz santimetre yükseklikteki kürsünün görkemli karanlığındaki hocaların erişilmezliğini bütün öğrencilere olduğu gibi bana da unutturamadı. Kimya hocasını sevmezdim, şimdi ismini bile hatırlayamıyorum, bu yüzden de kimya defterlerim özensizdi. Evde kalmış bir kız gibi huysuzdu kimya defterim. Cebir, geometri, fizik defterlerim ise hâlâ kitaplığımın en güzel yerinde durur. Artist kızların posterleriyle kaplı defterlerimin üzerine şeffaf naylondan kaplamalar yapmıştım. Zamana meydan okurcasına hâlâ yepyeni, gıcır gıcır duruyorlar. Yalnızca kurşunkalemle yazılan yazılar eskimişliğin izlerini taşıyor; ne zaman sayfalarını çevirmeye kalksam, defterlerdeki harfler, çizgiler, sayılar ve yanlarına düşülmüş kısa notlar, neredeyse kırk yıl öncesine götürüyor beni.

SURTUNME

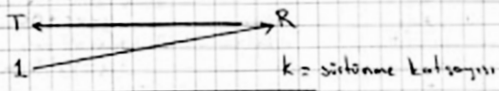
Temas eden iki cisimden biri harekete geçtikçe temas yüzeylerindeki pürüzlülükler hızla değişir. maddenin neye göre felen hareketi sürtünme kuvveti denir.

- 1) $R = F$ ise kritik hal. Cisim harekete geçmez.
- 2) R cisim hareketi sağlanmasında olur.
- 3) R , temas eden cisim çiftinin cisimlere bağlıdır.
- 4) R , temas eden cisim çiftinin temas yüzeylerinin alanına bağlı değildir.
- 5) R , temas eden cisim çiftinin temas yüzeylerini etkileyen kuvvetle doğru orantılıdır.

Sürtünme katsayısı $k = \mu = \frac{R}{T}$ temas eden cisim çiftinin temas yüzeyleri ile ilgili başka birim kuvvet baskısına bağlı sürtünme kuvvetine sürtünme katsayısı denir.

TEMAS YÜZEYİNİN DİĞ. BASTIR. KUV.

SURTUNME KUV.

$$k = \frac{R}{T}$$

Yıllar geçti; üniversite yıllarımda o defterlerin yerini üçüncü hamur teksir kâğıtları, yüksek lisans-ta çizgili kâğıtlar ve doktora sırasında PDF'ler aldı. Dijon'dayken A4'le, A5'le tanıştım; her ne kadar daha öncesinden, üniversite yıllarımdan bilinçsiz bir tanışıklığımız olsa dahi...

A4'ün kısa kenarı 21, uzun kenarı 29,7 cm. Nasıl bir ölçüyse bu, tıpkı telefonlarımızda bulunan SIM kartlar, banka kartlarımızda kullanılan çipler gibi ilginç bir keşif bence. Hiç eskimeyen, bir süre sonra sahibine gelir getirmeyen, tesadüfen ortaya çıkmış bir buluş olduklarını düşünmek saflık olabilir. Tesadüf mü değil mi, orası pek belli değil; ama pek de tesadüfe benzemiyor.

Kâğıdın en büyük boyutta olanına "A0" deniliyor. "A sıfır", 1 m² alana sahip. Dikdörtgen şeklindeki bu kâğıdın uzun olan yanı –ki biz buna uzunluk diyerek (büyük) L harfi ile göstermekteyiz– tamı tamına 1,19 m'dir. Eni ya da genişliği olarak adlandırabileceğimiz kısa tarafıysa küçük l harfiyle belirtilir ve 0,84 m'dir. Kısacası dikdörtgen şeklindeki bu kâğıdı dört kez katlarsak A4'e ulaşırız. Ama en ilginç bilgi, ölçüleri dikkatlice incelediğimizde reel olarak görülendir; aniden bir matematik oyununun içinde buluruz kendimizi ve her boyuttaki standart kâğıdın uzunluğuyla genişliği arasındaki oranın hep sabit kaldığını görürüz.

Oyunun kuralını matematikçiler $L = \sqrt{2} \times l$ formülüyle belirlemişler:

L ve l rakamsal değerleriyle hesaplanacak olursa,
 $L \times l = 1,19 \text{ m} \times 0,84 \text{ m} = 1 \text{ m}^2$ eder.

1,19 ile 0,84 arasındaki oransa 1,41'e, yani $\sqrt{2}$ 'ye eşittir.

Yine dikkat edersek A0, A1, A2, A3, A4, A5, A6 olarak adlandırılan boyutlardaki kâğıtların uzunluk ve genişlik ilişkisinin hep $\sqrt{2}$ ile sonuçlandığını da görürüz. Örneğin, A4 kâğıdının 29,7 x 21 cm olan boyutu, $29,7/21 = \sqrt{2}$ 'dir. A3'ün boyutları ise 42 x 29,7 cm'dir. Bu değerler, biraz önce bahsettiğim teoriye uygun ölçüler olup, $42/29,7 = \sqrt{2}$ sonucunu verir. Bunun gibi matematiksel oyunlarla kendi kendime kurallın doğruluğunu ispat etmeye çalışıyordum. A4'ü ikiye katlarsan, al sana A5!

A4, A5 derken, A3'ün üzerine de uzun bir süre düşündüm. Onu dörde katladığım sırada kendim için defterler yapabileceğimi fark ettim. Nihayet istediğim gibi defterler yapabilecektim. Sayfaları formalar halinde katladıktan sonra uygun kalınlıkta zımba kullandım. Dikmeyi de denedim ama olmadı; bir türlü istediğim sonucu alamadım. Ancak defterlerimi kendim yapmalıydım.

2

Çok sonraları, Ciltçi Doğan Ülgenci'yi keşfettim.

Kadıköy'de, eskiden Sular İdaresi'nin bulunduğu yere yakın, sidik kokan bir binanın bodrum katındadır Doğan Ülgenci'nin atölyesi. Doğan Bey orta boylu, beyaz saçlı, gözlüklü bir beyefendi. Öyle kolay kolay samimiyet kurmayan, ciddi, her yanıt verişinde sizde

tersleniyormuşsunuz gibi bir izlenim uyandıran, işinin ehli bir adam. İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü'nden, bugünkü adıyla Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nden mezun olmuş. Bir süre tarih öğretmenliği yaptıktan sonra bu meslekte karar kılmış ve böylece ciltlenmek üzere kendisine bırakılan her türlü eski-yeni kitabı okuma fırsatına da sahip olabilmış...

Atölyesine girdiğinizde sizi eski kitap, kâğıt, tutkal karışımı kokunun hâkim olduğu hoş bir loşlukta kimisine ağır gelen, kimisindeyse bağımlılık yaratan eskimiş kâğıt kokusuyla birlikte siyah bir kedi karşılardı. Sıcak, ışık ve nem, kâğıdın yapısındaki kimyasal maddelerle birleşince, vanilyalı bir kokudur başınızı döndüren... Bu koku sayesinde zihnimin derinliklerine sürüklendiğimde, yavaş yavaş hatırlar gibi oluyorum. Sanırım yaşamımda üç değişik ciltçim oldu. İlki-ne, usta denizci Sadun Boro'nun dünya turunu anlatan çocukluğumun kitabını ciltlettirmiştim. Üç yıl boyunca gazeteden takip ettiğim Boroların gezisi bittiğinde, *Pupa Yelken / Kısmet'in Dünya Seyahati* adlı kitabını imzalı olarak satın almıştım. "B. Hüseyin Latif, 22 Ekim 969" diye yazıp imzalamıştı kitabı. Şimdi tam olarak hatırlayamıyorum, ama belirli bir sayıda toplanan kuponların yanı sıra ödenen ek bir ücret karşılığında olmalıydı. Postayla gelmişti; hayal meyal hatırladığım, deniz mavisi kapaklı kitabı kapının önünde, postacının imza karşılığında bana uzatmasıydı. Postacının resmi kıyafeti, şapkası ve omzuna astığı deri çantasının ağırlığı hâlâ gözümün önünde. Yeldeğirmeni'ndeki bu ciltçiye *Doğan Kardeş* dergilerimi de yine o yıllarda ciltletmiştim.

İkinciyle, Ziraat Fakültesi'ni bitirdiğim yılın öncesinde, yanılmıyorsam 1982'de tanıştım; bütün ders kitaplarımı, Bornova'daki bu ciltçiye, sanki bir ömür boyu onları okuyacakmışım gibi özenle ciltlettim. Benden başka, aynı yere kitaplarını ciltleten bir-iki arkadaşım daha vardı.

Son ciltçim ise Doğan Ülgenci'ydi; Kadıköy Mühürdar'da, bodrum katındaki yerinde, nam-ı diğer 11-B Mücellit Doğan Bey'e iki-üç ay önce uğradığımda, yüzü her zamankinden biraz daha asıktı. Yine her zamanki gibi açık olan radyosunu dinlerken, tezgâhının önünde elindeki fırçayı arada bir dikkatle önündeki tutkal kutusuna batırarak, dikişleri önceden yapılmış, yan masada sıralarını bekleyen defterlerin kapaklarını öğleden sonraki son çalışma için özenle hazırlıyordu. Gözlüklerinin ardından tutkalın her yere aynı oranda yayılmasını teferruatlı bir şekilde izlerken adeta beyninin içindeki nöronlar tutkal olmuş, yapıştırıveriyordu kartonla deri cildi.

Bir süre sonra yeniden uğradığımda kötü haberi aldım; siyah kedisi ölmüştü. Yeni bir kedi edinmek için de onun kırkının çıkmasını bekliyordu.

Bugünlerde yeni, küçük bir kedi almış.

Ciltçi Doğan Bey'in deyişiyle, laklakhanedeki derin sohbetler demli çayların eşliğinde sürerken, bu yeni misafir de kendi seçtiği başköşeden değişik boyutlardaki eski-yeni kitap ve defterlerin güzelim ebru kaplı ciltlerle süslenmesine nezaret edecek.

...

Yaprakları üçüncü hamur kâğıttan, kırmızı kurdeleli, deri ciltli 25 tane defter yaptırđım, son sayfaya basılmış 11-B damgasıyla. 2008 yılının bitimine on beş gün kala, 2009’u karşılarken, yeni yılda belki güzel şeyler yazmak isterler diye sevdiğim insanlara gönderdim. Sicim, zamk, deri ve kâğıt karışımı bir kokuyu belki de hayatlarında uzun bir süreden sonra ilk kez duyacaklarını; tamamı göz nuru, el yapımı bir defterin boş sayfalarını çevirirken de yaşamı bir kez daha hissedip zamanın derinliğine yolculuk etmek isteyebileceklerini düşündüm.

Elinizdeki bu defter Aujourd’hui la Turquie gazetesini Genel Yayın Yönetmeni Hüseyin Latif’in sizlerle paylaşmak istediğı, gazeteyi hazırlarken notlar aldığı, yazılarını yazdığı defterinin aynısı.

Defter deyip geçmeyiniz. Yaşamın her anında bir defter var. Kütük defteri, not defteri, anı defteri, okul defteri, yevmiye defteri, bakkal defteri... Bu elinizdeki de “Yazarın Defteri”.

Bunların bazıları karton kapaklı, bazıları bez ciltli; deriden olanları da var. Ciltleme sanatının rengârenk çiçek ve yaprak motifleriyle bezendiğı XV. yüzyılda, İran’ın Şiraz kentinde başlayan süslü ciltlemelerin devamını XVI. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nun başkenti İstanbul’da görmekteyiz.

Bu defter, 2009 yılının arifesinde, gazetemiz Aujourd’hui la Turquie’nin beşinci yayın yılındaki macerasına başlarken, 50. sayısının eşiğinde, size “Daha nice yıllara” diyebilmek için Mücellit Doğan Ülgenci Beyefendi’nin atölyesinde (11-B) el emeğı, göz nuru ve bir usta titizliğiyle ve kara kedinin neza-

retinde, demli çayların en güzel sohbetlerle buluştuğu saatlerde yirmi beş adet üretildi.

Gazetemizin basımında kullandığımız kâğıdın katlanarak, özenle dikilip ciltlenen bu defteri, 2009'un en güzel günlerinde sizin kullanımınıza takdim ediyoruz.

Yeni yılınız kutlu olsun.

Doğan Ülgenci, nam-ı diğer Ciltçi 11-B, artık işlerin çok azaldığını, sabit giderlerin arttığını söylüyor.

3

Yaşamımı süsleyen kalem ve defterdi...

Çantamın dibinde daha önce kestiğim bir gazete kupürünü bulup, aklımdan geçen, unutmaktan korktuğum düşüncelerimi küçük harflerle üzerine not aldım. Gazete kupürünün tüm boşlukları doldu, artık satır aralarındaki boşluklara bile yazıyordum; kalem ve kâğıt her an, her yerde iki önemli ayrılmaz araç; bu ikisi olmadan insanın düşüncelerini yazılı olarak ifade etmesi zor.

Kalemlerim de defterlerim kadar ilginç... Babam daha ortaokul yıllarımda, bir vesileyle bana Pelikan marka bir dolmakalem almıştı; en klasiklerinden. Hâlâ duruyor. O zamandan beri kalem koleksiyonum zenginleştiyse de o kalemin yeri bir başka. Belki de bu yüzden, babamın Pelikan'ını dünyanın en pahalı dolmakalemlerine değişmem.

İlkokul ikinci sınıftan ayrılmak zorunda kalan babam kahveci İbrahim ustanın, bana dolmakalemi nasıl

kullanmam gerektiğini öğrettiği günü daha dünmüş gibi hatırlıyorum. Bir kış akşamıydı. Yeldeğirmeni'ndeki İtalyan Apartmanı'nın altı numaralı dairesinde, taş kömürüyle ısıtılmış, özenle döşenmiş oturma odasında, masanın bir kenarında babam, diğer tarafında ben; babam dolmakalemi nasıl tutmam gerektiğini gösteriyordu inatla. Hiçbir şey aklıma girmiyordu. Annemin dayısından görmüş olmalıydı. Kim bilir, Hafız Rıfat Bey'in kalem tutkusuydu belki de bana öğretmek istediği.

Babam çok özenli ve düzenliydi. Gri renkte, içi eski kâğıt kokan bir bavulu vardı; bütün evrakını düzenli bir şekilde onun içinde saklardı. O bavulu çok severdim; sonra nasıl yok oldu sorusuna bir türlü yanıt bulamadım. Mektupları, vekâletnameleri, kahvehane-nin belediye tarafından imzalanmış yetmiş yıllık kira kontratı ve evin tapusu; hepsi onun içinde dururdu. Düşündükçe hep aklıma o yangın ve Nurettin Sözen gelir.

Köprü yanıyor (Mavi Ölüm'de 29. bölüm)

Kahveci Recep bir sabah, yine her zamanki gibi saat altıya doğru geldiği Eminönü'nde gördüğü manzarayla şaşkına döndü. Polis arabaları ve itfaiyeciler Galata Köprüsü'nün girişlerini kapatmışlardı. Köprü'nün Karaköy yanından yoğun kara dumanlar çıkıyordu. Kırk yılı aşkın süredir her gün gidip geldiği, ömrünün yarısından çoğunu geçirdiği Galata Köprüsü alevler içindeydi. İstanbul'un tarihinde bir sayfa daha kapanıyordu.

16 Mayıs sabahının erken saatlerindeki köprü'nün

“intiharı”na çoğu kimse inanmamıştı. Aslında o gün sabah saat dört civarında koyu mavi bir sürat teknesi köprüye yavaşça yaklaşmıştı. İçinde üç kişi vardı. Köprünün geçitlerinden Karaköy tarafına doğru olanağına yöneldiler. Köprünün orta kısmına geldiklerinde sürat teknesinden iki teneke çıkarıp içindeki sıvıyı dükkânların arka duvarlarının üzerlerine boşalttılar. Bir-iki ıslak paçavrayı da sağa sola atıyorlardı. Aynı anda bir başka tekne de Eminönü geçidine yönelmişti. Tekneler işlerini bitirdikten sonra beklemeye koyuldular. Saat tam dört buçuğı gösterdiğinde, şefleri olduğu belli olan bir kız cebinden bir paket sigara çıkararak arkadaşlarına ikram etti. Kendisi de bir tane alıp ağzına koydu.

“Çakmağını uzat,” dedi kaptan mahallindeki kısa boylu, geniş omuzlu adama.

Önce arkadaşlarının sigaralarını, daha sonra da kendisinininkini yaktı.

“Hazır mısınız?” diye sordu son kez. Bir yandan da etrafına bakıyordu. Etraf zifiri karanlıktı. Bir-iki dükkânın arka kısımlarındaki küçük pencerelerden ve bazen de ahşap duvarların yan yana dizili kerestelerinin zamanla aşınarak oluşturdukları aralıklardan ince ince ışıklar sızıyordu. Köprüaltı'nın bu duba araları korkunçtu. Soğuk bir ölüm duyuluyordu. Şefin ve arkadaşlarının sinirleri biraz daha gerilmişti. Şef sigarasından tekrar derin bir duman çekerek tekneyi kullanan tıknaz adama baktı. Tıknaz adam bir elini dümenin üzerine adeta bastırdı. Diğer eliyle de gaz vitisini kavramış, şefinin davranışlarını izliyordu.

Genç şef sigarasından aldığı dumanın hepsini birden ağzından dışarı bıraktı ve elindeki ucu kıpkızıl si-

garayı önündeki duvarın üzerine doğru fırlattı. Duvar alev alev yanmaya başladı. Tekne alevlerin yükselmesiyle ani bir manevra yapıp hızlı dönüşüne başladığında, Eminönü yakasından da alevler yükseliyordu.

...

Saat dokuz civarlarında, Aksaray'daki büyük bir binanın en üst katındaki bir büronun bekleme salonunda Birsen ayakta bekliyordu. Sekreter bayan telefonun ahizesini nazikçe yerine bıraktı:

“Sayın başkan sizi bekliyorlar,” diyerek büyük kapıyı açtı...

İçeriden babacan bir ses:

“Bravo Birsen kızım. İyi iş başardınız,” diyerek elindeki kalınca iki zarfı uzattı.

Babamın kızdığı iki-üç şey vardı. Mektup zarflarının özensiz yazılışı mesela. Sanki yıllarca Sirkeci Postanesi'nde çalışmış biri gibi titizlenirdi bu konuda. Milimetrik olmasını isterdi benden. Şimdi üniversite mezunu, yüksek lisans diploması sahiplerinin bile beceremeyeceği bir düzen ve özenle yazardı mektupların uçak amblemlili zarflarının üzerini. Postacıların sırt çantalarında özenle taşıdığı, günümüz Türkiye'sinde ise artık rastlayamadığımız, bu değişik boyuttaki dikdörtgen ya da kare zarfların kenarları, lacivert-kırmızı eğik çizgilerle süslüydü.

Araştırdım; zarfların boyutu ve şekli, içlerine konulacak kâğıdın boyut ve katlanma şekliyle çok yakından ilgili. Uluslararası “ISO 216” normuna göre belirlenmiş.

Sözgelimi A4, A5 boyutundaki kâğıtlar için C4, C5 boyutundaki zarflar kullanılıyormuş; C4 olarak adlandırılan bir zarf 22,9 x 32,4 cm olup, 21 x 29,7 cm boyutundaki bir A4 kâğıdına eşlik edermiş. Demem o ki zarflar, içlerine konulacak kâğıtlar karşısında bağımsızlıklarını filan ilan etmiş değiller! Zarfını seçen, aslında kâğıtmış. DL formatındaki 11 x 22 cm'lik bir zarfın, akordeon şeklinde katlanmış bir A4 kâğıdı için çok kullanışlı olabilmesi de bundanmış. 16,2 x 22,9 cm boyutlarındaki C5 ise, ikiye katlanmış bir A4 kâğıdını, yani A5 boyutundaki bir kâğıdı içinde barındırabiliyor.

Hayatımızdan eksilen tek şey, lacivert-kırmızı çizgili zarflar değil elbette. Çocukluğumda, postacılar mektupları apartman kapısının altından, gelişigüzel bir biçimde yere atmaz; katlara çıkıp dairelerin kapısını tek tek çalarak, gerektiğinde de iki çift laf ederek sahibine ulaştırırlardı. Evlerinde bulunmayanların mektupları, kapıcıya ya da bir komşuya elden teslim edilirdi.

Kapıcı deyince, aklıma meşhur İtalyan Apartmanımızın kapıcısı Fatma Hanım gelir. Fatma Hanım, gün-

de bir-iki kez bize uğrayıp mahalledeki günün olaylarını naklederken, güncel politikaya da değinmeden edemezdi. Mutfakta kendisi için ayrılmış alçak sandalyede otururken, “Ne günlere kaldık hanım!” diye anneme hep aynı soruyu sorar; bir yandan o günkü konuları kendine göre yorum katarak anlatır, bir yandan da kendisine ikram edilen kahveyi yudumlardı.

O yıllarda tüpgaz henüz çıkmamıştı; havagazının her an kesilebileceği söylentisi de her kötü haber misali, kulaktan kulağa hızla yayılıyordu. Havagazımızın kesilmesi, adeta yaklaşan bir felaket olarak öngörülüyordu. Bir vakitler Haydarpaşa Garı’nı inşa eden mühendislerin barınması için yapılan İtalyan Apartmanı’nın üçüncü katındaki yüksek tavanlı dairemize girdiğinizde, sizi karşılayan koridorun sağ tarafında, banyo, mutfak ve tuvalete götüren yan koridorun hemen girişinde, tavana yakın bir yerde asılıydı havagazı saati.

Dedikoduların üzerinden çok geçmemişti ki havagazı cılızlaştı. Anneannem ve annem, yeteri kadar gaz gelmeyişi boruların eskiliğine, zamanla tıkanmış yerlerinin olabileceği ihtimaline bağlıyordu; teknisyenlerin gelip bakması için de karşı komşu Nemika Hanım’a arada bir telefonla havagazı şirketini arattırıyorlardı. Evet, aramıyor, arattırıyorlardı, çünkü o günlerde pek az kişinin telefonu vardı. Tüm apartmanda telefonu olan tek kişi, Cumhuriyet Halk Partisi’nden defalarca milletvekili aday adayı olmasına rağmen bir türlü Meclis’e seçilemeyen karşı komşumuz Mardinli Şeref Beylerdi. Boruların tıkanıklığını giderebilmek için güçlü bir hava pompası kullanmak en etkili yöntemler arasında sayılabilirdi, ama ya denildiği gibiyse; yani borular sahiden çürümüşse...

Halbuki asıl neden, artık likit gaz satışlarının başlayacak olmasıydı. Çok geçmeden eve iki küçük tüpgaz alındı. Bizimkiler, kahverengi boyalı olanlardandı. Tüpgaz anneannemin çok hoşuna gitti. Yemeği çabucak pişiriyordu. Beli de bükülmüş olduğundan tezgâh üzerindeki ocağa doğrulmaktan ziyade, mutfağın ortasında kendine yer edinmeye çalışan küçük, alçak tüpte yemek pişirmeyi çok sevmişti.

Yaklaşık yirmi yıl sonra her şey yeniden değişecekti. Tüpgazın ardından, bu defa doğalgazla tanışacaktık. 60'ların sonunda dilimizden düşmeyen “Ne günlere kaldık?” sorusuysa bugün “Ne olacak bu dünyanın hali?” ya da “Nereye gidiyor bu Türkiye?” sorularıyla özdeşleşti.

O zamanlar bir restorana ya da kafeye girdiğimizde, “Türk kahvesi” diye özellikle belirtmemize gerek yoktu. Hazır kahve Nescafé, dünyada ilk kez 1938’de üretilmesine rağmen henüz Türkiye’ye gelmemişti. Kahve denilince, kısık ateşin üzerindeki cezvede ağır ağır pişirilen Türk kahvesinden başkası düşünülmezdi. Fatma Hanım da zarif bir el hareketiyle kaldırırdı fincanı tabağından. İncecik vücudu ve kül rengi saçlarıyla kendine özgü bir havası olan bu telaşlı kadın, kahvenin de, sohbetin de koyusunu severdi. Yaşamını İtalyan Apartmanı’nın bodrum katıyla giriş arasında ki tek göz karanlık odasında geçirmiş; Rumelili, Rum, Ermeni ve Yahudi ailelerin yanı sıra Osmanlı terbiyesi almış Türklere de hizmet etmiş göçmen bir ailenin kızıydı; bir hanımefendiydi. Artık yaşlanmış, merdivenleri silemez olmuştu; olsun. Gün görmüş bedeni ne kadar itiraz ederse etsin, mahallenin bütün haberleri-

ni bize taşımaktan yorulmazdı. Çok sonraları, bir 12 Eylül sabahı, daha gün doğmadan, sıkı yönetimin ilan edildiğini bana haber veren de yine o olacaktı.

Sabahın karanlığında, beş buçuk vapuruyla karşıya geçip, babamın Galata Köprüsü'ndeki kahvehanesini açmak üzere evden çıkmıştım. Merdivenleri sessiz sedasız inerken merdiven otomatığının sesiyle uyanmıştı Fatma Hanım. Üzerinde eski kabartma desenler bulunan dikdörtgen şeklindeki dört buzlu camdan oluşan alçak, küçük, ahşap kapının önce perdesini aralamış; beni görünce kapıyı açarak “Hüseyin Bey, nereye böyle?” diye sormuştu. “İhtilal oldu, eve dönün, sokağa çıkamazsınız!” derken, istediği zaman sözünü geçirebilen yaşlı teyzeler gibi otoriter bir ses tonu kullanmayı da ihmal etmemişti.

Fatma Hanım bize her gelişinde kahve fiyatlarındaki artışlardan yakını; Kurukahveci Mehmet Efendi'den taze çekilmiş kahve almak için artık Eminönü'ne gidemeyişinden duyduğu rahatsızlığı dile getirirdi: “Hanım, bir gün sabah erkenden kalkıp gideyim, biraz da vapur havası almış olurum. Vapurlar da eskisi gibi değil, kalabalık olsa gerek. Çok bekler miyim, sık sık sefer var mıdır acaba?” derken annemden bir onay beklerdi sanki. Fatma Hanım yıllarca hep bu sözleri tekrarladı durdu. Şimdi yaşıyor olsa, Kadıköy'den Beşiktaş'a geçmek için kaçırılan bir vapurun ardından yarım saat beklendiğini görse, ne derdi acaba?..

Bazen vapurun, bazen de birinin gelmesini beklerken geçirilen dakikalar, saatler, günler, hatta haftalar hayatımızın boş sayfaları gibidir...

...

Babamın en çok kızdığı ikinci şey, defterlerden sayfa koparılmasıydı. İster yazılmış olsun ister yazılmak üzere, bir sayfanın koparılmasına çok kızardı. Kim bilir, belki de yırtılan her defter sayfasında, okuyamamış olmanın verdiği rahatsızlığı, hatırladıkça onu sinirlendiren eski bir hüznün bilinçaltına kaydedilmiş sızısını yüreğinde yeniden hissederdi. Kâğıdın yırtıldığı an çıkan sesle birlikte babamın yüz ifadesi değişir, düşünceye dalardı; böylece yaşamının otuz beş-kırk yıl öncesindeki deftersiz, kalemsiz ve belki de babasız büyüme talihsizliğine itiraz ettiği o nadir anları biz de onunla birlikte yaşadık sessizce.

En çok kızdığı üçüncü şeyse, okuryazar bir adamın belli bir yaştan sonra üzerinde kalem bulundurmamasıydı. Bu yüzden cebimde hep bir kalem taşımışımdır. Şimdilerde üniversitelerde derslere ve hatta sınavlara kalemsiz, deftersiz gelen öğrencileri gördükçe aklıma hep babam gelir.

4

Acelem var!

Hep acelem var. Bitmez tükenmez işlerim, birini bitirmeden başladığım başka işlerim... Zamanla yarıyorum; iç içe geçmiş, birbirine dolanmışlar sanki... Zaman gelip geçiyor, bir nehir gibi akıyor. Hoş, romanlardaki gibi gürül gürül akan bir nehir de pek kalmadı ya... Hepsinin yolunu kesip adına kısaca "HES" denen hidroelektrik santrallerin kurulduğu irili ufaklı

barajlar yaptılar üstüne; böylelikle tek tek kurudu besledikleri göller de... Pamuk tarlaları sulansın diye nehir yatakları değiştirilince, ortaokul ve lise yıllarındaki coğrafya derslerimizde adını sıkça duyduğumuz o kocaman Aral Gölü bile kurudu. Bizim medya, Batı'yla birlikte "Rusya'da çevre felaketi" diye yaygara kopardı. Bir süre sonra bizde de Tuz Gölü küçüldü, ama sesini yükselten pek olmadı. Güzelim Tuz Gölü'nün yanına "duble yollar" yapılmış; gelen geçen araçların tozu toprağı, egzoz gazı, doğrudan göle... 1915'ten beri yüzde 85 oranında küçülen bu göl, yazılanlara bakılırsa 2015'te haritalardan tamamen silinecekti. Bu öngörü şimdilik doğru çıkmadı. Aynı felaketin bir benzeri de komşumuz İran'da, Urmiye Gölü'nde yaşanmakta...

Geçen yaz, gazeteden iki arkadaşımla birlikte Tuz Gölü'ne gittik. Her yer bembeyaz; gözlerimizin önünde uçsuz bucaksız bir tuz çölü... Sahilden uzaklaştıkça insanı bir beyaz korku sarıyor; birdenbire zemin yarılacak ve tuzdan bir bataklıkta boğulacakmışsınız hissi uyanıyor içinizde. Güneş keskin ışınlarıyla vücudumuzu yakıyordu. Ayaklarımızın altındaki tuzlar da zaman zaman terliyormuş gibiydi. Korka korka yürüdüm, aklımdaki soruyu soramadım yanımdakilere: Doğanın isyan gözyaşları mıydı bunlar?..

Akıp giden su ve yaşam...

Yaşananları yeniden, ikinci bir kez, gerçek anlamda tekrar ederek yaşamak imkânsız. MÖ 6. yüzyılda yaşamış Efesli filozof Herakleitos'un dediği gibi aynı nehirde iki kez yıkanılmaz. Yaşarken yalnızca benzerlikleri yakalayabiliriz. Geçmişe özlemlerle, nostaljiyle ve ancak hatıraların soluk ışığıyla bakabiliriz. Hiçbir şey, o ilk anda olduğu gibi çıkmaz karşımıza. Zaman içerisinde eklediklerimiz, çıkardıklarımız ve değişen yorumlarımız vardır. Böyle bir bakış, insan yaşamı için önemli olsa bile, "an"ın üzerindeki bilinmezlik perdesini kaldırmaya yetmez. Zamanımızın en önemli, en heyecan verici kuralı, anı yaşamak. Anı yaşamak mı, geleceği planlamak mı? Önümüzde iki ayrı seçenek durur sanki: Anı yaşarken geleceği kaybetmek ya da geleceği planlayayım derken anı yaşayamamak. İkisinin ortasını bulabilmekse büyük beceri ister. Yaşanması zaten zor olan dünyada, seçimlerinde başarılı olanlar, bu "orta"yı bulabilenler olsa gerek! Günümüz Türkiye'sinde, anı yaşarken geleceği de planlayabilen pek çok genç, özellikle de genç kız var. Onlar, genellikle orta halli ailelerin iyi eğitilmiş çocukları. Kendilerine güvenleri tam; ne yaptıklarını çok iyi biliyorlar. Her türlü sosyal ortama girip çıkıyor, kendilerini kolaylıkla zamana ve ortama göre ayarlayabiliyorlar. İyi giyinip güzel konuşan, çok yönlü düşünebilen, çabuk analiz yapabilen bu modern gençler politika, spor, edebiyat ve felsefeyle yakından ilgilenirken sosyal yaşamı da ıskalamıyorlar.

Çok sevdiğim İnci Kara, toplumun modern, kültürlü bireylerinden biri; ama toplumun ona vermek istediğiyle onun istediği arasında bir mesafe var sanırım.

İnci Kara yazıyor:

...Kendi kendime sormadan edemedim. “Ben başarılı mıyım?” Başarılı olmanın anlamını unuttum sanırım.

Sahi başarılı olmak nedir ki? TDK'ye göre başarı, başarma işiymiş. Başarmaksa elde etmek, istediğini bulmakmış. Ben istediğimi buldum mu?

Daha sonra da şunu düşündüm. Başarılı olarak kabul edilen insanlar, bu yoldaki seçimlerini gerçekten bilerek ve isteyerek mi yapıyorlar? Aslında bu güvenli seçimleri yapmaya mecbur bırakılmış olamazlar mı? Mesela kendi sektöründe başarılı bir şirkette, iyi maaşlı bir işe sahip olmak her ne kadar ilk bakışta mükemmel görünse de, herkesin maskelerle gezdiği bir dünyada her gün para kazanmak, sürekli gelecekle ilgili planlar yapmak ve her şeye yetişmek zorunda kaldığımız bir yaşam sürdürürken mutlu olabilmek ne kadar mümkün? Çevreniz ya da kendinizce başarılıysanız, şimdiki ve geleceği çok fazla sorgulamıyorsanız, bu elbette mümkün. Ancak Türkiye İstatistik Kurumu'nun tartışmalı verilerine göre, yoksulluk sınırında bir hayat yaşasanız bile, içinde bulunduğunuz koşullar için hep şükretmeniz, toplumun yararı için durmadan üretmeniz ve mümkün mertebe üremeniz gerekmektedir.

Jean Paul Sartre'in da dediği gibi, her şey çözüldü / keşfedildi, nasıl yaşanacağı hariç. “Tout a été découvert, sauf comment vivre.”

Geleceğin ne getireceğine dair kesin bir fikri olmayan ya da olduğunu iddia eden genç insanlar, şunun farkında olmalılar: Kendimiz bile nasıl bir hayat süreceğimizden emin değilken, etrafımızdaki insanların bizden beklentileri hiç de az değil.

Aldığınız tüm o eğitimlerin sonucunda, adı sanı duyulmuş bir işyerinde çalışmak, ardından yükselmek, para biriktirmek, mümkünse kendi işini kurmak, ev ya da araba sahibi olmak, evlenmek, çocuk yapmak gibi toplumsal beklentileri karşılayamazsanız, aslında günümüzde maalesef başarılı sayılmazsınız. Daha da kötüsü, karşılaştığınız bütün zorluklara rağmen sizden istenilenleri bir şekilde yerine getirseniz dahi, karşılığında asıl istediklerinizi alıp alamadığınızı anlayamazsınız. Çünkü istenen şeyler hiçbir zaman bitmez. Alınan şeyler de. Artık aldıklarınız, elde etmeyi istediğinizi (yani hayallerinizi) karşılamasa da, beklenenleri otomatik bir şekilde yerine getirmeye çoktan alışmışsınızdır. Balkonsuz yüksek binaların penceresiz odalarında, yüksek çözünürlüklü renkli ekranların karşısında girdiğiniz sayısız iş toplantısında, aklınızdan geçen doğa özlemini senede birkaç tatille gidermeye çalışmak eğer ağır gelmeye başladıysa, her şeyi bırakıp gitmek tek çözüm gibi görünüyorsa, durun ve tekrar düşünün. Kat ettiğiniz bu yoldan geri dönmeye çalışırsanız ciddi anlamda deli sanılırsınız, çünkü şu anda başarılısınız, daha ne istiyorsunuz ki?..

Eğer bu düzeni haddinizden (sizden beklenenden) daha fazla sorgularsanız, rahatınız bozulabilir. Huzurdan da uzaklaşabilirsiniz. İç huzuru bulabilmek ve dünyaya daha iyi uyum sağlamak için en iyisi, en iyi yapabildiğimiz şeye, “başarılı” hayatımızı yaşamaya

devam edelim. Mutlu olmak içinse karamsarlığa kapılmadan, ne istediğimizi aramaktan vazgeçmeyelim ve bunun için yılmadan çabalayalım.

“Çok zeki olduğumdan değil, sorunlarla uğraşmaktan vazgeçmediğimden başarıyorum,” diyen Einstein’a kulak vererek... “Ce n’est pas que je suis si intelligent, c’est que je reste plus longtemps avec les problèmes.” (...)

Bedri Baykam’ın başasistanı olarak tanıdığım, şimdilerde kızını büyötmekle meşgul Ceyda Ziver Akın’ı da sizlerle tanıştırmak istiyorum.

Ceyda Ziver Akın anlatıyor:

‘90’lı yılların başında babaannem senede iki defa halamı görmek ve mevsimsel alışverişini yapmak için Ankara’ya gider, birçok hediyeyle dönerdi. Bunların arasından payıma düşenler, pembe elbiseler ve Barbie bebekler olurdu.

Gözüm hep kardeşiminkilerde kalırdı; kumandalı arabalar, su tabancaları, en çok da “Transformers” kalem kutusu. İşte o kalem kutusu için yaygara koparmıştım. Onlar da Ankara’dan bulup bana postalamışlardı. O senelerde taşıma hangi gelişmişlik seviyesindeydi hatırlayamıyorum, ancak beklemek zor gelmişti.

Hayatım ve kişisel geleceğimle ilgili en önemli kararları almama neden olmuştu o yıllar ve “Transformers” kalem kutusu. Hediyeler arasındaki farklılıkların, günümüz global algısında kadın-erkek arasındaki hayat boyunca süreceğ görev dağılımlarının sinyalleri olduğunu fark edebilmişim. Kadının görevi giyin-

mek, evlenmek, bebek bakmaktı. Pembe rengi sevdim. 12 yaşında ayağıma geçirdiğim apartman topuklarla babaannemin antrenörlüğünde dik ve sallanmadan yürüme denemeleri de eğlenceliydi. Ancak hayatın geri kalanının önce Barbie'lerle, sonra gerçek bebeklerle geçirilecek kadar sıradan olmasına izin vermeyecektim. Çocuk yaşta bana yüklenen misyona karşı kendi başıma aile içi iç savaş başlatarak erkek kardeşimin benimle ve bebeklerle oynaması için anlaştım. Onunla savaş ve yarış oyunları oynama anlaşmasıyla da kadın-erkek eşitliğinin ilk adımlarını attım.

Akrabalarım arasında tek kız bendim; lakin hepsinden hızlı ben koşacaktım, bilek güreşinde hepsini ben yenecektim. Bu hayat maceram okuldaki erkekleri koşuda hep geçmemle, bisiklet, yüzme yarışlarını kazanmamla, üniversite yıllarında "onlar"ı araba yarışlarında geçmemle, bilek güreşinde yenilmemle ve dolayısıyla aikidoya başlamamla devam etti.

Her ne kadar düşünsel anlamda farklı yapılara sahip olsak da iş hayatında genel anlamda eşit muamele gördük. Artık yarış koşmak yerine hızlı düşünmek, en iyi kararları almaktı gerekli olan. Bunun kadını, erkeği yoktu. Başarının kaynağının ne olduğunu bir gün bana aikido hocam Yaman Gedikoğlu fısıldadı. Tesadüfen ofisini ziyaret ettiğimde onlarca madalya ve ödül duvarları doldurmuştu. Nihayetinde içimde tutamayıp sordum:

"Hem iş, hem spor hayatında bu kadar başarılı olmanın sırrı çok çalışmak mı, yoksa şansın yanınızda olması mı?" Cevabı: "İkisi de değil; çok istemek. Her zaman en çok isteyen kazanır," dedi. Sene 2007'de bu cümleyi duyduğumda en çok ne istediğimi düşün-

düm. Hayır! Kurumsal bir holdingde resmi işlerle asık suratlı hegemonik dizilimlerin arasında sıkışıp kalmak veya daha yukarılara tırmanmaya çalışmak değildi istediğim.

Düşünürken o sırada bilgisayar ekranımda Dali'nin sürreal slaytları geçiyordu. 2008 senesinde hep ilgim olan sanata evet dedim, üniversitede seçmeli ders olarak da resmi seçmiştim. Yeri gelmişti kendi çapımda karalamıştım bile, karakalem, yağlıboya. İş ilanlarına baktım; çok sofistike bir ilan vardı, merak edip başvurdum. Altından kim mi çıktı? Elbette Bedri Baykam. Taksim'e iş görüşmesine gittiğimde, kocaman mavi renkli sanat merkezi Piramid Sanat karşıladı beni. İçeri girdiğimde giriş katı kafeteryada Baykam, iki elinde telefon, biriyle ateşli bir şekilde Fransızca diğeriyle İngilizce konuşarak notlar alıyordu. Nihayetinde beni fark etti ve en çılgın tartışma anlarında bile kaybetmediği o nezaketiyle beni çalışmakta olduğu masasına davet etti. Kısa bir sohbetin ardından, resim yaptığı atölyeye çıktık ve sanat hakkında biraz sohbet ettik.

Birden durdu, "Etraf nasıl görünüyor, sence dağınık mı?" diye sordu. Yerde yüzlerce renkte akrilik ve spreyci boya, kimi yarım kimi bitmiş, kurumayı bekleyen resimler... Bugün olsa ve ne için kullanabileceğini sorular çok iyi tahmin edebileceğim, o gün anlamlandıramadığım onlarca farklı materyal yerde duruyordu. Ama hoşuma gitmemişti diyemem. "Sanki her şey olması gerektiği için burada duruyor," dedim.

Sonrasında Bedri Baykam "üniversitesi"nde çalışmaya ve öğrenmeye başladım. Ortaköy'deki tahmini 500 m²'lik dubleks evinde tek bir boş duvar göremezsiniz. Tüm duvarlar kitap ve resimlerle kaplı.

“Sanat cesaret etmek, yaratmaktır. Yaşamak, güzel kadınları ve zeki insanları etkilemektir. Mavi bir güneş bulmak, her günü cumartesi gibi yaşamak, şeytanı kandırmaktır...” diyen, “Harika Çocuk” olarak da bilinen sanatçı Bedri Baykam, yirmiden fazla kitap yazmış ve dört boyutlu resim çalışmalarında ustalaşmıştır.

...

Zaman, bu gençlerin –parlak, zeki, bilgili, çalışkan olmalarına rağmen– kariyerlerinde ne kadar ilerleyebildiklerini, önlerine ne gibi engeller çıktığını ve bu engelleri aşıp aşamadıklarını bize gösterecek. Kastların olmadığı söyleniyor; Hindistan’dan başka hiçbir yerde kalmadığı iddia edilirken, sınıf atlamının neredeyse imkânsız olduğu bir dünyada yaşadığımızı unutmayalım. Arenadaki aslanlara karşı koymak ve ölmek için savaşmak zorunda olan gladyatörler gibiyiz. Artık yatırım aracı, sermayeden öte, bir meta olarak görülmekte; para paylaşılmayacak kadar sınırlı ve tatlı... Var olan, olmayan, sanal, sadece bilgisayar ekranındaki bol sıfırlardan ibaret bir karakterler dizisi; kirli mi kirli! Baktıkça göz kamaştırıyor, insanın gözünün nurunu almasının yanında aklını da çeliyor.

Şu ekranın bir tozunu alsak; alsak da demokrasi ve insan hakları kahramanı (!) Arap ülkelerindeki kadın-erkek ayrımını, toplum içerisinde paraya sahip olanlarla zorunlu aylık giderleri için çalışmak zorunda olanlar arasındaki gerçek ayrılığı ve Batı’nın bu manzara karşısındaki sessizliğini net bir şekilde görebilsek...

Belki burada, sınıf atlamının neden bu kadar zor olduğuna ilişkin belirlemelerde bulunabilir, nedenleri üzerinde durabiliriz.

Önce öğrencilerim ve sonra politikacılar...

Hazır bu konuya değinmişken, iki farklı yapıdaki üniversitede siyaset ve uluslararası ilişkiler derslerine girdiğim, farklı yaşlardaki iki parlak öğrencimden daha söz etmek istiyorum. Biri kırklarında, diğeri henüz yolun başında, yirmilerinde; her ikisi de okullarının en başarılı öğrencileri arasındaydılar. Yüksek lisans diplomaları vardı. Kırklarında olanı askeri eğitim almış, genç yaşta malulen emekli olmuş ve özerk bir kurumda çalışarak hayata yeniden katılmıştı. Orada da kendini kanıtlaması uzun sürmedi. Ancak çıkarılan yeni bir yasayla pat diye işine son verildi, doktora giden başarılı eğitimi de bu nedenle yarım kaldı. Şimdi, kendi kendime şu sorunun yanıtını düşünmeden edemiyorum: Bu hangi adalete, hangi eşitliğe sığar? Adam zaten yıllardan beri işini doğru dürüst yapıyordu. Ortada doğrudan doğruya işiyle ilgili, iş yapış biçimiyle ilgili bir neden olmaksızın işini kaybetmesi, bunun sonucunda da eğitimine devam edememesi kötü, tehlikeli bir tesadüf değil mi? Kanun yapanlar, bu insanların geleceğiyle oynarken istemeden de olsa ülkenin geleceğiyle oynamış olmuyorlar mı?

Diğer öğrencime gelince... Onun ebeveyn kaynaklı mezhepsel kökeni, çok istediği halde, pratikte devlet kadrolarında yer almasını engelledi. Çok iyi okullardan çok iyi derecelerle mezun olmasına ve yazılı sınavlardan başarıyla geçmesine rağmen sözlüleri bir türlü atlatamaması sizce de ilginç değil mi?

Bazen gecenin bir saatinde, tam yatmaya giderken, gözünüz takılır masanın bir köşesinde henüz okunmamış bir-iki gazeteye, kitaba... Ve siz alırsınız birini, bir-iki sayfa çevireyim derken takılır kalırsınız sabahın üçüne kadar.

O kitap, o gazete sizi mıknaş gibi çekmiştir. Yine böyle oldu o akşam; tam bilgisayarımı kapatacakken Sadri Özel'in gönderdiği *mail*'in yarattığı duygusal şokun etkisiyle sabahın üçünü gördüm...

Sadri Özel anlatıyor:

Akşam bizim ufaklıkla birlikte evde yemek yedikten sonra koltuğa uzanıp, bir-iki haftadır yaptığım gibi tembellik hakkımı kullanmaya başladım. Hanım da bu hafta evde olmadığı için (babasının rahatsızlığı nedeniyle Antakya'da) yalnız bir şekilde koltukta uzanıp Fenerbahçe maçını beklerken, kumanda aletiyle boş boş kanalların arasında gezinip duruyordum. Aslında bir elim kumandada, gözüm televizyonda, ara sıra da biramı yudumlarken aklım bambaşka yerlerdeydi. Uzunca bir süredir, özellikle de 2009 Eylül ayından beri yaşadığım süreci düşündüm.

Her şey planladığım gibi giderken, bir anda hayatımın ve tabii benimle birlikte ailemin de (eşim, oğlum) hayatının 180 derece nasıl değiştiğini düşündüm. Bu değişimin ertesinde, bambaşka bir kulvarda nasıl bir performans gösterdiğimi ve nasıl bir yüksek çalışma temposu içerisinde bugünlere geldiğimi düşündüm. Bu çalışma temposu öyle bir hale geldi ki bu akşam olduğu gibi bütün bir akşam evde koltukta oturup televizyon seyretmek bile bende hafiften bir suçluluk duygusu yaratmaya başladı. Bu düşünce ve duygular

*arasında gidip gelirken beklediğim Fenerbahçe maçı başladı ve ben de biraz rahatladım aslında. Ne de olsa maç seyretmek, insanı iki saatliğine de olsa (sonuç ne olursa olsun) dış dünyadan uzaklaştırıyor. Maç bittikten sonra sizin mailinizi gördüm. Tüm bu düşüncele-
rimin üzerine sizin yazdıklarınız da, Aborjinlerin çok uzaklardan birbirleriyle telepati yoluyla ilişki kurma-
ları misali bir etki yarattı bende. Tabii hemen bir bira daha açıp yazmaya başladım.*

(...)

7

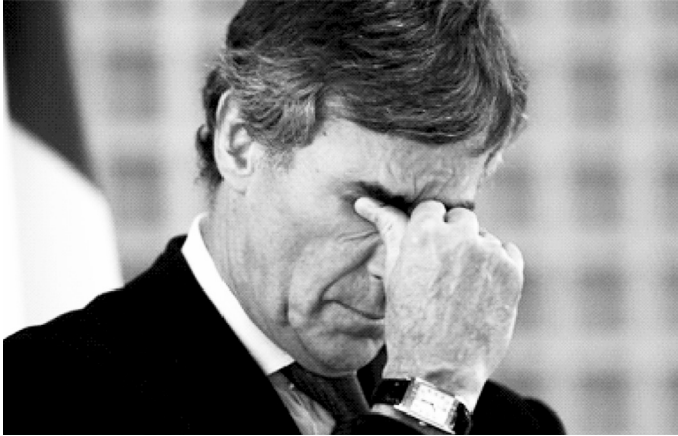
Yalan makinesi!

Gençler artık politikanın bir yalan makinesi oldu-
ğuna inanmışlar. Bir aile büyüğüm, “Politika Ameri-
kan ve İngiliz oyunudur,” derdi. Üniversitede verdiğim
“Siyasete Giriş” dersinde politikanın tanımını konusun-
da çok uzun bir süre karar verememiştim. Bir yönetme
sanatı mı, yoksa babamın da dediği gibi yalan söyleme
sanatı mıydı?

François Hollande Fransa’da, 2012’de on yedi yıl
aradan sonra seçilen ikinci sosyalist cumhurbaşka-
nı oldu. Jérôme Cahuzac, kurulan hükümette bütçe
bakanlığına getirildi. Aynı yılın aralık ayının başın-
da Mediapart adlı haber sitesinde yayımlanan Fabri-
ce Arfi imzalı haberde, bakanın yıllardan beri Cenev-
re’deki UBS adlı İsviçre bankasının bir şubesinde gizli
bir hesabının bulunduğu ve bu hesabını 2010 yılında
Singapur’daki bir bankaya aktardığı belirtiliyordu.

Nitekim, estetik cerrahı olan Cahuzac, 2010 yılında Fransız Ulusal Meclisi'nde bütçe komisyonu başkanı seçilmeden hemen önce yaptığı bir gizli yolculuk esnasında hesabını kapatmıştı. Haberin yayımlanmasıyla, bakan dava açacağını söyledi; şiddetli yalanlamalar yayımladı. Ama haber sitesinin genel yayın yönetmeni Edwy Plenel, yayımlanan haberin güvenilir kaynaklardan elde edildiği konusunda ısrar ediyordu.

Dört ay sonrasında vergi kaçırdığı belirlenecek olan bakan, hâlâ cumhurbaşkanının gözlerine bakarak yalan söylemeyi sürdürüyordu. Fransa Cumhurbaşkanı Hollande'ın kamuoyu yoklamalarında popülaritesinin düşüşe geçişi böylece başladı. Sonunda 2 Nisan 2012'de yaptığı itiraf sonrası hakkında soruşturma başlatılan Cahuzac, yalan söylediğini kabul etmek zorunda kaldı. Yaptığı basın toplantıları sırasında, istemeyerek yalan sarmalının içine girdiğini söylerken, kameralara bakmamak için gözlerini kapatıyordu.

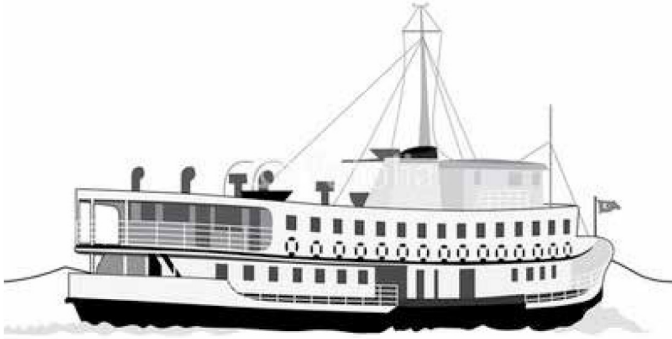

Lüks mevki!

Şimdilerde politikanın tanımında haklı çıktığını anladığım babamın da hep acelesi vardı. Vapuru kaçırmak istemezdi. Vapur, yaşamının her zaman pusulası oldu; her zaman yaşamının merkezindeydi. İşe gidiş ve eve dönüş saatleriyle kahvehanesinin kalabalık ya da tenha oluşu hep vapur saatlerine bağlıydı. Önceleri ikinci sınıfta yolculuk ederdi babam. Bir gün aniden karar değiştirdi. O ayın son günü, aylık seyahat kartını yenilemesi gerektiğinde, birinci sınıfta yolculuk etmek için gişe memurundan yeni bir kart istedi. Memur, belki de on beş yılı aşkın bir süredir ikinci sınıfta yolculuk eden İbrahim Bey'in sınıf değiştirmek istemesini şaşkınlıkla karşılayıp, adeta inanamayarak tekrar sordu: “Birinci sınıf mı?”

Babam, neden birinci sınıfta yolculuk etmeye karar vermişti? Seyahat kartını değiştirdiği o güne, o saate kadar bunu planlamış mıydı? Birinci sınıfta yolculuk yapmaya karar verdiğinde aklından neler geçmişti? Sadece minderli kanepelerde daha rahat edeceğini mi düşünmüştü, yoksa sabahın erken saatlerinde birinci sınıfın daha temiz olduğunu, gündüzleri daha güzel, daha bakımlı kadınların orada seyahat ettiğini, zamanın hızla geçtiğini, ama buna karşılık yaşamında değişen bir şeylerin olmadığını düşünerek, kendi kendisiyle yüzleşmeden önce zamanla hesaplaşmak mı istemişti? Neydi onca yıldan sonra onu harekete geçirip değişikliğe zorlayan? Birinci sınıfın koltuklu “lüks

mevki”si ilgisini çekmişti de ondan mı kartını değiş-tirmek istemişti? Belki de bu nedenlerden yalnızca biri geçerliydi; kim bilir belki de hepsi birden... Nitekim bir süre sonra “lüks mevki”de oturmaya başladı.

9

Yaşam bu sanırım!

...

Çayı demlemek, nargileleri doldurmak, sonra da sönmesinler diye kömür ateşini canlı tutmak; kazan kaynamaya başlayınca taşmasın, gaz boşuna yanmasın diye altındaki ateşi kısmak, gelen müşteriye ağırlamak, nargile ve çay parasını ödemediği gibi duranlara dikkat etmek, belediye memurlarına yanıt vermek, içtikleri bedava çaylar yüzünden adı “Kızılay” a çık-

mış polis karakoluna çay, kahve, meşrubat yetiştirmek onun hep aceleyle yapması gereken işlerdi.

Adalar vapurunun gelmesi, iskeleye yanaşıp yolcularını indirmesi, yeni yolcuları alıp iskeleden ayrılması, fakat daha da önemlisi Bursaspor maçının olduğu pazar günleri, taraftarları taşıyan Yalova vapurunun iskeleye yanaşması, maç sonunda yine aynı vapurun büyük bir kalabalıkla, maçın sonucuna uygun bir hengâmeyle köprüdeki iskeleden ayrılması, onun hep kollaması gereken, aceleyle hareket etmesini gerektiren zaman aralıklarıydı.

Babam, bizim için nasıl bir gelecek düşündüğünü hiç anlatmadı, ama sürekli düşünceliydi. Bildiğim, iki oğlunun da üniversite okuyup adam olması için çalıştığıydı. Nitekim başarılı da oldu.

Ne demekti adam? Ahmet Çakar'ın "Adam gibi adam"ı mı? Hiç de öyle olmamalı. Takım elbiseli, beyaz gömleklili, kravatlı adam... Ama şimdilerde anladığım bir şey var, o da şu: Asıl büyük adam babamdı.

Sabahın üçünde kalkıp Harem'den arabalı vapurla geçirdi Sirkeci'ye. Daha Galata Köprüsü trafiğe açılmadan, köprüyü Eminönü'nden Karaköy yönüne doğru hızlı adımlarla geçip merdivenlerden aşağıya iner; Köprüaltı'ndaki kahvehanesine varırdı dördü birkaç dakika geçse. Sabahın dördü! O saatte sebze-meyve haline gidenlerle balığa çıkanlar dışında herkes sıcacık yatağında, derin bir uykudadır. Peki, babam ne kadar uyuyordu? Gecenin üçünde uyandığında neler geçiyordu aklından? Çocukluğunu, annesiz geçen yaşamını mı düşünürdü? Bu erken uyanışlarla insan ömrünün kaç saati, kaç günü eksilirdi acaba? Çalar saatin ziliyle uyandığında, yatağının kenarına oturup bekler miydi

biraz? Oturduğu da olmuşsa eğer, neyi özlerdi o anlarda, neyi dilerdi? “Dön, gir yatağa ve bir daha da bu saatte kalkıp işe gitme!” diye söylenir miydi kendi kendine, yoksa doğduğu köyü düşünüp anasız babasız büyüdüğüne mi hayıflanırdı için için? Yaşamı tezgâhta sigara, büfede sandviç, kahvehanede çay satmakla geçmişti. Gelecekte ne umabilirdi ki? Uçağa yetişmek için, derse geç kalmamak için ya da başka herhangi bir nedenle sabahın erken saatlerinde uyanmak zorunda kaldığım her seferinde, aklıma gelir babamın sabahın karanlığında yola çıkmaları. Evimizi Rıhtım’a bağlayan yokuşu “rüzgârın oğlu” edasıyla inişini gözümün önüne getirir, o zamanı tekrar yaşarım. Hayal meyal hatırlıyorum, birkaç defa beni de yanında götürmesini istemişim kendisinden.

Babamın bindiği Üsküdar otobüsünde herkes birbirini tanırdı; o yıllarda Boğaziçi Köprüsü henüz açılmamıştı. Harem’den bindiği arabalı vapurda, sabahın dördünde yolculuk edenler de hep aynı kişilerdi. Halde çalışanlar, kahvehane açanlar, göreve giden polisler, görevden gelen bekçiler ve işte böyle gecesi gündüzüne karışanlar...

Üstü mermer masaların etrafında oturan, polis emeklisi, adam gibi adam Ocağcı Musa dayının gecedен çamaşır suyuyla yıkadığı pırıl pırıl bardaklarda yeni demlenmiş çaylarını yudumlayan ve birazdan sefere çıkacak olan kayık sahibi balıkçıları, kahveye vardığında, “Selamünaleyküm” diyerek hürmetle selamlardı İbrahim Bey. Ekmek teknesinin bu özel müşterilerine karşı beslediği minnet duygusunu her zaman hissetmişti. Onlar, her sabah aynı saatte sifteh yaptığı insanlardı. Ancak bu duygu bağı iki taraflıydı. Hep-

si aynı saygıyla, bazıları yerinden hafifçe doğrularak, bazılarıysa oturuşuna çekidüzen vererek “Aleykümse-lam” derlerdi.

...

Ellili yaşlarımin bir sabahında, bütün bu adaletsizliğe isyan ettim. Beni Frankfurt’a, kitap fuarına götüreceğim uçağa binmek için akşamdan kurduğum telefonumun alarmıyla zamanında uyandığım halde, bir süre yatağın kenarında oturup, neden sabahın bu erken saatinde uyanmak zorunda olduğumu düşündüm. Beynimin nöronları gitmekle kalmak emri arasında mekik dokuyordu adeta. Yapacağım konuşma bile hazırdı. Aniden ne yapmak istediğime karar verdim; sıcak yatağıma ve beni çağırın uykuya geri döndüm.

10

Adım Aurora...

Karşımda makyajını yapmakta olan iki çantalı sarışın bir kadın, birkaç kez başını kaldırıp onu izliyor muyum diye bana baktı. Bir-iki kez göz göze geldik. Usta bir heykeltıraşın elinden çıkmış gibi görünen düzgün burnuna bakmaktan kendimi alamıyordum. Yüzündeki ifade, bu ısrarlı bakışım karşısında değişmedi. Kahverengi kol çantası, bej renkli alışveriş çantası, yine bej renkli kaşkolü, ten rengi naylon çorapları, kahverengi çizmeleri, koyu kahverengi ceketle manto karışımı kabanı ve çok değil, birkaç saat öncesinden kalan ih-

tiraslı, karanlık, sıcak bir gecenin sonundaki huzurun işareti olarak yorumladığım boynundaki kırmızılıklarla yeni bir güne başlayacaktı.

Ayağa kalktı; koyu kahve kaşmir kabanı, altındaki kahverengi eteği bu satırlara dökülene kadar zihnimde yer etti.

Sanki ben yoktum. Evet, ben yoktum onun için. Metroya binerken takınmış olduğu yüz ifadesiyle indiği zamanki arasında bir hayli fark vardı; etrafıyla ilgilenmeden, Saint-Lazare'da yeni bir trene binmek üzere bulunduğumuz araçtan indi.

Birbirlerinin iPhone'undan gidip gelen mesajları okumaya çalışan meraklı gözler, bir an için başlarını kaldırıp bana ve benim baktığım yöne kısa bir an için de olsa göz atmışlardı.

Metronun gürültüsü her an değişen bir ses gibi duyuluyordu. Bazen bir cızırtı, bazen takur tukur bir gürültü, açılıp kapanan kapıların habercisi gibi kalkıştaki sesle hızını artırdığı sıradaki gürültü, hızın en üst düzeyde olduğu sıralardaki ses, virajı dönerkenki ses, yavaşlarkenki, dururkenki ses hep apayrı ses. Ağlayan çocuk... Sorularını soran çocuğun babasıyla, anne ve anneanesiyle diyalogu... Kalın Moleskine ajandasını kontrol eden genç kız... Saksofon çalan müzisyenin avurtlarını şişirişini izleyen vagondaki yolcular...

Gözler kapıların üstlerinde durakları gösteren ışıklı panolarda... Hattın ortalarına doğru yüzleri biraz daha gülen yolcular biniyor trene.

Karşımda oturan siyahi bir kadın not tuttuğumu fark etti bile. Siyahi kadının yanında yirmili yaşların başında bir genç kız bir yandan iPhone 5'yle müzik dinlerken, elindeki *Le Monde* gazetesinden “Un Nobel de la paix pour une Union en crise” başlıklı yazıyı okuyor.

Tarih 13 Ekim 2012 olmalı!

Sarışın kız, istasyonlardan birinde inince ben de indim.

Her yolun Raspail ile Vaugirard'ın kesiştiği o noktaya çıktığı bir bölgedeydim. Alliance Française'e uğramak ya da Jardin de Luxembourg'da dolaşma seçenekleri geziniyordu beynimin kıvrımlarında.

Onunla konuşacağımı hiç düşünmüyordum bile...

Bir-iki adım önümde, elindeki haki çantasıyla dolaşır gibi yürüyen “Tanrının Kızı” aniden durdu; Ramses suratı, donuk gözleriyle bana bakarak “Monsieur Latif,” diye adeta önümü kesti.

“Jardin de Luxembourg'da dolaşalım mı?” derken hiç de gülümsemiyordu. Şaşırılmış, hatta biraz korkmuşum. Adımı nereden biliyordu?

Kahverengi deri montunun altında vücudunun bütün hatlarıyla, uzun bacaklarına yapışmış pantolonuyla bana “hadi gel,” diyen bir ajan gibiydi. Sıkı sıkıya tuttuğu çantanın içinde beyaz bir MacBook vardı.

Sert yüz hatları, sağlam çenesi, kendinden emin tavırlarıyla dövüş sporlarından en az birini çok iyi bildiğini düşünmeye başladım. Güzeldi, çekiciydi, bana adımla hitap etmişti. Onun dediğini yapacaktım.

“Adım Aurora, arkadaşlarım bana Auro da der. Ben Tanrının kızı Auro, çok soğukkanlıyım. Her sabah

Bizans'ın kapılarını açarak güneşe yol veririm. Bakışlarım sert, yüz hatlarım belirgin ve kusursuzdur. Boyum bosum, endamım ve bakışlarım mermerden oyulmuş bir Afrodite heykelini andırır. Yüzyıllarca Akdeniz'in derinliklerinde kimsenin görmediği, bakir bir karanlıkta, yosunların, balıkların sürtünmesinden başka kimsenin dokunamadığı ben Auro, Tanrının kızı...

Daha bugüne kadar hiçbir erkeğe ait olmamış ben...

Kendimi beğendiğimi söyleyenler var; problemliler olduğumu, soğuk olduğumu iddia edenler... Yatağıma girip benimle olamadan kalkıp gidenler, hep aynı tipte suçlama yapanlar, onların olabilmem için benim olabilmeleri gerektiğini unutanlar... Ben Bizans'ın güneşine hasret, Boğaz'ı nehir zanneden, o sulara boğulmak isteyen güzeller güzeli Aurora, alınma yazılanları adeta kendim planladım.”

...

Jardin de Luxembourg'un toprak zemininde çekine çekine yanında yürüyordum. İsmimi biliyordu. Kendinden emin duruşu, bakışıyla pek çok şeyi bildiği belli olmasına rağmen kendisine soru sorulmasına fırsat vermeyecek kadar da kararlıydı.

“Bu bahçe bana Bizans'ı düşündürür hep,” dedi.

Bizans kelimesi ne kadar da sihirliydi; gökyüzü birden karardı, büyük bir bulut geçiyor olmalıydı. Her ikimiz de oturduğumuz banktan senato binasının saatine baktık. Henüz dört olmamıştı, ama hava karar-mış, sıcaklık düşmüş, yaklaşan sağanak yağmur parkta dolaşanları, oturanları bir telaşa sokmuştu.

Hızlı adımlarla uzaklaşanlar, koşuşanlar, çantalarını son bir kez şemsiyeleri yanlarında mı diye kontrol edenler, adeta yönetmenin “motor” sesiyle hareketlenen bir film stüdyosundaki ortamı andırıyordu.

Ben ve Aurora yan yana, yeşil ahşap bankta hiç konuşmadan bir saate, bir gökyüzüne ve çoklukla da konuşanlara bakıyorduk. Ani bir gök gürültüsüyle Aurora biraz daha bana yaklaştı. Sağanak yağmur saçlarını ıslatmış, bal rengini daha koyu bir renge dönüştürmüştü. Islandığını hiç umursamıyordu, sadece çantasından çıkardığı bir naylon poşeti bilgisayarın dışadönük kısmının üzerine geçirdi. Ardından biraz daha bana sokuldu ve bir süre sonra başını omzuma dayadı.

Yağmur bütün şiddetiyle devam ediyordu. Duracağı yok gibiydi, ancak ikimiz de yerlerimizden kalkmak istemiyorduk. Biraz ileride, kulübesindeki jandarma sık sık bize bakmaktan kendini alıkoyamıyordu. Tanrının kızı Aurora ve ben sıırılsıklam birbirimize sokulmuş, ama yağmuru umursamayan bir tavırla yine bir saate, bir gökyüzüne bakıyorduk. Artık pek gelen giden de yoktu. Bu yüzden etrafa bakmaktan ziyade zaman zaman gözlerimiz jandarmayla kesişiyordu. Jandarmanın meraklı, anlamlı bakışlarından sıkılmıştım. “Kalkalım,” dedim. Hiçbir şey söylemeden kabul etti. Koluma girdiği taraftaki omzunda çantasını taşıyordu. Ben ve Aurora, aramızda çantası, içinde bir MacBook, Jardin de Luxembourg’un tam orta yerinde havuzun kenarında durduk; havuzda terk edilmiş ahşap kayıklara bakıyorduk. Aurora bana döndü; ıslak saçları, büst gibi yüzünün her kıvrımından süzülen iri damlalar, kalın, biçimli dudakları içimi gıdıklıyordu. Dudaklarımı dudaklarına yaklaştırdım, gözlerini kapadı ve kendi-

sini bana bıraktı. Zamanın nasıl geçtiğini bilemedik. İki âşık gibi orada, sağanak yağmurun altında sırlıslık- lam öpüşüyorduk. Artık ne saati, ne gökyüzünü, ne de uzaklaştığımız jandarmanın meraklı bakışlarını görüyorduk. Bir süre sonra üşüdüğümüzün farkına vardık. Sıcak dudaklarının üzerinden soğuk yağmur damlaları süzülürken öpüşmeyi durdurdu. Elimi tutup beni kendisine çekti. “Gel benimle,” diye fısıldarken ıslak dudaklarını hissettim kulağımda.

Parkın Guynemer sokağına bakan binalardan birinin beşinci katına, iki kişilik asansörün gıcırdayan yavaşlığında birbirimizin gözlerinde eriyerek çıktık. Nasıl geçen bir zaman aralığıydı bu; çok yavaş çıkmasına rağmen asansör çabucak katları tırmandı... Asansörün karşısındaki eski ahşap kapıyı, Parislilerin çoğunlukla kullandığı uzun sarı anahtarıyla açtı. İçeri adım attığımız gibi beni pencerenin önüne sürükledi. Havadaki bulutlar parkın üzerine karanlıkları taşıyordu. Her yer yemyeşil, toprak ıslak ve insansızdı. Havuzun içinde terk edilmiş bir-iki oyuncak tekne. Pencerenin önünde ayakta öpüşmeye başladık. Aurora üzerindeki ıslak deri montu yere bıraktı. Ahşap parke ıslandı, rengi koyulaştı.

Sabaha karşı artık Tanrının kızı Aurora bakire değıldi. Birbirimizin geçmişine ilişkin hiçbir şey bilmek istemiyorduk. Aslında her ikimiz de geçmişı dile getirerek, anın sihrinin bozulmasından korkuyorduk.

Zaman beni o, onu ben yapıyordu. O bana yaklaşmıştı, ben ona; bilip dile getiremediğimiz gizemli bir geçmişin birikimi omuzlarımızda bir ağırlıktı. Senatör Marie-Françoise’ın kızı mı güzeldi, sevgilisi olan ben

mi çekiciydim; çekiciliğim nedendi? O gün, o metroda nasıl karşılaşmıştık, geçmişle yapılması gereken bir hesaplaşma mı olacaktı?

11

“Boarding”

Kopenhag Havalimanı’nda hava kararmaya başlamıştı. Bu, bir 12 Kasım günü için olağan bir durumdu. Sağanak yağmurla birlikte esen şiddetli rüzgârda bir banliyö treni, kabloları koparıp beraberinde sürüklediği için trenler çalışmıyordu.

Bulduğum yerde, ben de dahil olmak üzere herkes havaalanındaki uçakların iniş ve kalkışını seyrediyordu. Dışarıdaki atmosfere büsbütün uygun renklerin kullanıldığı havaalanı, gerçekten de harika, çağdaş ve modern bir mimarlık örneğiydi.

Işıklı panoda, uçağım için *boarding* anonsu yazılıydı.

12

Kalemlerim ve masam

Bugün birdenbire kalemlerimi özlediğimi hissettim. Dolabımı açtım; o sevdiğim kalemlerden iki tanesinin mürekkeple dolu olup olmadıklarını kontrol ettikten sonra cebime yerleştirdim. Biraz rahatladım galiba. Defterimi çantama koyarken acele etmem gerektiğini

düşünüyor, hemen bir şeyler yazmak için sabırsızlanıyordum. Neyi, ne zaman, nasıl yazacağımı düşünmek, dolmakalemimin ucundan akan mürekkebin beyaz kâğıda bıraktığı harfleri izlemek, düşünürken gözlerimin kalemin altın kaplama, sarı beyaz ucuna takılı kalacağını bilmek... bütün bunlar beni heyecanlandırıyordu.

Evden çıkmadan dönüp bir kez daha masamın üstüne göz attım. Masamda Fransa'dan aldığım Alman malı *UHU stic 40g e*, dev sarı bir tüp, çizgili çizgisiz *post-it*'ler. İsveç malı *Rapid Supreme 51* zımba, Flash USB bellekler, hepsi yerli yerindeydiler.

13

Bir parça İstanbul

Üzerinden sekiz yıl geçti. Bir cumartesi günü Jardin du Luxembourg'dan geçerken karşılaştım, sevişirken eğri büğrü parmakları gözükmessin diye çoraplarını çıkarmayan Yağmur'la.

...

Onunla seviştiğim günlerin öncesinde ve sonrasında kimlerle mi karşılaştım hayatımda? Hepsini bu sevdiğim bahçeye davet edecektim. Her birinin en az bir kere sorduğu, şimdiye dek kaç kadınla birlikte olduğumun yanıtını verecektim onlara.

Hem birlikte olduğum bütün kadınlar, hem de bütün bir İstanbul...

Her kadında okumak, görmek, yaşamak istediğim bir parça İstanbul'du. Belki de Haydarpaşa Lisesi'ni bitirip İstanbul'a doyamadan, önce İzmir'e ve ardından Fransa'ya gidişimin verdiği bir doyumsuzluktu bu; doğduğum, büyüdüğüm kente olan aşk.

Jardin de Luxembourg'un önünden geçerken, Paris'e gittiğim ilk yıl altı-yedi ay yaşadığım Rue Guynemer'deki sekiz numaralı binaya baktım. Hizmetçiler için yapılmış küçük stüdyolarından birinde kaldığım bu binanın asıl daireleri, 300 m² civarındaymış. Eski evimin hemen yakınındaki La Procure'e gidip İstanbul'a dönmeden önce, biri Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş hocama, diğeri de kendime olmak üzere, iki adet Fransız Anayasası kitabı almak istiyordum.

La Procure'deki kasiyer kız benimle ilgilendi. Bilgisayarında birtakım sayfalara girip çıkararak küçük kitapçığın büyük boyutta olanını aradı; sonunda da üzgün bir yüz ifadesiyle bulamadığını belirtti.

14

DSK

Acıkmıştım, onu arayıp Galeries Lafayette Gourmet'de buluşup buluşamayacağımızı sordum.

Başka bir yerde yemeğe davetliymiş. Oysa dereotuyla marine edilmiş füme somon yemek istiyordum. Bir kadeh Sincère, Président marka tereyağı, kızarmış tost ekmeği ve yanında da ince ince dilimlenmiş füme somon...

Yeni satın aldığım 21 Mayıs 2011 tarihli *Marianne*'yi, bir ara göz atmak için çantamdan çıkardım. Daha önce İstanbul'da, The Marmara'da iki kez birlikte yemek yediğim başyazarın yazısını okumaya başladım.

Jacques Julliard, "DSK'nin Ardından" başlıklı yazısında, bir yandan kısaca DSK olarak adlandırılan IMF'nin eski başkanı Dominique Strauss-Kahn'ın siyaset sahnesinden düşmesiyle her şeyin değişeceğini söylüyor, diğer yandan da bu öngörüsünden pek emin olmadığını belirtmekten çekinmiyordu; böylece kendisine bir kaçış yolu bırakmıştı. Bazıları, DSK için ağzına geleni söylüyordu o günlerde. Ona göre de küçük düşürülmesinde şaşılacak bir şey yoktu; ağır hapis koşullarını hak etmişti.

15

Hayalin içindeki gelecek!

Bütün Avrupa'da olduğu gibi Fransa'da da çok iyi eğitim almış milyonlarca genç, kendi geleceğine kuşkuyla bakıyor.

Onlar için gelecek ne mi? Her şeyden önce bir iş, sonra bir ev, bir otomobil, haftada 25-30 saat çalışarak kalan zamanı yazlık evlerinde geçirebilmek, yolculuk edip yeni yerler görebilmek, bütün güzel filmleri seyredebilmek, bütün iyi kitapları satın alabilmek... Ve altmışından önce emekli olabilmek; uzun süreli, sözcüğümleri iki aylık yaz tatillerine gidebilmek. Bunların hepsi içten içe hayalini kurdukları geleceğin bir parçası.

Gösteri yapanların metotları hep aynı kaldı. Sadece hızlı iletişim, o da devletin/hükümetlerin müsaade ettiği ölçüde. Ama devletin, hükümetlerin metotları ve de silahları çok değişime uğradı. TOMA'lar, elektrikli coplar, plastik mermiler ve istihbarat... Bu yüzden gelişmiş ölçülerde '68 olaylarının bir benzerinin yaşanması çok zor!

Ve elbette kapitalist dayanışma!..

16

Her yerde direniş

19-21 Mayıs 2011 tarihleri arasında gençlerin İspanya sokaklarında yaptığı gösteriler, Fransız medyasının pek ilgi göstermediği, sanki bilinçli biçimde halkın algısından uzak tutulan kitlesel bir hareketti. Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki "Arap Baharı"na kavramaya, tam da bir yere oturtmaya çalışırken şimdi sıra Avrupa'da mı?

Avrupa, gençlerin –geçmişteki 68 kuşağını hatırlatan– bir hareketine mi sahne oluyordu? Bunlar bir hayli düşündürücü konular. Sık sık kullandığımız "Ava giden avlanır" atasözü, bu toplumsal olaylarda karşılık bulur mu? Bakalım bu defa nasıl sonuçlanacak? Belki de başlamadan biter!

Sosyal medya başta olmak üzere tüm iletişim araçları egemen güçlerin kontrolü altında. Tüm ülkelerin hükümetleri bir yerde dayanışma içinde olmayı tercih ediyorlar. Polis her yerde biber gazı kullanıyor. Benzer olaylar Türkiye'de de oldu. Gezi Parkı direnişi. Yaşam

tarzlarına yapılan müdahaleyi protesto eden gençlerden on ikisi bir gözünü, altısı yaşamını hükümete karşı ayaklanmalarda kaybetti. Artık dünyanın her yerinde düzene karşı isyan an meselesi. Türkiye, Almanya, Fransa ve Ukrayna örnekleri yaşanıyor. Her şeyin her an bir pamuk balyasını tutuşturabilecek bir kıvılcıma baktığı çağdayız. İktidardakilerin korktuğu, çekindiği bir dönem yaşanıyor.

17

“Kodak sarı kutulu film”

Frankfurt Havaalanı’nda güneş az önce battı; gökyüzünün açık mavisi yerini yavaş yavaş laciverte bıraktırken, karşıdaki piste bir 328-100 Lufthansa geldi. Uçağın çevresi, sırası ve süresi planlanmış bir dizi işi ezbere yapan, fosforlu sarı yelekler giymiş görevli ve onların araçlarıyla doldu bir anda. Oturduğum yerden, kabinlerinde son kontrollerini yapan pilotları izliyordum. Bakışlarımı çevrede biraz daha gezdirince, tutkuyla öpüşen iki gence gözüm takıldı. Üzerlerindeki giysilere bakınca, varlıklı Alman gençleri olduklarını anladım. Hafta sonunu Paris’te geçirmeye hazırlanıyor olmalıydılar; biraz alışverişle, biraz da kültürel etkinlikle vakit geçirip, aşklarına Seine Nehri’nden esen hafif rüzgârlı bir pencere açmak istiyorlardı herhalde.

Caviar Petrossian Paris'in kısa boylu, genç garsonu yanıma yaklaştı ve benden izin isteyerek kadehimi tekrar doldurdu. Yeniden kızarmış tost ekmeği, fûme somon ve Président marka tereyağı istedim, bir yandan da *Marianne*'nin sayfalarını çeviriyordum. Uyuyan bir bebek fotoğrafının kullanıldığı sayfa ilgimi çekti. AXA, dergideki tam sayfa reklamında, fotoğraftaki Emma'nın üç kilo yedi yüz gram ağırlığında olduğunu ve önünde tam yüz yıllık bir yaşam süresi bulunduğunu iddia ediyordu. Dünyanın en büyük sigorta şirketlerinden biri sayılan AXA, gittikçe artan ortalama yaşam süresine göre iletişim stratejilerini yeniliyor olmalıydı. On binlerce Euro ödediği bu beşinci sayfa reklamıyla kim bilir kaç kişiyi hayat sigortası fonuna kayıt olmaya, AXA'dan ömür boyu sigorta poliçesi satın almaya ikna etmiştir...

1938'de Yahudi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Jean-François Kahn, 1984'te yayımlamaya başladığı haftalık *L'événement du jeudi* adlı dergisi ekonomik sıkıntıya girince, 1997'de Bourgogne'deki köy evine kapanarak *Marianne*'yi planladı. Provokatör gazeteci Kahn, herkesin sözüne sahip çıktığı, saydığı solcu kimliğini uzun yıllar taşıdı. Laik, solcu ve dobra... Ama 16 Mayıs 2011'de, *France Culture*'de yayımlanan bir söyleşisinde DSK'den yana çıkıp, "Hizmetçilerle böyle ufak tefek şeyler olur," anlamı taşıyan görüşler sergileyince gazetecilik yaşamı sona erdi.

...

Sarışın güzel kadın oturmakta olduğu bardan servisin kapandığı gerekçesiyle kibarca kaldırıldı. Halbu-

ki Lafayette Gourmet'nin kapısında saat 21.30'a kadar açık oldukları ve saat 21.00'e kadar servis yapıldığı yazılıydı; saat daha 21.00 bile olmamıştı! Birden Ciltçi Doğan Ülgenci'yi karşımda gördüm; yanılmış olamazdım, ta kendisiydi işte. Az önce bana da hizmet etmiş olan garsondan üç dilim füme edilmiş Alaska somonu paketlemesini istedi.

Ördek yüzlü garson, hesabı almak üzere kasaya geçtiğinde sırtıyordu. Onun yüzünde gördüğüm ifadeyle Doğan Ülgenci'ninki arasında görülmeye değer çarpıcı bir tezat vardı. Ülgenci, göz nuruyla kazanılmış, alinteriyle ıslanmış gıcır gıcır 50 Euro'yu garsona uzattı. Para elinden çıkarken, bir an için o zamana dek yapmış olduğu çeşitli ciltleri aklından geçirdi: Şemse, Çeharkuşe, Lake, Zerbahar, Müşebbek, Yazma, Ebrulu, Kumaş, Zerduz, Zilbahar, Yekşah ve Murassa...

İnce ince kesilmiş füme dilimlerden ayırdığım parçaları, tereyağı sürdüğüm kızarmış tost ekmeğinin üstüne dikkatlice yerleştiriyor; üzerine limon sıktıktan sonra küçük dilimlere bölerek ağzıma götürüyordum.

Kapağında 21-27 Mayıs 2011 tarihi çok ince puntolarla yazılı olan *Marianne*'nin 735. sayısından gözümlü ayıramıyordum. Daha bir-iki gün önce televizyonda, *Marianne*'nin kurucusu Jean-François Kahn, "le President français a droit de cuissage sur tous les françaises," demişti. Başka hangi ülkede bu böyle olur diye düşündüm. Bundan "Fransa Cumhurbaşkanı'nın tüm Fransız kadınlarıyla birlikte olma hakkı var!" anlamında bir şey çıkıyordu. Ünlü gazeteci-yazarın da bu cümleyi durduk yere söylemediği çok belliydi. Son üç cumhurbaşkanının kadınlarla olan ilişkilerine ba-

kılırsa pek de haksız sayılmazdı. Mitterrand, Elysée Sarayı'nda iki eşli olarak yaşamadı mı?

V. Cumhuriyet'in ilk sosyalist cumhurbaşkanı, medya nikâhsız eşinden olan kızı Mazarine'den bahsetmesin diye çok özel bir haber alma servisi oluşturmuştu. O dönemde tüm gazeteciler izlendi ve dinlendi, ama sonuç değişmedi; sonunda skandal patladı. Elysée Sarayı'nın bodrum katına kurulan dinleme odaları her yerde konuşulur oldu. Tanrı gazetecileri dinletiyordu! Mitterrand, cumhurbaşkanlığının ilk dönemlerinde, özellikle 1983-1986 yılları arasında, teröre karşı önlem alma gerekçesiyle kurdurduğu bir hücreyle yüzlerce kişiyi dinletmişti. Böylece hem kızı Mazarine hakkında yazılacak yazıların önüne geçeceğini, hem de politik başarısını engelleyebilecek herhangi bir çalışmayı önceden haber alacağını düşünüyordu. Haber ilk defa, *Le Canard enchaîné* (Zincirlenmiş Ördek) adlı gazetede, 10 Mart 1993'te manşetten verildi:

“Les grands travaux du Président, L'Élysée branché sur le tout à l'écoute.”⁽⁴⁾

Kısacası bu durum Cumhurbaşkanı'nın en önemli çalışması olarak kamuoyuna takdim ediliyordu! Sonunda gayrimeşru kızını bahane eden Mitterrand'ın emriyle de olsa, dinlemeyi yapanlar tutuklanıp başka marifetleriyle birlikte çeşitli hapis cezalarına çarptırıldılar; ama atı alan Üsküdar'ı çoktan geçmişti bile...

...

⁽⁴⁾ “Başkanın büyük çalışmaları. Herkes Elysée tarafından dinlemeye alınmış.”

Okumaktan sıkıldığım, bir ara çantama soktuğum *Marianne*'yi, göz atmaya devam etmek için tekrar çantamdan çıkardım. *Marianne*'nin kapağında fotoğrafı bulunan Dominique Strauss-Kahn'ın sakalları uzamıştı; yere bakan gözleri düşünceli olduğu izlenimini veriyor, yüzü yorgun görünüyordu. Tutuklandığı güne kıyasla epey farklı bir görünümdü bu. Fotoğrafının üzerine, *photoshop* yardımıyla DSK harfleri yazılmıştı.

Başyazarın yazısını bir kez daha okudum. O sırada garson kız, masamı toplamak için yaklaştı, kahve isteyip istemediğimi sordu. "Hayır," dedim. Ama verdiğim yanıtta pek hoşlanmamış gibi baktığını görünce, "Belli olmaz, belki birazdan içerim," diyerek sözlerimin devamını getirdim.

...

Nihayet hava tamamıyla karardı. Uçağım, o meşhur Alman disiplinine uygun bir şekilde yolcularını aldı. Yanımdaki kızın elinde tuttuğu kitap dışında, etrafta gördüğüm, uçağın sağında solunda okuduğum her yazı Almancaydı. Genç kız, bana çok tanıdık gelen bir kitabı, Elizabeth Kostova'nın *The Historian*'ını İngilizcesinden okuyordu. 16. bölümden itibaren okumaya başladı. Okuduğu her sayfayı çevirip arkaya katlıyordu. Böylelikle ben geride kaldığımda okuyamadığım satırlar oluşuyordu:

"Ona dikkatle baktım, ama tekrar konuşmaya başlamıştı bile. 'Şuradaki kahvelerden birinde sıcak çay içelim' dedi. 'Başka bir şey istemiyorum şu anda, ya sen?' Yüzündeki –yakışıklı ve anlayışlı diplomat yüzündeki– gölgeler ilk kez dikkatimi çekiyordu; sanki uykusunu almamış gibi gözlerinin altında beliren hal-

kalar burnunu iki yanından kıştırılmış gibi duruyordu. Yerinden kalktı ve gerindi, tedbirsizlik eseri pervazlardan dışarı son bir kez baktık. Babam bana sarıldı ve sanki düşmemden korkuyormuş gibi biraz geriye çekti.”⁽⁵⁾

Uçuş öncesinin rutini olan önlem uyarılarından hemen sonra pilot ışıkları tamamen söndürdü. Uçağımız, mavi renkli “Frankfurt Airport” panosunun yanından döndü. Yerdeki bariyerlerin arasına sıra sıra dizilmiş kırmızı ışıklar, ortalıkta gidip gelen araçlar, Lufthansa’nın dev teknik bakım atölyesi, yakıt tankları, park halindeki öteki uçaklar, yüklenmeyi bekleyen yüzlerce metrekareye yayılmış navlunlar...

Gözüme takılan mavi yeşil ışıklar, yük almayı bekleyen kargo uçakları; yeniden dizi dizi kırmızı, mavi, yeşil ışıklar...

Derken, aniden havalandı A321-100.

Pencereden aşağıya baktım, her şey ıslık ıslık oldu. İp gibi uzanan ışık şeridi, uçağım yükseldikçe titreşen ışık huzmelerine dönüştü. Yanımdaki genç kızın okuduğu kitabın her sayfasında, başlık ve sayfa numaraları arasında küçük, ince bir desen vardı. Kızın beni fark ettiği yoktu; biraz önce açtığı tepe lambasının aydınlatığı dizlerinin üstüne dayadığı kitabına dalmıştı. 128. sayfadaydı. Başını kaldırmadan kitabın satırları arasında gidip geldiğine göre, zaman tüneline bir hayli uzaklara düşmüş olmalıydı.

⁽⁵⁾ KOSTOVA, Elizabeth, *Tarihçi*, İnkılâp Kitabevi, 2005, s. 128.

Bir an, kendimi Muhammed Musaddık gibi görme-ye başladım. Henüz onun yaşlarında değildim, ama yine de sık sık aklıma geliyordu. Ortadoğu'nun gelmiş geçmiş en karizmatik politik karakteri o olmalıydı. 21 Temmuz 1952 nasıl bir gündü! Zor bir dönemde iktidara gelmiş, çok zor günler yaşamıştı. Petrol işçilerinin grevi devam ederken, Amerikan casusları her yerde cirit atıyordu. Köşe başlarında, meydanlarda çatışma, silah sesleri, yaralananlar, ölenler... Akşama doğru radyolardan bir ses duyuldu. Yaşlı, yorgun, hastalıklı bir ses konuşuyordu. Herkes evinde, kahvede, arkadaşında, akrabasında, misafirlikte radyo başındaydı.

Bir devir açılıyordu. Bir saat öncesinde davet edildiği saraydan yeni kabineyi kurmakla görevlendirilmiş Ekselansları Musaddık, İran Başbakanı olarak halkına sesleniyordu.

“Kodak Sarı Kutulu Filim” yazısıyla Kodak Verichrome Film reklamının yapıldığı 30 Temmuz 1952 tarihli *Cumhuriyet*'e göre, İranlılar Amerikalıların ülkeyi terk etmesini istiyorlardı. Yine aynı gazetede Türkiye Umum Mümessili Şerafettin Alemdar ve kardeşleri, Amerika'nın harika buzdolabı Servel'i tanıtmakta: “Gazyacağıyla işler...” Reklamda, 1950'lerin Amerikasını temsil eden bulutlara kadar yükselmiş gökdelenlerin önünde buzdolabı sergilenmekteydi. Buzdolabının kapısına iliştirilmiş etikette, “Elektriğe ihtiyacı yoktur, her yerde çalışır; 24 saatte 1 litre gazyağı sarf eder” yazılıydı.

...

Bu sırada gelen haberlere göre İran sokaklarındaki kargaşa, yağma durmuş, hükümet güvenoyu almış ve başta parlamento üyeleri olmak üzere herkes “Yalnız askeri misyon mensupları değil, İran’da vazifeli her Amerikalı gitmelidir,” diyordu. 1 Ağustos tarihli *Cumhuriyet*’in verdiği habere göre, İran parlamentosu Musaddık’a altı ay boyunca ülkeyi tek başına yönetme yetkisini vermişti: “İran Meclisi dün Musaddık’a diktatör salahiyetleri verdi.” Bir başka habere göre de Musaddık, Amerika ile petrol konusunda görüşmelerde bulunmak üzere 12 Eylül 1952’de Fransa’nın Le Havre limanından ayrılacak olan *United States* adlı lüks transatlantikte yer ayırtmış.

*“Kodak Sarı Kutulu Filim, Dünyanın her tarafında
1 Numaralı filimdir!”*

...

18

Ve ihtiyar Musaddık’ın düşüü...

Musaddık bir yıl dayanamadı. Uçaklardan atılan dolarlara dayanamayan halk bu defa istifasını istedi. Her şey halkın eliyle oldu. Gel dediler, geldi; git dediler, gitti. Birileri hep organizatördü. Şimdi o organizatörler yine sahnede. Günümüzde Kuzey Afrika ülkelerinde benzeri durumlar yaşanıyor. Paranın sahipleri aynı zamanda güç sahipleri.

Ordu, başbakanlığı ve başbakanın evini kuşattı. O, iki şahla çalışmış, ikisine de karşı çıkmış ve dürüstlü-

güyle ün yapmıştı. Yaşlıydı, sağlık problemleri vardı; ama kafasında İsmet İnönü gibi, yedi tilkinin yedisi kuyruklarını birbirine değdirmeden dolaşıyordu. Bir dönem maliye, adalet ve dışişleri bakanlıklarında bulunmuştu, engin devlet bilgisi vardı. Ordu komutanını görevden almasına rağmen kuşatma sürüyor ve gökten Amerikan Doları yağıyordu. Rüzgârın yönü değişmişti. Bu defa halk Musaddık'ın gitmesini, Şah'ın dönmesini istiyordu.

28 Nisan 1951'de başbakan olarak atanmıştı. Şah, 19 Ağustos 1953'te onu görevden aldı. Darbe olmuştu; gökten yeşil yeşil para yağıyordu.

19

Roland-Garros

Stant kasalarında biriken paraları toplamaya gelen mağaza mutemeti ve onun biraz arkasında göğsünde *sûreté* yazan, mavi gömlek üzerine siyah yelek giymiş, kırmızı kravatlı, sarı tokalı yıpranmış ayakkabılarını sürüyerek yürüyen, elinde telsizi ve bileğinde gümüş bilekliğiyle bir hayli tuhaf görünen bir Afrikalı...

Kadının biri alışverişine henüz başlamıştı. Bana baktı ve aynı anda masamdaki somon tabağına da... Oturduğum yerden bir süre onu izledim. Salına salına alışverişine devam ediyordu. O akşam, çoğu kişi gibi bir yerlere gitmeyi planlamıştı ya da birilerini ağırlayacaktı. Mağazada başkaları da vardı. Kiminin elinde şarap şişesi, kiminin elinde içinde ne olduğu belli olmayan bir hediye paketi...

Lafayette Gourmet'den çıkarken ben de kendime küçük bir kavanoz sarmısak aldım. Zeytinyağında bekletilmiş... Markası Byzance.

Byzance: l'émotion gustative.⁽⁶⁾

Dışarıya çıktığımda, Printemps'ın vitrinindeki güzel mankenler kadar yalnızdım. Cansız mankenlerin üzerindeki *haute couture* elbiselerin, eski sevgililerimin üzerinde olduğunu hayal ettim. Elbiseye göre sevgili, sevgiliye göre elbise...

Boulevard Haussmann'da, ertesi günü neler yapacağımı düşünüyordum. Gecenin loşluğu daha yeni başlamış sayılırdı. Sabah saat 11'de, Roland-Garros'ta Bedri Baykam'ın sergisinde olacaktım; daha şimdiden sergideki tabloları izliyor gibiydim...

Daniel Latif yazıyor:

Il y a comme une ambiance chaleureuse qui règne à Paris depuis le 22 mai. Ce jour-là, le quartier de la Porte d'Auteuil, habituellement désert, triste et terne, s'est transformé en un lieu radieux et coloré où les teintes dominantes sont le rouge brique de la terre battue et le vert omniprésent dans les allées du village de Roland-Garros. La progression dans le quartier d'Auteuil se fait au ralenti en raison des encombrements de voitures. Les nombreux visiteurs se pressent pour le premier jour des Internationaux de France de tennis.

⁽⁶⁾ Tat alma tutkusu.

Avant de rentrer sur les courts de tennis, je rejoins Bedri Baykam au Musée de la Fédération Française de Tennis pour l'inauguration de son exposition intitulée: "Le Musée Imaginaire de Roland-Garros." L'artiste, connu pour ses collages et œuvres néo-expressionnistes à la limite du psychédélique, est un fêru de tennis. En effet, Bedri Baykam est un ancien joueur semi-professionnel qui a remporté plusieurs championnats. A l'occasion des 120 ans de Roland-Garros, il propose au public de découvrir sa passion qui le lie au tennis à travers une exposition de tableaux-collages qui dévoilent son inconscient. Réalisées sur un support singulier, qui offre un effet holographique grâce à une technique lenticulaire, ces oeuvres créent une nouvelle dynamique. Bedri Baykam a relevé avec brio le défi de fixer un sport, en constante oscillation, qui recèle des aspects difficilement perceptibles, par les spectateurs, notamment à l'égard du mental des joueurs: "Au tennis, les rivaux s'en veulent à mort. Ils doivent lutter seconde après seconde, point par point. C'est un sport ingrat où deux points peuvent changer toute la donne d'un match" explique-t-il.

Baykam peint un Roland-Garros où l'atmosphère qui se dégage est digne d'un combat de gladiateurs dans une arène remplie de spectateurs qui assistent à leur déchirement. Au fil des tableaux, on pénètre dans l'esprit de Bedri Baykam et l'on y découvre sa muse inspiratrice Sharapova, réputée pour ses cris déconcertants pour certains, voire même irritants à la fois pour les adversaires et spectateurs, et excitants pour d'autres, qui en oublieraient les gémissements, obnubilés par la belle créature. L' "Andy Warhol turc" fait

ressortir, à travers ses tableaux, les moments intenses des matchs grâce à un jeu de profondeur et à un point de vue unique, que très peu de gens peuvent vivre: celui du joueur. Tout l'esprit de Roland-Garros y est présent, du ramasseur de balle, en passant par le juge de ligne, à la bouteille de Perrier — boisson de l'amateur de sport et non du sportif. Incrustés sous forme de bulle de bandes dessinées, au dessus de Rafael Nadal et Roger Federer, trônent les spectres d'anciens joueurs. Ces Légendes qui ont marqué l'histoire du tennis restent toujours dans la mémoire des nouveaux challengers. Tout au long de l'exposition, le spectateur est mis à l'épreuve tel un sportif. Ce dernier doit être en mouvement, à la manière d'un tennisman, pour faire ressortir la dynamique des collages en 4D. Tout comme sur le terrain, il faut bouger et se placer pour suivre l'action. Sacrée performance pour Bedri Baykam qui marque un joli coup en laissant sa griffe dans un lieu où règne la mémoire de Roland-Garros.⁽⁷⁾

⁽⁷⁾ Daniel Latif, 115000, Les Editions CVMag, 2012, Paris, s. 59-62. (22 Mayıs'tan bu yana Paris'te sıcak bir atmosfer hüküm sürüyordu. Normalde ıssız, hüzünlü ve sıkıcı olan Porte d'Auteuil semti, o gün Roland-Garros kasabasına giden yolda kiremit kırmızısının renklendiği sertleştirilmiş toprak ve sürekli karşınıza çıkan yeşilin etkisiyle göz alıcı bir yere dönüşmüştü. Araç trafiği yüzünden Auteuil'de arabalar güçlükle ilerliyordu. Uluslararası Fransa Açık Tenis Turnuvası'nın kalabalık ziyaretçileri ilk günün telaşı içindeydiler.

Tenis kortlarına girmeden önce, Fransız Tenis Federasyonu Müzesi'nde, Bedri Baykam'la "Hayali Roland-Garros Müzesi" adlı sergisinin açılışında buluştum. Kolajları ve psychedelic sınırlardaki neo-ekspresyonist eserleriyle tanınan sanatçı, aynı zamanda bir tenis âşığı. Öyle ki Baykam pek çok şampiyonluğu olan, eski bir yarı profesyonel tenisçi. Roland-Garros'un 120. yılı şerefine, kolaj-tablolardan oluşan sergisini

halka sunan sanatçı, bilinçaltımı da açığa çıkarıyor. Tekil bir destek üzerinde mercek tekniğini uygulayan sanatçı, holografik bir etki yaratan eserleriyle, yeni bir dinamiğin kapılarını aralıyor. Sürekli bir salınımla Baykam, bir sporu saptamanın zorlu görevinin altından başarıyla kalkıyor. Seyirci ve sporcular tarafından belki de hiç fark edilmeyen açılırları kapsayan bu salınım, sanatçı tarafından şöyle açıklanıyor: “Teniste rakipler birbirlerini mahvetmek ister. Saniye saniye, her puanda rekabet ederler. Bu, iki puanın tüm oyunu değiştirebileceği nankör bir spordur.” Baykam’ın çizdiği Roland-Garros, gladyatörlerin dövüştüğü arenanın atmosferini yansıtır, seyirciler de bu çekişmeyi izlemek için yerlerini almıştır. Tablolarına bakarken kendimizi Baykam’ın iç dünyasında buluruz; ilham meleştiği olan Sharapova’yı keşfeder, bazıları için kaygılandırıcı olan, bazıları için heyecanlandırıcı çılgınlıklarını görür, rakipleri ve seyirciler için kimi zaman irite edici, kimi zaman çoşturucu iniltilerini unutarak bu güzel yaratığa hayran oluruz. “Türkiye’nin Andy Warhol”u, tabloları üzerinden, yalnızca bir tenis oyuncusunun yaşayabileceği, maçın en can alıcı anlarını, derin ve benzersiz bir anlatımla gösterir. Roland-Garros’un tüm ruhu bu tabloda ölümsüzleşir, top toplayıcılardan çizgi hakemine kadar her şey... Sporcuların değil sporseverlerin içeceği olan Perrier şişesi bile vardır. Bir çizgi roman formu içinde, Rafael Nadal ve Roger Federer’in üstünde eski oyunculara da çizgi roman balonlarının içinde saygıyla yer vermiştir. Tenis tarihini yazan bu efsaneler, günümüz oyuncularının hafızalarında büyük yer etmişlerdir. Bu sergi boyunca seyirci, bir sporcu gibi teste tabi tutulur. 4D kolajların dinamiği, seyircinin kendini tenisçi olarak görmesini sağlayan hareketi yansıtabilmeli. Aynı tenis kortunda olduğu gibi, eylemi izleyebilmek için de sürekli yer değiştirmek gerekir. Bedri Baykam yaptığı vuruşla, Roland-Garros’un anısının yaşadığı yerde iz bırakmayı üstün performansıyla başarmıştır.)

Otomatik ses

Bu otobüs neden bu kadar süratli? Otomatik ses, “Mairie du 17e” diye anons etti. Gözüm sarı ışıklı panoya kaydı. Önümüzdeki durak, kaç dakika sonra gelineceği ve sonraki durağın ismi yazılıydı:

“Prochaine arrêt: le Gendre.

Arrivé: Brochant-Cardinet dans 4 minutes.

Prochaine arrêt: Square des Batignolles.”

Medya nasıl mı yozlaştı?

Hava çok sıcak, deniz masmavi. Oturduğum yerden havuzda eğlenenleri, biraz daha uzakta pırl pırl mavi denizde demirlemiş teknenin güzelliğini görebiliyorum; gözlerim kamaşıyor gördüklerimden. “O tekne benim olsa keşke” diye geçiriyorum aklımdan, ama şu elimdeki gazetelerden kurtulma isteği ağır basıyor; kendi gerçekliğime dönmem uzun sürmüyor ve az evvel aldığım taşra baskısı gazetelere göz gezdirmeyi sürdürüyorum. 2011 yılının ağustos ayındaız. Gazetelerin sayfaları arasında gezindikçe, medyanın okuyucuyu nasıl yönlendirdiğini bir kez daha somut olarak görüyorum. İnsanların Türkçeyi neden eskisi gibi güzel kullanmadığını, yapılan esprilerin neden özellikle cinsel çağrışım içermesine dikkat edilerek hazırlandığını, artık şaşkınlığın da ötesinde hayretle izliyorum.

O gün, düzenli olarak aldığım gazetelerin yanında bir de *Vatan* aldım. *Vatan* gazetesi, daha geçenlerde, 20 Nisan 2011’de, Aydın Doğan tarafından Erdoğan Demirören ve Ali Karacan’a, hediyesi 73 milyon 960 bin dolara (*Milliyet* 47 milyon 960 bin dolar, *Vatan* 26 milyon dolar) satıldı. Neden mi “hediyesi”? Daha on küsur yıl önce (şimdilerde hapiste olan) Korkmaz Yiğit isimli ünlü bir müteahhit *Milliyet*’e 285 milyon dolar ödemiş, zamanın başbakanı Bülent Ecevit’in ısrarı üzerine, biraz da milli güvenlik bahanesiyle bu satıştan vazgeçilmişti.

Aynı gün *Zaman*’da yayımlanan Taha Kıvanç imzalı bir yazı da benim “hediyeye” esprisini doğrular gibi:

“(...) Züğürtlerin çenesi bu defa da yoruluyor; iki gazete için ödenmesi taahhüt edilen miktarın azlığı herkesin dilinde... On beş yıl kadar önce, dönemin başbakanının teşvikiyle, Korkmaz Yiğit medyaya girme hevesine düştüğünde yüksek bedeller ödemişti. Yeni Yüzyıl gazetesine 75 milyon, Milliyet’e 320 milyon dolar ödeyerek... Bugün iki gazete birden yalnızca 13 milyonu peşin, kalanı aylık taksitlerle ödenecek 73 milyon dolara gitti.”

İşte, böyle “Yok pahasına satıldı” dedikoduları ayyuka çıktı, ama gazetelerin yeni sahipleri vakit kaybetmeden kurdukları, açılımı Demirören-Karacan olan, DK adlı şirketin içinde başladılar kavgaya. Bize de Allah sonlarını hayır etsin demekten başka bir şey düşmüyor. Yönetim kurulundan ardı ardına istifalar geliyormuş. Ne diyelim, hayırlısı... Halbuki Ali Karacan pek sevinmişti; 1979’da genel yayın yönetmeni

Abdi İpekçi'nin Mehmet Ali Ağca tarafından öldürülmesinden sonra babasının sattığı *Milliyet*'lerini geri aldıklarına...

Karacanın bu gazeteleri alırken hiç para vermedikleri de sonradan ortaya çıktı diyeceğim; yanlışsa günahı gazetelerin boynuna... Sahibi oldukları Number 1'in (okunuşu nambırvan!) yarısını 25 milyon dolara ortakları Demirören'e devredip, medya dünyasında kardeş kardeş geçineceklerini düşünmüşlerdi. Tabii ki ünlü Türk atasözlerinden biri daha unutulmuşa benziyordu: "Evdeki hesap çarşıya uymaz." Nitekim hesap tutmadı.

50'nin yarısı 25, gazetelere ödenecek olan 18-19 milyon derken elde kalır 6; onu da koyarsın bir kenara ya da ayırırsın acil birkaç ödemeye... Sonuç olarak, elde kaldı iki gazete ve yarım TV. Hadi hayırlısı! Çarşıdan aldım bir tane, eve geldim bin tane misali... Ne de olsa Türkiye'de atasözü, deyiş, deyim vs. hiç bitmez. Hepsisi de her zaman doğru çıkar; birilerinin haklılığını gösterir, diğerlerinin haksızlığını...

Biz dönelim gene 14 Ağustos 2011 tarihli *Vatan* gazetemize. Neden mi satın aldım bu gazeteyi? Yanıtım, "Sürmanşetindeki fotoğraftan dolayı," olacak. Türk televizyonlarının reyting krallarından Erman Toroğlu, evinin oturma odasında, onlarca yirmilik mankeni çatlatırcasına, daha geçenlerde emniyet müdürlüğüne ifade vermeye giderken taktığı gözlüklerle poz vermiş. Medya fena dalga geçmişti kendisiyle; yok kaynakçı gözlüğüymüş, yok LCD televizyon ekranı! Daha da ileri giden kimi gazeteciler, bu gözlükleri *Tempra*'nın ön camına benzetmişti.

“Erman Toroğlu, *Vatan* gazetesinin sağ sürmanşetinde oturma odasında çekilmiş bir fotoğrafiyla yer almış,” dedim; hem de John Travolta’vari bir pozla. Masasında, ünlü markaların kol saatleri ve gözlükleri sıra sıra dizili. Kocaman puntolarla yazılmış “Dalga Geçenlerin Alayı Yakında Takar” başlığı dikkati çekiyor. Çekmeyecek gibi de değil. Hemen 75 kuruş daha ekleyiverdim, her gün düzenli olarak aldığım *Cumhuriyet*, *Hürriyet*, *Sözcü* ve *Aydınlık* için ödemem gereken toplamın üzerine ve gazetelerin sergilendiği düzenekten çekip alıverdim *Vatan*’ı. Kaldığım otele gidip keyifle okuyacaktım dobra dobra konuşan bu reyting kralını.

Erman Toroğlu futbolcu, hakem, yorumcu, televizyon yıldızı, kabzımal; son dönemde de reklam filmle-
rinin gözdesi... Velhasıl iş ve para adamı. Yaş tahtaya basacağını pek zannetmem. Bu söyleşide de faka basmamıştır.

...

Ben çocukken, daha ilkokulun üç ya da dördüncü sınıfındayken, bir ciklet markasının içinden iskambil kartı büyüklüğünde futbolcu fotoğrafları çıkardı. Birçok arkadaşımınla birlikte, bunlardan onlarca, hatta kutu kutu satın alırdık. Böyle olunca, hem daha ucuza gelir hem de bir anda koleksiyonlarımız zenginleşirdi. Kutusu 10 lira mıydı neydi. Servis şoförüne alırdık bu ciklet kutularını. Servis şoförü Hamdi Bey’in akşam okul dönüşünde teslim ettiği kutu kutu cikletleri çocukça bir hevesle, heyecanla açıp, içindeki kartları biriktirmek üzere ayırırdık. Cikletlerse tahmin edeceğiniz gibi çöpe atılırdı... Ziya Şengül’ü, Can Bartu’yu, Erman Toroğlu’nu işte bu kartlardan biliyorum, sa-

rı-lacivert çubuklu formalarıyla. Metin Oktay'ı da sarı kırmızı renkleriyle... Yabancı bir futbolcunun kartına rastladığımı hiç hatırlamıyorum. Kartlar rengârenkti. O yıllarda en sevdiğim hem renkleri hem de adıyla, nedense PTT'ydi. Sonra Vefa vardı, yeşil-beyaz çizgili formasıyla; Hacettepe ve Mersin İdman Yurdu... Adları bende merak uyandırır; Vefa Bozası, Hacettepe Üniversitesi, Sarıyer Börekçisi... Bunlar bugün gene var, ama nerelerde?

Erman Toroğlu'nun futbol oynadığı yıllarda “kazma” olduğu söylenir. Futbolda defansın en sağlam adamlarına “kazma” derler. Fenerbahçe'de “Jilet” Yılmaz vardı; top geçer, adam geçmezdi... İşte bu “kazma”nın yıldızı hakemliğiyle parladı. Sonrasında da kendine özgü dobra yorumları ününe ün kattı.

Güneş gözlükleri Tempra'nın ön camına ya da kaynakçı gözlüğüne benzetilen Erman Toroğlu hocam, İstanbul Gümüşsuyu'ndaki evinin kapılarını açmış, “Hodri meydan,” diyor... Yüz adet sıra dışı gözlüğü, elli lüks saati ve on beş tane de el yapımı yüzüğü varmış. Toroğlu şöyle diyor: “Kırmızı pantolon giydiğimde de, büyük kadranlı saat taktığımda da gülmüşlerdi. Hatta Şansal Büyüka ‘Koluna düdüklü tencere mi taktın?’ derdi, şimdi alayı takıyor.”

Yeniden *Vatan*'ın birinci sayfasına dönecek olursak, sol üst manşette, yani nazar boncuklu VATAN logosunun üzerindeki yerde, kadının biri seksi bir şekilde kanepyle yer arasında uzanıvermiş; vücudunun bir kısmı kanepede, bir kısmı yerdeydi. Ben olsam kesin belim tutulur! Üzerindeki giysi ve ayakkabılar, asgari ücretle yaşayan biri için servet değerinde olmalıydı.

Bir gazeteci-yazar olarak fotoğrafın üzerindeki yazıyı ilk okuyuşta anlayamadım: “İvana çok sert: Yurdal salakmış.” Acaba bu cümleyle ne kastediliyordu? İvana çok sportif biri de, kasları mı sertti? Gerçekten anlayamamıştım. Fotoğraf, düzenli spor yapan bir kadının vücut kaslarının da sert olacağı yönünde bir anlamı çağırıyordu zihnime. Biraz düşünüp tekrar okuyunca, jetonum ancak düştü. Meğer İvana Sert pek “sert” konuşmuş ve “Yurdal salakmış!” demiş. Vay be, sertliğe bak! Ne sertti be! Bu basbayağı kabalığın da ötesinde küfür... Anlaşılan o ki, fotoğrafta göremediğimiz Yurdal adlı bir vatandaş var, o da İvana’ya göre çok salak! Ben de bunu, bu sabah Erman Toroğlu sayesinde satın aldığım gazeteden, 75 kuruş karşılığında ilk haber olarak öğreniyordum. Biraz daha dikkatlice baktığımda, o güzel bacaklardan birinin sevgili *Vatan*’ımızın logosunun üzerine uzandığını gördüm.

Ne güzel, pazar günümüzü aydınlatan (!) bir haber. Başlığın ardından nasıl salak olunacağına ilişkin bir tarif de okursak, salak olmamayı öğrenebiliriz belki, kim bilir! Fakat nerde!

“İvana, eşi Yurdal Sert’in (...) ‘Beni en yakın arkadaşım ile aldattı’ iddiasını yalanladı: ‘Onu affetmiştim. Ama Yurdal da, arkadaşı Hatem de salakmış. Or.... (orospu) çağırmişlar, birbirlerini kameraya çekmişler. Evli bir erkek, nasıl başka bir kadınla yatar? Yurdal’a bunu sormak istiyorum. Madem böyle bir şey yaptı, evlilik sözleşmemiz yok. Bu yüzden malların yarısı benim!’ 2. sayfada,” diye bir çerçeve açılmış fotoğrafın yanına. Neredeyse gözümünden kaçacaktı, vay ana-

sını sayın seyirciler! “Ivana çok sert” ama soyadı da “Sert”miş. İçimden hemen ikinci sayfayı okumak geliyor.

Haber yazımı (!) tekniklerinde bu kadar ilerlediğimizi, inanın bana, hiç mi hiç bilmiyordum!

...

Önümde duran 18-19 yaşlarında bir kız sıcaktan bunalmış olacak, pantolonunu çıkardı, güzel bacakları beni bir an için Ivana’dan uzaklaştırdı.

Bilmem kaçınıcı kez de olsa, biz gene 14 Ağustos 2011 tarihli *Vatan*’ın birinci sayfasına dönelim. Bu gazete 75 kuruşu hak ediyor! Ivana ile Erman Toroğlu’nun gözlük ve saatlerinin arasına futbol topu girmiş. Başlık: “Şikede Somut Kanıt Bulamadık.” Haydaaa!.. Sayın savcılarımız, birçok kanıt bulmuş olsalar gerek; başta Aziz Yıldırım olmak üzere, birçok kişiyi Metris’e gönderdiklerine göre... Aziz Yıldırım’ın kapalı yerde tutulmasında hayati tehlike varmış! Şekeri sürekli olarak bir yükseliyor, bir iniyormuş, ama yeterli kanıt yok. Haber şöyle devam ediyor: “Etik kurul, federasyona sunacağı mütalaayı bitirdi: Belgelerde şike ve teşvik primi için somut kanıt yok.”

...

Haberin devamında, “14 bin belgeyi 21 günde inceleyen etik kurul, F. Bahçe dahil tüm kulüplerin merakla beklediği 150 sayfalık mütalaasını yarın federasyona sunacak. Mütalaada, şike ve teşvik primi iddialarını çok net destekleyecek kanıt olmadığı” yorumu yer alıyor. Buna gerekçe olarak da “Gizlilik nedeniyle ifade alımı yapılmamıştır,” deniliyor.

Bence Aziz Bey’i ve diğerlerini hemen serbest bıraksınlar. Erman Toroğlu da Őikâyetini geri alsın. Aziz Bey, Erman’ı Lig TV’ye tavsiye etsin. Böylelikle ben de Lig TV’ye ödediğim, ödemekte olduğum paraları helal edeyim. Aksi bir durumda, haram zıkkım olsun diyelim geliyor içimden. Ama bir Őartım var: Aziz Bey ya da bir başkası, bundan böyle devre öncesinde, arasında ya da sonrasında hakem odasının, rakip oyunculara ayrılan soyunma odalarının basılmayacağına dair söz versin. Tabii ki bu dediklerim diğer başkanlar için de geçerli olsun.

Karşı karşıya kaldığımız durumun bir benzerini de, antrenörlerin futbolcu alım satım menajerleriyle ortak olmalarında görmekteyiz.

Bu olayları yaşayanların suç oluşunca “Biz bilmiyorduk,” demeleri de bir hayli ilginç!.. Usta menajer, antrenör gibisinden diğer büyük futbol adamlarımız, başlarına böyle şeylerin geleceğini acaba hiç düşünmemişler mi? Yaparken her şey güzel, yakalanınca “Biz bilmiyorduk”! Ama bu olayların üzerinden yıllar geçse bile, hâlâ bir koro halinde kendilerini mahkeme yerine koyan bazı televizyon kanallarının, spor programlarının sürekli olarak Aziz Bey’in üzerine gitmesi de bir hayli düşündürücü!

...

İvana, Çar Ivan’ın çariçesi gibi... Futbol topu ortadan ikiye bölünmüş. Ne demek Şimdi bu? Yarısı Şike, diğer yarısı futbol mu demek istiyorlar? Kafalarımız iyice bulanırken, bulandırılırken, Erman Toroğlu kedili, köpekli yastıkçıklarına dayanmadan, oturduğu yerden okuyucuya biraz yaklaşılarak gülümsüyor. Dobra

dobra, “Para da, şan da, şöhret de benim; ben reytingin ta kendisiyim,” diyor olmalı.

Pantolonunu çıkararak güzel bacaklı genç kız görüş alanımdan uzaklaşır. Hava güneşli, açık ve çok sıcak. Deniz pırlıl pırlıl.

Kaldığımız yerden, *Vatan*’ın birinci sayfasını okumaya devam edelim. “Karayılan Heyecanı”, beni pek de heyecanlandırmadı. Asparagas bir haber olsa gerek. TRT Haber, dün (13 Ağustos 2011) saat 14.42’de, PKK’nın Kandil’deki lideri Murat Karayılan’ın İran tarafından yakalandığını duyurdu. Duyurdu duyurmasına da, büyük heyecan yaratan bu haber hiçbir kaynak tarafından doğrulanmadı. Haberin üzerinden neredeyse yirmi dört saat geçti, ama hâlâ ne Ankara’dan ses var ne Tahran’dan... Çıt yok. Bu başlık altında, Fırat Haber Ajansı’na bilgi veren örgüt kaynaklarının da Karayılan’ın İran tarafından yakalandığı haberlerini yalanladığı belirtiliyor. “1954, Birecik doğumlu olan Karayılan, Abdullah Öcalan’ın Türkiye tarafından 1999’da yakalanmasının ardından örgütün dağ kadrosunun başına geçmişti. 15’te...”

...

Ana haberse komşu Yunanistan’dan, daha doğru-su onunla ilgili. Anlaşılan o ki “Yorgo’ya Jest” yapmışız: “Türkiye, 300 milyon dolar gaz borcunu ödeyemeyen mali krizdeki Yunanistan’a jest yaptı. ‘Ege adalarını size satsınlar’ önerisini reddetti. Komşuluğa sığmaz.”

Yorgo denince, çocukluğumun geçtiği mahalledeki Yorgo aklıma geldi; gri pantolonunu neredeyse dizlerine kadar çekip, emlakçı dükkânının önündeki taburesinde otururdu. Yorgo'dan başka, çocukluğumu gizleyen Yeldeğirmeni'ndeki o mahalleyle birlikte, havranın yöneticilerinden Terzi Salomon'u da hatırlayıverdim birdenbire. Ne çok izlerdim onu, bütün mahalleli gibi. Biz mi onu izlerdik, o mu bizi, orası bir başka konuydu. Elbise diker miydi, yoksa diker gibi mi gözükdü, bilemedim hiç. Bildiğim, şık ve düzenli terzihanesinde hep güzel kadınlarla oturup sohbet ettiğiydi. İlerleyen yıllarda mahallemizin havrasına yönetici olan Salomon Efendi, *Tanrı Kent ve Yitik Şarkılar* adlı öykü kitabının yazarı Jale Sancak tarafından "Yeldeğirmeni'nin Süpermeni" olarak onurlandırılmıştı. Pek de haksız sayılmazdı hani; "Yahudi evliya terzi Salomon", mahalledeki herkesin yardımına koştuğu gibi, yıllarca havranın önünü bizzat süpürdü durdu.

Yazar, "Telaşla Kadıköy'ün sokaklarında koşuşturanlar, Rıhtım Caddesi'nin biraz yukarısındaki Yeldeğirmeni'nden ve Terzi Salomon'dan, Emlakçı Yorgo'dan bihaberdir," derken Rıhtım'daki hengâmeyi unutmuş gibi. Dünyanın en nadide güzelliklerine sahip bu küçük koyda gezinirken, Et ve Balık Kurumu ile minibüs, otobüs ve diğer ulaşım araçlarının belediye'nin nezaretinde ortaklaşa oluşturdukları çevresel rezaleti görmemiş gibi... Kadıköy'ün bu kesimine yaklaşmak tabii ki cesaret ister. O yoğun egzoz kokusuna dayanmak, insanın üstüne üstüne gelen demir yığınlarından korkmamak elde mi? Rezalet kelimesi az bile... Toplu cinayet olsa gerek!

...

Bakan Taner Yıldız, “Yakışık almaz” demişmiş. Al sana yorumun eksik olduğu bir haber! 300 milyondan neden vazgeçtik biliyor musunuz? Hiç düşündünüz mü bunu, yoksa okuyup geçtiniz mi pek çokları gibi? Aslında birçok nedeni var bu vazgeçişin. Bir kere satsak da satmasak da, kullansak da kullanmasak da, “İster al ister alma, ama ödemek zorundasın” anlaşmaları gereği satın almak zorunda olduğumuz gazı alıp, stok edemediğimiz için parasını almasak bile satmayı sürdürmemiz beklenmekte bizden. Hem belki bir gün gerçek ihracat olur diye karşılıksız ihracata devam etmemiz gerekiyor; hem de bu kriz döneminde Sarkozy-Merkel çiftinin IMF ile birlikte Yunanistan’ın dış borçlarının ertelenmesiyle ilgili olarak aldıkları küresel karara karşı çıkmak bizim ne haddimize!.. Tüm bunlar unutulmuş sanki. Unuttuk mu sahiden, yoksa unutmuş gibi davranmak işimize mi geliyor?

Tam diğer haberler hep “doldurma haber” diyecektim ki içlerinden bir tanesi, beş santimetreye beş santimetrelilik bir yer tutmasına rağmen dikkatimi çekti. Haberde şöyle deniyordu:

“Esad Lazkiye’de İran’a üs verdi. Reform isteyen isyancıların üzerine tankları süren Suriye lideri Esad’a İran’dan destek geldi. İki ülke arasında imzalanan 23 milyon dolarlık anlaşma uyarınca İran, Lazkiye kentine bir askeri üs inşa edecek.”

Bu gazetede nasıl bir değerlendirme kriteri varsa artık, bu haber, Ivana Sert’in kimi neden salak bulduğuna ilişkin yorumundan daha önemsiz olabiliyordu!

...

Ekonomi sayfaları deseniz, onlar da bir başka âlem. Kaçak elektriğin faturasını, 2015 yılına kadar biz ödeyecekmışiz. Biz, yani namuslu tüketiciler! Niye ki?

...

16 Ağustos 2011 tarihli *Cumhuriyet*'e bakıyorum. Mustafa Kemal Atatürk'ün 1924'te Yunus Nadi'den kurmasını istediği, günümüzde en güvenilir Türkçeye sahip, en ciddi gazete.⁽⁹⁾ Haber ve yorum dolu... İkinci sayfası, magazin ve cinayet haberlerine ayrılmamış. Birinci sayfasında da bu tür haberlerin anonsu yer almıyor. Günlük tirajı 50 bini ancak aşılıyor olmasına rağmen, politika ve ekonomiyle ilgilenen herkesin en azından göz attığı bir gazete. Benim de bütün yaşamım boyunca, Türkiye'de bulunduğum yıllarda, düzenli olarak satın aldığım tek gazete oldu *Cumhuriyet*. Birinci sayfasının sağ alt köşesindeki "Gündem" sütununda, üniversiteden arkadaşım Mustafa Balbay yazılarını yazıyor. Uzun süre *Cumhuriyet*'in Ankara temsilciliğini yapan Balbay, Ergenekon tutuklusunu olarak yargılanırken, 8 Ağustos'taki doğum günü için "Yeni Yaşıma Girerken" başlığı altında "daha önce hiç bu kadar kitlesel bir kutlama" yapmadığını yazmış.

O gün, 47 milletvekili mahkeme salonuna gelmiş. Binlerce mektup varmış hücreindeki plastik masanın üzerinde; bir kısmı okunmuş, bir kısmı açılmayı bekleyen... Balbay, gazetede yazısında okuyucularına teşekkür ediyor. İlgimi çeken satırları, burada sizinle de paylaşmadan edemeyeceğim:

⁽⁹⁾ Bu yazı Can Dündar'ın *Cumhuriyet* gazetesine genel yayın yönetmeni olmasından önce yazılmıştır.

“Gecenin ilerleyen saatlerinde, gündüz yoğunluğunda doyasıya bakamadığım, gazetemizin ikinci sayfasındaki ilanı tablo gibi karşıma koydum. Yıllar sayfa sayfa geçti gözümün önünden.”

Günün tarihi ise 29 Şubat 2012, günlerden çarşamba. 263 günden beri halkın vekili olan Balbay, 1091 gündür tutuklu; ben bu satırları kaleme alırken o, hücrede geçen 367. gününü dolduruyordu. Az önce okuduğum gazeteden aldım tüm bu bilgileri. Gündem köşesi boş, bomboş. Hemen yanında, Mustafa ve Tuncay’ın hapisanede çekilmiş fotoğrafları. Bir farsta başrol oynayan aktörler gibi gülümsüyorlar. Bir oyun olmalı bu; evet, bir oyun. Belki de bir kâbus... Başlığı söylüyorum: “Ağırlaştırılmış Tutukluluk.” 42 aydır tutuklu olan Tuncay Özkan’ın kızı da bu akşam *5NİK*’da Cüneyt Özdemir’in konuğu olarak CNNTürk’teydi. Bravo Nazlıcan’a, ağlamadan anlattı babasının yaşamını; yumuşacık, masum, çocuksu sesiyle. Babasını özlediği her halinden belliydi. Onun güçlü duruşu ve kendinden emin sözleri karşısında bir çeşit şok yaşayan Cüneyt Özdemir, ne diyeceğini bilemeden dinledi anlattıklarını. Ama benim bildiğim bir şey var, o da Nazlıcan’ın her gece karanlıkta sessizce ağladığı...

12 Mart 2013’te notlarımı yeniden gözden geçirirken, yanımda duran *Cumhuriyet*’te Balbay’ın yazısının bulunduğu köşeye bir göz attım. Bugün yazısı yayımlanmamış ve yerinde Mustafa Balbay 4 yıl 6 gündür tutuklu diye yazmışlar. Hücrede 746. günüymüş. Milli irade 641 gündür tutuklu. Vay be! Zaman nasıl da akıp gidiyor. Çağımız dünyasında insan ömrünün dört yılının böylesine, yargılanmayı beklemekle geçmesi ne kadar acı...

6 Mart 2009'da tutuklanan Mustafa Balbay, 12 Haziran 2011 seçimlerinde CHP İzmir Milletvekili olarak TBMM'ye seçildi. Balbay 9 Aralık 2013'te Anayasa Mahkemesi'nin kararıyla tahliye edildi.

142 . *"Ufaklık kucağında bağıyor, Yağmur etrafımda dolaşiyor."*²⁴ diye anlatıyor Mustafa Balbay gözaltına alınışını 6 Temmuz 2008'de gazetecilere.

Balbay adliyede hücrede.

Hücrede zaman duruyor.

Ansızın zaman kavramı değişiyor. Şüpheye düşüyorsunuz. Özgürlük, bir yazarın, bir gazetecinin dört duvarın çevrelediği beş altı metrekairelik alana sıkıştırıldığı anda bitiyor. Sen on yıllarca "Özgürlük, insan hakları, demokrasi, vatan, millet..." diye yaz ve sonrasında seni kapana kısılmış bir böcek gibi alıp götürsünler.

"Evde kaç böcek var acaba?"

"Polis amcalar evi saran böcekleri arıyor!"

...

Güzel Türkiyemizde gazetecinin bir hali var, bir de gazetenin durumu: Aşağıdaki ilan ola ibret-i âleme.

"Sayın basın mensubu,

Milliyet ve Vatan gazetelerini bünyesinde barındıran DK Gazetecilik Yayıncılık AŞ'ye tedbiren kayyum atanması talebiyle Karacan Grubu tarafından İstanbul 47. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne açılan ve 21 Eylül tarihine ertelenen davada, ek dilekçeyle kayyum atanması yönünde Karacan Grubu'nun başvurusu mahkeme tarafından kabul edilmiştir.

Bugünden itibaren Milliyet ve Vatan gazetelerinin yönetimi, tedbiren atanan Prof. Hüseyin Ülgen, Celal Şirin ve Fatih Batuhan Çapar tarafından yürütülecektir.

Öte yandan, Demirören Grubu'nun 23 Ağustos 2011 tarihinde, hukuka aykırı biçimde yönetim kurulu oluşturma teşebbüsünün iptali için Karacan Grubu tarafından 17. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne açılan davada, yönetim kurulunun iptaline karar verilmiştir. Bu yapılan hukuksuz işlemle Karacan Grubu ceza davası açmaya hazırlanıyor.

*Bilgilerinize saygıyla duyurulur.
Karacan Grubu”*

22

Kuralsızlık

Şehrin her yerini işgal eden pizzacı, hamburgerci, pideci, dürümcü ve benzeri her türlü hazır yemek işletmecisi; almışlar yanlarına beş-on genç, vermişler altlarına birer motosiklet... Kullanıcıların ne ehliyeti var ne de trafik bilgisi. İşletme sahiplerinin olası kazaları engelleyecek bir öngörüsü de yok. Kentte bir gürültü yoğunluğu yaşanıyor diyemeyeceğim, bence her türlü gürültünün çarpıştığı bir boşluğun içine sürüklenmiş durumdayız. Ama bazen, sanki hayatın da bir durdurma tuşu varmış gibi duruveriyor şehirdeki akış. Sadece çok nadir anlarda... Alışık olmadığımız için kulaklarımızı tırmalayan bu bir anlık sessizlikte sudan çıkmış balıklara dönsek de, nasıl bir boşluğun içinde

yüzdüğümüzü hissediyoruz. Gürültü ortamı ve bu ortamı ısıtan kükürtlü gaz yoğunluğu... Gürültü ve gazın oluşturduğu bu boşlukta gezinmek de çok tehlikeli.

Öncelik hep daha güçlü, daha büyük olanda... Karşıdan karşıya geçerken yayalarla sürücüler arasında didişenler ya da yollarda makas atan ahmaklar gibi...

...

Telegol programının sunucusu Serhat Ulueren, yapmacık bir şekilde, “Hocam korkuyorum, yüzünü görelim,” diyor. Neden mi? Erman Toroğlu, stüdyoya getirdiği bir kumaş parçasıyla yüzünü saklayacak biçimde başını örtmüş; bir buhurdan yardımıyla stüdyoya dumanlar yayılırken ekrandan altyazı geçiyor: “Türk futbolu ruhunu kaybetti. Erman Toroğlu, futbolun ruhuyla istişare ediyor. Yayıncı kuruluş dolar istiyor.”

Şaka yaptığımı zannetmeyiniz; 28 Ağustos 2011 akşamı, Kanaltürk’ün canlı yayınında oldu tüm bu anlattıklarım.

Nerede RTÜK?

Şaklabanlığın bu kadarı da fazla olsa gerek!

23

Eski bir arkadaş

Çok eski bir arkadaşımınla buluştuğumda, konuştuklarımızdan aklımda kalanları defterime not almışım. “Eşinle aran nasıl, tartıştığınız oluyor mu?” soruma, “Tartışacak zaman yok, o gelir gelmez diziye oturu-

yor,” diye yanıt vermişti bana. Sonra, “Annemi görüyor musun?” diye sormuşum. Yanıtla beraber aldığım notlar da bir hayli karışık. Şimdi okurken daha iyi anlıyorum onun kafasının karışıklığını: “Annem geçen sene ilk defa bana gelip kalmak istediğinde, aldım karımı karşıma, ‘Anneme hizmet etmeni hiç beklemiyorum; hizmet et, şöyle yap, böyle yap dersem namerdim. Ama sen de akşam eve geldiğinde anneme güler yüzlü bir şekilde selam vermezsen namertsin,’ dedim. (...) İşinden ayrılınca onun morali bozuluyor. Banka kartı falan kullanmıyorum; neme lazım açık filan veririz, sonra işin yoksa icralarla uğraş dur! Emekli olup sosyal fondan paramı alınca, ‘Ben yurtdışına gezmeye gitmek istiyorum,’ dedim. Hiç sormak, merak etmek yok nereye diye... ‘Git anasını satayım, güle güle,’ diyerek uğurladı beni!”

24

Parisli olmak zor!

Paris metrosunda insanlar birbirinin yüzüne bakmıyor artık. Bakışların kitap sayfalarından ayrıldığı zamanlarda, parmaklar akıllı telefonların tuş ya da ekranlarında gezinmekte. Facebook’ta bir arkadaşlık teklifinin kabulü ya da ilan-ı aşk etmesi beklenen bir başka arkadaşın statüsünde paylaştığı son haber, yolcuyu sanal âlemin uçsuz bucaksız derinliklerine alıp götürüyor. Nitekim yüksek topuklu ayakkabıları, kırmızı kırmızı ışıldayan gömleği, bej renkli pardösüsü ve fönlü saçlarıyla güzel Maria’nın şu anki durumu da böyle...

Paris'in 17. Bölge Belediyesi'nde çalışan bir genç kadın, Afrika kökenli adama doğru "Fotokopileri hazırladınız mı beyefendi?" diye seslenirken sesini bir hayli yükseltti. Memure hanım acaba neden sesini yükseltme gereği duydu? Dikkat ettim; bu tip memurlar, özellikle yabancı kökenli kişilerle karşılaştıklarında hemen değişip, bankonun arkasında kendini beğenmiş, kibirli birine dönüşüyorlar.

Kapıdan içeriye giren herkes, kararlı adımlarla sıra numarası veren makineye yöneldiğinde, gişeden birisi yüksek sesle bağıırıyordu: "Ça ne marche pas!" Kim bilir kaçınıcı kez böyle "Çalışmıyor!" diye bağıırmaktan o da yorulmuş gibi. Dün de çalışmıyordu, evvelki gün de. Durmadan bozulacaksa, genelde çalışmayacaksa neden satın alınır ki böyle güzel görünümlü bir makine, yer işgal etmesi için mi? Gişelerdeki görevliler, işlem sırası gelenleri haberdar edebilmek için "45, 46, 47..." diye bağıırmak zorunda kalıyor. Bağıırış çağırış hiç bitmiyor. Belli ki numaralar elden dağıtılıyor.

Aynı belediyenin yakınlarındaki bir ayakkabı tamircisinde fotokopi 0,05 Euro (5 centimes), postanede 0,20 Euro (20 centimes), belediye binasının içinde ise 10 centimes, ama para bozma makinesi yok. Belediyenin danışma masasında yıllardan beri oturmakta olan adam, içerideki makine dışında nerede fotokopi çekilebileceğini soranlara, sert bir ifadeyle bilmediğini söylüyor.

Boğaz'ın kendine has rüzgârının esintisinde...

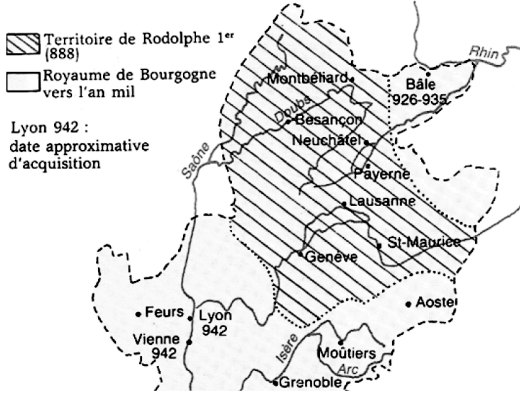
Domaine de la Romanée-Conti
2 Romanée Saint-Vivant 2007
1 Romanée-Conti 2007
1 Richebourg 2007
2 La Tâche 2007
Toplam 6 şişe 75 cl.
Ederi 20 bin Euro.

Société Civile du Domaine de la Romanée ~ Conti
Vosne ~ Romanée, Côte-d'Or

Hiç düşünmeden çekimi yazdım ve satın aldım.

Yaşamımın 16 yılını geçirdiğim, başkenti Dijon olan, Côte-d'Or bölgesinden neler mi kalmış aklımda? Bir düşünüyüm. ENSSAA, ENSBANA, INRA, CNER-TA, Rue des Godrans, Montchapet, Jean Chevaldonné, Françoise Guillaume, Françoise Guillemard, CANT, CVMag, Hôtel de la Cloche, Darcy ve bir de Claude Regruto... Düşünmeyi sürdürürsem, belki başka şeyler daha... Anna Paula, Sevim, Françoise Sotty ve Marie-Christine... Beyaz, sert plastikten bir bantla çemberlenmiş ahşap kutudaki yıllanmış şaraplar gibi...

“Romanée ~ Conti Domaine de la Romanée ~ Conti.”

Üzerindeki yazıyı okuduktan sonra somelyeyi çağırdım. Kutudaki her şişe şarap için ayrı ayrı bilgi istedim. Kimisi sarışın bir hanımefendinin eşliğinde, kimileri esmer bir hanımla birlikte, bazıları bir İspanyol kadın ya da Amerikalıyla ve bazılarıysa sadece Fransızla içirmiş...

Fondation par Manassès, sire de Vergy, du prieuré de Saint-Vivant'ın kuruluşu 1131'e kadar uzanıyor muş! 13 Kasım 1131'de II. Hugues adlı dük, topraklarının bir kısmını manastırların kurulması için bağışlamış. Orman ve en verimli tarlalar... İşte böyle başlamış 650 yıllık Romanée ~ Conti'nin hikâyesi bu topraklarda...

'920'de Burgonya Dükü Richard le Justicier öldüğünde, ondan kalan bir toprak parçasında dünyanın en

iyi şarapları için üzüm yetiştirilmeye devam edildi. Buradaki asma kütükleri kimleri kimleri görmedi ki bin beş yüz yıllık tarihinde; IV. Henri, XIV, XV. ve XVI. Louis, Napolyon...

Son Burgonya Dükü Charles le Téméraire, 5 Ocak 1477'de öldü ve bu Burgonya Krallığı'nın da sonu oldu. XI. Louis, artık hem Fransa'nın hem de Burgonya'nın (Bourgogne) başındaydı. 1789'da Bastille Hapishanesi ayaklanan halk tarafından ele geçirildikten sonra, kiliseye ait mülklerin geri alınmasıyla ilgili yasalar çerçevesinde, devrimciler, *la Romanée-Conti et de la Romanée-Saint-Vivant* malikânesine ve üzüm bağlarına el koydular.

XVI. Louis 21 Ocak 1793'te, şimdiki Concorde Meydanı'nda giyotinle idam edildiğinde saat 10.22'yi gösteriyordu. Aynı yılın nisan ayında tutuklanan Conti Prensi de, Marsilya'daki Saint-Jean Kalesi'nin yolunu tutmak zorunda kaldı.

Nihayet 24 Aralık 1794'te yapılan açık artırmayla La Romanée, en yüksek fiyatı veren Nicolas Defer de la Nouerre'ye satıldı. Böylece La Romanée-Conti, 1830'da Clos de Vougeot Şatosu'nda üretilmeye başladı.

Kafam gittikçe karışıyor, gerçekte gerçek olmayan iç içe geçiyordu. Sarayda elimde kadeh, karşımda bazen bir imparator, bazen de bir kral vardı. Güçlü imparatorlar, güçlü prensler; ne zaman idam edileceklerini bilmeyen dükler hep asılacak değiller ya! Değişiklik olsun diye zehirlenme, kaza vb. ölümler de olabilir. Kadehimi kaldırıp bir şeyler söylüyordum. Söylediklerimi bilinçsizce tekrarlayıp duruyordum: “Majestelerinin şerefine!” Aniden kararımı verip iki ahşap kutuyu da satın aldım; akşam bütün sevgililerimi davet edecektim. Kimi evlenip çoluk çocuğa karışmış, kimi kilo almış, kimi boşanmış, kimi de hâlâ bekâr olmalıydı. Ama bir sorun vardı, bir an için unuttuğum büyük bir sorun... Davet edecektim etmesine de nasıl olacaktı? Şaraplar, Côte-d'Or'dan geliyordu. Ben Paris'teydim. Davet etmek istediğim sevgililerimse dünyanın dört bir yanına dağılmıştı, nasıl olur da akşama yetişebilirlerdi?

INRA'daki liseli genç kızın piyanoda çaldığı Beethoven'in melodisi duyuluyordu uzaktan uzağa... Kırmızı bir Porsche gelip önümde duruverdi; incecik tül bir elbisenin içinde çırılçıplak bir kız kullanıyordu. Lüks arabanın camını indirdi ve hiçbir şey demeden “bin” der gibi gözlerimin içine, ta derinlerine baktı. Sanki yıllar öncesini hatırlatmak istiyordu.

“Geçen yaz Cannes’da, yazlığımızın önündeki plajdan denize girmiştım. Akşam sularıydı. Denizde pek kimsecikler yoktu. İki erkek arkadaş birlikte yüzüyorlardı. Yandaki villada oturanlar olmalıydılar. El salladılar. Onlara doğru yüzdüm. Birlikte yüzüyor, şakalaşıyorduk. Gençlerden biri sarılıp dudaklarımı öperken diğeri göğüslerimi sıkıyordu; daha da ileri giderek elini tek parça bikinimin içine soktu. Parmağını içime bastırıyordu,” diye anlatıyordu yeşil gözlü, zeki, kendinden emin Françoise.

Eczacılık fakültesini bitirmiş, şimdiyse doktora yapıyordu. Selçuk’un şirketinde tanışmışlardı. Françoise pazartesiye yetişmesi gereken raporunu bilgisayarda yazmış, şimdi de sayfa düzenlemesini yaptırmak istiyordu. Selçuk sayfa düzenlemesini iki saatte bitirdikten sonra Françoise’ı yemeğe davet etti. Yemek sırasında Françoise gözlerini Selçuk’tan ayırmadı.

...

Selçuk, Françoise’in iyi döşenmiş evinin salonundaki deri kanepeye kendini bıraktı. Uzaktan kumandasıyla televizyonu açıp, yayındaki klibin görüntüsüne kapıldı.

Bu sırada diğer odadan Françoise’in telefonda biriyle konuştuğunu duyabiliyordu. Telefon görüşmesi bitince yanına geldi. Selçuk’un üzerine eğilerek dudaklarını öptü. Bir eliyle de Selçuk’un pantolonunun üzerinden erkeklik organını bulup okşamaya başladı. Selçuk’un onu öpmesine fırsat vermiyordu. Kısa bir süre sonra kendisini Selçuk’tan uzaklaştırarak, “Sen biraz televizyona bak, üstümü değiştirip hemen geliyorum,” dedi.

Geriye döndüğünde Françoise, incecik tül geceliğinin içinde çırlıçıplaktı. Büfeye doğru yürüdü. Büfeden iki bardak aldı ve birini Selçuk'a uzattı:

“Ne içersin?” diye sorarken, Selçuk gözlerini Françoise'in dik göğüslerinden ayıramıyordu.

...

Böyle bir daveti gerçekleştirmenin ne kadar imkânsız olduğunu anlamam uzun sürmedi. Akşam yemeğinden vazgeçtim; en iyisi, bu iki değerli kutuyu götürüp mahzenimdeki dolabın en gözde rafına koymaktı. Organizasyon için bir süre daha düşünmeliydim. Öyle ya, davet etmek istediklerim Türkiye, Portekiz, İspanya, Fransa, ABD, Almanya, Danimarka, İran ve İsviçre'den gelecekti. Geleceklerdi gelmesine, ama ben geceyi bedenini nasıl taşıyacağını bilemeyecek kadar fazla kilo almış, ya da saçları eski canlılığını yitirmiş kadınlarla geçirmek istemiyordum. Hele hele “Neden hâlâ onunlasın?” sorusunu soracak birileriyle hiç! İyi düşünmem gerekiyordu. Bir de uçak bileti, vize problemleri olacaktı. Bazılarının kocasından, bazılarının da çalıştığı yerden izin alması gerekecekti! Yani param vardı, istediğim şarabı almıştım; en güzel peynirleri aldırır, ekme ve tatlılarımı da –alışkanlıktan olsa gerek–, Damiani'ye sipariş verip bizzat uğrayarak, o sarışın patron kızın elinden almak isterdim. Aslında onu da davet etmek istiyordum. Hatta geceyi onunla geçirmek belki de yaşamımın en güzel saatleri olabilirdi. Her sabah onun elinden *croissant* ve ekmeğimi alırkenki bakışları ve “au revoir” deyişi... Adeta heceliyordu veda cümlesini: O-rö-vu-ar...

26

Armagnac mı, Cumhuriyet mi?

1957 yılına ait Armagnac 490 Euro.

Récolte 1957

Sempé Vintage Vieil Armagnac

Mis en bouteille le 26 mai 2009

Produit en France.

Aynı yılın 12 Aralık'ına ait *Cumhuriyet* gazetesini ise 50 TL'ye satın alabiliyorum. Büyük bir eşitsizliğin küçük bir örneği... Bir gazetenin üretilmesi için yüzlerce kişi çalışıyor. Bir şişe Armagnac'ta ise üç-beş kişi...

27

Sıkılınca...

Son kez arandığımda, “İnternet bağlantınız artık daha ucuz ve daha hızlı olacak, kabul ediyor musunuz?” diyerek söze süratle başlamıştı genç bir kadın sesi. Asgari ücret, yemek ve yol parasına çalışıyor olmalıydı. Kendisine ayrılan 70 santimetreye 70 santimetrelilik bir alanda, önünde bir ekran, kulaklarında kulaklık, dudaklarının hemen önünde mikrofon ve kullanımına sunulmuş yüzlerce sayfalık bir elektronik doküman klasörüyle yapayalınızdı. Tek istediği, üzerine bir vazo içerisinde çiçek koyabileceği, altına çantasını rahatlıkla gizleyebileceği, normal büyüklükte bir masaya sahip olmaktı.

En çok kızdığım, “Güvenliğiniz için konuşmalarınız kayıt edilmekte,” diye daha baştan üzerimde tahakküm kurmaya çalışmalarıydı. Kayıtmış kuyutmuş... Güvenliğim neden tehlikedeymiş? Telefonu açan ben değildim ki! Karşı taraf tüm kurallarını belirlemiş zaten, bana sadece “evet” demek kalıyor. “Evet” ya da “kabul ediyorum”. Neyi mi kabul ediyorum? Aylarca, yıllarca ödeme yapmayı ve onlarca sayfalık dokümanda sanki okuyamayalım diye özellikle 6-7 punto büyüklüğünde yazılan her şeyi; imza sonrasında itiraz edilebilecek, durumu değiştirebilecek hiçbir yetkiliyi bulamamayı!

Telefonumun bu türden aramalarla meşgul edilmesine katlanamıyordum artık, onlardan kurtulmam gerekiyordu. Hem kendim hem de benim gibi düşünen herkes için süpermarkete gittim; girişten aldığım alışveriş arabasının içine önüme ne geldiyse doldurdum. İçki, çikolata, cips, bisküvi... Oturup bir program yazacaktım. Çağrı merkezlerinden gelen tüm telefon aramalarını etkisiz hale getirecek bir yazılım. Yanıma ODTÜ ve İTÜ mezunu, Türkiye’nin en iyi iki yazılım mühendisini aldım. Hugues Richard yazılımı test etmek için Belçika’dan geldi. Tam ona göre bir projeydi.

Bir hafta geceli gündüzlü çalıştık. Ücretsiz olarak herkesin kullanımına sunulacak program hazırды; iOS ve Android sistemlere uygun hale sokuldu. Telefona bir kez yüklendi mi içeriği reklam kokan tüm çağrıları bloke ediyordu. Bütün medyayı çağırıp bir basın toplantısıyla kamuoyuna tanıttık. 24 saat içerisinde yüz binlerce uygulama telefonlara yüklendi. On gün içinde milyonlarca... Bütün reklam şirketleri şaşkınlık içindeydi!

Elli milyar Euro!

Bankalarda üç-dört kişinin işini bir kişi yaparken ve bu yüzden müşteriye dakikalarca zaman kaybettirirken, sanki her şey yolunda gidiyormuş gibi ne yaptığı belirsiz müşteri temsilcileri peydahlandı. Kârlar milyar Euro düzeyine çıktı. Otomatik para ödeme ve yatırma makineleri yapıldı. Sonuç yine aynı. Gişelerde bekle, bekle, bekle... Çalışan bir-iki kişi de halinden memnun değil. Müşteri desen, hiç sorma!

Yirmi yıldır hesabımın bulunduğu bir bankanın gişesinden 20 TL yatırabilmek için 32 TL masraf isteniyor! Sadece yuh demek gerek! Bence yuh demenin dışında dur demeli. İşte bu yüzdendir ki 13-14 Mart tarihlerinde bankaların kredi kartlarıyla işleme “Hayır” diyebiliyor bankazedeler. Bankerzedeyi biliyorduk, ama bir de bankazede çıktı başımıza! Bir yandan ölçüsüz faiz, bir yandan bekletilme, bazen de paranızı kaybetme riski; hepsi bu son zamanların ne idüğü belirsiz, bitmek bilmez para krizinin en kazançlısı, mağduriyetin baş aktörü bankalar oldu.

5 Ekim 2010’da Société Générale’in borsa simsarı Jérôme Kerviel, üç yıl hapis cezası aldı. Mahkeme aynı zamanda Jérôme Kerviel’in bankaya verdiği zararın karşılığı olarak 4,9 milyar Euro ödemesini istiyordu. Verilen kararda bankanın sigorta şirketlerinden aldığı 1,5 milyar Euro’ya nedense hiç değinilmemişti. Brokerin –biz buna simsar demiştik– bu kadar parayı şu andaki maaşıyla hiçbir zaman ödeyemeyeceği zaten belli; 177 bin 536 yıl harcama yapmaksızın

çalışması gerekiyor. İşin asıl ilginç yanı, yargıçların kararına göre, Kerviel tek başına dünyadaki finans sistemini tehlikeye sokmuş! Kamuoyu bu kararı alayıcı bir gülümsemeyle değerlendirdi. Tek adam yıllarca çalıştığı bankaya milyarlarca Euro kazandırırken yalnız değildi de, kayıplar başlayınca mı tek başınaydı! Banka yöneticilerinden hiçbiri hakkında soruşturmaya gerek duyulmayan bu davada, Kerviel'in sözüm ona tek başına borsada oynadığı miktarın 50 milyar Euro gibi korkunç bir rakam olduğu görüldü. Fransa'da sosyal güvenlik sisteminin üç yıllık kaybına eşit bu para, aynı zamanda Fas'ın gayrisafi ulusal hasılası büyüklüğündeydi.

Burada küresel bir kurgunun içindeyiz. Ne dersiniz, iki-üç yıllık bir süreçten sonra paralar matematiksel bir formül doğrultusunda Société Général'in kasasına girerken ABD'den, IMF'den bir uyarı gelmiş olmasın? Üç yıl boyunca gecenin bir yarılarında, kısa sürede buharlaşan paranın karşılığını geceli gündüzlü çalışarak basmaya çalışan Amerikan merkez bankası kabul edilen Federal Reserve Bank'a ait matbaaların çalışanları bir nebze olsun soluklanacaklardı.

Sonunda Kerviel iyi aile çocuğu, inaçlı biri olduğunu göstermek ve ne olur ne olmaz, hapisanede başına bir bela gelmemesi için gidip Papa'nın elini öptükten sonra –şimdilik de olsa– hapisanenin yolunu tuttu. Şimdi aklıma şu soru geliyor. Jérôme Kerviel milyarlarca Euro ile oynamak için bilgisayarın *enter* tuşuna basmadan önce istavroz çıkarır mıydı?..

Bir yandan kriz var diye yakınıp duruyorlar, diğer yandan borç dağıtıyorlar. Haksız spekülasyonlarla borsada kaybedilen paraları, yeni vergilerle, kazanıl-

mış hakları yok ederek ya da azaltarak, halka ödetmeye çalışıyorlar. Kazandıklarıysa doğrudan cebe...

29

Arayış

On ya da on beş dakikada yazılan reçeteler, muayene sırasında hastayla ilgileneceği yerde telefonlara yanıt veren doktorlar ve devlet bütçesinden doktorların cebine, ilaç firmalarının kasalarına akıtılan milyarlarca Euro, Fransa ve diğer ülkelerin sağlık sektöründe karşılaştıkları başlıca sorunları oluşturuyor. Çözüm, tıp fakültelerindeki yarışmalı sınavların kotalarının kaldırılmasında mı? İlaç firmalarının teşvikiyle, doktor ve eczacılarda gittikçe arttığı gözlemlenen para kazanma hırslarının bir biçimde azaltılmasında mı? Yoksa üstünkörü yapılan ve ardından “Geçmezse tekrar geliniz, bir daha görelim,” cümlesiyle sonlanan muayenelerin nitelik bakımından iyileştirilmesinde mi?

30

Paris’te...

İstanbul’daki meydanlar da –tabii kaldıysa hâlâ– Paris’in 17. bölgesindeki Place du Maréchal Juin gibi olamaz mı? Meydanın ortasında yeşil bir alan, ağaçlar, güller, mevsim çiçekleri ve sizi sarıp sarmalayan, İs-

tanbul'un unuttuğu, gençlerinse hiç bilmediği, tanımadığı toprak kokusu...

...

Fnac'tan aldığım bir TrackPad'i (magic TrackPad) iade etmek için iki saat beklemek gerekiyormuş. Öncesinde de uygun versiyonu internetten aramış, aradığımı bulduğumu zannettiğimdeyse en az bir saat geçirmiştim. Ambalajın üzerinde hangi versiyonla kullanılabilir olduğu, okunması neredeyse olanaksız küçük puntolarla yazılı olduğundan fark etmemiştim. Dört ya da beş punto büyüklüğündeki çok küçük boyutlu harflerle yazılmış kullanma kılavuzu da cabası; okuyabilmek için apayrı bir görme yetisine sahip olmak gerekiyor! Bunları düşündüğüm sırada çizgi roman bölümünde Lucien takma adlı Frank Margerin, Fnac Les Halles'de okurlarına çizgi romanlarını imzalıyordu.

1985'ten beri sürekli aynı yerde durarak, önünden geçen on binlerce kişiye elinde tuttuğu *Le Monde*'u göstererek "*Le Monde, Le Monde!*" diye kesik kesik haykıran, yaşamını metronun Les Halles'e açılan ana kapılarından birinde gazete satarak sürdüren Jean-Pierre'i çıkışta göremedim. Günün tarihi 21 Eylül 2011'di ve saat 18.35'i gösteriyordu. Ortalıkta görünmediğine göre gazetelerini bitirmiş olmalıydı. *Le Monde*'u ondan almak için boşuna beklemiş oldum bu sefer; şimdi metrodan inince, karşıma çıkan ilk bayiden satın alacağım.

Metroda, dönüş yolunda, yanıma oturan genç kızın güzelliği dikkatimi çekti; dalgalı saçlarını toplayarak küçük bir topuz yapmıştı. Canlı ve sağlıklı görünen yüzünün en belirgin yanı ince çenesiydi. İyice bakınca, 30-35 yaşlarında olduğu anlaşılıyordu; vücudunda bir gram yağ yok gibiydi. Onu biraz daha incelemek niyetindeydim, ama o sırada dikkatimi dağıtan başka bir şey oldu. Profesyonel olduğu her halinden belli bir kameraman, kamerası ve taşıdığı kamera ayağıyla birlikte, perondan geçen birinin valizine takılıp yere sertçe yuvarlandı. Düşerken bile kamerasını ve tripodunu elinden bırakmamıştı.

31

Léon

Sık sık gittiğim Léon'da, midye kabuklarının toplanması için masalara konan plastik kaplar adeta bir lazımlığa benziyor. Oysa daha önceleri kullanılan beyaz porselen tabaklar ne kadar da sadeydi. Neden değiştirdiler acaba? Kendimce nedenler uydurabilirdim, fakat fikir yürütemeyecek kadar yorgundum o akşam. Her zamanki gibi Les moules à la Provençale ısmarladım, yanında da bir şişe Chimay.

*Chimay, siyah bira.
Pères Trappistes
Bière Brassée à l'Abbaye de Scourmont*

Bu arada, Cezayirli olduğunu düşündüğüm kel kafalı garson, elindeki midye tencerelerinden birini, kızarmış patates dolu bir kâseyle birlikte müşterinin üstüne devirdi. Amerikalı müşteri hiç kızmadı, hatta geçmiş olsun demek istercesine gülümseyerek garsonun koluna dokundu. Herkes alkışladı.

Midyeler orta boy, ama dolgundu.

Léon'un Opera'daki restoranında, iki dolu tepsiyi birden taşıyabilen bir Türk kıızı çalışıyordu. Buralarda doğmuş ya da çok küçük yaşta buraya gelmiş olmalıydı. Geniş omuzları ve kaslı kolları sayesinde –neredeysse her biri bir buçuk kilograma yakın bir ağırlıkta olan– döküm tencerelerin dördünü, beşini bir arada, alt katta bulunan mutfaktan müşterilerin masalarına kadar rahatça taşıyabiliyordu.

21 Eylül 2011, bir çarşamba günü olmasına rağmen lokanta tıklım tıklım doluydu. Akşamın geceye doğru ilerlemekte olduğu saatlerde, sırada bekleyen onlarca kişi vardı. Midyeler çok lezzetli diye aklımdan geçirirken bir yandan da saatime bakıyorum: saat 21.11. iPhone'umu yanıma almadığıma pişman oldum. Nasıl alayım, zaten aşırı pahalı olan cep telefonu kullanım fiyatlarına yurtdışı kullanım farkı da eklenince, fatura inanılmaz boyutlara ulaşıyor. Dev telekomünikasyon şirketlerinin kâr hanesine, internet kullanımı için müşterilerine ödettirdikleri fahiş fiyatları eklememiz gerek. Yüksek kârı amaç edinirken hizmeti arka planda tutan, kullanıcıyı yanıltan, kafa karıştırıcı tarifelerini anlatan reklamlarla verdiği için çok daha fazlasını aldığı gizleyebilen bu uluslararası telekomünikasyon

şirketlerinin karşısında, uluslarüstü güce sahip tüketici kurumları ne yazık ki yok! Türkiye'deki telefon operatörlerinin reklamlarda tüketiciyle alay etmesi, onları çocuk, hatta aptal yerine koyması daha da ilginç!..

Yıllardan beri sürekli geldiğim Opera'daki Léon, o akşam bana daha bir güzel gözüktü. İstedğim gibi bir yere oturabilmişim. Masam iki kişilik olduğundan biraz küçüktü ama bütün salona hâkimdi. Getirilen bira bardağı koktuğu için su bardağımı kullanmaya karar verdim. Bardağımı şişeden ikinci kez doldurdum. Yan masamda oturan, üç kadın ve bir erkekten oluşan Japon aile, dört büyük Léon birayı devirmişti bile. Sürekli not aldığımı gören şef garson yanıma yaklaşır, "Umarım yere düşürülenleri not almamışsınızdır," dedi. Gülümseyerek yanıt verdim: "Ben de garsonluk yaptım, bilirim; servis sırasında ne kadar titizlenirseniz titizlenin, her an her şey olabilir." Yanıtımdan etkilenmiş olmalı ki bana sempatik görünmek için masama yeni, sıcak bir patates tabağı gönderdi.

32

Her şey şimdi ne kadar uzak...

Ziraat mühendisliği diploması almadan önce, tezimi yazarken yaptığım yüzlerce kilo cips ve parmak patates kızartmalarını hatırladım o an. Üniversite yıllarımdan aklımda kalan pek çok anım var. Beni şaşırtan en ilginç anım, hemen hemen her gün saygıyla andığım sevgili hocam Prof. Dr. Metin Birkan Yıldırım'ın şiir

yazdığını çok sonraları öğrenmiş olmam oldu. Devlet okullarında çok iyi eğitim almış Metin Birkan hocam, üniversite ve sonrasında hayatımın her sahnesinde yerini aldı.

1955'te çalışmaya başlayan Adapazarı Şeker Fabrikası'nda, mevsimlik işçi olarak yaz tatillerinde çalışmıştı. Fabrika 1999 depreminde çalışamayacak kadar hasar gördü. 2008 yılında fabrika arazisi arsa olarak satışa çıkarıldı. Hocam o yılın 28 Nisan gecesi Gece Vardiyası'nı yazdı:

Gece Vardiyası

*Gece yarısından sonra saat üç
Uykuyu kovuyorum mahmur gözlerle
Kulağımda bir makina gürültüsü
İşçiler kart bastı biraz önce
Çiftçiler pancar getiriyorlar
Yeni umulara hazırlık için
Düşünüyorum düş kurar gibi
Gece yarısından sonra saat üç*

*Bilmem siz hiç gece çalıştınız mı
Düşündünüz mü gece çalışanları
Bir makina gürültüsü dinleyerek
Bacasından kurum saçan bir fabrikada
Yitirdik saydınız mı ömrünüzü
Daha ortasına bile varmadan
Yalnızca bir çalışma odasında
Bilmem siz hiç gece çalıştınız mı*

Léon'a midye yemek için her gelişimde, Bonne Nouvelle metrosundan Opéra'ya yürüdüğüm her defa-

sında, sürekli olarak vitrininin önünde durduğum bir kalem satıcısı var. Bugün ilk defa onunla konuştum; sattığı markalarla ilgili sorular sordum. Vitrininde Pelikan, Montblanc, Cross, Caran d’Ache ve diğer markalar sergileniyordu. Çok değerli kalemlerdi bunlar, hırsızların gözünü karartacak türden. Vitrini oluşturan kalın camın üzerindeki çatlaklardan, birkaç kez camı kırmaya çalıştıkları kolayca anlaşılıyordu. Vitrinde uzun süreden beri gözüme kestirdiğim Montblanc’ın Toffee brown renkli mürekkebini satın aldım. Karamel tonunda sıcak bir kahverengi...

Buraya girmeden önce tanıştığım Tunuslu bir Yahudi olan gazete bayisiyle birkaç dakika sohbet ederken, ünlü ilaç firması Servier’nin doksan yaşındaki sahibi Jacques Servier hemen oradaki adliyede, yargıç karşısında ifade veriyordu. Ürettikleri bir diyabet ilacı yüzünden ölenlerin sayısı belli değildi. Herkes başka bir rakam dile getiriyordu. On binlerce kişi ölmüş olabildi. Sokağın başı, hatta Opéra Meydanı’na kadar olan kaldırım ve yol kenarları, sivil polisten geçilmiyordu. Bazılarında, üzerinde Police yazan kırmızı kolluklar vardı. Bir ara polis arabalarında bir hareketlilik oldu.

33

Kapitalizm rayından çıkmış olmalı!

Diyabet tedavisinde kullanılan Médiator adlı ilacın, 1976-2009 yılları arasında, yaklaşık beş milyon hasta tarafından kullanıldığı söyleniyor. Resmi rakamlara göre beş yüz ila iki bin kişi arasında; bu hiç kuşku yok

ki çok korkutucu bir rakam... Ertesi günü gazetelerden öğrendiğime göre Médiator'un sahibi, 4 milyon Euro teminat karşılığında serbest bırakılmıştı; ilaç satışıyla ilgili diğer beş tüzelkişiliğin sorumluları için de 65 milyon Euro'luk kefalet ödenmesi kararlaştırılmış.

Jacques Servier 16 Nisan 2014'te öldü. Hakkınızı helal edin!..

34

Alışmıştım sanırım!

Amerikalılar, 11 Eylül 2001'den beri Avrupa'ya eskisi gibi gzmeye gelmiyorlar. Ama bugün, önümde altı kişilik bir Amerikalı grup gördüm. Yanımda oturan orta yaşlı çift hayli ilginçti. Kadın yemek yemiyordu. Formunu korumak için yemediği belliydi. Ancak ara sıra aşırı göbekli arkadaşının önündeki midye tenceresine eğildiğini, midyelerin pişirildiği sosun tadına baktığını fark ettim.

Yemek bitince adam, buz dolu bir bardak Coca-Cola ve içinde bir dilim limon istedi. Diğer yanımda oturan Çinliler ise ikinci Léon'larını içmekteydiler. Kilo alırım diye kaygılanmama rağmen, Vedat Milor gibi midye tenceresinin dibinde kalan sosu kaşıkladım ama huzursuz olmuştum bu kadar çok yemekten, aniden kaşığı bırakıverdim tencerenin içine. Japon aile neşeliydi. En gençleri olan kız neredeyse sarhoştı. Babanın gözlerinin içi gülüyordu.

Şef garson, elinde yine sıcak, taze kızartılmış patateslerle dolu bir kâseyle tekrar masama geldi.

Polis araçları, yemek yediğim Léon'un önünden siren çalarak geçti. Acaba Servier'nin patronu da bu araçlardan birinin içinde miydi? İşin ilginç yanı, Sarkozy'nin yardımcılarında birinin bu davanın baş aktörleri arasında olması. Onun da şu an mahkemede olduğu söyleniyor.

...

Garson hesabı almakta gecikince, Japonlar ayağa kalktılar; kâğıt paralarla dolu hesap tabağını da elle-rine alarak garsonun peşine düştüler. Bu arada, lokantanın girişindeki kuyruğun azalmadığını fark ettim. Ayakta bekleyenler ve bir süre dinlenmeleri için giriş-te ortada bir yere özenle yerleştirilmiş kanepelere davet edilenler, masaların boşalmasını sabırla bekliyorlardı. Yanımdaki Mısırlı, kız arkadaşının tualete gitmesinden yararlanarak hesabı nakit olarak ödedi, hiç bah-şiş bırakmadı. Masada örtü görevini gören, üzerinde tanıtıcı yazıların bulunduğu kâğıdı, lekeli olmasına rağmen, bir ara kimse bakmazken katlayıp çantama koydum.

35

At eti mi, beygir eti mi?

Yediklerinizin nereden geldiği, nasıl yetiştirildiği hep belli. Zaten bunu bir övünç kaynağı haline getirip anlatıyorlar. Tüketicide güven ve merak uyandırıyor. Durum pek de öyle değilmiş galiba; bir skandallar dizisi patladı, kurallarına, kalitesine güvendiğim Fransa'da...

2013 yılının şubat ayında, lazanya ve spagettilere

katılan at etiyle ilgili büyük bir skandal patladı. Burada skandalın özüne değinmeden önce ilk düzeltmeyi yapmak istiyorum. At eti değil, beygir eti olarak kamuoyu nezdinde ilk düzeltmenin yapılması gerekir. Bu beygirler, çoğunlukla Romanya’da yapılan yeni düzenleme sonrası trafikten çekilen at arabalarının yaşlanmış, çalışmaktan yorgun atlarıdır.

Bu skandaldan cumhurbaşkanının doğrudan etkilenmesi beklenmemekte, ama halkın devlete ve onun kontrol mekanizmalarına olan güveni sarsıldı. Bu yüzden bu konuya özel olarak değinmek istiyorum.

“Yüzde yüz sığır etinden üretilmiştir” diye Finlandus ve Picardie tarafından tüketiciye sunulan ürünlere at ve domuz etinin karıştırıldığı saptanınca, suçun hemen Avrupa Birliği yasaları ve küreselleşme çerçevesinde değişik ülkelerden yapılan et temininde olduğu ileri sürüldü. Kökeninin belirlenmesi için iz sürmenin zorluğundan bahsedildi. Yok Romanya’dan Kıbrıs kökenli bir firma ilk alımı yapıyormuş da, Hollanda’ya ithal edip oradan Lüksemburg üzerinden Fransa’ya satıyormuş da vb. –inandırıcı olsun diye– gerçeğe yakın hikâyeler anlatılmaya başlandı.

Tüm bunların doğruluğunu tartışmak bile istemiyorum. Merak ettiğim asıl konu; tüm bunlar olurken acaba bir savcı, bu iki firmanın yöneticilerini bürosuna davet etti mi, gözaltına aldırdı mı, ifadelerini aldı mı; hangi yasal süreci başlattı? En azından bunca kilometre yol, bunca soğuk hava zinciri için kullanılan enerjiye ait harcama tutarını sordu mu?

Şimdiye kadar tüketici nezdinde saygın olan bu iki kurum, bütün saygınlığını bir anda kaybetse de olayı basit bir yanlışlık gibi geçiştirmeye çalışıyorlar.

Bu olay basit bir hatanın ötesinde büyük bir sahtekârlık ve özellikle de insan sağlığına karşı yapılan bir saldırı olarak ele alınmalıdır.

Findus ve Picardie gibi firmalar aldıkları ürünlerin menşelerini ve içeriklerini çok iyi bilirler. Burada ne hata, ne de ihmal aramalıyız. İncelenmesi gereken bu iki boyutun dışında, üçüncü bir boyut daha var. Bu firmalara haksız yere ticari bir artı kazanç yaratılmıştır.

Olay vahimdir. Bu yüzden de acilen kamunun güveni ve güvenliği için gıda ürünleri, özellikle de süt, et ve balık sıkı bir şekilde denetlenmelidir. Fransız kalitesi (Norme française/NF) bunu gerektirir. Henüz Avrupa kriteri (Norme Européenne/CE) diye bir şeyin oluşmadığı da bu vesileyle görülmektedir.

36

Rakamlar ve saatler

Euro, ne kadar güzel bir isim; güzel kâğıt paralar da yapılmış. Her ülke, önceden belirlenmiş ortak çerçevede, istediği görseli, belirlenmiş grafik disiplini çerçevesinde kullanıyor. İnsan harcamaya korkuyor, çekiniyor. Nasıl korkmasın?

$$1 \text{ €} = 1,95583 \text{ DM} = 6,55957 \text{ Fransız Frangı}$$

1 Ocak 2002'de Euro'ya geçildiğinde, bir *baguette*'in fiyatı 4,30 FF ya da 0,65 Euro. Şimdiyse 0,90, yani artış oranı yüzde 38,5; ama asgari ücret 28 Haziran 2002'de aylık 169 saat için 1.154,27 € iken,

1 Ocak 2012'de aylık 151,67 saat için 1.398,37 €. Saat ücreti karşılaştırıldığında on yıldaki artış 6,83 / 9,22 € = yüzde 35; ortalama yılda yüzde 3,5 olmuş. Kısacası dar gelirli yerinde saymış.

Bir de borsa gelirlerine bir göz atın da görün!

...

Saint-Lazare'de, metronun 14 numaralı hattına binerken, geçmeniz gereken son aralıkta kendisine kalıcı bir yer edinmiş gazete satıcısının da adı Jean-Pierre, Les Halles'dekininki gibi. Ne tesadüf, aynı adı taşıyan iki gazete satıcısı, aynı işi Paris'in iki büyük istasyonunda, iki ayrı yerde yapıyorlar.

“Gazete alınız baylar, bayanlar.”

...

22 Eylül 2011 tarihli *Le Monde*'da okudum; dört büyük Fransız bankası, Yunanistan'a en azından 52,5 milyar Euro (açıklanan rakam bu) yatırmış. Şimdi bu bankalar sermaye artırımını istiyor. Kardeşim, sen kârlı olduğun dönemde kazandığın paraları bize mi verdin ki şimdi bizden para istiyorsun? Küçük şirketler zor durumdayken ne yapıyorlarsa, büyüklere de o uygulansın. Kayyum atansın, sorumlular mahkemelere davet edilsin, her birine yurtdışına çıkış yasağı konsun, hatta ve hatta önce ifade vermek için karakola çağrılıp nezarethanelerde bekletilsinler, gözaltı süreleri uzatılsın ve sonra da hapishaneye yollansınlar. Benim, onun, şunun parasını sen nasıl riske atarsın; ardından da kaybını yine bana, ona, şuna ödetmeye çalışırsın? Söyle bakalım kardeşim, senin maaşın kaç yüz bin

Euro? Emekliliğin ne durumda?

Dahası, İstanbul’da yayımlanan bir gazeteye üç yıllık abone ücreti borcunuz varmış, ödemeyi de düşünmüyormuşsunuz, doğru mu?

Bu arada, BNP Paribas’ın İran’a uygulanan yaptırımları ihlal ettiği için ABD’de ödemeyi kabul ettiği 8,9 milyar dolarlık cezaya ne demeli?

...

Bugün 23 Eylül 2011 Cuma. *Le Monde*’un yeni uygulaması, hafta sonlarına özgü fiyatı 3,20 Euro... Ben satın almadım.

...

“Mesdames messieurs Librairies ferment ses portes, merci”⁽¹⁰⁾ diye yüksek sesle söylene söylene yürüdü kitapçı.

Place Clichy’de, en sevdiğim kitapçılardan biri olan Librairie de Paris Gallimard’da saat 19.56’ydı. Gülümseyenler oldu, şaşkınlıkla etrafına bakınanlar vardı. Okuyucular, bu uyarıdan sonra incelemekte oldukları kitapları özenle yerlerine bıraktılar. 2001’den beri sık sık uğradığım bu kitapçının en sevdiğim yanı, yeni çıkan kitapların hemen önüne konan küçük bir etikette, onu okuyan kitapçının kendi el yazısıyla yazılmış kısa bir görüş veya analizine yer verilmesiydi. Böylelikle okur, yorumunu beğendikleri kitapçının okuyup tavsiye ettiği kitapları ve bu kitaplar hakkındaki görüşlerini düzenli olarak takip edebiliyordu.

⁽¹⁰⁾ “Bayanlar ve baylar, kitapçı kapılarını kapattı, teşekkür ederim.”

...

Thalys'e saat 06.57'de binmek için evden 05.35'te çıktım. Otobüs durağında orta yaşlı birkaç kadın ve erkek benim de binmek istediğim otobüsü bekliyorlardı. Birbirlerini tanır gibiydiler. Sabah erken vardiyasına yetişmek için 05.45 otobüsünün her günkü yolcularıydılar. Babamın Çayırbaşı'ndan 04.02'de bindiği, İETT'nin 12 numaralı Üsküdar otobüsünün kırk-kırk beş yıl sonrasından gelen bir benzeri gibiydi. Babamınki kırmızıydı, bu benim bineceğim yeşil... Aynı otobüsten inip aynı arabalı vapura binecekler vardı o otobüste. Sıcak salonda birbirlerini selamlayarak uyumasalar bile, kamyon şoförlerinin yaktıkları sigara eşliğinde içtikleri demli sabah çayının höpürtüleri arasında demlenmeye devam edenler çoğunluktaydı. Bazıları bir-iki cümleyle hal hatır sorardı. Biraz ileri gidip en fazla yine bir-iki cümleyle işlerin durumunu soranlar da olurdu... Polis memuru, kahveci, kabzımal, temizlik işçisi aklımda kalan başlıca meslek erbaplarıydı. Şimdi bu otobüstekiler de öyle... Yıllardan beri asgari ücretin biraz üzerindeki maaşları için 05.45 otobüsüne binip, 07.00'de başlayacak mesailerine zamanında gitmek isteyenlerle aynı otobüste birlikteydim. Üstelik yıllardan beri kullandığım bu duraktan ilk defa biniyordum, beni Gare du Nord'a götürecek RATP'nin 31 numaralı 05.45 otobüsüne...

Meğer erken çıkmışım. Gare du Nord bomboştu. Ne poğaçaya satan vardı ne de simit...

Thalys dakikası dakikasına tam zamanında kalktı. Trenin hareketiyle birlikte ben de daldım gittim, bir süre beraber gitseler bile ardından arapsaçı gibi birbirinin içine girip çıkan demiryollarına. Yol boyunca

uzanan telefon direkleri, yüksek akım taşıyan elektrik hatları derken uyuyakalmışım. Gözümü açtığımda Bruxelles’de, la Gare de Midi’deydik. Başka bir ülke; biraz karanlık, havası bulutlu ama Paris’e göre daha sakin. Taksi şoförü çok sempatik bir Afrikalıydı. Sheraton’un önünde indiğimde, taksimetrede 11,80 Euro yazıyordu. Bir fiş alıp 12 Euro ödedim. Kori-dorda Büyükelçi Selim Kuneralp ile karşılaştım, beni beklemediğini söylüyordu. Bir süre konuştuk, bir-iki aya Ankara’ya dönüyormuş. Brüksel’den zamansız ayrılacakmış, Meksika’ya gitmesi teklif edilmiş, fakat o kabul etmemiş. Hükümet, çok yakında yerine yeni birini atayacakmış. Bunu duyduğumda, yeni gelecek kişi bari Fransızca bilen biri olsa diye geçirdim aklımdan. “Ankara’da görüşürüz artık,” dedi.

37

Düşüş gelme olasılığı

Kısa sarı saçlı kız, masmavi gözlerini saklamaya çalışan gri kasketiyle bir hayli erkeksi görünse de, vücudunun seksiliği dikkat çekiciydi. Hele o derin mavi gözlerindeki, bende sevişme arzusu uyandıran ifade yok muydu! Bu kız hangi duraktan binmişti? İçinde bulunduğum hangi hattı, ben nereye gidiyordum? Ben mi önce inecektim, yoksa o mu?

İki zarın birlikte atılışında düşüşü bulma şansı, tüm bu soruların yanıtlarını bulma olasılığından daha yüksekti.

...

Güzel bir dünya!

Dönüş yolculuğu sırasında, Thalys'in birinci sınıfındaki vagonda sanki başka bir gezegendeyim. Önümdeki koltuklardan birine yerleşen yaşlı bir kadın, *notebook*'unu özenle masasına yerleştirdi. İnternet bağlantısının olmadığını gören seksenlik kadın, görevlileri sert bir şekilde uyardı. Belçikalı kontrol memuru, kibarca bir arıza olduğunu söyledi.

Güneş sağımızdan uzun bir süre bizi izleyerek, yusuvarlak kızıl bir top şeklinde, Paris'e doğru yuvarlanıyordu. Sabah trene binmeden, *Cumhuriyet*'teki bütün köşe yazarlarının yazılarının bilgisayar çıktısını almıştım; arada bir onlara göz atıyordum.

Yaşlı kadının yanına, trene son dakikada yetişen ve binince de içeride kondüktörden 158 Euro'ya bilet alan bir adam oturdu. İkisinin arasında geçen konuşmaları dinliyordum. Meğerse yaşlı kadın düzenli olarak golf oynuyormuş. Bir ara adam, "Kaç evlilik yaptınız?" diye sorunca, kadın aniden sinirlendi, sesini yükseltti: "Burada güzel güzel konuşuyorduk, siz özel sorular sormaya başladınız," diyerek adamı yüksek sesle sertçe azarlamaya başlamıştı ki, ağırlama görevlilerinden biri gelip yemek öncesinde aperitif bir şeyler isteyip istemediğimizi sorunca vagon yeniden huzura kavuştu.

Yaşlı kadının telefonu da iPhone'muş, çantasından çıkarıp maillerine bakmaya başladı. Bir sürü de uygulama indirmiş telefonuna. Onunla ilgilenmemeye çalışarak yemeğimi bitirdim. Yemekte ne mi vardı? Somon, soğuk makarna, peynir ve armut dilimleri, yanında ekmek ve tereyağı.

Beyaz şarap mükemmeldi.

...

Ertesi gün, 25 Eylül 2011 Pazar, Fransa'da senato seçimleri var. Grands électeurs dedikleri 150 bin kişi, 353 senatörün yarısının yenilenmesi için oy kullanacak. Charles Pasqua (1927 doğumlu, 1977'den beri), Pierre Mauroy (1928 doğumlu, 1981'den beri), Robert Badinter (1928 doğumlu, 1995'ten beri), Jean-Pierre Fourcade (1929 doğumlu, 1977'den beri), hepsi sekseninin üstünde... Bunlar, 2011 yılının modern Fransa'sının senatörleriydi! Yeniden aday olmayacaklarmış, ama içlerinde ortalama 30-35 yıl senatörlük yapanlar var zaten! Vay be diyesim geliyor!

...

Bugün 25 Eylül 2011. Nedense hep ağustos diyesim geliyor. Saat 17.40. Enver Koltuk'un masaj salonundayım. Karşımdaki bahçeden gelen su şırıltısı ve müzik sesi insanın ruhunu dinlendiriyor. Oturduğum koltukta neredeyse uyuyacağım. Yanımdaki koltukta oturarak randevusunu bekleyen adam benden daha yorgun olsa gerek, çoktan uyumuş bile!

26 Eylül 2011 tarihli *Le Figaro economie*'nin başlığında, Bütçe Bakanı Valérie Pécresse, "*La taxe sur les hauts revenus devrait s'appliquer à partir de 250.000*"

Euro, ”⁽¹⁾ demiş; bu da 250 bin bölü 12 olarak hesaplanırsa, neredeyse 21 bin Euro aylık gelir demek. İnsanların pek çoğu aylık 1400 Euro brüt maaşla yaşarken 21 bin Euro’ya kadar geliri olanlar, özel vergi ödemeden rahatlarına bakacaklarmış!

Ne güzel bir dünya değil mi?..

39

***Cumhuriyet*, 12 Aralık 1957 tarihli**

Logosunun altında “KURUCUSU: YUNUS NADİ” yazan *Cumhuriyet*’in 33. yılındaki 11.990. sayısı. Gazetenin sayfa boyutları bugün olduğundan farklı; 40-45 mm daha büyük. Henüz “Yozgad”, “Gaziantep” denildiği; d’nin t, b’nin p olmadığı bir zamanda yaşıyoruz. Görünen o ki dil kuralları henüz oturmamış. Dün ve bugün yaşadıklarımız da sanki o günkü haberlerin tekrarı gibi.

Cumhuriyet logosunun iki yanındaki küçük ilanları gördüğümde, sanki zaman tünelinin iki ucunda yaşıyormuşuz gibi geliyor bana. Sol tarafta, “Feridun Fazıl Tülbentçi’nin yüzlerce vesikanın ışığı altında yazılan büyük tarihi romanı *Kanunî Sultan Süleyman* tekrar basıldı, fiyatı beş liradır. İNKİLÂB KİTABEVİ - İSTANBUL” yazıyor.

Günümüzdeki Kanuni modası o zaman da varmış!

⁽¹⁾ “250.000 Euro’dan fazla kazananlar için yüksek gelir vergisi uygulanmalıdır.”

Sağda, çerçeve içinde, “ROBINSON CRUSOE” ilanı o günkü dil ve yazım kurallarına göre aynen şöyle:

“Daniel Defoe'nin şaheserinden, Yaşar Nabi'nin kısaltarak dilimize çevirdiği bu nefis çocuk romanı, sekizinci defa basılarak Varlık Çocuk Klasikleri arasında 1 lira fiatla yayınlanmıştır.”

Logonun altında, “Telgraf ve mektub adresi” için “Cumhuriyet, İstanbul” yazılı ve bir de posta kutusu numarası verilmiş. Haydi bakalım, günümüzde de yazın bir zarfın üzerine *Cumhuriyet, İstanbul* diye! Yazın da bakalım neler oluyor, görelim; mektup ulaşır mı?..

12 Aralık 1957 Perşembe gününe ait *Cumhuriyet* gazetesini incelemeye devam ediyorum. Aynı başlıkları bugün de kullanabiliriz, hem de hiç değiştirmeden. Örneğin, “Pakistan’la Irak’ta hükümet buhranları” (s.3) başlığını ele alalım. 25 Şubat 2012’de çıkan gazetelere bakacak olursak, bu haberin benzerine rastlayamaz mıyız? Rastlarız. 2014’te notlarımı yeniden düzenlerken, yine Pakistan ve Irak’taki siyasal krizlerin ötesinde vahşice yapılan katliamlar ve toplu ölümlerle sonuçlanan savaşlar konuşuluyordu. Artık “tarih” olan Osmanlı Bankası, “1958 aile sandığı ikramiye planı”nı bir ilanla duyurmuş. Dış politika bünyesinde “Amerika ve Kıbrıs!” başlıklı yazıyı, Ömer Sami Coşar yazmış. Burhan Felek üstadımızın üçüncü sayfadaki “Hadiseler Arasında Felek” adlı köşesinde yazdığı yazının başlığıysa, “İstanbul’un umumî nakliyatı”. Bakın yazar ne diyor, üstadın yazısından bir bölümü aynen aktarmak istiyorum:

“Şimdi burada bütün umumî vasıtaların İstanbul'a göre fayda ve mahzurlarından bahsetmeğe imkân yoktur; fakat kısaca söyleyeyim ki; şehir mütehasıslarının belki de aksi mütalealarına rağmen hadiseler bize göstermiştir ki; İstanbul'da tramvay daha yıllarca ve yıllarca lüzumlu, faydalı ve vazgeçilmez umumi bir vasıtaadır. Binaenaleyh, ilerideki şehir inkişafında tramvayı daima hesaba katarak plânlar çizmek çok isabetli ve ihtiyatlı olur. Çünkü otobüslerin hali meydanda...”

Bu ne ileri görüşlülük! Büyük gazeteci 1957'de bugünün değil, belki de elli yıl sonramızı bile aydınlatacak görüşlere sahipmiş. Şimdilerde yeniden yapmaya başladığımız tramvay projeleri bunun en iyi tanığı...

Birinci sayfada Nadir Nadi, “İç Tüzük Değişikliği” başlığı altında, “Büyük Millet Meclisi iç tüzüğünde yapılması tasarlanan değişiklikler muhalefet çevrelerini kaygılandırdı,” diyerek başlamış yazısına. Pekâlâ, bugünler için de kaleme alınmış bir yazı olduğu düşünülebilir.

“Büyük Millet Meclisi iç tüzüğünde yapılması tasarlanan değişiklikler muhalefet çevrelerini kaygılandırdı.

İleri sürülen teklif kabul edilirse muhalefetin Mecliste hemen hemen çalışamaz hale geleceğini, Meclis kürsüsünde söylenecek sözlerin halka ulaşamayacağını, millî murakabenin işleyemeyeceğini bu çevreler ısrarla iddia ediyorlar. Oysa iç tüzük değişikliklerini lüzumlu gören teklif sahipleri, kaleme aldıkları gerekçede her şeyden önce Meclisin vekarını ve Meclis çalışmalarının selâmetini göz önünde tuttıklarını söylüyorlar.”

Birinci sayfanın manşetiye şöyle: “İngiltere’ye Kıbrıs için bir nota verdik.” Görüldüğü gibi güncelliği hâlâ geçerli olan bir manşet bu. Hemen altına da şunlar yazılmış:

“Hükûmet, Türk cemaatinin emniyet ve selâmeti ile alâkalı gerekli tedbirlerin alınmasını talep etti.”

“Balığa rağbet arttı” başlığı atılmış yine aynı gün. “Balık akınları fiatı ucuzlattı, kasapta et bulamayan halk bol bol balık alıyor” haberiye sayfanın en altında. Benim için yazının en ilginç cümlesi şuydu: “Torik balığının kilosu 150 kuruştan muamele görmektedir.”

Nadir Nadi’nin başyazısının yanında, “*Meclis iç tüzüğü tadilatı tasarısı hakkında hukuk profesörleri ne diyorlar*” başlıklı bir haber görülüyor. İlk iki paragrafı, kelimesi kelimesine, zamanın diliyle aynen aktarmak istiyorum:

“Meclis iç tüzüğünde yapılması mutasavver tâdiller hususunun mevzubahis olduğu şu günlerde bu konuda kendisile konuştuğumuz Hukuk Fakültesi Anayasa Profesörü Hüseyin Nail Kubalı demiştir ki:

- Demokrasilerde meclis dahilî nizamnamelerinin gayesi bir taraftan millet iradesini temsil eden Meclisin bir heyet olarak hükûmet olarak karşısındaki istiklâlini, diğer taraftan Meclis içinde mebusların ve partilerin söz ve tartışma hürriyetini ve nihayet müzakerelerin tam aleniyetini sağlamaktır.

Anayasa meclisle ilgili hükümlerini gerçekleştiren ve tamamlayan dahili nizamnamelerin bu sebeble anayasanın ruh ve lâfzı ile olduğu kadar demokrasinin

temel prensibleri ile de tam intibak halinde olması zaruridir. Gerçek bir demokraside dahili nizamnameye hâkim prensibler, Meclisin istiklâli, Meclis müzakere ve münakaşalarının serbestliği ve âleniliği olduğuna göre, Meclis çalışmalarının disiplinli ve verimli olması maksadile nizamnameye konması tabii olan hükümlerin bu prensiblerle telif edilebilir ölçüde olması şarttır. En samimi disiplin endişesi dahi bu prensible-rin feda edilmesi için mazeret teşkil etmez. (...)

Gazeteyi incelerken, günümüzde artık geçerli olmayan ve çok daha uzun bir süre yeniden yaşanmayacak bir haber gözüme ilişti:

“Memurlara yeni yılda da 5 maaş ikramiye verilecek.”

40

Saatli Maarif Takvimi

Bugün evden çıkarken farkına vardım, kapının yanındaki Saatli Maarif Takvimi'nin sayfası çarşamba gününden beri koparılmamış. Son yaprağını sanki dün kopartmıştım, ama aradan üç gün geçmiş. $24 \times 3 = 72$ saat, sanki dün gibi. Elle tutulur bir şey yapmadığımdan mı acaba? Bugün günlerden cumartesi. Yağmur yağacak diye havanın keyfi kaçmış sanki.

Her zamanki yerlerimden birindeyim. Önümde cam bir fincanın içinde çayım ve onun içinde de gidip gelen bir düşünceler silsilesi...

Son kez *Mavi Ölüm*'de 4. Bölüm

Vapura son kez bindi. Amansız bir hastalığa yakalandığını biliyor muydu? Yanında olmayan çocuklarını mı düşünüyordu? Soğuk bir mart günü olmalıydı. Boğaz'ın suları yemyeşildi. Uçan dört-beş martı ve onlara ellerindeki simitten küçük parçalar atmaya çalışan, İstanbul'a gezmek için gelen yirmili yaşlardaki bir çift. Ve bir de Boğaz'dan geçen iki gemi, rengârenk konteynerlerle yüklü...

Hava pusluymuştu, düşünceleri de. Bir daha aylık vapur kartı satın alamayacaktı. Balıkçıları, oltacıları, hammalları, gazete satanları, okunmuş gazete toplayanları göremeyecekti. Vapur beklemeyecek, vapur kaçırmayacaktı. Öyleyse aceleye ne gerek vardı?

Vapurun yanından Kurtaran I geçiyordu. Haydarpaşa'nın vinçlerine baktı, sonra denize; deniz miydi, yoksa nehir mi? Akan zamandı, bir nehir gibi. Nasıl akmıştı da böyle onu inceledi durağa yaklaştırmıştı?... Zembereği boşalıyordu hayatın, yirmi dört saatte bir kurulan saat gibi. En azından o öyle hissediyordu. Ancak Haydarpaşa'yı gördüğünde acısını bir an için unuttur gibi oldu.

Mavi Ölüm

Cengiz yorgun, divanın üzerine uzanmış yatıyordu. Sakalları uzamıştı. Yeşil yeleğini çıkarmış, kravatını çözmüştü. Baş yastıktan kenara kaymış, horlar gibi oluyor, nefesi tutuluyordu.

Selçuk, “Ne düşünür bu adam? Uyurken de düşünür mu?” diye geçirdi aklından.

Ayak seslerinin artmasıyla Cengiz gözlerini açtı. Hemen kendisini toparlayıp Selçuk’a baktı:

“Merhaba. Şimdi mi geliyorsun, saat kaç?”

“Beşe geliyor.”

“Epey olmuş uyuyalı, on beş saat. Ne var ne yok? Okulda bir şey var mı?”

“Hayır. Hafta sonu İstanbul’a gideceğim. Sen de gel. Bizde kalabilirsin.”

Yattığı yerden doğruldu. Pantolonunu çıkarmadan uyumakla kötü etmişti. Buruşmuştu. Divanın kenarına oturdu. Dağınık, karmakarışık saçlarını biraz daha karıştırarak başını öne eğdi. Düşünüyordu. İstanbul... Bütün yayınevleri oradaydı. En büyük, en eski kitapçılar, sahaflar, Kapalıçarşı ve Boğaz...

Annesi vapura nasıl bindiklerini hep anlatırdı. Küçükken İstanbul’da, Selimiye’de, kışlanın yakınlarında bir yerlerde oturmuşlardı. Selimiye Kışlası büyüktü, kocamandı. Birden kafasına aptalca bir soru takıldı: III. Selim kışlasına, Nizam-ı Cedit Birlikleri’ne Topkapı Sarayı’ndan bakar mıydı?

Ankara dönüşü otobüsten gece saat on birde indiğinde canı eve gitmek istememişti. Gidip kapıyı çalmış, arkadaşı büyük bir ilgiyle karşılamıştı. Ankara’da neler olduğunu sormuş, o da anlatmıştı.

Daha sonra arkadaşı yatağın üzerindeki yorganı yere yayarak üzerine uzanmış, anlatmaya başlamıştı; İstanbul’u, sevdiği kızı... Boğaz’da, Kanlıca’da lokantaya gidip yemek yediklerini, paraları kızın verdiğini...

Hikâye uzadıkça uyku basmıştı Cengiz'e. Ninni dinler gibi uyuyakalmıştı.

İnsan nasıl da birdenbire hiç farkına varmaksızın uykuya dalabiliyor. Ölmek gibi bir şey! Uyumaya hazırlanırken film hızlanıyor. Adeta aynı perdede üst üste birçok film seyrediliyor. Ansızın perde donuklaşıyor. Filmler üst üste çakışmaya, yavaşlamaya başlıyor. Donuk, buğulu bir camın ardından seçilen kırmızılar, maviler, pembeler ve yine maviler... Ölüm de böyle olmalıydı. Uykuya dalar gibi. Ama derin, çok derin bir maviliğe...

Cengiz dün geceki ninniye hatırlamaya çalışıyordu. Selçuk, aylardan beri görmeyip özlediği kentten bahsetmişti ona.

Boğaz'dan koca bir nehir akarmış Marmara'ya doğru. Koyu mavi, siyah dalgalar kütle kütle parçalanırken beyazlaşır, akıntı ve dalgalar dev gemileri Boğaz'daki yalıların üstüne üstüne sürüklermiş...

...

Bir keresinde balıkçı Ferit, koca bir şilebi görme-yince kendisini buz gibi sulara buluvermişti... Saat sabahın beşi. Ferit balıktan dönecekti. Kırmızı tekne tıka basa taze balıkla doluydu. Aniden sis bastırıldı, sarı bir sis. Havadaki su tanelerinden başka hiçbir şey gözükmüyordu. Bir karaltı ansızın sisi yırtar gibi oldu. Dev bir duvar... İnsanın başına yıkılacakmış gibi eğimli bir duvar... Balıkçı Ferit hiç düşünmeden atmıştı kendisini buz gibi sulara...

Balıkçı Ferit, daha on altı yaşındayken babasının

davranışlarına sinirlenip Kuledibi'ndeki evlerini terk etmişti. Fakir bir ailenin üç çocuğundan biriydi. Önceleri bir süre Topkapı'da, bir süre de Tophane'de dolaştıktan sonra Köprüaltı'na takılmaya başlamış, kısa sürede balıkçılığı ve dalmayı öğrenmişti. İyi bir iş düştüğünde dalgıçlık yapar, vaktinin geri kalan kısmını balıkçılıkla geçirirdi. Orta boylu olmasına rağmen güçlü bir yapıya sahipti. Bu yüzden hiç kimse ona sataşmayı göze alamazdı. Dürüstlüğü ve gücü sayesinde Köprüaltı'nda tutunabiliyordu.

...

Utanma, sıkılma, hayâ diye bir şey kalmamış. Tank gibi iterek, ezerek geçiyor kendini güçlü hisseden. İş hayatında, özel yaşamında, yolda, trafikte... Vapurlara binenlere dikkat edin, anlayacaksınız ne demek istediğimi. Ne oldu bu insanlara? Ne değişti? Çocukluğumda da vapurlar işe gidiş ve dönüş saatlerinde hep kalabalık olurdu. O zamanlarda da günün yoğun saatlerinde iskelelere sıkıştırdık ama şimdilerde bir başka; şimdi bir terbiyesizliktir almış başını gidiyor!

Merak etmeyiniz, yakında ne iskele ne vapur kalacak!

Her şeyden önce, 1980'li yıllardan itibaren kârlı olma kaygısı içine sokulan Şehir Hatları bünyesindeki vapurlarda, çalışan personel eksikliğinden olsa gerek, vapur hareket saatleri biraz keyfi bir şekilde uygulanıyor. Bilindiği gibi bu Şehir Hatları Denizcilik İşletmeleri'ne bağlı, Fransa'daki RATP'ye benzer bir yapıda, yarı özerk bir kuruluştu. 2005'te İDO çatısı altına alın-

dı. 2010’da İDO’nun özelleştirilmesi sırasında alıcı firmalar İstanbul’un tarihi ve kültürel, iki yaka arasındaki kaya ulaşımının can damarı vapur işletmeciliğini kârsız bulunca, yeni bir anonim şirket daha kuruldu. Böylelikle özel şirketler sütun sadece kaymağını satın almış oldular.

Vapurun yavaşması, içindeki yolcuları boşaltması, yeniden yolcu alıp kalkması, neredeyse rekor sayılabilecek kısa sürelerde tamamlanıyor. Bir başka önemli konu da vapur iskelelerinin veya iskele civarının çayhaneye, büfeye dönüştürülmüş olması. Bazı hatlarda da vapur yerine motor çalıştırılıyor. Aşırı gürültü, servisteki kalitesizlik ve güvenlik problemleri de cabası...

Tam burada üç noktayı koymuştuk ki bir de ne görelim! İstanbul’un silüetine, hafızasına hiç benzemeyen ucube garip yaratıklar çıktı piyasaya...

...

Karaköy gibi çok bilinen ve sıkça kullanılan bir iskele bile prefabrike, deyim yerindeyse “uyduruk” şekilde faaliyet gösterebiliyor. Eminönü ve Beşiktaş iskelelerine yolcular sığmayınca, dışarı taşan kalabalık yağmur altında kalarak ıslanabiliyor. Karaköy’den söz açmışken, bir görüntü kirliliğinin de iskelenin etrafında yaşandığını unutmamamız gerekiyor. İzinli de olsa sokağa taşan balık restoranları yayaların geçişine engel olmakta. Bir de o restoran garsonlarının sokaktan müşteri avlaması da ayıp, sıkıcı bir durum. Aynı durum, belediye yönetimleri farklı olsa da, Kadıköy’de de yaşamaktayız. Rakı-balık restoranlarının çarşı için-

deki görünümü, oralardan evlerine gitmek için geçen halkın en çok şikâyet ettiği konuların başında geliyor.

İstanbul'un nüfusu benim çocukluk yıllarıma oranla beş kat arttı, ama vapur iskeleleri hem sayısal olarak azaldı hem de alan bakımından küçüldü. Vapur saatleri seyrekleşti. İDO ve İBB Şehir Hatları arasında gidip geliyoruz. “Bir de motorlar çıktı başımıza!” diyor Üsküdar'daki teyze! Yeni arabalı vapurların kapasitesi çok yüksek, sayıları yetersiz, estetik sıfır! Hep bir yerlere yetişme telaşında olan insanlara yetmekten çok uzak bir tablo görüyorum.

Vapurda yanımda oturan genç, müziğini sonuna kadar açmış; duysam ne âlâ! Yolculuk boyunca, kulağımın dibinde bir cızırtıdır devam ediyor. Karşımdaki sıranın pencere kenarında oturan bir hanımefendi kitap okuyor, el çantasını da bir kişilik yer daha işgal edecek şekilde yanına koymuş. Adamın biri gelip “Eğer çantanızı kaldırabilerseniz, ben de oturabileceğim,” deyince kadının yüzü acayip bir ifadeye bürünüyor. Kadın sanki kendisinden istenmemesi gereken bir şey isteniyormuş, o da buna terbiyesinden razı oluyormuş gibi ters ters bakarak kaldırıyor çantasını.

Vapur, Haydarpaşa'ya yanaşmak için hız kesti. Solumuzdan Fahri S. Korutürk vapuru geçiyor.

42

Kırşehir Belediyesi

Reklam, reklam, reklam... Her yere reklam alınıyor artık. Televizyonlardan izlediğim kadarıyla Neşet Ertaş'ın cansız bedeninin konduğu tabutun üzerinde kocaman puntolarla KIRŞEHİR BELEDİYESİ yazıyordu! Bu belediye çok iyi çalışıyor olsa gerek!

43

Zaman ve *Mavi Ölüm*'de 6. Bölüm

Yirmi-otuz yıl önce zamanın geçtiğini, ancak eski fotoğraflara bakmak için albümleri karıştırdığımızda fark edebiliyordunuz. Bu annemin, babamın zamanında geçerliydi. Şimdiyse bilgisayarınızdaki eski fotoğraflara ya da arşivinizi sakladığımız taşınabilir belgelere gecenin ilerlemiş bir saatinde göz attığınızda, zamanın nasıl aktığının bilincine daha hızlı bir algılamayla varabiliyorsunuz.

Elektronik dokümanların eskiyişinin ve bir fotoğraf kâğıdına basılı görsel gibi zaman tünelinin diğer ucunda kaldığının farkına vardığımızda iş işten çoktan geçmiş oluyor. Eskimiş ya da eskimediği halde terk edilmiş Mac'lar, sabit diskler, programlar... Hem de Paris'teki odamın en güzel yerinde.

Cemil Ozalit'teki harıl harıl doküman çoğaltan fotokopi makinelerinin silindirleri arasında sıkışan kâğıtların çıkarılması için kapaklar açıldığında gördüğü-

nüz manzara karşısında sizi önce ürküten ve bir süre sonra korkuya sürükleyen plastikten dev ucubeler, her geçen gün dış görünüşleriyle modernleşseler bile korkutuyor...

Beni kahreden durum, Köprüaltı'ndaki fotoğrafları bastırmak istediğimdeki sonucu görmemle başladı. Babamın tömbeki tavlarkenki fotoğrafında görüntünün pikselleşmesi; Recep amcanın, kışın çalıştırılmayan, üzerinde kocaman Çamlıca yazan su soğutuculu buzdolabının üstüne konmuş, kalın mermere kolunu dayamış halindeki duruşu beni etkiliyordu. Beyaz önlük yerine kirli mavi renkte bir manav önlüğü takmış, ellerini birbirinin içine almış, sanki kameraya değil de hayata gülümsüyor. Aslında yarım bir gülümseme bu, bir jönün bile ancak yirmi-otuz yıllık çalışma sonrası ustalıkla verebileceği bir poz.

Arka planda, kışın içine konan paltolardan sıkılmış bir şekilde yazın gelmesini bekleyen buzdolabının üzerinde, birazdan iş çıkışı ardı ardına gelecek müşteriler için marpuçları özenle takılmış, işleyip işlemedikleri denenmiş nargilelerin düzenli sırayla dizildiklerini görmekteyiz. İbrahim ustanın dediğine göre, nargile içen için bir nargilenin işlememesi, yani rahat fokurdamaması kadar korkunç başka bir durum yoktur. Recep amcanın arkasındaki duvara, Tahtakale'de eski bir marpuç ustasına özel olarak yaptırılmış marpuçlar düzgün bir şekilde iki sıra asılmış. En arka sıradakiler özel müşterilere ait olanlar. Erzurumlu Recep, Sarı Ali ve dalgıç Rahmi'nin özel ve kalın marpuçlarını uzaktan bile ayırt etmek mümkün. Kiminin ucu kehribar, kimininki çok kalın olmanın dışında tuttuğu takımın

renkleriyle özdeş taşlarla süslenmiş... Sol tarafta bakır bir cezve, dekor için asılmış olsa gerek. Kahveci çırağı fotoğraf karesine kenardan dahil olmak istemiş; yirmi sene sonra karenin asıl kahramanının kendisi olacağını zihninden geçtiği, Recep amcanın bembeyaz saçlarına bakarkenki halinden çok belli... Kendi saçlarının da nargile tütsüsüyle Köprüaltı'nda ağaracağını düşünüyor olsa gerek. Recep amcanın arkasında, tam başının biraz üst hizasında bir çay askısı ve onun kısmi olarak gizlediği bir saatli maarif takvimi var. 14 Mart Salı'yı gösteriyor. Araştırdım, 14 Mart 1989...

24 yıl sonra gidip gördüm, fotoğraf karesine kenardan kendisini zorla dahil eden garsonu. Aynı işi yapıyordu, ama Recep amcanın karizmasıyla, dünyaya bakışıyla onunkinin uzaktan yakından hiç ilgisi yoktu!

Köprüaltı - Recep'in Kahvesi

Başköşedeki Adam, Boğaz'a bakarak ne kadar ileriyi görebileceğini düşünüyordu. Selçuk, çocukluğunda, Boğaz'ın kıyılarının ileride bir yerde kesiştiğini düşünürmüş. O halde köprüye ne gerek vardı? Demek ki tepeler ulaşımaya olanak vermeyince köprü yapmaya karar vermişler!

Karaköy ve Eminönü vapur iskelelerinin bulunduğu dar bir alanda Şehir Hatları yolcu vapurlarının beş-altısı birden manevra yapıyordu. Ne kadar da çok iskele var, Galata Köprüsü'nün Boğaz'a bakan yakasında!

Nargileci Hasan Bey'in karşısındaki posbıyıklı Çımacı Kâmil:

“Şu Turan Emeksiz'in arkasındaki ne kadar da du-man çıkarıyor,” diye ortaya konuştu.

Hasan Bey bir ayağını demir sütunun bağlantı yerine dayamış, bacağıyla nargile marpucunu tutan sol koluna destek veriyordu. Siyah, sivri uçlu ayakkabılarını, temiz olduğu halde, biraz önce yine boyatıvermişti Bursalı Veli Efendi'ye.

Hasan Bey'in nargilesi özel ve büyük. Bir Osmanlı motifinin işli olduğu mavi mor şişenin içi duman dolu. Garsona kibarca seslendi:

“Mehmet Bey kardeşim, bir ateş rica etsem!”

Mehmet elindeki işi yarıda bırakıp koşarak ateşi getirdi. Hasan Bey, daha ateş istemeden hazırladığı onluğu Mehmet'in eline sıkıştırıverdi.

“Sağ ol ağabey.”

“Soruver arkadaşsa, ne içerler?” diyerek biraz önce tanıştıkları Başköşedeki Adam'ı gösterdi. Garson Mehmet, Başköşedeki Adam'ın yüzüne anlamsız bir ifadeyle bakıp baştan aşağı süzdü. Hasan Bey daha garsonun sormasını beklemeksizin, “Bir nargile yaptırır mısın?” diye Başköşedeki Adam'a sordu.

“Teşekkür ederim. Hiçbir şey içmeyeceğim.”

“İçin bir şey... İçmeden konuşulmuyor. Bir ‘yarım’ yaptırın.”

“Hayır, teşekkür ederim. Bir ıhlamur içeyim, hatırlınız için.”

Sinekkaydı tıraş olmuş Hasan Bey, ince bıyıklarının süslediği ince dudaklarıyla nazik cümleler kurarak anlatıyordu:

“Cengiz Bey, bence insan karısıyla yatmalı, ama sevişmemeli. Yoksa saygı yok olur. Bizim toplumumuzda bu hep böyledir.”

Hasan Bey Mersinliydi. Asıl mesleği muhasebecilik olmasına rağmen, Şarköy'de karısının babadan kal-

ma topraklarını işletiyordu. Toprakların bir bölümünde bahçe ürünleri yetiştiriyordu, geri kalan kısmına da ayçiçeği ve arpa ektirmişti. “Kavundan geçen sene iyi para kazandık. Bu yüzden pek çok kişi eker diye komşuların çoğu bu yıl ekmeyi düşünmüyor. Ama ben gelecek yıl yine ektireceğim.”

...

Başköşedeki Adam, akşama doğru gelecek olan Aydın Bey’i görmek için saatlerdir Köprüaltı’ndaki kahvenin önünde oturuyordu. Bir yandan da arkadaşının ona daha önce anlattığı hikâyeyi yaşıyordu.

Aydın Bey siyah gocuğuyla gelip “yarınki” *Cumhuriyet* gazetesini okuyacak. Daha birinci sayfayı bitirmeden Alman Mehmet gelir, oturur yanına, selamlaşıp hal hatır sorarlar. Onun da elinde “yarınki” *Milliyet* vardır. O, ilkin gazetenin en arkadaki spor sayfasından başlar okumaya...

Bazen Aydın Bey Galatasaray’ın durumuna takılır:

“Sizinkiler yine perişan!”

“Sorma ağabey, sorma o serserileri...”

“...”

Sonra Aydın Bey’in ufak nargilesi gelir. Ardından Ocağcı Musa dayı, önce Alman Mehmet’in orta, daha sonra da Aydın Bey’in şekerli kahvesini gönderir.

Başköşedeki Adam:

“Neden önce Alman Mehmet’in orta kahvesi?” diye sormuştu.

“Kahvecilikte işin raconu budur. Orta ve şekerli kahvelerin aynı cezveden çıkmadığını göstermek için...” diye yanıtlayan arkadaşı, Aydın Bey’in hikâyesini kulaktan dolma bilgilerle anlatmayı sürdürür:

Top sakallı, gözlüklü, meşin ceketli, tıknaz bir

adam. 1960 öncesi, ihtilal hazırlıkları yapanların içerisindeymiş. Harp Okulu'nun çalışkan öğrencisi, 27 Mayıs öncesi kayıkla silah taşımış...

Her şey hazırmış. Ama bir türlü İnönü razı gelmiyormuş... 27 Mayıs'tan sonra Harp Okulu'ndan uzaklaştırılınca hukuk fakültesine girmiş. Ama sonrası bilinmiyor. Bir süre sonra, Aydın Bey Köprüaltı'nda görünmeye başlamış. Bölgenin en efendi, en usta balıkçısı olmuş.

Koyu Ecevitçi olan Aydın Bey, Birinci Milliyetçi Cephe hükümetinin düşürülmesiyle ilgili önergenin TBMM'de görüşüldüğü günlerde, akşamları radyo haberlerinin bitiminden sonra kahvede oturup ileri geri konuşanlara dayanamayarak laf yetiştirmeye başlamıştı.

Yine bir akşam birileriyle tartışırken adamın biri yerinden kalkmış, Aydın Bey'in üzerine yürüyüp yakaasına sarılmış. Aydın Bey şaşkınlıktan daha ne olduğunu bile anlayamadan, yan masaların birinde o günkü hasılatlarını saymakta olan dört balıkçıdan üçü yerlerinden fırlayarak, "Burada kimse Aydın ağabeyimize dokunamaz," diyerek, adamı yaka paça tutup kahveden çıkarmışlar. Söylenenlere göre biraz da hırpalamışlar.

Bu sırada kapıdan giren genç bir çocuk Kahveci Recep'e doğru ilerleyerek:

"İyi akşamlar amca," dedi.

"İyi akşamlar evladım."

"Burada gemilere adam gönderen biri varmış, Ali dayı galiba..."

"Bak şu köşede oturan beyaz saçlı, kırmızı suratlı; nargile içiyor."

Garson Hüseyin, elleri tömbekili olduğu halde Ali

dayıya doğru seslendi:

“Ali dayı, bir adam var, seni arıyor.”

Ocaktan ocakçı Dursun ekledi:

“Gene satacak birini buldun Ali dayı!”

Genç çocuğun bıyıkları yeni terlemişti. Daha sakalları çıkmamış, saçları kısa kesilmişti, temiz ve basit giyimliydi. Omzuna küçük bir çanta asmıştı. Sefere çıkmaya hazır gibi... Çocuk gösterilen yöne doğru ilerlerken Ali dayı onu baştan aşağı süzdü ve yanında oturan bir başka gence:

“Hele sen biraz dolaş gel,” deyip yanından gönderdi.

Yeni gelene karşısındaki sandalyeyi gösterip nargilesinden derin bir duman çekti. Gözlerini nargilenin şişesindeki sararmış suyun üzerinde biriken koyu sarı ve beyaz karışımı kirli dumandan ayırmaksızın:

“Kâğıdın ne senin?” diye sordu.

“Usta gemici.”

Ali dayı gözlerini nargilesinin şişesinden ağır ağır uzaklaştırarak gencin yüzüne baktı:

“Pasaportun var mı?”

“Var.”

“Daha önce nerede çalışıyordun?”

“Kalkavanlar’da.”

“İyi, iyi... Hele bir çay söyle içelim,” dedi nargilesinden bir-iki duman daha çekerek...

Yan gözle telefonu kesiyordu. Bir haftadan beri yanına gelen ilk usta gemiciydi. İyi bir komisyon alabilirdi. Hafta başından beri iki armatör, sürekli telefon ederek usta gemici arıyorlardı. Gemilerini Boğaz’dan geçirebilmek için gerekli kadrolarını tamamlamamışlardı.

Garson Hüseyin'in getirdiği demli ayına şekerlerini atıp karıştırdı. aydan bir yudum alıp yine çocuğa dönerek:

“Dmen tutmasını bilir misin?” diye sordu.

“Bilirim...”

Kahvenin devamlı müşterileri Ali dayının iyi bir iş yakaladığını anlamışlardı. Bir yandan nargilelerini fokurdattırken, bir yandan yan gözle Ali dayının işi nasıl bağlayacağını, komisyonunu nasıl alacağını, duruma ilgisiz gözükerek izlemeye çalışıyorlardı.

Ali dayı bir süre hiç konuşmadan nargilesini içmeye devam etti. Daha sonra yorulan avurtlarını dinlendirmek için marpucu ağzından çıkardı. Çayın son yudumunu da aldıktan sonra:

“Bu ara işler kesat, çok beklersin!” dedi. “Ama ben bir şeyler yapmaya çalışacağım.”

“Sağ ol dayı.”

“Gel biraz şöyle dışarı çıkalım,” deyip genç çocuğun koluna girdi. Dışarı ıktılar.

Ali dayının her zaman uyguladığı yöntemlerden biriydi. Fazla tanımadığı müşterilerine bu yöntemle aırlırdı. Komisyon istemeyi, kuralları hatırlatmayı hep yalnız başınayken yapmayı severdi.

Başköşedeki Adam'ın, Ali dayıyı ve olayları dikkatlice izlediğini gören yanı başındaki Kuyumcu Halit:

“Bu Rizeli ihtiyar Köprüaltı'na, bu kahveye, otuz beş sene önce gelip ‘Sarı Ali’ adıyla nam yaptı. Özel gemilere gemi personeli bulur. Hem iş arayandan, hem de iş verenden komisyon alarak geçinir. Bu işten iyi para kazanıyor. Türkiye'nin her yerinde gemi alanında çalışan herkes onu tanır,” dedi.

Bu sırada kahveye giren Balıkçı Ferit:

“Cümleten selamünaleyküm,” diyerek Ali dayının boşalttığı masaya doğru yöneldi. Birisi nargilesini bitirmeden gitmiş olmalı, diye düşünüyordu. Masaya oturup elini tam marpuca uzatacağı sırada Kahveci Recep:

“Nargile Ali dayının,” diye Ferit’e seslendi.

Kum motoru sahibi Mehmet Kaptan:

“Ferit koca Rus şilebini görememiş, nereden bilsin nargilenin Ali dayıya ait olduğunu,” diye ortaya doğru konuştu.

“Olsun, o benim babam sayılır. Birkaç duman alabilirim.”

Tam bu sırada Ali dayı yanındaki çocukla birlikte içeri girdi. Ferit nargileyi bırakmak istedi.

Ali dayı, “İç! Benim işim var. Telefon etmem gerekiyor,” dedi.

Yanındaki çocuk elini cebine sokarak yirmi lira telefon parasını Ali dayıya uzattı. Ali dayı parayla birlikte telefonun başına yöneldi.

“Recep, bir jeton versene!”

“...”

“Alo! Ben Ali dayı...”

“...”

“Bir usta gemici var, pasaportu da var, dümen tutmasını da biliyor. Gönderiyorum.”

“...”

“Tamam, eyvallah,” deyip ahizeyi yerine koydu. Arkasına dönerek genci aradı. Genç gemici balıkçı Ferit’in yanına oturmuş, onunla sohbet ediyordu. Ali dayı yerinden doğrularak:

“Oğlum, gel bakayım,” diye genç çocuğa seslendi.

“Şu benim hesabı öde. Bir nargile, bir de çay var.

Sonra da hemen Şu adrese git, seni bekliyorlar,” diye-
rek cebinden bir kart çıkarıp ona uzattı.

Genç gemici kahveden ayrılır ayrılmaz, Ali dayı
Ferit’in içmekte olduğu nargilesinin başına döndü. Fe-
rit, marpucu Ali dayıya uzatırken:

“İŞler yolunda gene,” diyerek gülümsedi.

“Yolunda olsun be evladım.”

“Bir nargile içeyim mi senden Ali dayı?”

“İç evladım, iç,” diye yanıtladı Ali dayı, kahveci
Recep’e dönerek:

“Ferit’e bir ufak nargile yapın, benden.”

“Recep amca, sonra içerim, Şimdi denize gitmem
gerek...” deyip Ferit masadan kalktı.

44

Mürekkep Őişelerim

Bu sabah gene dolmakalemlerime mürekkeplerini
doldurdum. *Pelikan*’ıma kendine özgü mavisini, *Fül-
lhaltertinte 4001 köniğsblau*’yu seçtim her zamanki
gibi. Orijinal Şişenin üzerindeki etiket de orijinal. Fe-
deral Almanya Cumhuriyeti’nde imal edilmiş.

Montblanc’larım içinse seçeneğim biraz daha faz-
la... Birine son iki kez yaptığım gibi kahverengi mü-
rekkebi seçtim, diğerineyse siyah.

İstanbul’daki evimde beş ayrı Şişe mürekkeğim var.
Siyah, mavi, kahverengi, kırmızı ve siyah mavi; hepsi
de orijinal Őişelerinde, orijinal renklerinde.

SON

Bizim**Avrupa** Yayınları

